

SPRÁVA

O STAVE A ÚROVNI VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
V ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
V ŠKOLSKOM ROKU **2023/2024**

ÚVODNÉ SLOVO HLAVNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKTORKY

Vážené dámy, vážení páni,

predkladáme vám *Správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike za školský rok 2023/2024*. Tento dokument je výsledkom podrobnej analýzy aktuálnej situácie v našom školstve, reflektuje zistenia a skúsenosti z inšpekčnej činnosti a zároveň prináša komplexný pohľad na kvalitu vzdelávania, podmienky a výzvy, ktorým školy a školské zariadenia čelia.

V správe sa sústreďujeme na najvýznamnejšie oblasti vzdelávacieho systému v regionálnom školstve, pričom poukazujeme nielen na jeho silné stránky, ale aj na nedostatky, ktoré je potrebné riešiť. Venovali sme pozornosť kvalite vzdelávacieho procesu, efektívnosti učiteľskej práce, úrovni podpory zo strany školského manažmentu, ale i miere dostupnosti inkluzívneho vzdelávania a rovnosti príležitostí pre všetkých žiakov. Špeciálny dôraz kladieme na problematiku segregácie a otázky sociálnej spravodlivosti, ktoré považujeme za kritické pre zdravý rozvoj každého dieťaťa v školskom systéme.

Tento rok je pre nás obzvlášť významný, pretože si pripomíname **25. výročie existencie Štátnej školskej inšpekcie na Slovensku**. Už štvrtstoročie sa snažíme o zabezpečenie kvality a rovnosti vo vzdelávaní, pričom naša práca sa neustále vyvíja v súlade s potrebami modernej spoločnosti a požiadavkami na efektívne školstvo. Vďaka skúsenostiam, ktoré sme v tomto čase nadobudli, dokážeme dnes ponúknuť hlbší a komplexnejší pohľad na stav školského systému a prinášať odporúčania pre jeho ďalší rozvoj.

Počas uplynulých 25 rokov sme vykonali 42 000 školských inšpekcií, vybavili 12 000 podaní občanov, 8 000 sťažností, z toho 4 500 prešetrovaných. Štátna školská inšpekcia sa stala súčasťou kontrolnej sústavy Slovenskej republiky 1. januára 2000, zisťuje stav, úroveň, kvalitu hodnotenia a vzdelávania a podmienok na zabezpečovanie výchovy a vzdelávania z jednotiaceho pohľadu, teda tak, aby boli výstupy porovnateľné a použiteľné na získanie objektívneho obrazu o stave slovenského školstva. Za 25-ročné obdobie ju riadilo 6 hlavných školských inšpektorov a inšpektoriek: RNDr. Vladislav Rosa, PhD., RNDr. Mária Rychnavská, Mgr. Anna Korduliaková, Mgr. Jozef Javorek, PaedDr. Viera Kalmárová a Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská.

Úsilie o vytvorenie dobre fungujúcej organizácie (v zmysle efektívneho a kvalitného plnenia zverených úloh) nie je jednorazová aktivita, ale permanentný proces. Ako prvá inštitúcia z oblasti vzdelávania na Slovensku sa odvážila podstúpiť externé hodnotenie v programe CAF (*Common Assessment Framework*) – spoločný rámec hodnotenia, ktorý je európskym nástrojom komplexného manažérstva kvality pre potreby organizácií verejnej správy v Európe na trvalé zlepšovanie organizácie a dosiahla výborné umiestnenie. Prvá predložená výročná správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania na Slovensku bola po prijatí ministrom školstva predložená a prerokovaná aj na rokovaní vlády SR a po predstavení v školskom výbore NR SR aj na plenárnom zasadnutí parlamentu. V roku 2004 sa úspešne etablovala do medzinárodnej štruktúry inšpektorátov SICI (*The Standing International Conference of Inspectorates*) – stálej medzinárodnej konferencie inšpektorátov, ktorá združuje národné a regionálne inšpektoráty vzdelávania v Európe. Štátna školská inšpekcia sa od pristúpenia Slovenskej republiky v roku 2004 k Dohovoru, ktorým sa definuje štatút Európskych škôl, podieľa na zabezpečovaní kvality poskytovaného vzdelávania v predprimárnom, primárnom a sekundárnom stupni Európskych škôl.

Vzhľadom na to, že neexistovali a dodnes neexistujú štátom zadefinované kritériá kvality škôl, v rokoch 2006 – 2009 vytvorila ŠŠI vlastné kritériá hodnotenia materských, základných a stredných škôl. Tieto kritériá boli vo významnej miere overené a upravené na základe medzinárodných skúseností v rokoch 2009 – 2013 pri práci na projekte *Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy*. Kritériá kvality škôl, ktoré s menšími úpravami ŠŠI používa aj dnes, vopred prešli úpravami kritérií hodnotenia kvality škôl na základe analýz modelov iných krajín Európskej únie.

Štátna školská inšpekcia vykonala v uplynulom období množstvo kontrol a hodnotení, ktoré nám poskytli dôležité údaje a spätnú väzbu o stave našich škôl. Zistenia ukazujú, že kvalita vzdelávania je stále diferencovaná, a hoci sa v niektorých oblastiach darí naplňať ambiciózne ciele, v iných zápasíme s problémami, ktoré súčasná doba ešte zvyrazňuje. V tomto školskom roku sme sa zamerali na školy s vyšším podielom (60 % a viac) žiakov z marginalizovaných rómskych komunit (MRK) a sociálne znevýhodneného prostredia (SZP). Zistenia z posúdenia úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu týchto škôl sú viac ako znepokojivé. Celková úroveň učenia sa týchto žiakov je málo vyhovujúca (36 %) a o 25 % nižšia ako úroveň učenia sa žiakov v ostatných kontrolovaných ZŠ. Žiaci v školách s vyšším podielom žiakov z MRK preukázali nevyhovujúcu úroveň v poznávacích (28,6 %) i v občianskych kompetenciách (26,9 %). Žiaci z MRK často nemajú možnosť získať pozitívne učebné vzory od svojich spolužiakov, čo by mohlo posunúť úroveň ich učenia. Nízka úroveň rozvoja kognitívnych schopností týchto žiakov vytvára rizikové faktory predčasného ukončenia školskej dochádzky, limituje pokračujúce vzdelávanie na strednej škole a uplatniteľnosť v praxi. Nevyhovujúca úroveň rozvoja občianskych kompetencií, ktorá sa prejavila v neschopnosti vyjadriť vlastný názor nerozvinutou argumentačnou schopnosťou, ale najmä nerozvíjaním kritického myslenia, je signálom nedostatočnej pripravenosti mladého človeka na život v spoločnosti. Okrem uvedeného dlhodobo poukazujeme aj na nedostatky vo vyučovaní učiteľmi vo všetkých sledovaných školách. Neustále prevažuje frontálne vyučovanie a poskytovanie informácií v hotovej podobe, čo nevedie žiaka k aktívnemu činnostnému učeniu sa.

Absentuje bádateľsky orientované vyučovanie i napriek tomu, že tri štvrtiny ZŠ mali zriadené odborné učebne s dostatočným vybavením učebnými pomôckami. Učitelia len v malej miere realizujú so žiakmi aktivity zamerané na rozvíjanie analytického myslenia, hodnotenia a sebahodnotenia, tvorivosti a kritického myslenia. Neželateľný stav výchovno-vzdelávacieho procesu jednoznačne poukazuje na opodstatnenosť kurikulárnej reformy.

V školskom roku 2023/2024 odštartovala potrebná kurikulárna reforma v prvých 39 základných školách. Samozrejmosťou bolo ísť proces zavádzania tejto reformy monitorovať aj z našej strany a priniesť oblasti zlepšenia pre úspešnejšie zavádzanie reformy do následného masívneho počtu škôl. Zároveň tento školský rok priniesol pomoc všetkým žiakom, ktorí ju potrebujú v podobe podporných opatrení. Už na „prvý pohľad“ však bolo jasné, že školy zahltia ich byrokratické postupy, ktoré odradia samotných učiteľov od ich poskytovania kvôli časovej strate s „papierovou dokumentáciou“. Rovnako začali platiť štandardy odborných činností pre odborných zamestnancov v školách a školských zariadeniach v poradenskej oblasti. Tieto štandardy prinášajú napríklad množstvo čiastkových ročných plánov bez naviazania na plán školy, pretože ten sa už dávnejšie zrušil v rámci debyrokratizácie školstva. Tieto tri dôležité reformné zmeny v rámci jedného školského roka zásadným spôsobom zasiahli do procesov každej školy a miestami ich až zahltili administratívou na úkor vzdelávania a podpory detí.

Štátna školská inšpekcia sa prirodzene vyvíja, stojí a funguje na pevných základoch vytvorených pri jej vzniku, pričom patrí k málu stabilizačných prvkov systému riadenia školstva na Slovensku. Jej ambície ako „kritického priateľa škôl a školských zariadení“ sú dlhodobo tlmené nedostatkom finančných prostriedkov potrebných pre získanie „najlepších z najlepších“ riaditeľov a učiteľov do radov školských inšpektorov, či dokončenie procesu digitalizácie. Vyslovujem úprimné poďakovanie všetkým kolegom, ktorí prispeli k vývoju a realizácii našich inšpekčných činností, a všetkým, ktorí veria v dôležitosť našej misie. Zároveň vyjadrujem vďaku všetkým učiteľom, vedúcim pracovníkom, ako aj rodičom a žiakom, ktorí v uplynulom období prispeli k tomu, aby sa slovenské školstvo mohlo ďalej rozvíjať a zlepšovať.

Verím, že táto správa bude inšpiratívnym a praktickým podkladom pre všetkých aktérov vo vzdelávacom systéme. Naša spoločná práca je nevyhnutná pre zvyšovanie kvality vzdelávania, a preto vám všetkým ďakujem za vašu oddanosť a snahu vytvárať pre naše deti lepšie školy.

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská
hlavná školská inšpektorka

OBSAH

Úvodné slovo hlavnej školskej inšpektorky	3
Použité skratky.....	8
Zhrnutie	10
Kontrolné zistenia ŠŠI	14
1. Materské školy	14
1.1 Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania	17
1.2 Povinné predprimárne vzdelávanie v zariadeniach predprimárneho vzdelávania	36
1.3 Kontrola plnenia opatrení.....	40
1.4 Odporúčania	42
2. Základné školy	44
2.1 Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania	47
2.2 Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov	91
2.3 Monitorovanie pripravenosti a podmienok základných škôl pri zavádzaní zmien v obsahu a forme základného vzdelávania	102
2.4 Kontrola plnenia opatrení	119
2.5 Odporúčania	122
3. Gymnázia.....	126
3.1 Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania.....	129
3.2 Kontrola plnenia opatrení.....	154
3.3 Odporúčania	156
4. Stredné odborné školy, stredné športové školy, školy umeleckého priemyslu, konzervatóriá	158
4.1 Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania.....	161
4.2 Realizácia internej časti maturitnej skúšky	193
4.3 Realizácia záverečných skúšok	201
4.4 Kontrola plnenia opatrení.....	208
4.5 Odporúčania	210
5. Školy pre žiakov so ŠVVP, zariadenia poradenstva a prevencie, špeciálne výchovné zariadenia	214
5.1 Stav prijímania žiakov do špeciálnej základnej školy a špeciálnej triedy ZŠ a ich rovný prístup k vzdelávaniu.....	217
5.2 Stav poskytovania odbornej činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie ..	222
5.3 Kontrola plnenia opatrení.....	223
5.3.1 Školy pre žiakov so ŠVVP.....	223
5.3.2 Zariadenia poradenstva a prevencie.....	225
5.3.3 Špeciálne výchovné zariadenia.....	225
5.4 Odporúčania	227

6. Základné umelecké školy	228
6.1 Stav základného a odporúčaného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu.....	230
6.2 Kontrola plnenia opatrení.....	233
6.3 Odporúčania	235
7. Spoločné úlohy a iné zistenia ŠŠI z monitorovania škôl	236
7.1 Celoslovenské testovanie žiakov v základnej škole a na gymnáziu	238
7.2 Realizácia externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky	241
7.3 Zabezpečenie, priebeh a výsledky prijímacieho konania v stredných školách ...	244
Výberové konania na obsadenie miesta riaditeľa školy	258
Inšpekcie v Európskych školách	262
Podania vybavované Štátnou školskou inšpekciou.....	264
Prílohy	274

POUŽITÉ SKRATKY

ANJ	– anglický jazyk	PO	– profesijná organizácia	UP	– učebný plán
BIO	– biológia	PPV	– povinné predprimárne vzdelávanie	ÚPSVaR	– úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
BOZ	– bezpečnosť a ochrana zdravia	PS	– prijímacia skúška	VaV	– výchova a vzdelávanie
BŠP	– bezpečnosť školského prostredia	PVC	– pracovné vyučovanie	VJM	– vyučovací jazyk maďarský
CPP	– centrum poradenstva a prevencie	PVO	– prvouka	VJS	– vyučovací jazyk slovenský
CUJ	– cudzí jazyk	PZ	– pedagogický zamestnanec	VJSaM	– vyučovací jazyk slovenský a maďarský
CVTI SR	– Centrum vedecko-technických informácií SR	RC	– reedukačné centrum	VO	– vzdelávacia oblasť
DEJ	– dejepis	RUP	– rámcový učebný plán	VP	– vzdelávací program
EČ	– externá časť	RÚŠS	– regionálny úrad školskej správy	VPU	– vývinové poruchy učenia
EP	– elokované pracovisko	RÚVZ	– regionálny úrad verejného zdravotníctva	VUJ	– vyučovací jazyk
ETV	– etická výchova	SDV	– systém duálneho vzdelávania	VVČ	– výchovno-vzdelávacia činnosť
FYZ	– fyzika	SJL/SJ	– slovenský jazyk a literatúra/slovenský jazyk	VYV	– výtvarná výchova
GEG	– geografia	SJSL	– slovenský jazyk a slovenská literatúra	ZPP	– zariadenia poradenstva a prevencie
GYM	– gymnázium	SK	– skúšobná komisia	ZS	– záverečná skúška
CHE	– chémia	SO	– stavovská organizácia	ZŠ	– základná škola
INF	– informatika	SOŠ	– stredná odborná škola	ZUŠ	– základná umelecká škola
IKT	– informačno-komunikačné technológie	SR	– Slovenská republika	ZZ	– zdravotné znevýhodnenie
IVP	– individuálny vzdelávací program	SŠ	– stredná škola		
KS	– komisionálna skúška	SŠŠ	– stredná športová škola		
MAT	– matematika	SZP	– sociálne znevýhodnené prostredie		
MJL	– maďarský jazyk a literatúra	ŠCPP	– špecializované centrum poradenstva a prevencie		
MOV	– majster odbornej výchovy	ŠkP	– školský parlament		
MP	– mentálne postihnutie	ŠkVP	– školský vzdelávací program		
MRK	– marginalizované rómske komunity	ŠMK	– školská maturitná komisia		
MS	– maturitná skúška	ŠO	– študijný odbor		
MŠ	– materská škola	ŠP	– školský poriadok		
MŠVVaM SR	– Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR	ŠŠI	– Štátna školská inšpekcia		
MÚŽ	– málo úspešný/-í žiak/-ci	ŠUP	– škola umeleckého priemyslu		
NEJ	– nemecký jazyk	ŠVP	– štátny vzdelávací program		
NI	– následná inšpekcia	ŠVVP	– špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby		
NIVaM	– Národný inštitút vzdelávania a mládeže	ŠVZ	– špeciálne výchovné zariadenia		
OBN	– občianska náuka	ŠZŠ	– špeciálna základná škola		
OH	– odpoveďový hárok	TČOZ	– teoretická časť odbornej zložky		
OVY	– odborný výcvik	TČ	– teoretická časť		
OZ	– odborný zamestnanec	THD	– technika		
PČOZ	– praktická časť odbornej zložky	TI	– tematická inšpekcia		
PČ	– praktická časť	TSV	– telesná a športová výchova		
PDA	– prírodoveda	TP	– telesné postihnutie		
PFIC	– písomná forma internej časti	ÚKO	– úloha s krátkou odpoveďou		
PK	– predmetová komisia	UO	– učebný odbor		
PMK	– predmetová maturitná komisia				

ZHRNUTIE

Štátna školská inšpekcia spracovala v zmysle § 7 písm. a) vyhlášky č. 137/2005 Z. z. o školskej inšpekcii výsledky inšpekčnej činnosti na účely Správy o stave výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach za školský rok 2023/2024.

Predkladaná správa je **25.** v poradí, z hľadiska štruktúry obsahuje zistenia a hodnotenia školskej inšpekcie, výsledky z dotazníkových prieskumov v školách a závery z vybavovania sťažností.

Správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v školskom roku 2023/2024 v zmysle § 12 ods. 3 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predkladá **hlavný školský inšpektor ministrom školstva** k 30. novembru 2024.

Správa je informačným zdrojom o aktuálnom stave výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach. Zároveň má slúžiť ako jeden z podkladov pri regulácii vzdelávacieho systému a ako informačný zdroj pre prijatie systémových opatrení vedúcich k jeho zlepšovaniu.

Inšpekčná činnosť sa realizovala na základe schváleného a aktualizovaného plánu inšpekčnej činnosti (vrátane monitorovania implementácie zmien v obsahu a forme základného vzdelávania v pilotných ZŠ), v ktorom boli zapracované úlohy vyplývajúce aj z návrhov MŠVVaM SR, ako i na základe podnetov, ktoré spadajú do pôsobnosti ŠŠI.

ZISTENIA V SPRÁVE VYCHÁDZAJÚ Z:

1 069

vykonaných inšpekcií

266

v materských školách

356

v základných školách

347

v stredných školách

44

v školách pre žiakov so ŠVVP

10

v ZPP a ŠVZ

44

v základných umeleckých školách

2

v jazykových školách (na podnet MŠVVaM SR)

781

štátnych škôl

229

súkromných škôl

59

cirkevných škôl

Z nich na základe podnetov bolo vykonaných **25** inšpekcií s rôznym predmetom kontroly.

V školách s vyučovacím **jazykom národností** sa realizovalo **92** inšpekcií.

Vykonaných bolo **6 515** hospitácií

(z toho **528** v MŠ; **4 152** v ZŠ; **630** na GYM a **1 205** v SOŠ).

Na inšpekčnom výkone a pri riešení sťažností sa podieľalo **132** školských inšpektorov.

Skontrolovali **2 841** opatrení, z ktorých riaditelia škôl a školských zariadení **splnili 77,7 %**.

Na výkon školskej inšpekcie bolo prizvaných **85** odborníkov z praxe

Zasadnutí inšpektorov **Európskej školy** sa zúčastňovali **2** školské inšpektorky.

Školskí inšpektori zaslali **104** upozornení riaditeľom škôl a školských zariadení,

29 regionálnemu úradu verejného zdravotníctva,

5 upozornení regionálnemu úradu školskej správy,

1 upozornenie MŠVVaM SR a

1 podnet splnomocnencovi vlády SR pre rómske komunity, Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva a Poradni pre občianske a ľudské práva.

Tiež zaslali **16** oznámení MŠVVaM SR a **1** oznámenie Asociácii zamestnávateľských zväzov a združení SR.

Školskí inšpektori boli delegovaní do **664** rád škôl na účely výberového konania na obsadenie funkcie **riaditeľa školy**.

Štátnej školskej inšpekcii bolo doručených **642** podaní, z ktorých **373** bolo klasifikovaných ako **sťažnosť**. Z celkového počtu sťažností bolo **prešetrených 190**.

V školskom roku **2023/2024** ŠŠI svoju pozornosť sústredila najmä na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v rámci výkonu **komplexných inšpekcí**. Rozvoj **vyšších myšlienkových procesov, kritického myslenia** sú stabilne najslabším článkom výchovno-vzdelávacieho procesu. Aj keď sa učitelia preukázateľne zúčastňujú na rôznych vzdelávaniach, prenos získaných poznatkov na vyučovacích hodinách je viditeľný len výnimočne. Kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu je prepojená aj s **vnútorným systémom kontroly a hodnotenia**, ktorý dlhodobo dosahuje najnižšie hodnotenie v oblasti riadenia, prejavuje sa nízkou účinnosťou najmä vo vzťahu ku kvalite vyučovania.

Štátna školská inšpekcia preverovala v 11 základných školách pripravenosť škôl na **inkluzívne vzdelávanie**. V školách sa vzdelávala viac ako tretina žiakov z marginalizovanej rómskej komunity, takmer pätina žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a 11,8 % žiakov so zdravotným znevýhodnením. Práve tieto skupiny žiakov sú vo vyššej miere ohrozené predčasným ukončením povinnej školskej dochádzky, neprospevaním a vysokou absenciou. Podmienky inkluzívneho vzdelávania ŠŠI vyhodnocuje prostredníctvom **indexu inklúzie**, ktorý kladie dôraz na inkluzívne hodnoty a princípy vzájomne prepojené v troch sledovaných oblastiach: budovanie inkluzívnej kultúry, tvorba inkluzívnej politiky a rozvíjanie inkluzívnej praxe.

I keď niektoré školy prejavili záujem o inkluzívne vzdelávanie a uspokojivo ho riešili na úrovni princípov, vo väčšine z nich sa vyskytovali problémy a nedostatky, ktoré ovplyvňovali procesy inkluzívneho vzdelávania. Zmienky o inklúzii chýbali v školských vzdelávacích programoch, **učitelia** z takmer 73 % škôl uviedli, že **nie sú** odborne **pripravení na inkluzívne vzdelávanie**. Alarmujúci je vysoký **počet vymeškaných hodín**, pričom práve pri týchto žiakoch dlhodobé a neriešené záškoláctvo prináša ďalšie problémy, ktoré znižujú šancu na ich budúce uplatnenie v živote. Vytváranie inkluzívnej kultúry v dvoch tretinách škôl oslabovali i vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, ktoré neposkytovali v dostatočnej miere pocit istoty a bezpečia. Súčasne **postoje** väčšiny **žiakov** voči žiakom so ŠVVP **boli odmietavé a málo ústretové**. Napriek tomu, že všetky kontrolované školy deklarovali realizáciu skupinových preventívnych aktivít, ani jedna z nich nebola zameraná na rozvíjanie empatie, aktívneho počúvania, súdržnosti v triede, zvýšenej tolerancie k odlišnostiam a na posilnenie spolupatričnosti.

Viac ako 70 % subjektov **nemalo** vybudované **bezbariérové prostredie** v interiéri ani v exteriéri škôl. Bariérou inkluzívneho vzdelávania je aj **zložitost'** procesu **poskytovania** podporných opatrení a **byrokratické zaťaženie** škôl, ako i zákonných zástupcov.

Štátna školská inšpekcia od školského roku 2016/2017 smeruje svoju pozornosť na **prijímanie žiakov s mentálnym postihnutím do ŠZŠ a špeciálnych tried ZŠ**. Za sledované obdobie až do súčasnosti nariadila 242 rediagnostických psychologických vyšetrení žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku týchto škôl. Odborníci z praxe analyzovali správy z diagnostického psychologického vyšetrenia, pričom sa zamerali najmä na **posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností** žiakov pochádzajúcich z marginalizovanej rómskej komunity. **Niektoré správy z psychologického vyšetrenia boli vypracované s nedostatkami, preto bola objektivita vyšetrenia spochybnená**. Za ostatné tri školské roky to bolo 83 nariadených rediagnostických psychologických vyšetrení, z nich sa rediagnostického vyšetrenia zúčastnilo iba 55,4 % žiakov, ktorým bolo potvrdené mentálne postihnutie, žiaci pokračujú vo vzdelávaní v systéme špeciálneho školstva. Ostatní žiaci (44,6 %) sa rediagnostického vyšetrenia nezúčastnili.

V **SOŠ** nedostatky v dodržiavaní príslušných normatívov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia **neumožňovali plnenie požiadaviek na profil absolventa** v nadstavbovom štúdiu v odbore poľnohospodárstvo. V učebnom odbore autoopravár – mechanik a autoopravár – elektrikár nedostatočné materiálno-technické vybavenie **neumožnilo žiakom získať všetky odborné kompetencie vymedzené ŠVP**.

Štátna školská inšpekcia dlhodobo sleduje stav realizácie **záverečných skúšok v SOŠ**. V školskom roku 2023/2024 vykonala kontrolu v 13 školách, záverečné skúšky úspešne absolvovalo **105 žiakov** v 9 učebných odboroch. V praktickej časti záverečnej skúšky dosiahli žiaci lepšie výsledky ako v teoretickej časti. Žiaci vzdelávaní **v SDV** tvorili **40 %** z celkového

počtu žiakov, ich výsledky sú **porovnateľné s výsledkami** žiakov nezačlenených do SDV.

Témy na záverečné skúšky korešpondovali s výkonovými štandardmi a umožňovali v plnej miere overiť úroveň vedomostí a zručností žiakov v súlade s profilom absolventa, čo poukazuje na opodstatnenosť **vypracovania jednotných zadanií záverečných skúšok pre všetky učebné odbory**.

Z kontroly **prijímacieho konania na GYM a v SOŠ** vyplynulo, že viaceré **školy pri zostavovaní testov nedodržiavali príslušné vzdelávacie štandardy pre ZŠ**. Analýza testových položiek zo SJL a MAT ukázala, že najviac úloh **nezodpovedalo vzdelávacím štandardom** z vyučovacieho predmetu **SJL v SOŠ**. Pomer úloh v nesúlade so vzdelávacím štandardom z MAT bol výrazne nižší. Školy sa zväčša zameriavali na aplikačné úlohy alebo úlohy zamerané na zapamätanie a porozumenie a v pomerne menšej miere overovali schopnosť uchádzačov využívať vyššie myšlienkové procesy na úrovni analýzy, hodnotenia alebo tvorivosti. Obťažnosť testov v oboch termínoch bola v GYM i SOŠ vyššia v predmete SJL, výrazný rozdiel sa prejavil v predmete MAT v SOŠ, kde obťažnosť testov v dvoch tretinách kontrolovaných subjektov bola nízka.

V **MŠ** sa overoval stav **plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v zariadeniach predprimárneho vzdelávania**, skontrolované boli všetky zariadenia zapísané do *Registra zariadení predprimárneho vzdelávania* (okrem Bratislavského kraja – skontrolovaných bolo 7 z 27 zaregistrovaných). Zo zistení vyplynulo, že:

- výchovno-vzdelávacia činnosť detí, ktoré plnili povinné predprimárne vzdelávanie, sa uskutočňovala **v súlade so ŠVP** pre predprimárne vzdelávanie v MŠ,
- vzdelávanie poskytovali osoby spĺňajúce **kvalifikačné predpoklady** na výkon pracovnej činnosti učiteľa MŠ,
- deti preukázali príslušné zručnosti a schopnosti pri dorozumívaní sa, manipulovaní s učebnými pomôckami a pri sebaobslužných činnostiach,
- **málo príležitostí** mali na uplatnenie hodnotenia a sebareflexie a využívanie digitálnych technológií ako prostriedku riešenia učebných zadaní.

Na základe závažných nedostatkov zistených pri výkone školskej inšpekcie podala hlavná školská inšpektorka zriaďovateľom **1 ZŠ, 2 súkromných ZUŠ a 1 strednej zdravotníckej školy návrhy na odvolanie riaditeľov**.

V dôsledku zistených nedostatkov ministerstvo školstva znížilo zriaďovateľom **6 ZŠ** (a v ďalšej **1 ZŠ** pretrvával stav od školského roku 2022/2023), **4 SOŠ, 2 GYM a 1 odborného učilišťa pri RC** normatívny príspevok na príslušný kalendárny rok. Dôvodom bola vo väčšine prípadov odbornosť vyučovania nižšia ako 70 % alebo nesúlad školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom, v 2 subjektoch oba dôvody a v 1 subjekte prekročenie najvyššieho povoleného počtu žiakov 1. ročníka denného štúdia.

1 KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI MATERSKÉ ŠKOLY

- 17 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
- 36 POVINNÉ PREDPRIMÁRNE VZDELÁVANIE V ZARIADENIACH PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA
- 40 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 42 ODPORÚČANIA

Štátna školská inšpekcia vykonala v **128** MŠ komplexné a v **32** zariadeniach predprimárneho vzdelávania tematické inšpekcie vo všetkých krajoch SR (okrem Prešovského, v ktorom nebola žiadna inštitúcia evidovaná v *Registri zariadení predprimárneho vzdelávania* spravovaného ministerstvom školstva).

KOMPLEXNÉ INŠPEKCIE

128

počet kontrolovaných subjektov

107

vyučovací jazyk slovenský

21

vyučovací jazyk maďarský

123

štátnych subjektov

2

súkromné subjekty

3

cirkevné subjekty

28

mesto

100

vidiek

TEMATICKÉ INŠPEKCIE

STAV PLNENIA POVINNÉHO PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA
V ZARIADENIACH PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

32

počet kontrolovaných subjektov

31

vyučovací jazyk slovenský

1

vyučovací jazyk maďarský

32

súkromných subjektov

29

mesto

3

vidiek

1.1 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v materskej škole.

Komplexná inšpekcia bola vykonaná v **128** materských školách vo všetkých krajoch SR, v ktorých bolo celkovo predprimárne vzdelávaných **5 491** detí. V 94,5 % tried bola deťom poskytovaná celodenná VaV. Detí so **ŠVVP** bolo **236**, z nich pätinu tvorili deti so ZZ a viac ako tri štvrtiny deti zo SZP, ktoré takmer všetky plnili i povinné predprimárne vzdelávanie a pochádzali z MRK. **Povinné predprimárne vzdelávanie** plnilo spolu **1 934** detí, z nich **62** bolo vzdelávaných **osobitným spôsobom**.

Prehľad o deťoch v kontrolovaných materských školách

Celkový počet detí v MŠ	5 491	
Počet detí so ŠVVP	236	4,3 %
Počet detí cudzincov	61	1,1 %
Počet detí plniacich PPV	1 934	35,2 %
Počet detí plniacich PPV vzdelávaných osobitným spôsobom	62	1,1 %
Počet detí so ŠVVP plniacich PPV	206	3,8 %

Podporné opatrenia poskytovalo 32 MŠ deťom, ktoré ich vyžadovali na základe diagnostiky v zariadeniach poradenstva a prevencie. **Podporné tímy** pôsobili v 6 MŠ, zabezpečovali deťom so ŠVVP rôzne formy pedagogicko-odbornej intervencie.

Riaditelia k školskému roku 2023/2024 evidovali **2 607** žiadostí zákonných zástupcov o prijatie detí do MŠ. Neprijali 530 detí vrátane 2 so ZZ a 4 detí zo SZP/z MRK. Dôvodom ich neprijatia bola najmä nedostatočná kapacita MŠ (55,7 %) a nesplnenie podmienok prijatia (17 %).

Podmienky prednostného prijímania detí, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie v MŠ povinné, upravilo v školskom poriadku 91,4 % riaditeľov. Reálne tieto podmienky uplatnilo voči deťom s trvalým pobytom v obci 99 riaditeľov spádových škôl a 5 riaditeľia pre deti, ktoré boli umiestnené v zariadení na základe rozhodnutia súdu.

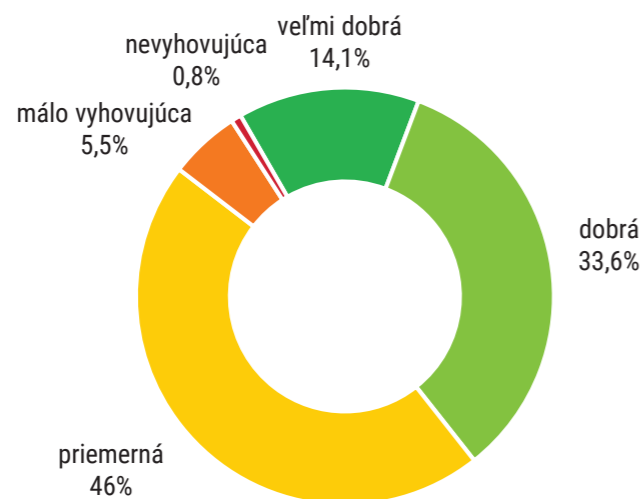
O pokračovaní plnenia PPV 204 detí, ktoré nedosiahli školskú spôsobilosť, rozhodlo 66 riaditeľov. Riaditelia 4 MŠ rozhodli o oslobodení dieťaťa plniaceho PPV od povinnosti dochádzať do školy zo zdravotných dôvodov a riaditelia 3 škôl vzhľadom na dieťa so ZZ, ktorému nebolo poskytované vzdelávanie do pominutia dôvodov, pre ktoré došlo k oslobodeniu od povinnosti dochádzať do MŠ. Riaditelia 12 škôl povolili **individuálne vzdelávanie** dieťaťa prostredníctvom kvalifikovanej osoby, ktorú zabezpečili zákonní zástupcovia a 2 riaditelia dieťaťu, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie v MŠ povinné a zdravotný stav neumožňoval účasť na PPV. Dvaja riaditelia neurčili v stanovenom termíne obsah individuálneho vzdelávania detí. Príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej malo dieťa trvalý pobyt, oznámili 8 riaditelia, že zákonní zástupcovia nebdali o riadne plnenie PPV svojho dieťaťa.

PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Učenie sa detí bolo sledované počas **421** samostatných priamych pozorovaní VVČ v rozsahu **1 823** hodín, z toho bolo **269** hospitácií dopoludnia (1 317 hodín) a **152** popoludní (506 hodín). V triedach s **VJS** bolo vykonaných 379 pozorovaní VVČ (1 640 hodín) a v triedach s **VJM** 4 hospitácií (183 hodín).

Učenie sa detí – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
18	43	59	7	1

GRAF 1 Učenie sa detí – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

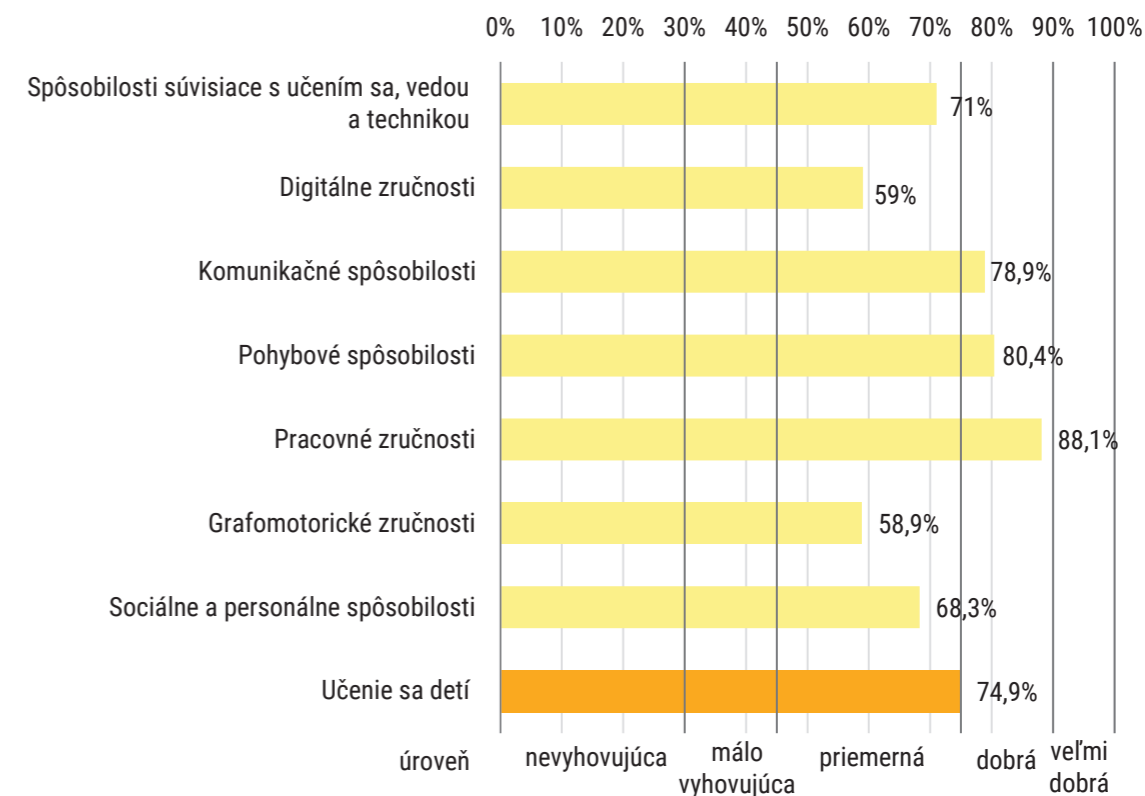

UČENIE SA DETÍ BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Z celkového zhodnotenia úrovne sledovaných kompetencií vyplýva, že deti najvýraznejšie, na dobrej úrovni preukázali pracovné, pohybové a komunikačné kompetencie. Ostatné spôsobilosti a zručnosti zvládali, prejavili alebo predviedli na priemernej úrovni. Patrili k nim aj digitálne a grafomotorické kompetencie. Deti z národnostne zmiešaného územia, deti zo SZP a z MRK, deti cudzincov aj deti so ZZ mali možnosť takmer bez obmedzenia plniť učebné zadania a spontánne sa zúčastňovať hrových aktivít s rovesníkmi.

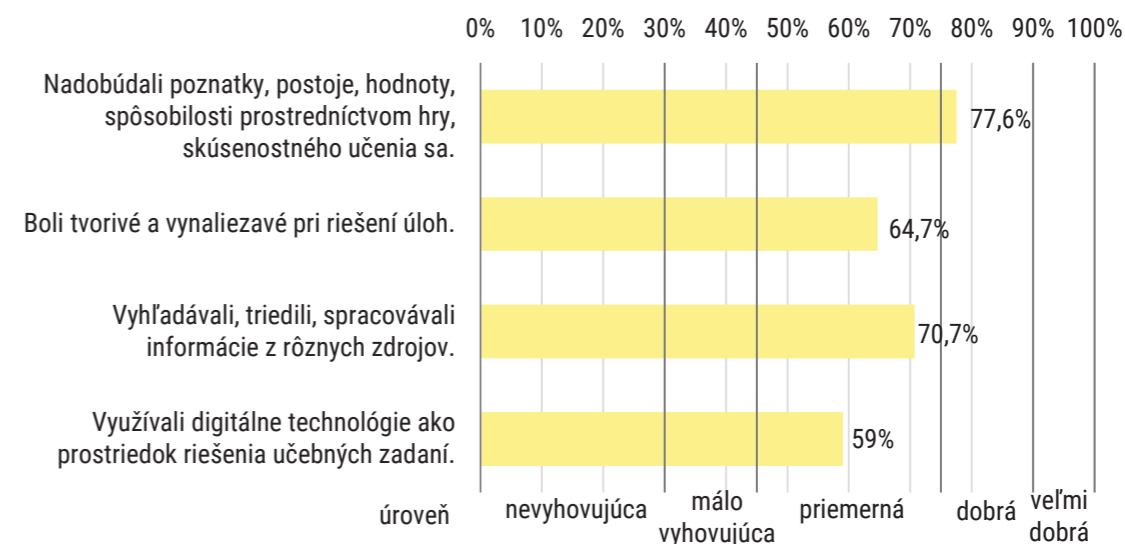
Deti konali primerane, ale na rôznej úrovni vzhľadom na konkrétne učebné situácie, ponuku didaktických pomôcok, inštrukcie a spôsob výučby učiteľov.

GRAF 2 Uplatňovanie spôsobilostí a zručností deťmi

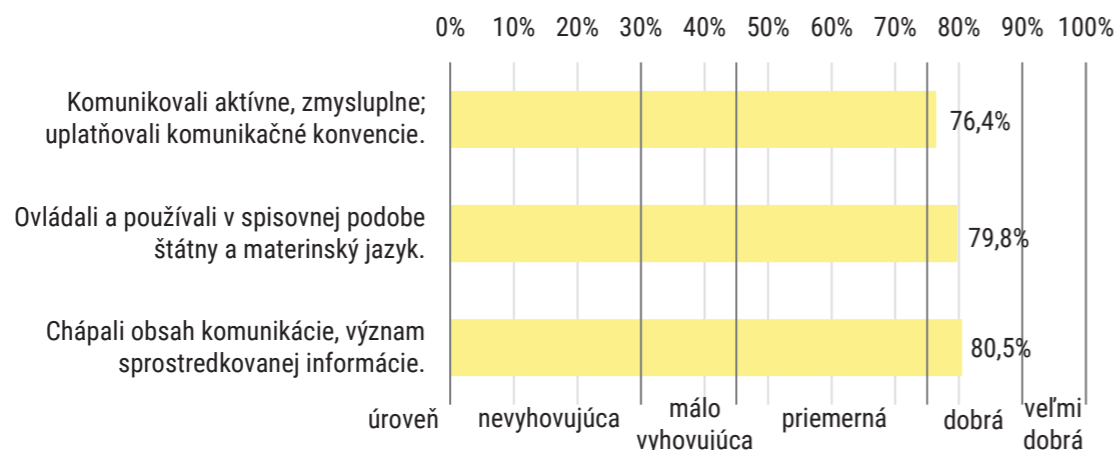
Kompetencie detí súvisiace s učením sa, vedou a technikou (71 %) a **digitálne zručnosti detí (59 %)** dosiahli **priemernú úroveň**. Deti preukázali poznatky, spôsobilosti a postoje nadobudnuté skúsenostným učením sa, výnimočne aj bádáním, experimentovaním alebo konfrontovaním reality s virtuálnym prostredím. Navrhovali spôsoby riešenia úloh vyplývajúcich z učebných problémov a vyhľadávali, triedili a spracovávali informácie z rôznych zdrojov. Ovládali podľa hlasových a vizuálnych pokynov digitálne zariadenia vrátane ich aplikácií. Orientovali sa v interiéri školy, blízkom okolí, časových vzťahoch dňa, týždňa a roka. Využívali počiatočné **matematické i finančné myslenie** pri riešení jednoduchých operácií s číslami, kategorizovaní predmetov podľa zadaných charakteristík. Identifikovali základné rovinné aj priestorové geometrické tvary. Preukázali **elementárnu prírodovednú a environmentálnu gramotnosť**. Charakterizovali význam flóry a fauny, prírodných javov a separovania komunálneho odpadu, na ktorom sa v MŠ aktívne podieľali.

GRAF 3 Spôsobilosti súvisiace s učením sa detí

Komunikačné kompetencie detí dosiahli dobrú úroveň (78,9 %). Deti dodržiavali pravidlá komunikácie, komunikovali aktívne a zmysluplne, formulovali niekoľkoslovné vety v spisovnej podobe štátneho a materinského jazyka. Porozumeli významu slov, viacsmernej komunikácii a v rôznej forme sprostredkovanej informácii, vrátane písomnej. Verbalizovali stanovisko k učebnému zadaniu a pri riešení úloh kládli rovesníkom a učiteľkám doplňujúce otázky. Sebavedome, i s patričnou predstavivosťou a fantáziou dorozprávali príbeh alebo odovzdali odkaz deťom a dospelým.

GRAF 4 Komunikačné spôsobilosti detí

Deťom z národnostne zmiešaného územia vrátane detí z MRK a **deťom cudzincov** napomáhali niektoré učiteľky pri porozumení a dorozumievaní sa v slovenčine aplikovaním podporných komunikačných stratégií. Prekonávanie verbálnych bariér týchto detí bolo pozvoľné, ovplyvnené aj dĺžkou dochádzania do MŠ a zžitím sa so societou triedy. Deti bezprostredne komunikovali so spoluhráčmi, dorozumievali sa kultivovane najmä v maďarčine a rómčine, cudzinci aj v angličtine. Avšak pri dorozumievaní sa v slovenčine boli mnohé nesamostatné, mali problém s vecným a plynulým štylizovaním viet a odpovedí na kladené otázky; deti z MRK prevažne stroho vymedzovali svoje primárne potreby a želania.

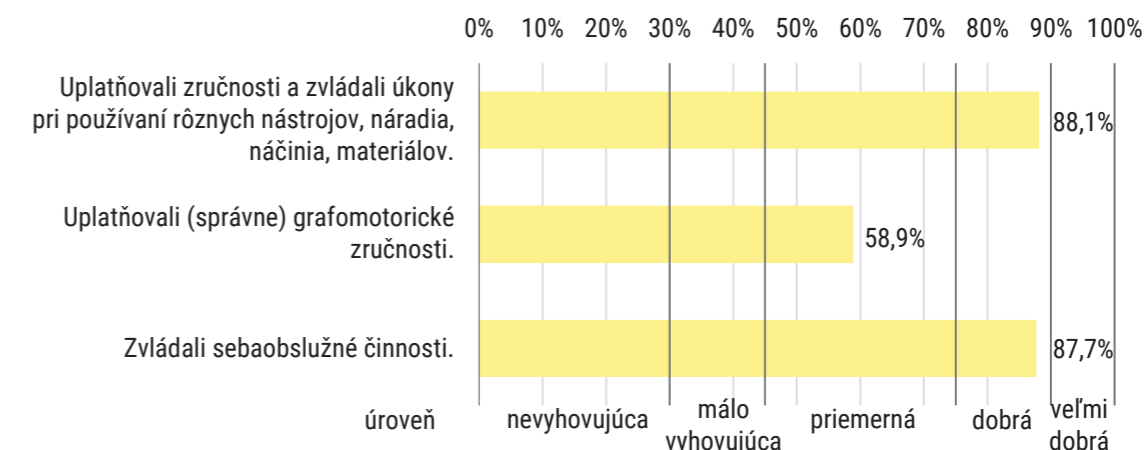
Jazyková aktivita detí (intaktných, z národnostne zmiešaného územia aj cudzincov) a ich slovná zásoba v slovenskom jazyku bola limitovaná individuálnymi osobitosťami a komunikačnou dominanciou učiteľiek.

Deti primerane preukázali **počiatočnú čitateľskú gramotnosť** a cit pre **fonológiu**. Označili prvé a posledné písmeno v slove, vete, rozdelili slovo na slabiky a určili smer záznamu písma. Vnímali súvislosti medzi textom a ilustráciou, chápali ich hlavnú ideu, ktorú vedeli spracovať jazykovo, pohybovo, výtvarne aj prostriedkami tvorivej dramatiky. Dorozprávali dej aj nesúvisiaci s obsahom textu alebo prerozprávali príbeh v správnom dejovom slede. Zaujali ich činnosti, pri ktorých učiteľky aplikovali špecifické metódy predčitateľskej gramotnosti, napríklad lona, ranného odkazu, maľovaného alebo spoločného čítania. Preukazovali originalitu a kreativitu pri produkcii vlastných kníh. Kontakt s rôznymi podobami a formami písanej reči v prostredí i okolí MŠ prispieval k utváraniu ich pozitívneho vzťahu k písomníctvu a slovesnosti, zároveň k získavaniu elementárnych čitateľských návykov vrátane správneho narábania s knihou.

Deti boli adekvátne **motoricky** aj **technicky zdatné**. Ich **pracovné zručnosti boli na dobrej úrovni** (88,1 %). Samostatne a správne aplikovali postupy týkajúce sa hygieny, úpravy zovňajšku a stolovania. Udržovali poriadok v triede, podieľali sa na rozkladaní a ukladaní pomôcok. Ak mali príležitosť, podľa návodov, schém a pojmových máp rôznorodo zoskupovali časti do celkov, novotvarov na ploche aj v priestore. Zostavovali jednoduché mechanizmy a skúmali princíp ich fungovania, napríklad kladky, roboty alebo programovali digitálne verzie hračiek s určením trasy vo viacerých krokoch. Zvládali kreslenie, lepenie, trhanie, strihanie, navliekanie, jednoduché konštruovanie, základné výtvarné techniky, spracovanie prírodných aj odpadových materiálov a zaznamenávanie grafickej stopy na vodorovnej alebo zvislej ploche.

Deti preukázali **grafomotorické zručnosti na priemernej úrovni** (58,9 %). Príprava detí na **elementárne písanie** bola obmedzovaná najmä nevhodnou ponukou grafického materiálu a podkladových formátov, zanedbaním uvoľňovania dominantnej ruky prípravnými cvičeniami alebo naprávania v stojí či v sede nesprávnej polohy tela a nesprávneho držania grafického materiálu. Deti najmä kľčovite uchopili grafický materiál a vyvíjali ním silný tlak na hrot, čím zaznamenávaná stopa bola trasľavá, slabo viditeľná alebo hrubá, a tlakom bol perforovaný výkres. Grafické prvky a znaky boli deformované, mali rôznu šírku, výšku, sklon. Viaceré deti sedeli na kraji stoličky, nohy zväčša ovíjali o nohy stoličky, neprirodzene ohýbali a vytáčali chrbát alebo nakláňali hlavu nad záznamovou plochou.

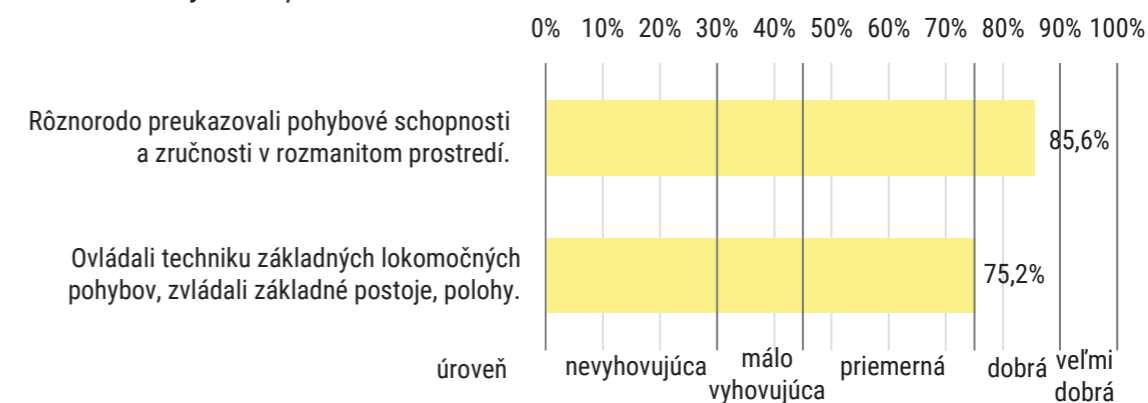
GRAF 5 Pracovné a technické zručnosti detí

Pohybové spôsobilosti detí zvládali na dobrej úrovni (80,8 %). Ovládali základné lokomočné pohyby, využívali rôznorodé pohybové zručnosti v rozmanitých prostrediach. Zvládli chôdzu vo viazanom útvare a v dvojiciach, spontánny pohyb v nerovnom teréne, medzi prekážkami, udržali rovnováhu a prenášali váhu tela z nohy na nohu. Reagovali na telovýchovnú terminológiu, slovné, zvukové a vizuálne pokyny, pohybový vzor učiteľa alebo dieťaťa. Boli súťaživé, však dodržiavali pravidlá hier. Preukázali **počiatočnú dopravnú gramotnosť** dodržiavaním pravidiel cestnej premávky v role chodca, kolobežkára aj cyklistu, používaním reflexných a ochranných prvkov, a zdôvodňovaním ich významu.

Učiteľia konštatovali, že na rozvoj celostného pohybového aparátu detí mali adekvátne spektrum a množstvo telovýchovného náradia a náčinia, pomôcok na pobyt vonku, a dodržiavali metodické usmernenia. V rozhovoroch uvádzali, že **zdravotné cvičenie** uskutočňovali s deťmi zväčša 1-krát denne, tretina z nich 2-krát a ojedinele 3-krát denne formou telovýchovnej chvíľky. Avšak počas hospitácií bolo pozorované vynechanie rozhriatia organizmu, relaxácie alebo záverečného upokojenia detí. Počet cvikov bol nepostačujúci alebo preexponovaný, ich tempo a opakovanie neprimerané. Tri štvrtiny učiteľov ďalej prezentovali, že **vzdelávaciu aktivitu** s telovýchovným zameraním zabezpečovali najčastejšie 4-krát v mesiaci a **pobyt vonku** realizovali najčastejšie v časovom rozpätí 1,5 hodiny 1- až 2-krát denne.

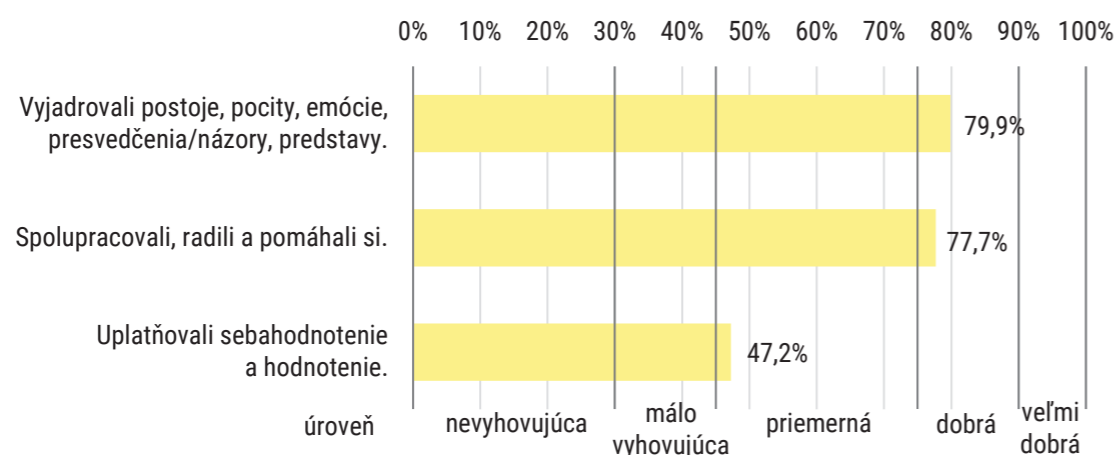
GRAF 6 Pohybové spôsobilosti detí

Deti vyjadrovali rytmus, náladu a interpretovali piesne, riekanky a básne zväčša s oporou o hlas učiteľky, v menšej miere s využívaním nástrojov Orffovho inštrumentára a hry na telo. Niektoré spievali alebo recitovali intonačne čisto a rytmicky správne. Sporadicky mali možnosť identifikovať niektoré vyjadrovacie prostriedky a hudobné nástroje pri počúvaní hudby. **Hudobnú gramotnosť** detí obmedzovali niektoré učiteľky ponukou piesní, kruhových a tanečných hier, ktoré nezodpovedali ich rozvojovým možnostiam. Tiež nedôslednosťou pri zaujatí správnej hlasovej polohy deťmi, neudávaním základného tónu, nerealizovaním uvoľňovacích a prípravných cvičení alebo nevyužívaním sprievodu melodických hudobných nástrojov.

Sociálne a personálne spôsobilosti detí preukázali na priemernej úrovni (68,3 %). Spolupracovali vo dvojiciach alebo v rôzne veľkých skupinách, vzájomne sa podporovali a pomáhali si. Pri vytvorených podmienkach preukázali schopnosť ujať sa poverených rolí a prevziať zodpovednosť za svoje konanie, prijímať kompromisy, prezentovať vlastné názory a postoje či posúdiť vlastné aj spoluhráčove výkony. Niektoré prejavili svoje emócie vyplývajúce z vlastného úspechu i neúspechu, momentálneho naladenia alebo vzájomného kontaktu s učiteľkami a najmä s rovesníkmi v hrách. Presadzovali sa prevažne spoločensky prijateľným spôsobom, zaujímali sa o dianie v triede a činnosti spoluhráčov; dokázali sa podeliť o hračku.

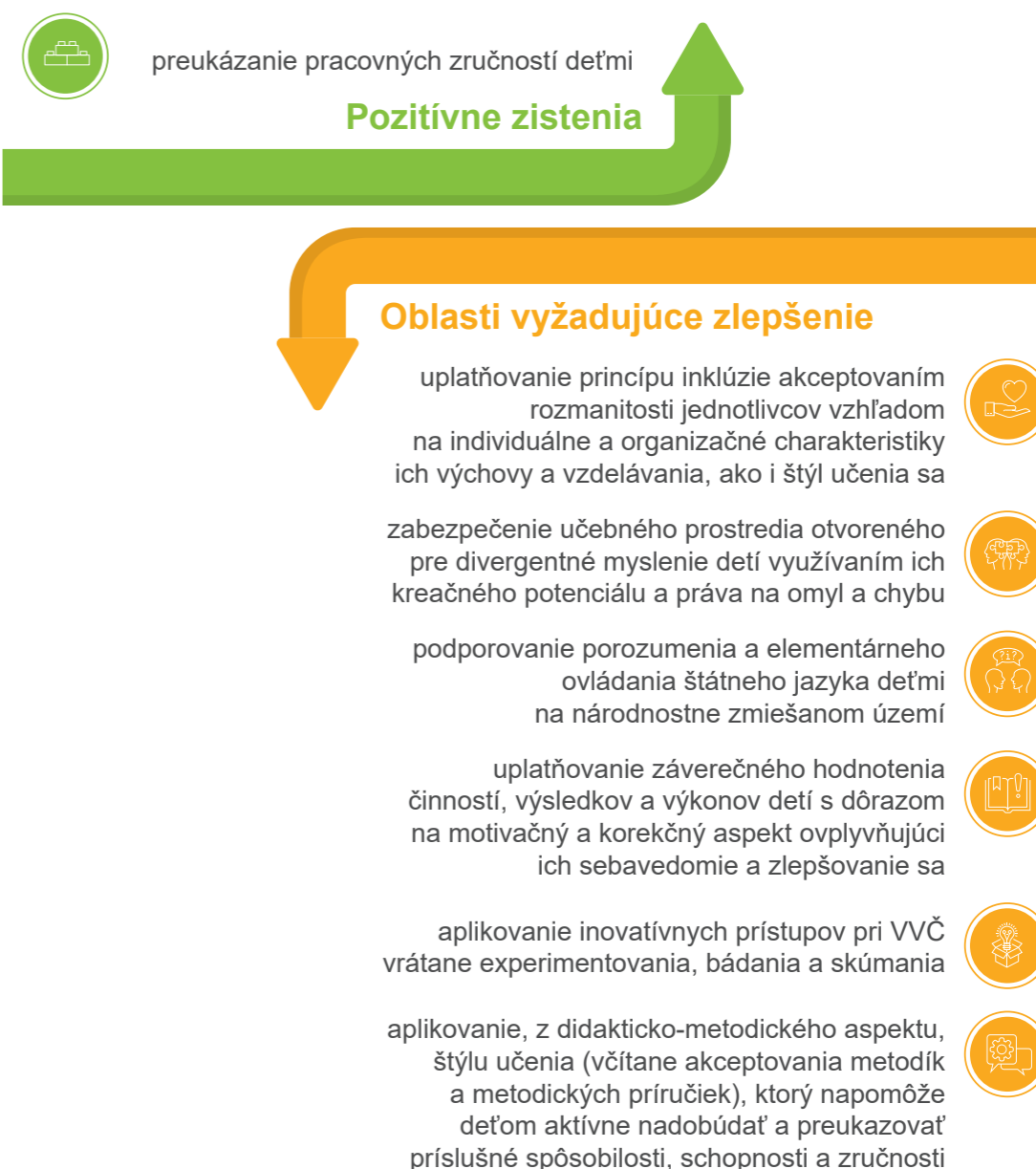
GRAF 7 Sociálne a personálne spôsobilosti detí

Učiteľky účelovým využívaním didaktických pomôcok a zrozumiteľným formulovaním edukačných zámerov a očakávaných výsledkov iniciovali záujem, aktivitu i činnosť detí. Partnerským a rešpektujúcim prístupom zaisťovali pokojné a prirodzene rešpektujúce učebné prostredie. Prispievalo k tomu dodržiavanie spoločenských a deťmi spolu s učiteľmi vytvorených pravidiel v triedach. Prevažne uplatňovali frontálny spôsob výučby. Podmienky pre inkluzívne vzdelávanie, aj s akceptovaním kultúrnej identity, materinského jazyka a štýlu učenia sa detí, zabezpečili na polovici činností. Overovali porozumenie zadaných úloh a ich plnenie deťmi, ale záverečné hodnotenie uplatňovali v menšej miere.

Niektoré učiteľky nezvládali manažovanie výučby vzhľadom na udržanie pozornosti detí a vytvorenie im priestoru na optimálnu sebarealizáciu a produkciu výsledkov učenia sa. Vyhýbali sa divergentným úlohám, presadzovali vlastné názory a postupy riešení úloh alebo identickými učebnými zadaniami obmedzovali autonómiu, kreativitu a počiatočné kritické myslenie detí. Dôsledkom ich konania bolo, že deti boli len pasívnymi pozorovateľmi a prijímateľmi hotových poznatkov.

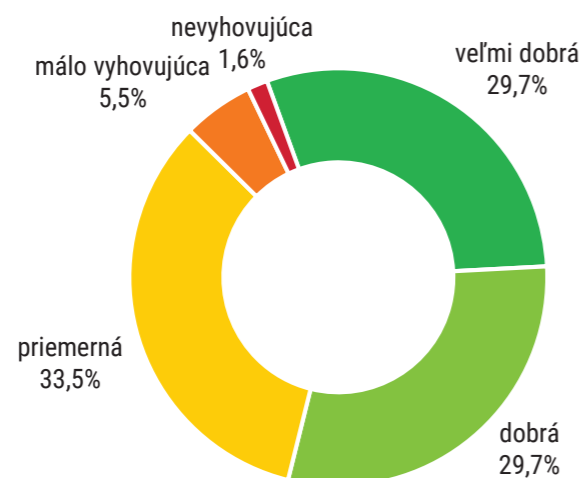
HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VÝCHOVNO- VZDELÁVACEJ ČINNOSTI

RIADENIE ŠKOLY

Riadenie školy – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
38	38	43	7	2

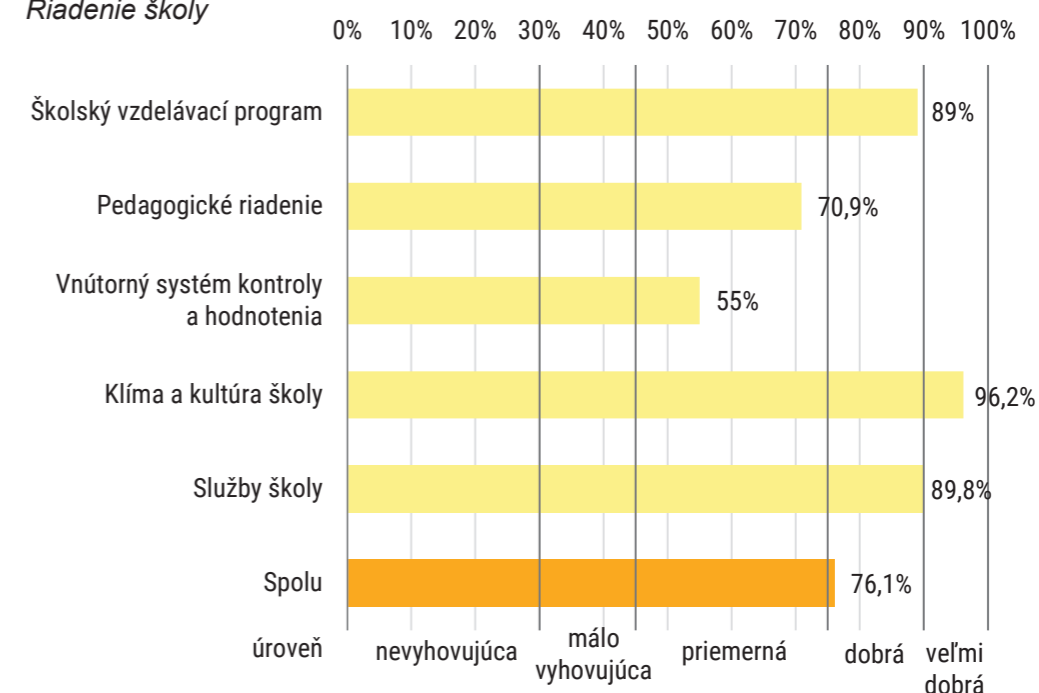
GRAF 8 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

RIADENIE ŠKOLY BOLO NA DOBREJ ÚROVNI.

Vedúci pedagogickí zamestnanci vytvárali a udržiavali priaznivú klímu a kultúru školy na veľmi dobrej úrovni (96,2 %). Ich vonkajší a vnútorní partneri ocenili stanovené pravidlá organizácie a fungovania školy, možnosť vplývať na život a dianie v škole, otvorený informačný a poradenský systém, aktivity školy podporujúce edukáciu detí v súlade so ŠkVP. Úroveň riadenia školy oslaboval vnútorný systém kontroly a hodnotenia (55 %), najslabšími článkami boli prijímanie opatrení a kontrola ich akceptovania vzhľadom na skvalitnenie predprimárneho vzdelávania. Riaditelia vo väčšine MŠ zaradili do tried určený počet detí školským zákonom a zabezpečili ich celodennú edukáciu príslušným počtom pravidelne sa striedajúcich učiteľov. Proces pedagogického riadenia však znižovali nedostatky v rozhodovaní a procesoch s ním súvisiacich u 30,5 % riaditeľov škôl.

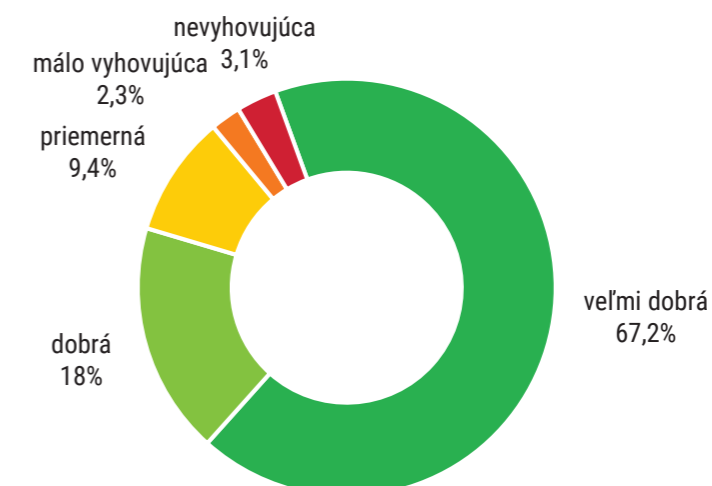
GRAF 9 Riadenie školy

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Školský vzdelávací program – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
86	23	12	3	4

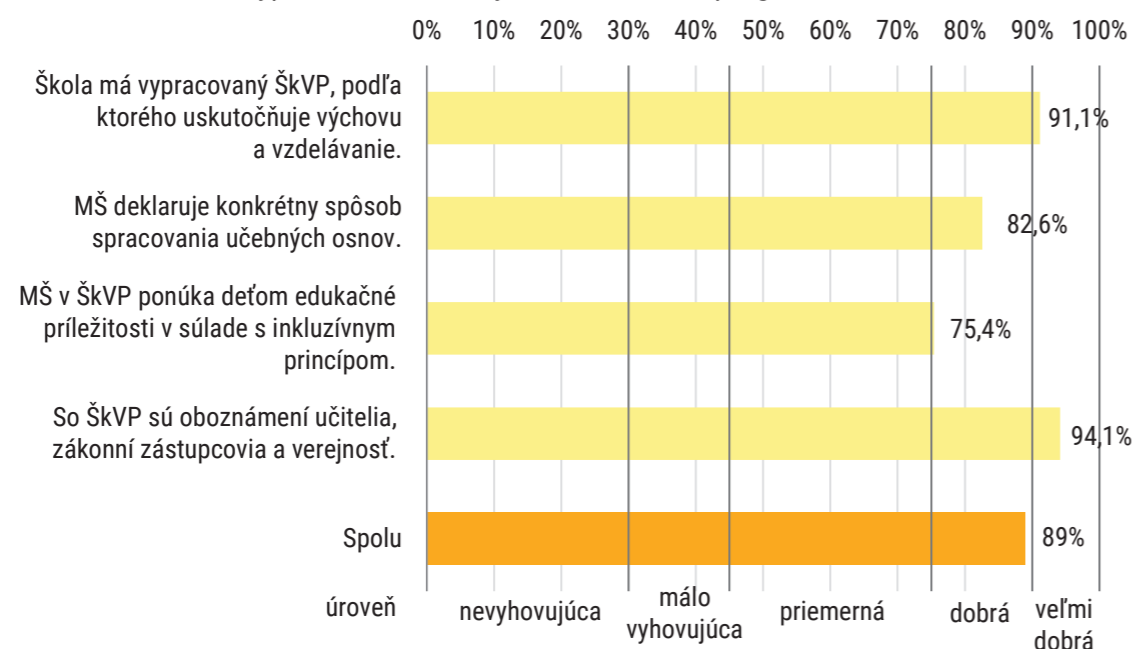
GRAF 10 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM BOL VYPRACOVANÝ NA DOBREJ ÚROVNI.

Materské školy uskutočňovali VVČ podľa ŠkVP, ktoré aj vlastnými cieľmi VaV korelovali so Štátnym vzdelávacím programom pre predprimárne vzdelávanie v MŠ, školským zákonom stanovenými cieľmi a princípmi VaV, reálnymi podmienkami škôl a ich koncepčnými zámermi rozvoja. Edukačné príležitosti pre deti vyžadujúce podporné opatrenia ponúkalo 46 dokumentov. S obsahom školských kurikul boli oboznámení účastníci VaV, zákonní zástupcovia detí aj verejnosť ich zverejnením. Učebné osnovy neboli jednoznačne spracované v 4 % škôl, čo negatívne ovplyvňovalo ich systematické plnenie.

GRAF 11 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program, ktorý bol vypracovaný v súlade so ŠVP a s princípmi a cieľmi VaV školského zákona, predložilo 82,8 % škôl. Stratégie VaV súvisiace s PPV boli definované takmer v troch štvrtinách dokumentov. Vlastné ciele VaV korešpondovali vo väčšine ŠkVP s reálnymi podmienkami a koncepčným zámerom rozvoja školy. Týkali sa najmä environmentálnej alebo regionálnej výchovy, zdravého životného štýlu a personálnych kompetencií detí. Školy s vyučovacím jazykom maďarským orientovali pozornosť na komunikáciu detí v štátnom jazyku. Cirkevné školy napomáhali duchovnému rozvoju a religiozite detí.

Učebnými osnovami v 67,1 % MŠ boli vzdelávacie štandardy ŠVP. Deklarovaných v podobe obsahových celkov alebo projektov bolo 33,6 % a v podobe vyhovujúcej potrebám MŠ 3,1 % učebných osnov.

Ponuku edukačných príležitostí pre deti so ŠVVP, vzhľadom na ich kontinuálne začlenenie do hlavného vzdelávacieho prúdu, obsahovalo 46 ŠkVP, aj keď tieto deti v niektorých školách neevidovali. Táto ponuka bola orientovaná najmä na podporovanie komunikačných, sociálnych a personálnych kompetencií, vyrovnávanie šancí a prípravu detí na povinnú školskú dochádzku. Reálne vytvorené podmienky pre deti vyžadujúce **podporné opatrenia** umožňovali týmto deťom plnohodnotné seberealizovanie sa a nadobúdanie adekvátnych skúseností vzhľadom na ich individuálne vzdelávacie osobitosti.

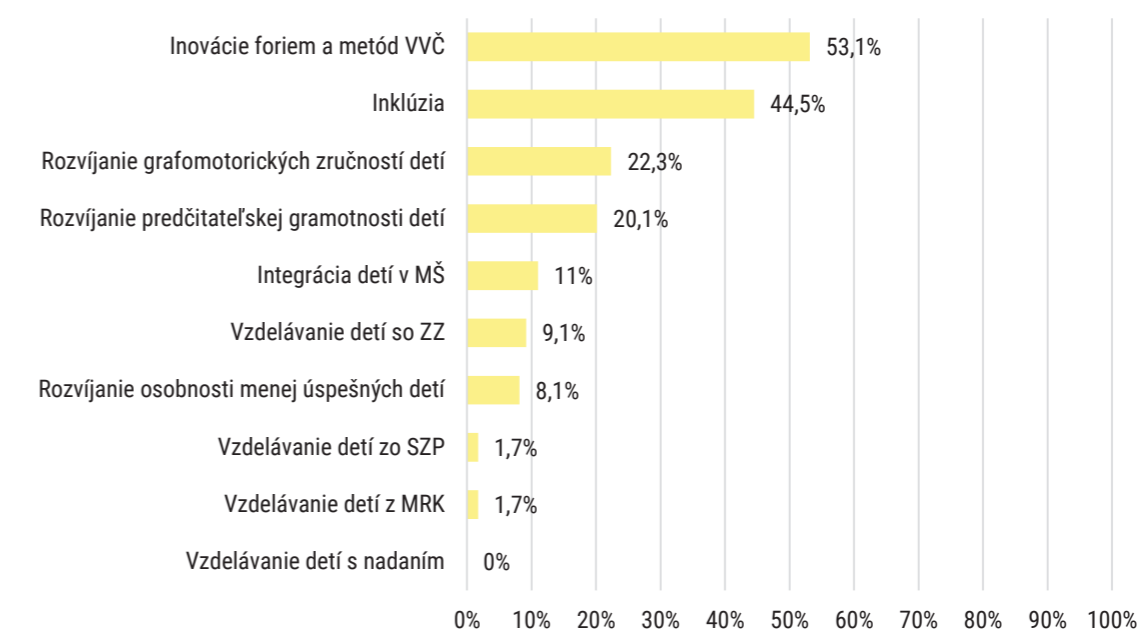
Riaditelia väčšiny škôl **vydali ŠkVP** po prerokovaní v pedagogickej rade a rade školy. **Zverejnili** ho na verejné prístupnom mieste.

PEDAGOGICKÉ RIADENIE

Zásadné dokumenty, ktoré zabezpečovali deklarované zámery školy v oblasti VaV a riadenia, boli zväčša prerokované v pedagogickej rade, v školách s vyučovacím jazykom maďarským vedené dvojazyčne. Avšak v necelej pätine škôl niektoré z nich fyzicky chýbali, napríklad záznamy z pedagogického diagnostikovania; týždenný rozsah priamej VVČ alebo obsahovali odvolávky na neaktuálne právne predpisy.

Plán profesijného rozvoja v 81,3 % kontrolovaných škôl reflektoval vlastné zameranie, priebežné potreby a aj požiadavky pedagogických a odborných zamestnancov. Učitelia prejavili záujem najmä o modul zameraný na inovácie foriem a metód VVČ a inklúziu. Nadobudnuté skúsenosti preukázali na 56,3 % hospitácií. Vzdelávanie v oblasti *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025* absolvovalo 12 učiteľov. Súčasťou plánu profesijného rozvoja bol **plán manažérskeho a pedagogického rozvoja** vedúcich PZ v 64 % MŠ, čo malo priaznivý dosah na VVČ, pedagogické riadenie a zároveň spoluprácu s vonkajšími a vnútornými partnermi.

GRAF 12 Prehľad vzdelávania sa učiteľov MŠ za ostatné dva roky

Pochybenia pri rozhodovaní boli zistené u 39 riaditeľov škôl. Týkali sa *neuplatnenia podmienky prednostného prijatia detí na PPV, ktoré mali trvalý pobyt v obci* (28 riaditeľov spádových MŠ); poskytovania predprimárneho vzdelávania alebo povolenia osobitného spôsobu plnenia PPV v škole mimo územia SR bez kompletných dokladov ustanovených školským zákonom; prijatia dieťaťa pred dovŕšením 2 rokov alebo prijímania detí na pokyn zriaďovateľa; určenia ostatných podmienok prijímania detí, ktoré mali diskriminačný charakter, napríklad zamestnanosť zákonných zástupcov alebo absencie ostatných podmienok prijímania detí; neakceptovania určeného počtu detí školským zákonom alebo rozhodnutím príslušného RÚVZ; opomenutia stanovenej lehoty pre vydanie rozhodnutia a pre určenie obsahu individuálneho vzdelávania.

Poradné orgány riaditeľa, najmä pedagogická rada, v 65,6 % MŠ venovali pozornosť pedagogicko-didaktickým, ale prevažne organizačným aspektom VVČ. Napomáhali rozvíjaniu profesijných kompetencií učiteľov v súlade so zameraním škôl (50,8 %) a v oblasti *Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025* (33,6 %).

PEDAGOGICKÉ RIADENIE BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA

Vedúci PZ takmer troch štvrtín škôl stanovili **kritériá hodnotenia detí a pedagogických zamestnancov**. Vo viac ako dvoch tretinách škôl zamerali kontrolnú činnosť na všetky oblasti VVČ. Výsledky analyzovali a k zisteným nedostatkom prijímali opatrenia v polovici MŠ. Len v pätine MŠ preverovali splnenie opatrení. Podcenenie významu a zanedbanie výkonu kontrolno-hodnotiaceho systému ovplyvnilo zefektívnenie predprimárneho vzdelávania a v priamej úmere aj pedagogického riadenia.

Sebahodnotenie za užitočný nástroj zvyšovania kvality práce školy považovali učители takmer všetkých škôl, reálne bolo uskutočňované v pätine MŠ. Ako byrokratickú záťaž vnímali autoevalváciu učiteľa v 6,2 % škôl.

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA BOL NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Z dlhodobého hľadiska, i v porovnaní so zisteniami z predchádzajúceho školského roka, je možné konštatovať, že prijímanie opatrení a kontrola ich akceptovania vzhľadom na skvalitnenie predprimárneho vzdelávania sú najslabšími článkami kontrolnej činnosti vedúcich pedagogických zamestnancov MŠ.

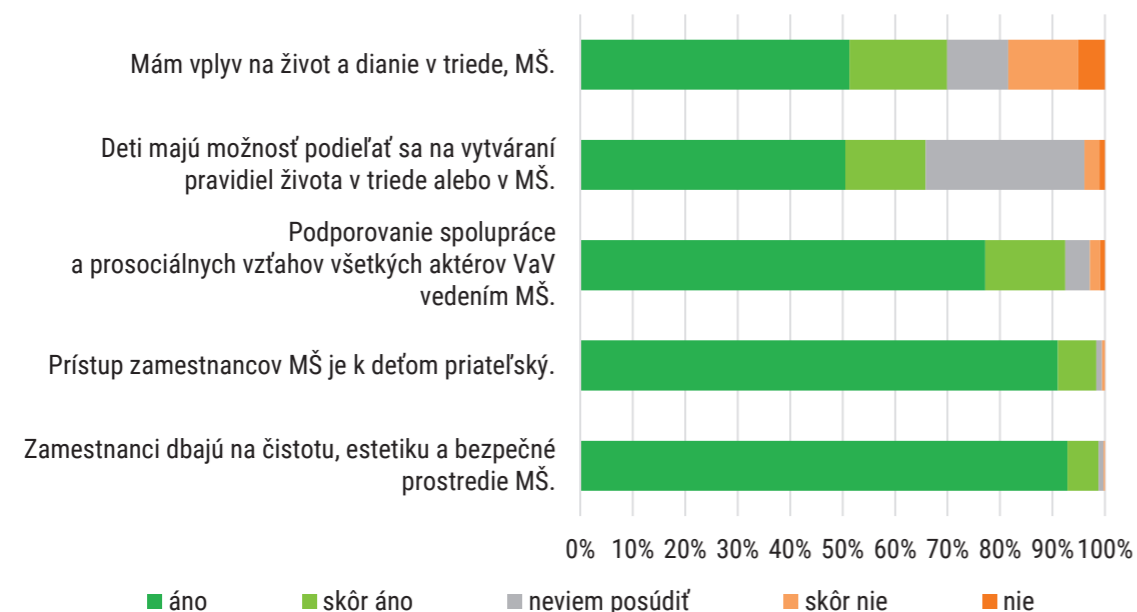
KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY

Úroveň klímy a kultúry školy bola zisťovaná aj prostredníctvom dotazníkov pre vonkajších a vnútorných partnerov vedenia školy. Na otázky v dotazníkoch odpovedalo **695** zamestnancov MŠ, **331** členov rady školy, **1 206** zákonných zástupcov a **102** zriaďovateľov.

Odpovede učiteľov a zákonných zástupcov korelovali s inšpekčnými zisteniami a potvrdili **ústretový prístup** zamestnancov k deťom, ako aj vytváranie čistého, estetického a podnetného prostredia pre vzdelávanie detí. Respondenti ocenili, že vedenie MŠ uplatňuje participatívne riadenie, podporuje spoluprácu a prosociálne vzťahy. Avšak k možnosti spolupodieľania sa detí na vytváraní pravidiel života v triede alebo v MŠ sa tretina zákonných zástupcov nevedela vyjadriť, hoci 89,8 % zamestnancov tvrdilo, že deti túto možnosť majú.

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

GRAF 13 Dotazník pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa školy – klíma a kultúra MŠ

SLUŽBY ŠKOLY

Materské školy spolupracovali s inými školami a rôznymi organizáciami. Organizovali rôznorodé **školské i mimoškolské aktivity**, ktoré súviseli so ŠKVP. Na rôznej úrovni, aj celoštátnej, realizovalo 77 MŠ projekty a programy. Krúžky zabezpečovalo 49 MŠ prevažne osobami z externého prostredia; v 4 MŠ v dopoludňajšom čase, čím narušili pravidlá školského poriadku a zúčastneným deťom obmedzili účasť na vzdelávaní sa v súlade so ŠKVP.

Pedagogickí zamestnanci pravidelne poskytovali zákonným zástupcom **konzultačno-poradenské služby** týkajúce sa napredovania detí a riešení ich individuálnych edukačných potrieb. Uskutočňovali osobné návštevy v rodinách s deťmi z MRK. Orientovali zákonných zástupcov alebo im sprostredkovali spoluprácu s príslušným centrom poradenstva i priamo v MŠ, ktorá sa týkala depistáže školskej spôsobilosti, logopedického skríningu či intervencie, rozvojového alebo stimulačného programu.

Oslovení zákonní zástupcovia, zamestnanci, zriaďovatelia a členovia rady školy verifikovali inšpekčné zistenia týkajúce sa efektívneho **informačného systému** MŠ. Zákonní zástupcovia potvrdili ústretovosť učiteľov, ocenili včasné informácie o pravidlách, živote a dianí v MŠ. Školy uprednostňovali osobnú komunikáciu so svojimi partnermi, využívali vlastné webové sídlo, nástienky, email, rôzne komunikačné aplikácie a platformy vrátane EduPage.

SLUŽBY ŠKOLY BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA PROCESU RIADENIA

spracovanie ŠKVP

pozitívna klíma, vzájomná podpora, spolupráca, dobré vzťahy, zodpovedajúce pracovné prostredie

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

akceptovanie aktuálneho právneho stavu pri rozhodovaní a procesoch s ním súvisiacich

zefektívnenie vnútroškolskej kontroly

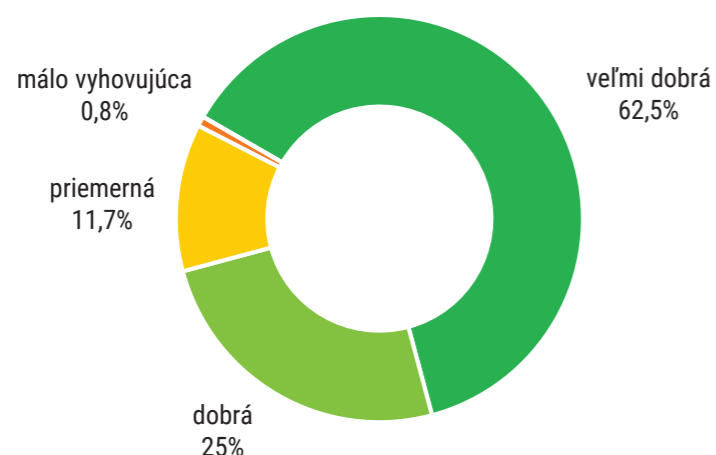

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

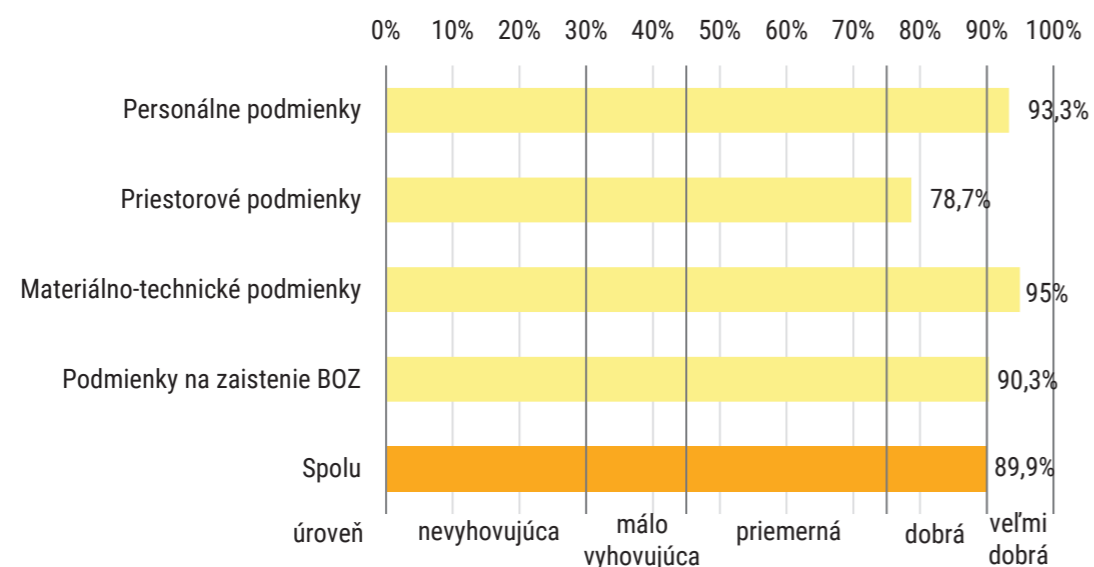
Podmienky VaV – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
80	32	15	1	0

GRAF 14 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

Hodnotené školy vytvárali pre VaV detí prevažne vhodné personálne podmienky a zároveň dbali pri VaV na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí. Interiér, exteriér a didaktické pomôcky, ktoré deti mali možnosť využívať, umožňovali vzhľadom na obsah vzdelávania ich aktívny a zmysluplný pobyt v MŠ.

GRAF 15 Podmienky výchovy a vzdelávania

PERSONÁLNE PODMIENKY

Požiadavky na výkon činnosti vedúceho PZ nespĺňali 4 riaditeľky a 5 zástupkyň riaditeľov MŠ/pre MŠ. V 2 MŠ pôsobili riaditeľky, ktoré boli do funkcie vymenované zriaďovateľmi bez výberového konania.

Nezriadenie funkcie zástupcu riaditeľa v 3 MŠ a neurčenie zástupcu riaditeľa pre MŠ v 4 ZŠ s MŠ malo nepriaznivý dosah na pedagogické riadenie, kontrolno-hodnotiaci systém, a tým aj na zefektívnenie VVČ.

Priamu VVČ uskutočňovalo 583 učiteliek, ktoré prevažne spĺňali **kvalifikačné predpoklady** na výkon pracovnej činnosti v MŠ (93,8 %).

Na prekonávaní zdravotných, sociálnych i jazykových bariér detí participovali v niektorých MŠ prostredníctvom projektov *Inklúzia v materských školách*, *Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunit II.* a *Podpora pomáhajúcich profesií* najmä pedagogické asistentky a pomocné vychovávateľky. Rómsky jazyk ovládali 3 učiteľia, 2 pedagogickí asistenti, 4 rodičovskí asistenti a 2 pomocní vychovávateľa.

Štátna školská inšpekcia k nepriaznivým zisteniam v personálnych podmienkach približne pätiny MŠ (najmä nedostatočný počet učiteliek striedajúcich sa pravidelne v dvoch zmenách) uložila opatrenie súvisiace s porušením príslušného právneho predpisu v správe pre kontrolovaný subjekt a upozornila konkrétneho zriaďovateľa školy.

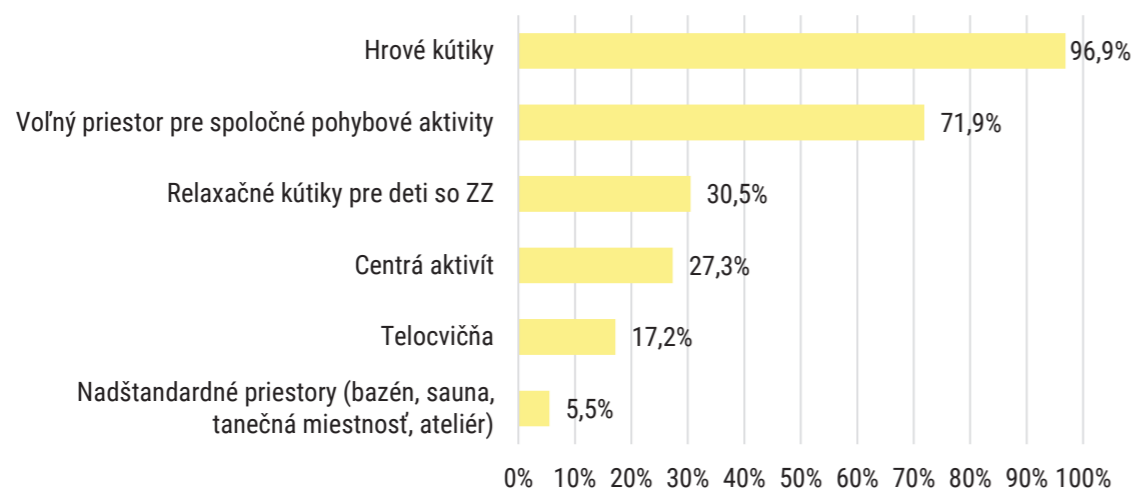
Personálne zabezpečenie predprimárneho vzdelávania	Počet
Celkový počet pedagogických zamestnancov z interného a externého prostredia MŠ	615
z nich (kmeňoví) učiteľia	583
z nich pedagogickí asistenti	32
Celkový počet odborných zamestnancov z interného a externého prostredia MŠ	10
z nich školskí psychológovia	2
z nich špeciálni pedagógovia	3
z nich sociálni pedagógovia	5
Celkový počet iných zamestnancov	5
z nich pomocní vychovávateľa	5
Celkový počet iných osôb priamo účastných na uskutočňovaní VaV detí so súhlasom riaditeľa	9
z nich zákonní zástupcovia	3
z nich rodičovskí asistenti	6

PERSONÁLNE PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PRIESTOROVÉ A MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY

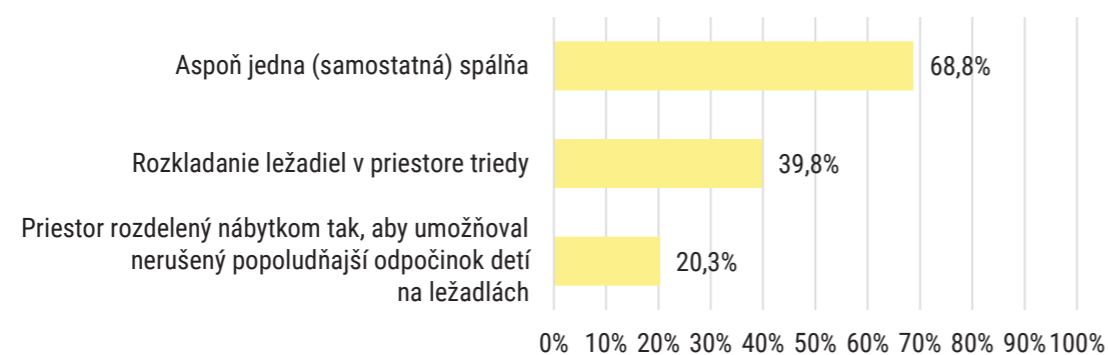
Súčasťou **interiéru** takmer všetkých MŠ boli **hrové kútiky** alebo centrá (27,3 %) na podporovanie príslušných gramotností detí. Voľný priestor pre spoločné pohybové angažovanie sa detí mali takmer v troch štvrtinách škôl. Relaxovanie detí v **oddychových zónach** či miestnostiach umožňovalo 30,5 % MŠ. **Vlastnou telocvičňou** disponovali približne v pätine subjektov a istým priestorovým nadštandardom v 5,5 % škôl.

GRAF 16 Interiér MŠ

Vo viac ako polovici MŠ **deti oddychovali** na ležadlách v **samostatných spálňach**, takmer v polovici MŠ na rozložených ležadlách v triedach a v pätine MŠ v triedach, v ktorých bol nábytkom oddelený priestor na odpočívanie detí.

GRAF 17 Podmienky pre odpočinok detí v MŠ

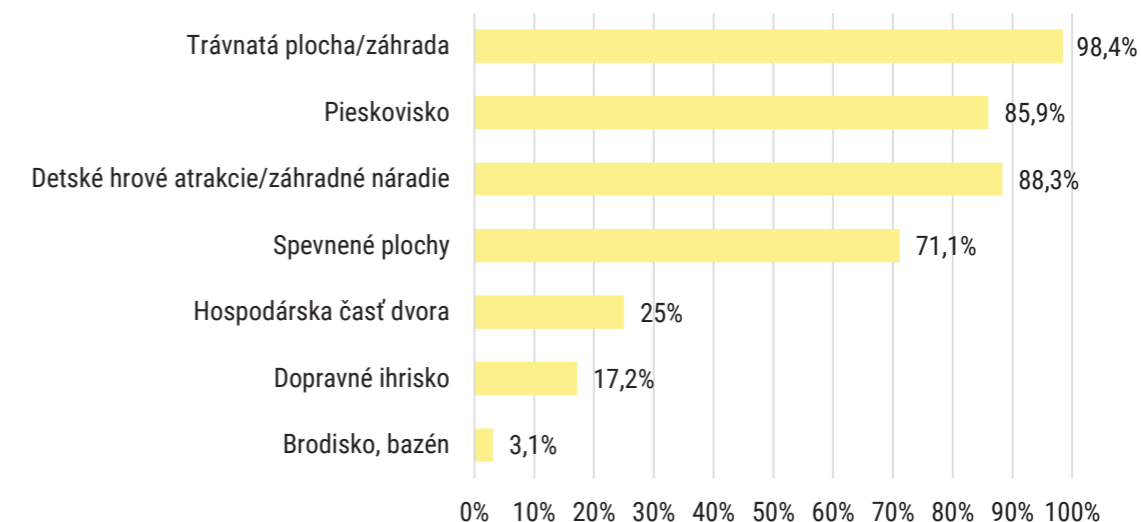

Školské areály prevažne pozostávajúce zo zatravnených a spevnených plôch, zabudovaných i prenosných detských atrakcií a pieskovísk umožňovali deťom rozmanité hrové, pohybové či poznávacie seberealizovanie sa.

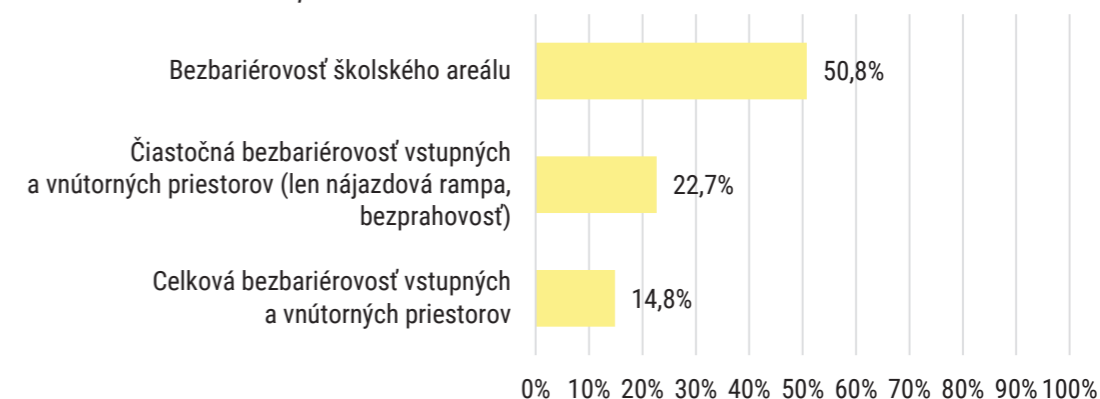
Upravené priestory s ohľadom na deti so ZZ mala len pätina škôl. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom bola bezbariérovosť v MŠ kontrolovaných v tomto školskom roku o 50 % horšia.

Materské školy boli vybavené rôznorodým spektrom a množstvom **didaktických pomôcok** včítane digitálnych technológií, spotrebného i výtvarného materiálu, hračiek, detskej literatúry, pomôcok na pobyt vonku a sezónne aktivity. Mali pripojenie na **internet** a dostatok **odbornej literatúry**. **Kompenzačné pomôcky** boli zabezpečené v 18,8 % MŠ, v niektorých aj napriek tomu, že nevidovali deti so ŠVVP.

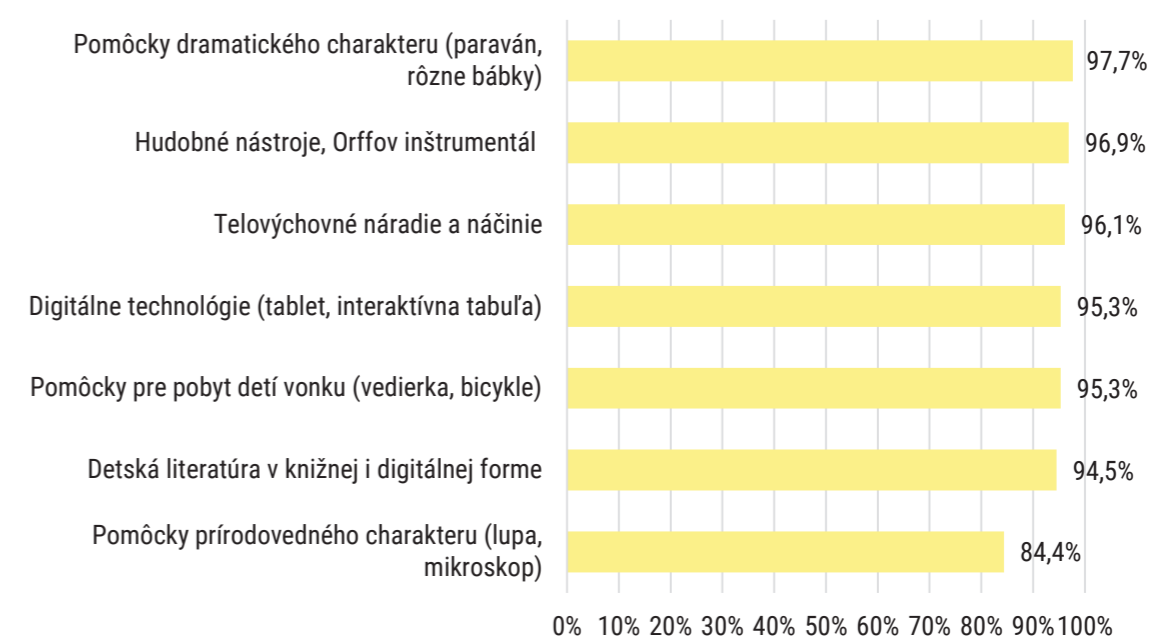
GRAF 18 Exteriér MŠ

GRAF 19 Debarierizácia priestorov MŠ

GRAF 20 Materiálno-technické vybavenie MŠ

PRIESTOROVÉ PODMIENKY BOLI NA DOBREJ ÚROVNI A MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA

Riaditelia vydali **školský poriadok** po prerokovaní v pedagogickej rade a v rade školy, preukázateľným spôsobom s ním oboznámili zamestnancov, zverejnili ho na verejne prístupnom mieste. O vydaní a obsahu dokumentu informovali zákonných zástupcov detí. Podrobnosti v zmysle školského zákona upravilo 88 % z nich. Podrobnosti o podmienkach nakladania s majetkom, ktorý škola spravovala (ak tak rozhodol zriaďovateľ), deklarovalo 92,2 % školských poriadkov.

Denné poriadky jednotlivých tried 84,3 % MŠ vytvárali podmienky pre vyvážené striedanie spontánnych a cielených činností. Zväčša akceptovali výchovno-vzdelávacie potreby detí zaradených do tried a deklarovali pevne stanovený čas ich životosprávy.

Niektoré učiteľky dbali na **ranný filter** a **individuálny prístup k deťom**, ktoré nemali potrebu odpočívať, ponukou alternatív oddychu alebo postupne týmto deťom, najmä deťom plniam PPV, skracovali odpočinok.

V 10,1 % škôl **neboli dodržiavané stanovené pravidlá prevádzky a vnútorného režimu**, bezpečnosti školského prostredia alebo psychohygiena či práva detí, a to neuskutočňovaním zdravotného cvičenia alebo pobytu vonku; neprimeraným predlžovaním času vzdelávacích aktivít, a tým skracovaním času pobytu vonku; prekročením kapacity a spájaním tried pri dopoludňajšej aj popoludňajšej činnosti vrátane odpočinku detí; nízkym počtom učiteliek, ich nepravidelným striedaním sa; nedodržiavaním ponuky alternatív alebo skracovaním odpočinku detí; nerefektovaním na konkrétne možnosti plnenia PPV; rôznymi verziami denného poriadku triedy alebo spoločným denným poriadkom pre viaceré triedy; nepremyslenou organizáciou a neadekvátnou časovou dotáciou medzi jednotlivými stolovaniami; striktným obmedzovaním dochádzky detí do MŠ počas mesiacov júl a august.

Školská jedáleň bola zriadená v **87** a **výdajná školská jedáleň** v **41** kontrolovaných materských školách.

Deti mali voľný prístup k nápojom v triedach a na pobyte vonku takmer vo všetkých MŠ. Ponúkané im boli čistá voda (97,7 %), nesladené nápoje (58,7 %), ovocné a zeleninové šťavy (23,4 %) aj sladené nápoje (7,8 %).

Deťom, ktoré sa zúčastňovali poldennej VaV, bol poskytovaný teplý obed. Adekvátnu stravu deťom, ktorým bola diagnostikovaná **intolerancia na potravinové zložky**, zabezpečovalo **37,5 %** zariadení školského stravovania.

Učiteľia so zamestnancami zariadení školského stravovania napomáhali deťom k nadobudaniu správnych stravovacích návykov a spoločenského bontónu pri stolovaní. Ojedinele zamestnanci zariadení školského stravovania deťom neposkytli kompletný príbor alebo učiteľkami neboli dôsledne usmerňované na správnu manipuláciu s ním, prípadne obsluhovali deti, zabezpečovali výdaj obeda.

Školy organizovali pobyty detí v škole v prírode, výlety, exkurzie, saunovanie, športové výcviky a ďalšie **aktivity v súlade so ŠkVP** a aktuálnym právnym stavom (72,7 %). Zapojili sa do programov *Školské ovocie* (92,6 %) a *Školské mlieko* (73,4 %). Oslovili ich tematické týždne *Svetový deň mlieka* (72,7 %), *Svetový deň zdravia* (71,1 %) a *Svetový deň výživy* (68 %). V menšej miere ich zaujali projekty *Zdravie a bezpečnosť v školách* (19,5 %), *Hovorme o jedle* (14 %) a kampaň *Odstráň obezitu* (11 %). V ostatnom období ich upútal projekt *Aktívna škôlka*.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA OBLASTI PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

vybavenie didaktickými pomôckami

stanovené pravidlá a ich dodržiavanie

účasť na plnení úloh vyplývajúcich z národných preventívno-výchovných programov

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

absentujúca bezbariérovosť v 78,9 %
navštevovaných škôl

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Na základe zistených nedostatkov podľa ich závažnosti a porušení právnych predpisov uplatnila ŠŠI odporúčania, uložila opatrenia alebo riaditeľom hodnotených škôl uložila prijať opatrenia.

Zriaďovatelia¹ 46 škôl boli upozornení na nedostatky, ktorých riešenie patrí do ich kompetencie.

Príslušné **RÚVZ** boli upozornené na zistené nedostatky v 18 školách. Týkali sa najmä prekročenia stanoveného počtu detí školským zákonom, určenej kapacity detí RÚVZ, nevypracovaného alebo neaktuálneho prevádzkového poriadku, opotrebovanosti interiéru, exteriéru školy a ich vybavenia.

Regionálny úrad školskej správy bol upozornený na zriaďovateľom neoprávnené nakladanie s účelovo viazaným príspevkom na VaV detí.

¹ Obec: Čakanovce; Prenčov; Gortva; Kaloša; Bátka; Belina; Hrabičov; Vtáčkovce; Blatné Remety; Malý Kamenec; Beša; Jasov; Slovenské Nové Mesto; Letanovce; Radvaň nad Dunajom; Kukučínov; Beloveža; Medzany; Rovné; Červenica pri Sabinove; Modrovka; Lúky; Lazy pod Makytou; Ostratice; Podolie; Oslany; Kolačno; Brvnište; Dojč; Hoste; Medvedov; Veľký Grob; Zvončín; Kalameny; Klubina; Necpaly; Partizánska Ľupča; Veľké Rovné; Závažná Poruba; Mesto: Banská Bystrica; Liptovský Mikuláš; Martin; Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – Cirkevný zbor Pribeta, Modranská 10, Pribeta; Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Svätý Jur, Prostredná 37, Svätý Jur; Detská škôlka, s. r. o., Pšeničná 5490/6, Bernolákovo; PRÉDIUM INVEST, s. r. o., Jazerná 1460, Rovinka

1.2 POVINNÉ PREDPRIMÁRNE VZDELÁVANIE V ZARIADENIACH PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v zariadeniach predprimárneho vzdelávania.

Štátna školská inšpekcia vykonala tematické inšpekcie celkovo v **32** zariadeniach predprimárneho vzdelávania. Povinné predprimárne vzdelávanie v nich plnilo **255** detí.

Deti, ktoré plnili PPV, boli zaradené do **35** tried. Ich vzdelávanie zabezpečovalo **57** zamestnancov, z nich 4 (7 %) nespĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti učiteľa MŠ.

ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VVČ

Vykonaných bolo **35** priamych pozorovaní súvislého dopoludňajšieho výučbového bloku s odpočinkom, počas ktorých bolo v zariadeniach predprimárneho vzdelávania prítomných **194** detí, ktoré plnili PPV.

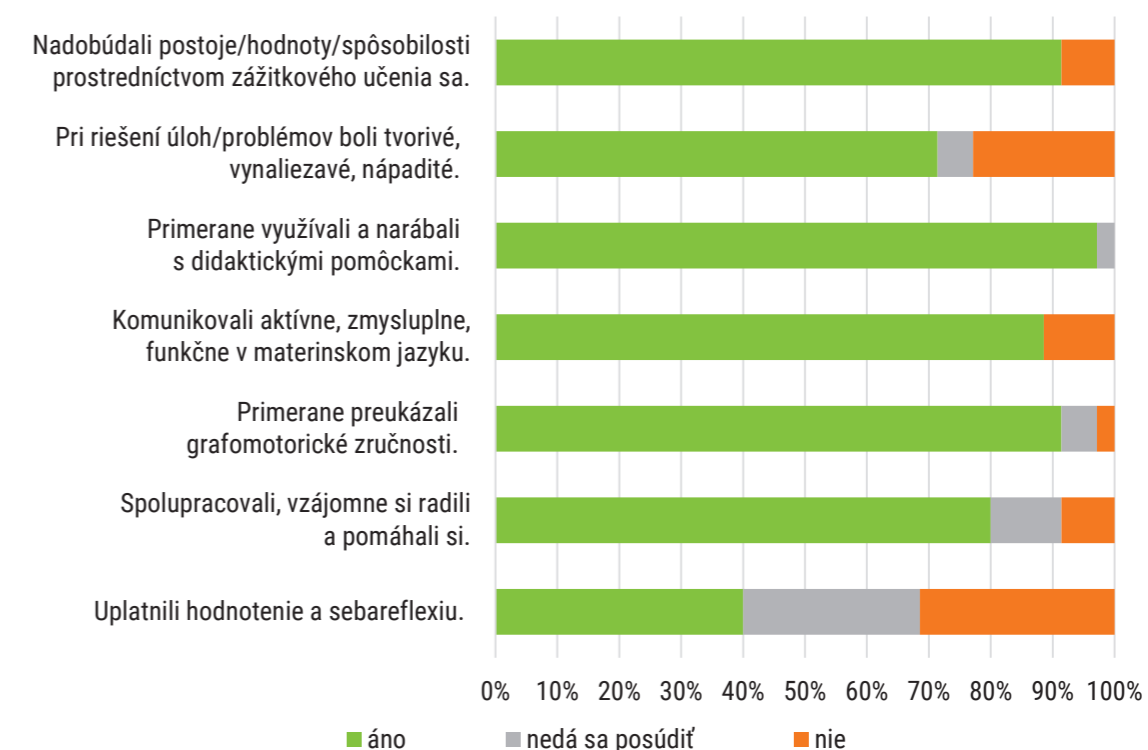
UČENIE SA DETÍ

Prehľad o deťoch a dennom rozsahu PPV	Spolu	z nich deti			Denný rozsah poskytovaného PPV	
		so ZZ	bez trvalého pobytu v SR	pokračujúce v plnení PPV	celodenne	najmenej 4 hodiny denne
Počet detí	255	3	6	41	236	19

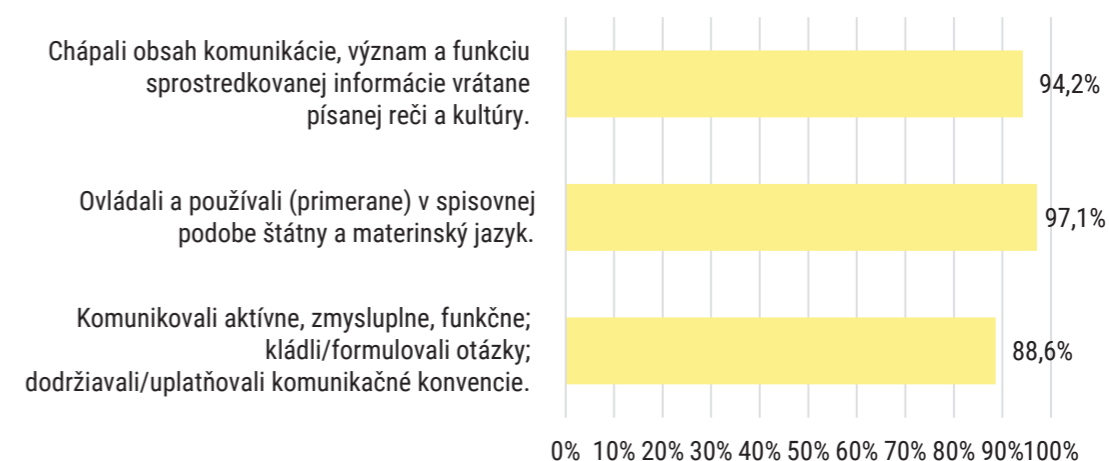
Deti plniace PPV nadobúdali a uplatňovali poznatky a postoje zväčša prostredníctvom hry, výnimočne experimentovaním na väčšine vyučovacích hodín (91,4 %). Reagovali adekvátne na verbálne, vizuálne a zvukové pokyny. Akceptovali zavedené triedne pravidlá. Zapájali sa do skupinových aj párových aktivít. Identifikovali čísllice, porovnávali počet prvkov a správne priradzovali matematické symboly rovnosti/nerovnosti. Na takmer tretine hospitácií nemali možnosť riešiť úlohy rôznymi spôsobmi a spracovávať informácie z dostupných zdrojov. Pri sebaobslužných činnostiach boli všetky deti samostatné, podieľali sa na udržiavaní poriadku v triede.

Deti prevažne **dodržovali pravidlá komunikácie** a odpovedali na otázky. Formulovali gramaticky správne jednoduché, rozvité vety aj súvetia. Na väčšine hospitácií chápali a prezentovali obsah rôzne sprostredkovaných informácií, napríklad obrázkov, edukačného programu na interaktívnej tabuli, výzdoby priestorov (94,2 %). Poznali smer písanej reči, zvládli analyticko-syntetické činnosti so slovami, tvorili kalendár počasia s rozlišovaním ročných období a dní v týždni. Vzhľadom na edukačné zameranie zariadení predprimárneho vzdelávania mali možnosť súčasne komunikovať v slovenskom a v anglickom jazyku.

GRAF 21 Učenie sa detí, ktoré plnili PPV v rámci realizovaných hospitácií

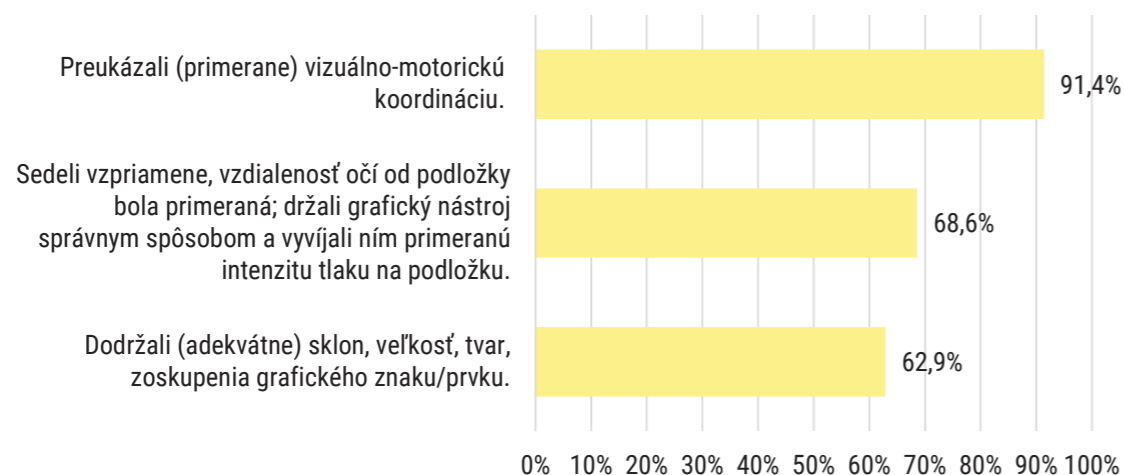

GRAF 22 Komunikačné kompetencie detí, ktoré plnili PPV preukázané počas hospitácií

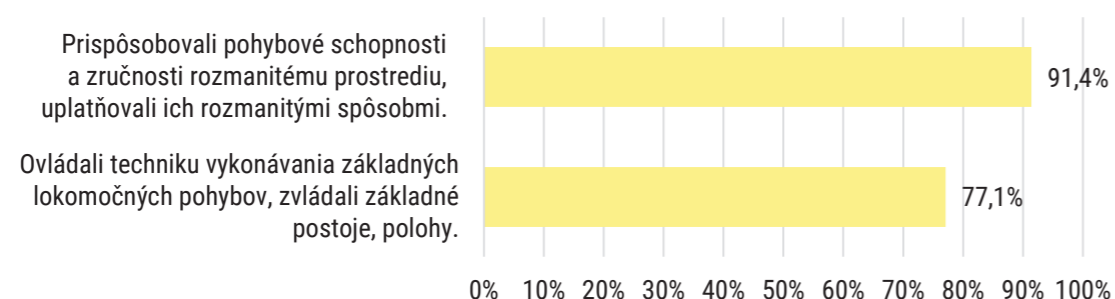

Posúdiť stav preukázania **digitálnych kompetencií** detí plniacich PPV nebolo možné pri 65,7 % hospitácií vzhľadom na to, že využitie digitálnych technológií si VVČ explicitne nevyžadovala, ale najmä pre chýbajúce digitálne technológie v tretine zariadení predprimárneho vzdelávania.

Adekvátnu **vizuo-motorickú koordináciu** uplatnili deti takmer vo všetkých činnostiach s grafickým materiálom. Avšak na tretine aktivít mali problém s dodržaním požadovaného sklonu, veľkosti, tvaru či zoskupenia grafických znakov/prvkov, s držaním tela či úchopom grafického nástroja, čo učiteľkami nebolo korigované. Ich príprava na elementárne písanie bola obmedzená zanedbaním prípravných cvičení najmä na uvoľnenie dominantnej ruky detí alebo nevhodnou ponukou pracovných listov.

GRAF 23 Príprava detí, ktoré plnili PPV na elementárne písanie preukázané počas hospitácií

Základné **lokomočné pohyby, postoje, polohy** (77,1 % hospitácií) a **pohybové zručnosti** (91,4 % hospitácií) **v rôznych obmenách** detí plniace PPV nadobúdali, zdokonaľovali a uplatňovali priebežne v činnostiach rôznorodého charakteru v interiéri aj exteriéri zariadení predprimárneho vzdelávania. Reagovali na telovýchovnú terminológiu, na zmenu smeru i tempa cvičenia. Orientovali sa v okolí, zvládali chôdzu vo viazanom útvare aj dopravné pravidlá. Na pätine ranných cvičení mali problém so zaujatím východiskovej polohy, s presnosťou cvičebných úkonov a so správnym držaním tela, čo učiteľky nekorigovali, neakceptovali ich výkonové možnosti.

GRAF 24 Preukázanie pohybovej gramotnosti detí, ktoré plnili PPV preukázané počas hospitácií

Deti plniace PPV najvýraznejšie preukázali príslušné zručnosti a schopnosti pri dorozumievaní sa, manipulovaní s učebnými pomôckami a pri sebaobslužných činnostiach. Na tretine hospitácií bola ich príprava na elementárne písanie obmedzená zanedbaním prípravných cvičení, nevhodnou ponukou pracovných listov, absentujúcou korekciou nesprávneho držania tela a úchopu grafického nástroja. Málo príležitostí mali na uplatnenie hodnotenia a sebareflexie, na riešenie úloh rôznymi spôsobmi či na spracovávanie informácií a na využívanie digitálnych technológií ako prostriedku riešenia učebných zadaní.

VYUČOVANIE UČITEĽMI V ZARIADENIACH PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

Učiteľia počas sledovaných hospitácií zabezpečili pre vzdelávanie detí, ktoré plnili PPV, adekvátne edukačné prostredie. Iniciovali záujem, aktivitu i činorodosť týchto detí primerane formulovanými učebnými zámermi a aj ponukou didaktických pomôcok. Na 40 % hospitácií preferovali frontálny spôsob výučby a opomenuli aplikovanie inkluzívneho princípu (diferencovanie učebných úloh s ohľadom na rozdielne výchovno-vzdelávacie potreby, dosiahnutú úroveň, rozvojový, výkonový

potenciál detí). Neposkytli priebežnú spätnú väzbu deťom na pätine hospitácií a neuplatnili záverečné hodnotenie ich výkonov na 60 % priamych pozorovaní VVČ.

PODMIENKY ZABEZPEČUJÚCE PPV

V 93,8 % zariadení predprimárneho vzdelávania bola VVČ uskutočňovaná v rozsahu **vzdelávacích štandardov** Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách prostredníctvom programu povinného predprimárneho vzdelávania.

Montessori pedagogika a Waldorfská pedagogika, alebo implementovanie prvkov a využívanie pomôcok týchto pedagogických alternatív pri VVČ boli prioritizované v 41 % týchto zariadení. Príslušné kompetentné osoby z interného a externého prostredia napomáhali deťom pri nadobúdaní komunikačných spôsobilostí v anglickom jazyku a umelecko-expresívnych či pohybových zručností a schopností (keramický, tanečný, gymnastický, baletný krúžok).

Každodenný **sled foriem denných činností** (denný poriadok) zväčša akceptoval výchovno-vzdelávacie potreby detí, ktoré plnili PPV, a podmienky jednotlivých zariadení predprimárneho vzdelávania.

Zamestnankyne, ktoré uskutočňovali VVČ s deťmi plniacimi PPV, viedli **triedne knihy** a portfóliá týchto detí. Realizovali ich cyklické diagnostikovanie.

Vedúci zamestnanci evidovali **doklad o prijatí detí**, písomný súhlas príslušného zariadenia poradenstva a prevencie, informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa, ktoré nedosiahlo školskú spôsobilosť a pokračovalo v plnení PPV, viedli **osobné spisy detí**. Zväčša vykonávali kontrolu VVČ pozorovaním a v súčinnosti s učiteľkami informovali zákonných zástupcov o učebných pokrokoch ich detí. Podľa potreby im odporúčali spoluprácu s poradenským zariadením, logopedickú intervenciu.

Zamestnanci (68,8 %) v informačnom dotazníku a rozhovoroch prezentovali, že sa **vzdelávali** najmä online formou u súkromných poskytovateľov vzdelávania (*Montessori pedagogika, edukácia detí plniacich PPV*).

Vnútorne priestory zariadení predprimárneho vzdelávania boli esteticky upravené a umožňovali uskutočňovanie spontánnych a riadených aktivít detí, činností súvisiacich s ich životosprávou.

Areály zariadení predprimárneho vzdelávania poskytovali deťom možnosti aj na ich autonómne sezónne realizovanie sa. Ich súčasťou boli zväčša pieskoviská a detské hrové atrakcie, domčeky a prístrešky.

Prevažne boli subjekty vybavené primeraným spektrom **didaktických pomôcok**, dostupným spotrebným materiálom a hračkami. Vybavenie **digitálnymi technológiami absentovalo v 35,7 %** zariadení, ktoré by ako učebný prostriedok boli týmto deťom nápomocné pri nadobúdaní počiatočnej digitálnej gramotnosti a príslušných motorických zručností.

Výchovno-vzdelávacia činnosť detí, ktoré plnili PPV, bola uskutočňovaná v súlade so ŠVP prostredníctvom programu PPV a zabezpečená osobami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti učiteľa MŠ takmer vo všetkých zariadeniach predprimárneho vzdelávania. V súlade s aktuálnym právnym stavom v nich bola evidovaná a vedená príslušná dokumentácia. Zamestnanci väčšiny subjektov monitorovali výchovno-vzdelávacie výsledky detí, ktoré plnili PPV, a so zisteniami oboznamovali zákonných zástupcov. Nevyhnutné priestorové a materiálno-technické podmienky umožňovali zmysluplný pobyt týchto detí. Avšak nadobúdanie ich počiatočnej digitálnej gramotnosti a príslušných motorických zručností obmedzovalo absentujúce spektrum adekvátnych digitálnych technológií v tretine navštívených zariadení predprimárneho vzdelávania.

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Na základe zistených nedostatkov podľa ich závažnosti a porušení právnych predpisov uplatnila ŠŠI odporúčania, uložila opatrenia alebo vedúcim zamestnancom zariadení predprimárneho vzdelávania uložila prijať opatrenia.

Zriaďovatelia 5 zariadení predprimárneho vzdelávania boli upozornení na nedostatky, ktorých riešenie patrí do ich kompetencie.

Príslušné **RÚVZ** boli upozornené na zistené nedostatky v **2** subjektoch, ktoré sa týkali absencie rozhodnutia o uvedení nových priestorov zariadení predprimárneho vzdelávania do prevádzky a nevyhovujúceho stavu detského ihriska.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR bolo upozornené na nespĺňanie kvalifikačných predpokladov osôb zabezpečujúcich PPV v **4** zariadeniach predprimárneho vzdelávania².

1.3 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

Najviac NI bolo zrealizovaných v súkromných MŠ (62 %). Po komplexnej inšpekcii bolo vykonaných **87** NI, po tematickej inšpekcii **7** a po následnej inšpekcii **9** NI.

Neaktuálnych z dôvodu zmeny v právnych predpisoch bolo **6** opatrení prijatých kontrolovanými školami. Z objektívnych dôvodov nebolo možné hodnotiť **41** opatrení, ktoré prijali kontrolované školy, a **3** opatrenia uložené ŠŠI.

PREHĽAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	487		402		31		920
akceptované/splnené	336	69,9 %	317	89,3 %	26	92,9 %	679
neakceptované/nesplnené	145	30,1 %	38	10,7 %	2	7,1 %	185
neaktuálne	1		6		0		7
nedá sa hodnotiť	5		41		3		49

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- absentovanie niektorých jeho častí
- neprerokovanie dokumentu v pedagogickej rade a v rade školy
- nevypracovanie učebných osnov najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu ŠVP

² Detské centrum Štvorlístok, Domové role 61, Bratislava; Detské centrum Vrakušáček, Železničná 34, Bratislava; BABY ACADEMY, n. o., Gúgska 91, Nové Zámky; Svetluška, n. o., Zoltána Kodály 29, Galanta

V RIADENÍ ŠKOLY

- neakceptovanie platného právneho stavu pri uplatňovaní rozhodovacích právomocí a samotného aktu rozhodnutia
- nevedenie/nevypracovanie príslušnej dokumentácie školy
- nerešpektovanie platného právneho stavu pri vypracovaní školského poriadku neuvedením všetkých podrobností určených školským zákonom; neprerokovaním dokumentu v pedagogickej rade a v rade školy; neoboznámením zamestnancov a zákonných zástupcov s obsahom dokumentu

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nezabezpečenie celodenného predprimárneho vzdelávania detí určeným počtom pravidelne sa striedajúcich kvalifikovaných učiteľov vrátane vedúcich PZ
- nevytvorenie podmienok pre naplnenie povinnosti začínajúceho PZ, akou je absolvovanie a úspešné ukončenie adaptačného vzdelávania v stanovenej lehote
- absentovanie alebo nesprávne určenie týždenného rozsahu priamej VVČ učiteľky, riaditeľky MŠ

Štátna školská inšpekcia vzhľadom na závažnosť zistení **upozornila** zriaďovateľov³ 3 MŠ a príslušný RÚVZ⁴, riešenie ktorých je v ich kompetencii.

Akceptovanie 69,9 % odporúčaní pozitívne ovplyvnilo účinnosť pedagogického riadenia, kontrolnej činnosti vedúcimi PZ, a tým aj skvalitnenie predprimárneho vzdelávania detí. Učiteľky akceptovaním osobitostí detí, interaktívnym prepájaním vzdelávacích oblastí, jednoznačným zadávaním úloh a ponukou adekvátnych didaktických pomôcok napomáhali záujmu detí o činnosti, aktívnemu riešeniu úloh a ich autonómnemu konaniu.

Neakceptovaním 30,1 % odporúčaní riadiaci zamestnanci v rámci kontrolno-hodnotiaceho systému zanedbali poskytnutie spätnej väzby učiteľom, čo malo dosah na personalizáciu edukácie detí a ich učebné výsledky.

Splnením 89,3 % opatrení, ktoré prijali vedúci PZ kontrolovaných škôl, a 92,9 % opatrení uložených ŠŠI boli legitimizované procesy a samotný výkon rozhodovania. Organizácia a efektívnosť VVČ boli determinované komplexne spracovanými ŠkVP, učebnými osnovami, zabezpečením odbornosti vyučovania kvalifikovanými učiteľmi a dodržiavaním jednoznačne stanovených pravidiel v školskom poriadku.

Nesplnením 10,7 % prijatých a 7,1 % uložených opatrení bolo ovplyvnené uskutočňovanie VVČ nedostatkami v spracovaní ŠkVP, nesúlalom tohto dokumentu so ŠVP, neuskutočňovaním VVČ v súlade so ŠkVP. Pochybenia v uplatňovaní právomocí riaditeľiek a vo vedení príslušnej dokumentácie oslabovali oblasť riadenia školy.

³ Obec Gemerské Dechtáre; INTEXCOM, s. r. o., V. P. Tótha 97/4 Zvolen; Materská škola KÚZELNÁ ŠKÔLKA, s. r. o., Markovičova 2300/40, Trnava

⁴ SMŠ, Markovičova 2300/40, Trnava

1.4 ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKOLY

- Aktualizovať školský vzdelávací program, školský poriadok vrátane pravidiel a postupov predprimárneho vzdelávania, ktoré akceptujú reálne podmienky školy.
- Napomáhať prekonávaniu jazykovej bariéry detí na národnostne zmiešanom území a detí cudzincov dennodenným nadobúdaním základov štátneho jazyka.
- Vytvárať príležitosti deťom na argumentovanie a hodnotenie vlastných výkonov a výkonov ostatných detí.
- Sfunkčniť systém kontrolnej činnosti systematickým monitorovaním efektivity výchovno-vzdelávacej činnosti, zovšeobecňovaním zistení, prijímaním opatrení a pravidelným overovaním ich plnenia.
- Realizovať a využívať autoevalvačné procesy na zvyšovanie kvality práce školy.
- Participovať pravidelne s poradnými orgánmi riaditeľa na pedagogickom riadení a profesijnom rozvoji pedagogických zamestnancov, a tým na skvalitňovaní výchovno-vzdelávacej činnosti.
- Zabezpečiť pedagogické riadenie a uskutočňovanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti zriadením funkcie zástupcu riaditeľa MŠ, určením zástupcu riaditeľa pre MŠ v ZŠ s MŠ, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti v MŠ.
- Zabezpečiť výchovno-vzdelávacie činnosti, v spolupráci so zriaďovateľom, požadovaným počtom kvalifikovaných učiteľov striedajúcich sa v dvoch zmenách.
- Zabezpečiť objektivitu a transparentnosť rozhodovacích procesov v súlade s aktuálnym právnym stavom.
- Zabezpečiť, v spolupráci so zriaďovateľom, príslušných odborných zamestnancov, pedagogických asistentov pre deti vyžadujúce poskytovanie podporných opatrení vzhľadom na ich edukačné potreby a organizáciu výchovy a vzdelávania.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Zabezpečiť, v spolupráci s riaditeľom, požadovaný počet kvalifikovaných učiteľov striedajúcich sa v dvoch zmenách v triedach s celodennou výchovou a vzdelávaním.
- Zabezpečiť, v spolupráci s riaditeľom, príslušných odborných zamestnancov, pedagogických asistentov pre deti vyžadujúce poskytovanie podporných opatrení vzhľadom na ich edukačné potreby a organizáciu výchovy a vzdelávania.
- Zlepšiť z bezpečnostného hľadiska priestorové podmienky materských škôl ich bezbariérovou úpravou.
- Podporovať, v spolupráci s riaditeľom školy, profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov v súlade s potrebami školy.
- Zosúladiť obsah zriaďovacích listín s aktuálnym stavom.
- Zabezpečiť poskytovanie povinného predprimárneho vzdelávania v zariadeniach predprimárneho vzdelávania osobami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady učiteľa materskej školy.
- Zabezpečiť zariadeniam predprimárneho vzdelávania adekvátne digitálne technológie vzhľadom na dosiahnutie zámerov Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách prostredníctvom programu povinného predprimárneho vzdelávania v oblasti digitálnych kompetencií a práce s informáciami deťmi plniacimi povinné predprimárne vzdelávanie.

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Zamerať vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl na získavanie skúseností, vhodne voliť a aplikovať efektívne postupy, metódy, zásady, formy výchovy a vzdelávania z hľadiska ich didaktickej funkčnosti.
- Rozšíriť vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl o modul zameraný na procesy a nástroje hodnotenia vrátane napomáhania deťom pri vyjadrovaní postojov, uplatňovaní sebareflexie a hodnotení výkonov spoluhráčov.
- Zabezpečiť/poskytovať pravidelnú metodickú intervenciu a príslušnú formu vzdelávania v oblasti autoevalvácie škôl.
- Umožniť kvalifikovaným osobám zariadení predprimárneho vzdelávania rozširovať si profesijné kompetencie týkajúce sa aplikovania efektívnych postupov, metód, zásad a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré poskytuje pre učiteľky materských škôl NIVaM.

KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI 2 ZÁKLADNÉ ŠKOLY

- 47 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
- 91 PODPORA INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA ŽIAKOV
- 102 MONITOROVANIE PRIPRAVENOSTI A PODMIENOK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL PRI ZAVÁDZANÍ ZMIEN V OBSAHU A FORME ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA
- 119 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 122 ODPORÚČANIA

Štátna školská inšpekcia vykonala **83** komplexných inšpekcií vo všetkých krajoch SR (z nich v 59 ZŠ plnoorganizovaných a 24 nepĺnoorganizovaných), **11** tematických inšpekcií v plnoorganizovaných ZŠ v 7 krajoch SR (okrem Nitrianskeho kraja) a **39** informatívnych inšpekcií vo všetkých krajoch SR.

KOMPLEXNÉ INŠPEKCIE

TEMATICKÉ INŠPEKCIE

PODPORA INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA ŽIAKOV V ZÁKLADNEJ ŠKOLE

INFORMATÍVNE INŠPEKCIE

MONITOROVANIE PRIPRAVENOSTI A PODMIENOK PILOTNÝCH ZŠ PRI ZAVÁDZANÍ ZMIEN V OBSAHU A FORME ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA

2.1 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v základnej škole.

Komplexná inšpekcia bola vykonaná v **83** základných školách. Súčasťou 81 kontrolovaných subjektov boli aj školské kluby detí a v 1 ZŠ aj centrum voľného času. Viac ako 60 % žiakov z MRK evidovali v 14 ZŠ.

Celkovo sa v kontrolovaných ZŠ vzdelávalo **17 477** žiakov. Školy evidovali 4 469 žiakov so ŠVVP, čo predstavovalo štvrtinu z celkového počtu žiakov.

Prehľad o triedach a žiakoch v kontrolovaných ZŠ	Prvý stupeň (1. – 4. ročník)	Druhý stupeň (5. – 9. ročník)	Spolu
Počet tried	496	485	981
Celkový počet žiakov	8 522	8 955	17 477
Celkový počet žiakov so ŠVVP	2 148	2 321	4 469
z nich počet žiakov so ZZ	449	1 086	1 535
z nich počet žiakov zo SZP	1 534	1 112	2 646
z nich počet žiakov s nadaním	5	4	9

V kontrolovaných školách sa vzdelávalo aj 4 466 žiakov z MRK, čo tvorilo 25,6 % z celkového počtu žiakov. Značná časť z nich spadala i do skupiny žiakov zo SZP. Vyučovanie v dvoch zmenách realizovali v 6 kontrolovaných školách. Celkový počet žiakov 1. stupňa patriacich k **národnostným menšinám**, ktorí mali materinský jazyk iný ako vyučovací jazyk školy, bol v sledovaných subjektoch 68. Na 2. stupni bol celkový počet žiakov patriacich k národnostným menšinám 100. Školy evidovali 161 žiakov **cudzincov a migrantov**, ktorí neovládali vyučovací jazyk školy, z nich 68 sa vzdelávalo na 1. stupni a 93 na 2. stupni (z nich 1 opakovával ročník na 2. stupni a 3 mali zníženú známku zo správania).

Povinnú školskú dochádzku v školách mimo územia SR plnilo **513** žiakov, z nich bolo 136 žiakov z MRK. V aktuálnom školskom roku riaditelia škôl vydali povolenia plniť povinnú školskú dochádzku mimo územia SR 133 žiakom (na 1. stupni 66 a 67 na 2. stupni), 32 z nich pochádzalo z MRK. Komisionálne skúšky v predchádzajúcom školskom roku vykonali 55 žiaci vzdelávaní mimo územia SR (5 z nich z MRK). V aktuálnom školskom roku 11 kontrolovaných subjektov evidovalo **26** žiakov plniacich školskú dochádzku osobitným spôsobom formou individuálneho vzdelávania (12 na 1. stupni a 14 na 2. stupni).

Špeciálne triedy zriadili v 14 školách (spolu 65 tried – 27 na 1. stupni a 38 na 2. stupni), v ktorých sa vzdelávali žiaci s ohľadom na druh a stupeň postihnutia (žiaci s vývinovými poruchami učenia, žiaci s autizmom alebo s ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím). V 21 školách (z nich v 5 plnoorganizovaných) bolo zriadených 28 tried so **spojenými ročníkmi**. **Špecializované triedy** mali zriadené tri školy.

S cieľom znížiť školskú neúspešnosť žiakov so ŠVVP a eliminovať ich prípadné opakovanie ročníka, ktoré boli podmienené aj ich ŠVVP, zriadili v 1 ZŠ **úvodný ročník**, kde sa vzdelávalo 9 žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou. V dvoch subjektoch sa v 2 bežných triedach prvého ročníka vzdelávali 2 žiaci, ktorí v školskom roku 2022/2023 navštevovali **prípravny ročník**.

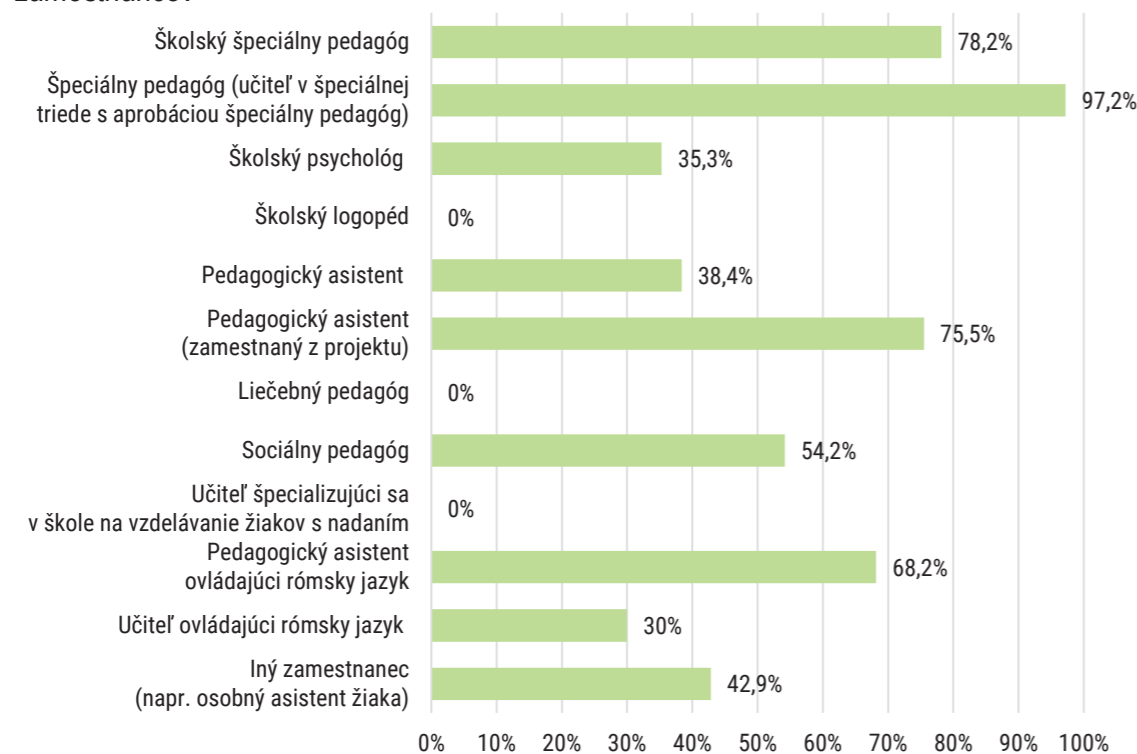
Školský klub detí v aktuálnom školskom roku navštevovalo na 1. stupni 5 089 žiakov (z nich 292 z MRK – 5,7 %) a na 2. stupni 126 žiakov (z nich 3 z MRK – 2,4 %, všetci v piatom ročníku).

Výchovu a vzdelávanie v kontrolovaných subjektoch zabezpečovalo **1 646** učiteľov a vychovávateľov.

Prehľad o pedagogických zamestnancoch v kontrolovaných ZŠ	Počet
Učiteľ 1. stupňa (vrátane katechéta)	630
Učiteľ 2. stupňa (vrátane katechéta)	802
Vychovávateľ	214
z nich ovládajúci rómsky jazyk	4

Na VaV sa podieľalo i ďalších **416** pedagogických a odborných zamestnancov. Reálny stav PZ a OZ v sledovaných školách bol výrazne poddimenzovaný najmä v kategóriách školský psychológ, sociálny pedagóg a pedagogický asistent. V školách úplne absentovali učitelia špecializujúci sa na vzdelávanie žiakov s nadaním a tiež chýbalo požadované zabezpečenie školských logopédov. Riaditelia škôl počas realizácie KI upozornili na nedostatok OZ, často i neschopnosť školy zabezpečiť dané pozície z vlastných finančných prostriedkov, najmä v kombinácii s nízkym úväzkom. Z tohto dôvodu často využívali finančné zdroje získané zapojením sa do rôznych projektov.

GRAF 25 Pomer medzi skutočným a požadovaným stavom pedagogických a odborných zamestnancov

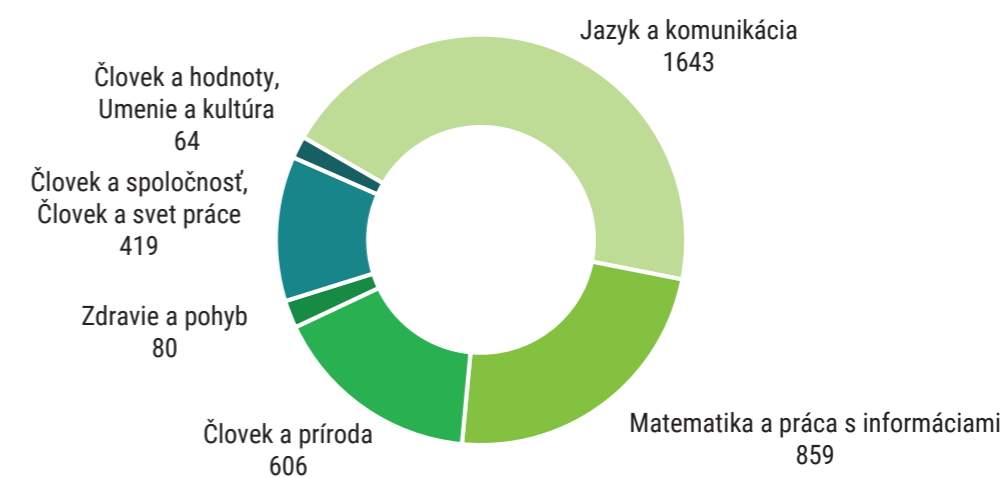

PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov a vytváranie predpokladov na ich zabezpečenie sa hodnotili priamym pozorovaním na vyučovacích hodinách predmetov vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia; Matematika a práca s informáciami; Človek a príroda; Človek a spoločnosť; Človek a hodnoty; Človek a svet práce; Umenie a kultúra; Zdravie a pohyb*. Celkovo bolo vykonaných **3 815** priamych pozorovaní.

Priebeh výchovy a vzdelávania bol v **primárnom vzdelávaní** sledovaný na **1 744** vyučovacích hodinách a v ročníkoch **nižšieho stredného vzdelávania** bol pozorovaný na **1 927** vyučovacích hodinách. V **špeciálnych triedach** (pre žiakov s MP) bolo vykonaných spolu **144** priamych pozorovaní.

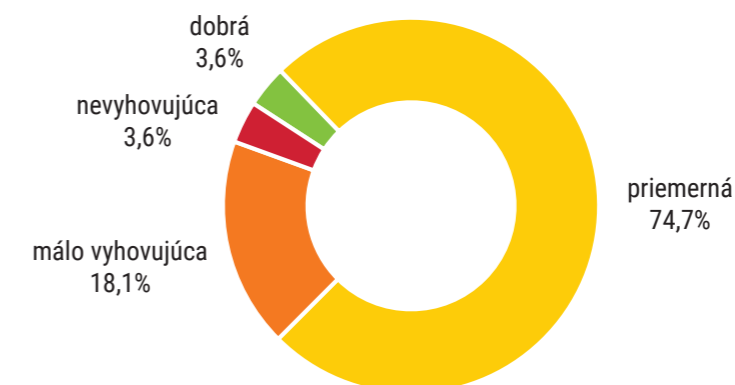
GRAF 26 Prehľad o počte vykonaných hospitácií v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní

UČENIE SA ŽIAKOV V PRIMÁRNOM A NIŽŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ

Učenie sa žiakov – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
0	3	62	15	3

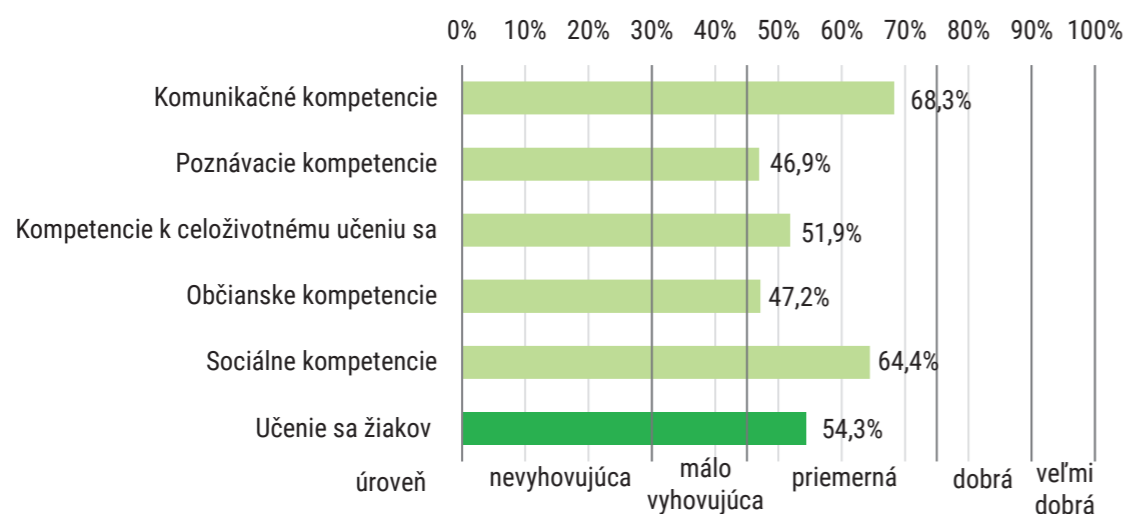
GRAF 27 Priebeh výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

ROZVÍJANIE KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ V UČENÍ SA ŽIAKOV V PRIMÁRNOM A NIŽŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Pri posudzovaní kľúčových kompetencií žiakov na oboch stupňoch vzdelávania sa zistilo, že dosiahli celkovo priemernú úroveň. Najvyššiu úroveň rozvíjania žiaci preukázali v komunikačných kompetenciách a najnižšiu úroveň v rozvoji poznávacích kompetencií.

GRAF 28 Hodnotenie rozvíjania kľúčových kompetencií v sledovaných predmetoch v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní

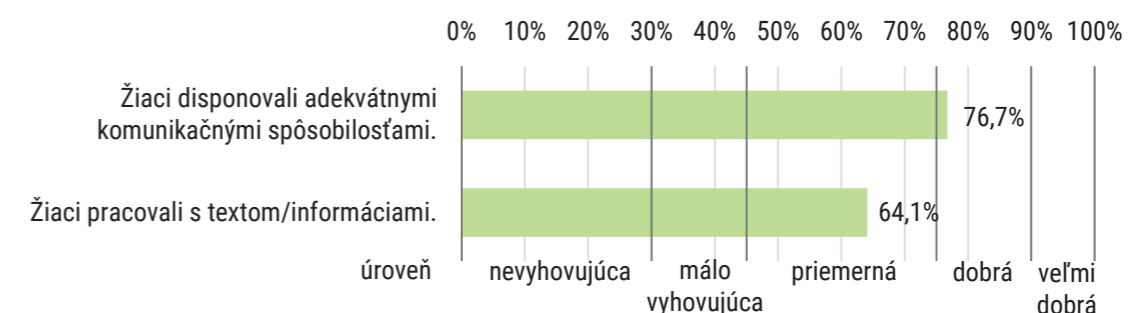
Celková úroveň rozvíjania komunikačných kompetencií žiakov v bežných triedach primárneho i nižšieho stredného vzdelávania bola celkovo priemerná (68,3 %). Počas vyučovacích hodín väčšina z nich preukázala primerané komunikačné spôsobilosti a adekvátne veku primerane rozvinutú slovnú zásobu. V **primárnom vzdelávaní** na podnety vyučujúcich zväčša reagovali spontánne, rozumeli pokynom a otázkam, dokázali tvoriť vety, klásť otázky na učebnú tému a prerozprávať krátky súvislý text. V prvom ročníku si prioritne osvojovali jednotlivé grafémy jazyka a nacvičovali techniku čítania, dokázali prečítať jednoduchý text. Väčšinou zvládali fonematické uvedomovanie hlások na základe sluchovej analýzy, spravidla úspešne určovali pozíciu určenej hlásky/slabiky v slove, bez väčších problémov dekodovali jednotlivé tvary tlačenej a písanej písmen. Najmä v prvých ročníkoch na stimuláciu a podporu rečového prejavu žiakov vyučujúci využívali logopedické cvičenia. Učitelia prostredníctvom správneho jazykového vzoru a kultivovaného vyjadrovania pozitívne vplývali na jazykovú kultúru žiakov. Vo vzťahu k edukačným témam sa občas u niektorých jednotlivcov vyskytli nedostatky v používaní odborných výrazov a v komunikácii s učiteľom sa prejavovala strohá jednoslovná komunikácia. V súvislosti s inojazyčným rodinným prostredím (komunikácia v rómskom alebo maďarskom jazyku) sa však u niektorých žiakov vyskytovali gramaticky nesprávne vyjadrenia, prípadne jednoslovné odpovede. Žiaci z rómskej komunity a niektorí žiaci zo SZP nedisponovali slovnou zásobou primeranou veku, čo obmedzovalo ich verbálny prejav a potrebovali pomoc pri ústnom/písomnom vyjadrovaní v štátnom jazyku, čo im vyučujúci poskytli. Zväčša písali správne tvary tlačenej aj písanej písmen, tvorili jednoduché vety, občas tvar písma niektorých žiakov nezodpovedal vždy predpísanej norme. Nedostatočne rozvinuté komunikačné spôsobilosti niektorých žiakov v štátnom jazyku boli spôsobené jazykovou bariérou súvisiacou s ich inojazyčným (rómskym alebo maďarským) rodinným prostredím, prípadne málo podnetným domácim prostredím, následkom čoho nedokázali bez pomoci pedagóga porozumieť obsahu hovoreného ani sa vyjadrovať. Jazykový prejav žiakov v **nižšom strednom vzdelávaní** bol väčšinou spisovný, s výnimkou škôl v regióne so silným nárečím, na národnostne zmiešanom území a v školách s vyššou koncentráciou žiakov z MRK. Žiaci v komunikácii prejavovali samostatnosť, vyjadrovali sa prevažne plynule

a pohotovo formulovali odpovede v rozhovoroch v aktivizačnej a fixačnej fáze vyučovania, súvislý prejav prezentovali jednotlivci pri vyjadrovaní názorov a postojov, zapájali sa do aktivít a riešení zadaní a úloh, väčšinou ovládali odbornú terminológiu. Ich komunikačné spôsobilosti smerovali k vzájomnej efektívnej spolupráci i s učiteľmi. Nedostatky v komunikačných zručnostiach žiakov súviseli aj s ich nízkou aktivitou verbálne sa vyjadriť, u niektorých žiakov slabá slovná zásoba negatívne ovplyvnila úroveň ich argumentačných schopností. Efektívnu komunikáciu znižovala absencia úloh podporujúcich činnosť v skupine alebo v pároch na polovici sledovaných hodín. Komunikačné spôsobilosti žiakov z MRK boli po formálnej aj po gramatickej stránke málo rozvinuté, ich slovná zásoba bola ovplyvnená rómskym jazykom, čo obmedzovalo ich verbálny prejav a prezentovanie poznatkov. Rečový prejav týchto žiakov bol väčšinou jednoslovný a často spisovne aj artikulácie nie správny. Napriek častým podnetom a uplatňovaním motivácie zo strany učiteľov sa nie vždy dokázali ústne a písomne plynule vyjadrovať. Iba zriedka vedeli aplikovať prostredníctvom jednoslovných pomenovaní odbornú terminológiu. Niektorí pedagógovia ich odpovede zväčša akceptovali, iní podporovali rozvíjanie ich aktívnej slovnej zásoby častým opakovaním základných pojmov alebo častejším zadávaním úloh na ich fixovanie. Negatívom bolo minimálne aplikovanie situačnej metódy a tvorenie krátkych dialógov s dosahom na rozvíjanie ich verbálnych zručností. Dominantný verbálny prejav niektorých učiteľov, kladenie uzavretých otázok, dokončenie odpovede namiesto žiaka neumožnili rozvíjanie ich súvislého slovného prejavu.

Žiaci primárneho a nižšieho stredného vzdelávania pracovali s textom a informáciami na priemernej úrovni.

Na oboch stupňoch vzdelávania žiaci na sledovaných vyučovacích hodinách pracovali so súvislým i nesúvislým textom z rôznych printových či audiovizuálnych zdrojov, menej často aj s pomocou vzdelávacích platforiem a internetových aplikácií. Väčšina z nich obsahu prečítaného alebo počutého textu porozumela a na základe podnetných, stimulujúcich otázok vyučujúcich vedeli text reprodukovat', vyhľadávať v nich základné informácie, niekde až po jeho preklade do materinského jazyka, potom pomocou vyučujúcich dokázali vyhľadať informácie. Analyzovať text, konfrontovať svoje poznatky so získanými informáciami či skúsenosťami dokázali žiaci len približne na dvoch tretinách (62,8 %) z pozorovaných hodín, na viac ako štvrtine hodín takúto možnosť nedostali, čo oslabovalo rozvíjanie ich čitateľských zručností. Text aj posudzovať a vyslovovať závery, hypotézy a riešiť úlohy na spájanie širších súvislostí obsahu textu so svojimi poznatkami dokázali iba na menej ako tretine hodín (30,9 %). Ďalším negatívom bolo, že až na 60,6 % hodín príležitosť k zaujatiu hodnotiaceho stanoviska, uvažovaniu a hodnoteniu informácií v texte vôbec nedostali, čo im neumožňovalo prehlbovať si čitateľskú gramotnosť a s ňou súvisiace komunikačné kompetencie. Väčšina žiakov z MRK dostatočne rozvinuté čitateľské zručnosti nepreukázala, ich čítanie nebolo plynulé, čo im neumožnilo súčasne vnímať aj obsah čítaného textu, v prečítanom texte sa nedokázali orientovať a vyhľadávať v ňom požadované informácie. Odpovedať na otázky týkajúce sa obsahu textov z väčšej časti vedeli iba za výraznejšej pomoci učiteľov.

GRAF 29 Hodnotenie rozvíjania komunikačných kompetencií v sledovaných predmetoch v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní

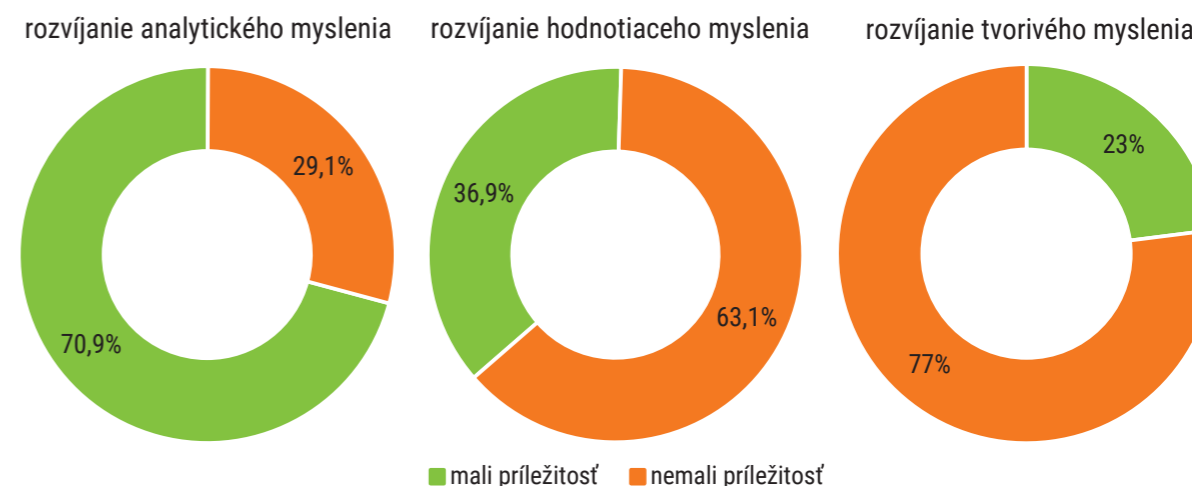

Na sledovaných vyučovacích hodinách pedagógovia menej často viedli žiakov k zmysluplnému využívaniu vyučovacích programov, počítačových aplikácií či internetu, s cieľom rozvoja ich **digitálnych kompetencií**, aj napriek skutočnosti, že takmer všetky kontrolované subjekty boli dostatočne vybavené funkčnou digitálnou technikou i s pripojením na internet. Učiteľia využívali IKT pri podpore názornosti na menej ako polovici hodín a prevažne na zobrazovanie powerpointových prezentácií, krátkych videí, animácií, pracovných listov alebo na prácu s interaktívnymi edukačnými programami. Častejšie slúžili na informovanie žiakov bez ich aktívnej činnosti a nevedli k racionalizácii učebných činností učiteľa a v niektorých prípadoch ani k zvýšeniu efektivity vyučovania. K samostatnému spracovaniu informácií a uplatňovaniu medzipredmetových vzťahov žiakov vyučujúci väčšinou nepodnecovali (nebolo uplatnené až na takmer dvoch tretinách sledovaných vyučovacích hodín). Materiálno-technické prostriedky vo vzťahu ku stanoveným edukačným cieľom či k učebnej téme učiteľia vhodne využívali takmer na všetkých sledovaných hodinách. Väčšina žiakov s MP vzdelávaných v **špeciálnych triedach** preukázala adekvátne komunikačné spôsobilosti. Vyjadrovali sa ústne, menej písomne, na niektorých hodinách aj graficky i pohybom, niektorí jednotlivci boli v komunikácii menej aktívni. Zväčša pohotovo reagovali na kladené otázky vyučujúcich, avšak z dôvodu nedostatočne rozvinutej slovnej zásoby s nimi nedokázali adekvátne komunikovať alebo odpovedali s pomocou učiteľa. Úroveň ich verbálneho prejavu nebola vždy spisovne správna, odpovede boli jednoslovné, gramaticky nesprávne, niekde aj s častým používaním rómskych či slangových slov. Neistotu prejavovali pri uplatňovaní odbornej terminológie. Potrebovali zväčša pomoc a povzbudenie učiteľov či individuálnu pomoc pedagogického asistenta. Komunikačné bariéry jednotlivcov súviseli najmä s ich mentálnou úrovňou alebo narušenou komunikačnou schopnosťou. Techniku čítania učiteľia menej podporovali hlasným alebo hromadným čítaním, na hodinách žiaci čítali slová z tabule, zadanie úlohy, počúvali náučný text, audiovizuálnu nahrávku piesne. Techniku čítania mali osvojenú na rôznej úrovni, niektorí čítali menej plynule, pomalším tempom, s chybami vo výslovnosti, čo učiteľia korigovali. Obsahu textu v dôsledku nezvládnutej techniky čítania neporozumeli na 22 % sledovaných hodín, tiež sa problémy vyskytli aj s orientáciou v texte pri vyhľadávaní a spracúvaní informácií (44,4 % hodín). Na viac ako troch štvrtinách hodín vedeli odpovedať na otázky podľa obrázkov či ilustrácií, reprodukovat' prečítaný alebo počutý text zväčša dokázali s pomocou učiteľa. Objavovať vzťahy medzi informáciami alebo javmi vyplývajúce z textu alebo obrázkov nedokázali takmer na polovici hodín. Písomne komunikovať vedeli so sporadickým usmerňovaním učiteľov na takmer polovici vyučovacích hodín, na pätine hodín si písomné zručnosti nerozvíjali. Na sledovaných hodinách učiteľia žiakom poskytovali priebežnú spätnú väzbu uplatňovaním formatívneho hodnotenia (na dvoch tretinách hodín), čím im napomáhali zlepšovať komunikačné zručnosti.

Komunikačné kompetencie žiakov boli celkovo rozvíjané na priemernej a zároveň najvyššej úrovni. Úroveň oslabovala menej častá práca s textom na vyšších úrovniach čítania s porozumením a absencia podnetov na posudzovanie, hodnotenie a uvažovanie nad obsahom prečítaných textov i vyjadrenie svojho stanoviska.

Deficit stimulov na rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov žiakov najmä v dôsledku absencie úloh na hodnotenie a tvorivosť, menej často prezentované spôsobilosti analytického myslenia boli príčinou celkovej priemernej úrovne rozvíjania **poznávacích kompetencií**. V učení sa žiakov prevládalo riešenie úloh na zapamätanie a porozumenie, ktoré žiaci preukázali na dobrej úrovni. Kladenie dôrazu na nižšie kognitívne procesy a konvergentné myslenie, častejším uplatnením faktografických otázok a úloh, prípadne jednoduchej aplikácie obmedzovalo rozvíjanie analogického myslenia žiakov, pochopenia príčinnosti zložitejších vzťahov, javov a procesov. Žiaci dokázali učivo reprodukovat' i vysvetliť jeho obsah vlastnými slovami, ojedinele niektorí potrebovali pomoc učiteľa. Osvojené vedomosti využívali na sledovaných predmetoch v zadaných náročnejších aplikačných úlohách, identifikovali alebo vedeli čiastočne odlíšiť podstatné informácie od nepodstatných.

GRAF 30 Percentuálny podiel vyučovacích hodín, na ktorých žiaci mali možnosť riešiť úlohy na rozvoj vyšších myšlienkových procesov

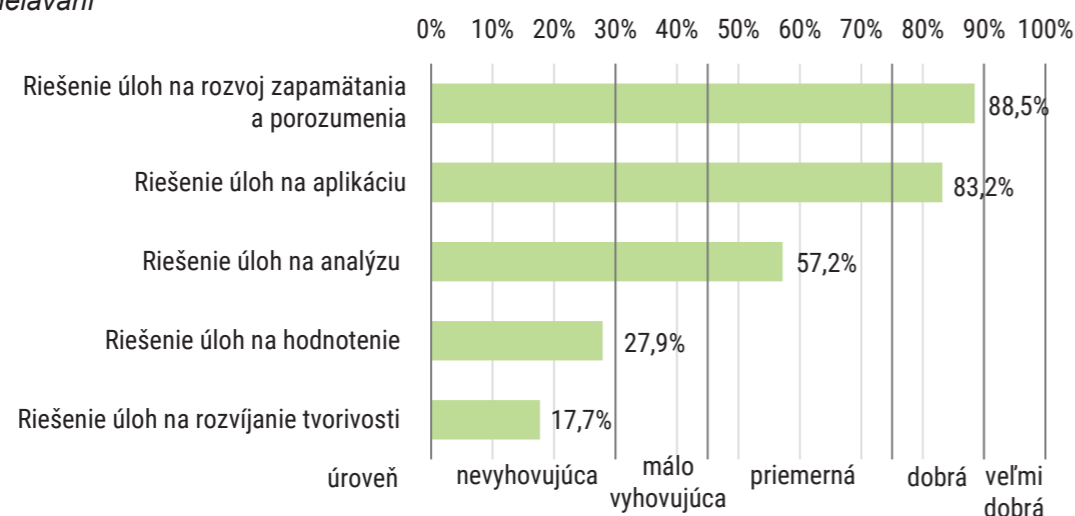
Rozvíjanie analytického myslenia absentovalo na viac ako štvrtine hodín, hodnotiaceho na takmer dvoch tretinách a tvorivého myslenia na viac ako troch štvrtinách hodín, čo sa odzrkadlilo na výrazne nižšej úrovni vyšších poznávacích kompetencií.

Pri riešení slovných úloh mali niektorí žiaci problém dešifrovať význam informácií, prečítaného alebo vypočítaného textu, zhodnotiť ich, porovnávať údaje, urobiť rozbor, zdôvodniť sledované javy z bežného života, väčšina sa často dopúšťala chýb alebo potrebovali pomoc. Len niektorí prejavili analytické myslenie pri riešení interaktívnych úloh, porozumeli súvislostiam, dokázali určiť vzťahy a súvislosti, rozpoznať problém a urobiť rozbor na základe poskytnutých údajov. Slabým miestom edukácie bolo nerozvíjanie a nepreukázanie hodnotiacich zručností žiakov v dôsledku deficitu úloh podporujúcich zhodnotenie spoľahlivosti výrokov, zdroja informácií, kvality argumentov, hodnotenia zdôvodnenia prezentovaného výsledku ich činnosti a nesamostatného riešenia zadaní žiakmi. V dôsledku minimálnej stimulácie prevažná väčšina žiakov nemala možnosť preukázať schopnosť kritického myslenia, čo úzko súviselo s využívaním málo efektívnych stratégií založených na tradičných metódach a formách vyučovania, nevyužívaním aktívneho činnostného učenia sa žiakov a nevedelo k rozvíjaniu ich tvorivosti a kritického myslenia. V **primárnom vzdelávaní** bol rozvoj vyšších myšlienkových procesov žiakov (riešenie úloh na rozvíjanie tvorivosti) na úrovni 22,6 %. Najmenej bolo podporované na hodinách vyučovacích predmetov zo vzdelávacej oblasti *Matematika a práca s informáciami* (na úrovni 18 %) a najviac na predmetoch zo vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia* (S JL, SJSL, MJL, ANJ) a *Človek a príroda* (na úrovni 24 %). V **nižšom strednom vzdelávaní** bolo rozvíjanie tvorivosti len na úrovni 13,3 %. Vyučujúci uplatňovali zadania alebo úlohy rozvíjajúce tvorivosť žiakov najmenej na hodinách NEJ – na úrovni 0 %, GEG – na úrovni 2 %, CHE – 6 %, DEJ – 7 %, BIO – 11 % a najviac na vyučovacích hodinách INF – 26 % a OBN – na úrovni 25 %. Z uvedeného vyplynulo, že formu interaktívnej výučby – **bádateľsky orientované vyučovanie** využívali učiteľia menej často, i napriek tomu, že tri štvrtiny ZŠ mali zriadené odborné učebne s dostatočným vybavením učebných pomôcok. Výsledky z pozorovania edukácie preukázali, že neposkytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka (žiakom so ŠVVP i žiakom ohrozeným školským neúspechom) so zámerom vyrovnávania rozdielov v ich vedomostiach bolo **slabou stránkou výchovno-vzdelávacieho procesu**. Pedagógovia im až na 60 % sledovaných hodín neumožňovali výber činností a inkluzívny princíp vzdelávania neuplatňovali na takmer štvrtine pozorovaných hodín. Poznávacie kompetencie žiakov v **špeciálnych triedach** boli najčastejšie rozvíjané zadávaním jednoduchých úloh zameraných na zapamätanie a porozumenie, na takmer dvoch tretinách hospitovaných hodín aj na aplikáciu, pri riešení ktorých boli väčšinou úspešní. Rozvíjanie poznávacích kompetencií bolo podporované podávaním učiva v logickom slede, chronologicky od jednoduchších informácií

k zložitejším a s využitím vhodných metód pre vzdelávanie žiakov so ŠVVP (aj s využitím kompenzačných pomôcok). Žiaci boli schopní reprodukovať učivo samostatne, niektorí však potrebovali výraznú pomoc vyučujúcich alebo pedagogických asistentov. Na tretine sledovaných hodín žiaci nepreukázali, že vedia uplatniť osvojené vedomosti a vlastné skúsenosti v novej navodenej situácii.

Rozvíjanie poznávacích kompetencií na oboch stupňoch vzdelávania v dôsledku málo efektívnych metód vyučovania a nízkej miery uplatňovania edukačných stratégií učenia sa žiaka bolo výrazne oslabené, dosiahlo priemernú úroveň. Prevala frontálneho vyučovania bez nastoľovania problémov s poskytovaním hotových informácií sa prejavila nedostatočnými príležitosťami pre riešenie zložitejších zadaní a úlohu vyžadujúcich si tvorivý prístup.

GRAF 31 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní

Rozvíjanie kompetencií **k celoživotnému učeniu sa** žiakov vyučujúci podporovali primerane zvolenými motivačnými činnosťami, prostredníctvom ktorých podnecovali žiakov k aktívnosti, zvýšeným výkonom, viedli ich k uvedomovaniu potreby autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie. V školách s VJM v procese učenia sa žiaci boli aktívni, ale na otázky učiteliek z dôvodu neprimeranej slovnej zásoby niekedy reagovali v materinskom jazyku. Niektorí žiaci z MRK však boli i napriek snahe učiteľov počas vyučovacích hodín málokedy sústredení, pozornosť v priebehu vysvetľovania aj opakovania učiva udržiavali krátkodobo. Uplatňovanie metód a foriem práce smerujúcich k aktívnemu činnostnému učeniu sa žiakov nebolo pozorované na takmer polovici sledovaných vyučovacích hodín. Motiváciu a aktivitu žiakov znižovalo uprednostňovanie výkladových frontálnych vyučovacích metód zo strany vyučujúcich na úkor objavovania, či experimentovania žiakov.

Pri podnecovaní k uvažovaniu a zaujatiu stanoviska žiaci dokázali kriticky myslieť, analyzovať a hodnotiť pravdivosť informácií, čo preukázali takmer na polovici hodín (48,5 %), niektorí však len prijímali informácie a plnili úlohy bez prejavov zvedavosti a snahy o vyjadrenie vlastného úsudku. Na takmer polovici hodín takúto možnosť vôbec nedostali. Pracovať s chybou, uvedomiť si ju, identifikovať jej príčinu a sledovať správnosť a efektívnosť svojich postupov v procese autonómneho učenia žiaci preukázali na 53,9 % hodín, často potrebovali pomoc učiteľa. Monitorovať správnosť svojich postupov, uvedomiť si chybu, využívať ju ako súčasť procesu učenia však nemali možnosť na viac ako štvrtine hodín. Negatívny vplyv na rozvíjanie ich kompetencií k celoživotnému učeniu sa malo aj výraznejšie podcenenie procesu hodnotenia a sebareflexie žiakov. Na viac ako polovici vyučovacích hodín nedostali príležitosť hodnotiť svoj učebný výkon, posúdiť svoje silné a slabé stránky a pokrok v učení. Hodnotiť výkony svojich spolužiakov, s uvedením vlastných argumentov, mali príležitosť len na 21,8 % vyučovacích

hodín, čím boli obmedzené aj ich možnosti regulovania vlastných postupov v procese učenia sa. Reagovať na hodnotenie svojho výkonu nemali možnosť na takmer dvoch tretinách sledovaných vyučovacích hodín. V prípade, že túto príležitosť dostali, dokázali zväčša vyjadriť, čo sa naučili, a identifikovať prípadné nedostatky. Na ostatných hodinách vyučujúci ich sebareflexiu síce podporovali, avšak väčšinou pomocou otázok zameraných na emocionálne prežívanie a pocity alebo samotné hodnotenie často realizovali sami vyučujúci. Negatívom bolo aj to, že hodnotiace aktivity sa realizovali v závere vyučovacích hodín a z tohto dôvodu vyčlenený časový priestor nebol postačujúci. Je možné tiež skonštatovať, že menej rozvinuté zručnosti žiakov v oblasti sebahodnotenia ovplyvňovali i menej dôsledne formulované výchovno-vzdelávacie ciele orientované na zmenu, či zdokonalenie výkonu žiakov zo strany učiteľov na viac ako tretine sledovaných vyučovacích hodín. Rovnako i neposkytnutie efektívnej spätnej väzby prostredníctvom hodnotenia vrátane klasifikácie až na dvoch tretinách sledovaných hodín tiež negatívne vplývalo na úroveň sebahodnotiacich zručností žiakov a ich ďalšie efektívne učenie sa. V **špeciálnych triedach** boli žiaci zväčša motivovaní pre získavanie nových vedomostí, boli aktívni, zapájali sa do činnosti, ale zväčša si nedokázali chybu uvedomiť. Menej dôsledne bol na vyučovacích hodinách vytváraný priestor na zaradenie sebahodnotiacich a hodnotiacich procesov, pričom žiaci nedokázali samostatne posúdiť svoju prácu, pomenovať svoje silné alebo slabé stránky a rovnako nedokázali ani objektívne vyhodnotiť činnosti spolužiakov.

Kompetencie k celoživotnému učeniu sa boli rozvíjané na priemernej úrovni. Osloboval ju nedostatok príležitostí na rozvoj kritického myslenia, na hodnotenie pravdivosti informácií, na prácu s chybou, nevytvorenie priestoru na sebareflexiu a rovesnícke hodnotenie.

V edukácii bola výraznejšie podcenená aj oblasť rozvíjania **občianskych kompetencií** žiakov. Príležitosť vyjadriť svoje hodnotové postoje, reagovať na aktuálnu situáciu, prezentovať názory mali žiaci vytvorenú na troch štvrtinách sledovaných hodín, pričom väčšina z nich v diskusii prejavila prirodzený záujem o aktuálne témy a dokázali jednoducho vyjadriť vlastné myšlienky. Svoje vyjadrenia sčasti zdôvodňovali, uvádzali príklady na základe osobných skúseností, avšak nie vždy sa dokázali navzájom aktívne počúvať a posúdiť názory ostatných (v primárnom vzdelávaní na úrovni 44,2 %; v nižšom strednom vzdelávaní na úrovni 39 %). Zistenia z pozorovania vyučovacích hodín preukázali, že v niektorých školách výraznou prekážkou efektívnej komunikácie, najmä časti rómskych žiakov, bola ich nedostatočná slovná zásoba a rečová neobratnosť. Negatívnym zistením tiež bolo, že až na štvrtine sledovaných hodín žiaci na vyjadrenie svojho názoru či stanoviska príležitosť nemali a možnosť na jeho zdôvodnenie s využitím vecnej argumentácie často vôbec nedostali. Na aktívne počúvanie názoru ostatných spolužiakov či diskusiu vytvorený priestor nemali takmer na polovici vyučovacích hodín, čo výrazne znižovalo rozvíjanie ich občianskych kompetencií. Argumentačné schopnosti niektorých jednotlivcov boli slabšie, prospechovo slabší jednotlivci nedokázali svoj názor obhájiť. V **špeciálnych triedach** žiaci nepreukázali primerané schopnosti v sledovanej oblasti, často svoj názor nevedeli vyjadriť alebo o ňom diskutovať. Obhájiť svoj postoj vedeli iba na 13 % hodín a posudzovať názory iných na viac ako štvrtine sledovaných hodín.

Občianske kompetencie žiaci preukázali na priemernej úrovni. Osloboval ju nedostatok priestoru na vyjadrenie vlastného názoru, na diskusiu, na zdôvodnenie vlastných názorov s využitím vecnej argumentácie a na aktívne počúvanie názoru ostatných spolužiakov.

Rozvoj **sociálnych kompetencií** žiakov na oboch stupňoch vzdelávania dosiahol priemernú úroveň. Efektívne komunikovať dokázali nielen s učiteľmi, ale aj medzi sebou na väčšine hodín. Žiaci prevažne vedeli prebrať osobnú zodpovednosť za svoje konanie, korigovaním vlastného správania, pričom prejavovali empatiu voči spolužiakom, čím prispievali k tvorbe pozitívnej atmosféry v triede. Avšak preferovanie frontálnej výučby kombinovanej s individuálnym vypracovaním úloh znižovalo celkovú úroveň rozvíjania sociálnych zručností žiakov, ktorí možnosť získavať zručnosti v tímovej práci a tvoriť vzájomné medziľudské vzťahy v rámci práce

v dvojiciach/skupine mali iba na polovici hodín. Pri ponúkanej príležitosti zväčša akceptovali dohodnuté pravidlá, radili sa medzi sebou a navzájom si pomáhali, preberali spoluzodpovednosť za plnenie najmä čiastkových úloh. Prezentovať výsledok spoločnej práce však dokázali iba na 36,2 % hodín, až na takmer dvoch tretinách hodín takúto príležitosť vôbec nedostali. Priestor na sebareflexiu a zdôvodnenie výsledkov práce skupiny, samostatne argumentovať nemali možnosť až na 79 % sledovaných hodín. Ak aj možnosť posúdiť, zdôvodniť výsledky práce dostali, samostatne argumentovať zväčša nedokázali. Žiaci v **špeciálnych triedach** možnosť rozvíjať sociálne kompetencie prostredníctvom kolaboratívnych činností na väčšine pozorovaných hodín nedostali (76 %), čo súviselo aj s ich ZZ.

Sociálne kompetencie boli rozvíjané na priemernej úrovni. Na rozvoj prosociálnych schopností bola v procese ich učenia málo využívaná partnerská kooperácia, nevedenie žiakov k zdôvodňovaniu výsledkov kolektívnej práce a nevytváranie priestoru na prezentovanie výsledkov spoločnej činnosti, rešpektovanie iných stanovísk.

Počas vyučovacích hodín učitelia menej často (39,4 % hodín) využívali vhodné nástroje formatívneho hodnotenia, výkony žiakov nehodnotili komplexne a uplatnenú klasifikáciu (30,6 % hodín) zdôvodnili na pätine hodín, čo žiakov nevedlo k monitorovaniu ich silných a slabých stránok či zefektívneniu vlastnej učebnej činnosti. Vyučujúci zaistovali optimálne pracovné podmienky na vyučovacích hodinách pre všetkých žiakov a dbali na dodržiavanie dohodnutých a stanovených pravidiel správania. Využívali výchovno-vzdelávacie intervencie podporujúce **vzájomné pozitívne vzťahy, spoluprácu, toleranciu**, vytvárali prostredie, v ktorom sa cítili jednotlivci prirodzene, spokojne, nie vždy však umožnili zažiť pocit úspechu všetkým žiakom s rešpektovaním ich osobitostí.

HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VYUČOVACÍCH HODÍN NA PRVOM A DRUHEM STUPNI

účelné a zmysuplné využívanie materiálnych prostriedkov a učebných pomôcok na vyučovaní vo vzťahu k stanoveným cieľom edukácie a k učebnej téme

priaznivá pracovná atmosféra založená na vzájomnom rešpekte učiteľov a žiakov

Positívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka

uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania k podpore rozvoja vyšších myšlienkových procesov, kritického a hodnotiaceho myslenia, podnecovanie žiakov k sebareflexii a využívanie rovesníckeho hodnotenia

rozvíjanie kompetencií k celoživotnému učeniu sa v oblasti sebahodnotenia a hodnotenia činností spolužiakov a vedenie žiakov k párovej a tímovej práci

poskytnutie možnosti na diskusiu, na zdôvodnenie vlastných názorov s využitím vecnej argumentácie a na aktívne počúvanie názoru ostatných spolužiakov

rozvíjanie prezentačných zručností s podporou argumentácie

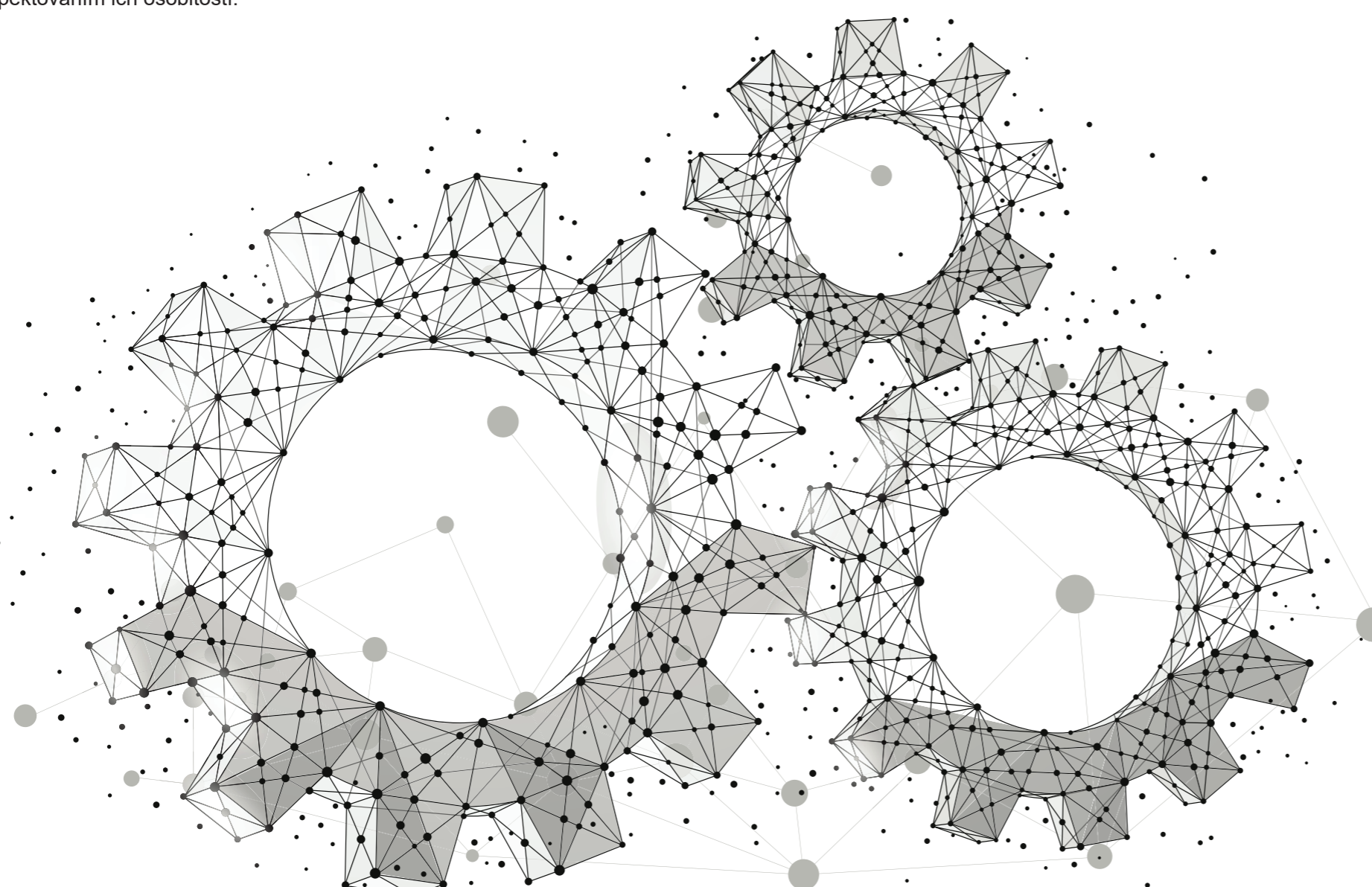
poskytovanie konštruktívnej spätnej väzby a hodnotenia podporujúceho sebadôveru každého žiaka, uplatňovanie formatívneho hodnotenia

zadávanie diferencovaných úloh vzhľadom na učebné štýly a potenciál žiakov

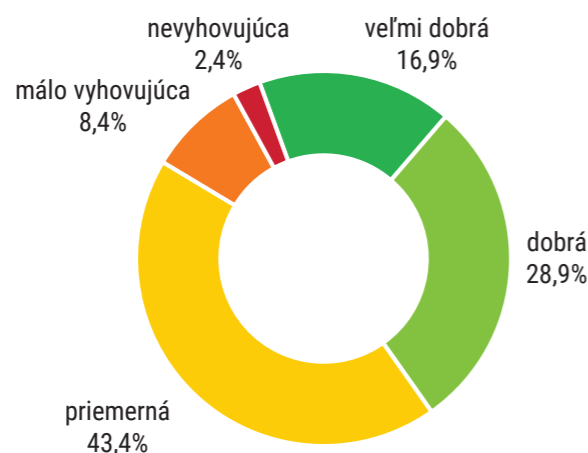
rozvíjanie digitálnych kompetencií žiakov prostredníctvom IKT

RIADENIE ŠKOLY

Riadenie školy – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
14	24	36	7	2

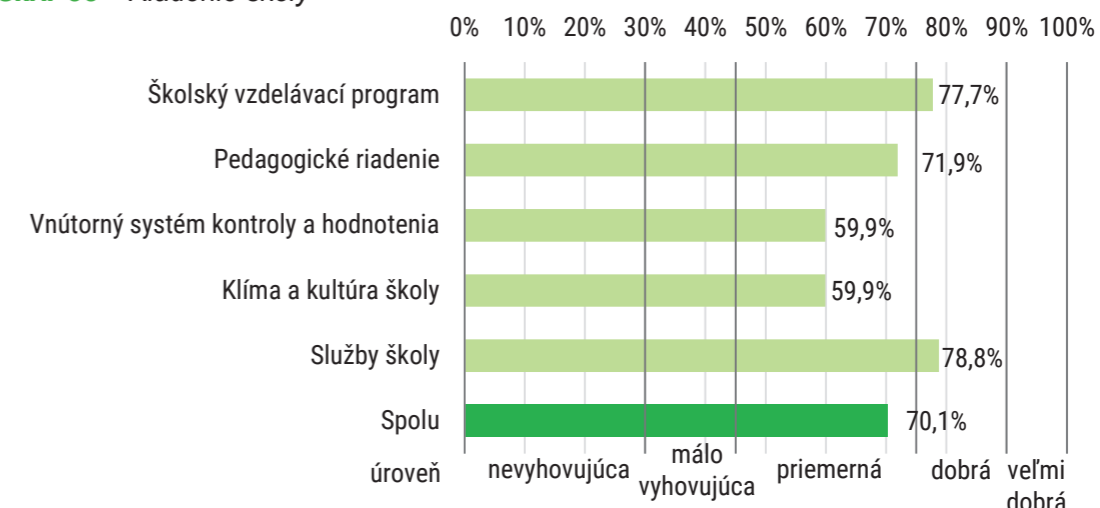
GRAF 32 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

RIADENIE ŠKOLY BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Väčšina škôl uskutočňovala VaV podľa ŠkVP, ktoré boli vypracované na dobrej úrovni. Jeho úroveň však oslabovalo nevypracovanie vlastných poznámok k UP s ohľadom na podmienky školy, niekde chýbalo zadefinovanie podmienok výchovy a vzdelávania niektorej zo skupín žiakov alebo nie vždy zodpovedala podmienkam školy realnosť zadefinovaných cieľov VaV. Pedagogické riadenie bolo zväčša realizované v súlade s aktuálnym právnym stavom. Riaditelia v súlade s koncepčným zámerom podporovali rozvoj školy i prehĺbovanie odborných kompetencií PZ. Slabším článkom riadenia bol nastavený vnútorný kontrolný systém, ktorého účinnosť výraznejšie oslabil absencia prijímania opatrení na odstránenie nedostatkov a kontroly plnenia prijatých opatrení k zisteným nedostatkom. V kontrolovaných subjektoch sa rezervy preukázali aj v oblasti klímy a kultúry školy. Klíma vo väčšine pedagogických kolektívov bola síce otvorená, avšak bezmála polovica respondentov z radov žiakov vzájomné vzťahy s učiteľmi nevníma ako celkovo vzájomne sa podporujúce. Úroveň služieb školy v niektorých ZŠ oslabovala účinnosť systému výchovného poradenstva a prevencie neposkytovaním komplexného poradenstva smerom k žiakom, zákonným zástupcom i PZ, nerealizovaním pravidelného monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní sa žiakov a príznakov šikanovania.

GRAF 33 Riadenie školy

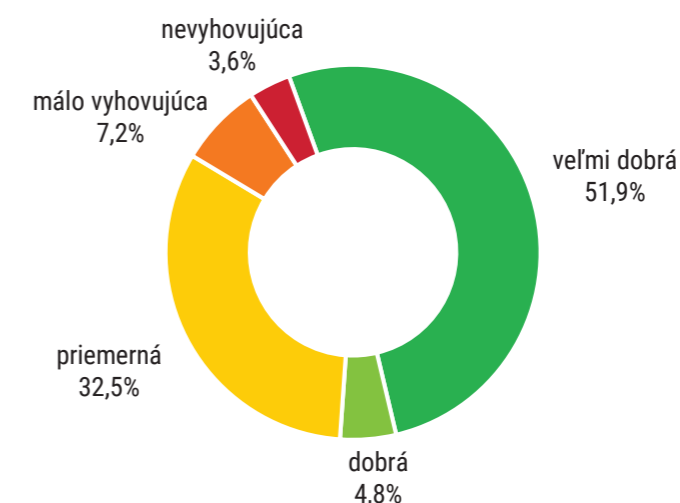

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Výchova a vzdelávanie sa v primárnom a v nižšom strednom vzdelávaní uskutočňovali podľa školských vzdelávacích programov vypracovaných prevažne v súlade s ustanoveniami školského zákona a príslušného ŠVP. Dôležité údaje boli vecne spracované, obsahovali spracované relevantné informácie o škole, o výchovno-vzdelávacej stratégii, vytvárali obraz o zabezpečení VaV v jednotlivých subjektoch.

Vypracovanie školských vzdelávacích programov – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
43	4	27	6	3

GRAF 34 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

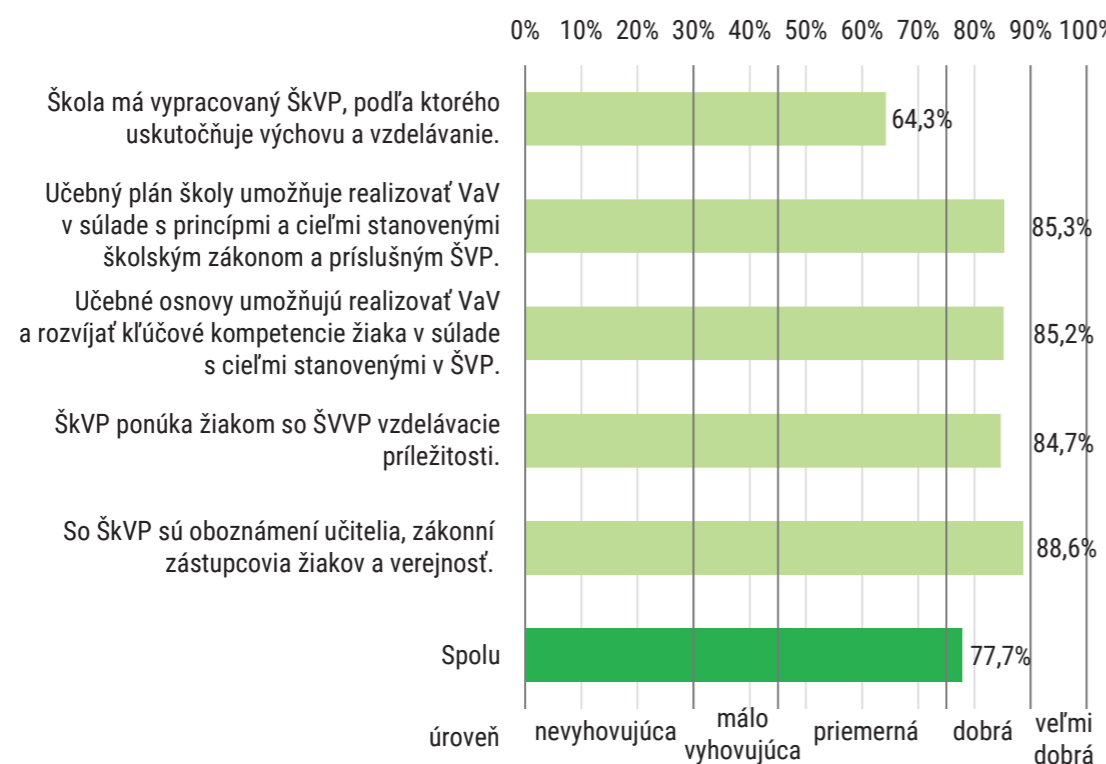

VYPRACOVANIE ŠKVP BOLO NA DOBREJ ÚROVNI.

Najnižšiu – priemernú úroveň školy vykazovali v nesúlade ŠkVP s uskutočňovaním VaV. Najlepšie vypracované boli učebné plány a osnovy, ktoré školy vyhotovili na dobrej úrovni, avšak takmer v pätine škôl sa vyskytli nedostatky. Ostatné sledované indikátory ŠkVP dosiahli približne rovnaké percento (dobrá úroveň).

Školské vzdelávacie programy ako kľúčový dokument, podľa ktorého uskutočňovali výchovno-vzdelávací proces, mali školy vypracované na priemernej úrovni. V 6 % subjektov neboli v súlade s ustanoveniami školského zákona a v 42 % obsah ŠkVP nebol v súlade so ŠVP, ich kvalitu znižovali viaceré nedostatky. Týkali sa nevypracovania alebo neakceptovania poznámok k RUP v UP škôl, nerozpracovania učebných osnov predmetov v súlade so ŠVP a nezačlenenia prierezovej témy do príslušného stupňa vzdelávania, v nezpracovaní cieľových požiadaviek prierezových tém do učiva jednotlivých predmetov, v ich realizácii. Nekomplexné informácie o zabezpečení podmienok vzdelávania žiakov so ŠVVP ovplyvnili úroveň ich spracovania s negatívnym dosahom na objektívnu informovanosť verejnosti o školách.

GRAF 35 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

Zadefinované **vlastné ciele výchovy a vzdelávania** väčšiny škôl reflektovali všeobecné ciele stanovené v školskom zákone, pri ich vytváraní prihliadali na reálne podmienky a koncepčné zámery rozvoja školy. Zväčša sa orientovali na rozvoj gramotností a kompetencií žiakov s dôrazom na komunikačné kompetencie v materinskom a v cudzom jazyku, na vytváranie vzťahu k prírode, vlastnej krajine, na podporu tvorivého a kritického myslenia, sebahodnotenia, rozvíjania sociálnych kompetencií a čitateľských zručností žiakov aplikáciou rôznych foriem edukácie a využitím interdisciplinárnych vzťahov, na uplatnenie ich práv, plnenie povinností a rešpektovanie práv iných, ojedinele rozvoj športového talentu žiakov s cieľom všestranného rozvoja ich pohybových schopností. Vymedzené ciele výchovy a vzdelávania žiakov v **22 %** kontrolovaných subjektov **nezodpovedali** ich **reálnym podmienkam**. Nezohľadňovali aktuálne personálne, priestorové či materiálno-technické podmienky predovšetkým v oblasti

vyučovania CUJ, prírodovedných predmetov, niekde nenadväzovali na strategický cieľ školy uvedený v koncepcii rozvoja školy. Ojedinele škola vzdelávajúca žiakov s ľahkým, stredným a ťažkým (hlbokým) stupňom MP v ŠkVP nemala vôbec vymedzené ciele výchovy a vzdelávania. V iných subjektoch deklarovanie snahy o rozvíjanie environmentálnej výchovy a športu, podporu zdravého životného štýlu, záujmovej činnosti nemalo oporu vo využití disponibilných hodín. **Učebné plány** vo väčšine subjektov boli vypracované na dobrej úrovni v súlade s RUP príslušných ŠVP. Kontrolované subjekty na oboch stupňoch vzdelávania pri modifikácii UP **disponibilnými hodinami** väčšinou posilnili najmä povinné vyučovacie predmety, niektoré ich využili aj na zavedenie nových vyučovacích predmetov zameraných na rozvoj komunikačných zručností, regionálnu výchovu či rozvoj čitateľskej gramotnosti. V špeciálnych triedach školy posilnili najčastejšie predmety MAT, PVC, VYV, vecné učenie, rozvoj grafomotorických zručností či komunikačných schopností. S cieľom rozvíjať potenciál žiakov a zmierniť následky ich ZZ či vývinových porúch vo vzdelávaní žiakov, ako aj predchádzať ďalším poruchám zaradili niektoré školy do UP špeciálnych tried pre žiakov s VPU predmety špeciálnopedagogickej podpory. Pre žiakov s intelektovým nadaním bol v UP jednej ZŠ zavedený predmet obohatenie. Zvýšenou hodinovou dotáciou predmetu TSV vo vzdelávacej oblasti *Zdravie a pohyb* v primárnom alebo nižšom strednom vzdelávaní v tretine ZŠ podporili zlepšenie pohybových zručností žiakov, prípadne do predmetnej vzdelávacej oblasti zaviedli nové predmety. V jednom subjekte aj napriek výrazne nízkej úrovni ovládania slovenského jazyka žiakmi z MRK v písanej aj hovorenej forme, čo preukázali aj inšpekčné zistenia, škola v UP na oboch stupňoch vzdelávania iba v minimálnej miere posilnila vyučovací predmet SJL.

Učebné plány 18 % škôl nerešpektovali RUP pre primárne vzdelávanie a v 28 % škôl pre nižšie stredné vzdelávanie. Zistené nedostatky sa najčastejšie týkali nevypracovania vlastných poznámok upravujúcich špecifiká organizácie edukácie vychádzajúcej z podmienok školy a neakceptovania poznámok k UP súvisiacich s dodržaním maximálneho počtu žiakov v skupine – delenia tried pri vyučovaní niektorých vyučovacích predmetov a spájania žiakov do skupín, čo malo negatívny vplyv najmä na organizáciu vyučovania CUJ, INF, THD, výchovných predmetov a realizovanie praktických cvičení z predmetov CHE, BIO a FYZ. V 1 subjekte v UP pre nižšie stredné vzdelávanie bolo nejednoznačne určené vyučovanie druhého CUJ a ďalším nedostatkom bolo, že škola nepostupovala podľa rovnakého UP pri vzdelávaní žiakov počas celého stupňa vzdelávania. V inej ZŠ do UP nezaradili povinne voliteľný predmet etická výchova v alternácii s náboženskou výchovou, nedodržali najnižší počet hodín pre vyučovanie druhého CUJ alebo jeho náhrady z rámca voliteľných hodín v 7. – 9. ročníku. K nedostatkom tiež prináležalo, že v 1 škole počty hodín v učebných plánoch ŠkVP pre žiakov s MP nekorešponovali s počtom hodín stanovených v RUP príslušného ŠVP. V ďalšej škole sa žiaci so ZZ s MP nevzdelávali podľa UP školy. V inom subjekte boli súčasťou UP aj predmety špeciálnopedagogickej podpory – v primárnom vzdelávaní individuálna logopedická starostlivosť, v nižšom strednom vzdelávaní aj rozvoj špecifických funkcií. Poskytovali ich iba 6 žiakom so ŠVVP napriek tomu, že neboli oslobodení od vzdelávania niektorého vyučovacieho predmetu. Vyučovali ich počas povinných predmetov zväčša v 20-minútovej dotácii trikrát v týždni, resp. v čase voľných hodín, čím uvedeným žiakom neposkytovali vzdelávanie v súlade so stanoveným týždenným počtom hodín. Napriek tomu, že nemali zriadené špeciálne triedy, bol súčasťou ŠkVP aj UP pre žiakov s ľahkým MP. Vzdelávali ich podľa neho na základe odporúčania poradenského zariadenia. Ojedinele pri vzdelávaní žiakov s MP nedodržovali týždenný počet a skladbu vyučovacích predmetov podľa RUP intaktných žiakov, niekde v ŠkVP pre žiakov s ľahkým MP uvádzali prevzaté poznámky k RUP ŠVP bez rozpracovania vlastnej organizácie vyučovania, čo malo negatívny vplyv na inkluzívne vzdelávanie.

Učebné osnovy boli vypracované na dobrej úrovni. Učebné osnovy vyučovacích predmetov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania vrátane špeciálnych tried umožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie žiakov, ako aj rozvíjať ich kľúčové kompetencie v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. Vypracované boli najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu ŠVP v časových dotáciách podľa UP kontrolovaných subjektov. Navýšenie hodinovej dotácie povinných predmetov UP bolo bez rozšírenia obsahu učiva, umožňovalo opakovanie a prehĺbovanie učiva. Novozavedené predmety mali vytvorené vlastné učebné osnovy, ktoré

obsahovali časovú dotáciu podľa UP školy. **Nedostatky** boli prevažne identifikované v učebných osnovách vyučovacích predmetov s navýšenou časovou dotáciou, ktoré neobsahovali zmenu kvality výkonu alebo v nerozpracovaní obsahových štandardov do ročníkov podľa učebného plánu ŠkVP. Niekde chýbala časová dotácia, alebo obsah pre celý stupeň vzdelávania/niektoré ročníky bol identický, čo neumožňovalo realizovať VaV rozvíjaním kľúčových kompetencií žiakov v súlade s príslušným ŠVP. **V primárnom vzdelávaní 16 % škôl** absentovalo uvedenie zmeny kvality výkonu vo vyučovacích predmetoch s navýšenou časovou dotáciou, vzdelávací štandard učebných osnov predmetu TSV nebol rozčlenený na jednotlivé ročníky. **V nižšom strednom vzdelávaní v 23 % škôl** sa vyskytli nedostatky v učebných osnovách niektorých predmetov (napríklad THD, TSV, INF, OBN) a v predmete SJL nedodrжали zameranie, počet a hodnotenie kontrolných diktátov, zameranie a hodnotenie písomných slohových prác. **V špeciálnych triedach v 24 % škôl** bol rámcový obsah vzdelávania vyučovacích predmetov pre žiakov s autizmom a ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s MP stanovený v IVP jednotlivých žiakov; obsah vzdelávania nebol rozpracovaný do obsahových štandardov pre jednotlivé ročníky a predmety v súlade s UP ŠkVP. Ojedinele absentovali vypracované učebné osnovy pre novovzniknuté vyučovacie predmety.

Plnenie obsahu a cieľov **prierezových tém** určených pre oba stupne vzdelávania bolo vo väčšine ZŠ preukázateľné. Charakteristiku a spôsob realizácie všetkých prierezových tém v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní uviedli školy v ŠkVP, v učebných osnovách alebo boli súčasťou interných dokumentov. Cieľové požiadavky implementovali do obsahu vzdelávania vhodných vyučovacích predmetov, povinných kurzov, vlastných predmetov, resp. ich kombináciou. Účinnosť pôsobenia zvyšovali začleňovaním ich náplne aj do kultúrnych, športových a environmentálnych aktivít, činnosti školských klubov detí a mimoškolských záujmových aktivít, projektov, prednášok a exkurzií. V oblasti finančného vzdelávania podporovali aj povedomie či stanovenie priorít a východísk pre zabezpečenie životných potrieb. Nedostatky boli pozorované v 11 % škôl, a to najčastejšie v nezpracovaní cieľových požiadaviek prierezových tém do učiva jednotlivých predmetov, v ich realizácii, v nerozpracovaní niektorej z tém alebo uvádzaní už neaktuálnych prierezových tém.

Vzdelávacie príležitosti pre žiakov so ŠVVP mali školy zapracované v ŠkVP na dobrej úrovni. Väčšina subjektov v ŠkVP komplexne rozpracovala informácie týkajúce sa **zabezpečenia výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP** s cieľom zabezpečiť im rovnosť šancí vo VaV a vytvoriť im podmienky pre ich integráciu do bežného školského prostredia. Intenzívne spolupracovali so zamestnancami poradenských zariadení, ktorí im poskytovali odborné, metodické i intervenčné služby pri zosúladovaní edukácie s odporúčaniami a riešením špecifických potrieb žiakov, situácií a problémov. Dokumentáciu žiakov so ŠVVP viedli komplexne, systematicky, prehľadne. Podporné opatrenia boli rozpracované v priebežne aktualizovaných individuálnych vzdelávacích programoch, ktorých súčasťou boli aj odporúčania z diagnostických vyšetrení realizovaných zariadeniami poradenstva a prevencie. Do špeciálnych tried boli žiaci zaradovaní na základe odporúčaní uvedených v diagnostických správach poradenských zariadení a žiadosti zákonných zástupcov. Pri vzdelávaní žiakov zo SZP akceptovali odporúčania a podporné opatrenia eliminujúce prípadné negatívne vplyvy domáceho prostredia na ich vzdelávanie. Pod dohľadom pedagogických asistentov im poskytovali prípravu na vyučovanie formou doučovania v čase mimo vyučovania v priestoroch školy. Subjekty vzdelávajúce žiakov s nadaním mali zapracované informácie o ich vzdelávaní prostredníctvom poskytovania podporných opatrení, vytvárali pre nich podmienky vo vzťahu k ich špecifickým potrebám, zväčša rozšírili im obsah vzdelávania (najmä vo vyučovacom predmete MAT). **Nedostatky sa vyskytli v 14,5 % škôl**, kde neboli dostatočne vytvárané podmienky VaV pre žiakov so ŠVVP prostredníctvom IVP. Absentovali charakteristiky kategórie žiakov so ZZ, zo SZP, informácie o špecifikách a osobitostiach edukácie žiakov z rómskej komunity, inkluzívneho vzdelávania, možnosti aplikácie podporných opatrení, edukácie podľa individuálneho UP, individuálneho vzdelávania. V niektorých školách chýbali žiadosti zákonných zástupcov, ich informované súhlasy, záznamy o poskytnutí kópie IVP a od 5. ročníka aj o prekonzultovaní so žiakmi. Žiakom s MP a individuálne vzdelávaným žiakom neposkytovali vzdelávanie podľa UP školy. Niektorí vzdelávali v bežnej či špeciálnej triede bez stanovenia ich MP. V edukácii nedodrжали

odporúčania poradenského zariadenia. V triednych knihách, vzhľadom k úprave obsahu voči intaktným žiakom, nevedli záznamy o preberanom učive. Niekde nebola rešpektovaná forma ich hodnotenia stanovená v ŠkVP alebo nebola v súlade s právnym predpisom. V niektorých školách, ktoré i napriek tomu, že vzdelávali žiakov takmer výlučne pochádzajúcich z MRK, neboli definované osobitosti a špecifiká ich edukácie a nemali vypracovaný kompenzačný, stimulačný ani rozvojový program zameraný na vzdelávanie uvedenej skupiny žiakov. Negatívnym zistením v 1 subjekte bolo, že štyria žiaci zo SZP navštevovali špecializovanú triedu už druhý školský rok. Nedostatky sa týkali aj **edukácie žiakov s MP** v oblasti poskytovania špeciálno-pedagogickej intervencie, formálneho vedenia IVP bez ich prispôsobovania aktuálnym potrebám žiakov so ZZ či neupravenia spôsobu hodnotenia diktátov, čo sa prejavilo v ich hodnotení klasifikačnými stupňami v rozpore s odporúčaniami zariadení poradenstva a prevencie s negatívnym dosahom na rešpektovanie ich zdravotného znevýhodnenia. Tieto nedostatky poukazovali na nižšiu mieru spolupráce s odbornými zamestnancami poradenských zariadení, ktoré sa prejavovali vo výchove a vzdelávaní žiakov so ŠVVP.

Negatívnym zistením tiež bolo, že vo viac ako v pätine škôl vedúci PZ nepredložili ŠkVP na prerokovanie pedagogickej rade alebo rade školy, čím nebol vytvorený priestor ich členom na vyjadrenie pripomienok alebo predloženie inovatívnych návrhov pri jeho tvorbe, či na zmenu. Základné dokumenty všetkých škôl, okrem jednej, boli dostupné na verejne prístupnom mieste, čím bolo umožnené aj zákonným zástupcom žiakov predkladať pripomienky, podávať návrhy na ich aktualizáciu a tiež širokej verejnosti poskytovali podstatné informácie o procesoch súvisiacich s realizáciou VaV v konkrétnej škole.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA ŠKVP

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

realizovanie výchovy a vzdelávania v súlade so ŠkVP

stanovenie cieľov zodpovedajúcich reálnym podmienkam školy

rešpektovanie RUP pri vypracovaní UP, akceptovanie poznámok

rozpracovanie vzdelávacích štandardov pre jednotlivé ročníky v rozsahu UP školy

zapracovanie úpravy podmienok VaV žiakov so ŠVVP, vytváranie podmienok pre aktívnu prácu žiakov s rozličnými vzdelávacími potrebami vzhľadom na podporu a rozvíjanie ich potenciálu

predloženie ŠkVP na prerokovanie pedagogickej rade alebo rade školy

PEDAGOGICKÉ RIADENIE

Odborný rast svojich **pedagogických a odborných zamestnancov** podporovali vedúci PZ takmer všetkých ZŠ. Riaditelia škôl vydali *plány profesijného rozvoja*, pričom ich orientácia vychádzala z potrieb školy, prípadne osobných plánov vzdelávania PZ a OZ a zväčša boli v súlade s deklarovanými cieľmi a aktuálnymi požiadavkami škôl. Za obdobie ostatných dvoch rokov boli najčastejšie absolvované programy vzdelávania zamerané najmä na rozvoj či zdokonalenie digitálnych kompetencií, na inovácie foriem a metód vo vzdelávaní, inklúziu a prácu so žiakmi so ZZ, rozvoj transverzálnych zručností a funkčných gramotností, elimináciu sociálno-patologických javov, bádateľsky orientované vyučovanie, avšak menej na rozvíjanie kritického myslenia, využívanie autoevalvačných procesov, podporu MÚŽ, strategické plánovanie, výchovu k demokratickému občianstvu a ľudským právam i prácu so žiakmi zo SZP a nadanými. V kontrolovaných subjektoch len ojedinele využívali PZ a OZ na vzájomné zdieľanie získaných informácií, prípadne edukačných materiálov interné sieťové úložiská. Vedúci PZ (až 55 % škôl) väčšinou nekládli dôraz na zmyslupnosť odovzdávania poznatkov z absolvovaných programov vzdelávania a ani nesledovali ich vplyv na kvalitu procesov v škole, čo nepreukázali tiež zistenia z priamych pozorovaní na vyučovacích hodinách. Aplikovanie inovatívnych foriem a metód práce smerujúcich k aktívnemu činnostnému učeniu sa žiakov a rozvíjaniu ich kritického myslenia nebolo pozorované až na 46 % vyučovacích hodín. Na viac ako polovici absentovala možnosť zmysluplne využiť digitálne technológie v procese učenia sa žiakov a často aj príležitosť prehlbovať si sociálne zručnosti v kolaboratívnych činnostiach (50 %). Na nepostačujúcu implementáciu vedomostí zo vzdelávania poukázala i celková nízka miera rozvíjania poznávacích kompetencií žiakov (na úrovni 46,9 %), najmä uplatňovanie vyšších myšlienkových operácií. Len čiastočné realizovanie podporných stimulov nevytváralo na takmer tretine vyučovacích hodín primerané podmienky na vzdelávanie podľa individuálnych potrieb žiakov. Súčasťou *plánu profesijného rozvoja* bola v 53 % škôl aj konkretizácia **vzdelávania vedúcich pedagogických zamestnancov**. Časť z nich si svoje odborné a manažérske kompetencie zväčša rozvíjala v rámci základného alebo rozširujúceho modulu funkčného vzdelávania, účasťou na prezenčnom vzdelávaní v rôznych oblastiach aplikovania právnych predpisov, pracovno-právnych vzťahov, riadenia školy, školského kurikula.

Výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a rozhodovanie v súkromnej alebo v cirkevnej škole sa realizovali prevažne v súlade so všeobecne záväznými právnymi a rezortnými predpismi. **V 21 % škôl riaditelia buď nevydali príslušné rozhodnutia, alebo ich vydali bez zákonom stanovených náležitostí**, respektíve pri rozhodovaní postupovali nad rámec stanovený právnym predpisom. Organizácia a realizácia KS bola v súlade s príslušnou legislatívou, ojedinele neboli vedené protokoly z KS úplne, niekde chýbali záznamy ústnej odpovede žiakov a stupnica hodnotenia. Negatívnym zistením bolo, že riaditeľka školy nedisponovala od zákonných zástupcov 2 žiakov dokladom potvrdzujúcim ich vzdelávanie v školách mimo územia SR od termínu ich odchodu (pred 2 a 10 rokmi). Vzhľadom na nepredloženie daného dokladu zákonnými zástupcami do termínu určeného právnym predpisom riaditeľka nepostupovala v zmysle príslušného ustanovenia právneho predpisu, túto skutočnosť nezaznamenala do katalógového listu žiaka a neoznámila príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca trvalý pobyt.

Súčasťou pedagogického riadenia škôl boli poradné orgány riaditeľov (metodické združenia a PK). **Metodické orgány** zriadili v 55 školách, riaditelia škôl, učitelia pracovali ako ich členovia v PK, v metodických združeniach a niekde aj v metodických združeniach triednych učiteľov. Úroveň činnosti metodických orgánov však bola rôzna. V súvislosti s ich kontrolno-hodnotiacou funkciou sa 78,2 % z nich zameriavalo na sledovanie plnenia učebných osnov a tematických výchovno-vzdelávacích plánov, zjednocovanie kritérií hodnotenia a klasifikácie žiakov, prípravu vstupných/výstupných testov a výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov. Zabezpečovali pravidelnú diagnostiku úrovne vedomostí žiakov, identifikovali najzávažnejšie nedostatky v osvojovaní si učiva, prijímali opatrenia na ich odstránenie a následne overovali efektívnosť zrealizovaných opatrení. Niektoré metodické orgány do plánu svojej činnosti zaradili aj riešenie problémov žiakov so ŠVVP a MÚŽ. Až v 21,8 % z nich však dominovalo prijímanie všeobecných opatrení, účinnosť kontrolných mechanizmov často oslaboval formálny prístup k odstraňovaniu zistených nedostatkov, menšia pozornosť bola venovaná analýze vzdelávacích

výsledkov žiakov ohrozených školským neúspechom. Najslabšou oblasťou práce metodických orgánov bolo plnenie odbornometodickej funkcie. Participáciu na internom vzdelávaní PZ výmenou skúseností a poznatkov zo vzdelávacích aktivít až 40 % metodických orgánov nepreukázalo, čo výrazne znižovalo ich prínos v oblasti riadenia VaV. Riaditelia niektorých škôl sa vyjadrili, že základné funkcie vo viac ako tretine škôl (34 %), kde metodické orgány zriadené neboli, prevzali pedagogické rady, ktoré však venovali málo pozornosti odbornometodickej otázke smerujúcej ku skvalitňovaniu edukácie a k zlepšovaniu výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov, čo znižovalo ich prínos ako poradného orgánu k zvyšovaniu úrovne školy a tiež ako nástrojov riadenia.

Školy mali vypracovaný aktuálny súbor dokumentov zabezpečujúcich deklarované zámery v oblasti VaV, pričom vnútorné predpisy a zásadné dokumenty boli prerokované v pedagogickej rade. V subjektoch s VJM viedli príslušnú pedagogickú dokumentáciu dvojazyčne. Nedostatky rôzneho charakteru vo vedení **pedagogickej** i ďalšej **dokumentácie** školy (*neúplnosť katalógových listov žiakov, nedôsledné vedenie dokumentácie individuálne vzdelávaných žiakov – bez náležitých príloh, protokolu o KS, neprerokovanie niektorých interných predpisov v orgáne školskej samosprávy, ojedinelá absencia vypracovania vnútorných predpisov*) sa vyskytovali v 25 % škôl.

PEDAGOGICKÉ RIADENIE BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Riaditelia riadili pedagogické procesy na úrovni školy. V súlade s koncepčným zámerom podporovali rozvoj školy a prehlbovanie odborných kompetencií PZ. Kvalitu ich riadiacej a manažérskej činnosti negatívne ovplyvňovala absencia účinnej implementácie poznatkov z vlastného vzdelávania do praxe a nevenovanie dostatočnej pozornosti účinnej implementácii poznatkov zo vzdelávania učiteľov do praxe. V rozhodovacích procesoch nie vždy konali v súlade s aktuálnym právnym stavom.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA PEDAGOGICKÉHO RIADENIA

podpora profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

implementácia získaných poznatkov z absolvovaných programov vzdelávania PZ v edukácii

participácia metodických orgánov na riadiacich procesoch školy, výmena skúseností ich členov

plánovanie vlastného rozvoja odborných a manažérskych kompetencií vedúcich PZ

výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a v rozhodovaní v súkromnej alebo v cirkevnej škole

vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov malo vypracovaný (súčasť ŠKVP) alebo rozpracovaný ako samostatný interný predpis 74 % subjektov, respektíve ich zahrnuli do učebných osnov jednotlivých vyučovacích predmetov. Školy mali zadefinované konkrétne kritériá, postupy a formy hodnotenia, vychádzajúce z príslušného metodického pokynu na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ. Ich súčasťou boli aj zásady hodnotenia žiakov so ZZ. Rozpracovanie systému kontroly a hodnotenia žiakov bolo na rôznej úrovni. Mnohé subjekty ako súčasť hodnotenia deklarovali i sebahodnotenie žiakov a ich vzájomné hodnotenie s cieľom prepojiť vedomosti so zručnosťou sebareflexie, ale zistenia preukázali, že hodnotiace zručnosti nemali dostatočne rozvinuté. Využívanie formatívneho hodnotenia v edukácii potvrdila v zadanom dotazníku väčšina žiakov nižšieho stredného vzdelávania (86,9 %), čo nebolo v súlade s pozorovaním na sledovaných vyučovacích hodinách (uplatnené vyučujúcimi len na 39,4 % hodín). **Nedostatky** v dodržiavaní nastaveného **systému hodnotenia a klasifikácie žiakov**, ktoré sa vyskytli v 26 % subjektov, sa týkali najmä nesúlady hodnotenia vyučovacích predmetov schváleného na zasadnutí pedagogickej rady s hodnotením uvedenom v ŠKVP. V niektorých školách nedodrжали počet kontrolných diktátov, stupnicu hodnotenia kontrolných diktátov a slohových prác v predmete SJL. Niekde komplexnosť systému hodnotenia výkonov žiakov znižovalo využívanie rôznych stupnic klasifikácie učiteľmi a overovanie vedomostí žiakov len na základe písomných skúšok. V ŠKVP pre žiakov s ľahkým stupňom MP vzdelávaných v špeciálnej triede absentovala forma priebežného a súhrnného hodnotenia pre každý vyučovací predmet. Aj napriek tomu, že subjekty vzdelávacie výsledky žiakov monitorovali, ďalšie opatrenia neprijímali, čo sa v niektorých z nich prejavilo vyšším počtom MÚŽ, prípadne žiakov, ktorí predčasne ukončili povinnú školskú dochádzku. Ďalším negatívom bolo, že riaditelia nie vždy umožnili vykonať opravnú skúšku každému žiakovi, ktorý neprosper na konci druhého polroka najviac z 2 predmetov, v jednom subjekte nariadili vykonanie polročného hodnotenia žiačke oslobodenej od dochádzania do školy zo zdravotných dôvodov na základe výsledkov KS. Ojedinele sa **nedostatky** prejavili v absencii kritérií **hodnotenia žiakov so ŠVVP** na oboch stupňoch vzdelávania, resp. v nedodržaní stanovených kritérií alebo v nedodržaní odporúčaní poradenských zariadení pri ich stanovení. Uvedená skutočnosť sa preukázala aj počas priameho pozorovania vyučovacích hodín, na ktorých učitelia nevytvárali podmienky pre inkluzívne vzdelávanie každého žiaka. Školy pri **posudzovaní správania** žiakov väčšinou postupovali v súlade s pravidlami stanovenými v školských poriadkoch. O výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov alebo zhoršení ich prospechu či správania subjekty zväčša preukázateľne informovali ich zákonných zástupcov prostredníctvom žiackej knižky, platformy EduPage, prípadne podľa potreby telefonicky alebo na osobnom stretnutí. Vyskytli sa však i nedostatky súvisiace s neposkytovaním informácií zákonným zástupcom o mimoriadnom zhoršení prospechu a správania žiakov a klasifikovania žiakov stupňom nedostatočný (bez analýzy príčin ich neúspechu a bez vypracovania a aplikovania systému včasného varovania v prospech ohrozených skupín žiakov) v celom rozsahu tak, aby mohli včas a účinne zasiahnuť.

Takmer všetky kontrolované subjekty (86 %) dodržiavali nastavený **vnútorný systém kontroly a hodnotenia PZ**. Na základe vypracovaného ročného plánu vnútornej kontroly, v ktorom boli definované spôsoby, formy a kritériá hodnotenia vo všetkých oblastiach (VVČ, aktivity v čase mimo vyučovania, pracovné správanie a rozvoj profesijných zručností), postupovali vedúci PZ pri ročnom hodnotení PZ takmer vo všetkých školách, o čom boli vedené písomné záznamy. V 14 % škôl neboli kritériá hodnotenia PZ zadefinované premyslene a transparentne alebo vykazovali znaky formálnosti. Negatívnym zistením bolo, že v **12 %** sledovaných škôl **kontrolnú činnosť** vedúci PZ **neplánovali** a až v **46 %** škôl následné kontroly **nerealizovali**. Vo viac ako v polovici škôl (54 %) výsledky kontrolnej a hospitačnej činnosti neanalyzovali, k zisteným nedostatkom neprijímali opatrenia a len v 31 % škôl kontrolovali ich plnenie. Kvalitu edukačného procesu kontrolovali vedúci PZ hospitačnou činnosťou, prevažne s dôrazom na sledovanie práce vyučujúcich a nie na posúdenie úrovne preukázaných kompetencií žiakov. Vyskytujúce sa pozitívne hodnotenie pedagógov v záznamoch z hospitácií v porovnaní s výsledkami z priameho pozorovania edukácie školských inšpektorov sa javilo ako menej

objektívne, a tým nie vždy využiteľné pre ich ďalší profesijný rast. V prevažnej miere formálne realizovaná kontrolná činnosť vedúcich PZ poukazovala na nevytvorenie primeraných podmienok na zvýšenie kvality VaV i úrovne procesu riadenia škôl, čo preukázali aj inšpekčné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín, keďže učitelia len na dvoch tretinách vyučovacích hodín uplatňovali efektívne stratégie vyučovania, využívali podporné stimuly, stanovili ciele a poskytovali spätnú väzbu.

Riaditelia škôl v rozhovore i v dotazníku dostali príležitosť vyjadriť svoj postoj k realizovaniu **autoevalvácie** a tiež podeliť sa so svojimi skúsenosťami z jej aplikácie. Z ich vyjadrení vyplynulo, že väčšina si uvedomovala potrebu uskutočňovať zmeny, autoevalváciu považovala za užitočný nástroj zvyšovania kvality práce školy a nevnímala ju ako ďalšiu zbytočnú byrokratickú záťaž. Avšak len 16 % z nich uviedlo, že v predchádzajúcich školských rokoch realizovalo autoevalváciu s cieľom systematicky plánovane monitorovať VVČ. Analýza príslušných dokumentov a zistenia z uskutočnených rozhovorov s vedúcimi PZ prevažne ich tvrdenia nepotvrdili. Autoevalvačné procesy zamerané na rôzne oblasti realizovali pedagogické kolektívy iba v 6 % škôl. Ostatné subjekty nepreukázali výraznú snahu vykonať objektívnu sebareflexiu, zväčša len realizovali niektoré procesy nesúce znaky sebahodnotenia, bez snahy udržať ich dlhodobý charakter stanovením časového horizontu. Prebiehajúce procesy preto nezodpovedali komplexnej systematickej autoevalváci. Negatívnym zistením bolo, že 11 % riaditeľov považovalo autoevalváciu za ďalšiu zbytočnú byrokratickú záťaž bez významného vplyvu na kvalitu školy.

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA BOL NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia dosahoval nízku účinnosť. Kontrolná činnosť vedúcich pedagogických zamestnancov škôl nebola realizovaná systematicky a efektívne smerom k zvyšovaniu kvality edukácie.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA VNÚTORNÉHO SYSTÉMU KONTROLY A HODNOTENIA

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

realizovanie plánovanej kontrolnej činnosti vedúcimi PZ

premyslené a transparentné zadefinovanie kritérií hodnotenia PZ

analýza výsledkov z kontrolnej činnosti, prijímanie konkrétnych opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a kontrola ich akceptovania/plnenia

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY

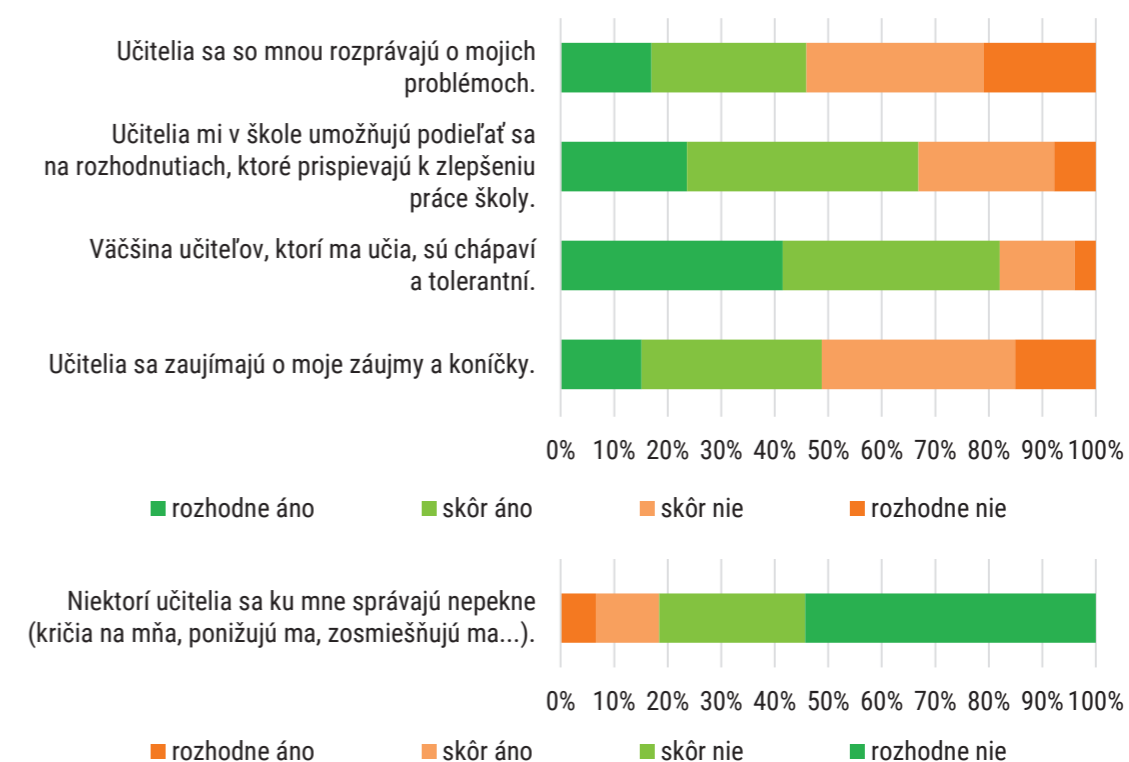
Úroveň pedagogického riadenia a kvalita riadiacich procesov významne ovplyvňovali aj **klímu a kultúru** v sledovaných subjektoch. Zber informácií sa realizoval administrovaním dotazníka pre PZ škôl, ktorým sa monitorovala klíma školy, a zadávaním dotazníkov pre PZ, žiakov nižšieho stredného vzdelávania a tiež aj pre členov ŠkP zameraného na monitorovanie stavu zaistenia bezpečného prostredia v školách a výskytu šikanovania. Na overenie a doplnenie zistení boli využité aj poznatky získané z rozhovorov s riaditeľmi škôl. Dotazník na klímu sa zadával len v plnoorganizovaných ZŠ. Z analýzy odpovedí 1 279 PZ o kvalite vzájomných vzťahov vnútri pedagogických kolektívov, o vzťahoch medzi pedagógmi a riaditeľmi vyplynulo, že v 85 % ZŠ sa vyznačovali ich sociálnou blízkosťou, vzájomnou dôverou, súdržnosťou, spoluprácou, ochotou plniť úlohy naplňajúce víziu školy. **Uzavretú klímu potvrdili výsledky v 15 % ZŠ.** Nízke hodnoty indexu otvorenosti súviseli s direktívnym alebo málo ústretovým správaním ich riaditeľov, v riadení školy pociťovali učiteľia formalizmus, činnosť a smerovanie školy boli učiteľom nejasné, prevládala frustrácia pedagógov, nebudovanie vzájomných vzťahov s kolegami, so žiakmi a niekde prevládal aj pocit vykonávania množstva nepotrebných administratívnej práce.

Štátna školská inšpekcia mapovala aj **wellbeing PZ.** Výsledky dotazníka zadaného 1 279 pedagógom preukázali, že respondenti cítili spoluzodpovednosť za činnosť svojej školy (97,8 %) i spokojnosť s profesiou učiteľa (92,4 %). Takmer všetci oslovení pedagógovia sa v dotazníku vyjadrili, že dôverujú svojim pedagogickým schopnostiam (98,5 %), darí sa im aj dosiahnuť dodržiavanie pravidiel v triede (97,2 %), 100 % poskytuje žiakom alternatívne vysvetlenie, ak niečomu nerozumejú a 96,1 % je presvedčených, že sa im darí motivovať žiakov k rozvíjaniu ich vlastného potenciálu. I napriek vysokej sebadôvere učiteľov vo vlastné didaktické schopnosti vyjadrenia žiakov v dotazníkovom prieskume i zistenia školských inšpektorov z pozorovaných vyučovacích hodín tieto informácie nepotvrdili. Väčšina vyučujúcich by odporúčala svoju školu ako dobré pracovné miesto (90,2 %). Nižšiu mieru zvládania vzniknutých záťažových situácií súvisiacich s pocitom zodpovednosti za riešenie výchovných problémov pociťovala viac ako polovica učiteľov (56,9 %) a zodpovednosť pociťovali aj za úroveň vzdelávacích výsledkov žiakov (55,7 %). Viac ako štvrtina vyučujúcich si myslí, že ich práca negatívne ovplyvňuje ich zdravie a až 38,6 % z nich pociťovalo nadmernú záťaž z rozsahu svojich povinností. K podpore wellbeingu učiteľov a budovaniu priaznivých interpersonálnych vzťahov v niektorých školách prispievalo organizovanie spoločných aktivít, teambuildingových podujatí, poznávacích či regeneračných pobytov alebo morálne ocenenie zo strany riaditeľa školy.

Vzájomné **vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi** a systém podpory uplatňovania efektívnych stratégií učenia sa hodnotili žiaci nižšieho stredného vzdelávania (4 486) v anonymnom dotazníku vo viacerých indikátoroch. Aj napriek tomu, že zistenia školských inšpekčných tímov preukázali na všetkých sledovaných školách pozitívnu pracovnú atmosféru a vzťahy fyzického i psychického bezpečia, **takmer polovica respondentov vzájomné vzťahy s učiteľmi nevnímala ako celkovo vzájomne sa podporujúce.** Pozitívnym sa javilo zistenie, že 81,1 % žiakov považuje vzťahy v triednych kolektívoch za dobré, žiaci sú k sebe priateľskí a navzájom si pomáhajú. Medzi spolužiakmi majú priateľov, s ktorými trávia voľný čas. Z dotazníkov bolo zrejme, že prevláda vzájomná tolerancia a akceptácia medzi spolužiakmi, pretože až 89,5 % opýtaných uviedlo, že ich kolektív prijímajú takých, akí sú a 83,2 % chodí do školy rado. K priaznivej atmosfére v školách prispelo aj to, že väčšina žiakov považovala učiteľov za chápaných a tolerantných. Avšak na vzájomných vzťahoch medzi učiteľmi a žiakmi sa odrážali aj viaceré **negatívne zistenia.** Podľa vyjadrení žiakov v dotazníkoch boli poznamenané nižšou angažovanosťou učiteľov pri riešení ich problémov (54,1 %) a nevenovaním patričnej pozornosti záujmom a koníčkom žiakov (51,2 %). Celkový wellbeing žiakov narúšal tiež nekorektný prístup niektorých učiteľov, ako zosmiešňovanie, ponižovanie alebo neprimerané nároky (18,5 %), čo negatívne ovplyvňovalo kvalitu vzájomných vzťahov v školách. Súčasne až tretina žiakov uviedla, že nemá možnosť participovať na rozhodnutiach a zlepšeniach školy. Výsledky dotazníka tiež poukazovali na zníženú sebadôveru žiakov pri zvládaní problémov, stresu a motivácie k učeniu sa. Takmer dve tretiny opýtaných sa často obávali zlých známok

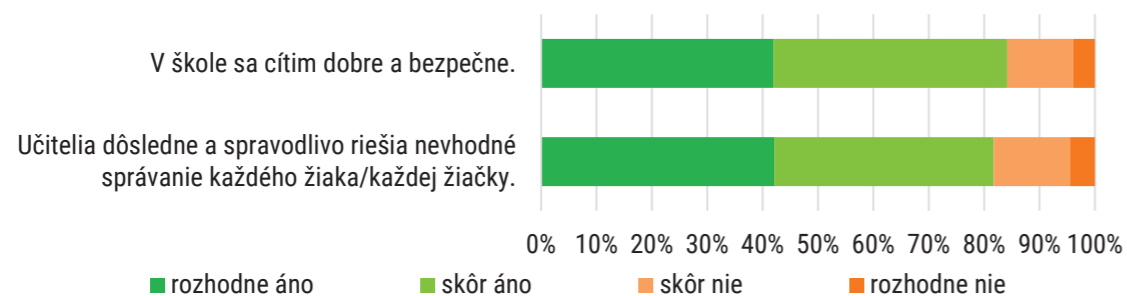
napriek domácej príprave, viac ako tretina priznala, že na hodinách často pociťuje nervozitu, úzkosť alebo stres. Viac ako tri štvrtiny žiakov súhlasili, že učiteľia k nim pristupovali podľa ich schopností, avšak pozorovanie na sledovaných vyučovacích hodinách preukázalo poskytovanie podporných stimulov žiakom len na 69,7 %. Z dotazníkov taktiež vyplynulo, že podľa viac ako troch štvrtín opýtaných vyučujúci umožňovali žiakom hodnotiť svoju prácu a vyjadriť vlastný názor, takmer tri štvrtiny respondentov tiež tvrdili, že im vytvárajú priestor na vzájomné diskusie a o niečo menej ich uviedlo (66,9 %) aj možnosť podieľať sa vlastnými návrhmi na rozhodnutiach, ktoré prispievajú k zlepšeniu práce školy. Z inšpekčných pozorovaní však vyplynulo, že žiaci v priebehu vzdelávacieho procesu nedostali príležitosť vyjadrovať svoje názory na štvrtine vyučovacích hodín, možnosť svoj názor zdôvodniť s využitím argumentov nemali na 42 % hodín, priestor na diskusiu a aktívne počúvanie názorov iných spolužiakov nemali takmer na polovici sledovaných hodín, čo nedostatočne napomáhalo rozvíjať ich občianske kompetencie (dosiahnutá úroveň **47,2 %**).

GRAF 36 Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi z pohľadu žiakov

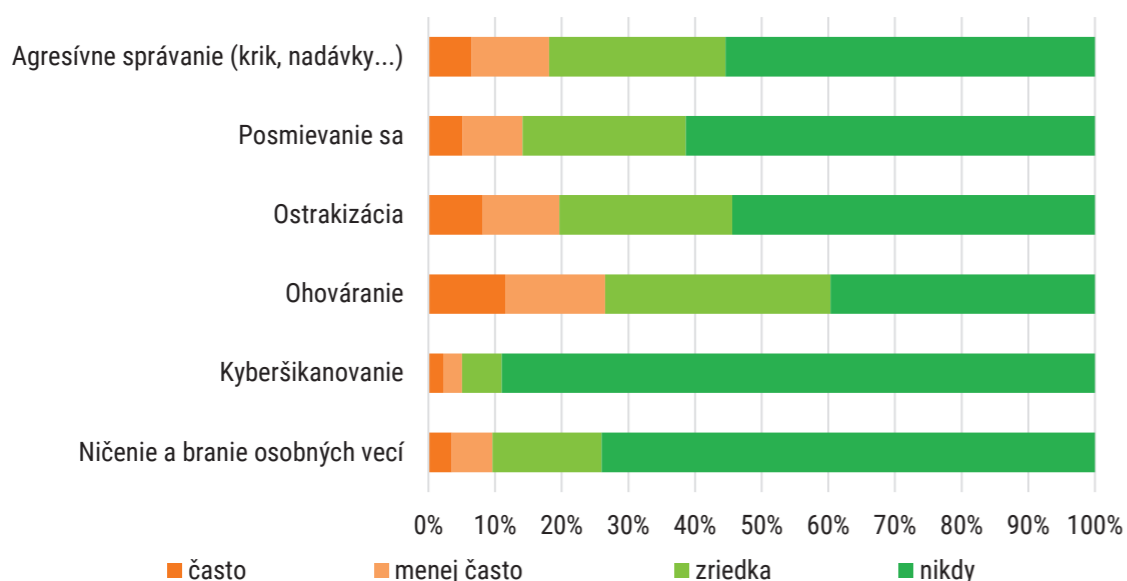

Výsledky z pozorovaní vyučovacích hodín ďalej preukázali, že cieľená podpora osvojenia si a využívania **efektívnych stratégií učenia sa žiakov** učiteľmi absentovala takmer v tretine škôl. Vyučovanie nepovažovalo za zaujímavé až 32 % žiakov a značná časť (až 40 %) uviedla, že ich nebaví to, čo sa v škole učia, čo najskôr súviselo aj s tým, že učiteľia metódy a formy práce smerujúce k aktívnemu činnostnému učeniu sa žiakov a k rozvíjaniu ich kritického myslenia neuplatnili až na 46,2 % pozorovaných hodín. Až 22,7 % žiakov priznalo, že nemali možnosť vlastnú prácu hodnotiť. Uvedené skutočnosti preukázala aj hospitačná činnosť školských inšpektorov, ktorá upozornila na nedostatočné rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich procesov, kritického myslenia a práce s chybou. Z vyššie uvedených zistení možno usudzovať, že časť učiteľov zvolenými stereotypnými a nezáživnými spôsobmi organizovania a riadenia vyučovania nezaujali, nemotivovali žiakov k participácii na edukácii.

Oblasť **bezpečnosti školského prostredia** posúdilo 4 851 žiakov 5. až 9. ročníka. Väčšina žiakov potvrdila, že sa v škole cítila dobre a bezpečne, avšak opačného názoru bolo 15,8 % oslovených žiakov.

GRAF 37 Bezpečnosť školského prostredia

Žiaci svojich učiteľov vnímali prevažne ako chápaných a tolerantných. Rozhovory s vedúcimi PZ, výchovnými poradcami, koordinátormi prevencie i analýza predloženej dokumentácie preukázali, že niektoré školy evidovali prejavy nevhodného správania žiakov. Rovnako aj žiaci registrovali nevhodné správanie niektorých jednotlivcov. Viac ako polovica žiakov pripustila problémy s disciplínou na vyučovacích hodinách a so správaním niektorých spolužiakov. Pätina žiakov si nemyslela, že učitelia venovali negatívnym prejavom správania dostatočnú pozornosť. Prestávky najčastejšie oslovení žiaci využívali na rozhovory s rovesníkmi, až 20 % však trávilo väčšiu časť prestávok izolovane. Negatívne prejavy správania, a to šarvátky či hádky v čase prestávok priznalo 37,9 % žiakov. Z dotazníkových odpovedí vyplynulo, že pätina žiakov (22 %) zažila šikanovanie osobne a 17,5 % bolo jeho svedkom najčastejšie v triede počas prestávok.

GRAF 38 Prejavy nevhodného správania v sledovaných školách z pohľadu žiakov

Agresívne správanie zo strany spolužiakov vo forme kriku či nadávok voči svojej osobe potvrdilo 18,2 % respondentov, bitky či hádky priznalo 7,1 % oslovených žiakov, vysmievanie sa 14,1 %, ignorovanie 19,7 %, ohováranie 26,5 % a ničenie osobných vecí 9,6 % žiakov. Na sociálnych sieťach sa žiaci stretávali s ohováraním v menšej miere (7,6 %), ojedinele s vyhrážkami a zastrašovaním (3,4 %) alebo uverejňovaním zosmiešňujúcich fotografií či videí (4,3 %). Miesto, kde najčastejšie prichádza k šikanovaniu, označili žiaci počas prestávky triedu (11,3 %) alebo chodbu (5 %), priestory školy pred vyučovaním a po vyučovaní (4 %), iné priestory v škole označilo 5 % opýtaných, čo indikuje nedôsledné vykonávanie dozorov počas prestávok zo strany pedagógov. Žiaci, ktorí priznali, že zažili šikanovanie, sa s uvedeným problémom najčastejšie zdôverili rodičom (18 %), kamarátovi/kamarátke (8,8 %), menej často aj triednemu učiteľovi (7,7 %), ale najmenej (1,2 %) výchovnému poradcovi. Linku dôvery by využilo iba 0,6 % respondentov. Z vyjadrení žiakov vyplynulo, že dôveru k rodičom, ale aj otvorenosť vo vzťahu k učiteľom považovali za dôležitú, očakávali od nich účinnú pomoc a riešenie šikanovania. V odpovediach žiakov v dotazníku rezonoval pocit neistoty, neochoty

zdôveriť sa inej osobe s nepríjemnou skúsenosťou so šikanovaním. Spolužiakovi, ktorému niekto ubližoval, by pomohla menej ako polovica (47,6 %) žiakov, odvahu pomôcť nemalo 3,4 % a 2 % sa hanbili. Riešenie problémov spolužiakov týkajúcich sa šikanovania potvrdila aj viac ako polovica opýtaných členov ŠKP (58,1 %). Výsledky z dotazníka poukázali na skutočnosť, že svoju školu za bezpečné prostredie rešpektujúce individualitu každého žiaka žiaci nepovažovali. Výskyt niektorých z prejavov šikanovania v školách potvrdilo v riadenom rozhovore aj 53,5 % výchovných poradcov, ktorí aktuálne riešili najmä posmievanie sa, zosmiešňovanie spolužiakov, agresívne správanie voči spolužiakom, kyberšikanovanie, ničenie školského zariadenia a vecí spolužiakov. Vyskytujúce sa **problémy súvisiace s rizikovým správaním žiakov** (zvyšujúce sa prejavy agresívneho správania spojené s odmietaním plnenia dohodnutých pravidiel, vyskytujúce sa rôzne konfliktné situácie, vyhýbanie sa školským povinnostiam, narušanie priebehu vyučovania negatívnymi prejavmi správania, vyskytujúce sa prípady skrytého šikanovania a riešenie dôsledkov komunikácie žiakov prostredníctvom sociálnych sietí) boli dôvodom v mnohých školách na realizáciu **preventívnych programov** a aktivít s cieľom podpory wellbeingu žiakov. Takmer všetky školy poskytovali žiakom možnosť zmysluplne tráviť voľný čas a rozvíjať svoje vedomosti aj talent aktívnou **činnosťou v záujmových útvaroch**. Klímu a kultúru škôl pozitívne ovplyvňovalo aj množstvo organizovaných školských i mimoškolských aktivít, zapájanie žiakov do projektov, výtvarných, tvorivých, literárnych a športových súťaží i predmetových olympiád. Kontrolované subjekty svoje školské, mimoškolské aktivity a úspechy žiakov miestnej komunite i širokej verejnosti prezentovali na svojich webových sídlach, ale tiež aj prostredníctvom elektronických médií, v regionálnej tlači či v školských časopisoch. Aktívnu spoluprácu nadväzovali kontaktmi s inými organizáciami a inštitúciami na regionálnej úrovni. Podmienky na systematické budovanie partnerských **vzťahov so zákonnými zástupcami** prostredníctvom stretnutí, konzultácií alebo ich zapájaním do rôznych školských i mimoškolských aktivít vytvárala prevažná väčšina škôl.

Na konci hodnotiaceho obdobia školského roka 2022/2023 evidovali sledované ZŠ 8 323 žiakov v primárnom vzdelávaní (z nich 1 543 zo SZP; 616 so ZZ a 2 247 z MRK) a 8 807 žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (z nich 1 141 zo SZP; 1 170 so ZZ a 1 958 z MRK). Stupňom prospechu **nedostatočný** bolo hodnotených spolu 630 žiakov, z toho 348 v primárnom (z nich až 88,8 % žiakov z MRK) a 282 žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (z nich 58,5 % žiakov z MRK).

Prehľad o žiakoch za školský rok 2022/2023	Prvý stupeň – ročníky				Druhý stupeň – ročníky				
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Celkový počet žiakov	2 371	1 994	2 017	1 941	1 943	1 861	1 847	1 678	1 478
z nich počet žiakov zo SZP	545	353	327	318	344	249	221	210	117
z nich počet žiakov so ZZ	59	129	200	228	219	250	243	254	204
z nich počet žiakov z MRK	765	531	478	473	509	418	421	376	234
Počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo z 2 predmetov	56	17	11	7	14	9	20	20	8
Počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	119	54	36	48	56	43	52	32	28

V niektorých školách riaditelia neumožnili žiakom neprospievajúcim z jedného alebo dvoch predmetov, prevažne na prvom stupni, vykonať KS. **Komisionálne skúšky** riaditelia povolili 85 žiakom, úspešne ich vykonalo 63,9 %, skúšok sa nezúčastnilo 14 žiakov.

Negatívnym zistením v 2 školách bol vysoký počet opakovane neprospievajúcich žiakov. Z nich v 1 nepĺnoorganizovanej ZŠ v aktuálnom školskom roku z celkového počtu 92 žiakov školy (všetci z MRK) až 78 opakovalo ročník, čo predstavovalo 84,8 %. Prevažná väčšina žiakov opakovala niektorý z ročníkov aj viackrát, z nich 25 žiakov 1-krát a 53 žiakov (67,9 %) opakovalo aktuálny ročník opakovane.

Prehľad o komisionálnych skúškach za školský rok 2022/2023	Prvý stupeň – ročníky				Druhý stupeň – ročníky				
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Počet neprospievajúcich žiakov, ktorým bola povolená komisionálna skúška	8	7	3	3	14	8	16	20	6
z nich počet žiakov, ktorí úspešne KS vykonali	0	0	2	1	8	7	12	18	6
z nich počet žiakov, ktorí sa KS nezúčastnili	5	3	0	1	3	0	1	1	0

Vo štvrtom ročníku plnia 3 žiaci povinnú školskú dochádzku desiaty rok. Napriek vysokému počtu žiakov, ktorí opakovane neprospeli vo viacerých ročníkoch, žiaden žiak školy nebol diagnostikovaný ako žiak so ŠVVP. Škola nepreukázala, že v spolupráci so zákonným zástupcom žiaka aktívne iniciovala vykonanie tejto diagnostiky. Dokumentácia školy nepotvrdila, že riaditeľ školy preukázateľne informoval PZ školy a prostredníctvom nich i zákonných zástupcov žiakov o postupoch a možnostiach poskytnúť žiakom školy niektoré z podporných opatrení, aby sa plnohodnotne zapojili do VaV. V druhej škole v aktuálnom školskom roku z celkového počtu 167 žiakov školy 37 (22,2 %) opakovalo ročník, z toho 18 (10,8 %) opakovalo aktuálny ročník opakovane. U 24 žiakov školy (14,4 %), z nich 5 na 1. stupni a 19 na 2. stupni hrozí, že 10. rok povinnú školskú dochádzku ukončia v nižšom ako 9. ročníku a nezískajú nižšie stredné vzdelanie. Zo zistení ďalej vyplynulo, že i v ďalších subjektoch s vyšším počtom žiakov z MRK evidovali väčší počet žiakov, ktorí opakovali raz alebo viackrát niektorý z ročníkov.

Školy v minulom školskom roku evidovali aj **179** žiakov (na 1. stupni – 10 a 169 na 2. stupni), ktorí **predčasne ukončili povinnú školskú dochádzku** (najviac vo 4. ročníku – 10, v 7. ročníku 52 a v 8. ročníku – 95), len niektorí z nich pokračovali v ďalšom štúdiu na SŠ. Viac ako 80 % žiakov, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku predčasne, boli žiaci z MRK, takmer polovica (43,6 %) žiakov pochádzala zo SZP a 14,5 % boli žiaci so ZZ.

Štátna školská inšpekcia zisťovala **príčiny slabšieho prospechu žiakov** zadaním dotazníka učiteľom a z rozhovorov s riaditeľmi škôl. Najčastejšie uvádzané príčiny zlyhávania žiakov na 1. a 2. stupni ZŠ boli podľa názoru vedúcich PZ **podmienené** (číslo v zátvorke vyjadruje počet uvedených odpovedí riaditeľmi škôl):

- **žiakovou osobnosťou**
 - nepravidelná dochádzka do školy/neospravedlnené vymeškané vyučovacie hodiny (69)
 - nesprávne postoje k učeniu (69)
 - ŠVVP (57)
 - problémové správanie žiaka (34)
 - nezáujem spojený s mimoškolskými aktivitami (17)
 - inklinovanie žiaka k problémovým skupinám (11)
 - asociálne správanie, impulzivita (8)
- **rodinným prostredím**
 - problematické rodinné prostredie (65)
 - nezáujem zákonných zástupcov o vzdelávacie výsledky detí a nízka miera spolupráce so školou (59)
 - nevyhovujúce materiálne podmienky (51)
 - narušená štruktúra rodiny (48)
 - rodina žijúca v sociálnom vylúčení (23)
- **školou**
 - ťažkosti spôsobené prechodom z nižšieho stupňa vzdelávania na vyšší (26)
 - zvýšené požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov (25)
 - zloženie triedy s veľkými rozdielmi vo vzdelávacej úrovni žiakov (19).

Niektorí riaditelia uviedli aj ďalšie dôvody školského neúspechu žiakov, ktoré identifikovali v priebehu vzdelávania, a to napríklad nelegálnu prácu žiakov (vo vyšších ročníkoch začínajú pracovať v lese alebo ako pomocný personál v niektorých firmách) i starostlivosť o mladších súrodencov v čase neprítomnosti rodičov; neznalosť slovenského jazyka z dôvodu používania rómskeho či maďarského jazyka v domácom prostredí; problém s adaptáciou pri návrate z dlhodobého pobytu v zahraničí a tiež možnosť zákonných zástupcov ospravedlniť neprítomnosť žiaka na vyučovaní opakovane na 5 dní. Naďalej pretrvávajú problémy z pandemického obdobia v dôsledku dištančného vyučovania, a to narušené každodenné pracovné návyky žiakov, nepravidelný denný režim, narušené sociálne vzťahy, negatívny dosah na úroveň a kvalitu vedomostí žiakov, najmä žiakov zo SZP, kvôli nevyhovujúcim materiálnym podmienkam alebo u niektorých jednotlivcov aj závislosť od digitálnych technológií. Z vyjadrení riaditeľov škôl vyplynulo, že za príčiny školského neúspechu žiakov považovali predovšetkým príčiny súvisiace s rodinným prostredím, z ktorého žiaci pochádzali, a príčiny podmienené najmä žiakovou osobnosťou. Len ojedinele si uvedomovali skutočnosť, že motivácia k lepším edukačným výsledkom žiakov je ovplyvnená aj kvalitnejšou prácou vyučujúcich vo výchovno-vzdelávacom procese.

Najčastejšie edukačné problémy mali žiaci vo vyučovacích predmetoch SJL, MAT, CUJ, FYZ, DEJ a GEG. Zistenia preukázali, že súbor opatrení na eliminovanie ohrozenia žiakov školským neúspechom malo vypracovaný 18 subjektov. V riadenom rozhovore vedúci PZ uviedli, že v záujme zlepšenia výchovno-vzdelávacích výsledkov a zníženia počtu MÚŽ uplatňovali **opatrenia na znižovanie školského neúspechu žiakov**. Najčastejšie uvádzané formy podpory boli individuálny prístup na vyučovacích hodinách; zabezpečenie pracovného prostredia podporujúceho personalizované učenie sa, zohľadňovanie špecifik jednotlivcov; doučovanie; eliminovanie všetkých prejavov intolerantného správania na vyučovacích hodinách; cielavedomé podporovanie motivujúcich sociálnych vzťahov v triede; podporovanie kooperatívneho vyučovania a učenia sa. Zainteresovať do spolupráce sa snažili i zákonných zástupcov žiakov, no nie vždy sa im to darilo. Viac ako polovica riaditeľov považovala vytvorený systém na podporu MÚŽ školami za účinný. Počas inšpekčného výkonu školskí inšpektori zisťovali **konkrétne formy podpory** pre MÚŽ vo vzdelávaní.

Za menej úspešného žiaka (vo vzdelávaní) bol pri inšpekciách považovaný žiak, ktorého vzdelávacie výsledky nevytvárali predpoklad na úspešné zvládnutie obsahu vzdelávania, resp. nedosahoval učebné výsledky primerané svojim schopnostným a osobnostným predpokladom.

Dotazníkového merania vo vzťahu k MÚŽ sa zúčastnilo **315** respondentov z radov učiteľov predmetov, z ktorých školy vykazovali neprospievajúcich žiakov v druhom polroku školského roka 2022/2023. Realizovali sa aj riadené rozhovory s **291** menej úspešnými žiakmi (prvého aj druhého stupňa), ktorí vykonali KS alebo opakovali ročník z dôvodu neprospievania. Väčšina vyučujúcich v dotazníkoch potvrdila, že im vedenie školy vytvára dostatočný priestor na zdieľanie príkladov dobrej praxe o práci s MÚŽ na pedagogických radách a zasadnutiach metodických orgánov a zároveň uviedli, že im vedúci PZ vytvárali aj podmienky na ďalšie vzdelávanie v tejto oblasti. *Plány profesijného rozvoja* vo väčšine kontrolovaných škôl to potvrdili v menšej miere alebo nepotvrdili vôbec, čo v súvislosti s vyšším počtom žiakov ohrozených školským neúspechom v niektorých kontrolovaných subjektoch nebolo dostačujúce. Ďalej viac ako tri štvrtiny vyučujúcich uviedli, že mali počas vyučovania možnosť pri práci so slaboprospeievajúcimi žiakmi kooperovať s pedagogickým asistentom. Avšak iba **tretina žiakov** potvrdila, že im na hodinách predmetov, v ktorých mali problémy, **poskytoval pomoc** pedagogický asistent alebo ďalší učiteľ, a len 11,3 % z nich uviedlo, že s nimi individuálne pracoval školský špeciálny pedagóg v inej triede.

Učitelia (85,1 %) boli presvedčení, že jednou z hlavných príčin školského neúspechu žiakov je ich **nepravidelná dochádzka a častá absencia na vyučovaní**, viac ako polovica žiakov za príčinu svojich slabých alebo nedostatočných vzdelávacích výsledkov považovala **neporozumenie učivu** alebo to, že nevedeli držať krok s ostatnými spolužiakmi a vyučovanie ich prestalo baviť.

Doučovanie v čase mimo vyučovania poskytovalo 61,6 % učiteľov, ale túto možnosť využívali len 21,7 % z oslovených žiakov. Uplatňovanie **rovesníckeho učenia** uviedlo 78,4 % PZ, no s vyjadrením nesúhlasila viac ako polovica MÚŽ. Takmer všetci učители tvrdili, že MÚŽ venovali v edukácii zvýšenú pozornosť a v prípade, že učivu neporozumeli, opätovne im ho vysvetlili. Pri poskytovaní spätnej väzby využívali prácu s chybou, vysvetľovali žiakom možnosti ďalšieho rozvoja. Pozorovanie vyučovacích hodín však preukázalo uplatňovanie formatívneho hodnotenia len na 39,4 % hodín, klasifikácie či slovného hodnotenia na 30,6 % hodín a jeho zdôvodnenia len na pätine sledovaných hodín. Takmer všetci vyučujúci pri komunikácii so slaboprosievajúcimi žiakmi uvádzali zdôvodňovanie dôležitosti dobrého vzdelania pre reálny život, avšak až 45,7 % MÚŽ si nemyslelo, že ich učители poznajú natoľko dobre, aby s nimi diskutovali o ich budúcom povolání. Až 91,7 % učiteľov si nemyslelo, že MÚŽ by boli vylučovaní z kolektívu triedy, čo potvrdil takmer rovnaký podiel žiackych respondentov (91,8 %). Z uvedených zistení vyplynulo, že skúsenosť s vylúčením z kolektívu triedy malo 8,2 % MÚŽ, čo naznačuje, že v rámci kontrolovaných škôl bol takémuto javu vystavený každý 12. z nich. Takmer všetci učители uvádzali, že k MÚŽ **prístupujú individuálne**, realizujú pedagogickú diagnostiku žiaka a na základe jej výsledkov neustále reflektujú ich slabé stránky a prispôsobujú tomu opatrenia v edukácii, prispôsobujú im UP a obsah učiva, s cieľom podporiť ich úspešnosť diferencujú úlohy a aktivity a pripravujú na vyučovanie individuálne pracovné listy. Avšak ich tvrdenia neboli v súlade s odpoveďami 76,3 % žiakov, čo sa preukázalo aj na sledovaných vyučovacích hodinách. Podľa zistení z údajov z dotazníka učители nevyužili možnosť motivovať MÚŽ k lepším vzdelávacím výsledkom ani pri zavádzaní nového učiva, keď volili frontálny spôsob vyučovania (až 83 % opýtaných učiteľov), jeho prevahu potvrdili aj priame pozorovania na vyučovacích hodinách. V otázkach zameraných na **poznanie silných a slabých stránok** svojich **žiakov** takmer všetci učители uviedli, že sa žiakov pýtajú na ich záľuby, odhaľujú ich silné a slabé stránky a na základe zistení ich motivujú nielen k ich zaradeniu sa do triedneho kolektívu iniciovaním tímových hier a rôznych aktivít, ale aj k zúčastňovaniu sa mimoškolských aktivít, čo však bolo v rozpore s vyjadreniami viac ako polovice (56,7 %) žiakov. Až 45,7 % respondentov z radov žiakov nesúhlasilo s tým, že učители ich dobre poznajú, vedia v čom sú dobrí, a že by sa z tohto dôvodu s nimi rozprávali o povolání, ktoré by mohli vykonávať. Z uvedeného vyplynulo, že úprimný záujem vyučujúcich o hlbšie poznanie žiakov, ich záujmy, potreby často absentoval, v dôsledku čoho tiež strácali motiváciu učiť sa. Poskytovanie **podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka** zo strany pedagógov, ktoré by im pomohli prekonať bariéry v učení, neboli preukázané na **takmer tretine sledovaných hodín**. Podpornou úrovňou prvého stupňa pre žiakov bolo aj poskytovanie podpory pedagogickými asistentmi vo vyučovaní, ktorí sa prevažne zameriavali na prácu so žiakmi so ŠVVP. Viac ako tri štvrtiny učiteľov tvrdili, že **spolupracujú so zákonnými zástupcami žiakov** ohrozených školským neúspechom, kontaktujú ich v prípadoch zlyhávania žiaka vo vyučovacom procese (97,5 %), poskytujú im informácie o pokroku žiakov v učení (78,4 %). Takmer tri štvrtiny vyučujúcich tvrdili, že vytvárali podmienky pre zapojenie rodičov do vyučovacieho procesu alebo mimoškolskej činnosti, tretina tento údaj nepotvrdila, no zároveň pripustili (až 79 %), že komunikácia so zákonnými zástupcami MÚŽ bola problematická, značne limitovaná ich nezáujmom. Tvrdenie, že učители informovali zákonných zástupcov o úspechoch žiakov a zlepšení sa v edukácii, nepotvrdilo až 27,8 % žiakov a 36,5 % z nich uviedlo, že rodičia sa dozvedeli o ich výsledkoch len v prípade, až keď im hrozilo opakovanie ročníka. Takmer štvrtina žiakov priznala, že rodičov ich známky nezaujímajú. Školy síce poskytovali zákonným zástupcom informácie o výchovno-vzdelávacích problémoch žiakov, avšak nie vždy boli poskytnuté v dostatočnom časovom predstihu a v celom rozsahu tak, aby včas stačili účinne zasiahnuť.

Pri riešení výchovno-vzdelávacích problémov a záškoláctva žiakov k **najúčinnejším opatreniam** zo strany škôl možno zaradiť **vytváranie funkčných školských podporných tímov** a **poskytovanie celodenného výchovno-vzdelávacieho programu** (možnosť navštevovať školský klub detí, čím sa predlžuje čas žiaka v motivujúcom školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie). Ďalšou účinnou formou podpory bolo **doučovanie** v čase mimo vyučovania. Túto ponuku však nevyužila väčšina (78,3 %) dotazníkom oslovených MÚŽ. V aktuálnom školskom roku s cieľom pomôcť

žiakom prekonávať neúspech vo vzdelávaní zriadili so súhlasom zriaďovateľa v 3 školách špecializované triedy. Jedným z efektívnych opatrení v 9 školách sa javilo využívanie **pomoci sociálneho pedagóga**, ktorý sledoval dochádzku žiakov do školy a bol nápomocný pri riešení problémov. Ďalším účinným opatrením bolo aj zaistenie pozície 15 **pedagogických asistentov**, ktorí **ovládali rómsky jazyk** či dialekt miestnej komunity na komunikačnej úrovni a napomáhali pri prekonávaní jazykovej, sociálnej a kultúrnej bariéry medzi žiakom a prostredím školy.

Školy sa často snažili kontaktovať zákonných zástupcov v prípade vzdelávacích alebo výchovných problémov jednotlivcov, taktiež kooperovali s OZ poradenských zariadení a inými inštitúciami. V ostatných dvoch rokoch sa v rámci kontinuálneho vzdelávania PZ niektorých škôl zúčastnili vzdelávacích programov zameraných na prácu s MÚŽ, čo vzhľadom na počet žiakov ohrozených školským neúspechom nebolo postačujúce.

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY BOLI NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Pedagogickí zamestnanci hodnotili vzájomné vzťahy celkovo kladne, čo sa prejavilo otvorenou klímou vnútri väčšiny pedagogických kolektívov. Pozitívnu klímu v škole nepriaznivo ovplyvňoval vzťah medzi učiteľmi a žiakmi, ktorý podľa ich vyjadrení pocit istoty a dôvery neposkytoval všetkým žiakom. Z dostupných informačných zdrojov z prostredia škôl je možné konštatovať, že žiakom, ktorým hrozilo predčasné ukončenie školskej dochádzky, nie vždy poskytovali školy primeranú individuálnu podporu a také edukačné intervencie, ktoré by výrazne pozitívne ovplyvňovali ich školskú úspešnosť.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA KLÍMY A KULTÚRY ŠKOLY

vytváranie príležitostí k naplňaniu talentu a záľub žiakov prostredníctvom ponuky záujmových útvarov, mimoškolských aktivít, súťaží a predmetových olympiád

budovanie partnerských vzťahov škôl s vonkajšími partnermi

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

podpora osvojenia si a využívania efektívnych stratégií učenia sa žiakov učiteľmi

sledovanie a vyhodnocovanie záujmov a problémov žiakov

venovanie pozornosti vytváraniu pozitívnych vzťahov medzi školou a zákonnými zástupcami žiakov

prispôsobenie vzdelávacieho prostredia potrebám skupín žiakov, ktorým vo zvýšenej miere hrozí riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky

SLUŽBY ŠKOLY

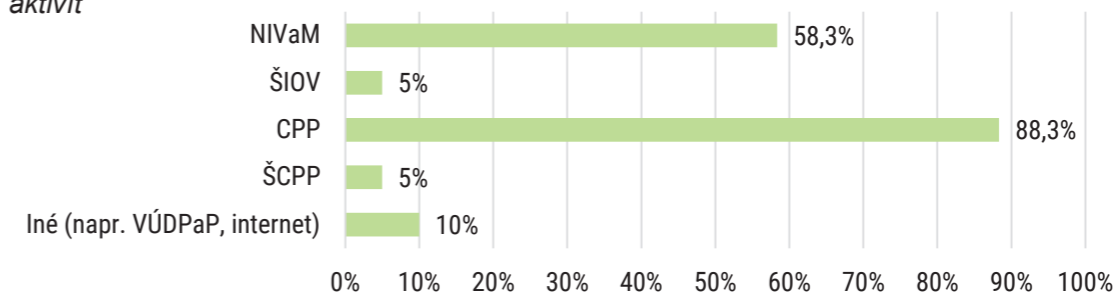
Sledované školy s dôrazom na inkluzívny prístup zaistovali pre všetkých žiakov **system poradenstva i prevencie**, ktorý sa javil celkovo ako funkčný. Na poskytovaní účinných služieb pri prekonávaní bariér vo VaV sa podieľali výchovní a kariéroví poradcovia, školskí špeciálni pedagógovia, sociálni pedagógovia, školskí psychológovia, pedagogickí asistenti. Spoločne participovali na nastavovaní činností podpornej úrovne 1. stupňa a podpornej úrovne 2. stupňa žiakom. V prípade potreby poskytovali pomoc, intervencie žiakom a metodické vedenie učiteľom a rodičom. Navrhovali rôzne sankčné opatrenia, ale aj výchovné intervencie. Zväčša efektívne kooperovali so zamestnancami poradenských zariadení a inými odborníkmi. Niektorí riaditelia škôl počas inšpekčného výkonu upozornili na nedostatok OZ, často i neschopnosť škôl financovať dané pozície z vlastných zdrojov najmä v kombinácii s nízkym úväzkom. Vzhľadom na veľkosť škôl a podiel žiakov so ŠVVP, zo SZP a z MRK v mnohých subjektoch personálne zloženie tzv. špecializovaných pozícií/činností často kumulovali. Identifikovanie a riešenie problémov v osobnostnom, vzdelávacom, sociálnom, často i v kariérovom vývine žiakov zaistovali **výchovní poradcovia**, ktorí zväčša kumulovane koordinovali aj činnosti v oblasti kariérového poradenstva. Svoje činnosti zaistovali v kooperácii s PZ a OZ škôl. Väčšina z nich mala pre svoju prácu vytvorené vhodné priestorové, materiálno-technické podmienky. Spravidla mali znížený úväzok, viedli databázu, požadovanú dokumentáciu a prevažná väčšina viedla aj záznamy zo stretnutí so žiakmi a ich zákonnými zástupcami. Výchovní poradcovia monitorovali, evidovali a vyhodnocovali informácie o žiakoch. Svojím pôsobením sa zameriavali na vytváranie pozitívnych aspektov prostredia dôvery medzi všetkými aktérmi vzdelávania. **Negatívnym zistením** bolo, že záznamy o poskytovaní služieb žiakom a ich zákonným zástupcom 30 % výchovných poradcov nevedlo a viac ako tretina nemala vypracovaný plán realizovania stretnutí s triednymi kolektívami, so žiakmi v záujme vytvárania pozitívnej klímy tried, vytvárania vzájomných vzťahov medzi žiakmi. Poskytovanie metodickej pomoci učiteľom pri VaV žiakov so ŠVVP a MÚŽ nebolo zaradené medzi úlohy výchovného poradcu v 35,2 % škôl. Túto oblasť zaistovali najmä školskí špeciálni pedagógovia. V niektorých subjektoch sa vyskytli nedostatky v edukácii žiakov so ŠVVP, a to z dôvodu, že metodická pomoc nebola primerane zabezpečená. V rámci prevencie sociálno-patologických javov kooperovali s triednymi učiteľmi, koordinátormi, PZ a OZ, sociálnymi partnermi a odbornými inštitúciami. V prípade potreby s cieľom poskytnúť konzultácie, metodické rady či usmernenia reagovali na podnety promptne a účelne. Žiaci v dotazníkoch skonštatovali (dotazník vyplnilo 2 120 žiakov 8. a 9. ročníka), že sa výchovní poradcovia s nimi rozprávali o témach súvisiacich so správaním (47,3 %), so šikanovaním (36,5 %), vzťahmi so spolužiakmi v triede (35,7 %), s profesijnou orientáciou (20,1 %) a závislosťou (19,1 %), avšak 28,8 % stretnutie s nimi nemalo. Približne polovica žiakov potvrdila, že výchovný poradca pre nich organizuje stretnutia s odborníkmi z rôznych oblastí. Oslovení členovia ŠkP (73,9 %) sa vyjadrili, že spolupracujú s výchovným poradcom pri formovaní ústretových vzájomných vzťahov v triednych kolektívoch alebo medzi žiakmi. Aktivity zamerané na bezpečnosť v online priestore, prevencia návykového a rizikového správania a konkrétnych závislostí, prevencia negatívneho vplyvu médií na životný štýl žiakov boli zo strany výchovných poradcov realizované v troch štvrtinách škôl a tiež implementované do oblastí koordinácie. V rámci **rozvoja wellbeingu žiakov** výchovní poradcovia najčastejšie realizovali aktivity zamerané na rozvoj interpersonálnych zručností, prosociálneho správania a zdravých vzťahov, rozvoj spolupráce, sekundárnu prevenciu pri výskyte ťažkostí v triednom kolektíve, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie a sebapoznania žiakov, menej na aktivity zamerané na rovesnícke učenie (peer programy). Zistenia z dotazníkov čiastočne naznačovali, že stretnutia výchovných poradcov s triednymi kolektívami neboli vždy plánované ani systematické. V riadenom rozhovore výchovní poradcovia uviedli, že pri riešení edukačných a sociálnych potrieb žiakov kooperovali so zákonnými zástupcami žiakov, učiteľmi a OZ poradenských zariadení. Viac ako polovica tvrdila, že sa im žiaci zdôverovali s problémami, dominovali osobné, sociálne a vzťahové problémy, ďalej ťažkosti s učením či problémy v rodine žiaka, menej často problémy spojené s prejavmi šikanovania (agresívne správanie voči spolužiakom, zosmiešňovanie spolužiakov, kybershikanovanie). Výchovné a edukačné problémy žiakov riešili s ich zákonnými zástupcami individuálne alebo v súčinnosti s triednymi učiteľmi, s členmi

školského podporného tímu (ak bol v škole zriadený) a zároveň aj s vedením školy. V prípade závažnosti a naliehavosti problémov aj formou konzultácií a aj účasťou na triednych aktívoch. Vhodné nastavenie komunikácie so žiakmi preukázalo i to, že 84,3 % žiackych respondentov v dotazníkoch uviedlo, že vedia, kto z učiteľov je výchovný poradca, 77,8 % vedelo, že sa môžu na neho obrátiť a podľa 79,2 % sa o ich problémy výchovný poradca zaujímal. Jeho pomoc, rady, konzultácie pri riešení osobných alebo školských problémov však využívali len sporadicky, stretnutí s výchovným poradcom sa žiaci zúčastnili iba zriedkavo (11,8 % ho vyhľadalo, 13,2 % sa s ním stretlo jedenkrát alebo dvakrát, 10,2 % sa s ním nechcelo stretávať a 63 % to nepotrebovalo). Pravidelné stretnutia výchovného poradcu s rodičmi priznalo 7,7 % žiakov a 20,2 % potvrdilo, že sa ho rodičia zúčastnili raz alebo dvakrát, 3,9 % sa stretnúť nechcelo a 68,1 % nemalo potrebu. Predmetom vzájomných stretnutí, okrem porušovania ŠP, boli podľa vyjadrení žiakov najmä informácie o ďalšom štúdiu, riešenie vzťahov so spolužiakmi a problémy v učení. Riaditelia neplnoorganizovaných škôl (s 1. až 4. ročníkom) zväčša nemali na výchovné poradenstvo vyhradené konzultačné hodiny, so zákonnými zástupcami žiakov sa prevažne stretávali operatívne a po vzájomnej dohode. Vzájomnú spoluprácu s výchovnými poradcami považovali riaditelia škôl (79 %) za vyhovujúcu, avšak pätina s nimi neriešila konkrétne návrhy na zmeny a zlepšenie. Kolegom výchovní poradcovia interpretovali zistenia a možnosti intervencií, navrhovali závery edukačného pôsobenia. Efektivitu nastaveného systému pomerne často znižovala skutočnosť, že ak vlastnú činnosť vyhodnocovali, išlo skôr o všeobecnú rovinu bez sledovania účinnosti opatrení. Rezervy v činnosti výchovných poradcov sa vyskytli aj v oblasti poskytovania metodickej pomoci PZ v 35 % škôl a poskytovania konzultácií zákonným zástupcom žiakov (31 % ZŠ).

Inšpekčné zistenia preukázali, že zlepšenie si vyžaduje zefektívnenie systému poskytovania výchovného poradenstva vo vzťahu k osobnostným, edukačným, sociálnym potrebám a záujmom žiakov a poradenstva ich zákonným zástupcom.

V sledovaných školách boli ciele a úlohy kariérového usmerňovania a profesijnej orientácie žiakov realizované na rôznych kvalitatívnych úrovniach. Samostatná funkcia **kariérového poradcu** bola ustanovená v 7 ZŠ, v ostatných subjektoch (54) kumulovaná s funkciou výchovného poradcu. Viac ako polovica kariérových/výchovných poradcov (55,7 %) program vzdelávania, ktorým by získali prehľad o problematike, diagnostických nástrojoch, resp. o nasmerovaní žiakov k celoživotnému vzdelávaniu a rozvoju osobnosti, neabsolvovala.

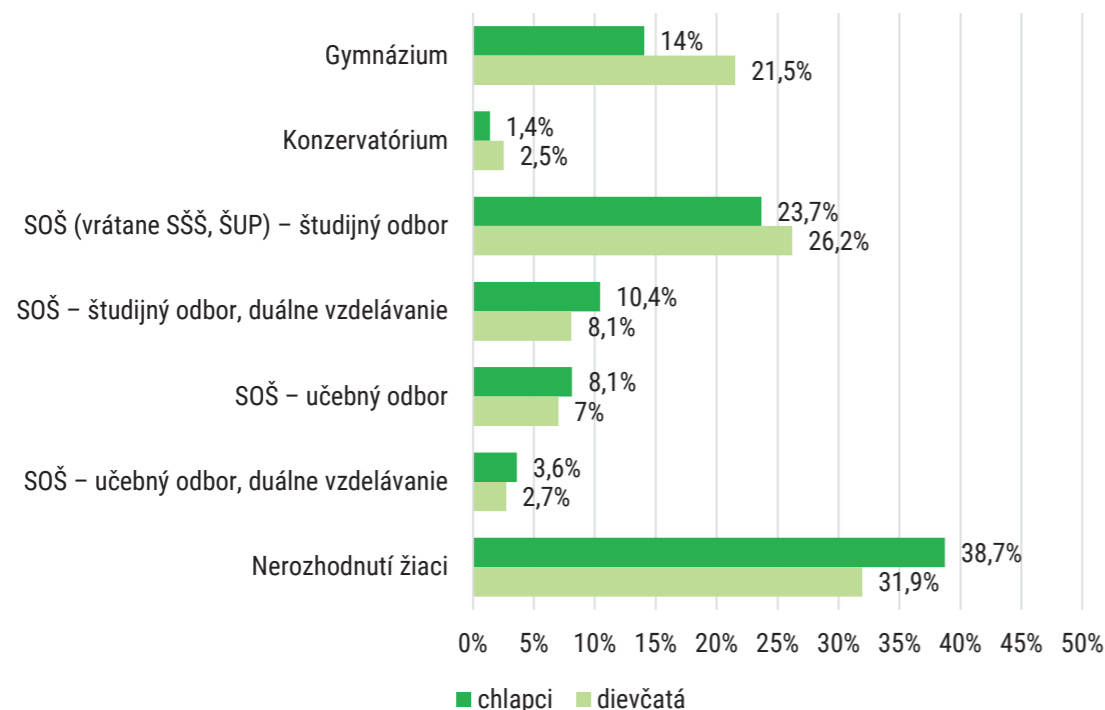
GRAF 39 Spokojnosť kariérových poradcov s metodickou pomocou a ponukou vzdelávacích aktivít

Viac ako tri štvrtiny kariérových poradcov (86 %) mali pre svoju činnosť vytvorené vhodné podmienky. Informácie o efektívnosti kariérového poradenstva v školách získavali školskí inšpektori vedením rozhovorov a zadaním dotazníkov kariérovým poradcov (60) a 2 109 žiakom 8. a 9. ročníka. V dotazníku sa takmer všetci kariéroví poradcovia vyjadrili, že poskytovali dostatok informácií žiakom o možnostiach a výhodách duálneho vzdelávania a tiež aj informácie týkajúce sa uplatnenia na trhu práce. Informácie potrebné k profesijnej orientácii žiakov najčastejšie získavali z webových sídiel SŠ (93,3 %), priamou komunikáciou so strednými školami (85 %) a o potrebách trhu práce v regióne aj zo strany ÚPSVaR (26,7 %). Takmer všetci kariéroví poradcovia v dotazníku tvrdili, že majú stanovené konzultačné hodiny a boli presvedčení, že väčšinu žiakov poznajú tak dobre, že im dokážu zodpovedne odporučiť

školu, ktorú by si mali pre ďalšie štúdium vybrať. Taktiež vyjadrili presvedčenie, že žiaci majú záujem sa s nimi radiť o možnosti ďalšieho štúdia. Osobný rozhovor s kariérovým poradcom o danej problematike však priznalo len 36,1 % žiakov. Kariéroví poradcovia (88,3 %) sa vyjadrili, že zákonní zástupcovia žiakov s nimi konzultujú výber vhodnej školy, čo však nebolo v súlade s vyjadreniami žiakov v dotazníku, kde účasť na stretnutí rodičov s kariérovým poradcom, aby sa poradili o možnostiach ďalšieho štúdia, potvrdilo len 26,1 % respondentov a ich konzultácie s triednym učiteľom 31,7 %. Poradcovia zákonných zástupcov informovali prostredníctvom nástieniek, webového sídla, na zasadnutiach rodičovského združenia a formou individuálnych konzultácií. Z uvedených zistení možno predpokladať, že tieto bežné formy komunikácie vzbudzovali pomerne nízky záujem zákonných zástupcov o nadviazanie kontaktov so školami. Plány konzultačných hodín mali stanovené tri štvrtiny kariérových poradcov a viedli záznamy z realizovaných stretnutí so žiakmi a rodičmi. Pôsobenie kariérového poradcu v škole pokladalo za dôležité 90,8 % žiakov, avšak až pätina žiakov nemala vedomosť, kto zastáva funkciu kariérového poradcu. Väčšina kariérových poradcov uviedla, že v spolupráci s CPP zabezpečila diagnostiku žiakov 8. alebo 9. ročníka v oblasti stanovenia vzdelávacích a profesijných cieľov súvisiacimi s ich osobnostnými predpokladmi. Tri štvrtiny poradcov tvrdili, že výsledky realizovanej diagnostickej činnosti boli pre nich využiteľné a oboznamujú s jej výsledkami zákonných zástupcov žiakov (73,3 %). Realizovanie testov zameraných na profesijnú orientáciu a voľbu povolania zo strany školy potvrdilo 71,6 % opýtaných žiakov, avšak školu, na ktorej chcú ďalej študovať, si na základe výsledkov testov vybralo len 3,3 % z nich. Z inšpekčných zistení vyplynulo, že až 45 % kariérových poradcov nevyužívalo výsledky diagnostiky žiakov a odporúčania z CPP pri usmerňovaní kariérového vývoja žiakov, neinterpretovale ich zákonným zástupcom alebo diagnostiku týkajúcu sa kariérového vývoja žiakov nezabezpečovalo. Až 86,6 % žiakov si SŠ nevybralo na základe odporúčania učiteľov školy. Väčšina potvrdila, že sa rozhodovali samostatne podľa vlastného záujmu, 16,2 % žiakom vybrali školu rodičia a 11 % z nich sa rozhodlo na základe informácií zo SŠ a z médií. Menší vplyv pri výbere SŠ pripisovali kamarátom. **Poradenstvo a podpora zameraná na skupinu žiakov, ktorým vo zvýšenej miere hrozilo predčasné ukončenie školskej dochádzky, zo strany kariérových poradcov nebola dostatočne zaistená v 38,3 % subjektov.** Výber SŠ za dôležitý krok vo svojom živote považovali takmer všetci oslovení žiaci. Z celkového počtu 2 109 žiackych respondentov 8. a 9. ročníka tvorilo až 35,4 %, ktorí rozhodnutí neboli (viac chlapcov ako dievčat), na akej SŠ budú ďalej v štúdiu pokračovať. Žiaci prejavili najvyšší záujem o študijné odbory na SOŠ a na GYM (viac dievčat ako chlapcov).

GRAF 40 Predbežný záujem žiakov 8. a 9. ročníka o ďalšie štúdium (výsledky z dotazníka)

Informácie o možnostiach štúdia v duálnom vzdelávaní a jeho výhodách zo strany kariérového poradcu považovalo za úplné a postačujúce 55 % žiakov, avšak 10 % z nich len za čiastočné a až 27 % sa vyjadrilo, že im informácie vôbec neposkytol, a teda nepoznali dostatočne podmienky a výhody duálneho vzdelávania, čo sa mohlo prejavíť aj v ich nižšom záujme pokračovať na SŠ v tejto forme štúdia po ukončení ZŠ. Na základe uvedených údajov respondentov o voľbe ďalšieho vzdelávania možno predpokladať, že žiaci a ich zákonní zástupcovia nedostali dostatok užitočných informácií o povolaniach potrebných pre trh práce a ani informácií o uplatnení sa absolventov GYM alebo jednotlivých študijných odborov SŠ na trhu práce. Kariéroví poradcovia sa vo svojej činnosti predovšetkým sústreďovali na vedenie administratívno-organizačnej agendy v oblasti ďalšieho štúdia a sprostredkovanie potrebných informácií o ponuke odborov SŠ najmä žiakom 8. a 9. ročníka. V plnej miere sa neorientovali na diagnostikovanie a identifikáciu individuálnych predpokladov žiakov smerom k výberu ďalšieho štúdia. Väčšiu pozornosť si vyžaduje pomoc žiakom pri stanovovaní ich vzdelávacích a profesijných cieľov, usmerňovanie pri voľbe ďalšieho štúdia už v nižších ročníkoch, poskytovanie informácií o činnosti kariérových poradcov, zvýšenie počtu konzultácií žiakom a ich zákonným zástupcom. Zlepšenie si vyžadujú aj činnosti kariérových poradcov v oblasti stanovovania vlastnej vízie, stratégie plánovania a projektovania kariérového poradenstva či vedenia príslušnej dokumentácie. Účinnosť poskytovaných služieb ovplyvňovalo tiež spájanie funkcie výchovného a kariérového poradcu.

Oblasť kariérového poradenstva vykazovala čiastočné nedostatky v realizácii individuálnej konzultačnej pomoci žiakom a ich zákonným zástupcom pri ujasňovaní predstáv o ďalšom štúdiu a tiež v informovanosti o duálnom vzdelávaní.

V školách primárnu prevenciu sociálno-patologických javov a drogových závislostí, preventívne aktivity a poskytovanie konzultácií žiakom a ich zákonným zástupcom zabezpečovali **školskí koordinátori vo výchove a vzdelávaní** (koordinátori prevencie). Venovali sa plneniu úloh, ktoré vychádzali z požiadaviek národných programov zameraných na ochranu fyzického a psychického zdravia, prevenciu kriminality a zdravého životného štýlu. Časť pracovala v kumulovaných funkciách ako výchovný a kariérový poradca, ojedinele bol funkciou poverený školský špeciálny alebo sociálny pedagóg, v nepnoorganizovaných ZŠ s 1. až 4. ročníkom aj riaditelia škôl či triedne učiteľky. Činnosť koordinátorov vo vzťahu k príprave a realizácii preventívnych aktivít zameraných na predchádzanie, respektíve elimináciu negatívnych javov v správaní žiakov bola na rôznej úrovni. Viaceré školy sa zapojili do realizácie rôznych projektov zameraných na zvýšenie pocitu bezpečnosti, na zamedzenie výskytu negatívnych prejavov, na bezpečné používanie internetu a na zvyšovanie právneho vedomia. Učitelia motivovali žiakov k zapojeniu sa do dobrovoľníckych aktivít, celonárodných kampaní a do charitatívnych zbierok. Pri realizácii preventívnych aktivít často spolupracovali s OZ zariadení poradenstva a prevencie, s príslušníkmi policajného zboru a ďalšími inštitúciami. Za najúčinnejšie koordinátori prevencie považovali preventívne aktivity realizované v spolupráci s triednymi učiteľmi, niekde aj so školským podporným tímom, cielene orientované predovšetkým na odhaľovanie, predchádzanie a riešenie vzniknutých konfliktov v žiackych kolektívoch. Aj napriek realizácii rôznych preventívnych aktivít školami je možné sa domnievať, že boli niekedy naplánované bez adresného zacielenia, boli jednorazové a bez hlbšieho vplyvu na žiakov, čo potvrdili dotazníkové zistenia. Väčšina žiakov v dotazníku (4 851 žiakov 5. až 9. ročníka) zameranom na BŠP síce potvrdila, že sa v škole cítili bezpečne a dobre, opačného názoru však bolo 15,8 % žiakov, obavy z niektorého spolužiaka priznalo 4,3 % žiakov, svedkami šikanovania bolo 28,7 % žiakov a 22 % priznalo, že sa ich tento jav osobne týkal. Dve tretiny (68,3 %) žiakov potvrdili, že sa učia, ako v takýchto situáciách reagovať. Koordinátori prevencie v rozhovoroch vyjadrili presvedčenie, že sa im žiaci so svojimi problémami zdôverujú, čo však nebolo v súlade s odpoveďami žiakov, ktorí sa s uvedeným problémom najčastejšie zdôverili rodičovi, spolužiakovi a aj triednemu učiteľovi. Z vyjadrení koordinátorov prevencie vyplynulo, že správanie žiakov monitorovali najčastejšie pozorovaním ich činnosti v školskom i mimoškolskom prostredí, alebo využívali formu anonymných dotazníkov a na základe ich výsledkov prijímali konkrétne opatrenia. Uskutočnili primerané a podľa ich vyjadrení aj účinné intervencie, ktoré odkomunikovali s ostatnými

pedagógmi. V niektorých školách ako ďalší spôsob monitoringu zvolili umiestnenie schránky dôvery, čím vytvorili príležitosť na odhaľovanie negatívnych javov a možnosť anonymne sa žiakom vyjadriť, ak sa necítia v školskom prostredí bezpečne. Riaditelia neplnoorganizovaných škôl sa v rozhovoroch vyjadrili, že z dôvodu nízkeho počtu žiakov bol monitoring realizovaný prevažne formou priebežného pozorovania, v prípade výskytu nevhodného správania sa žiaka bol tento jav priamo riešený so žiakom, prípadne jeho zákonným zástupcom. Z inšpekčných zistení vyplynulo, že niektoré školy dokumentáciu z realizácie monitoringu zameraného na odhaľovanie šikanovania ani identifikáciu problémov v osobnostnom a sociálnom vývine žiakov napriek verbálnemu deklarovaniu nepredložili, alebo ho nevykonávali dôsledne, resp. monitoring nerealizovali (20 % škôl). K nedostatkom v týchto školách patrila skutočnosť, že koordinátori podcenili význam anonymných prieskumov a dotazníkov pri zisťovaní rozsahu, charakteru a prejavov sociálno-patologických javov vyskytujúcich sa v prostredí školy. Ak ich zadali, zistenia nevyhodnocovali, neprijímali žiadne adekvátne opatrenia na eliminovanie nežiaducich prejavov v správaní jednotlivcov. Inšpekčné zistenia tiež preukázali, že školskí koordinátori vo VaV v 11,9 % škôl neposkytovali učiteľom, žiakom a ich zákonným zástupcom prostredníctvom preventívnych aktivít dostatočné informácie týkajúce sa zaistenia ich BOZ.

Niektoré inšpekčné zistenia aj výsledky zo zadaných dotazníkov poukázali na rezervy v plánovaní a uskutočňovaní systémových preventívnych aktivít zameraných na predchádzanie rizikového správania a podporu wellbeingu žiakov školy a najmä v poskytovaní poradenstva učiteľom, žiakom a ich zákonným zástupcom, čo čiastočne znižovalo efektívnosť poskytovaných služieb školy.

Podporu pri prekonávaní vzdelávacích bariér žiakov zabezpečovalo 34 subjektov prostredníctvom činnosti **školských špeciálnych pedagógov**. Zameriavali sa na koordinovanie procesov súvisiacich s poskytovaním špeciálno-pedagogickej podpory žiakom so ZZ, zo SZP a z MRK. Realizovali prevažne individuálne intervencie. Sústreďovali sa na reedukáciu VPU a kompenzáciu čiastkových oslabení žiakov (najmä žiakov 1. stupňa). Na základe odporúčaní CPP zabezpečovali žiakom so ZZ kompenzačné pomôcky. Pri svojej práci spolupracovali so školským podporným tímom, s výchovným poradcom, zákonnými zástupcami žiakov a s OZ príslušného poradenského zariadenia. Pri vypracovávaní podporných opatrení, pri prekonávaní bariér vo VaV žiakov poskytovali odbornú a metodickú pomoc PZ školy. Zameriavali sa na primárnu prevenciu, včasnú pedagogickú aj psychologickú diagnostiku, spolupracovali s výchovným/kariérovým poradcom pri výbere SŠ pre žiakov so ŠVVP. Zväčša pod ich odborným metodickým vedením pracovali pedagogickí asistenti. Zo zistení vyplynulo, že nie vždy dôsledne vyhotovovali a aktualizovali potrebnú dokumentáciu pre žiakov so ŠVVP. Taktiež v niektorých školách im ich nižší úväzok neumožňoval pracovať so všetkými žiakmi so ZZ, ktorých v škole evidovali, čím im nebolo možné zabezpečiť pomoc vo VaV v požadovanej miere. Žiaci, rovnako ako dospelí, čoraz častejšie čelia každodenne rôznym školským, pracovným či osobným problémom, ktoré si vyžadujú riešenie. Aby bolo možné reagovať a intervenovať, zabezpečili v 12 subjektoch služby **školských psychológov**. Zameriavali sa na vykonávanie individuálnej alebo skupinovej terapie, na skúmanie, ovplyvňovanie a prognostické hodnotenie správania sa všetkých skupín žiakov realizovaním skríningu, meraním klímy tried, rôznymi preventívnymi aktivitami, vykonávaním depistáže a orientačnej diagnostiky. Poskytovali poradenskú činnosť žiakom, PZ a zákonným zástupcom. Venovali patričnú pozornosť aj edukačným problémom žiakov so ŠVVP a podľa potreby zisťovali aj dôvod vzdelávacích či osobných problémov jednotlivcov. Organizovali stretnutia s PZ a OZ a tiež kooperovali s OZ poradenských zariadení. Práca **sociálnych pedagógov** v 9 školách bola cielene zameraná na realizáciu preventívnych aktivít, včasnú diagnostiku a následnú intervenčnú činnosť, prispievali k zvýšeniu informovanosti a eliminácii rizikového správania žiakov. Spolupracovali s vedením školy a OZ zariadení poradenstva a prevencie, ÚPSVaR. Obsahom ich činností bolo aj poskytovanie konzultácií a poradenstva skupinám žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi a žiakom pochádzajúcim zo SZP i z dysfunkčných rodín alebo inak znevýhodneným žiakom a ich zákonným zástupcom. Nie vždy však svoju činnosť vedeli preukázať.

Ďalším z článkov poskytovania cielenej pomoci žiakovi alebo skupine žiakov pri prekonávaní architektonických, informačných, jazykových, zdravotných, sociálnych a kultúrnych bariér vo vzdelávaní bola v 70 školách zabezpečená činnosťou **pedagogických asistentov**. V rozhovoroch sa vyjadrili, že s vyučujúcimi pred vyučovacími hodinami diskutovali o obsahu učiva, organizácii a priebehu, príprave pracovných listov či kompenzačných pomôcok pre žiakov so ZZ. Spoločne, niekde aj s členmi školského podporného tímu hľadali účinné stratégie na rozvoj potenciálu žiakov. V triedach pôsobili spolu s učiteľmi, najmä počas vyučovacieho procesu, poskytovali podporu žiakom pri riešení úloh, zadaní, ako aj pri príprave pomôcok na vyučovanie alebo zjednodušovali a zopakovali výklad učiteľa. Negatívnym zistením bolo, že svojou činnosťou nepodporovali samostatnosť žiakov a nekooperovali s učiteľmi pri vyhodnotení výsledkov vzdelávania. Pozíciu **školského špecialistu vo výchove a vzdelávaní** alebo supervízora mali zriadenú v 14 školách. Vykonávali činnosti zamerané na rozvoj športových zručností žiakov a získavanie základov konkrétneho športu (3) v súlade so ŠkVP, využívanie knižničných služieb a informačných služieb pre potreby VaV (2), činnosti v oblasti výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP (7) a 2 vykonávali činnosti zdravotníkov. V žiadnom z kontrolovaných subjektov nepôsobili **školskí logopédi**.

V oblasti **poskytovania podpory pri zabezpečení inkluzívneho vzdelávania** zriadili v 35 školách **školské podporné tímy**. Koordinátori týchto tímov zosúladzovali činnosť jednotlivých členov, realizovali nielen svoje úlohy a aktivity, vyhodnocovali a ďalej plánovali, ale reagovali aj na požiadavky vedúcich PZ, zákonných zástupcov žiakov, učiteľov. Riadili spoločné nastavovanie systematických procesov vplývajúcich na tvorbu inkluzívnej kultúry školy. Stretávali sa pravidelne i podľa potreby a spolupracovali i s odborníkmi z rôznych oblastí. Svoje profesijné kompetencie si prehľbovali rôznymi formami vzdelávania. V niektorých subjektoch účinnosť poskytovania podpory pri zabezpečení inkluzívneho vzdelávania znižovalo personálne zloženie alebo absencia školských podporných tímov s nezabezpečením funkcie koordinátora, ako aj nízky reálny stav niektorých OZ, pedagogických asistentov. Počet OZ nie vždy zohľadňoval potreby najmä tých ZŠ, ktoré vzdelávali žiakov z ohrozených skupín (so ZZ, zo SZP a z MRK).

SLUŽBY ŠKOLY BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

Nastavený systém výchovného, kariérového poradenstva, prevencie a poskytovania podpory pri prekonávaní bariér vo VaV žiakov (inkluzívneho vzdelávania) bol v sledovaných školách zabezpečený na dobrej úrovni. Účinnosť systému výchovného poradenstva a prevencie s činnosťou jeho zložiek v niektorých školách oslabovalo neposkytovanie komplexného poradenstva smerom k žiakom, zákonným zástupcom i PZ, nerealizovanie pravidelného monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania. Zlepšenie si vyžaduje realizovanie systémových preventívnych aktivít zameraných na predchádzanie rizikového správania a podporu wellbeingu žiakov školy. Efektívnosť systému v niektorých školách znižovala aj kumulácia funkcie výchovného a kariérového poradcu.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA SLUŽIEB ŠKOLY

zriadenie školských podporných tímov
v 35 školách

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

vytvorenie samostatnej funkcie výchovného poradcu, kariérového poradcu a koordinátora vo výchove a vzdelávaní

plánovanie činnosti výchovných poradcov v oblasti realizovania stretnutí s triednymi kolektívami v záujme vytvárania pozitívnej klímy tried a vzájomných vzťahov medzi žiakmi

poskytovanie poradenstva učiteľom, žiakom a ich zákonným zástupcom

monitorovanie a identifikácia individuálnych predpokladov žiakov kariérovým poradcom smerom k výberu ďalšieho štúdia, uvedomeniu si vlastných vedomostí, zručností a schopností už v nižších ročníkoch

realizovanie systémových preventívnych aktivít zameraných na predchádzanie rizikového správania a podporu wellbeingu žiakov školy

kooperácia s rozmanitými subjektmi pri poskytovaní a výmene informácií o potrebách trhu práce

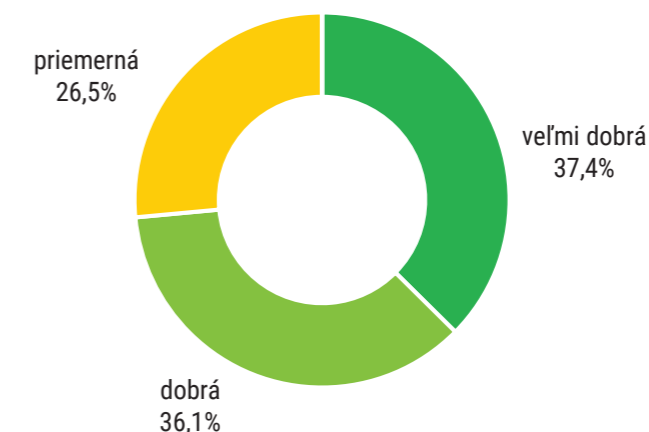
vzdelávanie príslušných PZ v oblasti kariérového poradenstva

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Podmienky výchovy a vzdelávania – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
31	30	22	0	0

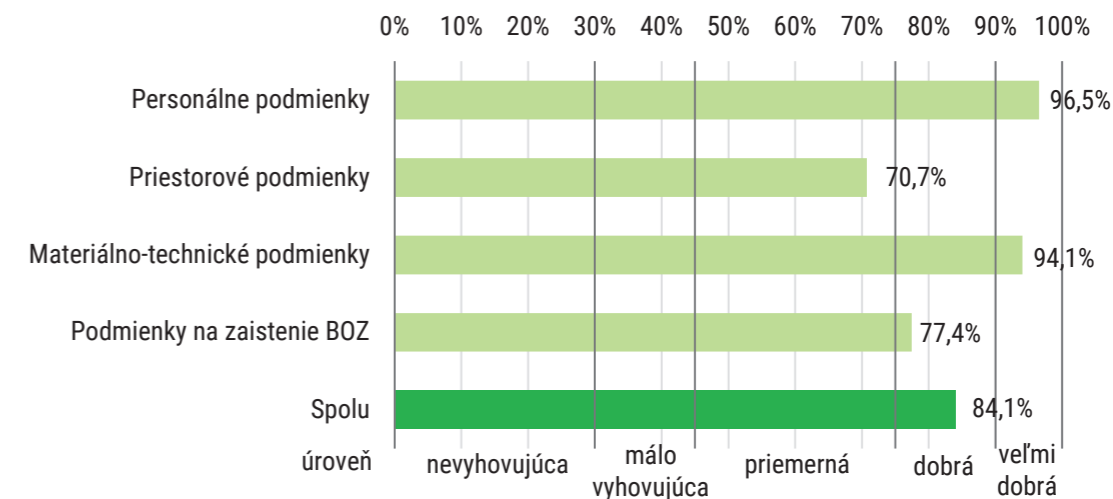
GRAF 41 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

Pri posudzovaní celkovej úrovne oblasti podmienky výchovy a vzdelávania sa zistilo, že najvyššiu veľmi dobrú úroveň dosiahli personálne a materiálno-technické podmienky. Na dobrej úrovni boli zabezpečené podmienky na zaistenie BOZ a priestorové podmienky boli na priemernej úrovni.

GRAF 42 Podmienky výchovy a vzdelávania

PERSONÁLNE PODMIENKY

V sledovaných školách ŠŠI kontrolovala i zaistenie **personálnych podmienok** výchovno-vzdelávacieho procesu. V 2 ZŠ zástupcovia riaditeľa školy boli frekventantmi základného modulu funkčného vzdelávania a 2 rozširujúceho modulu funkčného vzdelávania. Zo zistení ďalej vyplynulo, že riaditeľ 1 školy nevykonával priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť ustanovenú nariadením vlády SR. Riaditeľky 2 škôl boli poverené riadením školy (jedna z dôvodu neprihlásenia sa žiadneho uchádzača do výberového konania na obsadenie miesta riaditeľa školy a druhá do vymenovania riaditeľa školy po úspešnom vykonaní výberového konania na obdobie šesť mesiacov). Výchovno-vzdelávacia činnosť bola v školách celkovo zabezpečená učiteľmi spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady. V 4 školách pôsobili 12 PZ, ktorí nezískali vzdelanie na výkon pracovnej činnosti v požadovanom študijnom odbore.

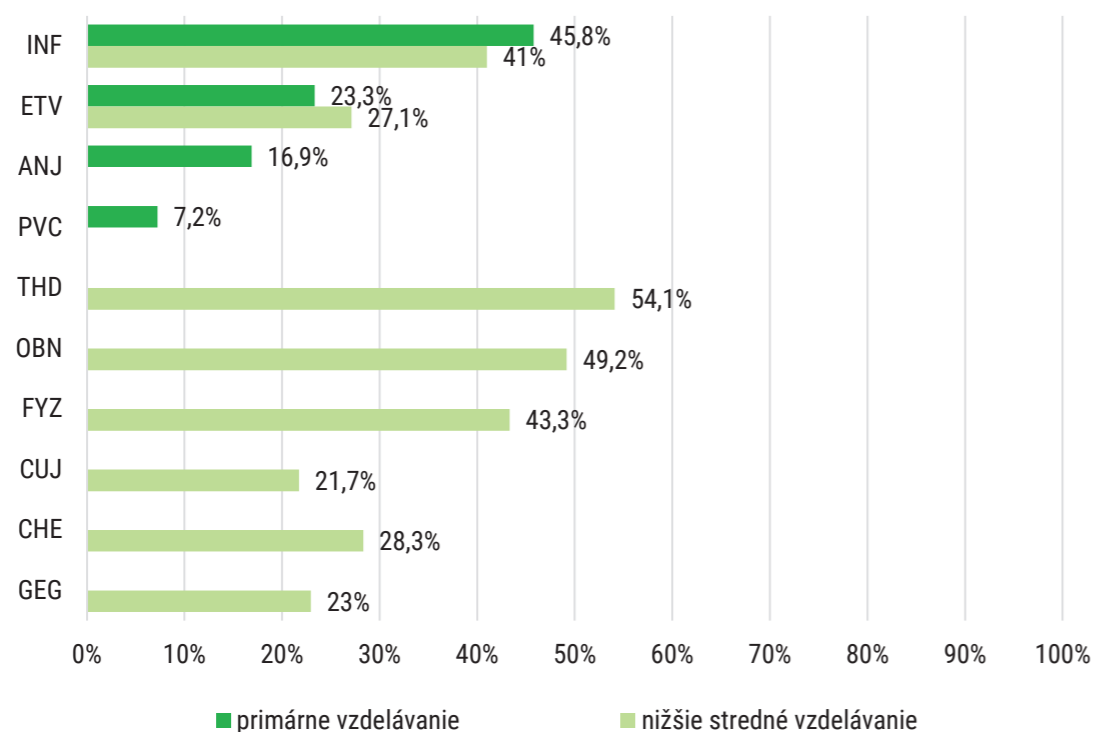
Odbornosť vyučovania vedúci pedagogickí zamestnanci škôl zabezpečili celkovo na **85,3 %** (v špeciálnych triedach na 93,6 %, v primárnom vzdelávaní na 90,5 %, v nižšom strednom vzdelávaní na 79,6 %). **V 5 ZŠ bola odbornosť vyučovania zaistená na menej ako 70 %**. Na túto skutočnosť ŠŠI upozornila zriaďovateľov predmetných škôl a zároveň bolo zaslané oznámenie MŠVVaM SR.

Vo vzdelávacej oblasti *Človek a príroda* výraznejšie zaostávala odbornosť predmetu *fyzika* (55,4 %). V plnej miere neodborne (0 % odbornosť) bol vyučovaný predmet *fyzika* v 43 % škôl, *chémia* v 28 %, *geografia* v 23 % a *cudzí jazyk* v 23 % subjektov.

Miera odbornosti vyučovania v nižšom strednom vzdelávaní predmetu *etická výchova* bola na úrovni 51,1 % a *občianska náuka* na úrovni 41,4 %. V štvrtine subjektov boli *etická výchova* a v polovici subjektov *občianska náuka* vyučované v **plnej miere neodborne**.

Výrazne nízka bola **odbornosť vyučovania** predmetov zo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*. V predmetoch *technika* bola na úrovni 41,8 % a *svet práce* 0 % (predmet z disponibilných hodín). Vo viac ako v **polovici** škôl boli tieto predmety vyučované v **plnej miere neodborne**.

GRAF 43 Percento škôl, ktoré majú 0 % odbornosť vyučovania niektorých predmetov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní

K predmetom s **nízkou odbornosťou vyučovania** patrila v primárnom i nižšom strednom vzdelávaní *informatika* (41,5 %; 48,6 %). Tento predmet bol takmer v **polovici** škôl v primárnom i nižšom strednom vzdelávaní **v plnej miere vyučovaný neodborne**. Sčasti neodborne boli na 2. stupni odučené aj ďalšie predmety – *hudobná výchova* (dosiahnutá úroveň 72,4 %), *výtvarná výchova* (dosiahnutá úroveň 69,5 %).

Zo zistení vyplynulo, že v kontrolovaných subjektoch nepôsobil dostatočný počet PZ s potrebnou aprobáciou, vyučovaním predmetov sa zväčša dopĺňal základný úväzok ostatných učiteľov. Zvýšený počet neodborne alebo čiastočne neodborne vyučovaných predmetov ovplyvnil kvalitu edukačného procesu najmä v nižšom strednom vzdelávaní.

PERSONÁLNE PODMIENKY BOLI V ŠKOLÁCH NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY

Vnútorne i vonkajšie priestory vo väčšine kontrolovaných subjektov boli vybudované a umožňovali plnenie požiadaviek ŠkVP vo vzťahu k stanoveným edukačným cieľom i k počtu žiakov. Využitie interiéru a exteriéru bolo zabezpečené podľa vypracovaných prevádzkových poriadkov a rozvrhov hodín, v 1 ZŠ bolo vyučovanie jednej triedy realizované v priestoroch školskej jedálne. Vyučovací proces bol v 6 školách z priestorových dôvodov organizovaný dvojzmennou prevádzkou a v 2 z nich aj v budovách modulového typu. Negatívnym zistením bolo, že v 1 subjekte sa na elokovanom pracovisku realizovala VaV kapacitne v nevyhovujúcich triedach a vzdelávanie žiakov prebiehalo v stiesnených učebných priestoroch. V ďalšej škole sa zistené nedostatky týkali nerovných podlahových plôch bez celistvosti podlahovej krytiny na chodbách školy, neoplotenia školského areálu z bočnej strany a nerovného terénu s dlaždicami ako prístupovej cesty k vyvýšeným záhonom, ktoré obmedzovali bezpečný pohyb žiakov v interiéru a exteriéri školy. Štátna školská inšpekcia na zistené negatívne skutočnosti upozornila príslušný RÚVZ. Zriaďovatelia niektorých škôl zrealizovali rekonštrukcie interiérov a exteriérov škôl. Upravené **bezbariérové** vstupné a učebné priestory s ohľadom na skupinu žiakov so ZZ **nemalo až 63 %** subjektov. Výchovno-vzdelávací proces prebiehal vo funkčne a účelne zariadených kmeňových triedach. K porozumeniu podstaty prírodných javov a zákonitostí žiakmi a k využívaniu získaných vedomostí prostredníctvom laboratórnych/praktických cvičení i bádateľských aktivít pomocou realizovania jednoduchých prírodovedných experimentov, pozorovaní, meraní a tiež k získavaniu odpovedí nielen na otázky učiteľa, ale hlavne na vlastné otázky žiaka prispelo v **71 %** škôl zriadenie **odborných učební**. V ostatných školách, kde takéto priestory nemali, realizovali praktické cvičenia prevažne v bežných triedach. Komplexné plnenie obsahu vzdelávania predmetov zo vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce*, učenie sa pracovať s rôznymi materiálmi a pomôckami, osvojovanie si základných pracovných zručností a návykov, rozvíjanie tvorivého technického myslenia a pracovných postupov, spájanie praktických zručností s tvorivým myslením mali žiaci v zodpovedajúcich priestoroch 52 škôl. Ostatné školy dielňami nedisponovali, čo znižovalo rozvoj manuálnych zručností, technického myslenia a ich pracovných návykov. Cvičnú kuchynku s príslušným vybavením malo k dispozícii 27 škôl.

Rozvoj digitálnej gramotnosti žiakov a nadobúdanie zručností pri práci s počítačom i rôznymi výučbovými aplikáciami **83 %** kontrolovaných subjektov zaistilo žiakom zriadením **učební informatiky** a takmer pätina i ďalším moderným multifunkčným vzdelávacím priestorom – **multimediálnou učebňou**. Vyučovanie predmetu zo vzdelávacej oblasti *Zdravie a pohyb* sa realizovalo vo vlastných **telocvičniach** (63 % škôl), posilňovniach alebo športoviskách vo vlastnom areáli. Školy bez telocvične využívali priestory iných subjektov alebo zriadili pohybové miestnosti, či na vyučovanie tohto predmetu využívali triedy, chodby školy (prevažne v primárnom vzdelávaní) alebo školský dvor. V prípade 1 EP vzhľadom na nevyhovujúce priestorové podmienky bola TSV realizovaná len v nevyhovujúcich podmienkach v exteriéri budovy. Cudzí jazyky boli vyučované v jazykových učebniach/laboratóriách, niektoré školy využívali na edukáciu kmeňové triedy. Zriadenie **školských knižníc** (55 % škôl) so stanovenými

výpožičnými hodinami pre žiakov s dostatočným knižničným fondom podporilo rozvoj čitateľských zručností žiakov, avšak časť subjektov knižnicami nedisponovala. Vzbudenie záujmu žiakov o literatúru podporovali cieleným vytváraním priestorov na čítanie, návštevami mestskej či obecnej knižnice a ďalšími aktivitami cielene zameranými na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti. V interiéroch niektorých škôl boli pre žiakov i pedagógov zriadené relaxačné a oddychové zóny.

Vonkajšie priestory boli využívané zmysluplne a ponúkali príležitosti na vzdelávanie i na relaxáciu. Niekde súčasťou areálov škôl boli aj ekoučebne slúžiace na vyučovanie najmä prírodovedných predmetov. S cieľom priblížiť žiakom proces života rastlín a na výučbu pestovateľských prác niektoré subjekty využívali školský pozemok, pestovateľské políčko, vyvýšené záhony, ojedinele aj skleníky na pestovanie zeleniny či ovocný sad. Stravovanie žiakov školy zabezpečovali vo forme teplých obedov vo vlastných školských, resp. výdajných školských jedálňach, niektoré v jedálňach iných subjektov a v prípade absencie školskej jedálne zabezpečili žiakom stravu v podobe suchých stravných balíčkov (4 ZŠ). Exteriéry i interiéry kontrolovaných škôl boli využívané efektívne podľa vypracovaných prevádzkových poriadkov a rozvrhov hodín. Školy svoje priestory poskytovali v čase mimo vyučovania najmä na realizovanie množstva záujmových a voľnočasových aktivít pre žiakov, činnosť školského klubu detí, prípravu na súťaže a predmetové olympiády, prácu so žiakmi so ZZ, niektoré i na aktivity pre miestnu komunitu.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY BOLI V ŠKOLÁCH NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY

Takmer všetky kontrolované subjekty boli vybavené dostatočným počtom **edukačných publikácií** (pre intaktných žiakov i žiakov so ŠVVP) schválených MŠVVaM SR. Ojedinele v čase inšpekčného výkonu chýbali žiakom učebnice niektorých predmetov. Školy boli vo vzťahu k obsahu vzdelávania prevažne primerane vybavené dostatočným fondom učebných pomôcok zabezpečujúcich názornosť vyučovania a umožňujúcich rýchlejšie a komplexnejšie osvojovanie si učiva. Kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky i výučbové programy mali žiaci so ŠVVP k dispozícii v súlade s odporúčaniami príslušných poradenských zariadení v postačujúcom množstve (92 % škôl). Zabezpečenie **didaktickou technikou** bolo rovnako postačujúce, vrátane funkčnej digitálnej techniky (94 % škôl) i s dostatočným internetovým pokrytím, problémy súvisiace s nižšou kvalitou a s obmedzenou funkčnosťou internetového pripojenia malo 13 % škôl. Nedostatočné výkonné pripojenie na internet spôsobovalo problémy pri administrácii dotazníkov so žiakmi, ojedinele aj na sledovaných vyučovacích hodinách. Funkčné vybavenie tried a odborných učební vytváralo podmienky na edukáciu a rozvíjanie digitálnych zručností žiakov. Hospitačné zistenia preukázali účelné využívanie materiálnych prostriedkov vyučovacieho procesu, avšak žiaci boli vedení k zmysluplnému využívaniu IKT len na menej ako polovici vyučovacích hodín, čo im neumožňovalo dostatočne preukázať a kultivovať digitálne zručnosti. Len ojedinele nemali školy k dispozícii dostatok funkčnej digitálnej techniky, ktorú by v prechode na dištančnú formu vzdelávania vedeli poskytnúť žiakom.

Počas inšpekcie bola venovaná osobitná pozornosť priestorovému i materiálno-technickému zabezpečeniu vyučovania predmetov vzdelávacích oblastí *Človek a svet práce* a *Človek a príroda*. Napĺňanie vzdelávacích štandardov predmetov vzdelávacej oblasti *Človek a svet práce* školy zväčša zabezpečovali v adekvátne vybavených priestoroch učební techniky alebo dielní, ojedinele i s nadštandardným vybavením, čo umožňovalo rozvíjanie manuálnych zručností žiakov pri práci s drevom, kovom a plastmi. Učebné pomôcky odborných učební pre prírodovedné predmety zo vzdelávacej oblasti *Človek a príroda* postačovali pre praktické cvičenia, laboratórne práce či bádateľskú činnosť s možnosťou realizovania jednoduchých pokusov. Odborné učebne boli zariadené štandardným laboratórnym nábytkom, demonštračným pracoviskom pre vyučujúceho a žiackymi pracovnými stolmi s napojením na elektrickú energiu i vodu, ojedinele absentoval rozvod plynu a digestor.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA

Zistenia školských inšpektorov preukázali, že **školské poriadky v 20 % subjektov neboli komplexne spracované**, čiastočné nedostatky sa prejavili v neúplnom rozpracovaní práv a povinností zákonných zástupcov žiakov, podmienok na zaistenie ochrany pred diskrimináciou, násilím, šikanovaním a opatreniach proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog, prípadne neboli dokumenty aktualizované. Niektoré formálne nedostatky boli zistené v citácii neaktuálnych právnych predpisov a v používaní neodbornej terminológie. **V 37 % škôl neboli školské poriadky prerokované** v pedagogickej rade alebo v rade školy. Diskusiu v škole s vyučujúcimi o pravidlách správania ustanovených v ŠP v anonymnom dotazníku zadanom 4 851 žiakom 5. až 9. ročníka prevažná väčšina opýtaných potvrdila, 15 % respondentov bolo opačného názoru alebo obsah školského poriadku nepoznalo.

Sledované školy v školskom roku 2022/2023 evidovali 17 130 žiakov. V primárnom vzdelávaní bolo 8 323 žiakov, z nich 1 543 zo SZP, 616 so ZZ a 2 247 z MRK. Z počtu 8 807 žiakov v nižšom strednom vzdelávaní bolo 1 141 zo SZP, 1 170 so ZZ a 1 958 z MRK. Za uvedený školský rok v sledovaných školách vymeškali žiaci celkovo 2 642 723 vyučovacích hodín. V školskom roku 2022/2023 subjekty na 1. stupni zaznamenali 62 929 neospravedlnených hodín s výrazným podielom žiakov z MRK (56 997 hodín – Ø 25,4 hodín na žiaka z MRK), prevažne z dôvodu **záškoláctva**. V rámci 2. stupňa školy evidovali 66 910 neospravedlnených hodín, z nich 47 540 vymeškali žiaci z MRK (Ø 24,3 hodín na žiaka z MRK). Viac ako 15 neospravedlnených hodín v mesiaci vymeškalo spolu 751 žiakov. Neospravedlnenú absenciu zapríčinilo podľa vyjadrení riaditeľov škôl najmä záškoláctvo. K absencii žiakov prispieva i možnosť ospravedlňovania neprítomnosti žiaka zákonným zástupcom v rozsahu 5 dní, čo bolo často zneužívané. V dotazníkovom prieskume väčšina žiakov nižšieho stredného vzdelávania potvrdila, že sa stalo len zriedka alebo nikdy, že vymeškali vyučovanie z dôvodu, že sa im nechcelo ísť do školy (87,6 %). K dôvodom nepatrili strach z učiteľa ani zo spolužiaka, no takmer 40 % registrovalo toleranciu neskorých príchodov na vyučovanie zo strany školy. Subjekty zaslali 1 360 oznámení príslušnému orgánu štátnej správy a obci o žiakoch, ktorí vymeškali viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín v mesiaci, pričom spätných oznámení o riešení problémov dostali iba 119. Riaditelia škôl v rozhovoroch uvádzali ako najčastejšie uplatňované opatrenia na zníženie výskytu záškoláctva najmä nastavenie pravidiel v ŠP, pravidelné informovanie zákonných zástupcov žiakov o dochádzke ich dieťaťa a sledovanie rannej dochádzky žiakov.

Na konci 2. polroka školského roka 2022/2023 bolo udelených 21,9 % žiakov **3 753 pochvál riaditeľmi škôl** (na 1. stupni 2 183 a na 2. stupni 1 570). Za opakované previnenia voči školskému poriadku a na posilnenie disciplíny bolo udelených **918 pokarhaní** (1. stupeň 288 a 2. stupeň 630). Zníženú známku zo správania malo 287 žiakov na 1. stupni a 588 žiakov na 2. stupni, dôvodom bolo závažnejšie porušenie školského poriadku alebo vysoký počet neospravedlnených hodín.

Školský parlament ako jeden z orgánov školskej samosprávy, ktorý reprezentoval žiakov školy a zastupoval ich záujmy vo vzťahu k vedúcim PZ, bol ustanovený v **58 %** plnoorganizovaných škôl. V ostatných školách vedúci PZ nepodporovali ustanovenie žiackeho samosprávneho orgánu, neumožnili žiakom vyjadrovať sa k podstatným otázkam VaV a spolupodieľať sa na tvorbe ŠP. Členovia svoju činnosť realizovali v súlade s vypracovaným štatútom a plánom práce na aktuálny školský rok a pod vedením určeného koordinátora. Z rozhovorov s koordinátormi ŠkP, ako aj z predloženej dokumentácie vyplynulo, že jeho členovia na svojich zasadnutiach prezentovali záujmy spolužiakov, navrhovali aktivity do plánu práce školy a podieľali sa na organizovaní rôznych školských i mimoškolských akcií. Riaditelia škôl v rozhovoroch uviedli, že pravidelne so zástupcami parlamentu diskutovali o ich návrhoch. S cieľom zistiť mieru participovania ŠkP na chode školy bol 260 členom ŠkP zadaný dotazník, v ktorom sa takmer všetci opýtaní členovia vyjadrili, že vnímali svoje zvolenie ako prejav dôvery zo strany svojich spolužiakov v snahe dosiahnuť vo svojej škole pozitívne zmeny. Deklarovali dobrú spoluprácu

s vedením školy, ktoré ich návrhy akceptovalo (94,2 %) a následne niektoré z nich zrealizovalo. Podľa ich vyjadrení participovali na školských aktivitách a prichádzali aj s vlastnými aktivitami. Avšak viac ako štvrtina respondentov (25,4 %) tvrdila, že do ŠP neboli zapracované ich námety a pripomienky. Spoluúčasť členov ŠkP a učiteľov na riešení výchovných problémov jednotlivcov týkajúcich sa šikanovania v dotazníku nepotvrdilo takmer 42 % opýtaných žiakov a 26,2 % uviedlo, že nespôsobujú s výchovným poradcom pri formovaní ústretových vzájomných vzťahov v triednych kolektívach. Podľa takmer 15 % členov škola nerešpektuje každého žiaka rovnako. Zároveň takmer všetci (92,9 %) súhlasili, že učitelia pri prešetrovaní porušenia disciplíny sú spravodliví. Neustanovenie školského parlamentu v 42 % plnoorganizovaných škôl sa prejavilo v nízkej angažovanosti žiakov podieľať sa na rozhodovacích procesoch školy, presadzovaní potrieb a záujmov žiackej komunity a zlepšení vzťahov medzi všetkými účastníkmi výchovno-vzdelávacieho procesu.

V **organizácii vyučovania** vo viac ako štvrtine škôl neboli dodržané základné fyziologické, psychologické a hygienické potreby žiakov. Nedostatky sa týkali nezariadenia/nedodržania dĺžky prestávok, prekročenia počtu žiakov pri delení tried a zriaďovania skupín, dvojzmenného vyučovania v 1. ročníku, spájania žiakov triedy s VJM so žiakmi tried s VJS na vyučovanie niektorých predmetov v škole s VJS a VJM, nedodržania dĺžky vyučovacích hodín bez riadneho prerokovania v pedagogickej rade. Ojedinele nebol rozvrh hodín školy zverejnený na jej webovom sídle, jeho prerokovanie v pedagogickej rade nebolo preukázané alebo vzdelávanie žiakov v niektorých predmetoch podľa rozvrhu hodín príslušného ročníka nekorešpondovalo s UP ŠkVP. **Aktivity organizované v čase mimo vyučovania** väčšina kontrolovaných subjektov zabezpečila v súlade s platnými právnymi normami, nedostatky sa vyskytli v 12 % ZŠ. Týkali sa nevypracovania plánu organizačného zabezpečenia exkurzie, absencie informovaných súhlasov zákonných zástupcov žiakov a preukázateľnej dohody/súhlasu so zriaďovateľom či nepoučenia zúčastnených osôb o BOZ.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

Personálne podmienky školy pozitívne ovplyvňovali výchovu a vzdelávanie, avšak aprobačná skladba PZ v niektorých školách nezabezpečovala adekvátnu odbornosť vyučovania predmetov. Školy zväčša účelne a vhodne využívali svoje priestory, čo umožňovalo vzdelávanie každého žiaka a prispievalo k napĺňaniu vzdelávacích cieľov stanovených v ŠkVP. Materiálno-technické podmienky svojím potenciálom vytvárali predpoklady pre aktivizáciu a participáciu žiakov v procese učenia sa. Ich využívanie k aktivizácii a činnostnému učeniu sa žiakov však nebolo v priebehu inšpekčnej činnosti preukázané v dostatočnej miere. Nastavené mechanizmy nie vždy umožňovali včas odhaľovať, zachytávať a vyhodnocovať rôzne formy rizikového správania žiakov.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA OBLASTI PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

funkčné využívanie vnútorných i vonkajších priestorov škôl vo vyučovacom aj v mimovyučovacom čase

vybavenie väčšiny škôl edukačnými publikáciami, učebnicami/učebnými textami i materiálno-technickými prostriedkami

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

zaistenie odbornosti vyučovania

zriadenie odborných učební vrátane multimediálnej učebne

vytvorenie bezbariérového prostredia školských budov

vykonávanie monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov

umožnenie žiakom vyjadrovať sa k podstatným otázkam výchovy a vzdelávania ustanovením a činnosťou školského parlamentu

dôsledné zapracovanie práv žiakov a ich zákonných zástupcov, ako i pravidiel vzájomných vzťahov aktérov vzdelávania do školských poriadkov

prerokovanie školského poriadku v pedagogickej rade a v rade školy

zabezpečenie organizácie vyučovania v súlade s aktuálnymi právnymi predpismi

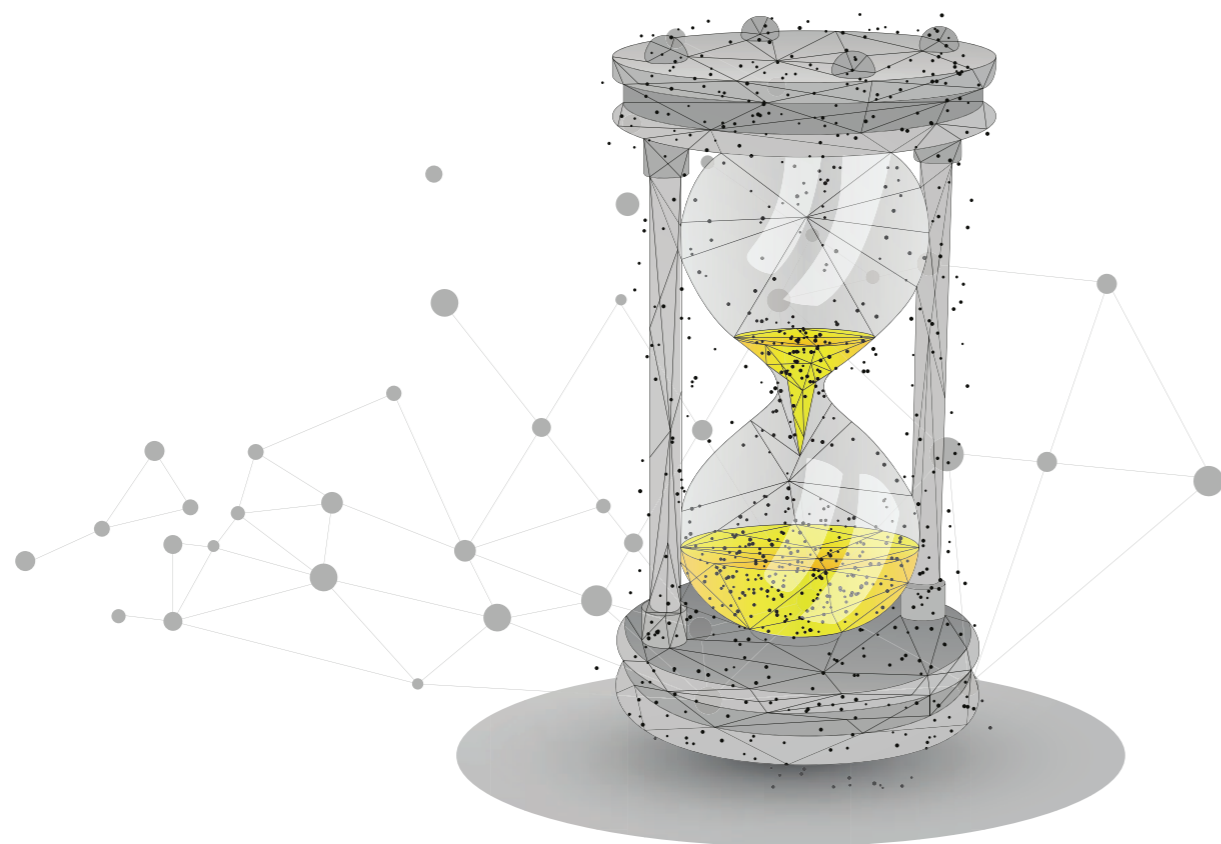
OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Podľa závažnosti zistených nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov uplatnila ŠŠI voči vedúcim PZ kontrolovaných subjektov odporúčania, uložila opatrenia a uložila povinnosť prijať konkrétne opatrenia na ich odstránenie. **Upozornila 13** zriaďovateľov na zistené závažné nedostatky, ktorých riešenie patrí do ich kompetencie.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva bol upozornený na zistené negatívne skutočnosti v **2** ZŠ. V prvom subjekte sa na EP realizovala VaV v kapacitne nevyhovujúcich triedach a vzdelávanie žiakov prebiehalo v stiesnených učebných priestoroch tohto EP. V ďalšej škole sa nedostatky týkali nerovných podlahových plôch bez celistvosti podlahovej krytiny na chodbách školy, neoplotenia školského areálu z bočnej strany a nerovného terénu s dlaždicami ako prístupovej cesty k vyvýšeným záhonom, ktoré obmedzovali bezpečný pohyb žiakov v interiéri a exteriéri školy.

Ministerstvu školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR bolo zaslaných **6** oznámení na krátenie finančného normatívu z dôvodu nezabezpečenia odbornosti vyučovania v **5** ZŠ¹ (nižšia ako 70 %) a v **1** škole² z dôvodu nesúladu ŠkVP so ŠVP.

Z dôvodu závažných nedostatkov v riadení bol hlavnej školskej inšpektorke predložený jeden návrh na odvolanie riaditeľa kontrolovanej školy³.

¹ ZŠ, Skuteckého 438, Gajary; ZŠ, Iňačovce 33; ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ul. Emila Janotu 2/6, Pribylina; ZŠ, Školská 399, Jelka; ZŠ s MŠ, Liešťany 192

² ZŠ s MŠ, Dlhé Pole 38

³ ZŠ, Iňačovce 33

2.2 PODPORA INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA ŽIAKOV

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť zabezpečenie podmienok inkluzívneho vzdelávania žiakov v základnej škole.

Vykonaných bolo **11** tematických inšpekcií s cieľom identifikovať podmienky inkluzívneho vzdelávania. Hodnotené subjekty tvorili štátne plnoorganizované ZŠ v 7 krajoch (okrem Nitrianskeho kraja).

V kontrolovaných ZŠ sa vzdelávalo **2 814** žiakov, z nich bolo **1 235** žiakov primárneho vzdelávania a **1 579** žiakov nižšieho stredného vzdelávania. Školy evidovali **764** žiakov so ŠVVP, čo predstavovalo 27,1 % z celkového počtu žiakov. Z nich bolo 332 so ZZ, 427 so SZP a 5 s nadaním.

Žiaci s nadaním, cudzinci, migranti a žiaci s materinským jazykom odlišným od vyučovacieho jazyka školy tvorili necelé 2 % zo všetkých žiakov. Žiakov cudzincov a migrantov, ktorí neovládali VUJ školy, bolo **10**.

Dve školy mali zriadené špeciálne triedy pre žiakov s MP. Žiadny z kontrolovaných subjektov nemal zriadený úvodný ročník ani špecializovanú triedu. Plnenie **povinnej školskej dochádzky** v školskom roku 2022/2023 v nižšom ako 9. ročníku ZŠ **predčasne ukončilo 46 žiakov**, z nich tvorili žiaci z MRK 91,3 %, žiaci zo SZP 30,3 % a žiaci so ZZ 6,5 %. Z celkového počtu **121 žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov** na konci 2. polroka školského roka tvorilo 83,5 % žiakov z MRK, 33,1 % zo SZP a 6,6 % so ZZ (časť žiakov z MRK bola zároveň aj zo SZP).

Za školský rok 2022/2023 celkovo žiaci kontrolovaných ZŠ vymeškali **ospravedlnene 432 150 vyučovacích hodín**, pričom najväčší podiel na ospravedlnenom vymeškaní mali žiaci z MRK (48,3 %) a žiaci so ZZ (13,4 %). Žiaci z MRK vymeškali 208 572 ospravedlnených hodín, čo na jedného žiaka predstavuje v priemere 215 vyučovacích hodín (takmer 7 týždňov). Žiaci so ZZ ospravedlnene vymeškali 57 914 vyučovacích hodín, čo v priemere na žiaka predstavuje 196 vyučovacích hodín (takmer 6 týždňov). Celkový počet **neospravedlnene vymeškaných hodín** za celý školský rok 2022/2023 bol **19 205**, z nich 12 459 neospravedlnene vymeškaných hodín mali žiaci z MRK a 3 077 žiaci so ZZ. V priemere na žiaka z MRK a so ZZ tento počet predstavuje cca 2 dni neospravedlnenej školskej dochádzky.

Prehľad o dochádzke žiakov v školskom roku 2022/2023	1. stupeň	2. stupeň	Spolu
Počet ospravedlnene vymeškaných hodín	162 751	269 399	432 150
z nich žiakmi so ZZ	16 129	41 785	57 914
z nich žiakmi z MRK	76 343	132 229	208 572
Počet neospravedlnene vymeškaných hodín	6 150	13 055	19 205
z nich žiakmi so ZZ	493	2 584	3 077
z nich žiakmi z MRK	5 266	7 193	12 459

Všetky kontrolované ZŠ (s výnimkou 2 ZŠ) zaslali v školskom roku 2022/2023 **217 oznámení príslušnému orgánu štátnej správy a obci** o žiakoch, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci, pričom spätných oznámení od príslušného orgánu štátnej správy a obce o riešení problémov prišlo len **22**. Z celkového počtu oznámení bolo **189** oznámení zaslaných o žiakoch z MRK a z nich 83 sa týkalo žiakov 1. stupňa ZŠ.

Výchovu a vzdelávanie v kontrolovaných subjektoch zabezpečovalo 224 učiteľov, 28 vychovávateľov, 8 školských špeciálnych pedagógov, 1 školský psychológ, 2 sociálni pedagógovia, 23 pedagogických asistentov, 1 pedagogický asistent ovládajúci rómsky jazyk v písomnej aj ústnej forme. Pre realizáciu inkluzívneho vzdelávania bol v 63,6 % kontrolovaných subjektov zriadený **školský podporný tím** (s výnimkou 4 ZŠ). Podľa vyjadrení riaditeľov ZŠ bolo **personálne obsadenie v oblasti vzdelávania žiakov so ŠVVP nepostačujúce**, absentovali pedagogickí asistenti, školskí psychológovia, školskí špeciálni pedagógovia, ako aj školskí logopédi a sociálni pedagógovia.

Z analýzy dát vyplynuli alarmujúce zistenia o vysokom počte vymeškaných vyučovacích hodín, ktoré sa týkali predovšetkým najohrozenejších skupín žiakov. Títo žiaci súčasne patrili k tým najmenej úspešným vo vzdelávaní, často žijú v nevyhovujúcich podmienkach, kde dochádza k zanedbávaniu výchovy a vzdelávania zo strany zákonných zástupcov. Uvedení žiaci sa z rôznych dôvodov vyhýbajú školskému prostrediu. Dôvodmi môžu byť nedostatočná motivácia a stimulujuce rodinné prostredie, ale i obava z neúspechu, narušených vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi, ako aj zlých vzťahov medzi samotnými spolužiakmi. Dlhodobé a neriešené záškoláctvo prináša ďalšie problémy, ktoré znižujú šancu na ich budúce uplatnenie v živote. Preto je dôležitá efektívna, systematická spolupráca školy, školského podporného tímu so zákonnými zástupcami a zriaďovateľom.

BUDOVANIE INKLUZÍVNEJ KULTÚRY

Prvá oblasť hodnotenia sa týkala inklúzie z hľadiska verifikácie uplatňovania posolania a vízie škôl, zdieľania spoločných hodnôt a princípov, vytvárania podmienok pre pozitívnu klímu v školskom prostredí a interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi a všetkými aktérmi, pripravenosti škôl reagovať na rozmanité potreby všetkých žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese a zároveň spolupráce s miestnymi organizáciami. K základným indikátorom posudzovania budovania inkluzívnej kultúry a zdieľania inkluzívnych hodnôt, na ktorých má byť založené fungovanie škôl, patrili aj vyjadrenia učiteľov, žiakov a zákonných zástupcov žiakov v dotazníkoch.

Poslanie a vízia školy je deklarovaná vo všetkých ŠkVP, smeruje k tomu, aby sa každý v škole cítil vítaný a akceptovaný. Proinkluzívny prístup bol všeobecne formulovaný, zameraný na akceptovanie potrieb všetkých žiakov a nasmerovanie výchovno-vzdelávacej činnosti k rozvoju ich hodnotovej orientácie v súlade s humanistickými princípmi, čo všetci riaditelia škôl v rozhovoroch aj jednoznačne potvrdili. Avšak učiteľia zo **72,7 %** škôl uviedli, že **nie sú odborne pripravení prijímať a vzdelávať všetkých žiakov bez rozdielu**.

Výchovu a vzdelávanie školy realizovali prostredníctvom ŠkVP pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie. Školský vzdelávacie program garantoval vzdelávanie podľa IVP, podporu pedagogických asistentov na vyučovaní, zohľadňovanie ŠVVP žiakov pri hodnotení a klasifikácii, zabezpečenie odbornej starostlivosti a spolupráce so ZPP. Avšak v 7 kontrolovaných subjektoch **absentovali osobitosti a individuálne podmienky výchovy a vzdelávania** pre žiakov zo SZP a z MRK a zapracovanie špecifik vzdelávania žiakov s MP, pričom uvedených žiakov školy vzdelávali. V prípade 1 školy neboli zapracované osobitosti a podmienky vzdelávania žiakov s jazykom odlišným ako VUJ školy.

Základné informácie o škole, kontakty a iné údaje všetky školy uvádzali v štátnom jazyku. Pre žiakov so ŠVVP nezverejňovali základné a iné informácie, napríklad v podobe piktogramov, symbolov, obrázkov a grafických znakov. Riaditelia 4 škôl, ktoré vzdelávali žiakov cudzincov, uviedli, že základné informácie nemajú dostupné v cudzom jazyku, avšak o takejto možnosti uvažujú. Iní využívali preklady textov a základné informácie z ponuky ministerstva školstva a ďalší uviedli, že to nebolo potrebné.

Predložená dokumentácia a rozhodnutia všetkých riaditeľov kontrolovaných subjektov preukázateľne potvrdili, že na vzdelávanie **prijímali do 1. ročníka ZŠ** na základe slobodnej voľby zákonného zástupcu **všetkých žiakov bez rozdielu**. To isté platí aj pre prijímanie žiakov v priebehu školského roka do rôznych ročníkov.

Väčšina škôl dbá na to, aby každý žiak bol zapojený v **reprezentácii školy**, čo v dotazníku potvrdilo aj 83,7 % zákonných zástupcov žiakov. Avšak v 36,4 % škôl sa žiaci rôznych predmetových olympiád, športových a iných súťaží, kultúrnych podujatí a aktivít školy nezúčastňovali. Neúčasť riaditelia škôl zdôvodnili tým, že možnosť zapojiť sa je dobrovoľná a žiaci sa rozhodujú slobodne, či sa zapoja do reprezentácie školy.

Riaditelia v rozhovore jednoznačne potvrdili, že **inkluzívne vzdelávanie** je ľudské právo na poskytnutie kvalitného vzdelávania pre všetkých aktérov v školskom prostredí, čo potvrdilo i 95 % opýtaných učiteľov v zadanom dotazníku. Ďalej uviedli, že pre učiteľov vytvárajú také podmienky, aby dokázali čo najefektívnejším spôsobom vzdelávať všetkých žiakov bez rozdielu, čo opakovane potvrdilo 89,6 % opýtaných učiteľov. Do škôl zabezpečili materiálno-technické vybavenie, výučbové programy, možnosť vzdelávať sa v oblasti inklúzie a tiež zabezpečili pedagogických asistentov. Napriek tomu, že riaditelia v rozhovore potvrdili význam inkluzívneho vzdelávania ako prirodzenej súčasť školy, žiaci prítomnosť akýchkoľvek odlišností, inakostí v triednom kolektíve vo väčšine prípadov nevnímali priateľsky, čo vyplynulo zo zadaného dotazníka CATCH (*The Chedoke-McMaster Attitudes towards children with handicaps – Postoje voči deťom so zdravotným postihnutím*).

Z dotazníkov zadaných učiteľom môžeme konštatovať, že **vzájomné vzťahy medzi pedagogickými zamestnancami a vedením školy** sa vyznačovali vo väčšine škôl otvorenou klímou, okrem 2 ZŠ, kde sa vzťahy vyznačovali **uzavretou klímou**, a to najmä z dôvodu direktívneho správania riaditeľa školy a frustrovanosti učiteľov, nízkej vzájomnej dôvery medzi učiteľmi, ich slabej angažovanosti a formálneho štýlu riadenia školy.

Možnosť vyjadriť svoj názor na kvalitu vzťahov, ako aj na výchovno-vzdelávacie procesy v škole dostali aj zákonní zástupcovia ohrozenej skupiny žiakov prostredníctvom anonymného dotazníka. Dotazník vyplnilo 403 zákonných zástupcov žiakov. **Vzťahy medzi riaditeľom, učiteľmi a zákonnými zástupcami žiakov** boli vo väčšine škôl založené na dôvere a vzájomnom rešpekte, čo potvrdilo v zadanom dotazníku viac ako 90 % respondentov. Kontrolované subjekty sa podľa vyjadrení väčšiny riaditeľov škôl snažili prostredníctvom triednych aktivít vytvárať priestor pre zákonných zástupcov na spoločnú diskusiu, ktorá prispievala k rozvoju školy a zároveň umožňovala riešiť vzniknuté problémy, čo vo svojich odpovediach potvrdilo 77,2 % rodičov.

Na základe výsledkov dotazníka, ktorý vyplnilo 799 žiakov 5. – 9. ročníka ZŠ, vyplynulo, že **vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi** neboli najpriaznivejšie, neposkytovali v dostatočnej miere pocit istoty a bezpečia, čo celkovo oslabovalo vytváranie inkluzívneho prístupu vo vzdelávaní v kontexte priaznivej atmosféry v škole. Iba v 36,4 % boli vzťahy medzi pedagógmi a žiakmi založené na dôvere, rešpekte a vzájomnej akceptácii v komunikácii. Polovica opýtaných žiakov poukázala na to, že učiteľia neprejavujú záujem o ich problémy, 46,6 % uviedlo, že sa nezaujímajú ani o ich záujmy a koničky a zároveň 31,3 % žiakov sa vyjadrilo, že im vyučujúci neumožňovali podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré by prispeli k zlepšeniu práce školy. Napriek tomu, že 83,7 % žiakov označilo pedagógov, ktorí ich učia, ako vnímavých a tolerantných, 59,2 % žiakov pociťovalo na vyučovacích hodinách nervozitu, úzkosť či stres a 18,1 % žiakov hodnotilo správanie učiteľov k nim negatívne.

MERANIE POSTOJOV, NÁZOROV ŽIAKOV K ŽIAKOM SO ŠVVP V BEŽNÝCH TRIEDACH KONTROLOVANÝCH ZŠ

Na meranie postojov, názorov žiakov bežných tried ZŠ k žiakom so ŠVVP bol zadaný revidovaný dotazník **CATCH**. Dotazník CATCH bol anonymný, určený žiakom vo veku od 9 do 14 rokov, zadaný 1 055 žiakom 5. až 9. ročníka.

V úvode dotazníka boli napísané tri samostatné charakteristiky chlapcov a dievčat s rôznymi výchovno-vzdelávacími potrebami:

Adam/Alenka, žiaci chorí, zdravotne oslabení;

Boris/Betka, žiaci s poruchou aktivity a pozornosti;

Cyryl/Cilka, žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia.

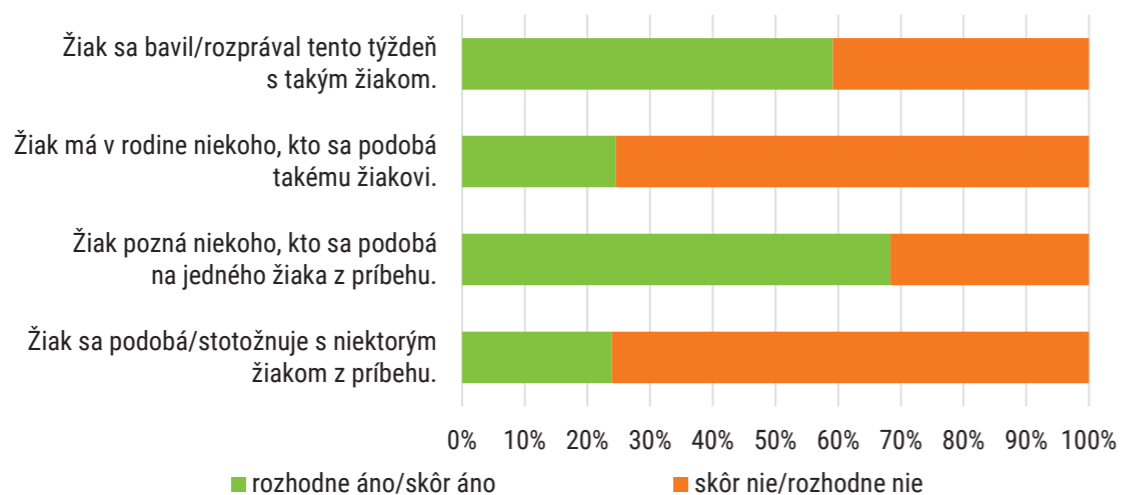
Úlohou žiakov bolo vybrať jednu z charakteristík na základe svojej osobnej skúsenosti alebo preferencie. Dotazník tvorilo 36 položiek a žiaci svoju odpoveď vyjadrovali na 5-stupňovej škále (*rozhodne áno; áno; rozhodne nie; nie; neviem posúdiť*). Všetky odpovede žiakov sa spájali výlučne s výberom jednej charakteristiky žiaka/žiačky so ŠVVP v ukážke. V odpovediach žiaci interpretovali svoju sociálnu väzbu či odstup, svoj postoj, názory a skúsenosti smerom k žiakom so ŠVVP.

Prehľad o respondentoch	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Počet žiakov	226	229	239	204	157	1 055

PODOBNOŠŤ S CHLAPCOM/DIEVČAŤOM SO ŠVVP Z UKÁŽKY

Na základe prečítaných troch charakteristík žiakov so ŠVVP v úvodnej časti dotazníka sa 68,3 % žiakov vyjadrilo, že pozná niekoho, kto sa podobá uvedenej charakteristike. Súčasne 24,5 % uviedlo, že má v rodine niekoho, kto sa podobá jednému žiakovi z charakteristiky a zároveň 59,1 % žiakov uviedlo, že sa v aktuálnom týždni rozprávalo s takýmto žiakom. Taktiež 23,9 % žiakov sa vyjadrilo, že sa podobá, resp. sa stotožňuje s niektorým žiakom. Vzhľadom na to, že dotazník bol anonymný, nebolo možné vyhodnotiť, koľko žiakov/žiačok so ŠVVP z celkového počtu sa v odpovediach stotožnilo s charakteristikou niektorého z chlapcov/dievčat.

GRAF 44 Podobnosť žiakov so žiakmi so ŠVVP

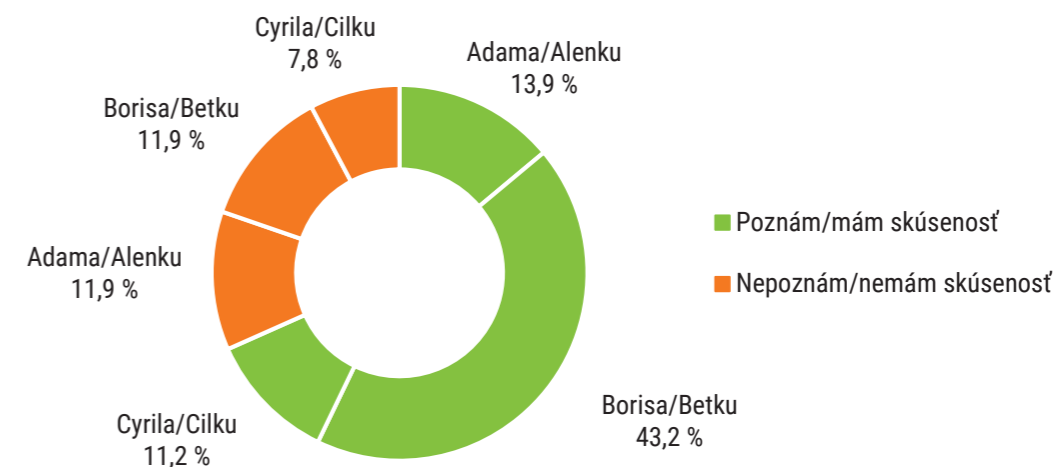

Z výsledkov vyplýva, že štvrtina žiakov sa priamo stotožňuje s niektorou z uvedených charakteristík žiakov so ŠVVP a dve tretiny žiakov pozná takéhoto žiaka.

Žiaci, ktorí **poznali a mali skúsenosť** s niektorým zo žiakov z charakteristiky, tvorili viac ako dve tretiny respondentov (**68,3 %**). Z hľadiska preferencií si žiaci najčastejšie vybrali a vyjadrovali svoj postoj k chlapcovi/dievčaťu s *poruchou aktivity a pozornosti* (43,2 %), menej sa vyjadrovali k *chorému a zdravotne oslabenému chlapcovi/dievčaťu* (13,9 %) a najmenej žiakov vyjadrilo svoj postoj k chlapcovi/dievčaťu zo *SZP* (11,2 %).

Žiaci, ktorí **nepoznali** žiadneho žiaka/žiadnu žiačku so ŠVVP, tvorili takmer tretinu z celkového počtu oslovených žiakov (**31,7 %**). Z nich si rovnako 11,9 % vybralo a svoj postoj vyjadrilo k chlapcovi/dievčaťu s *poruchou aktivity a pozornosti* a zároveň k chlapcovi/dievčaťu *chorému a zdravotne oslabenému*. Opätovne najmenej opýtaných (7,8 %) vyjadrilo svoj vzťah k chlapcovi/dievčaťu zo *SZP*.

GRAF 45 Prehľad preferencií jednotlivých charakteristík žiakov so ŠVVP

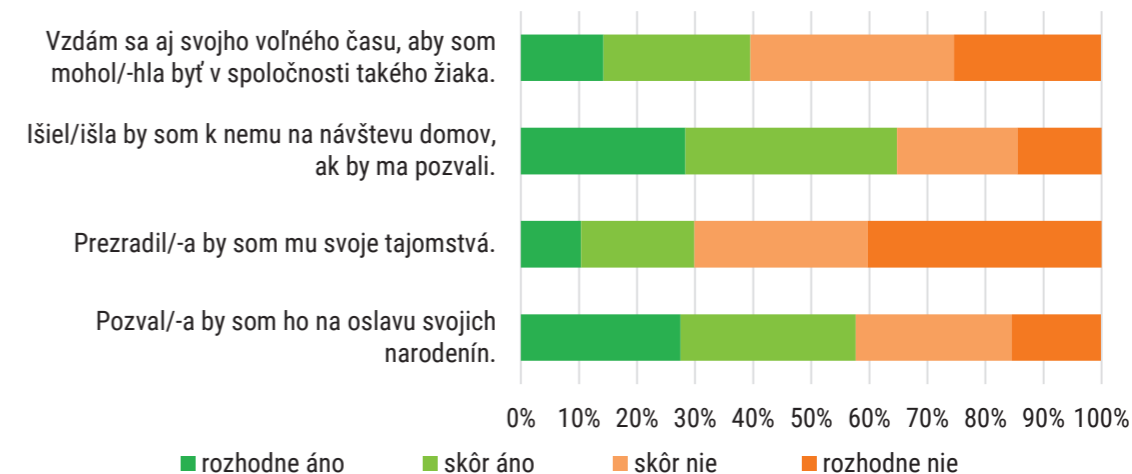

Zo zistení vyplýva, že najmenej si žiaci vybrali Cyryla/Cilku, ktorí reprezentovali žiakov zo *SZP* a najviac si žiaci vybrali a svoj postoj vyjadrili k Borisovi/Betke, ktorí predstavovali žiakov s *poruchou aktivity a pozornosti*.

POSTOJE K ŽIAKOM SO ŠVVP

Z výsledkov dotazníka vyplynulo, že celkovo **postoje** žiakov voči žiakom so ŠVVP **sú odmietavé, málo ústretové, zároveň formálne**. Viac ako tretina žiakov (35,3 %) by neprijala pozvanie k takémuto žiakovi na návštevu domov a 42,3 % by ho nepozvali na oslavu svojich narodenín, čím prejavili sociálny odstup od takéhoto žiaka. Takmer dve tretiny žiakov uviedli, že nie sú ochotní vzdať sa svojho voľného času v prospech žiaka so ŠVVP. Avšak tajomstvá by im prezradila len tretina z nich, čo môže byť i prejavom nedôvery voči týmto žiakom.

GRAF 46 Postoje žiakov k žiakom so ŠVVP

Odpovede žiakov, ktorí poznali/mali skúsenosť a sa rozhodli svoj **postoj** vyjadriť k **Adamovi/Alenke** (13,9 %), sú viac akceptujúce, priateľské, žiaci im prejavili väčšiu vzájomnú sociálnu blízkosť. Viac ako 85 % opýtaných žiakov uviedlo, že by išli k danému žiakovi na návštevu domov a zároveň viac ako 80 % žiakov by ich aj pozvalo na oslavu svojich narodenín, pričom 65,3 % z nich by bolo aj ochotných vzdať sa svojho voľného času, aby mohli byť v ich spoločnosti. Viac ako polovica žiakov by im aj dôverovala a prezradila by im i svoje tajomstvá. Avšak žiaci, ktorí si vybrali **Borisa/Betku** a **Cyrila/Cilku**, vyjadrili približne rovnako odmietavý postoj, sociálny odstup na uvedené otázky. Viac ako 70 % žiakov by sa nevedelo podeliť o svoje tajomstvá a zároveň by neboli ani ochotní vzdať sa svojho voľného času, aby mohli byť v ich spoločnosti. Približne 50 % opýtaných žiakov by ich nepozvalo k sebe na oslavu svojich narodenín a viac ako 40 % žiakov by nešlo k nim na návštevu domov.

Najakceptujúcejšie postoje prejavili žiaci voči žiakom chorým a zdravotne oslabeným.

REFLEKTOVANIE EMÓCIÍ ŽIAKOV VO VZŤAHU K ŽIAKOM SO ŠVVP

Z vyjadrení žiakov na otázky, ktoré súviseli s ich emóciami a ktoré pociťovali k ich spolužiakom so ŠVVP, vyplynulo, že 34 % žiakov malo negatívne emócie vo vzťahu k týmto žiakom. Z vyjadrení 43,5 % respondentov vyplynulo, že by takého spolužiaka nechceli za svojho priateľa a približne rovnako odpovedali aj v prípade možnosti navštíviť takého spolužiaka. Takisto sa cítili nepríjemne, keď s nimi robili na spoločnom projekte (48,8 %) a už vôbec by nechcelo bývať vedľa nich až 64,5 % žiakov.

Žiaci, ktorí poznali/mali skúsenosť a si vybrali **Adama/Alenku**, sú o niečo empatickejší, zdvorilejší, čo sa prejavilo aj v ich odpovediach. Viac ako 80 % z nich ich má rovnako rado ako ostatných kamarátov, zároveň ich teší aj ich prítomnosť a takisto sa cítia príjemne, keď s nimi robia na spoločnom projekte, ale bývať vedľa nich by nechcelo 40,8 % žiakov. Približne rovnako odmerane sa vyjadrili žiaci, ktorí si vybrali **Borisa/Betku** a **Cyrila/Cilku**. Viac ako 40 % žiakov uviedlo, že ich nemá rado, zároveň viac ako 45 % z nich sa neteší ich prítomnosti, pričom viac ako polovica z nich sa necíti príjemne, keď s nimi robí na spoločnom projekte, čo môže súvisieť napríklad s častým vyrušovaním, zmenou nálad, výbušnosťou alebo aj s nedostatkom akademických vedomostí v danom predmete. Svoj odstup dali najavo aj tým, že by nechceli bývať vedľa nich (až viac ako 70 % žiakov).

GRAF 47 Reflektovanie emócií žiakov vo vzťahu k žiakom so ŠVVP

VÝSLEDKY DOTAZNÍKA POUKAZUJÚ NA TO, ŽE NAJEMPATICKEJŠÍ VOČI ŽIAKOM SO ŠVVP SÚ ŽIACI, KTORÍ SI VYBRALI CHARAKTERISTIKU ŽIAKOV CHORÝCH A ZDRAVOTNE OSLABENÝCH.

Postoje ovplyvňujú vnímanie, myslenie a predovšetkým správanie jedinca, nie sú primárne vrodené, ale sa vytvárajú ako dôsledok sociálnej determinácie v priebehu vývinu. Obsahujú kognitívny, emocionálny (súvisí s pocitmi, ktoré v nás vyvoláva daný žiak) a behaviorálny (zahŕňa správanie voči danému žiakovi) aspekt. Z výsledkov dotazníka vyplýva, že behaviorálna zložka sa v značnej miere odzrkadlila aj v jeho emocionálnej zložke. Empatický a priateľský postoj zaujalo iba 13,9 % žiakov, ktorí svoj postoj vyjadrili k žiakom chorým a zdravotne oslabeným (Adamovi/Alenke). Títo žiaci k nim prejavili viacej pochopenia a súcitu. Vyjadrené postoje 54,4 % žiakov k spolužiakom, ktorých reprezentovali Boris/Betka a Cyril/Cilka, boli vo väčšine prípadov odmietavé, čo mohlo byť ovplyvnené hlučným, nevhodným správaním a zároveň aj odlišnosťou sociálno-kultúrneho prostredia.

Celkovo možno konštatovať, že v kontrolovaných školách v jednotlivých ročníkoch žiaci prítomnosť rozmanitých skupín žiakov v triedach nevnímali priateľsky, ale skôr formálne. Najviac akceptovaní sú žiaci chorí a zdravotne oslabení. Napriek tomu, že všetky kontrolované školy deklarovali realizáciu skupinových preventívnych aktivít, ani jedna z nich nebola zameraná na rozvíjanie empatie, aktívneho počúvania, súdržnosti v triede, zvýšenej tolerancie k odlišnostiam a posilneniu spolupatričnosti.

BUDOVANIE INKLUZÍVNEJ KULTÚRY PROSTREDNÍCTVOM SPOLUPRÁCE

K budovaniu inkluzívnej kultúry patrilo aj rozvíjanie spolupráce so zriaďovateľom, so ZPP, rôznymi inštitúciami, s miestnymi organizáciami, komunitami, školami, ktoré mohli prispieť svojimi skúsenosťami i nápadmi a návrhmi v oblasti zlepšovania inkluzívneho vzdelávania.

Úspešnú **spoluprácu so zriaďovateľom** pri nastavení autobusových grafikonov potvrdili iba 3 ZŠ, ktoré po úspešnom rokovaní zabezpečili dopravné spojenia pre všetkých žiakov, pričom 1 ZŠ negatívne hodnotila spoluprácu s dopravnými spoločnosťami, ktoré neakceptovali jej požiadavky. Ostatné kontrolované školy mali dostupnosť zabezpečenú.

Väčšina riaditeľov škôl ocenila **spoluprácu so ZPP** v oblasti poskytovania metodologickej podpory pre inkluzívne vzdelávanie pri tvorbe IVP, vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a s poskytovaním podporných opatrení vo vzdelávaní žiakov so ŠVVP, čo potvrdilo vo svojich odpovediach 81,9 % učiteľov. Zároveň 90,5 % pedagógov potvrdilo spoluprácu v kontexte získavania komplexných informácií o žiakoch, ktorí potrebujú špeciálnopedagogickú starostlivosť.

Efektívnu **spoluprácu s komunitným centrom** ocenilo 5 kontrolovaných subjektov. Riaditelia v rozhovore uviedli, že ich zamestnanci sú nápomocní pri zabezpečovaní pravidelnej školskej dochádzky, príprave na vyučovanie, riešení výchovných problémov, zabezpečení kontaktu medzi školou a zákonnými zástupcami žiakov. Ostatné školy nemali v okolí zriadené komunitné centrum.

S **občianskym združením** spolupracovalo 6 škôl. Ich činnosť bola zameraná na doučovanie žiakov, organizovanie rôznych prednášok, výletov, podporovanie medzigeneračného dialógu a prípravu kultúrnych programov.

Partnerstvo s inými školami z dôvodu výmeny skúseností inkluzívneho vzdelávania uviedli v zadanom dotazníku PZ v 6 školách. Odvíjalo sa však len na úrovni vedúcich zamestnancov, čo nemožno považovať za postačujúce, pretože členmi školského podporného tímu by mali byť v prvom rade školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca, učitelia a pedagogickí

asistenti, ktorí zefektívňujú procesy individualizácie a podpory priamo vo výchove a vzdelávaní žiakov. Stretnutie vedúcich zamestnancov sa v 2 prípadoch sústredilo na výmenu skúseností z realizácie inkluzívneho vzdelávania žiakov z MRK a na získanie dobrých príkladov z praxe – tvorba desegregačného plánu a aplikácia.

Positívne možno hodnotiť úsilie, ktoré prejavili všetky uvedené školy **zapájaním žiakov a rodičov** bez rozdielu do rozličných činností a aktivít života miestnej komunity prípravou viacerých vystúpení s kultúrnym programom aj v spolupráci so seniormi. Väčšina riaditeľov škôl uviedla, že spolupráca s niektorými rodičmi žiakov z ohrozených skupín bola minimálna, i napriek ich snahe zapájať týchto rodičov do rôznych aktivít školy. Rovnako tak rodičia prejavovali malý záujem o vzdelávacie výsledky svojich detí a dôraz nekládli ani na ich pravidelnú dochádzku do školy.

Všetky školy sa prezentovali ako transparentné, na informovanie verejnosti o dianí a aktivitách využívali webové sídlo školy, facebookové profily, miestny rozhlas, plagáty, ale aj nástenky a informačné panely umiestnené vo vstupných priestoroch školy.

TVORBA INKLUZÍVNEJ POLITIKY

Druhá oblasť hodnotenia sa spájala s koncepciou stratégiou v zmysle inkluzívneho vzdelávania, uplatňovaním právnych predpisov vo výchove a vzdelávaní žiakov.

Traja riaditelia škôl v rozhovore uviedli, že mali vypracovanú **stratégiu inkluzívneho vzdelávania**. Predložená stratégia inkluzívneho vzdelávania bola zadefinovaná vo všeobecnej rovine s rešpektovaním individuálnych osobitostí žiakov pri dosahovaní ich maximálneho osobnostného, sociálneho i kognitívneho rastu, avšak bez uplatnenia princípov inkluzívneho vzdelávania. Vytvorený **desegregačný plán** mali 2 školy, aj napriek tomu, že im nebola uložená povinnosť na jeho vypracovanie. Obsah bol zameraný na rozvoj osvetovej práce s rodičmi a na zlepšenie klímy v triedach. Postupy a inštrukcie pre bezpečnosť školského prostredia a menej bežné krízové situácie mali vo väčšine škôl zapracované v **školskom poriadku**.

Po vyhodnotení predložených **ŠKVP** možno konštatovať, že 59,5 % škôl deklaruje právo na kvalitné vzdelávanie, vytvorenie podmienok a poskytovanie podporných opatrení pre všetkých žiakov, ktorých potreby si to vyžadujú. Značné bariéry pre vytvorenie inkluzívnych podmienok všetkým žiakom v kontexte ich zloženia i štruktúry spôsobuje hlavne neprítomnosť OZ a nedostatok PZ. Kontrolované subjekty uvádzali, že špecifické potreby žiakov zabezpečovali prostredníctvom IVP, ich obsah korešpondoval s odporúčanými podpornými opatreniami z CPP pre výchovno-vzdelávací proces. No napriek tomu **ciele výchovy a vzdelávania** neboli rešpektované v 27,3 % kontrolovaných subjektov. V dvoch subjektoch vzdelávali žiakov s MP v špeciálnej triede podľa príslušného vzdelávacieho programu. V jednej ZŠ žiakov s MP prevažnú časť vyučovacích predmetov vzdelávali mimo triedy pod vedením pedagogických asistentov, čo nemožno považovať za inkluzívne vzdelávanie a už vôbec nie za inkluzívny prístup vo vzdelávaní. Túto skutočnosť potvrdili aj zistenia z priamych pozorovaní.

Dokumentácia žiakov so ŠVVP v 45,5 % škôl nebola komplexná. V IVP chýbal informovaný súhlas zákonného zástupcu, školy neposkytli zákonným zástupcom kópiu IVP, chýbali písomne žiadosti na účel poskytnutia PO a o poskytnutie PO, čo nebolo v súlade s právnymi predpismi. Individuálne vzdelávacie programy neboli aktualizované a úplné. Viaceré zistené nedostatky v ich obsahu mali negatívny dosah na realizáciu vzdelávania žiakov, pretože v nich absentovali nastavenia na aktuálny stav úrovne vedomostí, zručností a schopností, neboli v nich jasne zadefinované ciele, špecifiká vzdelávania podľa ich aktuálnych potrieb. Žiaci zo SZP v 1 ZŠ nemali vypracovaný žiaden podporný program, nik s nimi individuálne nepracoval, ani pedagogický asistent, a to aj napriek tomu, že mali vo svojich dokumentoch vyjadrenie k podporným opatreniam. Uvedená škola mala rezervy aj pri aktívnej pomoci menej úspešným žiakom.

Všetci PZ sa v dotazníku vyjadrili, že na základe pedagogickej diagnostiky identifikovali potreby žiakov a prispôbovali tomu podporné opatrenia vo vyučovacom procese. Avšak zo zistení vyplýva, že **pedagogickú diagnostiku učitelia nerealizovali v 63,6 % škôl**, nepredložili o nej žiadne písomné záznamy. To isté platí aj pre **orientačnú diagnostiku, ktorá nebola realizovaná v 63,6 % škôl** z dôvodu nedostatku OZ v škole. Výchovno-vzdelávacie problémy žiakov so ŠVVP a menej úspešných žiakov školy dôsledne neanalyzovali, neurčovali postupy a metódy na zlepšenie ich prospechu. Komplexná informovanosť o napredovaní týchto skupín žiakov nebola preukázaná. Formálnosť v plánovaní a odovzdávaní informácií o vzdelávacích výsledkoch žiakov a ich následnom uplatnení v praxi poukázali na nízku participáciu PZ a OZ školy. Napriek danému zisteniu sa riaditelia všetkých škôl vyjadrili, že učitelia rešpektovali potreby a možnosti všetkých žiakov. Za hlavné príčiny ich neúspechu vo vzdelávaní uviedli nezáujem žiakov o vzdelávanie, ľahostajný prístup k vzdelávacím výsledkom sprevádzaný ich vysokou absenciou, slabou alebo žiadnou kontrolou žiaka zo strany zákonných zástupcov a malý záujem z ich strany o spoluprácu so školou.

Zo zistení ŠŠI jednoznačne vyplýva, že vzdelávanie ohrozených skupín žiakov negatívne ovplyvňuje nielen nezáujem žiakov o vzdelávanie a vysoká absencia, ale najmä nedostatok OZ a poddimenzovaný stav PZ, čo sa prejavilo pri nastavení podmienok inkluzívneho vzdelávania, v kvalite stanovenia vzdelávacích stratégií, v odovzdávaní a výmene skúseností, ako aj v chýbajúcej analýze a v prijímaní účinných opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

ROZVOJ INKLUZÍVNEJ PRAXE

Tretia oblasť hodnotenia súvisela so zistením aktuálneho stavu inkluzívneho vzdelávania v praxi, organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu, materiálno-technických podmienok, s vytváraním inkluzívneho prostredia zabezpečením rôznorodých vzdelávacích potrieb každého žiaka, s vytváraním príležitostí vo vzdelávaní, výchove a v podpore vzájomnej kooperácie medzi všetkými žiakmi.

VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES

Kontrolované školy zabezpečovali organizáciu a priebeh výchovno-vzdelávacieho procesu v heterogénnych triednych kolektívoch v zastúpení žiakov ohrozených skupín. Všetci žiaci využívali školské priestory rovnako (s výnimkou 1 ZŠ), kde žiakov s MP vzdelávali oddelene, mimo kmeňovej triedy, čo možno vnímať ako obzvlášť závažný typ nerovného – diskriminačného zaobchádzania.

Výchovno-vzdelávací proces v kontexte inklúzie bol sledovaný na **321 priamych pozorovaniach** v triedach primárneho a nižšieho stredného vzdelávania.

Priamym pozorovaním na vyučovaní sa zistilo, že žiaci boli pedagógmi rešpektovaní, učitelia sa snažili o vytvorenie priateľskej atmosféry v triede. Negatívnym zistením bolo, že v 45,5 % ZŠ sa žiaci neučili kriticky pracovať s informáciami z dôvodu, že nedostali takú príležitosť. Na druhej strane vo väčšine škôl sa žiaci učili o praktických veciach, ktoré súviseli s ich využitím v bežnom, každodennom živote.

Prítomnosť **pedagogických asistentov** na vyučovacích hodinách evidovali v 54,5 % kontrolovaných subjektov. Negatívnym zistením bolo, že svojou činnosťou nepodporovali samostatnosť žiakov v 36,4 % ZŠ a nespolupracovali s učiteľmi pri vyhodnotení výsledkov vzdelávania.

Žiaci dostali príležitosť v každej škole pracovať s učebnými pomôckami, pričom **kompenzačné pomôcky** boli využívané minimálne. V menšej miere dostali príležitosť na prácu s IKT.

Vo väčšine škôl boli žiakom so ŠVVP informácie sprostredkované výhradne klasickým spôsobom a v 27,3 % subjektov aj v digitálnej forme.

Viac ako 90 % učiteľov v dotazníku uviedlo, že pripravujú učebné materiály, pracovné listy pre žiakov podľa ich individuálnych potrieb a vzdelávacích predpokladov, avšak uvedené tvrdenia sa na priamych pozorovaniach nepreukázali. Na väčšine hodín nemali žiaci pripravené pracovné listy zodpovedajúce ich edukačným špecifikám a nedostatočná bola i diferenciácia úloh z hľadiska saturácie ich vzdelávacích potrieb. Vyučujúci neboli dôslední v súvislosti s personalizáciou vyučovania, nezohľadňovali dostatočne potreby každého žiaka. Nevytvárali ani žiacke portfóliá, čo malo dosah na poskytovanie informácií o napredovaní alebo zaostávaní žiakov, plnenie IVP a tímové plánovanie ich ďalšieho rozvoja. Vo vyučovacom procese väčšina pedagógov neaplikovala aktivizujúce metódy, stratégie, zároveň nepodporovala kooperatívne vzdelávanie, čo im neumožnilo doceliť bezpečné, stimulujúce, motivujúce inkluzívne vzdelávacie prostredie pre všetkých žiakov. Vo väčšine škôl žiaci nedostali príležitosť individuálne si organizovať svoju prácu, získavať a spracovávať informácie z rôznych zdrojov s použitím IKT, pričom nemali možnosť preberať zodpovednosť za plánovanie svojho času, svojho rozhodnutia a spofahnutie sa na vlastné vedomosti a schopnosti. Zároveň žiaci nemali priestor na prezentovanie svojej práce s použitím IKT, čo im neumožnilo rozvíjať ich prezentačné zručnosti, komunikačné kompetencie, prezentovanie samých seba a presné vyjadrovanie ich myšlienok. Ani v jednej škole neuplatnili formatívne hodnotenie podporujúce pokrok každého žiaka a proces učenia, reflexiu a sabareflexiu v kontexte pedagogickej diagnostiky.

PODMIENKY NA VZDELÁVANIE A ÚROVEŇ PODPORY ŽIAKOV

Riaditeľky hodnotených subjektov a ich zástupcovia spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon činnosti vedúceho PZ. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečovali PZ spĺňajúci kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v ZŠ, s výnimkou 2 ZŠ.

Profesijné kompetencie si väčšina PZ prehlbovala aktualizáčnym vzdelávaním z oblasti inkluzívneho vzdelávania, napriek tomu na priamych pozorovaniach učitelia nie vždy preukázali absolvovaným vzdelávaním získané vedomosti a zručnosti. Pedagogickí a odborní zamestnanci nerealizovali vzájomné hospitácie na vyučovaní s cieľom výmeny skúseností a hľadania stratégií vzdelávania pre menej úspešných žiakov.

Školský podporný tím bol zriadený a vykonával činnosť podpornej úrovne 1. stupňa v 63,6 % kontrovaných subjektov, no napriek tomu zabezpečenie uvedených činností malo značné rezervy. V 36,4 % škôl nebol zabezpečený servis podpornej úrovne 2. stupňa z dôvodu nedostatku odborných zamestnancov. **Školský špeciálny pedagóg** poskytoval väčšinu odborných činností v plnom rozsahu v 27,3 % škôl. **Nedostatky** v práci školského špeciálneho pedagóga sa vyskytovali **v administratívnej a dokumentačnej činnosti** (tvorba portfólií žiakov, ktorých mal v špeciálnopedagogickej starostlivosti; písomná evidencia o svojej špeciálnopedagogickej činnosti; zabezpečenie informácií na webové sídlo v oblasti špeciálnopedagogického poradenstva), **v odbornej činnosti so žiakmi/intervenčnej činnosti** (vykonávanie orientačnej špeciálnopedagogickej diagnostiky, písanie správ z vykonanej diagnostiky; realizovanie špeciálnopedagogických intervencií pre žiakov so ŠVVP aj pre žiakov, ktorí nie sú ŠVVP; vykonávanie depistáže žiakov so ŠVVP; participácia v procese kariérového poradenstva a výbere škôl pre žiakov so ŠVVP), **v metodicko-odbornej činnosti** (evidencia konzultácií so zákonnými zástupcami; príprava metodických materiálov pre zákonných zástupcov a pre pedagogických zamestnancov; orientácia v platnej legislatíve v oblasti vzdelávania žiakov so ŠVVP). **Školský psychológ** poskytoval väčšinu činností v plnom rozsahu svojho pôsobenia v jednom subjekte, ostatné školy ho nezamestnávali.

Viac ako 70 % hodnotených subjektov **nemalo vybudované bezbariérové prostredie** v interiéri ani v exteriéri. Úpravu bezbariérového prostredia riaditelia škôl zabezpečovali s ohľadom na finančné možnosti a v spolupráci so zriaďovateľmi. V hodnotených subjektoch vytvorili

len čiastočnú bezbariérovosť, ktorá súvisela so vstupom do budovy školy. Takéto úpravy nevytvárajú podmienky pre samostatné zapojenie sa žiakov do života školy a nevytvárajú tak rovnosť príležitostí. Architektonické bariéry znemožňujú autonómny pohyb po chodbách, učebniach školy či používanie sociálnych zariadení, pričom priestorové úpravy tvoria jednu z nevyhnutných podmienok pre vytvorenie rovnosti príležitostí.

Väčšina škôl (72,7 %) ponúkala všetkým žiakom celodenný výchovný systém prostredníctvom **školského klubu detí** a krúžkov, kde im okrem rôznych činností poskytovali aj doučovanie, prípravu na vyučovanie a písanie domácich úloh. V štyroch ZŠ zákonní zástupcovia žiakov z MRK prejavili minimálny záujem o možnosť zaradenia svojich detí do školského klubu detí, čo sa prejavilo na nedostatočnej príprave žiakov na vyučovanie.

Na základe princípu rovného prístupu sa žiaci bez ohľadu na etnický pôvod, kultúru a postihnutie angažovali v rôznych školských a **mimoškolských aktivitách**, zúčastňovali sa výchovných koncertov, výletov, exkurzií, filmových a divadelných predstavení. Všetkým žiakom zmysluplne plánovali voľný čas, viedli ich k zdravému životnému štýlu i pochopeniu významu pohybových aktivít pre zdravie. Svoje záujmy, nadanie aktívne rozvíjali v záujmových útvaroch vzdelávacieho, športového a umeleckého zamerania. Hodnotené subjekty nemali zriadené centrá voľného času a ani neponúkali žiadne umelecké vzdelávanie v rámci elokovaných pracovísk zriadených základnými umeleckými školami.

Prostredníctvom **výchovného poradcu** školy poskytovali poradensko-informačnú a metodickú podporu pedagogickým zamestnancom, všetkým žiakom bez rozdielu a aj ich zákonným zástupcom. Obsah činností bol deklarovaný v jeho pláne. Vo väčšine škôl sa výchovný poradca podieľal na prevencii sociálno-patologických javov a riešení výchovných problémov žiakov s triednymi učiteľmi. Najčastejšie riešili nevhodné prejavy správania žiakov a vzťahy v triedach. Spolupracovali s vedením školy, ktoré rešpektovalo ich odporúčania a návrhy na zlepšenie správania. Podľa výsledkov z dotazníka zadávaného žiakom 8. – 9. ročníka žiaci na všetkých školách vedeli, kto je výchovný poradca.

Vo väčšine škôl výchovné poradkyne plnili aj funkciu **kariérového poradcu**. V rámci kariérového poradenstva väčšina škôl poskytovala v spolupráci s odbornými zamestnancami zariadení poradenstva a prevencie poradenskú a informačnú činnosť pre žiakov, ich zákonných zástupcov a PZ školy o typoch a druhoch škôl, o možnostiach štúdia a o sústave študijných odborov. Zároveň poskytovali poradenstvo a podporu skupinám žiakov, ktorým vo zvýšenej miere hrozí riziko predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky. Kariérový poradca žiakom zabezpečoval v 45,5 % škôl testovanie profesijnej orientácie a individuálne konzultácie v danej oblasti. Všetci žiaci vedeli, kto z učiteľov školy je kariérovým poradcom.

2.3 MONITOROVANIE PRIPRAVENOSTI A PODMIENOK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL PRI ZAVÁDZANÍ ZMIEN V OBSAHU A FORME ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Monitorovať v pilotných základných školách pripravenosť a podmienky implementácie zmien v obsahu a forme vzdelávania.

Informatívna inšpekcia bola vykonaná v 39 ZŠ. Najvyšší počet škôl zapojených do postupného zavádzania zmien bol situovaný v Banskobystrickom kraji (8) a najnižší počet v Trenčianskom kraji (3).

V čase konania inšpekcie subjekty evidovali 10 260 žiakov (47,3 % v primárnom a 52,7 % v nižšom strednom vzdelávaní), z nich 1 247 žiakov⁴ v prvom ročníku. V aktuálnom školskom roku poskytovali vzdelávanie 1 853 žiakom so ŠVVP. V sledovaných školách sa vzdelávalo aj 9,8 % žiakov z MRK.

Vzdelávanie	Počet žiakov					
	celkovo	so ŠVVP	so ZZ	zo SZP	s nadaním	z MRK
primárne	4 857	805	320	396	105	546
nižšie stredné	5 403	1 048	710	243	151	458
Spolu	10 260	1 853	1 030	639	256	1 004

Výchovu a vzdelávanie zabezpečovalo spolu 1 197 PZ a OZ.

Pedagogickí a odborní zamestnanci	Počet	Pedagogickí a odborní zamestnanci	Počet
učiteľ (vrátane katechéty)	837	sociálny pedagóg	6
vychovávateľ	151	logopéd	3
školský špeciálny pedagóg	31	pomocný vychovávateľ	2
školský psychológ	21	liečebný pedagóg	2
pedagogický asistent	143	špeciálny pedagóg	1
Spolu			1 197

Na účely inkluzívneho vzdelávania žiakov vytvorilo pozíciu koordinátora pre školský podporný tím 21 kontrolovaných subjektov. Zavádzanie nového kurikula v 26 školách riadilo 31 školských koordinátorov (z nich v 2 ZŠ personálne podmienky umožňovali ustanoviť až 3 koordinátorov a v jednej 2).

Počas informatívnej inšpekcie boli s 39 riaditeľmi škôl, ako i s 26 školskými koordinátormi pre zavádzanie nového kurikula vedené štruktúrované rozhovory zamerané na pripravenosť zapojených škôl a ich podmienky.

⁴ zdroj: CVTI SR k 15.09.2023

PRIPRAVENOSŤ ZAPOJENÝCH ŠKÔL NA POSTUPNÉ ZAVÁDZANIE NOVÉHO ŠVP

MOTIVÁCIA ŠKÔL K ZAPOJENIU SA DO POSTUPNÉHO ZAVÁDZANIA NOVÉHO ŠVP

„Benefit vidíme i v ponuke inej formy vzdelávania, ktoré by si zákonný zástupca pre svoje dieťa mohol v našom regióne zvoliť.“

Riaditeľ školy

„Ako súkromná škola by sme chceli byť vždy vpredu, objavovať nové možnosti vzdelávania a posúvať ich ďalej.“

Koordinátor

Jednou zo skutočností vplyvajúcich na zmenu v prostredí samotných škôl je vnútorná motivácia pedagógov, ktorí spoločne s manažmentom škôl dokážu prispôbovať edukačný proces a fungovanie školy potrebám súčasnej doby. Je preto dôležité, aby manažment školy vedel účinnou vonkajšou motiváciou pedagogických kolektívov získať podporu pre spoločnú víziu o fungovaní a smerovaní školy. Školskí inšpektori v rozhovoroch zisťovali, akým spôsobom sú PZ a OZ podporovaní a motivovaní k implementovaniu kurikulárnej zmeny zo strany manažmentov škôl.

Do postupného zavádzania nového kurikula sa väčšina škôl zapojila na podnet riaditeľa školy (74,4 %) a užšieho vedenia školy (zástupcov riaditeľa školy, vedúcich metodických orgánov). Iniciatívu zo strany pedagogických zamestnancov uvádzala len tretina riaditeľov a školských koordinátorov pre nové kurikulum. Z oslovených riaditeľov pedagogickú prax 21-ročnú a viacročnú dosiahli 34 (87 %), pričom 13 z nich viac ako 31 rokov a 53,8 % riaditeľov dosiahlo dĺžku riadiacej praxe 12 a viac rokov. V tejto súvislosti je možné sa domnievať, že ide o skúsených pedagógov, z ktorých mnohí boli predtým inovatívnymi učiteľmi alebo mali skúsenosť z fungovania inovatívnej školy a z tohto dôvodu je možné predpokladať, že ich angažovanosť a motivácia ako tímových lídrov zapojiť školu do zavádzania kurikulárnej zmeny bola vysoká, čo potvrdili aj v rozhovoroch.

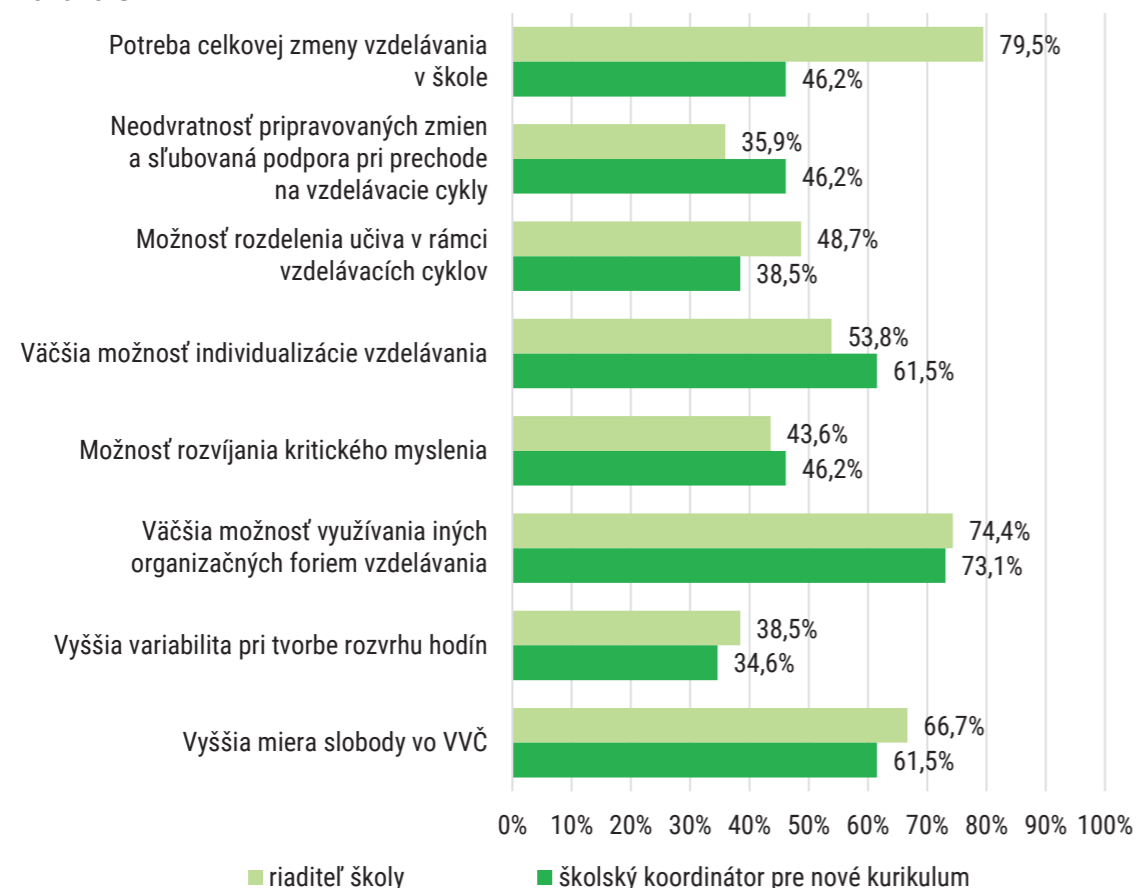
Takmer 80 % riaditeľov sledovaných škôl pocíťovalo potrebu celkovej zmeny vzdelávania vo vlastnej škole, ktorá bola dôvodom ich iniciatívy zapojiť sa do postupného zavádzania nového ŠVP. Aj napriek tomu, že legislatíva platná aj pred spustením reformy umožňovala a tiež súčasná platná legislatíva umožňuje organizovať výchovno-vzdelávaciu činnosť v základnej škole aj formou výletov, exkurzií, projektov, seminárov, vyučovacích blokov alebo kurzov, práve väčšia možnosť využívať pružnú organizáciu vzdelávania a iné organizačné formy v rámci vyučovacieho procesu bola až pre tri štvrtiny riaditeľov i koordinátorov impulzom na zmenu.

Ďalším motivačným prvkom pre dve tretiny riaditeľov (66,7 %), ako i koordinátorov (61,5 %) zapojiť sa do postupného zavádzania nového kurikula bola vyššia miera slobody vo výchovno-vzdelávacom procese a individualizácia vzdelávania (53,8 % riaditeľov škôl a 61,5 % koordinátorov). O potrebe diferencovaného prístupu k žiakom svedčia aj výsledky zistení ŠŠI z komplexných inšpekcií v školskom roku 2022/2023, ako i 2023/2024.

Medzi inými odpoveďami sa u časti riaditeľov (najmä v školách s 1. až 4. ročníkom) objavila i pragmatická motivácia z dôvodu obavy zo zrušenia školy vzhľadom na nízky počet žiakov alebo potreba udržania školy zriadením 5. ročníka. Ich neistota pramenila z nejasného modelu riešenia organizačných zmien v nepnoorganizovaných školách (odliv alebo, naopak, zvýšenie počtu žiakov, čo by si vyžadovalo vykonanie ďalších potrebných úkonov). Riaditelia niektorých škôl si uvedomovali potrebu postupnej prípravy na kurikulárnu reformu, ako i neodvratnosť pripravovaných zmien, pričom stimulom pre niektorých bola aj sľubovaná podpora pri prechode na vzdelávacie cykly. Medzi oslovenými subjektmi sa objavili aj také, ktoré vnímajú vlastnú participáciu pri postupnom zavádzaní ako prestíž umožňujúcu prezentovanie a odovzdávanie svojich skúseností v širšej komunite v regiónoch.

Možnosť rozvíjania kritického myslenia u žiakov a možnosť rozdelenia učiva v rámci cyklov, individualizáciu vzdelávania však vníma ako motiváciu len necelá polovica riaditeľov a koordinátorov. Uvedené motívy sú kľúčovými dôvodmi zavádzania kurikulárnych zmien z celospoločenského hľadiska, a preto by sa od škôl dobrovoľne zapojených do postupného zavádzania očakávala väčšia motivácia najmä z týchto dôvodov.

GRAF 48 Motivácia riaditeľov a koordinátorov zapojiť školu do postupného zavádzania nového ŠVP

Takmer všetci riaditelia (87,2%) uviedli, že o zapojení školy do postupného zavádzania informovali všetkých PZ a OZ na pedagogickej rade s cieľom objasniť potrebu zmeny, a zároveň 82,1 % riaditeľov uviedlo, že poskytlo učiteľom aj možnosť diskutovať o výhodách, resp. nevýhodách zapojenia sa. Uvedenú skutočnosť potvrdili i oslovení koordinátori. Niektorí riaditelia informovali PZ a OZ aj nepriamo – prostredníctvom členov širšieho vedenia školy (vedúcich metodických združení, PK), ktorí im informáciu sprostredkovali, s čím súhlasili aj koordinátori.

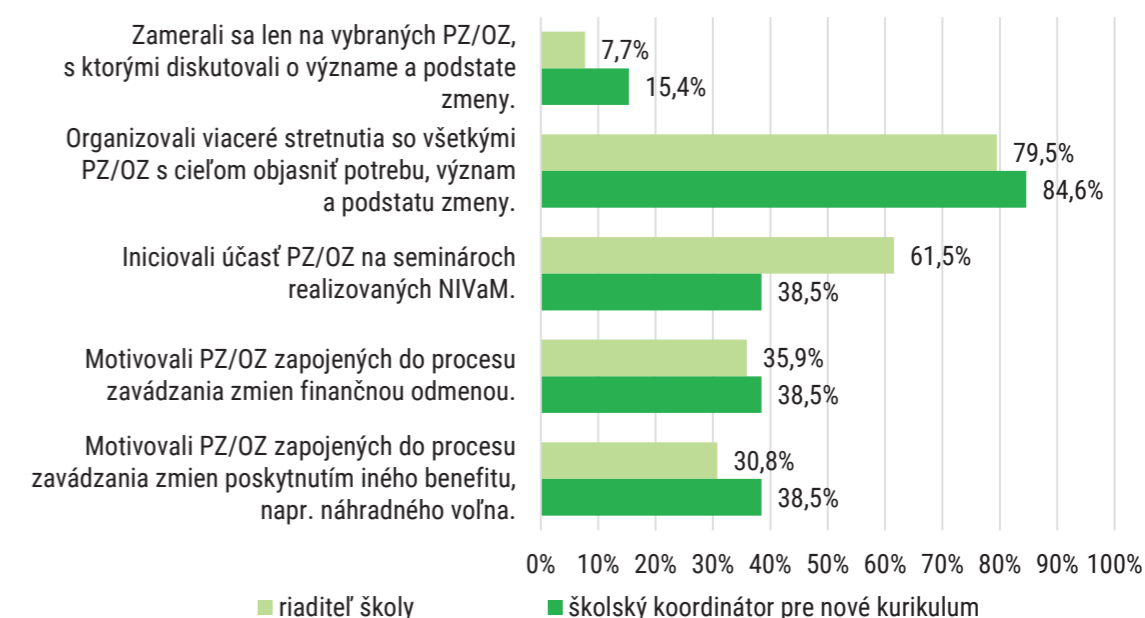
Súčasne sa riaditelia (79,5 %) vyjadrili, že organizovali viaceré stretnutia so všetkými PZ a OZ, aby im objasnili význam a podstatu kurikulárnej transformácie pre školu. K uvedenému cieľu slúžili riaditeľom (61,5 %) i pracovné stretnutia a semináre, ktoré poskytoval NIVaM.

Riaditelia deklarovali rôzne formy motivácie svojich PZ a OZ. Možnosť stimulovania svojich zamestnancov finančnou odmenou využívala viac ako tretina riaditeľov. Inú formu benefitu uviedlo 30,8 % riaditeľov napríklad poskytnutím náhradného voľna, pričom sa takmer 8 % riaditeľov vyjadrilo, že svojich PZ a OZ k zapojeniu vôbec nemotivovalo.

Väčšina riaditeľov, ako i koordinátorov potvrdila, že riaditelia učiteľov chvália, podporujú vzájomné vzťahy, sú empatickí a učitelia sú ochotní pracovať nad rámec svojich pracovných povinností. Súčasne však nezanedbateľná časť – pätina riaditeľov škôl uviedla, že sa učitelia vo všeobecnosti nemajú možnosť podieľať na rozhodovaní v škole, čo potvrdila i štvrtina koordinátorov.

Takmer všetci riaditelia uviedli, že o zapojení školy do zavádzania zmien v obsahu a forme základného vzdelávania informovali všetkých PZ a OZ na pedagogickej rade a vytvorili im priestor na diskusiu o výhodách, resp. nevýhodách zapojenia sa do procesu zavádzania kurikulárnych zmien.

GRAF 49 Spôsob motivácie PZ a OZ riaditeľmi škôl k ich zapojeniu do procesu zavádzania kurikulárnych zmien

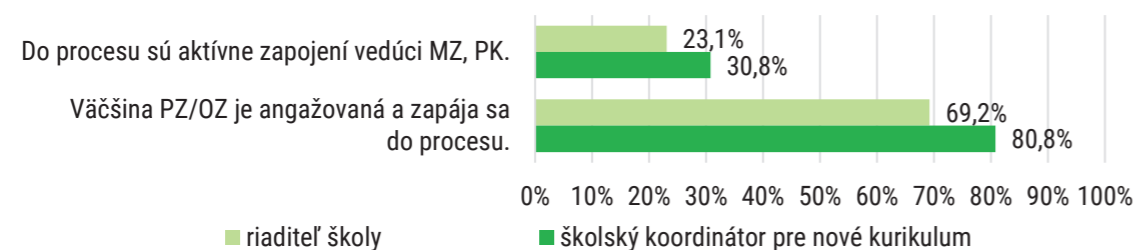

Z celkového počtu 39 sledovaných škôl tretina nemala zriadenú samostatnú pozíciu koordinátora pre nové kurikulum a necelá polovica subjektov nemala vytvorený koordináčny tím. V kontexte obavy riaditeľov týkajúcej sa preťaženia učiteľov je na zváženie v škole prechádzajúcej kurikulárnou reformou zriadenie nielen pozície koordinátora, ale i vytvorenie školského koordináčneho tímu, ktorý bude proces tvorby kurikula a implementácie reformy koordinovať.

Výsledky zistení ŠŠI naznačujú, že až v dvoch tretinách škôl (vyjadrenia 69,2 % riaditeľov a až 80,8 % koordinátorov) bola do aktívnej spolupráce zapojená väčšina PZ a OZ, ktorí v niektorých subjektoch pravdepodobne sanujú úlohu koordináčneho tímu. Do procesu zavádzania kurikulárnej reformy v sledovaných školách boli zapojení aj vedúci metodických združení a PK, čo uviedlo 23,1 % riaditeľov a 30,8 % koordinátorov.

Úspešnosť kurikulárnej zmeny v obsahu a forme vzdelávania je závislá aj od miery angažovanosti a jej prijatia zo strany PZ a OZ. V tejto súvislosti sa ukazuje ako kľúčová úloha koordinátora a koordinačného tímu.

GRAF 50 Angažovanosť PZ a OZ do procesu zavádzania kurikulárnej reformy v sledovaných školách

Skratka: MZ – metodické združenie

POTREBNÉ ZMENY V SÚVISLOSTI SO ZAVÁDZANÍM NOVÉHO ŠVP

„Radi by sme zaviedli charakterové vzdelávanie (zavedenie pravidiel a vytvorenie rešpektujúceho prostredia), zameriame sa aj na socializáciu žiakov (ranné kruhy, zlepšenie žiackych zručností, spoluprácu, aktívne počúvanie...) a slovné hodnotenie.“

Riaditeľ školy

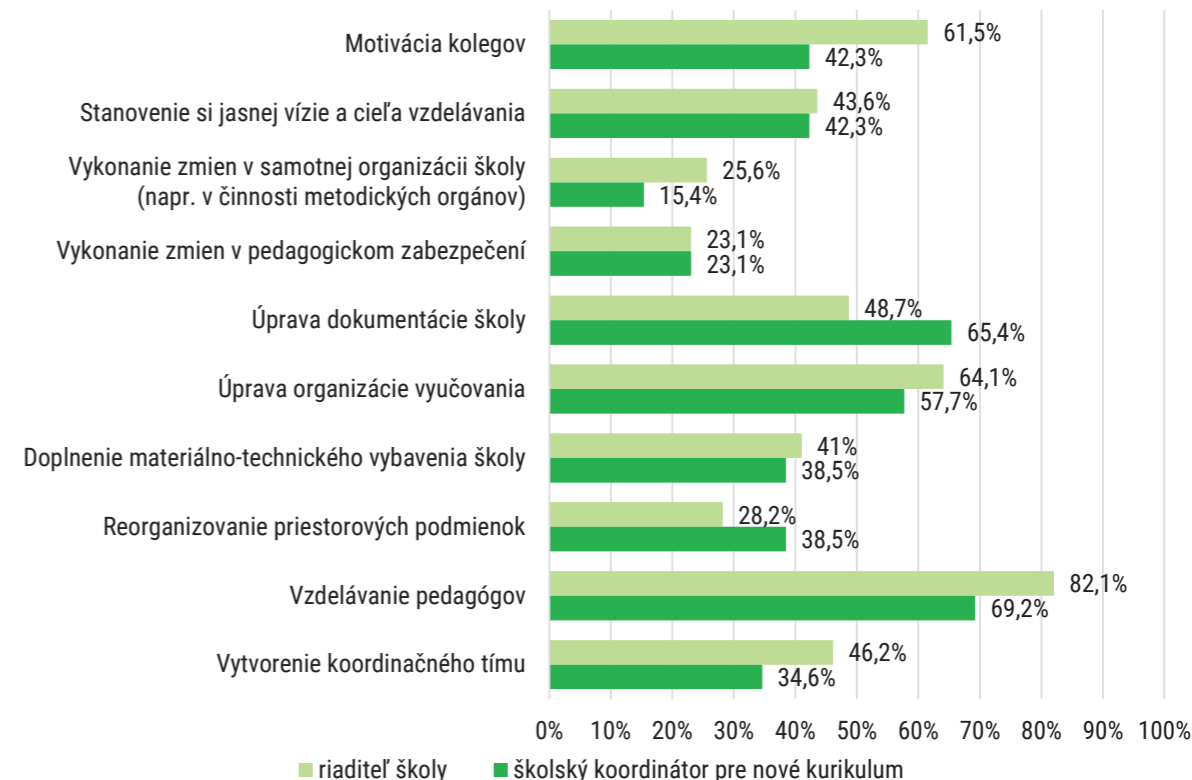
Úspešnosť reformných krokov závisí najmä od spoločného presvedčenia, rozhodnutia a celkovej angažovanosti všetkých zainteresovaných na ceste zmien. To predovšetkým znamená kráčať spoločne, podporovať tímovú spoluprácu pri tvorbe vízie, voľbe inováčných procesov a postupov.

Väčšina riaditeľov škôl (82,1 %) i dve tretiny oslovených koordinátorov (69,2 %) sa v súvislosti s postupným zavádzaním nového ŠVP zhodli, že je nevyhnutné vzdelávať pedagógov v tejto oblasti. Súčasne však až 80,8 % riaditeľov uviedlo, že v posledných dvoch rokoch PZ absolvovali vzdelávanie zamerané na spôsoby implementácie princípov a cieľov nového kurikula. Je preto otázne, do akej miery malo toto vzdelávanie na zavádzanie nového kurikula v školách vplyv.

Z ďalších potrebných zmien, ktoré školy uvádzali v súvislosti so zavádzaním nového kurikula, je samotná motivácia pedagogických a odborných zamestnancov. Úspešné zavedenie kurikulárnych zmien do školskej praxe si vyžaduje záujem, resp. zanievanie a aktívnu účasť ak nie všetkých, tak väčšiny členov pedagogických kolektívov škôl. Je veľmi dôležité, aby si PZ i OZ uvedomovali dôvody potreby prechodu na kurikulárnu reformu a boli zmenám prístupní, osvojili si ich a začali aplikovať v práci so žiakmi. Z týchto dôvodov takmer dve tretiny riaditeľov a 42,3 % koordinátorov v rozhovoroch potvrdili potrebu motivácie pedagógov. Uvedené zistenie pravdepodobne súvisí s tým, že zapojenie sa do postupného zavádzania nového ŠVP iniciovali zväčša riaditelia a užšie vedenie školy a len z tretiny vychádzalo z potrieb samotných učiteľov. Takmer polovica riaditeľov (48,7 %) očakáva aj od samotnej implementácie kurikulárnej reformy v škole zvýšenie motivácie pedagogického kolektívu k prijímaniu zmien, čo však koordinátori potvrdili vo výrazne nižšej miere (iba 26,9 %).

Riaditelia, ako i koordinátori uvádzali i potrebu úpravy dokumentácie školy a organizácie vyučovania. Kým riaditelia videli väčšiu potrebu v úprave organizácie vyučovania (64,1 %), koordinátori v úprave dokumentácie školy (65,4 %).

GRAF 51 Potrebné zmeny v sledovaných školách súvisiace so zavádzaním kurikulárnej reformy

Potrebné vykonanie zmien v pedagogickom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu uviedla takmer štvrtina riaditeľov a zároveň i koordinátorov, z čoho možno usudzovať, že nie všetky sledované školy mali dostatočne zabezpečené personálne podmienky na realizáciu vzdelávania po cykloch. Necelá polovica (46,2 %) oslovených riaditeľov a 34,6 % koordinátorov sa vyjadrilo, že v škole plánujú vytvoriť koordinačný tím. V súvislosti so zavádzaním kurikulárnej reformy považuje 41 % riaditeľov a 38,5 % koordinátorov za potrebné doplniť materiálno-technické vybavenie školy.

Kurikulárna reforma si vyžaduje realizáciu mnohých krokov na úrovni škôl. Jedným z najdôležitejších krokov je i definovanie novej vízie a cieľov vzdelávania, ktoré si plánuje stanoviť menej ako polovica riaditeľov (43,6 %) sledovaných škôl.

Implementácia kurikulárnych zmien a prechod na cykly nevyhnutne prináša so sebou očakávanie i v zmene postoja učiteľov k vlastnému vyučovaniu, k vlastným didaktickým postupom, zmenu postojov vo vzťahu k žiakom i ich zákonným zástupcom.

V rozhovoroch väčšina riaditeľov (84,6 %), ale i koordinátorov (80,8 %) vyjadrila svoje očakávanie, že učitelia zmenia metódy vyučovania a prístup k žiakom s dôrazom na rozvoj ich kľúčových kompetencií (76,9 % riaditeľov škôl a 73,1 % koordinátorov). Zo zistení ŠŠI z komplexných inšpekcií v školskom roku 2022/2023 vyplynulo, že schopnosť kritického myslenia, analýzy a hodnotenia pravdivosti informácií, vysvetľovania príčin javov, utvárania názorov a postojov na problémy z rôznych aspektov preukázali žiaci na polovici hodín. O niečo viac ako na tretine hodín (38 %) takúto možnosť vôbec nedostali. Uvedomiť si chybu a identifikovať jej príčiny, sledovať správnosť svojich postupov v procese vlastného učenia dokázali na 62,4 % hodín, avšak pracovať s chybou, využívať ju ako súčasť procesu učenia nemali možnosť na takmer štvrtine hodín. Možno teda potvrdiť, že rozvoj vyšších myšlienkových procesov, kritického myslenia sú slabým článkom výchovno-vzdelávacieho procesu. Z tohto dôvodu si aj samotní riaditelia škôl uvedomujú **dôležitosť ďalšieho vzdelávania učiteľov.**

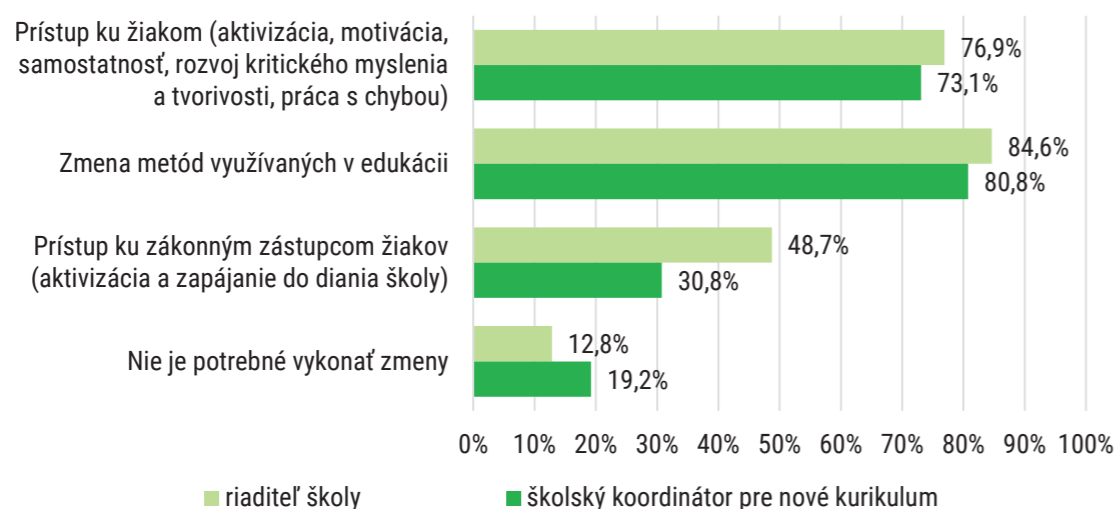
V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že výsledné zistenia ŠŠI z komplexných inšpekcií v školskom roku 2022/2023 preukázali, že sa vzdelávanie učiteľov zúčastňovali. Najčastejšie absolvované programy vzdelávania za obdobie ostatných dvoch rokov boli zamerané práve na inovácie foriem a metód vo vzdelávaní, digitálne kompetencie, inklúziu a prácu so žiakmi so ŠVVP, rozvoj funkčných gramotností, kritického myslenia, transverzálnych zručností, ale aj na autoevalvačné procesy. Priame pozorovanie vyučovacích hodín však preukázalo, že poznatky z absolvovaných programov vzdelávania PZ aplikovali na vyučovacích hodinách len čiastočne. Vedúci pedagogickí zamestnanci nevenovali vždy primeranú pozornosť prenosu získaných poznatkov pedagógov do edukácie, čo by si vyžadovalo zmenu ich prístupu.

Na druhej strane však riaditelia 5 škôl i koordinátori (19,2 %) uviedli, že učiteľia ich škôl nepotrebujú robiť žiadne zmeny. Uvedené zistenie možno vysvetliť tým, že mnohé zo zapojených subjektov už dlhodobo pracujú spôsobom, ktorý kurikulárna reforma prináša.

Takmer polovica riaditeľov (48,7 %) a menej ako tretina koordinátorov očakáva od učiteľov i zmenu prístupu vo vzťahu k zákonným zástupcom žiakov, a to najmä na úrovni komunikácie s cieľom eliminovať príčiny zlyhávania žiakov v edukačnom procese a zapojiť ich do diania školy. Podľa opýtaných organizovanie školských podujatí s aktívnou podporou a účasťou zákonných zástupcov žiakov sú predpokladom upevňovania vzájomných pozitívnych vzťahov a spolupatričnosti medzi školou a rodinou.

Väčšina riaditeľov (84,6 %), ako i koordinátorov (80,8 %) očakáva, že učiteľia zmenia metódy vyučovania a prístup k žiakom s dôrazom na rozvoj ich kľúčových kompetencií i zmenu prístupu vo vzťahu k ich zákonným zástupcom.

GRAF 52 Očakávaná zmena v postojoch PZ k vlastnému vyučovaniu v súvislosti s prechodom na cykly

POZITÍVA A NEGATÍVA POSTUPNÉHO ZAVÁDZANIA NOVÉHO ŠVP

„Chceme zmeniť spôsob, akým by naši žiaci mohli vedomosti a zručnosti potrebné pre ich život v dnešnom svete nadobudnúť čo najefektívnejšie a najzmysluplnejšie.“

Riaditeľ školy

Riaditelia, ako i koordinátori za výrazné pozitívum zavádzania nového kurikula (76,9 %) zhodne považovali oveľa väčšiu voľnosť pri voľbe vlastnej organizácie vyučovania, možnosť slobodného rozhodovania o zadelení počtu vyučovacích hodín do učebného plánu školy (46,2 % riaditeľov škôl a 42,3 % koordinátorov).

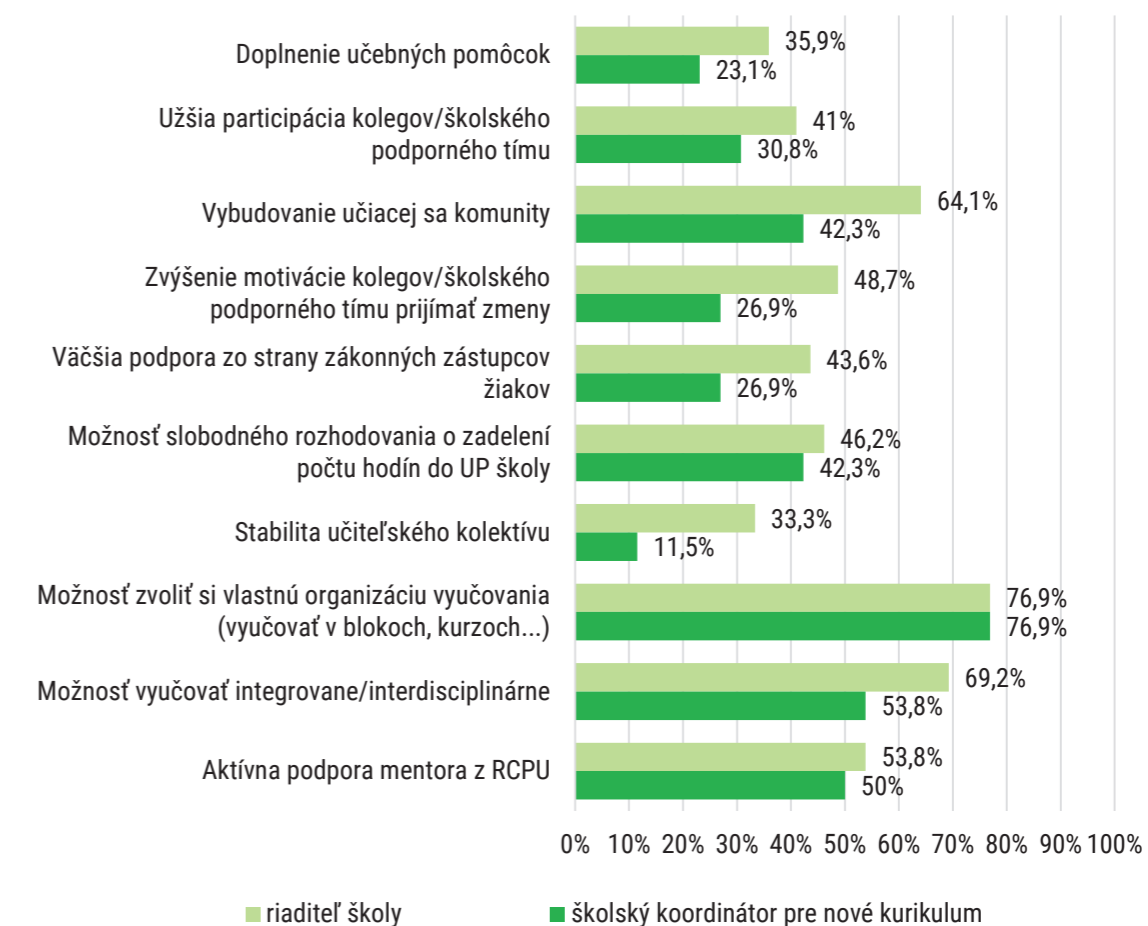
Dve tretiny riaditeľov škôl (64,1 %) očakáva vybudovanie učiacej sa komunity, s čím súhlasilo aj viac ako 40 % koordinátorov.

V súčasnosti spoločným prienikom vo vyučovaní jednotlivých predmetov majú byť prierezové témy a medzipredmetové vzťahy, ktoré sú vhodným nástrojom na hľadanie súvislostí a prepájanie vedomostí žiakov, avšak nie sú vždy dostatočné aj z dôvodu často formálnej implementácie prierezových tém do ŠKVP. Z tohto dôvodu až **dve tretiny riaditeľov škôl (69,2 %) a polovica koordinátorov (53,8 %) vníma pozitívne možnosť vyučovať integrovane a interdisciplinárne,** pričom interdisciplinárny prístup, tzn. ukotvenosť poznatkov žiakov v širších súvislostiach, ich vzťah k životným zručnostiam a ich integrovanie sú jedny z hlavných východísk kurikulárnych zmien.

Za benefit tiež považuje viac ako polovica riaditeľov, ako i polovica koordinátorov aktívnu podporu pre učiteľov pri implementácii nového kurikula základného vzdelávania formou mentoringu a poradenstva od regionálneho centra podpory učiteľov a tiež očakávajú zvýšenie podpory aj zo strany zákonných zástupcov žiakov.

Podľa tvorcov nového kurikula hlavnými výhodami škôl prechádzajúcich na vzdelávanie po cykloch od septembra školského roku 2023/2024 sú intenzívna metodická podpora, poskytovanie mentoringu a možnosť rozložiť učivo do viacročných cyklov. Uvedené benefity však podľa zistení ŠŠI nie sú vnímané zo strany riaditeľov a koordinátorov ako najdôležitejšie pozitíva.

GRAF 53 Očakávané pozitívne zmeny v dôsledku zavádzania kurikulárnych zmien

Skratka: RCPU – regionálne centrum podpory učiteľov

„Uvítali by sme, keby všetky informácie týkajúce sa zavádzania kurikulárnych zmien na školách boli na jednom mieste (napr. webové sídlo) a reálne by fungoval podporný tím pre školy (zastúpené MŠVVaM SR, CPP, ŠŠI, NIVaM, RCPU...), ktorý by spolupracoval so školami pri zavádzaní reforiem.“

Koordinátor

„Nedostatok času, organizačné zabezpečenie (procesy zmeny prinášajú aj prekážky v realizácii – dopoludnia je vyučovanie a nie vždy sa dá optimálne sklbiť s inými aktivitami, napr. školenia, konzultácie s mentormi).“

Riaditeľ školy

Takmer štvrtina koordinátorov a iba 15,4 % riaditeľov škôl nevidí žiadne prekážky v zavádzaní kurikulárnych zmien. Ostatní riaditelia vymedzili tri okruhy prekážok, ktoré sa týkajú personálneho zabezpečenia, podmienok a poskytnutej podpory.

Za najčastejšie prekážky riaditelia (48,7 %) označili nedostatočné finančné ohodnotenie učiteľov a zároveň sa takmer tretina obáva aj ich preťaženia a zvýšenia rizika syndrómu vyhorenia.

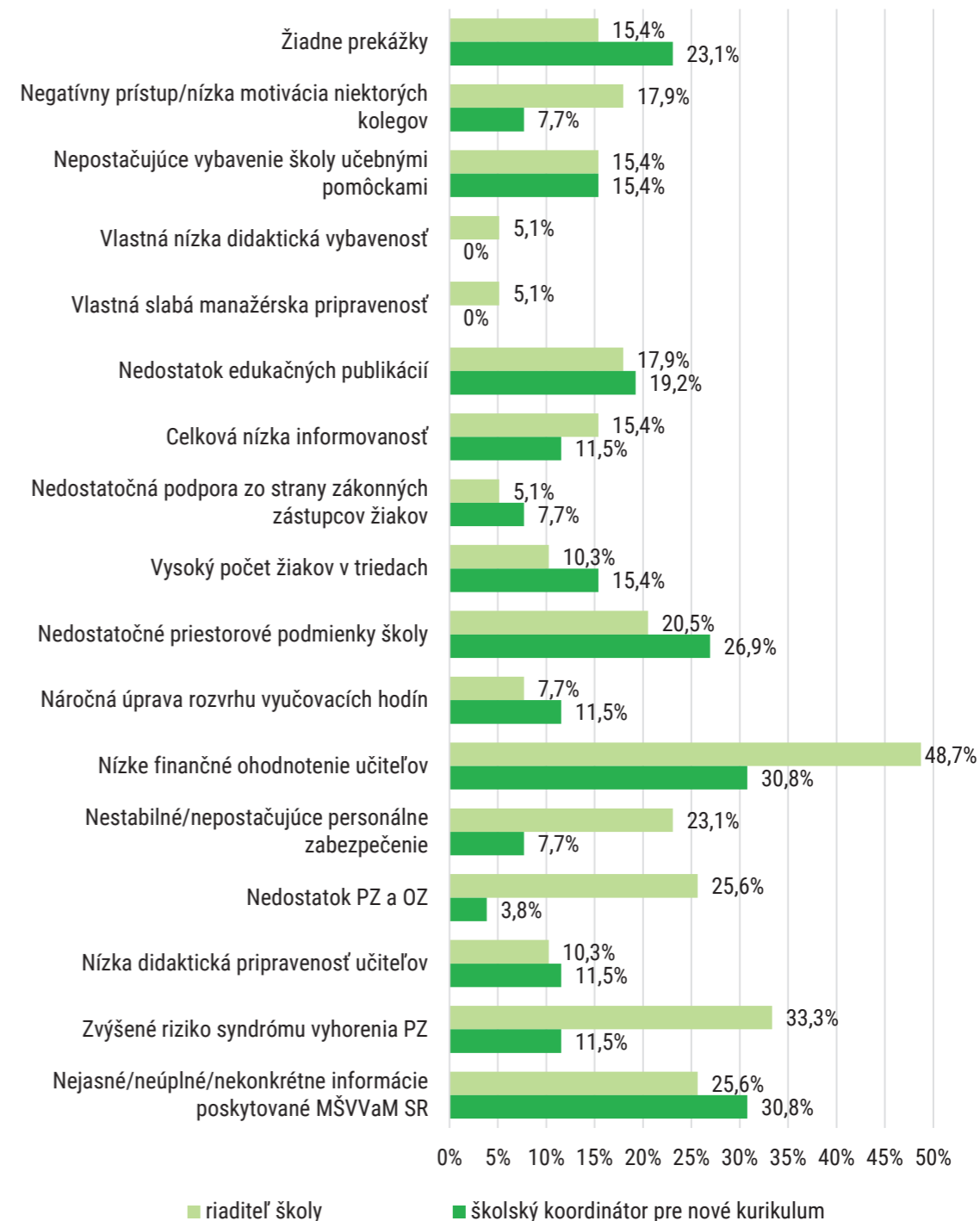
Štvrtina riaditeľov (25,6 %) poukazovala aj na nedostatočný počet PZ a OZ, respektíve na nestabilitu personálneho zabezpečenia. Medzi inými odpoveďami riaditelia takisto uviedli obavu z časovej náročnosti prípravy kurikulárnej transformácie v dôsledku vysokého úväzku učiteľov.

Zámerom kurikulárnej reformy je aj naučiť žiakov učiť sa, to znamená, že žiak by mal vedieť, ako k novým poznatkom dospieť a porozumieť im. Do popredia vystupuje možnosť využitia bádateľsky orientovaného vyučovania zameraného na experimentovanie, objavovanie, odhaľovanie zákonitostí rôznych javov s ich overovaním; podporovanie zvedavosti žiakov na vyučovaní, rozvoj ich kreativity a hlbokého prežívania vlastnej aktívnej práce. Nedostatok vhodných priestorov, dostupných učebných materiálov, veľmi často aj nedostatok potrebných pomôcok, laboratórnych zariadení či materiálu môže byť jednou z ďalších prekážok, ktoré bránia realizácii bádateľských aktivít. Aj z tohto dôvodu pri realizácii zmien vo vzdelávaní je dôležité mať nielen dostatočné pedagogicko-odborné tímy v školách, ale rovnako dôležité je aj primerané priestorové zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie učebných priestorov. Na tieto skutočnosti poukázali aj vyjadrenia riaditeľov a koordinátorov v rozhovoroch. **V oblasti podmienok vidí pätina riaditeľov (20,5 %) a štvrtina koordinátorov ako prekážku nedostatočné priestorové podmienky školy,** ako i nedostatok edukačných publikácií (17,9 %) a učebných pomôcok (15,4 %). V tejto súvislosti sa vynára potreba znovuzadefinovania povinného základného materiálno-technického a priestorového vybavenia škôl nevyhnutného pri realizácii nového kurikula a pri dosahovaní požadovaných výchovno-vzdelávacích cieľov stanovených v ŠVP pre základné vzdelávanie.

Štvrtina riaditeľov a 30,8 % koordinátorov poukazuje na nedostatočnú informovanosť zo strany MŠVVaM SR. Medzi inými odpoveďami riaditelia vyslovili i obavu, že sa v školách neuskutoční reálna zmena, ale školy formálne prevezmú vzorové kurikulum. Poukázali tiež na riziko rôznorodosti kurikula, ktoré vytvorí problém pri prestupe žiakov na inú školu. Ojedinele riaditelia škôl vyslovili obavu z vlastnej nízkej didaktickej vybavenosti a slabej manažérskej pripravenosti, nedostatočnej podpory zo strany zákonných zástupcov žiakov a náročnej úpravy rozvrhu vyučovacích hodín.

Za najčastejšie prekážky riaditelia označili nedostatočné finančné ohodnotenie učiteľov. Zároveň sa tretina obáva aj ich preťaženia a zvýšenia rizika syndrómu vyhorenia.

GRAF 54 Najväčšie prekážky v implementácii kurikulárnych zmien v sledovaných školách

PODMIENKY ZAPOJENÝCH ŠKÔL NA IMPLEMENTOVANIE NOVÉHO ŠVP

ZABEZPEČENIE PERSONÁLNYCH PODMIENOK

Podľa ŠVP pre základné vzdelávanie (2023)⁵ a v súlade so školským zákonom prvý cyklus tvorí 1. až 3. ročník ZŠ, druhý je od 4. do 5. ročníka a tretí od 6. až po 9. ročník. Prvý a druhý cyklus spolu predstavujú prvý stupeň ZŠ a tretí cyklus druhý stupeň. Vyučovanie v prvom cykle (1. až 3. ročník) by mali ťažiskovo zabezpečovať učitelia s aprobáciou pre primárne vzdelávanie. Vyučovanie v druhom cykle (4. a 5. ročník) by mali zabezpečovať spoločne a vyvážené učitelia s aprobáciou pre primárne vzdelávanie a učitelia so špecializáciou na konkrétnu vzdelávaciu oblasť alebo vyučovacím predmet. Štátna školská inšpekcia zisťovala, či sledované školy majú dostatok PZ na zabezpečenie vzdelávania v jednotlivých cykloch.

V riadených rozhovoroch **štvrtina riaditeľov a pätina koordinátorov uviedla, že školy nemajú dostatok PZ pre vzdelávanie v jednotlivých cykloch.** Tento problém plánujú riaditelia riešiť posilnením personálnych kapacít prijatím nových PZ (23,1 %), respektíve zaškolením PZ v oblasti multidisciplinárnej spolupráce (asi 30 % respondentov), vytvorením podmienok na rozšírenie aprobácie niektorých vyučujúcich vzhľadom na vzdelávanie po cykloch (30,8 %) alebo vytvorením podmienok na ich zapojenie do inovačného vzdelávania (33,3 %). Z rozhovorov tiež vyplynulo, že **viac ako polovica škôl nemá zabezpečený dostatok odborných zamestnancov**, ktorých 23,1 % riaditeľov plánuje prijať.

Zistenia z riadených rozhovorov preukázali, že riaditelia intenzívne vnímali potrebu ďalšieho vzdelávania v oblasti profesijného rozvoja vyučujúcich, keďže pripravenosť učiteľov na zmeny vo výchovno-vzdelávacej činnosti a najmä v edukácii patria medzi hlavné faktory kvality poskytovaného vzdelávania žiakom. V tejto súvislosti 41 % riaditeľov konštatovalo **potrebu revidovania plánu profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov.**

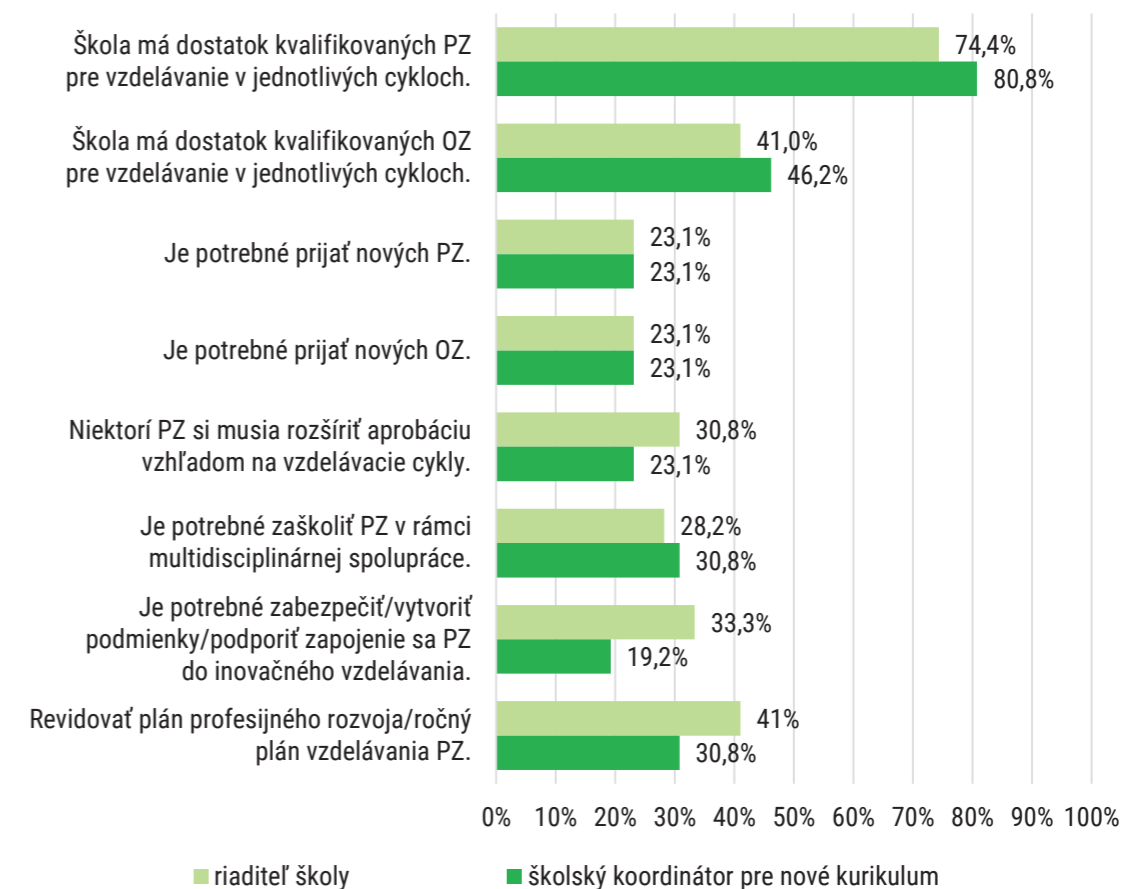
Vzdelávanie pre PZ a OZ riaditelia zabezpečovali alebo plánujú najčastejšie zabezpečiť prostredníctvom vzdelávacích programov poskytovaných NIVaM (92,3 %), regionálnym centrom podpory učiteľov (82,1 %), avšak plánujú využiť aj formu interného vzdelávania priamo v škole (82,1 %) prostredníctvom aktivít koordinátora, ďalších vedúcich PZ, vedúcich metodických orgánov (ak sú v škole zriadené) a iných zamestnancov škôl. Tri štvrtiny riaditeľov a 57,7 % koordinátorov by rado využilo i možnosť transferu poznatkov, skúseností a príkladov dobrej praxe kolegov z iných sledovaných škôl, ktoré by mohli učitelia aplikovať priamo vo výučbe. Možnosť využitia vzdelávacích programov poskytovaných neziskovými organizáciami plánuje zabezpečiť viac ako tretina (38,5 %) respondentov z radov riaditeľov škôl i koordinátorov.

Vzdelávanie pre všetkých PZ na dobrovoľnej báze zabezpečili alebo plánujú zabezpečiť viac ako tri štvrtiny riaditeľov (76,9 %) a len 5,1 % aj pre začínajúcich učiteľov. Povinné vzdelávanie pre všetkých učiteľov plánuje zaistiť 20,5 % riaditeľov škôl a 10,3 % by uprednostnilo i povinné vzdelávanie pre začínajúcich učiteľov, s čím súhlasili aj koordinátori. Dôležité je však vytvoriť takú dôveru, aby malo záujem dobrovoľne sa vzdelávania zúčastniť čo najviac zamestnancov školy.

Štvrtina riaditeľov a pätina koordinátorov uviedla, že školy nemajú dostatok pedagogických zamestnancov pre vzdelávanie v jednotlivých cykloch a viac ako polovica sledovaných škôl nemá zabezpečený dostatok odborných zamestnancov.

⁵ schválený 31.03.2023 pod č. 2023/831:7-A2140 s platnosťou od 01.09.2023

GRAF 55 Personálne zabezpečenie (PZ a OZ) v kontexte implementácie nového ŠVP

PARTICIPÁCIA KOORDINAČNÉHO TÍMU, PODPORNÉHO PERSONÁLU A METODICKÝCH ORGÁNOV

„V súvislosti s kurikulárnou zmenou v našej škole pôsobia didaktické-reflexné komunity, ktoré sa prioritne zaoberajú podporou učiteľov pri uplatňovaní aktivizujúcich metód a foriem práce v procese edukácie formou mentoringu.“

Koordinátor

Pri zavádzaní nového kurikula a realizácii celého komplexu zmien týkajúcich sa vnútorných procesov, organizácie a prístupov vo vzdelávaní vystupuje do popredia aj využitie potenciálu skupín učiteľov, ktorí pracujú ako členovia v rôznych pracovných tímoch (koordinačný tím na implementáciu nového kurikula, školský podporný tím či zriadené metodické orgány). V riadených rozhovoroch sa školskí inšpektori zamerali na to, akým spôsobom ich plánujú riaditelia škôl i koordinátori zapojiť do spolupráce.

Hlavnou úlohou koordinačného tímu podľa vyjadrení väčšiny riaditeľov (82,1 %) bude tvorba nových kurikulárnych dokumentov, čo potvrdili i koordinátori. Viac ako polovica riaditeľov, ako i koordinátorov očakáva, že členovia koordinačných tímov budú poskytovať individuálne konzultácie učiteľom a budú sa zapájať aj do tvorby edukačných materiálov. Medzi ostatnými úlohami, ktoré riaditelia očakávajú od koordinačných tímov, bude zabezpečenie:

- hospitácií a organizovanie otvorených hodín pre pedagógov (69,2 %),
- spolupráce s mentormi regionálneho centra podpory učiteľov (61,5 %),
- realizovania interného vzdelávania PZ (56,4 %),
- multidisciplinárnej spolupráce PZ vo vzťahu k cyklom (51,3 %).

Pri zavádzaní kurikulárnych zmien v sledovaných školách väčšina riaditeľov (84,6 %) aj koordinátorov (96,2 %) počíta s participáciou podporného personálu, ktorú spája najmä s podporou žiakov so ŠVVP. Podľa mnohých riaditeľov podporný tím zohráva kľúčovú úlohu pri poskytovaní individuálnych konzultácií zákonným zástupcom žiakov (64,1 %), ako i učiteľom (66,7 %). V budúcnosti väčšiu angažovanosť školského podporného tímu vidí štvrtina riaditeľov a tretina koordinátorov v poskytovaní pomoci a podpore vo výchovno-vzdelávacom procese začínajúcim učiteľom. Tri štvrtiny riaditeľov (76,9 %) a takmer všetci koordinátori (92,3 %) očakávajú aktívne spolupodieľanie sa členov podporného tímu i na vypracúvaní kurikulárnych dokumentov. Viac ako polovica riaditeľov a takmer tri štvrtiny koordinátorov uviedli, že podporný tím sa bude podieľať i na poskytovaní konzultácií a poradenstva pri úprave ŠKVP. Z uvedených zistení vyplýva, že koordinátori očakávajú výraznejšiu podporu od členov podporného tímu ako riaditelia.

V niektorých školách v postupnom zavádzaní ako tímy pracujú aj metodické orgány zložené z PK pre učiteľov druhého stupňa, metodických združení pre PZ prvého stupňa a niekde aj metodických združení triednych učiteľov. Sú jedným zo systémových článkov riadiacej štruktúry školy, zdrojom kvalifikovaných informácií, najrýchlejšou odbornou-metodickou pomocou, priestorom na výmenu pedagogických skúseností, hľadania širších medzipredmetových pohľadov na výučbu, tvorivosti pedagogického zboru, tímového riešenia pedagogických problémov a úloh pri implementovaní nového kurikula.

Metodické orgány v školách, v ktorých boli zriadené, plánuje 46,2 % riaditeľov zapojiť do aktívnejšej spolupráce pri úprave hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov, čo potvrdila i viac ako polovica koordinátorov. Rovnako tiež očakávajú, že budú učiteľom poskytovať i individuálne poradenstvo a pomoc s prechodom na nové učivo i spôsoboch využívania inovatívnych metód výučby. Plánujú ich zaangažovať aj do spolupráce pri úprave ŠKVP, tvorbe edukačných materiálov a tiež pri zabezpečovaní rôznych foriem interného vzdelávania.

V školách, kde už koordinačný tím pre zavádzanie nového kurikula vytvorili, otvorili sa nové možnosti viesť dialóg a prediskutovať vplyv rôznych návrhov a rozhodnutí tímov alebo aj rozhodnutia manažmentu na ďalšie fungovanie školy. Vznikol nový nástroj spoločného hodnotenia činnosti školy, tvorby a hodnotenia plánov osobného rozvoja zamestnancov školy. Vytvoril sa priestor na vzájomné informovanie, porozumenie, rešpektovanie, povzbudzovanie, oceňovanie sa. Vytvorili sa aj zásady vzájomnej spolupráce jednotlivých tímov (koordinačný tím pre zavádzanie nového kurikula, školský podporný tím a metodické orgány). Zjednodušila sa práca riaditeľa v riadiacich a rozhodovacích procesoch a znížil sa tlak na vedúcich PZ školy.

Aj keď takto kreované tímy majú svoje opodstatnenie, je dôležité, aby ich jednotliví členovia nepracovali izolovane, ale aby vzájomne kooperovali, či už v rámci tímov i medzi tímami, hľadali možnosti prepojenia, zdieľali si informácie a nachádzali efektívne riešenia. Vzájomná kooperácia, možnosť konzultácií a priestor pre viac uhlov pohľadu na konkrétnu problematiku prispievajú k dokonalejším riešeniam.

Koordinačný tím v súčinnosti so školským podporným tímom a metodickými orgánmi sú podľa vyjadrení riaditeľov škôl a samotných koordinátorov dôležitými článkami pri implementácii kurikulárnych zmien v školách.

ÚPRAVA ORGANIZÁCIE VYUČOVANIA VO VZŤAHU K VZDELÁVANIU ŽIAKOV V 1. ROČNÍKU

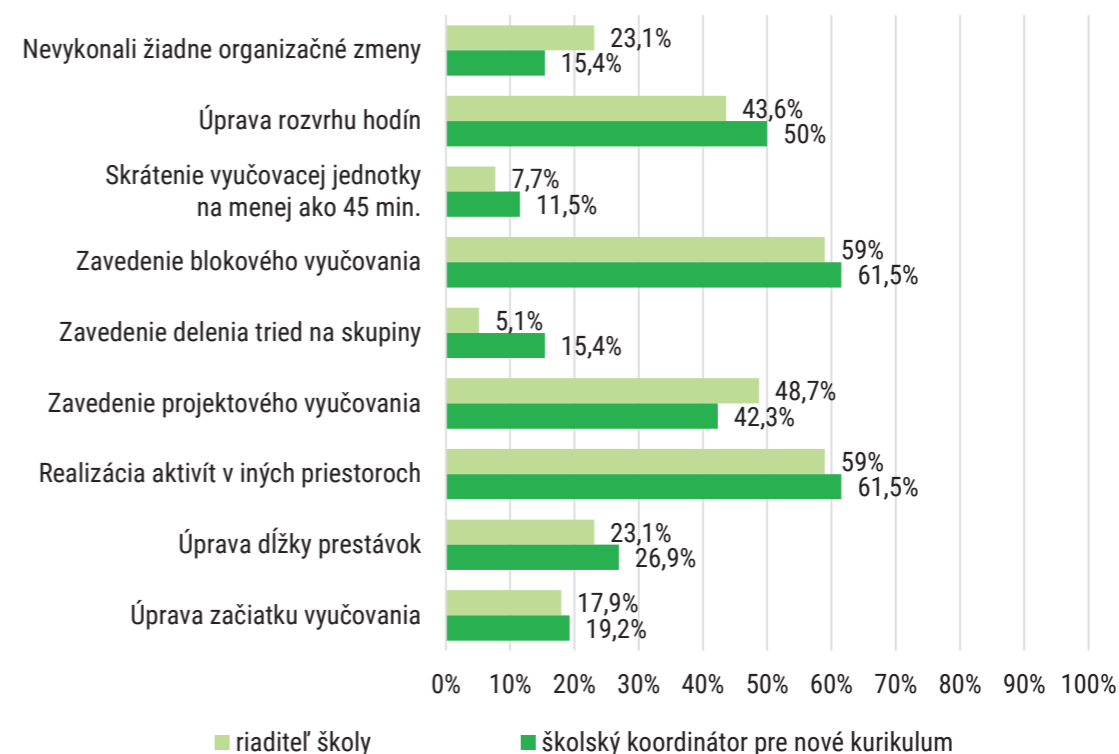
Vzhľadom na vyjadrenia až troch štvrtín riaditeľov i koordinátorov, že práve väčšia možnosť využívať pružnú organizáciu vzdelávania a iné organizačné formy v rámci vyučovacieho procesu sa stala pre nich tiež impulzom na zmenu, bolo zaujímavé zistiť, ktoré úpravy v organizácii vyučovania školy v postupnom zavádzaní vykonali v 1. ročníku.

Takmer dve tretiny respondentov uviedli, že zaviedli blokové vyučovanie a realizujú vyučovanie v iných priestoroch. Takmer polovica zaviedla projektové vyučovanie a upravila rozvrh hodín. Možnosť skrátenia vyučovacej jednotky na menej ako 45 minút využili iba v troch subjektoch. Medzi inými odpoveďami riaditeľov sa vyskytovalo i zavedenie komunitných kruhov (ranných kruhov) v triedach, kde sa žiaci navzájom delia o svoje skúsenosti, zážitky alebo pocity, a tiež zrušenie zvonenia.

Disponibilné hodiny určené na modifikáciu učebného plánu v 1. ročníku využili viac ako tri štvrtiny riaditeľov (79,5 %) na posilnenie hodinovej dotácie vyučovacích predmetov zo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia, tretina zo vzdelávacej oblasti Matematika a informatika a zároveň takmer polovica riaditeľov deklarovala vytvorenie nového predmetu.

Podľa vyjadrenia takmer štvrtiny riaditeľov v súvislosti s implementáciou nového kurikula v 1. ročníku primárneho vzdelávania nebolo potrebné vykonať žiadne zmeny v organizácii vyučovania, čo potvrdilo i 15 % koordinátorov.

GRAF 56 Zmeny v organizácii vyučovania v 1. ročníku v sledovaných školách

ZABEZPEČENIE PRIESTOROVÝCH A MATERIÁLNO-TECHNICKÝCH PODMIENOK VO VZŤAHU K VZDELÁVANIU ŽIAKOV V 1. ROČNÍKU

„Vzhľadom na nedostatočné priestorové podmienky sme nemohli zabezpečiť úpravu priestorov v súvislosti so zavádzaním nového kurikula v 1. ročníku.“

Riaditeľ školy

„Naša ZŠ je v súčasnosti presťahovaná do dočasne prenajatých priestorov z dôvodu havarijného stavu budovy ZŠ.“

Riaditeľ školy

Počas informatívnej inšpekcie sa tiež zisťovalo, aké priestorové a materiálno-technické podmienky museli školy zabezpečiť v súvislosti so zavedením nového kurikula v 1. ročníku.

Riaditelia (76,9 %) i koordinátori (88,5 %) sa zhodli v názore, že školy zväčša disponovali dostatočnými priestorovými podmienkami v podobe odborných učební, laboratórií, telocviční a športových areálov, školského dvora alebo iných priestorov na realizovanie rôznych aktivít. Priestory na vyučovanie predmetu TSV absentovali a museli ich zabezpečiť v 12,8 % ZŠ a knižnice s doplnením knižničného fondu detskou a odbornou literatúrou či učebňu v prírode v 3 subjektoch. Bezbariérové prostredie bolo vytvorené podľa vyjadrení riaditeľov v 5 školách a v 1 subjekte museli upraviť priestory na vzdelávanie žiakov vzhľadom na ich ZZ. Riaditelia sa ojedinele vyjadrili, že bolo potrebné zväčšiť priestor triedy či rekonštruovať časť kmeňových tried. Medzi sledovanými ZŠ boli i školy, ktorých priestorové podmienky nie sú celkom vyhovujúce.

Materiálno-technické podmienky považovala len tretina riaditeľov škôl za dostatočné. Ostatní sa vyjadrili, že sa zamerali najmä na doplnenie žiackych pomôcok (učebných textov, pracovných listov, súpravy pre školské pokusníctvo...) a na doplnenie edukačných publikácií (43,6 %). Doplniť vybavenie tried digitálnou technikou potrebovala zabezpečiť takmer tretina ZŠ, a to vrátane dobudovania digitálnej infraštruktúry (12,8 %). V pätine (20,5 %) subjektov chýbali kompenzačné pomôcky pre žiakov vzhľadom na ich zdravotné znevýhodnenie.

Podľa vyjadrenia troch štvrtín riaditeľov škôl zväčša disponovali dostatočnými priestorovými podmienkami. Materiálno-technické podmienky považovala len tretina riaditeľov škôl za dostatočné.

FORMY PODPORY ŠKÔL PRE ÚSPEŠNOSŤ IMPLEMENTÁCIE NOVÉHO ŠVP DO VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU

Úspešnosť zavádzania nového ŠVP do výchovno-vzdelávacieho procesu je podmienená rôznymi formami podpory, ktoré manažment školy bude poskytovať pre PZ a OZ. Štátna školská inšpekcia v tejto súvislosti zisťovala, aké formy podpory školy plánujú prijať.

Pri plánovaní foriem podpory pre pedagógov v súvislosti s prechodom na vzdelávanie po cykloch **väčšina riaditeľov škôl (82,1 %) a viac ako tri štvrtiny koordinátorov (76,9 %) považuje vzájomné pozorovanie vyučovacích hodín medzi učiteľmi za jedno z hlavných podporných opatrení.** Cieľom by mala byť výmena skúseností, ako i facilitácia príkladov dobrej praxe (cca 80 %). V oblasti mentoringovo-koučingovej podpory pre učiteľov pri rozvoji ich pedagogických zručností a v snahe zlepšovať učenie žiakov takmer dve tretiny riaditeľov, ako i koordinátorov očakávajú zapojenie do spolupráce i skúsených aktívnych kolegov. Za dôležitú považuje 38,5 % riaditeľov škôl a až polovica koordinátorov internú podporu zo strany metodických orgánov (je potrebné upozorniť na to, že nie vo všetkých sledovaných školách boli metodické orgány zriadené).

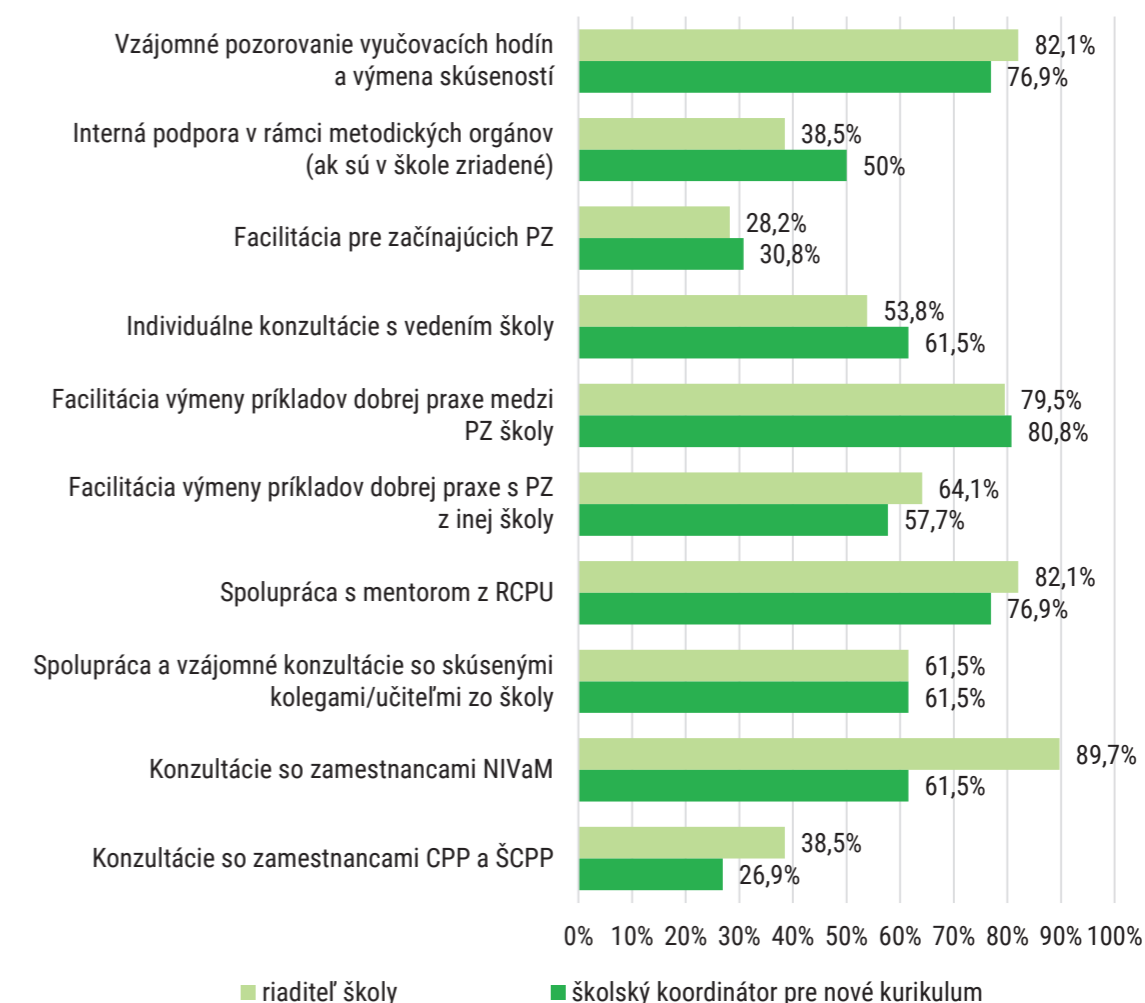
Ďalším podporným nástrojom sú **individuálne konzultácie PZ s manažmentom školy, ktoré predpokladá poskytovať polovica riaditeľov (53,8 %), ale očakávajú ich takmer dve tretiny koordinátorov (61,5 %).** Uvedené zistenie naznačuje, že koordinátori očakávajú väčšiu metodicko-odbornú podporu od riadiacich zamestnancov, ktorí sa však najviac v tejto oblasti spoliehajú na NIVaM a regionálne centrum podpory učiteľov.

Len necelá tretina riaditeľov a koordinátorov plánuje zamerať svoje podporné aktivity na začínajúcich pedagogických zamestnancov. Štátna školská inšpekcia však považuje za veľmi dôležité pri zavádzaní akýchkoľvek zmien v škole zacieliť pozornosť a podporu na začínajúcich PZ z dôvodu ich nižšej reziliencie, a tak zabrániť ich odchodu z rezortu školstva.

Výmenu skúseností medzi zapojenými školami by radi využili dve tretiny riaditeľov a viac ako polovica koordinátorov. Pomocou sieťovania by sa mohli školy učiť navzájom. Inovácie, ktoré vytvorili v jednom subjekte, by sa mohli šíriť ďalej. Školy by sa navzájom obohacovali o nové, preverené a efektívne vzdelávacie stratégie, ale zároveň aby spoločne riešili aj problémy, ktoré ich trápia a sú určitou brzdou ich rozvoja. Vytvorenie siete škôl v jednotlivých regiónoch, ktoré budú facilitátormi kurikulárnej transformácie, ako i nositeľmi know-how implementácie nového kurikula je jedným z hlavných dôvodov realizácie overovania prvými ZŠ. Z tohto dôvodu je potrebné zvýšiť podporu pre sieťovanie a možnosť výmeny skúseností medzi jednotlivými školami.

Najväčšiu podporu pre učiteľov zameranú na zmenu vo vyučovaní riaditelia očakávajú od zamestnancov NIVaM (89,7 %) a mentorov regionálneho centra podpory učiteľov (82,1 %), čo bolo podľa vyjadrení mnohých riaditeľov i jedným z ďalších dôvodov zapojenia sa do postupného zavádzania nového ŠVP.

GRAF 57 Plánované formy podpory pre PZ v súvislosti s implementáciou nového ŠVP

OČAKÁVANÁ PODPORA A SPOLUPRÁCA S ĎALŠÍMI AKTÉRMÍ VZDELÁVANIA

„Potrebovali by sme praktické rady, ako uchopiť problematiku v prípade blokového vyučovania. Očakávame konkrétne možnosti výberu z hotových modulov – ukážok, ktoré máme v praxi overiť. Na aké riziká je potrebné sa pripraviť a ako sa s nimi popasovať. Učitelia by mali dostať pripravené podklady pre prelínanie obsahu vyučovania v rámci predmetov v rôznych ročníkoch, aby sa mohli skutočne venovať príprave procesu a učeni a nemuseli tvoriť obsah, čo je neprímerane časovo náročné.“

Riaditeľ školy

„Nevieme, ako prispôbiť úväzky učiteľov, aby bol zachovaný týždenný pomer priamej vyučovacej povinnosti, ako zabezpečiť atmosféru hodiny, ak iné triedy majú prestávku, ako zorganizovať stravovanie v školskej jedálni.“

Riaditeľ školy

„Z dôvodu zatiaľ nie celkom jasnej predstavy ako nastaviť jednotné kritériá pri úprave hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov, očakávame pomoc v tejto oblasti.“

Riaditeľ školy

„Jasné stanoviská a promptné odpovede, ktoré umožnia pripraviť 2. a 3. cyklus. Nie je zrejmé, aké budú podmienky prijímacieho konania na stredné školy.“

Koordinátor

„Potrebujeme skôr praktické veci, ktoré nám ukážu napríklad to, ako urobiť úväzky vyučujúcim v čase blokového vyučovania, keď pôjde o učiteľov 2. stupňa.“

Koordinátor

Podpora zo strany MŠVVaM SR a ním riadených organizácií pre učiteľov i pre manažment je nevyhnutnou súčasťou pri zavádzaní zmien do pedagogickej praxe. Napokon školskí inšpektori zisťovali, akú pomoc či podporu školy najviac od týchto inštitúcií očakávajú.

Väčšina riaditeľov škôl (87,2 %) očakáva od NIVaM metodickú pomoc pri tvorbe a úprave nového ŠkVP a tvorbe UP a učebných osnov (82,1 %). Viac ako polovica respondentov tiež očakáva podporu formou vzdelávania, ale i prístup k podporným edukačným materiálom (46,2 %).

Podporu zo strany regionálneho centra podpory učiteľov takmer tri štvrtiny riaditeľov, ako i dve tretiny (65,4 %) koordinátorov očakávajú formou individuálnych konzultácií s učiteľmi ako primárnej podpornej štruktúry. Tiež pomoc v oblasti individuálneho poradenstva vyučujúcim s prechodom na nové učivo a uplatňovanie inovatívnych metód výučby. O sledovanie vyučovacích hodín mentorom regionálneho centra podpory učiteľov a ich následné reflektovanie spolu s vyučujúcimi prejavilo záujem 46,2 % koordinátorov a dve tretiny riaditeľov (69,2 %). Záujem o odučenie vyučovacej hodiny priamo v triede mentorom by privítala viac ako polovica (59 %) riaditeľov i koordinátorov (53,8 %). Nezanedbateľný počet (35,9 %) riaditeľov očakáva podporu v oblasti uplatňovania metód vyučovania učiteľmi s dôrazom na vytváranie pozitívnej sociálnej klímy v triede, avšak len 15,4 % koordinátorov.

Viac ako tretina (38,5 %) respondentov z radov riaditeľov a 42,3 % koordinátorov očakáva od regionálneho centra podpory učiteľov poskytovanie konzultácií pri úprave ŠkVP a takmer polovica riaditeľov a 30,8 % koordinátorov pri úprave hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov, čo naznačuje, že podporu najmä v tejto oblasti považujú školy za veľmi potrebnú.

Výmenu skúseností s kolegami z iných škôl zapojených do postupného zavádzania nového ŠVP využíva viac ako polovica riaditeľov (53,8 %) formou sieťovania, stretávaním sa v rámci workshopov, prednášok, diskusií a menej realizovaním vzájomných online stretnutí (35,9 %).

Vykonávať zmeny v školách bez vonkajšej podpory a facilitácie je prakticky nemožné. Riaditelia i koordinátori považovali za veľmi dôležité zapojiť do procesov zmien aj ďalších členov širšej komunity, ktoré plánujú takmer v troch štvrtinách škôl zamerať najmä na zlepšenie súčinnosti a aktívnu spoluprácu so zákonnými zástupcami žiakov, ale i so zriaďovateľmi a s neziskovými organizáciami.

V otázke ďalšej pomoci by školy najviac privítali finančnú podporu (92,3 %), zlepšenie materiálno-technického vybavenia vrátane digitálneho (61,5 %) a možnosť ďalšieho vzdelávania (59 %). Medzi inými odpoveďami zaznievala aj dôležitosť podpory zo strany verejnosti, väčšej informovanosti od inštitúcií rezortu školstva o kurikulárnych zmenách smerom k spoločnosti, možnosti navštíviť školu v zahraničí s cieľom výmeny skúseností dobrej praxe ako nástroja na posilnenie motivácie učiteľov a pochopenie pripravovaných zmien.

2.4 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

Štátna školská inšpekcia realizovala 124 NI v ZŠ, z ktorých bola väčšina s VJS (107), s VJM bolo 15 subjektov a 2 školy mali VJSaM. Následné inšpekcie boli vykonané v 95 štátnych, 23 súkromných a 6 cirkevných subjektoch. Z celkového počtu NI sa 75 realizovalo po komplexných inšpekciách, 32 po tematických a 16 po následných inšpekciách. Jedna NI v neplnoorganizovanej mestskej škole sa po komplexnej inšpekcii neuskutočnila z dôvodu jej vyradenia zo Siete škôl a školských zariadení SR.

Z počtu uložených a prijatých opatrení sa 24 nedalo hodnotiť. Riaditeľky 2 ZŠ nezaslali správu o splnení prijatých opatrení v stanovenom termíne, povinnosť si splnili po upozornení ŠŠI.

PREHĽAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	621		487		41		1 149
akceptované/splnené	409	67,2 %	422	90,9 %	40	100 %	871
neakceptované/nesplnené	200	32,8 %	42	9,1 %	0	0 %	242
neaktuálne	2		0		0		2
nedá sa hodnotiť	10		23		1		34

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- nerozpracovanie, neaktualizovanie, neúplné rozpracovanie alebo nesúlad výkonového a obsahového štandardu v učebných osnovách niektorých predmetov s obsahovými a výkonovými požiadavkami príslušného vzdelávacieho štandardu ŠVP; nedodržanie špecifik vzdelávacieho štandardu ŠVP v predmete SJSL
- neakceptovanie príslušného RUP pri vypracovaní UP školy, nerešpektovanie poznámok k RUP alebo nevypracovanie vlastných poznámok k UP na konkrétne podmienky školy; nevypracovanie učebných osnov novozavedených predmetov
- nerozpracovanie obsahových štandardov niektorých vyučovacích predmetov do ročníkov podľa UP ŠkVP v učebných osnovách
- neaktualizovanie prierezových tém v súlade so ŠVP; neurčenie alebo nekomplexné deklarovanie spôsobu ich realizácie; nerozčlenenie prierezových tém podľa stupňa vzdelávania; nerealizovanie didaktických hier v rámci prierezovej témy Ochrana života a zdravia
- spájanie žiakov rôznych ročníkov na niektorých vyučovacích predmetoch na obidvoch stupňoch vzdelávania

- nekomplexné rozpracovanie úpravy podmienok výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP alebo ich absencia; neúplné vypracovanie systému podporných a kompenzačných opatrení pre vzdelávanie žiakov so ŠVVP s ohľadom na ich špecifické potreby a možnosti školy v ŠKVP
- nezpracovanie foriem výchovy a vzdelávania individuálne vzdelávaných žiakov do obsahu ŠKVP; absencia popisu priestorového a materiálno-technického zabezpečenia a podmienok ochrany zdravia individuálne vzdelávaného žiaka v žiadosti zákonného zástupcu o povolenie individuálneho vzdelávania
- nedostatočné rozpracovanie vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov vrátane žiakov so ŠVVP
- neprerokovanie ŠKVP v pedagogickej rade, v rade školy a jeho nezverejnenie na verejne prístupnom mieste

V RIADENÍ ŠKOLY

- nevydanie plánu profesijného rozvoja alebo jeho nevypracovanie v súlade so zameraním školy a vydanie bez prerokovania v pedagogickej rade; nevykonávanie každoročného hodnotenia pedagogických zamestnancov vrátane písomného záznamu
- zníženie najnižšieho priemerného počtu žiakov v triedach základnej školy bez súhlasu zriaďovateľa
- nedôsledné realizovanie výkonu štátnej správy v prvom stupni pri vydávaní rozhodnutí v zmysle platných právnych predpisov
- nevypracovanie školského poriadku v súlade s platnou legislatívou; neoboznámenie žiakov a ich zákonných zástupcov so školským poriadkom preukázateľným spôsobom; neprerokovanie ŠP s orgánmi školskej samosprávy; nezverejnenie jeho obsahu na verejne prístupnom mieste
- neprerokovanie rozvrhu dozorov a rozvrhu hodín na zasadnutí pedagogickej rady a jeho nezverejnenie aj na webovom sídle školy
- nezabezpečenie obsadenia pracovnej pozície školského špeciálneho pedagóga alebo iného odborného zamestnanca v škole evidujúcej viac ako 20 začlenených žiakov so ZZ (okrem žiakov so ZZ vzdelávaných v špeciálnych triedach)
- nedodržanie príslušného ustanovenia školského zákona a metodického pokynu pri hodnotení žiakov vrátane žiakov so ŠVVP (*neurčenie náhradného termínu na hodnotenie žiaka, ktorého nebolo možné vyskúšať a hodnotiť v riadnom termíne, neuplatňovanie jednotných kritérií pri hodnotení žiakov a pri hodnotení praktických aktivít, vykonanie súhrnného hodnotenia žiaka bez preukázania úrovne dosiahnutých výsledkov vo vyučovacom predmete; nehodnotenie diktátov žiakov s vývinovými poruchami učenia slovné s vyčíslením počtu chýb*)
- nevypracovanie IVP pre žiakov so ŠVVP v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a po konzultácii so zákonným zástupcom; chýbajúce/ nedoplnené informované súhlasy zákonných zástupcov v IVP, neposkytnutie kópie IVP zákonnému zástupcovi školou, neinformovanie zákonného zástupcu v prípade mimoriadneho zhoršenia prospechu a správania žiaka preukázateľným spôsobom
- neuskutočňovanie kontroly odbornopedagogického a materiálno-technického zabezpečenia výchovy a vzdelávania a ochrany zdravia individuálne vzdelávaného žiaka kmeňovou školou
- nedodržanie príslušných ustanovení školského zákona týkajúcich sa realizácie komisionálnych skúšok (*nevymenovanie členov skúšobnej komisie riaditeľom školy, nezabezpečenie najmenej trojčlennej komisie alebo konanie komisionálnej skúšky bez účasti členov komisie; nevyhlásenie výsledku komisionálnej skúšky verejne v deň jej konania, nerealizovanie komisionálnej skúšky z príslušného učiva povinných, najmä výchovných predmetov na obidvoch stupňoch vzdelávania individuálne vzdelávaných žiakov v 1. a 2. polroku, vykonanie komisionálnej skúšky nad rámec obsahu príslušného učiva z vyučovacieho predmetu*)

- neprihlásenie všetkých žiakov 9. ročníka na celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka
- nedôsledné vedenie a neaktualizovanie pedagogickej dokumentácie vrátane dokumentácie žiakov so ŠVVP a interných dokumentov školy

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nezabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti PZ spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady na výkon pracovanej činnosti pedagogického zamestnanca v základnej škole
- nevypracovanie programu adaptačného vzdelávania pre začínajúcich PZ
- nezískanie profesijných kompetencií potrebných na výkon činnosti vedúceho PZ
- nestanovenie úväzku priamej výchovno-vzdelávacej činnosti vedúcemu PZ a nevykonávanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti vedúcim PZ
- nezabezpečenie vyučovania náboženskej výchovy v alternácii s etickou výchovou
- nedodržanie stanovených noriem a princípov organizácie vyučovania na obidvoch stupňoch vzdelávania
- nezabezpečenie dôsledného dodržiavania Pokynov NIVaM pri testovaní žiakov 9. ročníka ZŠ
- nezabezpečenie zloženia školského parlamentu v súlade s platným právnym predpisom, nevypracovanie jeho štatútu

Štátna školská inšpekcia **upozornila** 1 zriaďovateľa⁶ a príslušný *regionálny úrad verejného zdravotníctva* na porušenie platného právneho predpisu, ktorého riešenie patrilo do ich pôsobnosti (*nevyhovujúci stav v oblasti priestorových podmienok základnej školy*). V súvislosti s daným stavom v kontrolovanom subjekte ŠŠI taktiež podala **podnet splnomocnencovi vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva** v Košiciach a *Poradni pre občianske a ľudské práva* v Košiciach.

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva bol zaslaný **podnet** na prešetrenie zistených nedostatkov, ktoré sa týkali nezaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov súkromnej ZŠ.

Regionálny úrad školskej správy bol **upozornený** na zistené negatívne skutočnosti v 1 škole, ktoré sa týkali neefektívneho vynakladania finančných prostriedkov.

Akceptovanie 67,2 % odporúčaní riaditeľmi kontrolovaných subjektov malo pozitívny vplyv na úroveň riadenia školy a na vytvorenie podmienok smerujúcich k zvýšeniu kvality výchovno-vzdelávacieho procesu.

Negatívny vplyv na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu malo neakceptovanie 32,8 % odporúčaní. Vo výchovno-vzdelávacom procese naďalej pretrvávali nedostatky v oblasti uplatňovania efektívnych stratégií vyučovania pri rozvíjaní jednotlivých kompetencií žiakov. Nezabezpečenie koordinácie vzdelávania žiakov so ŠVVP zriadením školského podporného tímu, neposkytovanie komplexného výchovného a kariérového poradenstva a pretrvávajúce nedostatky vo vedení pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy negatívne vplývalo na kvalitu riadenia školy i na kvalitu edukácie.

Splnením 90,9 % opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi a 100 % opatrení uložených ŠŠI boli vytvorené predpoklady na zlepšenie úrovne riadenia, podmienok a realizácie výchovy a vzdelávania a zaistenia bezpečnosti školského prostredia. Zmenou personálnych podmienok sa zabezpečila požadovaná úroveň odbornosti vyučovania.

Nesplnením 9,1 % opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi pretrvávali nedostatky v obsahovom spracovaní školského vzdelávacieho programu, v organizácii vyučovania, v implementovaní odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie v IVP žiakov so ŠVVP, v nesplnení vyučovacej povinnosti riaditeľky školy a zástupkyne riaditeľky školy, ako aj v nezabezpečení personálnych podmienok, čo malo nepriaznivý dosah na výchovno-vzdelávacie proces v školách.

⁶ Obec Svinia

2.5 ODPORÚČANIA

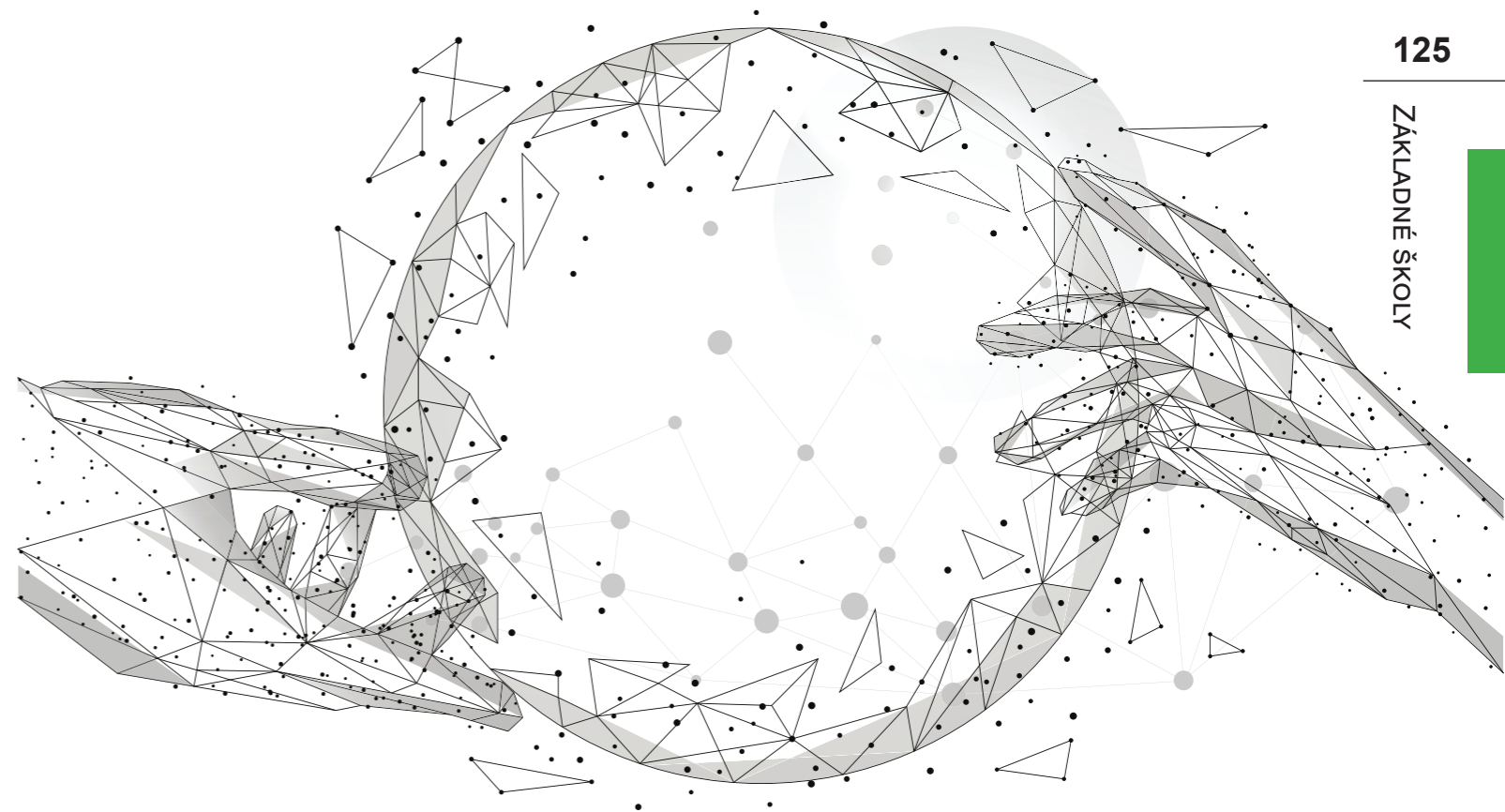
ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- Využívať prvky participatívneho riadenia celého procesu zmien v škole, zdieľať predstavy o smerovaní školy, stanoviť primárne ukazovatele zmien a využiť ich pri vytváraní vízie a celkového smerovania školy.
- Podporovať rozvoj celkovej kvality školy nastavením efektívneho systému autoevalvačných procesov, priebežne monitorovať a analyzovať oblasti s nižšou úspešnosťou s cieľom zlepšenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu, zainteresovať do evalvácie aj členov pedagogických kolektívov.
- Zamerať pozornosť na vypracovanie ŠkVP v súlade so ŠVP; zosúladiť a stanoviť reálne ciele a zámery v ŠkVP v nadväznosti na koncepciu rozvoja školy a podmienky školy; zohľadňovať potreby všetkých aktérov podieľajúcich sa na výchove a vzdelávaní.
- Vypracovať dôsledne UP spolu s vlastnými poznámkami; rozpracovať učebné osnovy jednotlivých predmetov v súlade so vzdelávacími štandardmi; v školách s vyššou koncentráciou žiakov z MRK posilniť z disponibilných hodín vyučovanie predmetu SJL.
- Zapracovať úpravy podmienok výchovy a vzdelávania pre žiakov so ŠVVP v ŠkVP; rešpektovať odporúčania zariadení poradenstva a prevencie s ich podrobným rozpracovaním v IVP; vypracovať koncepcnú stratégiu inkluzívneho vzdelávania; vytvoriť a aplikovať systém včasného varovania v prospech ohrozených skupín žiakov, analyzovať príčiny ich školského neúspechu a uplatňovať kompenzačné programy pre žiakov zo SZP, z MRK; pravidelne vyhodnocovať špeciálnopedagogické intervencie v oblasti odstraňovania problémov žiakov v edukácii.
- Zabezpečiť žiakom, najmä v školách na národnostne zmiešanom území a v školách s vyššou koncentráciou žiakov z MRK, ktorí pri nástupe do 1. ročníka nemajú adekvátne rozvinuté komunikačné zručnosti, poskytovanie kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy, aby sa mohli plnohodnotne zapájať do VaV a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti.
- Vytvárať podmienky pre uplatňovanie inkluzívneho vzdelávania a pôsobenie školského podporného tímu zaistením optimálneho počtu OZ a PZ zodpovedajúceho potrebám telesného, psychického a sociálneho vývinu každého žiaka.
- Sfunkčniť systém kontroly a hodnotenia systematickou analýzou, zovšeobecňovaním kontrolných zistení, prijímaním opatrení na odstraňovanie nedostatkov a vykonaním následnej kontroly ich plnenia, oboznamovať pedagógov so zisteniami z kontrolnej činnosti.
- Pravidelne sledovať a hodnotiť kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu so zameraním na rozvíjanie všetkých kľúčových kompetencií žiakov, kontrolnú činnosť orientovať na rozvíjanie komunikačných kompetencií najmä v školách na národnostne zmiešanom území a v školách s vyššou koncentráciou žiakov z MRK; zistenia analyzovať, vyhodnocovať a v prípade negatívnych zistení prijímať opatrenia na ich odstránenie a následne kontrolovať ich plnenie.
- Zacieliť vo výchovno-vzdelávacom procese pozornosť na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov s dôrazom na rozvoj kritického myslenia, digitálnych zručností, sociálnych kompetencií – pravidelným zaraďovaním participatívneho vyučovania, občianskych kompetencií – systematickým podporovaním rozvíjania hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov.
- Stimulovať záujem žiakov o získavanie nových poznatkov ich aktívnou činnosťou, praktickou skúsenosťou a pomocou zážitku; vytvárať priestor pre častejšie realizovanie experimentov, bádateľských aktivít a participácie žiakov na demonštračných pokusoch; zvýšiť mieru uplatňovania tímového vyučovania s prezentovaním výsledkov spoločnej činnosti žiakov.
- Vytvoriť priestor pre formovanie metodických orgánov ako menších tímov pre komunikáciu a spoluprácu zamestnancov z rovnakej alebo podobnej aprobácie, resp. oblasti; v školách, kde sú zriadené, zaistiť efektívne plnenie vzdelávacej, kontrolnej a hodnotiacej funkcie metodických orgánov, s cieľom zvyšovať úroveň edukačného procesu a podporovať iniciatívu, tímovú spoluprácu všetkých členov pedagogického kolektívu a ich angažovanosť pre napĺňanie výchovno-vzdelávacích cieľov a vízie školy.

- Sledovať transfer poznatkov získaných z absolvovaných programov kontinuálneho vzdelávania PZ do edukačného procesu, realizovať interné vzdelávanie zamerané na vzájomnú výmenu skúseností, príkladov dobrej praxe a poskytovať metodicko-odborné konzultácie PZ so zreteľom na začínajúcich pedagogických zamestnancov.
- Zefektívniť systém poskytovania výchovného poradenstva a prevencie, psychologického a kariérového poradenstva vzájomným obsahovým prepojením a kooperáciou všetkých jeho zložiek; ustanoviť v školách samostatnú funkciu kariérového poradcu; vypracovať premyslený plán výchovného poradcu orientovaného na pomoc pri riešení výchovných problémov žiakov a eliminovaní bariér v učení MÚŽ, vrátane žiakov z rizikových skupín; vypracovať strategický plán s ohľadom na realizáciu kariérového poradenstva už na úrovni primárneho vzdelávania, vytvoriť účinný informačný systém smerom k žiakom a ich zákonným zástupcom pri voľbe ich ďalšieho štúdia.
- Monitorovať vzájomné vzťahy učiteľov a žiakov, negatívne prejavy správania žiakov s cieľom odhaľovať ich príčiny, nájsť účinné prostriedky na oslabenie ich negatívneho vplyvu a prijímať opatrenia na ich eliminovanie, realizovať kontrolu ich plnenia a s výsledkami oboznámiť učiteľov, žiakov a ich zákonných zástupcov, s cieľom zabezpečiť podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany žiakov pred negatívnym javmi v správaní a prejavmi šikanovania.
- Systematicky realizovať aktivity s pozitívnym dosahom na formovanie postojov žiakov a prevenciu a odhaľovanie sociálno-patologických javov v ich správaní, využívať účinné spôsoby oboznamovania žiakov s ustanoveniami školského poriadku.
- Zabezpečiť rozvíjanie kooperatívnych vzťahov medzi žiakmi prostredníctvom programov zameraných na rozvoj sociálnej interakcie, tolerance a znášanlivosti k heterogénnym skupinám žiakov.
- Zefektívniť kooperáciu rodiny a školy prijímaním a realizovaním opatrení na posilnenie vzájomnej spolupráce medzi komunitou školy a zákonnými zástupcami žiakov, v prípade výskytu nežiaduceho správania sa žiaka alebo zhoršenia prospechu bezodkladne ich informovať.
- Venovať pozornosť v prostredí školy vytváraniu podnetného a podporujúceho prostredia a kultúry pre žiakov i PZ a OZ školy, budovať hodnotovo orientované prostredie, v ktorom prevláda komunikácia, otvorená kritická diskusia a pozitívne interpersonálne vzťahy; podnecovať učiteľov k cieľavedomejšiemu spoznávaniu osobnosti žiaka, jeho záľub a spôsobu trávenia voľného času.
- Podnecovať žiakov k účasti na kreovaní školského parlamentu, vytvárať priestor na spolupodieľanie sa žiakov na tvorbe školského poriadku a pri riešení výchovných problémov spolužiakov.
- Prihlasovať na celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka všetkých žiakov školy, vrátane žiakov plniacich povinnú školskú dochádzku v školách mimo územia SR; zaistiť dôsledné dodržiavanie pokynov vypracovaných NIVaM na plnenie povinností súvisiacich s úlohami Testovania 9.
- Vychádzať pri tvorbe plánu kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ z analýzy potrieb školy, so zameraním na uplatňovanie metód formatívneho hodnotenia, na inkluzívne vzdelávanie a prácu so žiakmi ohrozenými školským neúspechom, na aplikovanie metód vyučovania slovenského jazyka ako cudzieho jazyka.
- Využívať možnosti spolupráce pri zabezpečovaní vzdelávacích aktivít pre pedagogických zamestnancov s regionálnym centrom podpory učiteľov s cieľom zvýšiť úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu v školách.
- Aktívne spolupracovať so zriaďovateľom pri dobudovaní a úpravách základných učebných priestorov škôl, pri zabezpečení materiálno-technického vybavenia; pri revitalizovaní školských budov vytvárať bezbariérové prostredie pre žiakov so ZZ.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Zintenzívniť komunikáciu so školami o ich koncepcných zámeroch, stratégiách ich naplňovania a sledovanej kvalite riadenia a vedenia; podnecovať školy k realizácii procesov autoevalvácie s cieľom rozvoja a zvyšovania ich kvality.
- Podporovať profesijný manažérsky a líderský rast riaditeľov, vytvárať podmienky pre zdieľanie príkladov dobrej praxe na úrovni vedenia škôl.
- Napomáhať školám pri zabezpečovaní pedagogických a odborných zamestnancov pre žiakov so ŠVVP, vytvárať v školách podmienky pre zriadenie a činnosť inkluzívnych tímov.
- Participovať na zabezpečovaní priestorového a na modernizácii materiálneho-technického vybavenia nevyhnutného na realizáciu VaV v súlade so ŠVP a zlepšovaní podmienok na zavádzanie inovačných trendov vo výchovno-vzdelávacom procese (vybudovanie telocviční, odborných učební a dielní, ako aj školských jedální, zabezpečenie učebnými pomôckami).
- Pomáhať školám s financovaním úpravy bezbariérových vstupných a učebných priestorov s ohľadom na žiakov so ZZ ako jednej zo základných podmienok pre realizáciu inkluzívneho vzdelávania.
- Aktívne sa podieľať na odstránení dvojzmennej prevádzky v školách dobudovaním a rozšírením ich chýbajúcich kapacít.

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Realizovať naďalej programy kontinuálneho vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov orientované na rozvíjanie ich pedagogických spôsobilostí v oblasti uplatňovania aktivizujúcich, inovačných a participatívnych metód, foriem, nástrojov zameraných na zefektívnenie vyučovania a rozvoj kľúčových kompetencií žiakov; aplikácie podporných stimulov, personalizáciu edukácie a prácu so žiakmi ohrozenými školským neúspechom; implementácie podporných opatrení vo VaV žiakov so ŠVVP navrhnutých poradenskými zariadeniami; tvorby a uplatňovania efektívneho kontrolného systému zameraného na všetky oblasti činnosti školy; aplikácie podporných opatrení pre vzdelávanie žiakov, ktorí nemajú dostatočne rozvinuté komunikačné spôsobilosti v štátnom jazyku.
- Cielene vytvárať metodické materiály pre vyučujúcich, ktoré reflektujú nové potreby a požiadavky vyplývajúce zo zavádzania inovatívnych trendov vo vzdelávaní.
- Zintenzívniť podporu a pomoc školám vzdelávajúcich žiakov so ZZ, zo SZP, z MRK, u ktorých je zvýšené riziko predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky v oblasti kariérového vývinu a profesijnej orientácie.
- Zefektívniť spoluprácu príslušných orgánov štátnej správy a obcí s príslušným ÚPSVaR pri riešení zanedbávania povinnosti plnenia povinnej školskej dochádzky.
- Vytvárať legislatívne a finančné podmienky pre riaditeľov škôl na zabezpečovanie dostatočného počtu odborných a pedagogických zamestnancov škôl a kreovanie školských podporných tímov vzhľadom na počet vzdelávaných žiakov so ŠVVP.
- Vyčleniť najmä pre zriaďovateľov v obciach s prítomnosťou rómskych komunít dostatočné finančné prostriedky na odstránenie dvojzmennej prevádzky v školách, v ktorých počet žiakov presahuje ich kapacitné možnosti, a tým zabezpečiť rovný prístup k vzdelávaniu všetkým žiakom.

- Podieľať sa na spolupráci s miestnymi samosprávami pri budovaní komunitných centier.
- Znovu zaviesť do legislatívy povinnosť riaditeľov škôl zriadiť ako svoje poradné a iniciatívne orgány metodické združenia (pre pedagogických zamestnancov prvého stupňa) a predmetové komisie (pre učiteľov druhého stupňa) ako jednu z nezastupiteľných zložiek riadenia školy.
- Znížiť byrokráciu vo vedení dokumentácie žiakov so ŠVVP v súvislosti s poskytovaním podporného opatrenia (Vyjadrenie na účel poskytnutia podporného opatrenia predložené riaditeľovi školy alebo riaditeľovi školského zariadenia sa zároveň považuje za požiadanie o poskytnutie podporného opatrenia), úpravy zmien preniesť do zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) a vyhlášky č. 399/2023 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii.
- Zabezpečiť v spolupráci s vysokými školami, ktoré pripravujú budúcich učiteľov, akreditáciu študijných programov učiteľstva jednotlivých odborov v súlade s reálnymi potrebami praxe vo vzťahu k zmene kurikula.
- Zvážiť pri realizácii nového kurikula znovuzadefinovanie povinného základného materiálne-technického a priestorového vybavenia škôl v Štátnom vzdelávacom programe pre základné vzdelávanie.

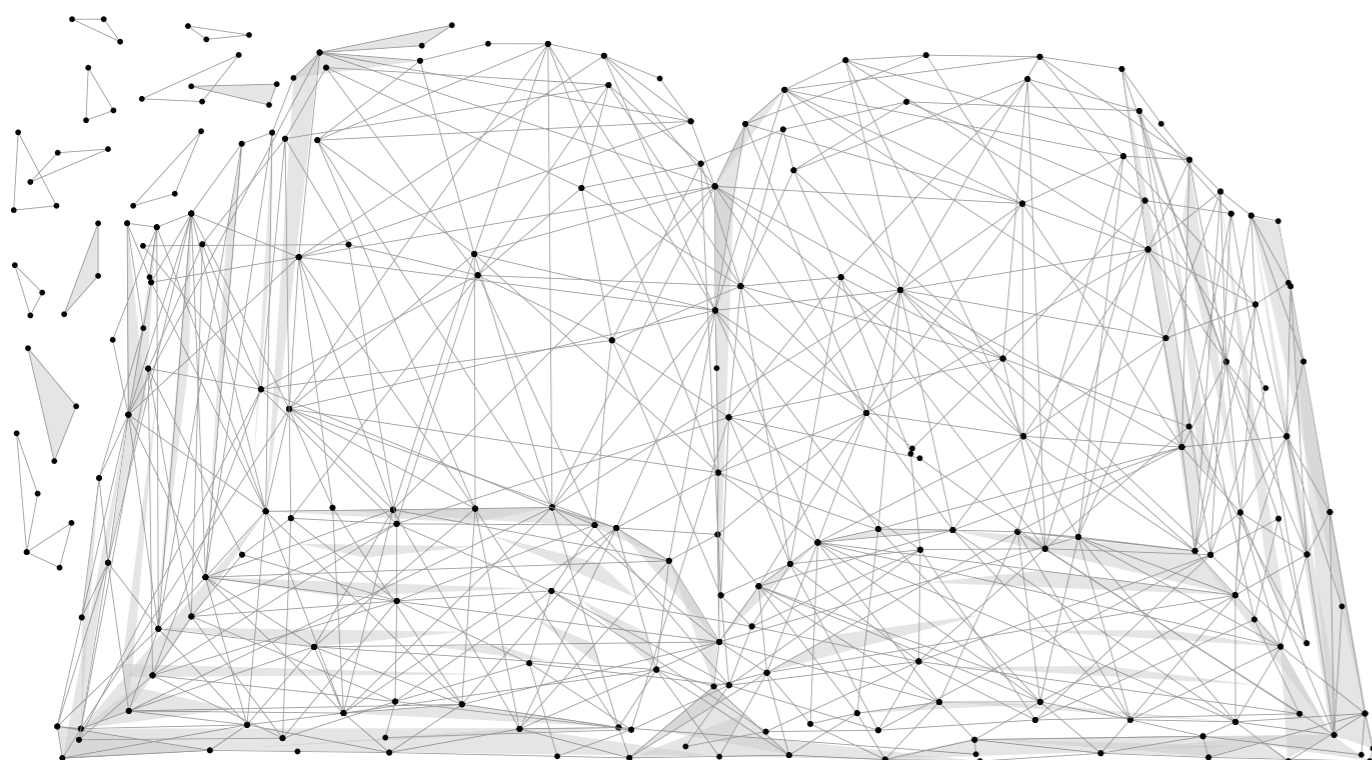
3 KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI GYMNAZIA

- 129 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
- 154 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 156 ODPORÚČANIA

Štátna školská inšpekcia vykonala komplexné inšpekcie na **11** gymnáziách vo všetkých krajoch SR (okrem Banskobystrického kraja).

KOMPLEXNÉ INŠPEKCIE

3.1 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania na gymnáziu.

Všetky sledované GYM vzdelávali žiakov v 4-ročnom VP, z nich 5 aj v 8-ročnom VP, 3 aj v 5-ročnom VP a 2 aj v 5- a 8-ročnom VP.

V školskom roku 2023/2024 sa v kontrolovaných školách v 156 triedach vzdelávalo spolu **3 899** žiakov, z nich 2,1 % tvorili žiaci so ŠVVP.

Prehľad o triedach a žiakoch v kontrolovaných gymnáziách	4-ročný VP (1. – 4. ročník)	8-ročný VP (1. – 8. ročník)	5-ročný VP (1. – 5. ročník)	Spolu
Počet tried	81	47	28	156
Celkový počet žiakov	2 169	1 003	727	3 899
Celkový počet žiakov so ŠVVP	35	20	29	84
z nich počet žiakov so ZZ	35	15	29	79
z nich počet žiakov zo SZP	0	4	0	4
z nich počet žiakov s nadaním	0	1	0	1

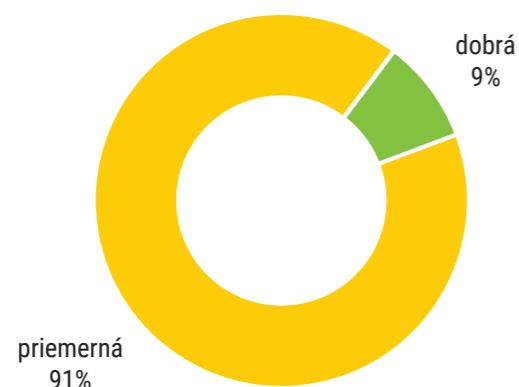
Výchovno-vzdelávací proces v školách zabezpečovalo **363** PZ (z nich 5 zahraničných lektorov) a **17** OZ (7 školských psychológov, 1 školský špeciálny pedagóg, 1 sociálny pedagóg), ako aj 7 pedagogických asistentov a 1 iný zamestnanec podieľajúci sa na činnosti ako digitálny koordinátor. Školské podporné tímy pracovali v 5 školách.

PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Pribeh VaV bol posudzovaný na 23 predmetoch z 5 vzdelávacích oblastí (*Jazyk a komunikácia 251, Matematika a práca s informáciami 116, Človek a príroda 111, Človek a spoločnosť 74, Človek a hodnoty 2*). Vykonaných bolo 554 hospitácií.

Učenie sa žiakov – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
0	1	10	0	0

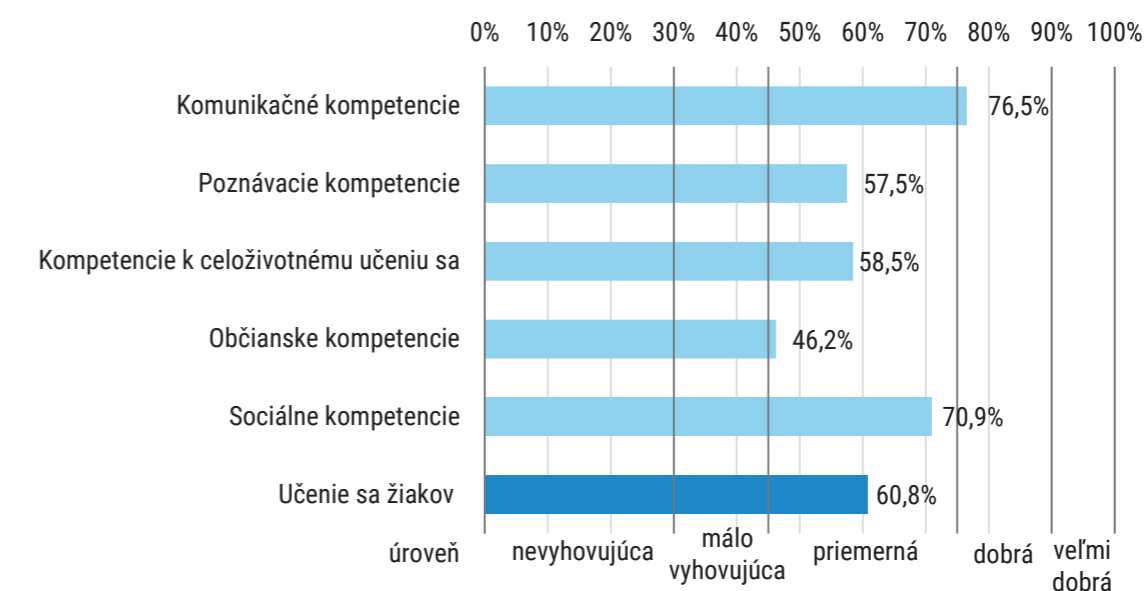
GRAF 58 Pribeh výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

ROZVÍJANIE KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ V UČENÍ SA ŽIAKOV BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Z celkového zhodnotenia úrovne posudzovaných kompetencií vyplynulo, že v najväčšej miere boli rozvíjané komunikačné kompetencie, ktoré dosiahli dobrú úroveň. Ostatné kompetencie vrátane poznávacích boli rozvíjané na úrovni priemernej. Úroveň poznávacích kompetencií znižoval rozvoj vyšších kognitívnych procesov. Najnižšie percento dosiahlo rozvíjanie občianskych kompetencií, ktoré má značné rezervy v rozvíjaní argumentačne podloženej obhajobe vlastného názoru žiakov v diskusii. V najmenšej miere boli rozvíjané najmä na predmetoch vzdelávacej oblasti *Matematika a práca s informáciami*.

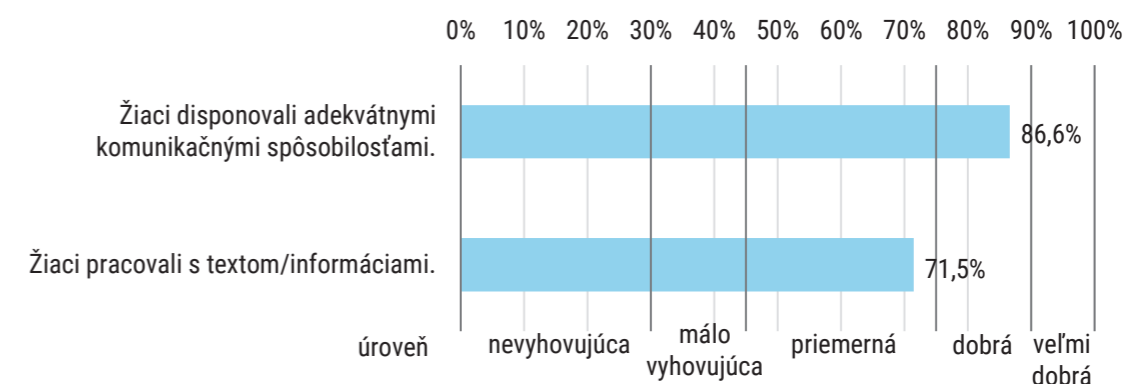
GRAF 59 Hodnotenie rozvíjania kľúčových kompetencií

Posudzované na dobrej úrovni bolo preukázanie adekvátnych **komunikačných spôsobilostí** žiakmi, ktoré sa prejavilo zväčša plynulým vyjadrovaním najmä na hodinách vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia* a *Človek a spoločnosť*. Žiaci boli na väčšine hodín vedení ku kultivovanému a spisovnému vyjadrovaniu, ojedinele bola potrebná korekcia ich prejavu vyučujúcimi. Zväčša dokázali využívať požadovanú terminológiu v ústnom alebo v písomnom prejave. Na hodinách druhého VUJ (bilingválne GYM) alebo CUJ boli podnecovaní ku komunikácii v cudzom jazyku počas celej vyučovacej hodiny. Metódy podporujúce každodenné situačné použitie jazyka viedli k aktívnemu zapájaniu žiakov do dialogickej činnosti a k spontánnemu vyjadrovaniu. Ale napríklad vo VO *Matematika a práca s informáciami*, *Človek a príroda* na hodinách, kde prevažoval ústny prejav vyučujúcich alebo zadávanie zatvorených otázok, žiaci často využívali jednoslovné odpovede.

Práca s textom a s informáciami bola rozvíjaná na priemernej úrovni. Žiaci pracovali s rôznymi druhmi textov z edukačných publikácií alebo z iných zdrojov printových alebo elektronických. Textom porozumeli, dokázali vyhľadať explicitne a implicitne uvedené informácie, avšak k posudzovaniu, hodnoteniu, uvažovaniu alebo zaujatiu stanoviska boli vedení v menšej miere, a to napríklad na hodinách SJSJL. Efektívne stratégie podnecujúce rozvoj čitateľskej gramotnosti boli využívané len ojedinele. Úroveň práce s textom znižovalo menej príležitostí na spracovávanie a prepájanie informácií so svojimi poznatkami. Zlepšenie si vyžaduje ako rozvíjanie schopností uvažovať o texte a dať do kontextu širšie súvislosti, tak aj rozvíjanie tvorivých schopností žiakov pri produkcii vlastného ústneho alebo písomného textu.

GRAF 60 Hodnotenie rozvíjania komunikačných kompetencií

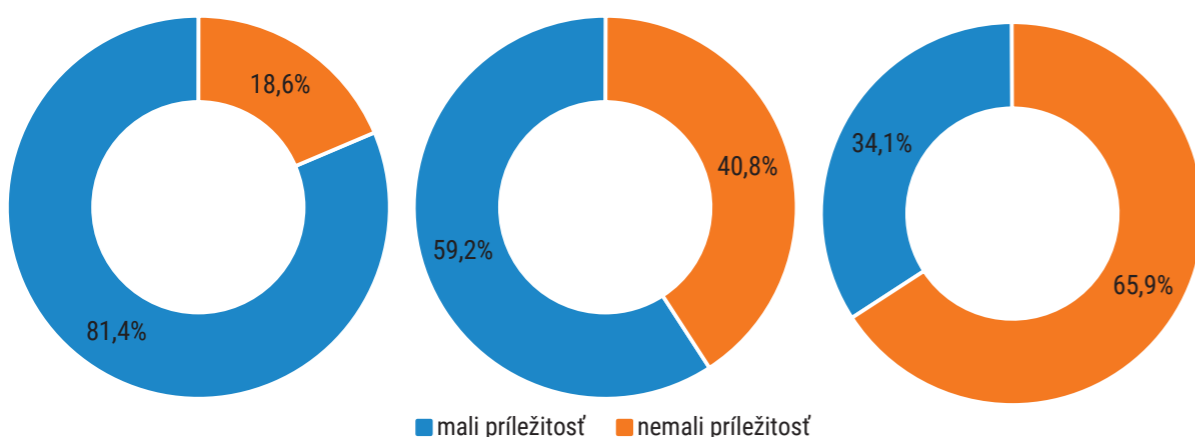
Len na necelej polovici hodín (47,8 %) bol rozvoj komunikačných zručností žiakov podporený zmysluplným využívaním IKT. Nedostatkom bolo, že IKT slúžili zväčša len na prezentovanie učiva, čo nevedlo k ich efektívnemu využívaniu žiakmi.

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané na dobrej úrovni a zároveň z posudzovaných kompetencií na najvyššej. Pozitívom bola schopnosť žiakov reagovať na podnety s využitím primeranej slovnej zásoby a odbornej terminológie. Ich rozvíjanie oslabovala práca s textom na vyšších úrovniach čítania s porozumením, interpretácia textu a jeho hodnotenie, ako aj tvorba textu ústneho alebo písomného.

Druhú najnižšiu úroveň (57,5 %) dosiahlo rozvíjanie **poznávacích kompetencií**. Vyučujúci cielene rozvíjali najmä nižšie myšlienkové procesy zadávaním úloh overujúcich zapamätanie a porozumenie a schopnosť aplikovať už nadobudnuté poznatky v nových situáciách alebo myšlienkových operáciách. Žiaci boli vedení k riešeniam podľa vzorov, opakovaniu a napodobňovaniu. Často využívaná informačno-receptívna a reproduktívna metóda, ale aj kladenie zatvorených otázok vyžadujúcich odpoveď áno/nie alebo riešenie konvergentných úloh na úrovni nižších kognitívnych procesov nepodnecovali zvedavosť žiakov. Úroveň poznávacích kompetencií znižoval rozvoj **vyšších kognitívnych procesov**. Schopnosť žiakov riešiť úlohy vyžadujúce analytické myslenie dosiahla 68,5 %, rozvíjanie schopnosti vyvodiť závery, zaujať stanovisko bolo pozorované v oveľa menšej miere (46 %). Najmenej (28 %) boli žiaci vedení k produkovaniu, čo korešponduje aj s nedostatkom rozvíjania tvorivosti pri práci s textom.

GRAF 61 Percentuálny podiel vyučovacích hodín, na ktorých žiaci mali možnosť riešiť úlohy na rozvoj vyšších myšlienkových procesov

rozvíjanie analytického myslenia rozvíjanie hodnotiaceho myslenia rozvíjanie tvorivého myslenia

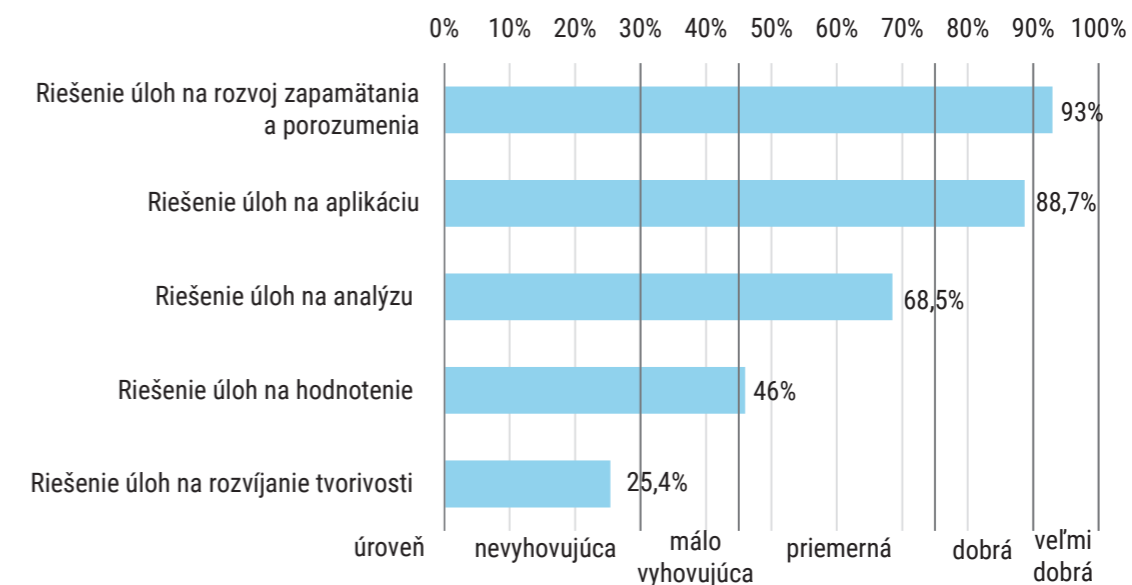

V predmetoch SJSJ a ETV nebolo zaznamenané riešenie úloh na tvorivosť vôbec, v predmetoch vzdelávacej oblasti *Človek a spoločnosť* len ojedinele (9,1 %). Ak však žiakom boli zadávané úlohy vyžadujúce preukázanie schopností hĺbkovej analýzy, samostatného uvažovania a vyvodzovania záverov, úlohy riešiť dokázali. Zlepšenie si vyžaduje podnecovanie tvorivého potenciálu žiakov. Rozvoj hodnotiacich schopností žiakov nebol zaznamenaný na 40,8 % vyučovacích hodín a rozvoj tvorivosti až na dvoch tretinách hodín (65,9 %). Ak ale žiaci dostali príležitosť, tak úlohy na hodnotenie vedeli riešiť až na 88,4 % vyučovacích hodín. Úlohy zamerané na tvorivosť mali možnosť riešiť len na tretine vyučovacích hodín (34,1 %), pričom z týchto ich nevedeli riešiť na 18 % hodín.

Bádateľsky orientované vyučovanie, hoci mali školy naň vytvorené podmienky, bolo zastúpené v menšej miere, a to prevažne na úrovniach rozvíjania nižších kognitívnych procesov a zväčša na predmetoch zo VO *Človek a príroda*.

Rozvíjanie **poznávacích kompetencií** dosiahlo priemernú úroveň, avšak s druhým najnižším percentuálnym hodnotením. Na hodnotení sa odrážalo nedostatočné rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov najmä na úrovni tvorivosti napríklad zadávaním úloh vyžadujúcich navrhnutie možného riešenia alebo jeho postupu, resp. vytvorenia vlastného riešenia, príkladu. Potenciál žiakov nebol v dostatočnej miere rozvíjaný vhodnými podpornými stimulmi vyžadujúcimi samostatné a tvorivé myslenie.

GRAF 62 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií

K rozvoju **kompetencií k celoživotnému učeniu sa** (58,5 %) prispela pomerne silná motivácia žiakov učiť sa, ktorá ich na väčšine pozorovaných hodín nabádala k aktivite a zapájaniu do činností. Žiaci si uvedomovali potrebu sebarealizácie a sebarozvoja. Osľaboval ju však na štvrtine vyučovacích hodín nedostatok príležitostí na rozvoj kritického myslenia a práce s vlastnou chybou, ktorý súvisel aj s neposkytnutím možností hodnotiť vzdelávací proces, spolužiakov, ale hlavne seba. Zlepšenie si vyžaduje vytvorenie dostatočného priestoru na uvedomenie si svojich silných stránok, ktoré by žiakov viedli k pokroku, a slabých stránok, na ktorých rozvoji by museli participovať a uvedomovať si potrebu a spôsob vlastného rozvoja. Len 40,5 % žiakov sa v dotazníkoch vyjadrilo, že učiteľia ich učia plánovať a organizovať si samostatne učenie, aby boli úspešní a zlepšili sa.

Kompetencie k celoživotnému učeniu sa boli rozvíjané na priemernej úrovni. Umocňovala ich pomerne silná motivácia žiakov osvojiť si nové poznatky, avšak pasívne a bez vlastnej participácie. Osľabovalo ju nevytvorenie priestoru na hodnotenie a sebahodnotenie ako prostriedku napredovania a prijímania pozitívnej kritiky. Ak boli žiakom poskytované vhodné podporné stimuly na učenie (sa) a mali možnosť zažiť úspech, väčšina z nich vedela a dokázala pracovať na svojom pokroku vo vzdelávaní.

Najnižšie hodnotenie dosiahlo rozvíjanie **občianskych kompetencií** (46,2 %). Väčšia pozornosť venovaná získavaniu faktických poznatkov ako rozvoju samostatného myslenia a rozvíjaniu hodnotiacich úsudkov sa odrazila najmä na rozvoji občianskych kompetencií. Pomerne menší priestor a slabšie stimuly dostávali žiaci na vyjadrenie svojho presvedčenia alebo mienky, resp. preukázanie záujmov. Zlepšenie si vyžaduje rozvoj schopnosti žiakov vyjadriť svoje stanovisko alebo názor a podporiť ho vhodne zvolenými argumentmi, a tak ho obhájiť. Avšak z pozorovaní vyučovacích hodín vyplynulo aj to, že žiaci boli otvorení diskusií a ak dostali príležitosť, boli ochotní vypočuť si aj názor iných a prisieť tak k výmene skúseností k témam súvisiacim ako s učebným obsahom, tak aj k celospoločenským. V najmenšej miere boli občianske kompetencie rozvíjané na predmetoch VO *Matematika a práca s informáciami* (32,4 %). Pomerne nízke percento dosiahlo ich rozvíjanie aj vo vzdelávacích oblastiach *Človek a spoločnosť* (56,9 %) a *Človek a hodnoty* (62,5 %) i napriek tomu, že predmety týchto VO na rozvoj občianskych kompetencií poskytujú dostatok príležitostí. V dotazníkoch sa však dost' vysoké percento žiakov (82 %) vyjadrilo, že učitelia im umožňujú v škole diskutovať, ale len 37,6 % je umožnené podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré prispievajú k zlepšeniu práce školy, čo tiež s občianskymi kompetenciami súvisí.

Občianske kompetencie žiaci preukázali len na priemernej úrovni s najnižším hodnotením. Prejavený potenciál argumentácie a schopnosť vyjadriť na vyučovacej hodine vlastný názor učitelia nepodporovali v dostatočnej miere, žiaci zväčša svoje názory alebo postoje len vyjadrili bez dôrazu na ich obhájenie s využitím vhodnej a relevantnej podpornej argumentácie z rôznych zdrojov.

Rozvoj **sociálnych kompetencií** (70,9 %) bol umocnený akceptáciou nastavených pravidiel na vyučovaní, toleranciou a podporou, ako aj vzájomným empatickým prístupom. Ak bola skupinová práca alebo kooperatívne vyučovanie využité, žiaci vzájomne kooperovať dokázali. Avšak nie vždy dostali príležitosť informovať o spoločných zisteniach, posúdiť ich a argumentovať, ako aj vyjadriť sa k výsledkom tímovej práce. Žiakom nebol poskytnutý dostatočný priestor na reflexiu skupinovej činnosti, ocenenie výsledkov práce ako celku. Zlepšenie si preto vyžaduje podpora vzájomnej kooperácie (43,7 %), rozvoj schopnosti žiakov pracovať v tíme, spolupodieľať sa na dosiahnutí spoločného cieľa a prezentovať zistenia a posúdiť ich.

Efektívna a ústretová komunikácia na vyučovaní podporovala rozvoj sociálnych kompetencií, ale oslabovalo ich nedostatočné poskytnutie priestoru na vzájomnú kooperáciu a rozvoj prezentačných zručností žiakov so zdôvodnením výsledkov tímovej práce.

Vyučovanie učiteľmi vychádzalo v začiatkoch vyučovacích hodín zo stanovených výchovno-vzdelávacích cieľov, ktoré mali často len informačný charakter bez orientácie na zdokonalenie výkonu žiakov. Ak učiteľ vhodne stanovil cieľ vyučovacej hodiny, zväčša to ovplyvnilo ako jej obsah, tak aj výber metód vyučovacieho procesu, využitie IKT. Plnenie stanovených cieľov edukácie bolo overované sporadicky, bez uplatnenia niektorej z foriem hodnotenia (55,2 %). Výrazným motivačným prvkom bolo vytváranie pozitívnych vzťahov a budovanie sebadôvery žiakov. Využívanie efektívnych stratégií vyučovania bolo pozorované len na troch štvrtinách hodín, ich implementácia do výchovno-vzdelávacieho procesu sa znižovala pri rozvíjaní vyšších kognitívnych procesov.

HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VYUČOVACÍCH HODÍN

podpora rozvoja efektívnej a vzájomne sa akceptujúcej komunikácie

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

rozvíjanie kritického myslenia a práce s chybou

rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov zadávaním úloh na rozvíjanie samostatnej analýzy problému, samostatného uvažovania, ale najmä hodnotenia a tvorivosti

rozvíjanie schopnosti vyjadriť svoj názor a argumentačne relevantne ho vo vzájomnej diskusií podporiť

podpora vzájomnej kooperácie s dôrazom na prezentovanie výsledkov spoločnej práce

efektívne využitie IKT

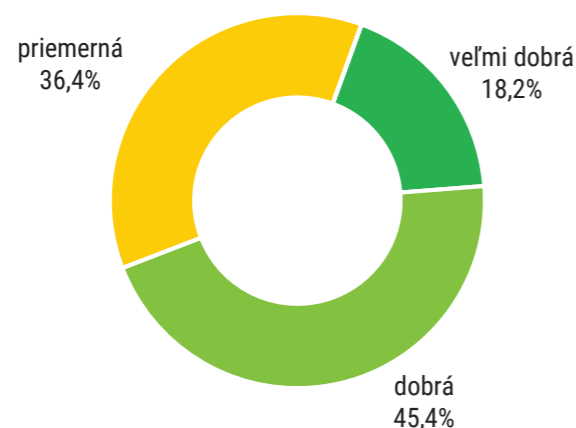
vyhodnocovanie dosiahnutých cieľov vyučovacích hodín s využitím (seba)hodnotenia

RIADENIE ŠKOLY

Riadenie školy – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
2	5	4	0	0

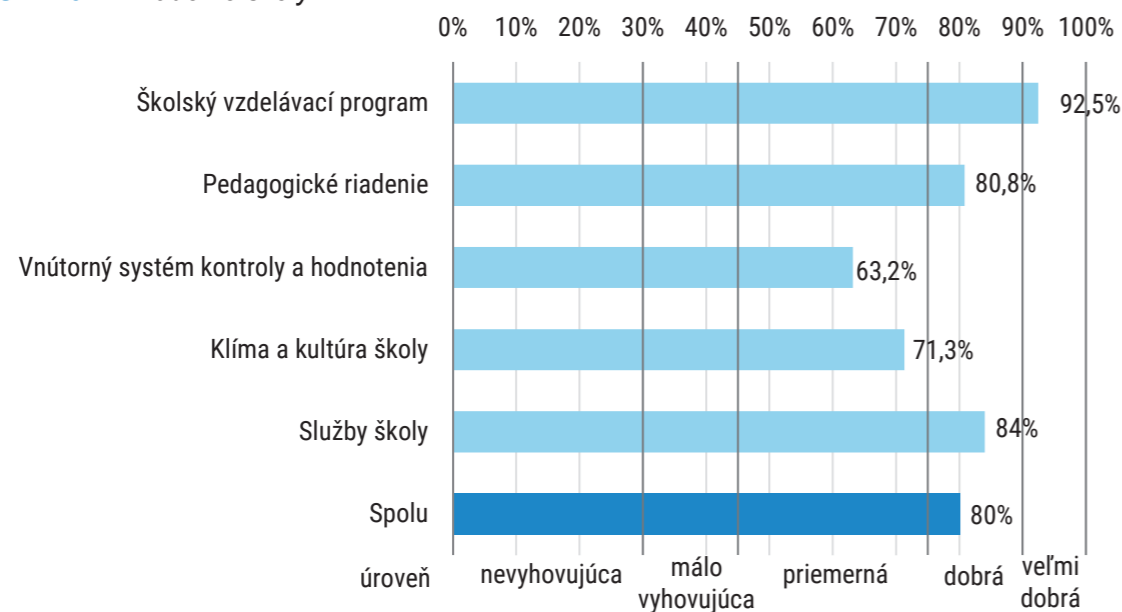
GRAF 63 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

RIADENIE ŠKOLY BOLO NA DOBREJ ÚROVNI.

Najsilnejšou stránkou v riadení škôl bolo vypracovanie ŠkVP na veľmi dobrej úrovni najmä v oblasti vypracovania učebných plánov. Dobrú úroveň dosiahlo poskytovanie služieb školami a pedagogické riadenie. Priemernú úroveň dosiahla klíma a kultúra školy. Na jej hodnotení sa síce odrazila pozitívne vyhodnotená klíma školy pedagogickými zamestnancami väčšiny škôl, ale negatívne bola ovplyvnená slabou podporou wellbeingu žiakov a pedagógov. Riadenie škôl však oslaboval málo efektívny vnútorný systém kontroly a hodnotenia.

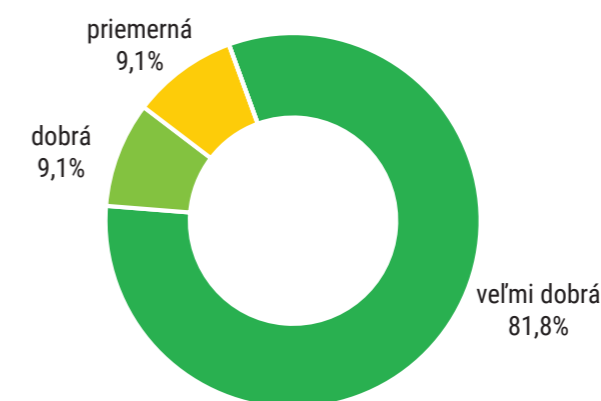
GRAF 64 Riadenie školy

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Školský vzdelávací program – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
9	1	1	0	0

GRAF 65 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Školské vzdelávacie programy väčšiny škôl umožňovali uskutočňovať výchovu a vzdelávanie v súlade s ustanoveniami školského zákona na veľmi dobrej úrovni. Pozitívom vypracovaných ŠkVP bolo stanovenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania, ktoré zodpovedalo reálnym podmienkam a koncepčným zámerom rozvoja väčšiny škôl. Nedostatky sa v 2 GYM týkali neaktualizovania ŠkVP vzhľadom na zmeny v právnych predpisoch a nereálneho stanovenia cieľov vzhľadom na zloženie žiakov školy.

Učebné plány na veľmi dobrej úrovni väčšiny škôl akceptovali RUP pre jednotlivé vzdelávacie programy. V 3 GYM neboli rešpektované poznámky RUP príslušného ŠVP pri delení tried na skupiny alebo spájanie žiakov do skupín.

Učebné osnovy na veľmi dobrej úrovni umožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie rozvíjaním kľúčových kompetencií žiakov v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. Rozpracované boli zväčša v rozsahu obsahového štandardu, pri vyššom počte hodín prehľbovali obsah vzdelávania a pre novozavedené predmety školy vypracovali vlastné učebné osnovy okrem 1 školy. **Disponibilné hodiny** školy využili na posilnenie povinných a voliteľných predmetov, ako aj na vytvorenie vlastných predmetov. Predmet TSV bol posilnený vyučovacími hodinami v 3 GYM.

Prierezové témy a ich realizáciu mali školy zapracované v ŠkVP, ojedinele bola začlenená aj finančná gramotnosť.

Podmienky výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP mali školy vzhľadom na príslušný druh a stupeň zdravotného postihnutia zapracované v ŠkVP na priemernej úrovni. Väčšina škôl deklarovala úpravu personálnych a materiálnych podmienok výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP. Ak to žiaci s diagnostikovanými poruchami učenia alebo dlhodobou chorí vyžadovali, mali podľa požiadaviek CPP vypracovaný IVP. Nedostatky sa týkali nedeklarovania možnosti vzdelávať žiakov so ŠVVP v ŠkVP dostatočne vymedzenými požiadavkami ako v oblasti materiálnej, tak aj uplatňovania špecifických postupov na vyučovaní.

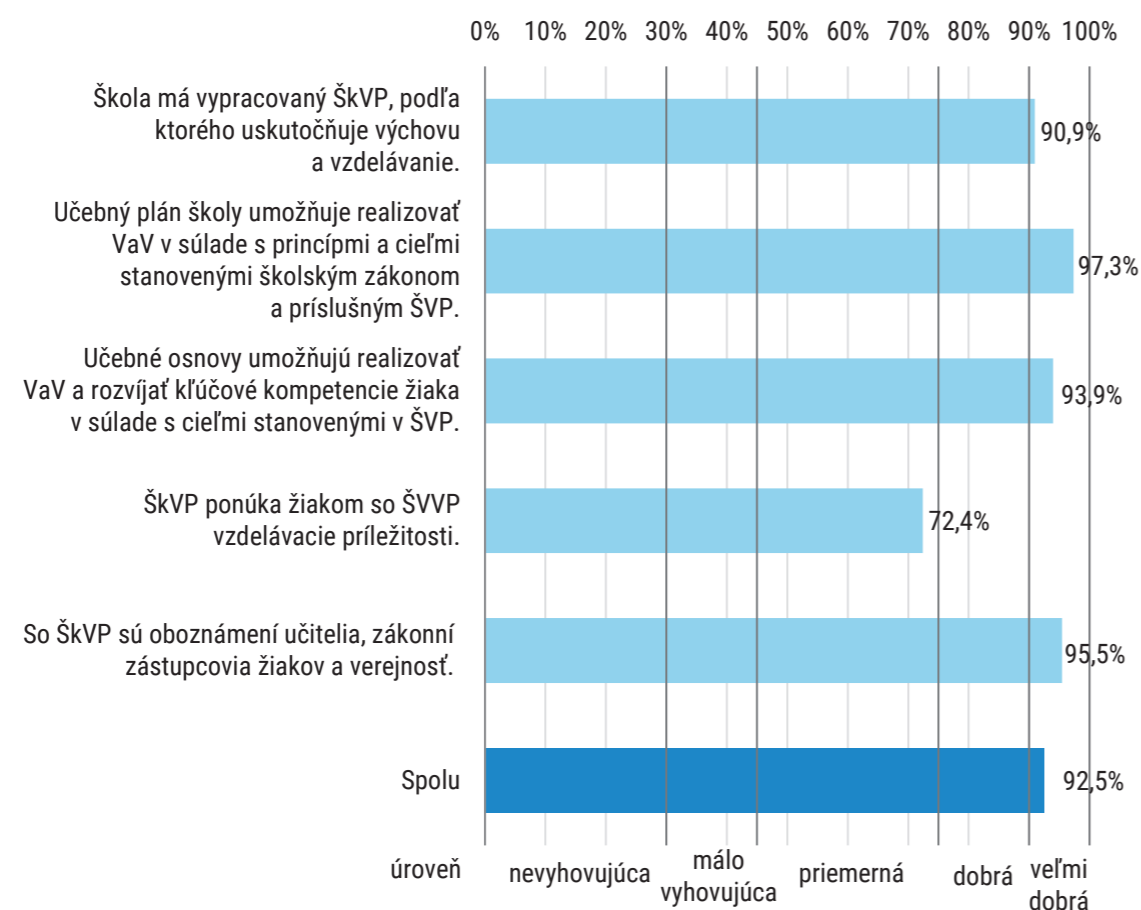
Hoci väčšina škôl ponúkala v ŠkVP vzdelávacie príležitosti pre každého žiaka vrátane žiakov so ŠVVP, počas hospitácií poskytovanie podporných stimulov na učenie sa každého žiaka, rešpektovanie a zohľadňovanie individuálnych vzdelávacích potrieb žiakov bolo zaznamenané len na 65,2 %.

Školské vzdelávacie programy boli okrem 1 školy prerokované v orgánoch školskej samosprávy, zverejnené na webových sídlach škôl alebo boli k dispozícii v elektronickej podobe učiteľom, zákonným zástupcom, žiakom, ako aj verejnosti. Úroveň informovanosti o ŠkVP bola veľmi dobrá.

VYPRACOVANIE ŠKVP BOLO NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

V rámci posudzovania vypracovaného ŠkVP dosiahlo najvyššiu úroveň vypracovanie UP, prostredníctvom ktorých sa realizoval výchovno-vzdelávací proces v súlade s princípmi a cieľmi stanovenými školským zákonom a príslušnými ŠVP. Nie všetky školy dodržali poznámky k rámcovým učebným plánom. Vyskytli sa aj nedostatky v zapracovaní príležitostí na vzdelávanie žiakov so ŠVVP.

GRAF 66 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA ŠKVP

- vypracovanie UP a učebných osnov umožňujúcich realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania stanovenými školami a ŠVP
- využitie disponibilných hodín na modifikáciu UP širokou ponukou vytvorených vyučovacích predmetov

Positívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

akceptovanie poznámok k RUP týkajúcich sa delenia tried na skupiny alebo ich spájania

vypracovanie vzdelávacích príležitostí pre žiakov so ŠVVP zapracovaním materiálnych, personálnych podmienok vrátane špeciálnej kompenzačnej, didaktickej a audiovizuálnej techniky

prerokovanie ŠkVP s orgánmi školskej samosprávy

PEDAGOGICKÉ RIADENIE

Školy mali vypracovaný **aktuálny súbor dokumentov**, ktoré zabezpečovali deklarované zámery rozvoja škôl v oblasti výchovy a vzdelávania. Príslušná pedagogická a ďalšia dokumentácia bola vedená v elektronickej alebo v listinnej podobe. Vnútorne predpisy a všetky zásadné dokumenty boli prerokované v pedagogických radách škôl. Nedostatky boli zistené vo viac ako polovici škôl, pričom v 2 školách boli viacnásobné. Týkali sa nevedenia pedagogickej dokumentácie na formulároch podľa vzorov schválených ministerstvom školstva, neúplných a nekorektných údajov v protokoloch o komisionálnych skúškach a v katalógových listoch žiakov. Zároveň bol zistený aj nesúlad údajov uvedených v katalógovom liste žiaka a na vysvedčení. Nedostatky sa týkali aj vymenovania skúšajúceho člena PMK nespĺňajúceho kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa MS konala.

Odborný rast PZ vedúci pedagogickí zamestnanci podporovali. Vypracované plány profesijného rozvoja a ročné plány vzdelávania PZ a OZ odrážali o. i. aktuálne potreby škôl súvisiace najmä so skvalitňovaním výchovno-vzdelávacieho procesu. Učitelia sa v ostatných dvoch rokoch vzdelávali najmä v oblastiach: digitálne spracovanie didaktických materiálov a ich využitie v edukačnom procese (191), inovácie foriem a metód vo vzdelávaní (139), rozvíjanie funkčných gramotností (131), inkluzívne vzdelávanie (111) a prevencia sociálno-patologických javov (111). Implementácia poznatkov z absolvovaných vzdelávaní si však vyžaduje pozornosť,

pretože v pomerne malej miere boli pozorované napríklad zmysluplné využívanie IKT (47,8 %), podporné stimuly podnecujúce rozvoj každého žiaka (65,2 %) a efektívne stratégie vyučovania vo výchovno-vzdelávacom procese (75,1 %) tiež nedosiahli plné využitie. Zlepšenie si vyžaduje i rozvoj vyšších myšlienkových procesov, sebahodnotiacich zručností žiakov, ako aj dôraz na prezentáciu výsledkov spoločnej práce žiakov. Požadované funkčné vzdelávanie riaditeľa škôl absolvovali, niektorí realizovali svoj manažérsky rozvoj najmä v oblasti mentoringu alebo leadershipu. *Plán profesijného rozvoja* bol prerokovaný v pedagogických radách škôl.

Školy využívali odbornú pomoc PK pri dosahovaní jednotného postupu v oblasti riadenia výchovy a vzdelávania. Pozitívnym zistením bolo, že vo všetkých školách boli PK zriadené a riaditelia škôl ich odbornú pomoc v rôznej miere využívali. Členovia PK sa zamerali na zlepšenie výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov, v niektorých školách sa podieľali napríklad na zavádzaní inovatívnych foriem vyučovania a na výmene skúseností. Ojedinele neboli v PK identifikované problémové oblasti vo vzdelávaní žiakov, ďalšími nedostatkami v činnosti PK bola absencia vzájomnej výmeny poznatkov a skúseností z absolvovaných vzdelávaní napríklad aj formou otvorených hodín alebo vzájomných hospitácií, čo by podporovalo optimalizovanie edukačných postupov.

Výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a rozhodovanie v súkromnej alebo v cirkevnej škole sa realizoval v súlade s platnými právnymi predpismi vo väčšine škôl. Riaditelia kontrolovaných GYM okrem 4 škôl rozhodovali vo veciach podľa príslušného právneho predpisu. V 2 školách boli porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov kumulované. K pochybeniam prišlo pri umožnení prestupu žiakov z inej strednej školy bez úspešného vykonania rozdielových skúšok (3 štátne GYM a 1 cirkevné), z nich v 2 školách neboli na základe KS hodnotení žiaci, ktorým bolo povolené štúdium podľa IVP. V 1 štátnej škole riaditeľ vydal rozhodnutie o povolení absolvovať školu obdobného typu v zahraničí na základe žiadosti zákonného zástupcu bez uvedenia adresy v zahraničí a v 1 cirkevnej škole riaditeľ školy nevydával rozhodnutia o čiastočnom oslobodení žiaka od štúdia v predmete TSV. Zistené boli aj nedostatky pri samotnej organizácii KS v 2 školách, a to vymenovaním za prísediaceho člena komisie PZ nespĺňajúceho požadované kvalifikačné predpoklady a nedodržaním počtu členov komisie.

Prijímacie konanie vrátane organizácie prijímacieho konania, PS a rozhodovania o prijatí riaditelia škôl zabezpečovali v súlade s platnou legislatívou okrem 3 škôl, pričom ale v 2¹ školách boli viacnásobne porušené právne predpisy. Najčastejšími nedostatkami boli neprerokovanie návrhu počtu žiakov 1. ročníka pre prijímacie konanie v pedagogickej rade školy a v rade školy, neurčenie obsahu a rozsahu PS podľa vzdelávacích štandardov ŠVP odboru vzdelávania v ZŠ a neurčenie jednotných kritérií na úspešné vykonanie PS, neuvedenie informácie o úspešnom alebo neúspešnom absolvovaní PS na zverejnenom zozname uchádzačov podľa výsledkov prijímacieho konania, nezriadenie prijímacej komisie a nedodržanie termínu odoslania rozhodnutia o prijatí žiakov bez PS.

PEDAGOGICKÉ RIADENIE BOLO NA DOBREJ ÚROVNI.

Vedúci pedagogickí zamestnanci škôl mali zväčša vytvorený stabilný systém riadenia. Aktívnym riadením procesov na úrovni škôl podporovali profesijný rozvoj PZ v súlade s koncepčnými zámermi rozvoja škôl, pričom využívali aj činnosť zriadených PK. Riadenie škôl bolo oslabené menej výraznou vzájomnou výmenou skúseností pedagógov, nedôsledným vedením pedagogickej a ďalšej dokumentácie, ale hlavne nedodržaním právnych predpisov pri rozhodovaní vo veciach podľa príslušného právneho predpisu. Kumulované nedostatky v 2 školách sa vyskytli aj v prijímacom konaní.

¹ Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako organizačná zložka Cirkevnej spojenej školy, Švermova 10, Snina; Gymnázium Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA PEDAGOGICKÉHO RIADENIA

 ustanovenie a využívanie odbornej pomoci PK pri koncipovaní výchovno-vzdelávacieho procesu

 podpora profesijného rozvoja pedagógov

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

výmena a uplatňovanie poznatkov zo vzdelávaní v edukačnom procese

prijímanie opatrení na zlepšenie stavu a úrovne výchovy a vzdelávania

vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy na tlačivách podľa vzorov schválených MŠVVaM SR a s uvádzaním korektných údajov

dodržanie podmienok konania komisionálnych skúšok pri prestupe žiaka

dodržanie podmienok prijímania na štúdium

vydávanie rozhodnutí v súlade s právnymi predpismi

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA

Vedúci PZ školy vykonávali **kontrolnú činnosť** v súlade s vypracovanými vnútornými systémami kontroly a hodnotenia žiakov a pedagogických zamestnancov. Školy zväčša dodržiavali **vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov**. Na väčšine škôl pomerne častá a rýchla intervencia umožňovala zachytiť problémy žiakov v prospechu a v správaní. V školskom roku 2022/2023 malo zníženú známku zo správania 12 žiakov z 3 849 a 4 žiaci ukončili štúdium z dôvodu neúspešného vykonania KS. Nedostatky v hodnotení žiakov sa vyskytli viacnásobne v 2 školách. V 1 škole hodnotenie žiaka vzdelávaného individuálne v jednotlivých predmetoch bolo vykonávané iba na základe spravidla dištančného preverovania vedomostí v priebehu polroka bez prerokovania v pedagogickej rade, hodnotenie žiaka vzdelávaného podľa IVP nebolo vykonané podľa výsledkov KS vo všetkých predmetoch. Tiež v klasifikovanom vyučovacom predmete, od vzdelávania ktorého nebol žiak oslobodený v plnom rozsahu, nebolo vykonané súhrnné hodnotenie formou klasifikácie. V ďalšej škole boli žiaci hodnotení v 2. polroku formou KS aj napriek tomu, že ich bolo možné klasifikovať. Dodatok ku klasifikačnému poriadku v tejto škole obsahoval postupy hodnotenia na základe dochádzky.

Vnútorný systém hodnotenia PZ riaditelia väčšiny škôl mali zahrnutý do plánu práce školy, vypracované mali kritériá hodnotenia PZ uplatňované pri kontrolnej činnosti a hodnotení PZ, v niektorých školách boli vypracované aj kritériá na sebahodnotenie PZ a OZ. Vedúci PZ monitorovali všetky dôležité oblasti výchovy a vzdelávania a riadenia školy, avšak často absentovalo prijímanie opatrení k zisteným nedostatkom, ale najmä kontrola akceptovania a plnia opatrení, čím sa kontrolná činnosť stávala formálnou. V 2 školách hodnotenie PZ vedením školy absentovalo. Zlepšenie si vyžaduje aj oblasť hospitačnej činnosti vedenia školy, ktorá bola často vykonávaná len formálne a sporadicky, resp. neboli o nej vedené záznamy, nebola zameraná na všetky aspekty výchovy a vzdelávania. Zacielená bola najmä na vyučovanie učiteľom. Riaditelia škôl nie vždy analyzovali predchádzajúce zistenia, neboli jasne konkretizované ciele, stratégie alebo nástroje kontroly, absentovalo prijímanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následná kontrola ich plnenia, čo znižovalo pozitívny vplyv kontrolnej činnosti na výchovno-vzdelávací proces.

Riaditelia škôl v riadených rozhovoroch potvrdili, že dôležitým nástrojom hodnotenia škôl a nástrojom na zlepšenie kvality školy je aj **autoevalvácia**. I napriek ich pozitívnym tvrdeniam však väčšina škôl autoevalváciu nerealizovala alebo bola realizovaná len formálne. Systematickú autoevalváciu realizovali 4 školy. Väčšina PZ a OZ škôl sa podieľala na systematických sebahodnotiacich procesoch školy s cieľom zlepšiť kvalitu výchovy a vzdelávania. Vypracované mali ciele, kritériá a indikátory kvalitatívnej školy, ako aj časový harmonogram realizácie, podľa ktorého aj postupovali. V 1 škole bola vyhodnocovaná kvalita v nezávislom medzinárodnom hodnotení škôl v rámci vzdelávacieho projektu IES London a škola výsledky analyzovala a využívala na SWOT analýzu s cieľom napredovať. V ďalšej škole autoevalvačné procesy vychádzali zo systému komplexného riadenia kvality (TQM) a boli zamerané na 5 oblastí kvality, ktoré škola deklarovala aj v ŠKVP. Ďalšia škola uskutočňovala aj dotazníkový prieskum medzi žiakmi, rodičmi, resp. partnermi škôl zameraný na monitorovanie aktuálneho stavu pedagogického riadenia a procesu VaV, ktoré napomáhali identifikovať silné a slabé stránky sledovaných oblastí.

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA BOL NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Vedúci PZ kontrolou plánovaných oblastí riadenia a vzdelávania zväčša dodržiavali nastavený vnútorný systém kontroly PZ a žiakov, ktorý bol oslabený najmä formálnou hospitačnou činnosťou bez prijímania adekvátnych opatrení na základe zisteného stavu.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA VNÚTORNÉHO SYSTÉMU KONTROLY A HODNOTENIA

využívanie vypracovaných kritérií pri hodnotení PZ

iniciatíva škôl nastaviť autoevalvačné nástroje

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

uskutočňovanie vyváženej kontrolnej činnosti zameranej na všetky oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti školy

analyzovanie zistení z hospitačnej činnosti a prijímanie adekvátnych opatrení na zlepšenie výchovno-vzdelávacieho procesu a ich vyhodnocovanie

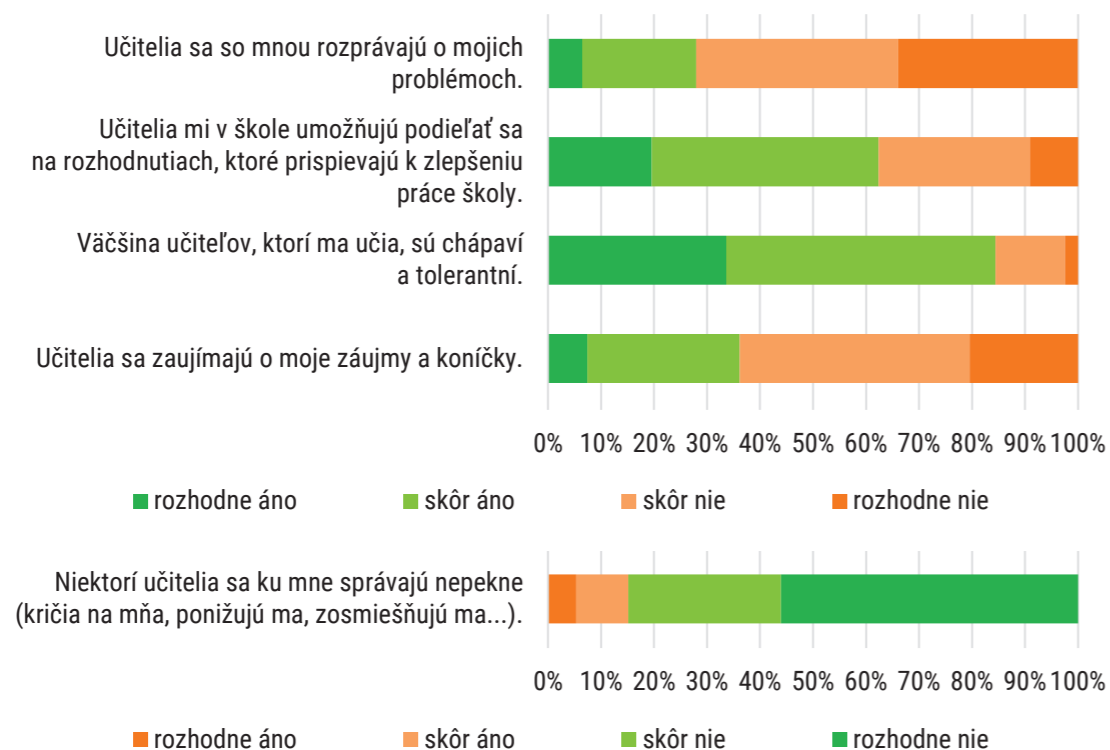

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY

Dotazník zameraný na zisťovanie **klímy v škole** vyplnilo 272 PZ. Všetky školy okrem 1 štátneho GYM vykazovali otvorenú klímu, ktorá je charakterizovaná vzájomnou dôverou v učiteľskom zbore, súdržnosťou kolektívu, angažovanosťou učiteľov, demokratickým, ale pevným a stabilným štýlom riadenia školy. V nadväznosti na dotazník zisťujúci klímu školy vyplnili PZ dotazník zameraný na **wellbeing**. Jeho výsledky niektoré zistenia z dotazníka klímy potvrdili. Až 99,3 % PZ cítilo spoluzodpovednosť za činnosť školy, do práce chodili radi a svoju školu považovali za dobré pracovné miesto. Väčšina tiež uprednostňovala výhody učiteľského povolania nad jeho nevýhodami (89,6 %). Až skoro polovica učiteľov však pociťovala stres z nadmernej záťaže (48,7 %), zo svojej práce spôsobený zodpovednosťou za výchovu (47,2 %) a vzdelávanie žiakov (43,1 %), pričom až 27,9 % pripúšťalo aj negatívny vplyv uvedených indikátorov na svoje zdravie. Pozitívom je, že pomerne istí sa učitelia cítili v riadení VaV a verili vo svoje pedagogické schopnosti. Všetci tvrdili, že žiakom sú v prípade potreby nápomocní, skoro všetci uviedli, že sa im darí zaujať žiakov na vyučovaní a motivovať ich, ako aj dodržiavať pozitívnu pracovnú atmosféru v triede, čo do istej miery potvrdili aj vykonané hospitácie.

Školskí inšpektori na procese VaV síce pozorovali priaznivú atmosféru (98,4 % hodín), ale výsledky dotazníka zameraného na **vzájomné vzťahy** (1 747 žiakov) poukázali na niektoré negatívne tendencie vo vzťahoch medzi žiakmi a učiteľmi, čo v školách vzájomnú spojitosť mohlo narušovať.

GRAF 67 Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi z pohľadu žiakov

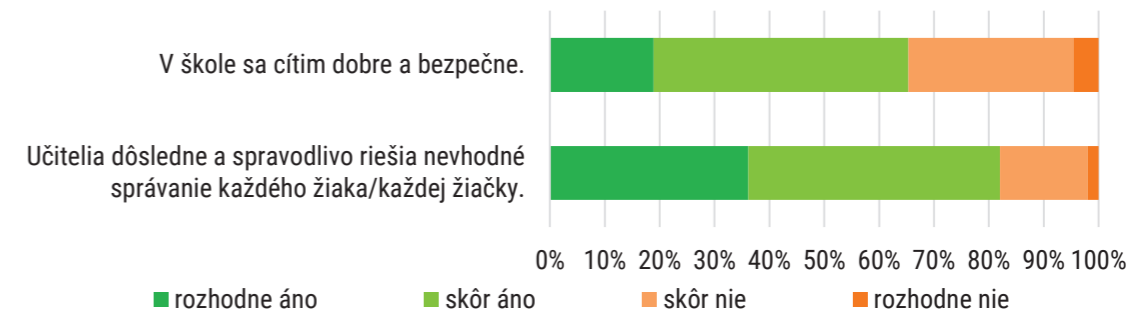

Zo zistení vyplynulo, že učitelia sa nezaujímal o problémy skoro troch štvrtín žiakov (72 %), malý záujem prejavovali aj o ich koníčky (63,8 %). Tiež 15,6 % žiakov sa vyjadrilo, že niektorí učitelia sa k nim nesprávajú vhodne a nie sú chápací a tolerantní, pričom ale učitelia (98,5 %) tvrdili, že žiakom nápomocní sú. Pomerne vysoké percento žiakov (58,6 %) sa v dotazníku vyjadrilo, že má obavy zo zlých známok a na hodinách pociťujú úzkosť a stres (44,4 %). Negatívnym zistením je aj fakt, že skoro polovica žiakov (48,1 %) nepovažovala za dôležité pre ďalší život to, čo sa v škole učí.

Žiaci sa v dotazníku vyjadrovali aj k tomu, ako sa môžu **efektívne učiť**. Až 40,5 % žiakov nepociťovalo v dostatočnej miere podporu učiteľov v tom, ako si plánovať a organizovať učenie, aby si zlepšili výsledky, a len necelé štvrtine (23,9 %) k tomu pomáhalo hodnotenie učiteľov. Takisto len približne k štvrtine (26,9 %) pristupovali učitelia podľa ich schopností. Podľa 65,3 % respondentov učitelia robili vyučovanie zaujímavým. Z pozorovaní procesu VaV vyplynulo, že na vyučovaní učitelia neposkytovali podporné stimuly pre učenie sa každého žiaka v plnej miere (65,2 %) a k motivácii žiakov neprispievala vždy efektívnosť zvolených vyučovacích stratégií (75,1 %).

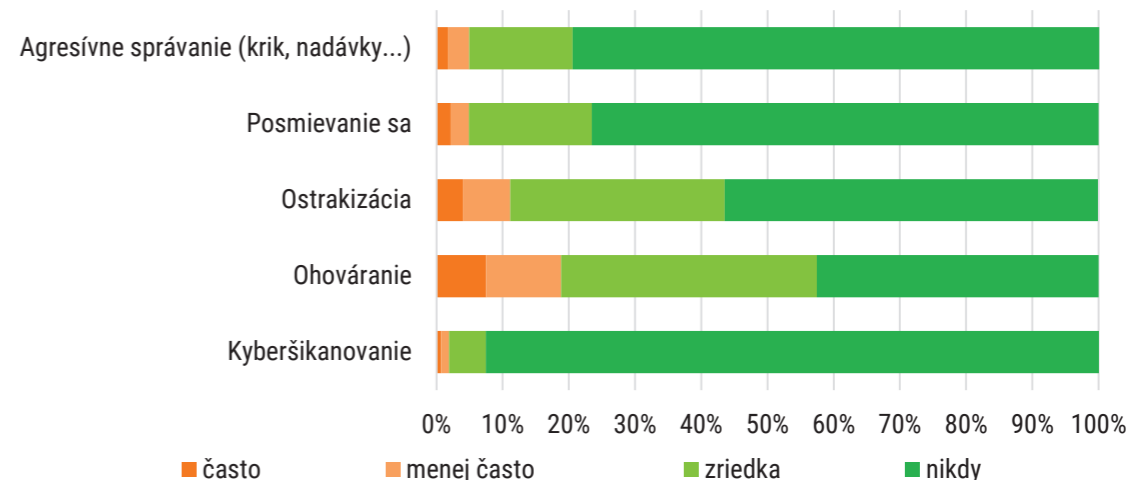
V nadväznosti na monitorovanie vzťahov v škole zistovala ŠŠI zadaním dotazníka (1 760 žiakov) v tých istých ročníkoch aj **bezpečnosť školského prostredia**. Z odpovedí žiakov vyplynulo, že v škole sa síce cítilo bezpečne 88,7 % žiakov, ale 11,3 % žiakov (až 199) pocit bezpečia nemalo. Takisto prístup učiteľov pri riešení nevhodného správania žiakov oceňovalo pozitívne 81,2 % opýtaných, ale zvyšných 18,8 % nepovažovalo ich prístup za správny, pričom len o niečo menšie percento (16,9 %) nerado chodilo do svojej školy a skoro štvrtina (22,9 %) nevyhľadávala cez prestávky spoločnosť spolužiakov. Až 36,2 % žiakov sa vyjadrilo, že počas vyučovania žiaci pokyny učiteľov nerešpektujú. Z opýtaných väčšina (87,4 %) mala možnosť na vyučovaní vyjadriť svoj názor, čo zase nekorešpondovalo so zisteniami z hospitácií, kde bola pozorovaná možnosť vyjadriť svoj názor pri rozvíjaní občianskych kompetencií len na priemernej úrovni (46,2 %).

GRAF 68 Bezpečnosť školského prostredia

Časť dotazníka bola zameraná aj na zisťovanie výskytu **šikanovania** v školách. Šikanovanie zažilo až 17,2 % opýtaných, z nich najčastejšie v triede počas prestávky (6,1 %) a počas vyučovania (2,6 %). Títo žiaci sa so šikanovaním zdôverovali najčastejšie rodičom (9,4 %) a kamarátom (7,7 %), niektorí (7,6 %) sa ale nezdôverovali nikomu. Z prejavov šikanovania, ktoré zažili na svojej osobe, označovali v rôznej miere ohováranie (57,4 %), ostrakizáciu (43,6%), posmievanie (23,5 %) a agresívne správanie (20,5 %). Kyberšikanovanie sa vyskytlo v najmenšej miere (7,5 %). Z opýtaných až 32,2 % bolo svedkom šikanovania spolužiaka a 27 % z nich mu aj pomohlo. Negatívnym zistením je aj fakt, že o niečo viac ako polovica (51,8 %) všetkých žiakov sa vyjadrila, že sa v škole neučia, ako sa správať v situáciách, ak by ich niekto zosmiešňoval, fyzicky napádal alebo im inak ubližoval. Z voľných odpovedí žiakov vyplynulo, že boli šikanovaní najmä v predchádzajúcej škole, ale vyskytlo sa aj domáce prostredie či konkrétne športové miesto. Z opýtaných členov (90) ŠKP sa až skoro polovica (47,8 %) vyjadrila, že sa problémami spolužiakov, ktoré sa týkali šikanovania, nezaoberali.

GRAF 69 Prejavy šikanovania

Žiaci by oceňovali záujem zo strany učiteľov aj pri riešení osobných problémov, čo mohlo byť spôsobené kumulovaním rôznych problémov, s ktorými si žiaci často nevedeli poradiť sami.

Pre žiakov so ŠVVP školy zväčša vytvárali podporné prostredie. Individuálne vzdelávacie programy začlenených rešpektovali ich potreby. Školy deklarovali podporu žiakom so slabšími výchovno-vzdelávacími výsledkami. Podpora žiakom so ŠVVP bola ojedinele ovplyvnená nedôsledným vyhodnocovaním opatrení prijatých na podporu ich vzdelávania, čo nedovoľovalo opatrenia vhodne korigovať a upravovať. Podľa vyjadrení väčšiny riaditeľov škôl problémy s učením mali zväčša žiaci s dlhodobými zdravotnými problémami alebo žiaci nejaviaci o štúdium záujem. Školy, ktoré vzdelávali **žiacov s odlišným materinským jazykom**, im tiež pomáhali prekonávať jazykovú bariéru napríklad zavedením predmetu SJ, prispôbením obsahu vzdelávania či úpravou vyučovacích metód.

Všetky školy nadväzovali **kontakty** s rôznymi organizáciami a združeniami, zahraničnými a domácimi univerzitami alebo aj veľvyslanectvami. Najrozšírenejšou formou mobility boli projekty v rámci programu Erasmus+, aktivity v projekte DofE. Školy prezentovali svoje aktivity napríklad aj v školských časopisoch. Vzdelávacie výsledky žiaci zúročili a vedomosti si rozširovali na rôznych súťažiach a olympiádach. V záujme posilňovania vzájomnej dôvery systematicky budovali partnerské vzťahy so zákonnými zástupcami.

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY BOLI NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Všetky školy na veľmi dobrej úrovni zapájali žiakov do školských a mimoškolských aktivít, ktoré ovplyvňovali ich osobnostný rozvoj a sebaopoznanie. V oblasti vytvárania podnetného a podporujúceho prostredia a kultúry, ktoré poskytovalo žiakom priestor na slobodné myslenie a vyjadrovanie, školy dosahovali dobrú úroveň. Úroveň klímy a kultúry škôl znižovalo nie veľmi priaznivé posúdenie vytvárania atmosféry bezpečia a dôvery, ktorú oslaboval žiakmi pociťovaný nezujem o ich problémy, ako aj v rôznej miere identifikované niektoré prejavy šikanovania.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA KLÍMY A KULTÚRY ŠKOLY

angažovanosť a sociálna blízkosť učiteľov posudzovaná v rámci klímy škôl

systematické budovanie partnerských vzťahov škôl s vonkajšími subjektmi

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

vytváranie bezpečného školského prostredia, podpora wellbeingu žiakov a pedagógov

monitorovanie a vyhodnocovanie záujmov a problémov žiakov

prijímanie a vyhodnocovanie opatrení prijatých na podporu vzdelávania žiakov so ŠVVP

SLUŽBY ŠKOLY

Školy zabezpečovali služby žiakom, zákonným zástupcom žiakov a pedagógom ustanovením funkcie výchovných poradcov (11), ktorí vo väčšine subjektov vykonávali aj funkciu kariérových poradcov alebo koordinátorov vo výchove a vzdelávaní, resp. koordinátorov prevencie. Tieto funkcie boli ojedinele zabezpečované aj školskými psychológmi. V necelej polovici škôl pracovali aj školské podporné tímy a ich koordinátori a školský digitálny koordinátor. Z dotazníka zameraného na **výchovné poradenstvo** (1 754 respondentov) vyplynulo, že tri štvrtiny žiakov (76,1 %) vedeli, kto je v škole výchovný poradca, a len o niečo menej potvrdilo (71,9 %), že sa zaujíma o ich problémy. Témou spoločných stretnutí s triedami bola najmä profesijná orientácia (32,3 %), v menšej miere vzťahy so spolužiakmi v triede (30,2 %) a správanie (28,4 %). Šikanovanie ako tému stretnutí potvrdila len o niečo viac ako štvrtina opýtaných (28,1 %). Závislosťami sa na stretnutiach zaoberalo ešte menšie percento (18,1 %), čo nesvedčí o preferovaní týchto oblastí výchovnými poradcami. Skoro polovica opýtaných (48,2 %) tiež uviedla, že spoločné stretnutia s výchovným poradcom v škole nemali a necelé dve tretiny (61 %) uviedli, že výchovný poradca stretnutia s odborníkmi z iných oblastí neorganizuje. Samostatných stretnutí s výchovným poradcom sa zúčastnilo len 13,2 % opýtaných, ostatní sa s ním stretnúť nechceli (9,9 %) a zvyšní jeho služby nepotrebovali. Stretnutia sa týkali najčastejšie problémov s učením, vzťahových problémov, profesijnej orientácie. Školskí inšpektori zisťovali stav výchovného poradenstva v školách aj kontrolou predloženej dokumentácie a viedli s výchovnými poradcami aj riadené rozhovory. V nich sa často výchovní poradcovia vyjadrovali, že žiaci sa im so svojimi problémami (osobné, vzťahové, s učením...) zdôverujú, skoro všetci tvrdili, že žiaci v tomto období potrebujú viac intervencií a väčšiu pozornosť si vyžaduje aj ich psychické zdravie vzhľadom na problémy v rodine alebo v škole. Uvádzali tiež, že riešia aj problémy so šikanovaním. Podľa vyjadrení viac ako polovice realizovali pravidelný monitoring zameraný na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania (7), bezpečnosť školského prostredia (8), prevenciu konkrétnych závislostí (6). V oveľa menšej miere sa zaoberali preventívnymi programami zameranými napríklad na poruchy učenia (1), negatívny vplyv médií (2) a pod. Výsledky dotazníkov, riadených rozhovorov a predloženej dokumentácie nie vždy spolu korešpondovali. Z analýzy dotazníkov, riadených rozhovorov a kontroly dokumentácie vyplynulo, že výchovné poradenstvo bolo zväčša zamerané na formovanie a rozvoj pozitívnych aspektov školy (rozvoj pozitívnych vzťahov medzi žiakmi v škole, v triedach, individuálne) a na riešenie výchovných problémov žiakov, na ich monitorovanie a prevenciu. Výchovní poradcovia sa zamerali aj na prácu so žiakmi so ŠVVP a na žiakov, ktorí potrebovali pomoc pri riešení rôznych problémov z oblasti vzdelávania, ale aj osobných. Vo vzťahu k zákonným zástupcom žiakov a pedagógom systém poskytovania výchovného poradenstva bol zameraný najmä na spoluprácu s vonkajšími subjektmi (poradenské centrá) pri riešení foriem vzdelávania žiakov so ŠVVP a pri organizovaní aktivít či vzdelávaní pre učiteľov. Zákonným zástupcom žiakov boli výchovní poradcovia k dispozícii najmä počas stanovených konzultačných hodín a podľa potreby. Na základe riadených rozhovorov s riaditeľmi škôl možno konštatovať, že výchovní poradcovia boli rešpektovanými partnermi vedenia škôl a školy im vytvorili vhodné prostredie na prácu so žiakmi a ich zákonnými zástupcami.

V rámci služieb **kariérového poradenstva** školy poskytovali poradenskú činnosť žiakom pri stanovovaní ďalších vzdelávacích a profesijných cieľov najmä pri výbere voliteľných predmetov a seminárov. Vykonávaná bola aj diagnostika predpokladov na vysokoškolské štúdium. Kariéroví poradcovia poskytovali informácie o vysokých školách a pomaturitnom štúdiu najmä žiakom končiacich ročníkov, sprostredkovali aj prezentovanie možnosti štúdia v zahraničí. Kariéroví poradcovia spolupracovali s rôznymi subjektmi pri poskytovaní informácií o potrebách trhu práce. Ojedinele výchovný a kariérový poradca neabsolvoval špecializačné vzdelávanie.

Školskí koordinátori vo výchove a vzdelávaní často zabezpečovali aj iné služby školy. Ustanovení boli vo viac ako polovici škôl (7), ich funkcia bola ojedinele kumulovaná s funkciou výchovného, resp. kariérového poradcu alebo ju vykonával školský psychológ. Podľa potrieb

koordinovali primárnu prevenciu drogových závislostí a ďalších sociálno-patologických javov, identifikovali problémy v osobnostnom a sociálnom vývine žiakov. Pozitívom služieb školy bola činnosť **školských psychológov** (7 škôl) cielene zameraná na identifikovanie vzdelávacích potrieb žiakov a na zabezpečenie a poskytovanie podporných opatrení na základe diagnostického vyšetrenia, osobnú pomoc a podporu žiakov ako pri štúdiu, tak aj pri riešení psychických alebo iných problémov. Ustanovení **koordinátori prevencie, koordinátori školských podporných tímov** (4 školy) najmä v spolupráci s triednymi učiteľmi realizovali monitoring zameraný na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov. Zamerali sa aj na bezpečnosť školského prostredia a wellbeing, zväčša poskytovali podporu žiakom pri prekonávaní bariér v učení. Ojedinele nekompletné záznamy o sledovaní pokroku žiakov a analýza výsledkov neumožňovali relevantné posúdenie efektivity práce školského podporného tímu. Činnosť **školského špeciálneho pedagóga** (1 škola) a **pedagogického asistenta** (3 školy) bola orientovaná na pomoc žiakom so ŠVVP pri prekonávaní prekážok v učení. Priestorové a materiálno-technické podmienky na činnosť spojenú s poradenstvom pre žiakov, zákonných zástupcov a PZ školy zväčša zabezpečili.

SLUŽBY ŠKOLY BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

Poskytovaním poradenstva pre žiakov, zákonných zástupcov a PZ boli zväčša zabezpečené služby pre všetkých aktérov vzdelávania. Systém poradenstva pozitívne ovplyvňovala vzájomná kooperácia PZ a OZ pri riešení osobnostných, vzdelávacích a výchovných problémov žiakov. Efektivitu systému poradenstva poskytovaného žiakom znižovalo neanalyzovanie, nevyhodnocovanie monitoringu a neprijímanie opatrení na zlepšenie stavu, ako i kumulovanie funkcií.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA SLUŽIEB ŠKOLY

vytvorenie vhodných podmienok na zabezpečenie služieb pre žiakov a ich zákonných zástupcov

vzájomná kooperácia PZ a OZ pri poskytovaní služieb školami

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

poskytovanie podpory žiakom so ŠVVP

monitorovanie, vyhodnocovanie a prijímanie opatrení zameraných na negatívne prejavy v správaní a výskyt šikanovania

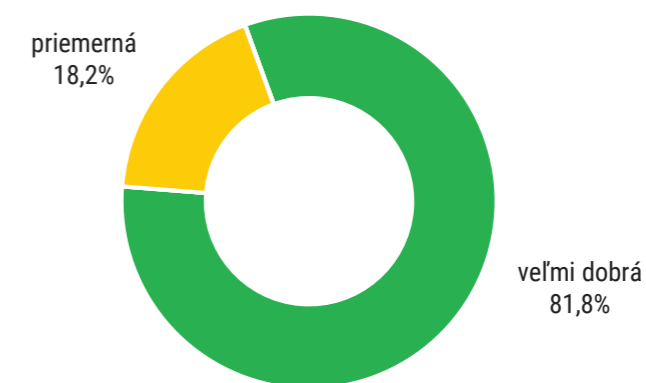
zameranie výchovného poradenstva na formovanie a rozvoj pozitívnych vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi

zabezpečenie samostatnej funkcie výchovného poradcu a samostatnej funkcie kariérového poradcu

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Podmienky výchovy a vzdelávania – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
9	0	2	0	0

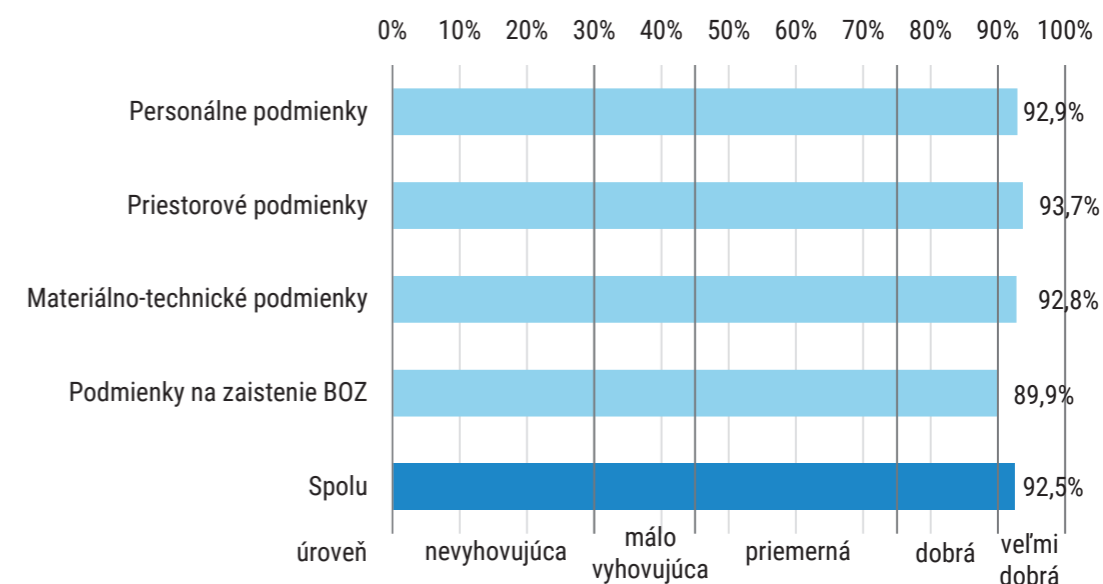
GRAF 70 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

Na najvyššej veľmi dobrej úrovni mali školy zaistené priestorové podmienky, tiež personálne a materiálno-technické podmienky, ktoré dovoľovali realizovať proces výchovy a vzdelávania s využitím potenciálu IKT a odborných učební. Na dobrej úrovni školy zaisťovali bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorú ale znižovalo nedôsledné dodržiavanie pravidiel stanovených v ŠP.

GRAF 71 Podmienky výchovy a vzdelávania

PERSONÁLNE PODMIENKY

Riaditelia škôl spĺňali **kvalifikačné predpoklady**, dĺžku pedagogickej praxe a absolvovali funkčné vzdelávanie okrem 1, kde riaditeľ nespĺňal kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogického zamestnanca na príslušnej škole a ani požiadavky na činnosť vedúceho pedagogického zamestnanca a nevykonával ani priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť vedúceho pedagogického zamestnanca, na čo bol upozornený zriaďovateľ². Vyučovacie procesy riaditelia väčšiny škôl zabezpečili PZ, z ktorých väčšina spĺňala požadované kvalifikačné predpoklady. V 4 školách niektorí učitelia nezískali požadovaný stupeň vzdelania (vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa) alebo nezískali vzdelanie v príslušnom odbore vzdelávania. V 1 zo škôl nebol dodržaný rozsah najmenej jednej polovice základného úväzku vyučovania aprobačných predmetov 3 učiteľmi. V 1 škole nespĺňali kvalifikačný predpoklad 2 zahraniční lektori, ktorí nepredložili doklad o uznaní odbornej kvalifikácie získanej v inom štáte. **Odbornosť vyučovania** bola zabezpečená na 94 %. Najmenšiu odbornosť dosiahlo vyučovanie ETV (42 %) a HUV (50 %) a zo zavedených predmetov projekty (0 %). Odborne bolo vyučovaných 6 516 hodín, neodborne 389. Ojedinele školy v plnej miere nevyužívali plnú odbornosť PZ pri prerozdelení úväzkov. Personálna štruktúra nie vždy v plnej miere zodpovedala požiadavkám na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade s ÚP.

V 1 škole³ bola odbornosť vyučovania zabezpečená na 61,84 %, čo bolo dôvodom na podanie návrhu MŠVVaM SR na krátenie finančného normatívu prideleného zriaďovateľovi školy a oznámené zriaďovateľovi.

PERSONÁLNE PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY

Vnútorne a vonkajšie priestory školy na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu využívali efektívne. V 1 súkromnom GYM⁴ sa vyučovanie uskutočňovalo v 2 budovách, pričom elokované pracovisko nebolo zaradené do *Siete škôl a školských zariadení SR* (nepredloženie žiadosti o zmenu v sieti MŠVVaM SR pri zriadení elokovaného pracoviska). Školy využívali odborné učebne, laboratóriá, multimediálnu učebňu, e-learningové a počítačové miestnosti, priestory školskej knižnice. Vypracované boli rozvrhy hodín a prevádzkové poriadky. Na vyučovanie TSV školy využívali telocvičňu, multifunkčné ihriská alebo posilňovne, ojedinele telocvičňou nedisponovali, ale využívali prenajaté priestory. Niektoré školy mali vytvorené oddychové zóny a miestnosti na trávenie voľného času a pre učiteľov kabinety. Stravovanie bolo zabezpečené. Priestory škôl boli zväčša využívané aj v čase mimo vyučovania najmä na krúžkovú činnosť. Väčšina škôl (9) nemala vytvorené bezbariérové prostredie.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY

Školy mali prevažne veľmi dobre zabezpečené materiálno-technické podmienky. Triedy a učebne vrátane multimediálnej boli v pomerne veľkej miere vybavené interaktívnymi tabuľami, dataprojektormi, počítačovou technikou alebo inými IKT. Efektivitu zmysluplného využívania IKT (využívané len na 47,8 % hodín) znižovalo nevyužitie žiakmi. Väčšina škôl pre žiakov so ŠVVP mala zabezpečené kompenzačné pomôcky. Školy deklarovali vhodné zabezpečenie edukačnými publikáciami schválenými MŠVVaM SR a riaditelia ich podľa požiadaviek učiteľov flexibilne dopĺňali, vyučujúci tvorili aj vlastné učebné materiály. Ponuku edukačných publikácií označili riaditelia škôl za postačujúcu.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

² JUDr. Ing. Alena Hrivnáková, J. Gagarina 2163/2, Dolný Kubín

³ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

⁴ Súkromné gymnázium, Vážska 34, Bratislava

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA

Dochádzka žiakov na konci predchádzajúceho školského roka 2022/2023 bola vzhľadom na priemerný **počet ospravedlnených** vymeškaných hodín na žiaka rozdielna. Žiaci 4-ročného VP vymeškali 241 484 hodín, z toho neospravedlnených bolo 441, žiaci 8-ročného VP 116 764, z toho 229 neospravedlnených hodín a žiaci 5-ročného VP 64 908 hodín, neospravedlnených z toho bolo 268 hodín. V 1 prípade žiak plniaci povinnú školskú dochádzku vymeškal viac ako 15 vyučovacích hodín za mesiac, riaditeľ školy oznámil zanedbávanie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej mal zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt. Podľa výsledkov dotazníka zameraného na bezpečnosť školského prostredia sa na vymeškaných hodinách podieľalo aj to, že sa žiakom nechcelo do školy ísť (41 %), strach z učiteľa (22,3 %), strach zo spolužiaka (2,3 %). Z respondentov až tretina (37,6 %) uviedla, že neskoré príchody na vyučovanie sú v ich škole vo všeobecnosti tolerované.

Prehľad o dochádzke žiakov v školskom roku 2022/2023	4-ročný VP	8-ročný VP	5-ročný VP	Spolu
Celkový počet žiakov	2 137	1 031	681	3 849
Počet ospravedlnených vymeškaných hodín	241 043	116 535	64 640	422 218
Počet neospravedlnených vymeškaných hodín	441	229	268	938
Podiel neospravedlnených vymeškaných hodín k celkovému počtu vymeškaných hodín v %	0,18 %	0,2 %	0,41 %	0,22 %
Priemerný počet neospravedlnených hodín na žiaka	0,21	0,22	0,39	0,24

Školy uplatňovali aj opatrenia vo výchove. **Zníženú známku zo správania** mali 5 žiaci v 4-ročnom VP a 6 žiaci v 5-ročnom VP, v 8-ročnom VP 1 žiak. Pokarhanie riaditeľom školy bolo udelené 65 žiakom. Zo štúdia bol vylúčený 1 žiak 4-ročného VP, podmienčne boli vylúčení 4 žiaci 5-ročného VP. Z prehľadu uplatnených výchovných opatrení vyplýva, že len v minimálnej miere sa žiaci voči pravidlám školského poriadku dopúšťali takých previnení, v dôsledku ktorých bolo potrebné uplatniť inštitút podmienčného vylúčenia zo štúdia (4 žiaci) alebo vylúčenia zo štúdia (1 žiak).

Prehľad hodnotenia správania žiakov v školskom roku 2022/2023	4-ročný VP	8-ročný VP	5-ročný VP	Spolu
Počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania	5	1	6	12
z nich zníženú známku zo správania o 1 stupeň	4	1	3	8
z nich zníženú známku zo správania o 2 a viac stupňov	1	0	3	4
Počet žiakov, ktorým bola udelená pochvala	303	260	94	657
% pochvál na počet žiakov	14,2 %	25,2 %	13,8 %	17,1 %
Počet žiakov, ktorým bolo udelené pokarhanie	24	27	14	65
Počet podmienčne vylúčených žiakov	0	0	4	4
Počet vylúčených žiakov zo štúdia	1	0	0	1

Z celkového počtu žiakov **opakovali ročník** 4 žiaci, 3 v 4-ročnom VP a 1 v 8-ročnom VP. Najviac žiakov, ktorí boli z 1 alebo viacerých predmetov hodnotení stupňom prospechu nedostatočný, bolo v 5-ročnom VP a títo žiaci tvorili viac ako polovicu všetkých neprospievajúcich žiakov.

Prehľad hodnotenia prospechu žiakov v školskom roku 2022/2023	4-ročný VP	8-ročný VP	5-ročný VP	Spolu
Celkový počet žiakov podľa VP	2 137	1 031	681	3 849
Počet žiakov, ktorí boli z 1 alebo viacerých predmetov hodnotení stupňom prospechu nedostatočný	10	2	13	25
Počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	9	2	11	22
Počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	4	0	1	5
Počet žiakov úspešne konajúcich komisionálne skúšky	5	2	1	8

Riaditelia škôl povolili vykonať KS v 4-ročnom VP 7 žiakom, 5 ju vykonali úspešne, v 8-ročnom VP 2 žiakom, ktorí ju vykonali úspešne, a v 5-ročnom VP z 3 žiakov vykonali KS úspešne 1 žiak. Po neúspešnom vykonaní KS ukončili štúdium spolu 4 žiaci.

Bezpečnosť školského prostredia zaisťovali ŠP vo väčšine kontrolovaných subjektov vypracované, prerokované (okrem 2 GYM) a zverejnené v súlade so školským zákonom. Z oslovených žiakov väčšina (85,2 %) v dotazníkoch potvrdila, že s učiteľmi diskutujú o pravidlách stanovaných v ŠP a približne rovnaké percento (81,3 %) považovalo učiteľov pri riešení nevhodného správania žiakov za dôsledných. Školské poriadky upravovali práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov, pravidlá vzťahov medzi žiakmi a medzi žiakmi a PZ a OZ, podmienky na zaistenie ochrany žiakov pred diskrimináciou a šikanovaním vyplývajúce zo smernice o šikanovaní. Ku ŠP sa v dotazníkoch vyjadrovali aj členovia ŠKP (90), z ktorých viac ako tri štvrtiny potvrdili, že do ŠP boli zapracované ich pripomienky. Väčšina tiež považovala učiteľov pri prešetrovaní disciplíny za spravodlivých. **Nedostatky** zistené v ŠP v 1 škole sa týkali nezpracovania niektorých práv žiakov a zákonných zástupcov.

Školský parlament bol ustanovený okrem 1 vo všetkých GYM. Jeho činnosť sa uskutočňovala v súlade s vypracovanými štatútmi a plánom činnosti pod vedením koordinátorov. Svoje zvolenie vnímali členovia ŠKP (98,9 %) ako prejav dôvery spolužiakov v snahe pomôcť škole napredovať a dosiahnuť pozitívne zmeny. Preto sa aj vyjadrili (100 %), že žiaci činnosť ŠKP využívajú na to, aby navrhovali aktivity do plánu práce školy, podnety na zlepšenie práce školy. Vedenie školy vo veľkej miere tieto návrhy prijímalo a akceptovalo (93,3 %), čo svedčí o pozitívnom a partnerskom prístupe vedenia školy k činnosti ŠKP. Členovia ŠKP sa zaujímali o dianie v škole a zapájali sa doň.

Organizácia vyučovania bola realizovaná podľa vypracovaných rozvrhov hodín, boli dodržiavané základné fyziologické a psychické potreby žiakov a PZ. Dĺžka vyučovacieho dňa a trvanie školského vyučovania boli dodržané a poradie a dĺžka prestávok boli určené po prerokovaní pedagogickou radou v organizačných poriadkoch škôl.

Školy zaisťovali bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach v súlade s platnými právnymi normami. **Aktivity školy** ako napríklad exkurzie boli vykonávané v súlade s platnými právnymi normami a na základe vypracovaného organizačného zabezpečenia vrátane preukázateľného poučenia žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia a informovaným súhlasom zákonných zástupcov neploletých žiakov ojedinele s menšími nedostatkami. Školy poskytovali informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakom, PZ, OZ a zákonným zástupcom žiakov najmä prostredníctvom triednických hodín alebo výchovno-vzdelávacích aktivít a rôznych podujatí. Na informovanie využívali svoje webové stránky, vzdelávacie a iné platformy, prípadne sociálne siete.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na veľmi dobrej úrovni zabezpečené ako v oblasti personálnej, tak aj priestorovej a materiálno-technickej. Nie vždy bol však ich potenciál využitý. Tiež je potrebné aktívne, efektívne a zmysluplne využívať materiálno-technické vybavenie škôl, najmä IKT. Zlepšenie si vyžaduje zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a zamestnancov zakotvené v ŠP a o. i. aj dobudovaním bezbariérového prostredia.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA OBLASTI PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

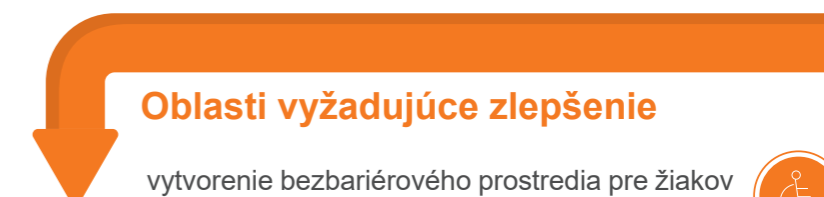

zabezpečenie procesu výchovy a vzdelávania kvalifikovanými PZ

participácia ŠKP na dianí v škole

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

vytvorenie bezbariérového prostredia pre žiakov so ZZ

zapracovanie práv žiakov a zákonných zástupcov, ako aj pravidiel vzájomných vzťahov aktérov vzdelávania do školských poriadkov

využitie odbornosti PZ na vyučovanie príslušných predmetov

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Štátna školská inšpekcia upozornila **2 zriaďovateľov** škôl (2 súkromné GYM) na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie patrilo do ich kompetencie, boli požiadaní o zosúladienie súčasného stavu so všeobecne záväznými právnymi a rezortnými predpismi. Upozornenia týkajúce sa zistených nedostatkov (nepredloženie žiadosti MŠVVaM SR o zmenu v sieti škôl v 1 GYM; nevykonávanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti riaditeľom školy v GYM) sú v štádiu riešenia a ich odstránenie bude predmetom následných inšpekcií v nasledujúcom školskom roku. V 1 z týchto GYM⁵ bolo zriaďovateľovi oznámené, že MŠVVaM SR bol odoslaný aj návrh na krátenie finančného normatívu zriaďovateľovi školy.

3.2 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

Realizovaných bolo **37 NI** na **31 GYM**, z toho v 5 GYM opakovane. Vykonané boli po **11** komplexných inšpekciách, **21** tematických a **5** následných inšpekciách. Z celkového počtu opatrení uložených ŠŠI bolo **1** neaktuálne z dôvodu zmien v právnych predpisoch, **2** opatrenia prijaté zo strany kontrolovaných subjektov a **2** opatrenia uložené ŠŠI sa nedali hodnotiť z dôvodu zmien v kontrolovanom subjekte.

PREHLAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	74		76		27		177
akceptované/splnené	47	63,5 %	68	91,9 %	21	87,5 %	136
neakceptované/nesplnené	27	36,5 %	6	8,1 %	3	12,5 %	36
neaktuálne	0		0		1		1
nedá sa hodnotiť	0		2		2		4

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- neprerokovanie ŠkVP a dodatkov v orgánoch školskej samosprávy
- nevypracovanie učebných osnov v súlade s príslušným rámcovým učebným plánom nezačlenením voliteľných predmetov do VO a nedodržanie minimálnej hodinovej dotácie predmetov vyučovaných v druhom VUJ
- neakceptovanie poznámok k jednotlivým rámcovým učebným plánom týkajúcich sa delenia tried na skupiny
- neúplné rozpracovanie obsahového štandardu v učebných osnovách ANJ bilingválneho GYM na úrovni C1

V RIADENÍ ŠKOLY

- nedodržanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri konaní komisionálnych skúšok
- neurčenie formy súhrnného hodnotenia na SŠ v súlade s právnymi predpismi umožnením hodnotenia formou „aktívne absolvoval/absolvoval/neabsolvoval“ vo všetkých predmetoch
- nevydanie plánu profesijného rozvoja
- nevykonávanie pravidelného ročného hodnotenia PZ
- nevykonávanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti vedúcim PZ
- nedodržiavanie právnych predpisov pri prijímaní žiakov na vzdelávanie v SŠ prestupom
- nezabezpečenie priebehu externého testovania v súlade s pokynmi vydanými NIVaM

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nezabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu kvalifikovanými učiteľmi; nezabezpečenie odbornosti vyučovania jednotlivých predmetov v rámci ŠkVP
- nesplnenie podmienok na výkon pracovnej činnosti PZ na vyučovanie predmetov vyučovaných v druhom VUJ v bilingválnom štúdiu
- nedôsledné zabezpečenie práv žiakov a zákonných zástupcov v ŠP (*obmedzenie práv žiakov na vierovyznanie, svetonázor a práv plnoletých žiakov a zákonných zástupcov na ospravedlnenie neprítomnosti*)
- nedodržanie organizácie vyučovania v súlade s právnym predpisom

Akceptovanie 63,5 % odporúčaní riaditeľmi kontrolovaných subjektov sa pozitívne prejavilo vo vytvorení podmienok smerujúcich k zlepšeniu riadenia a výchovno-vzdelávacej činnosti škôl.

Neakceptovanie 36,5 % odporúčaní malo negatívny vplyv na riadenie školy v oblasti kontrolnej a hospitačnej činnosti vedením školy a na kvalitu testov zadávaných na prijímacích skúškach.

Splnením 91,9 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov a 87,5 % uložených opatrení ŠŠI boli vytvorené podmienky na skvalitnenie riadenia škôl a podmienok výchovy a vzdelávania. Zvýšila sa výpovedná hodnota ŠkVP ako základného dokumentu školy vypracovaním UP s vlastnými poznámkami v súlade s príslušnými rámcovými učebnými plánmi a ich poznámkami. Požadované vypracovanie učebných osnov z ANJ pre bilingválne štúdium na úrovni C1 malo pozitívny vplyv na plnenie štátom garantovaného učiva. Odborný rast a osobnostný rozvoj PZ bol podporený vydaním plánu profesijného rozvoja a vykonaním hodnotenia PZ raz ročne. Splnenie opatrení týkajúcich sa prijímacích skúšok vytvorilo predpoklad na zabezpečenie objektivity prijímania na štúdium. Dodržaním príslušných pokynov vydaných NIVaM bol zabezpečený objektívny priebeh externých testovaní a PFIČ MS. Organizácia vyučovania bola zabezpečená splnením psychohygienických zásad. Zvýšením odbornosti vyučovania vznikol predpoklad na zlepšenie podmienok a zvýšenie úrovne procesu VaV.

V dôsledku **nesplnenia** opatrení prijatých zo strany kontrolovaných subjektov (8,1 %) a uložených ŠŠI (12,5 %) nebolo zabezpečené vykonávanie priamej výchovno-vzdelávacej činnosti vedúcim PZ a vykonávanie kontrolnej činnosti. Neboli dodržané zákonom stanovené podmienky pri prestupe žiaka z inej SŠ. Nebol zabezpečený súlad obsahu prijímacích skúšok so vzdelávacím štandardom predmetu SJL.

⁵ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

3.3 ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- Využívať efektívne stratégie vyučovania zamerané na rozvoj kritického myslenia, práce s chybou a vyšších kognitívnych procesov vrátane divergentného myslenia.
- Rozvíjať čitateľskú gramotnosť žiakov zaraďovaním úloh na posudzovanie, hodnotenie a tvorbu rôznych druhov textov.
- Rozvíjať hodnotiace a sebahodnotiace zručnosti žiakov poskytnutím priestoru na uvedomovanie si svojich silných a slabých stránok v učení.
- Rozvíjať metakognitívne poznatky podporujúce uvedomovanie si vlastného spôsobu poznania, učenia sa a spracovávania informácií.
- Využívať kooperatívne techniky na podporu učenia sa žiakov.
- Rozvíjať prezentačné a argumentačné schopnosti žiakov využitím kritického myslenia.
- Realizovať hospitačnú činnosť zameranú na využívanie efektívnych stratégií vyučovania a na rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov, sebahodnotiace zručnosti žiakov, uplatňovanie tímovej kooperácie.
- Zamerať sa v rámci hospitačnej činnosti na implementáciu získaných kompetencií pedagógov z absolvovaných vzdelávaní do edukačného procesu.
- Monitorovať a vyhodnocovať využívanie získaných poznatkov zo vzdelávaní pedagogických zamestnancov v procese výchovy a vzdelávania.
- Zefektívniť systém samostatného výchovného poradenstva, kariérového poradenstva, psychologického poradenstva a prevencie tak, aby všetky jeho zložky kooperovali a boli navzájom obsahovo prepojené bez spájania funkcií.
- Monitorovať a pravidelne vyhodnocovať bezpečnosť žiakov v školskom prostredí najmä vo všetkých oblastiach šikanovania.
- Monitorovať úroveň vzájomných vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi, v prípade potreby prijímať vhodné opatrenia a kontrolovať pravidelne ich efektivitu s cieľom zlepšiť wellbeing žiakov a pedagógov.
- Využívať v plnej miere potenciál personálny, materiálno-technický vrátane IKT na zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania, ako aj výchovno-vzdelávacieho procesu.
- Nastaviť funkčné sebahodnotiace procesy s účelnou participáciou učiteľov pri identifikácii slabých stránok školy a ich zlepšení prostredníctvom zmysluplného a realizovateľného autoevalvačného plánu, efektívnej analýzy a hodnotenia plnenia čiastkových a hlavných cieľov a jeho následnej modifikácie.
- Orientovať kontrolný systém a realizované autoevalvačné procesy v škole na posúdenie kvality edukácie a jej následné zvyšovanie, a to aj so zacielením na rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov na úrovni hodnotenia a tvorivosti a sebahodnotiacich zručností žiakov.
- Zostaviť pre 1. termín a 2. termín PS rôzne varianty testov na overovanie vedomostí z profilových predmetov s porovnateľnou obťažnosťou a s rovnomerným zastúpením úloh z oblastí podľa vzdelávacích štandardov ŠVP ZŠ z profilových predmetov a zabezpečiť objektivitu hodnotenia testov.
- Zabezpečiť odbornosť vyučovania kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami.

- Zaradiť do testov PS úlohy overujúce schopnosť analytického myslenia, schopnosť uchádzačov čítať s porozumením rôzne druhy textov a zabezpečiť porovnateľnú obťažnosť testov z profilových predmetov zvýšením obťažnosti testov na PS z MAT.
- Zabezpečiť dodržiavanie pokynov NIVaM pre školských koordinátorov, administrátorov, predsedov ŠMK a PMK, pomocný dozor a hodnotiteľov pri organizácii externého testovania a PFIČ MS.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Zabezpečiť vybavenosť škôl potrebnými materiálno-technickými prostriedkami, priestorovými podmienkami vrátane bezbariérového prostredia.
- Zabezpečiť vedenie školy riaditeľom spĺňajúcim kvalifikačné predpoklady.
- Vyhodnocovať výsledky inšpekcii v kontrolovaných subjektoch a pri porušení platných právnych predpisov vyvodzovať voči školám v ich pôsobnosti dôsledky.
- Usmerňovať metodicky riaditeľov škôl v súvislosti so zmenami v právnych predpisoch.
- Podporovať ustanovenie podporných tímov v stredných školách vytvorením podmienok na pôsobenie školských psychologov, špeciálnych pedagógov, prípadne iných odborných zamestnancov.

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Zamerať profesijný rozvoj učiteľov na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania.
- Poskytnúť učiteľom vzdelávanie zamerané na riešenie divergentných úloh a tvorbu kritérií úspešnosti riešenia divergentných úloh.
- Zabezpečiť vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov zamerané na metodiku tvorby testov pre prijímacie konanie so zameraním na tvorbu úloh v súlade so ŠVP a komplexnejšie hodnotenie úrovne vedomostí a zručností žiakov.
- Zvážiť zavedenie jednotných štandardizovaných testov prijímacích skúšok pre uchádzačov o úplné stredné všeobecné vzdelávanie (testy s rozlišovacím charakterom) a stanoviť váhu výsledkov jednotných prijímacích skúšok vo vzťahu k ostatným podmienkam prijímacieho konania, ktoré budú výsledkom autonómneho rozhodnutia každej školy.
- Neurčovať explicitne hornú aj spodnú hranicu pri rozdeľovaní intaktných žiakov do skupín z dôvodu rôznych špecifik škôl – stanovenie oboch hraníc nie je v niektorých subjektoch z rôznych objektívnych príčin možné dodržať pri EČ a PFIČ MS.
- Zabezpečiť čitateľnosť kópií odpovedových hárkov EČ MS.
- Spresniť pokyn pre školských koordinátorov a predsedov ŠMK a PMK týkajúci sa uloženia odpovedových hárkov EČ MS žiakov so ZZ.

4 KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI STREDNÉ ODBORNÉ ŠKOLY, STREDNÉ ŠPORTOVÉ ŠKOLY, ŠKOLY UMELECKÉHO PRIEMYSLU, KONZERVATÓRIÁ

- 161 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
- 193 REALIZÁCIA INTERNEJ ČASTI MATURITNEJ SKÚŠKY
- 201 REALIZÁCIA ZÁVEREČNÝCH SKÚŠOK
- 208 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 210 ODPORÚČANIA

Štátna školská inšpekcia vykonala **26** komplexných inšpekcií (okrem Nitrianskeho kraja) a **28** tematických v SOŠ vo všetkých krajoch SR.

KOMPLEXNÉ INŠPEKCIE

TEMATICKÉ INŠPEKCIE

REALIZÁCIA INTERNEJ ČASTI MATURITNEJ SKÚŠKY

REALIZÁCIA ZÁVEREČNÝCH SKÚŠOK

4.1 STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole.

V kontrolovaných školách sa vzdelávalo v **dennej forme štúdia 6 966 žiakov**, z nich 2-ročné a 3-ročné UO navštevovalo 959 žiakov. V sledovaných subjektoch sa vzdelávalo 207 žiakov patriacich k **národnostným menšinám**, ktorí majú materinský jazyk iný ako vyučovací jazyk školy. Školy evidovali aj žiakov **cudzincov a migrantov**, ktorí neovládajú vyučovací jazyk školy.

Prehľad o triedach a žiakoch v ŠO a UO (denná forma štúdia)	Počet žiakov						Počet tried	
	spolu	v SDV	so ZZ	z MRK	s VJN	cudzincov	spolu	z nich v SDV
Študijné odbory	6 007	671	481	24	93	61	277	59
Učebné odbory	959	82	105	230	114	16	63	13
Spolu	6 966	753	586	254	207	77	340	72

V **externej forme štúdia** sa spolu v ŠO a UO vzdelávalo **425** žiakov v 22 triedach.

Výchovno-vzdelávacie proces zabezpečovalo 822 PZ, z nich 13 MOV, 1 zahraničný lektor, 14 pedagogických asistentov a 10 vychovávateľov. V školách pracovalo 14 OZ, z toho 9 školských psychológov, 4 školskí špeciálni pedagógovia a 1 sociálny pedagóg. V 9 školách boli zriadené **podporné inkluzívne tímy**.

PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Štátna školská inšpekcia sledovala priebeh výchovy a vzdelávania vo všeobecnom a odbornom teoretickom vzdelávaní a v praktickej príprave. Celkovo bolo vykonaných **1 112** hospitácií na **1 435** vyučovacích hodinách.

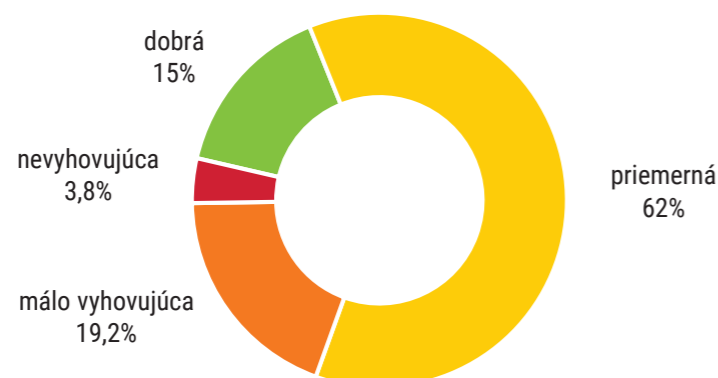
Prehľad o počte hospitácií vo všeobecnom a v odbornom teoretickom vzdelávaní v ŠO a UO	Počet hospitácií	Počet vyučovacích hodín
Všeobecné vzdelávanie	547	549
Odborné teoretické vzdelávanie	357	384
Praktická príprava	208	502

VŠEOBECNÉ A ODBORNÉ TEORETICKÉ VZDELÁVANIE

V predmetoch **všeobecného vzdelávania** bolo vykonaných 547 hospitácií na 549 vyučovacích hodinách v 13 predmetoch zo vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty*.

Výchovno-vzdelávací proces vo všeobecnom vzdelávaní – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
0	4	16	5	1

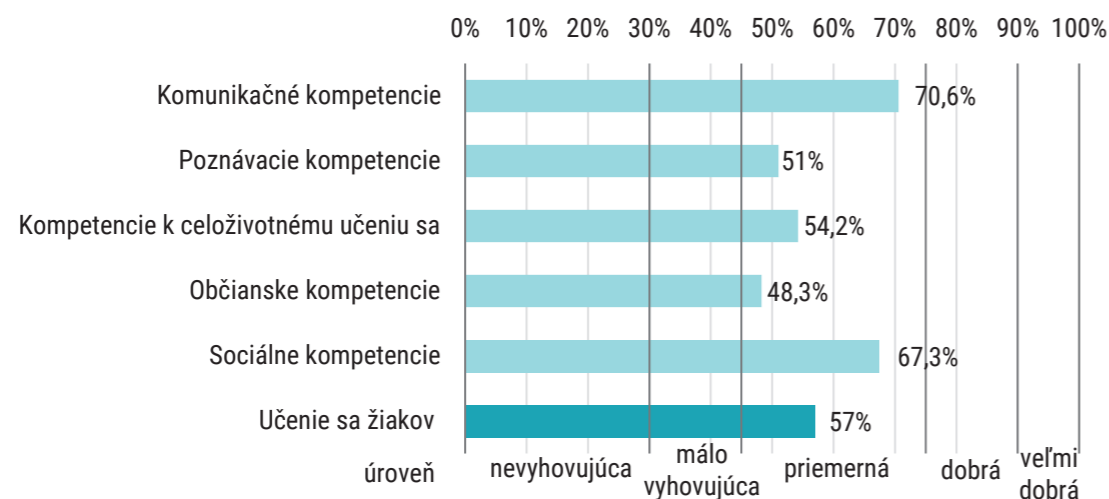
GRAF 72 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch všeobecného vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

ROZVÍJANIE KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ V UČENÍ SA ŽIAKOV ŠO A UO VO VŠEOBECNOM VZDELÁVANÍ BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Najlepšie preukázané boli komunikačné kompetencie, avšak ich hodnotenie znižovala dosiahnutá úroveň komunikačných zručností žiakov UO. Žiaci UO preukázali vo všeobecnom vzdelávaní na málo vyhovujúcej úrovni kompetencie k celoživotnému učeniu sa a na nevyhovujúcej úrovni poznávacie a občianske kompetencie.

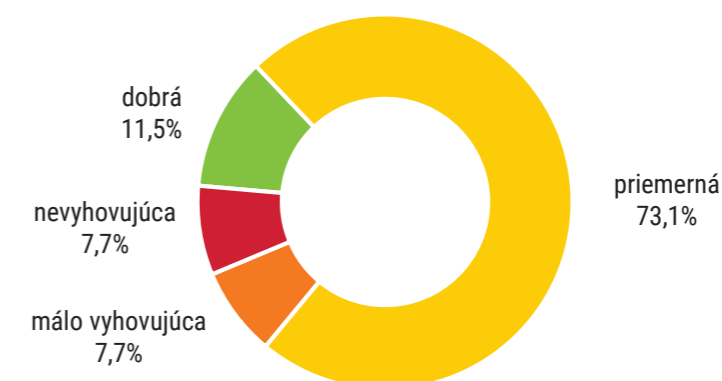
GRAF 73 Celková úroveň sledovaných klúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania v ŠO a UO

V **odbornom teoretickom vzdelávaní** bolo vykonaných 357 hospitácií na 384 vyučovacích hodinách v 59 študijných a 24 učebných odboroch.

Výchovno-vzdelávací proces v odbornom teoretickom vzdelávaní – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
0	3	19	2	2

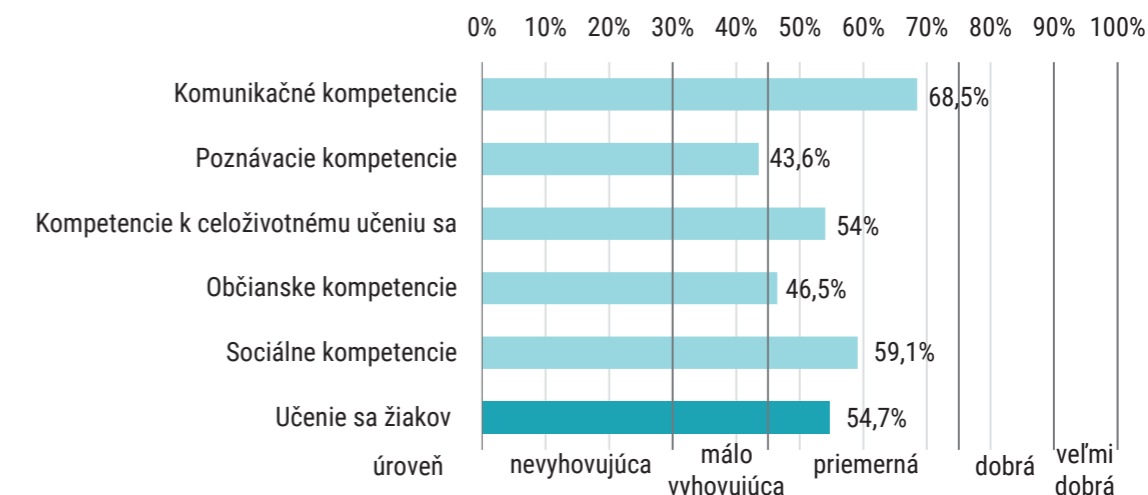
GRAF 74 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch odborného teoretického vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

ROZVÍJANIE KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ V UČENÍ SA ŽIAKOV V ODBORNOM TEORETICKOM VZDELÁVANÍ BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané najlepšie, v UO ich úroveň limitovalo málo príležitostí na prácu s textom. Uplatňovanie monologickej vyučovacej metódy na väčšine vyučovacích hodín nemotivovalo žiakov UO k samostatným formuláciám a plynulým jazykovým prehovorom. Málo vyhovujúcu úroveň v odbornom vzdelávaní dosahovali poznávacie kompetencie, ktoré sú základom pre naplnenie profilu absolventa. Celkovú úroveň občianskych kompetencií, kompetencií k celoživotnému učeniu sa a poznávacích kompetencií znižovala málo vyhovujúca a nevyhovujúca úroveň žiakov UO.

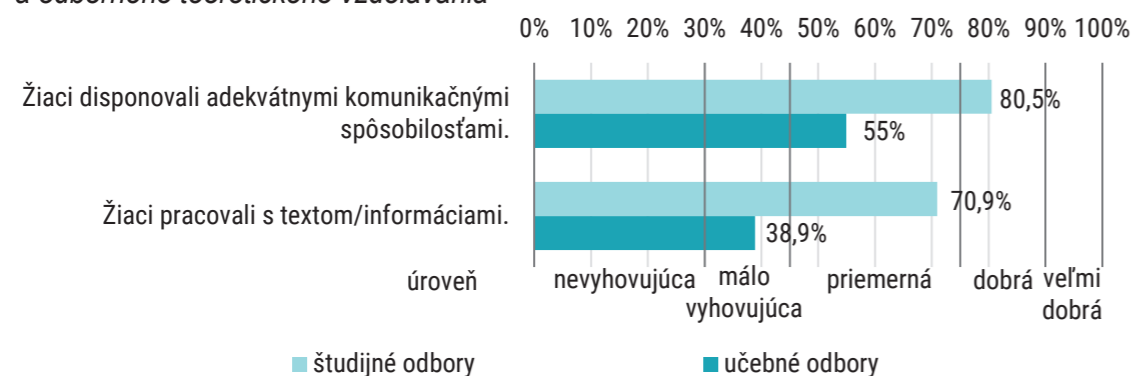
GRAF 75 Hodnotenie rozvíjania klúčových kompetencií v sledovaných predmetoch odborného teoretického vzdelávania v ŠO a UO

Na sledovaných vyučovacích hodinách všeobecného i odborného vzdelávania žiaci celkovo preukázali **priemernú úroveň komunikačných kompetencií**. Väčšina žiakov v ŠO disponovala adekvátnymi komunikačnými spôsobilosťami, ktoré preukázali na dobrej úrovni (80,5 %). Ich jazykový prejav bol kultivovaný, veku primeraný a spisovný, prehovory boli prevažne plynulé, pomerne pohotové so snahou uplatniť adekvátnu odbornú terminológiu súvisiacu s preberaným učivom. Nižšia úroveň komunikačných spôsobilostí sa prejavila u žiakov v UO (55 %), a to stručným a heslovitým verbálnym prejavom, sporadickým výskytom nespisovných slov (vplyv nárečia, slangové výrazy), nesprávnym uplatňovaním, resp. neuplatňovaním odbornej terminológie. Rozvíjanie komunikačných spôsobilostí na niektorých hodinách limitovalo dominantné využívanie frontálnej formy práce, monologické metódy výkladu či riadeného rozhovoru s prevahou zatvorených otázok, ktoré umožňovali žiakom odpovedať len jednoslovné alebo holými vetami. V 1 škole bola úroveň komunikačných kompetencií vo všeobecných predmetoch na nevyhovujúcej úrovni, žiaci nedokázali tvoriť plynulé jazykové prehovory, kultivovanosť a spisovnosť ich prejavu, ako i terminologickú správnosť limitoval výrazný vplyv maďarského jazyka, ktorý väčšina využívala ako komunikačný nástroj.

Žiaci **pracovali s textom** na viac ako troch štvrtinách vyučovacích hodín, v ŠO dosiahli priemernú úroveň a v UO len málo vyhovujúcu. Na získavanie informácií využívali súvislé aj nesúvislé texty v printovej, audiovizuálnej i elektronickej podobe, analyzovali umelecké (básnické, prozaické, dramatické) i vecné a odborné texty (grafy, mapy, náčrty, tabuľky, schémy, obrázky). Na polovici hodín preukázali schopnosť spracovávať informácie prostredníctvom digitálnych technológií, pri výučbe cudzích jazykov a v predmetoch odborného vzdelávania využívali aj rôzne softvéry (účtovné programy, grafické editory) alebo rozličné doklady (pokladničné doklady, faktúry, objednávky). Žiaci ŠO i UO väčšinou identifikovali v texte požadované informácie a vedeli ich reprodukovať, rozdiely sa prejavili v schopnosti nachádzať širšie súvislosti a spájať ich s osvojenými poznatkami, čo dokázali predovšetkým žiaci ŠO. Hodnotiť, kriticky a tvorivo posúdiť text, prípadne prezentovať vlastné stanovisko dokázali žiaci ŠO takmer na polovici vyučovacích hodín. Žiaci UO nevedeli kriticky zhodnotiť text a zaujať vlastný názor a až na dvoch tretinách hodín nedostali možnosť túto schopnosť preukázať.

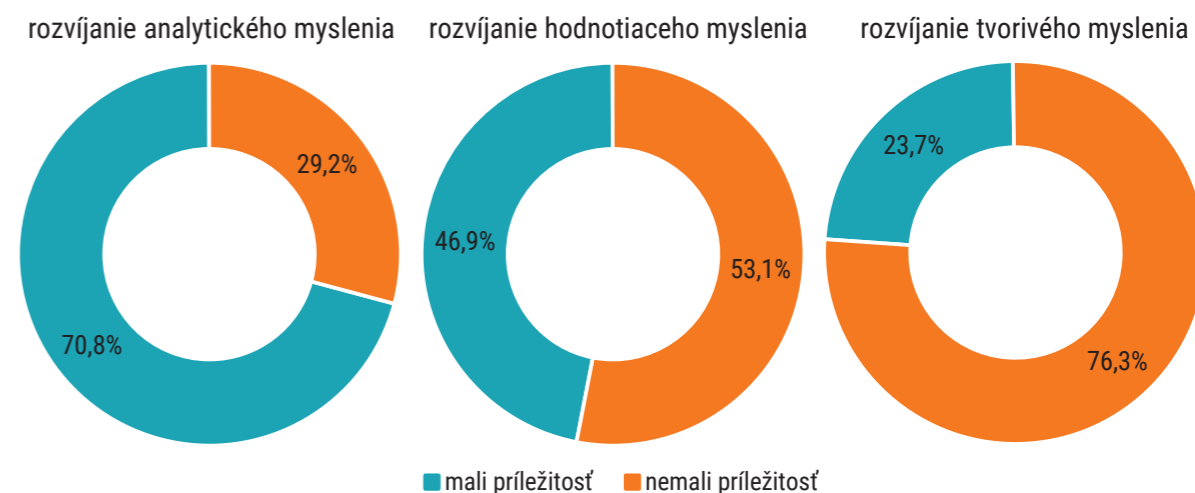
GRAF 76 Hodnotenie rozvíjania komunikačných kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané na priemernej a zároveň na najvyššej úrovni vo všeobecnom i odbornom teoretickom vzdelávaní. Žiaci v ŠO disponovali primeranou slovnou zásobou s adekvátnym využitím odbornej terminológie. Rozvoj komunikačných spôsobilostí obmedzovala nedostatočná práca s textom zameraná na hodnotenie, posudzovanie a vyjadrenie vlastného stanoviska, ktorá absentovala najmä u žiakov v UO. Súčasne sa preukázalo, že ak žiaci UO dostali príležitosť pracovať s textom, zvládali ju na málo vyhovujúcej úrovni.

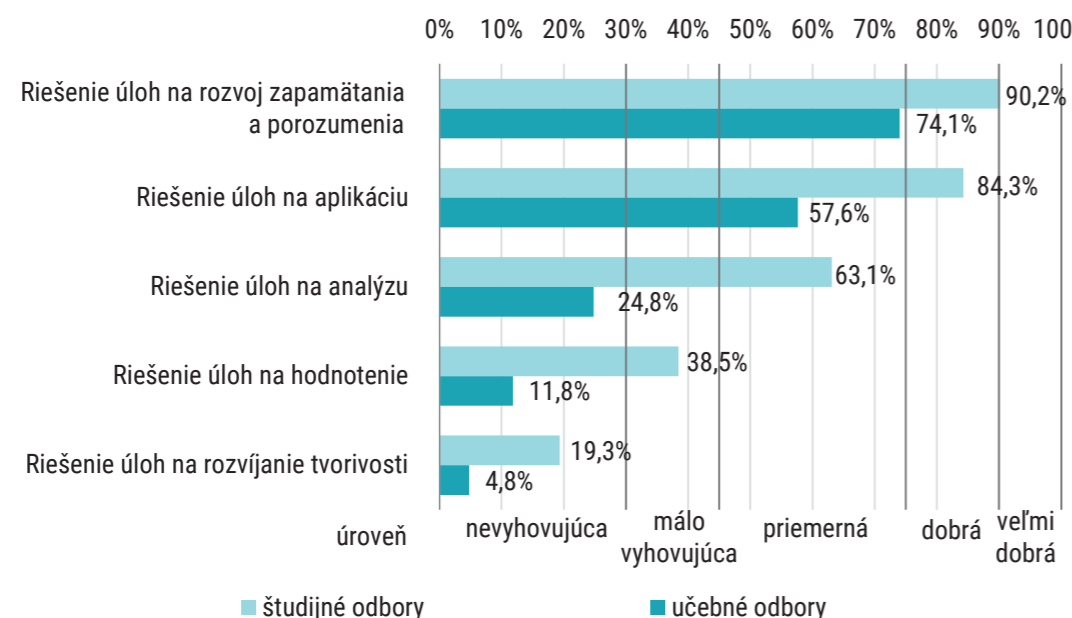
Nízku úroveň dosiahli žiaci v preukázaní **poznávacích kompetencií** v predmetoch všeobecného vzdelávania i v odborných predmetoch. Celkovú nízku úroveň poznávacích kompetencií žiakov ovplyvnil výrazný rozdiel dosiahnutých kognitívnych úrovní medzi žiakmi ŠO a UO. Na väčšine hospitovaných hodín prevažovali úlohy na zapamätanie, porozumenie a reprodukovanie osvojených poznatkov, kde žiaci v ŠO dosiahli veľmi dobrú, v UO priemernú úroveň. Aplikáčné úlohy riešili žiaci ŠO na dobrej úrovni, v UO na priemernej. Možnosť rozvíjať **vyššie myšlienkové operácie** mali predovšetkým žiaci ŠO riešením **analytických úloh** (napríklad v predmete ANJ *odôvodňovanie štruktúry podmienkových súvetí*, v predmete SJL *tvorba osnovy textu*, v odborných predmetoch *vykonanie inventúry pokladnice*, *programovanie internetových stránok*). Na nevyhovujúcej úrovni bolo analytické myslenie žiakov UO v dôsledku neposkytnutia vhodných stimulov na jeho rozvoj. Výrazným nedostatkom u žiakov ŠO, ako i UO bola málo vyhovujúca a nevyhovujúca úroveň rozvíjania **hodnotiacich spôsobilostí a tvorivosti**. Jedným z dôvodov je i to, že učitelia na tretine hodín nevyužívali efektívne vyučovacie stratégie podporujúce rozvíjanie týchto spôsobilostí. Úlohy na hodnotenie žiaci vedeli riešiť len na 40,7 % hospitovaných hodín (napríklad *vyjadrenie stanoviska k vytvorenému 2D a 3D logu*, *posúdenie výhod a nevýhod práce v grafických programoch*, *výber výhodnej ponuky na spracovanie odpadu podľa stanovených kritérií*). Žiaci dokázali vybrať optimálne riešenie, zaujať stanovisko či prispôbiť činnosť situácii iba v menšej miere, preto žiaci ŠO dosiahli málo vyhovujúcu úroveň a žiaci UO nevyhovujúcu úroveň. Svoju kreativitu a **tvorivé myslenie** žiaci prejavili v minimálnej miere (napríklad na SJL *tvorili vlastné originálne texty*, v odborných predmetoch v ŠO *navrhovali riešenia a postup pri zostavovaní kalkulácií a rozpočtov*, *tvorili logo*, *navrhovali druh nápravy pre určený typ vozidla*), pretože až na troch štvrtinách sledovaných hodín im učitelia nevytvorili príležitosť rozvíjať tvorivosť, čo sa prejavilo v dosiahnutej nevyhovujúcej úrovni nielen v UO, ale aj v ŠO. **Bádateľsky orientované vyučovanie** sa na hodinách vyskytlo v minimálnej miere.

GRAF 77 Percentuálny podiel vyučovacích hodín v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania, na ktorých žiaci mali možnosť riešiť úlohy na rozvoj vyšších myšlienkových procesov

Rozvíjanie **poznávacích spôsobilostí** dosiahlo nízku úroveň. Vo všeobecnom vzdelávaní boli poznávacie kompetencie preukázané na priemernej úrovni, v odbornom vzdelávaní na málo vyhovujúcej úrovni. Medzi žiakmi ŠO a UO sa prejavil výrazný rozdiel, kým žiaci ŠO dosiahli priemernú úroveň vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní, u žiakov UO bola úroveň nevyhovujúca vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní. Žiaci UO preukázali nevyhovujúcu úroveň nielen v rozvoji vyšších myšlienkových procesov, ale aj v analytickom myslení. Úroveň poznávacích kompetencií ovplyvnilo neuplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov, nezadávanie úloh na rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov, najmä hodnotenia a kreativity.

GRAF 78 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

Kompetencie k celoživotnému učeniu sa vo všeobecnom i odbornom teoretickom vzdelávaní žiaci preukázali na priemernej úrovni. Na prevažnej väčšine hodín sa aktívne zaujímali o preberané témy, ochotne spolupracovali, reagovali na podnety učiteľov a spontánne sa zapájali do naplánovaných učebných aktivít. Identifikovať a korigovať vlastné chyby, ako i kriticky pristupovať k riešeniu stanovených úloh vedeli prevažne žiaci ŠO, žiaci UO to dokázali len ojedinele, pričom až na dvoch tretinách hodín nedostali príležitosť pracovať s chybou. Žiaci boli v malej miere vedení k indikovaniu svojich slabých a silných stránok a k uvedomeniu si svojho pokroku v učení. Autoevalvačné schopnosti preukázali najmä žiaci ŠO. Znížená kvalita sebahodnotiacich zručností žiakov súvisela často aj s nekonkrétnou spätnou väzbou od učiteľov, ktorou im neposkytovali zhodnotenie silných a slabých stránok ich výkonov ani konkrétne návrhy na zlepšenie.

Kompetencie k celoživotnému vzdelávaniu boli preukázané na priemernej úrovni vo všeobecnom i v odbornom vzdelávaní. Ich rozvoj oslaboval nedostatok príležitostí na prácu s chybou, sebahodnotenie a hodnotenie výkonu spolužiakov.

Občianske kompetencie dosiahli priemernú úroveň. Väčšina žiakov ŠO ich prezentovala vyjadrením vlastných názorov k preberanej učebnej látke, ale aj k spoločenským témam. V diskusii počúvali a rešpektovali názory spolužiakov, vhodne reagovali na prípadné odlišné názory, na polovici sledovaných hodín diskutujúci svoje stanovisko aj argumentačne zdôvodnili. Žiaci UO vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní dosiahli nevyhovujúcu úroveň občianskych kompetencií v dôsledku neposkytnutia priestoru na vyjadrenie a zdôvodnenie svojich názorov v diskusii.

Úroveň občianskych kompetencií bola priemerná vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní. Žiaci ŠO vedeli vyjadriť svoj názor, avšak obhájiť ho argumentačne dokázali iba na polovici hodín, čo limitovalo prehĺbovanie ich občianskych kompetencií. Žiaci UO mali občianske kompetencie na nevyhovujúcej úrovni.

Empatické a nekonfliktné správanie žiakov, vzájomný rešpekt a efektívna komunikácia medzi aktérmi edukácie vytvárali pokojnú pracovnú atmosféru, čo pozitívne ovplyvnilo rozvíjanie **sociálnych kompetencií**. Žiaci v procese edukácie dodržiavali dohodnuté pravidlá správania, regulovali vlastné konanie a vystupovali kultivovane. Takmer na polovici hodín pracovali vo dvojiciach/v skupine, počas spoločných pracovných aktivít dodržiavali nastavené pravidlá, spolupracovali, aktívne sa podieľali na plnení úloh. Pri prezentácii výsledkov spoločnej práce ich žiaci nie vždy dokázali objektívne posúdiť a využiť argumentáciu.

Dosiahnutá priemerná úroveň sociálnych kompetencií vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní bola založená na vzájomnej ústretovej a efektívnej komunikácii medzi všetkými aktérmi edukácie. Znižovalo ju nedostatočné využitie kooperatívnych foriem práce.

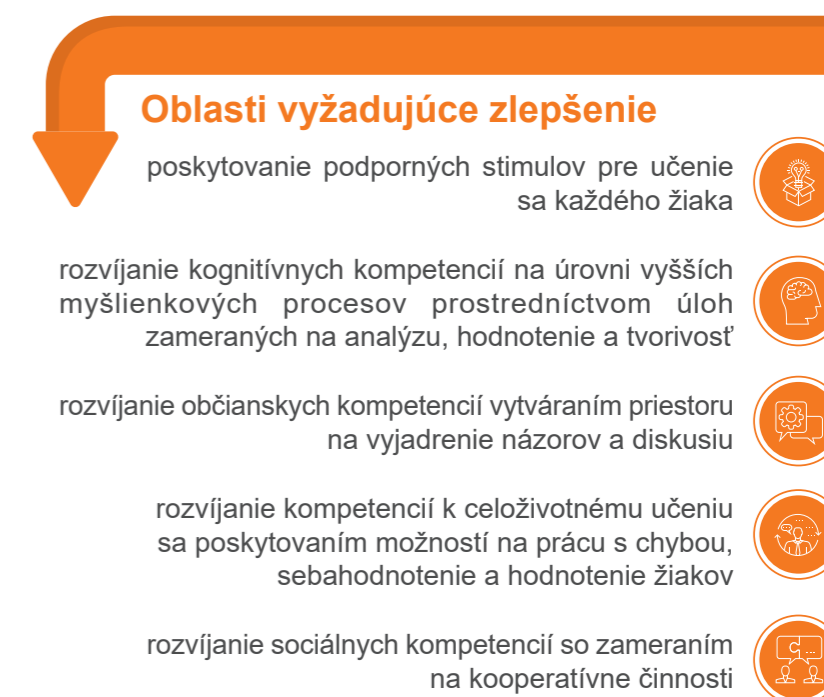
Učiteľia uplatnili jasne definované výchovno-vzdelávacie ciele, ktoré umožňujú sebahodnotenie žiakov a porovnanie ich vedomostí s optimálnou úrovňou na dvoch tretinách sledovaných hodín. Svojím tolerantným prístupom a pokojným vystupovaním vytvárali v procese vyučovania takmer na všetkých hodinách **atmosféru istoty a psychického bezpečia**, čím podporovali rozvíjanie sebadôvery žiakov a umožňovali im zažiť úspech. V sledovanom edukačnom procese uplatňovali zväčša tradičné výučbové metódy, v ktorých prevládal výklad, riadený rozhovor, menej často brainstorming, diskusia, didaktické hry. V úlohách výrazne preferovali reprodukciu a aplikáciu vedomostí pred rozvíjaním kritického myslenia žiakov. Formy práce smerujúce k rozvíjaniu vyšších myšlienkových procesov boli pozorované najviac na úrovni analýzy, menej často na úrovni hodnotenia a tvorivosti, čo limitovalo rozvoj vyšších myšlienkových procesov u žiakov. **Iba na tretine hodín** viedli žiakov k aktívnemu a **zmysluplnému využitiu IKT**. Učiteľia zadávaním úloh bez ohľadu na individuálne schopnosti žiakov na polovici sledovaných hodín **neposkytovali dostatočné podporné stimuly** pre učenie sa každého žiaka. Vo vyučovacom procese prevládalo slovné hodnotenie žiakov, v menšej miere bola uplatnená klasifikácia. Nezdôvodnením hodnotenia na dvoch tretinách hodín vyučujúci neposkytli žiakom dostatočnú spätnú väzbu na optimalizáciu a korekciu preukázaných výsledkov a neumožnili im tak regulovať vlastný proces učenia sa.

HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VYUČOVACÍCH HODÍN TEORETICKÉHO VZDELÁVANIA

pozitívna pracovná atmosféra so vzájomným rešpektom učiteľov a žiakov

Pozitívne zistenia

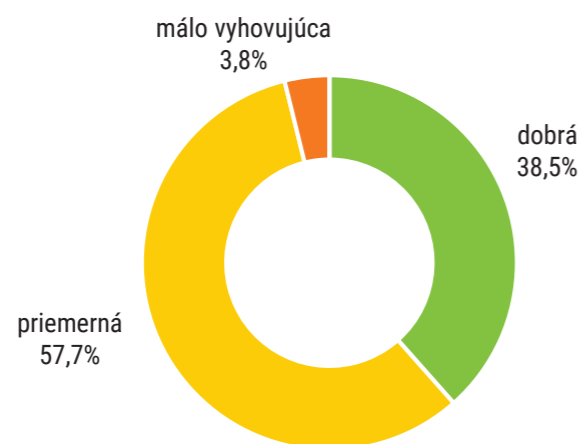

PRAKTICKÁ PRÍPRAVA

V praktickej príprave bolo spolu vykonaných 208 hospitácií na 502 vyučovacích hodinách.

Výchovno-vzdelávací proces v predmetoch praktickej prípravy – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
0	10	15	1	0

GRAF 79 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch praktickej prípravy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Praktická príprava sa v sledovaných školách uskutočňovala formou odborného výcviku, cvičení a praxe. Väčšina predmetov v technických i netechnických odboroch sa realizovala **skupinovú formou vyučovania**, kde ŠŠI vykonala 178 hospitácií, na ktorých sa zúčastnilo 74,8 % žiakov ŠO a UO hospitovaných tried/skupín. V **individuálnej forme vyučovania** sa uskutočnilo 30 hospitácií, prítomných bolo 351 žiakov (90 %) zo žiakov ŠO a UO hospitovaných tried/skupín.

Prehľad o žiakoch a hospitáciách praktickej prípravy	Netechnické odbory		Technické odbory		Spolu
	individuálna forma	skupinová forma	individuálna forma	skupinová forma	
Počet hospitácií	22	118	8	60	208
Počet hodín hospitácií	43	206	14	239	502
Počet žiakov triedy/skupiny	313	1 721	77	614	2 725
Počet žiakov prítomných na hodine	285	1 282	66	465	2 098

NETECHNICKÉ ODBORY

V netechnických odboroch bolo vykonaných 140 hospitácií na 249 vyučovacích hodinách v 5 skupinách odborov (45 *Polnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II*; 63,64 *Ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II*; 72 *Publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie*; 76 *Učiteľstvo*; 86 *Umenie a umeleckoremeselná tvorba III*). Skupinovú formou sa realizovala väčšina predmetov, individuálnou 16 % predmetov.

CELKOVÁ ÚROVEŇ UČENIA SA ŽIAKOV V PRAKTICKEJ PRÍPRAVE V NETECHNICKÝCH ODBORoch V SKUPINOVEJ FORME BOLA PRIEMERNÁ.

Žiaci v ŠO dosahovali mierne lepšiu úroveň ako žiaci v UO. Najväčší rozdiel sa prejavil v rozvíjaní komunikačných spôsobilostí, kde žiaci ŠO dosiahli dobrú úroveň, avšak žiaci UO úroveň málo vyhovujúcu.

GRAF 80 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v ŠO a UO – skupinová forma

Dobrá a zároveň najlepšiu úroveň žiaci dosiahli v rozvíjaní **pracovných návykov a zručností**, medzi žiakmi ŠO a UO sa neprejavil výrazný rozdiel. Na všetkých hospitovaných hodinách zvládli základné pracovné techniky, prejavili zodpovedajúce manuálne zručnosti pri praktických činnostiach. Na 75 % hodín aktívne využívali IKT, na kontrolovaných pracoviskách zamestnávateľov používali služobné mobilné telefóny s potrebnou aplikáciou pre zákaznícky servis. Pri realizácii bežných pracovných úkonov preukázali samostatnosť, pracovali prevažne zodpovedne, v priamom kontakte s vyučujúcimi, MOV a inštruktormi. Zadané úlohy dokončili v stanovenom čase a kvalite a dokázali integrovať teoretické vedomosti a praktické zručnosti. Pracovné návyky a zručnosti získavali v podmienkach zodpovedajúcich príslušným odborom.

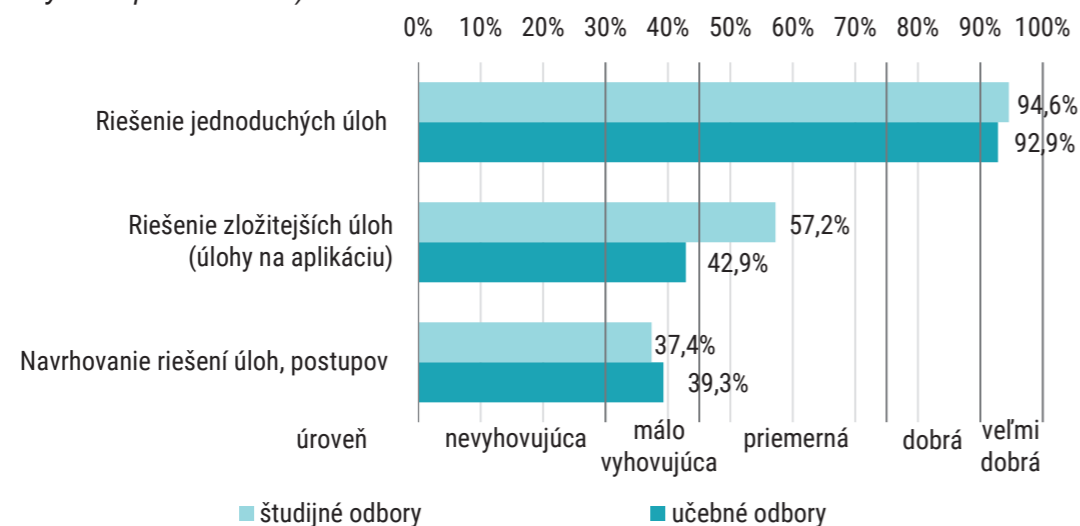
Komunikačné spôsobilosti boli u žiakov v ŠO rozvíjané na dobrej úrovni, ich verbálna i neverbálna komunikácia bola kultivovaná, uplatňovali zásady etickej komunikácie. Svoje vedomosti prezentovali zrozumiteľne, plynulo a s adekvátnym využitím odbornej terminológie. Pri práci s odbornými textami a informáciami z rôznych zdrojov prejavili požadované návyky a primerané vedomosti na troch štvrtinách pozorovaných hodín.

Žiaci v UO však dosiahli len málo vyhovujúcu úroveň, čo súviselo s nedostatočnou slovnou zásobou a schopnosťou vyjadrovať sa vo vyučovacom jazyku (slovenský jazyk). Na hodinách komunikovali menej aktívne, na otázky MOV odpovedali zväčša jednoslovné alebo iba jednoduchými vetami.

Rozvoj **sociálnych kompetencií** dosiahol priemernú úroveň, porovnateľnú u žiakov ŠO i UO. Kooperatívne zručnosti žiakov sa prejavili pri práci vo dvojiciach aj v skupinách. Na polovici vyučovacích hodín žiaci prezentovali výsledky spoločnej práce, ktoré vedeli objektívne posúdiť a zdôvodniť s menšími nedostatkami v argumentácii a v odbornej terminológii. Empatická komunikácia medzi učiteľmi, MOV a žiakmi prispievala k vytváraniu priaznivej pracovnej atmosféry a dobrých vzťahov. Preukázanie **kompetencií k celoživotnému učeniu sa** bolo v oboch skupinách žiakov na málo vyhovujúcej úrovni, ktorú ovplyvňoval nedostatok možností na reflexiu vlastného učebného výkonu a pokroku a ohodnotenie výsledku spolužiakovej práce.

Tvorivé myslenie žiakov bolo v UO i v ŠO rozvíjané na priemernej úrovni. Žiaci v UO i v ŠO na veľmi dobrej úrovni samostatne a rutinne riešili jednoduché praktické úlohy na rozvíjanie ekonomických, účtovných a administratívnych zručností (ŠO), ako aj pracovných spôsobilostí pri príprave jedla (UO), v ktorých využívali základné teoretické vedomosti a osvojené praktické zručnosti v konkrétnych pracovných činnostiach. Dosiahnutá úroveň pri riešení **aplikačných úloh** bola v ŠO na priemernej úrovni a v UO na úrovni málo vyhovujúcej. Žiaci ŠO osvojené vedomosti, odborné a praktické zručnosti na základe predchádzajúcich skúseností vhodne používali v nových neznámych podmienkach alebo realizovali zložitejšie techniky a technológie pri tvorbe finálneho produktu, čo však žiakom UO robilo problémy. Takmer na polovici sledovaných hodín žiaci nemali možnosť preukázať samostatnosť a tvorivosť pri pracovných činnostiach. Ak žiaci dostali príležitosť **navrhnuť vlastné postupy a riešenia**, iba v menšej miere preukázali tvorivý prístup, samostatne sformulovali problém alebo navrhli konkrétny technologický postup. V minimálnej miere vedeli posúdiť a zdôvodniť správnosť a efektívnosť riešenia zadaných úloh, sformulovať závery či zovšeobecniť zistenia, čo ovplyvnilo málo vyhovujúcu úroveň v UO i ŠO.

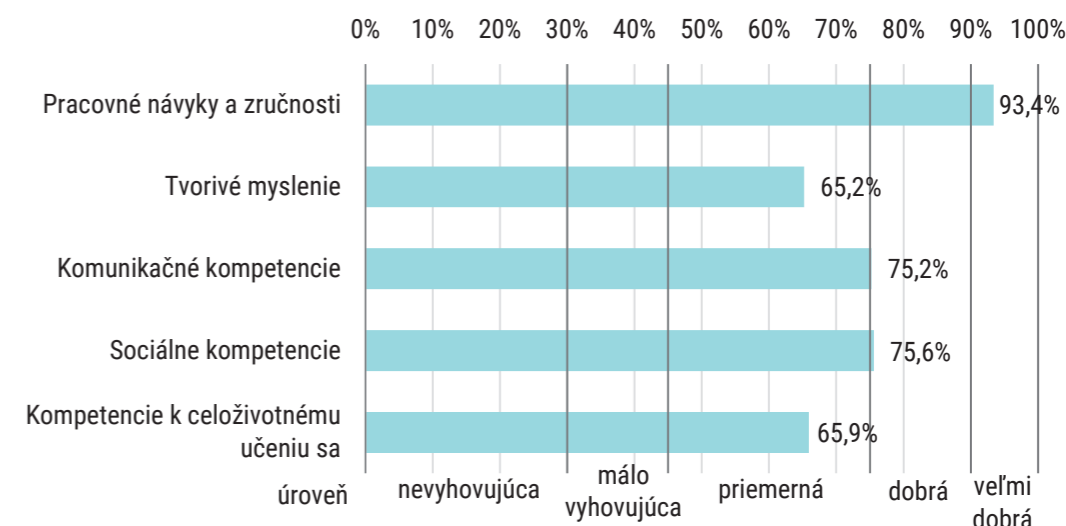
GRAF 81 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – skupinová forma)

V INDIVIDUÁLNEJ FORME PRAKTICKEJ PRÍPRAVY V NETECHNICKÝCH ODBOROH BOLO UČENIE SA ŽIAKOV NA DOBREJ ÚROVNI A PREBIEHALO IBA V ŠO.

Veľmi dobrú úroveň žiaci preukázali v pracovných návykoch a zručnostiach. Komunikačné zručnosti boli rozvíjané na porovnateľnej úrovni ako v skupinovej forme. V ďalších sledovaných kľúčových kompetenciách žiaci dosiahli lepšie výsledky ako v predmetoch, ktoré sa vyučovali skupinovú formou.

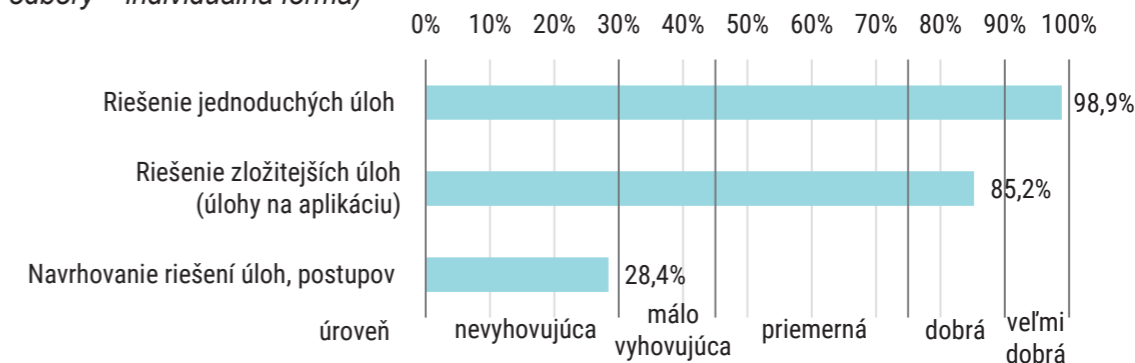
GRAF 82 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v ŠO – individuálna forma

Žiaci na všetkých hospitovaných hodinách **preukázali** osvojené **praktické návyky a zručnosti** na veľmi dobrej úrovni. Správne aplikovali pracovné postupy pri ekonomických a účtovných činnostiach, v umeleckých predmetoch uplatňovali pravidlá kresby, zásady kompozície. Prejavili manuálnu zručnosť, estetické cítenie a samostatnosť (*spracovávanie výtvarných návrhov odevov, výber materiálov*). Takmer na polovici pozorovaných hodín zmysluplne využívali IKT, najmä účtovné a ekonomické softvéry pri riešení ekonomických úloh, účtovných príkladov a pri písaní desaťprstovou hmatovou metódou. Pracovné návyky a zručnosti žiaci získavali v priamom kontakte s vyučujúcimi v zodpovedajúcich podmienkach pre dané ŠO. Na väčšine hodín disponovali primerane rozvinutými **komunikačnými spôsobilosťami**, kultivovaným vystupovaním a uplatňovaním etických princípov v správaní a konaní. Adekvátnymi vedomosťami pri práci s odborným textom vrátane používania odbornej terminológie disponovali na troch štvrtinách sledovaných hodín. Pri rozvíjaní **sociálnych kompetencií** žiaci preberali osobnú zodpovednosť za vlastné konanie, ústretovo komunikovali s vyučujúcimi i medzi sebou navzájom, čím sa spolupodieľali na vytváraní pozitívnej pracovnej atmosféry. Na troch štvrtinách hodín prezentovali a zdôvodňovali výsledok práce s primeranou argumentáciou. **Kompetencie k celoživotnému učeniu sa** žiaci preukázali hodnotením svojho pokroku v učení sa, identifikovaním nedostatkov v pracovnom výkone a korigovaním vlastného vzdelávacieho procesu.

Jednoduché úlohy a úlohy zamerané na aplikáciu získaných vedomostí a zručností žiaci riešili samostatne a správne na veľmi dobrej a dobrej úrovni. Nevyhovujúcu úroveň **tvorivého myslenia** žiakov ovplyvňovala skutočnosť, že bolo rozvíjané iba na polovici hospitovaných hodín. Ak žiaci dostali príležitosť, prejavili pri praktických činnostiach vlastnú kreativitu (*napríklad pri tvorbe zátišia, dizajnerskej kresby, tvorbe kostýmov*).

GRAF 83 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – individuálna forma)

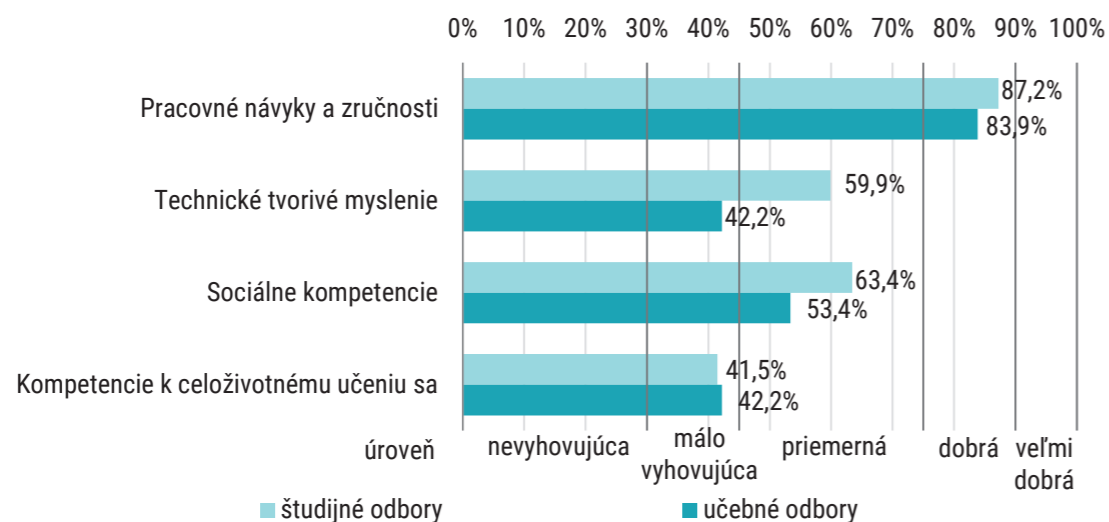
TECHNICKÉ ODBORY

V technických odboroch bolo vykonaných 68 hospitácií na 253 vyučovacích hodinách, z ktorých bolo skupinovú formou realizované 88 % predmetov, žiaci sa vzdelávali v 9 skupinách odborov (23,24 Strojárstvo a ostatná kovspracujúca výroba I, II; 25 Informačné a komunikačné technológie; 26 Elektrotechnika; 31 Textil a odevníctvo; 33 Spracúvanie dreva; 34 Polygrafia a médiá; 36 Stavebníctvo, geodézia a kartografia; 37 Doprava, pošty a telekomunikácie; 39 Špeciálne technické odbory).

UČENIE SA ŽIAKOV V SKUPINOVEJ FORME PRAKTICKEJ PRÍPRAVY V TECHNICKÝCH ODBOROH BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Rozdiely medzi žiakmi ŠO a UO sa prejavili v technickom tvorivom myslení, v ktorom žiaci ŠO dosiahli výrazne vyššiu úroveň.

GRAF 84 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v ŠO a UO – skupinová forma

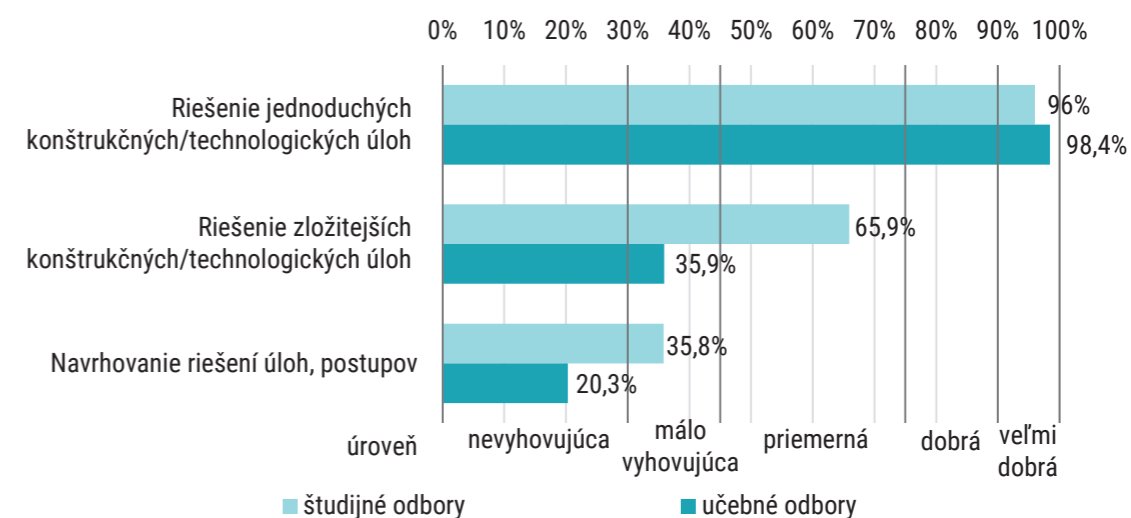

Žiaci disponovali **praktickými návykmi a pracovnými zručnosťami** v technických odboroch na dobrej úrovni. Pri riešení úloh i vykonávaných pracovných činnostiach preukázali osvojené pracovné techniky a technologické postupy vo svojom odbore. Využívali informačné technológie, pracovali s odborným softvérom. Vedeli čítať technickú a výkresovú dokumentáciu, zadané úlohy riešili so záujmom a prevažne samostatne. Kontrolovali výsledky svojej práce (rozmery, tvar, funkčnosť). Pracovné návyky získavali v podmienkach zodpovedajúcich ich budúcemu povolaniu, počas výkonu práce v odborných učebniach, v dielňach a na pracovisku zamestnávateľa dodržiavali disciplínu, používali pracovný odev a pracovné pomôcky, riadili sa pravidlami bezpečnosti a ochrany zdravia. **Sociálne kompetencie** si rozvíjali preberaním osobnej zodpovednosti za vlastné konanie, dodržiavaním dohodnutých pravidiel správania. Vzájomne si pomáhali, empaticky komunikovali so spolužiakmi, učiteľmi a MOV. Na polovici hodín pracovali vo dvojiciach alebo v tíme, vzájomne diskutovali a prezentovali výsledok svojej práce s adekvátnou argumentáciou a snahou využívať odbornú terminológiu. Rezervy sa prejavili v **rozvíjaní kompetencií k celoživotnému učeniu sa**, dosiahnutá úroveň bola málo vyhovujúca u žiakov ŠO i UO. Na väčšine sledovaných hodín žiaci akceptovali rady a pripomienky MOV, no nevedeli adekvátne využiť priestor na hodnotenie svojho učebného výkonu a pokroku v učení sa. Na viac ako polovici hodín nemali možnosť ohodnotiť činnosť spolužiaka.

Pri rozvíjaní **technického tvorivého myslenia** prevažovali **jednoduché úlohy a postupy**, ktoré žiaci ŠO i UO preukázali na veľmi dobrej úrovni. Uplatňovali v nich osvojené zručnosti a poznatky v integrácii s teoretickými vedomosťami. Príležitosť riešiť **zložitejšie konštrukčné**

a **technologické úlohy** zamerané na aplikáciu odborných vedomostí a zručností mali prevažne žiaci ŠO (*tvorba stredne zložitých modelov v CAD, vytvorenie vlastnej počítačovej podsiete, roznávanie a analyzovanie kompozičných pravidiel vo filmoch*) a preukázali ich na priemernej úrovni. Žiaci UO dosiahli málo vyhovujúcu úroveň. Stratégie vyučovania uplatnené na hospitovaných hodinách stimulovali žiakov k samostatnosti a zodpovednosti za výsledky svojej práce, menej k podpore ich kreativity a slobodnej voľby pracovných postupov. Na viac ako polovici pozorovaných hodín žiaci nemali možnosť samostatne **navrhovať technologické riešenia a tvoriť postupy**, čo sa prejavilo v málo vyhovujúcej úrovni u žiakov ŠO a nevyhovujúcej úrovni žiakov UO.

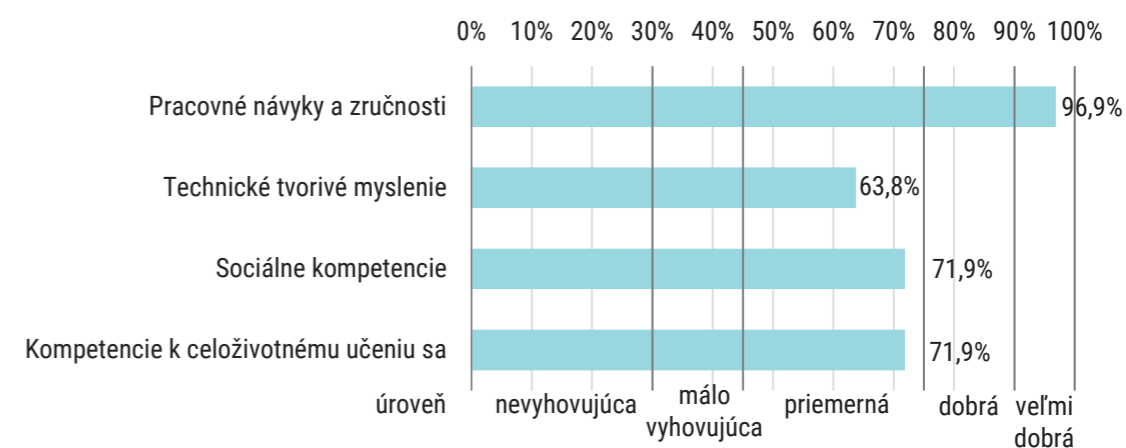
GRAF 85 Úroveň rozvíjania tvorivého technického myslenia pri riešení zadávaných úloh v technických odboroch praktickej prípravy – skupinová forma

V INDIVIDUÁLNEJ FORME PRAKTICKEJ PRÍPRAVY V TECHNICKÝCH ODBOROH SA PRIPRAVOVALI IBA ŽIACI ŠO A UČENIE SA ŽIAKOV DOSIAHLO DOBRÚ ÚROVEŇ.

V porovnaní so skupinovú formou preukázali žiaci vo všetkých kompetenciách vyššiu úroveň.

GRAF 86 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v ŠO – individuálna forma

HLAVNÉ ZISTENIA Z PRIAMEHO POZOROVANIA VYUČOVACÍCH HODÍN PRAKTICKEJ PRÍPRAVY

- preukázanie osvojených praktických návykov a zručností, dodržiavanie stanovených pracovných a technologických postupov v podmienkach zodpovedajúcich odboru štúdia
- vytváranie priaznivej pracovnej atmosféry v priestoroch SOŠ a na pracoviskách praktickej prípravy
- využívanie materiálnych prostriedkov a výučbových softvérov vo výučbe

Pozitívne zistenia

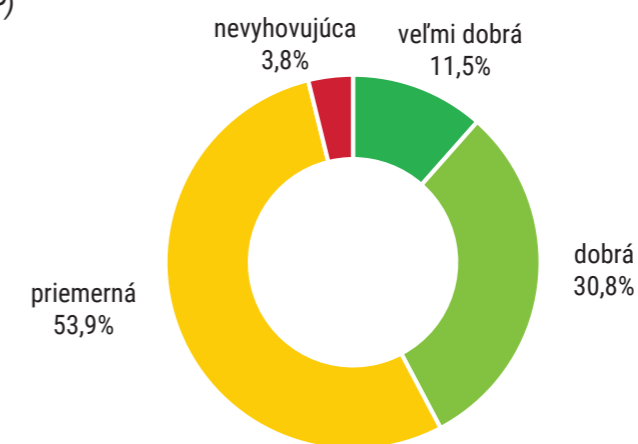
Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka vzhľadom na jeho individuálne schopnosti
- rozvíjanie tvorivého/technického tvorivého myslenia žiakov zadávaním zložitejších úloh a vytváraním možností na navrhovanie riešení/postupov
- rozvíjanie zručností žiakov pri sebahodnotení a hodnotení činnosti spolužiakov s adekvátnou argumentáciou

RIADENIE ŠKOLY

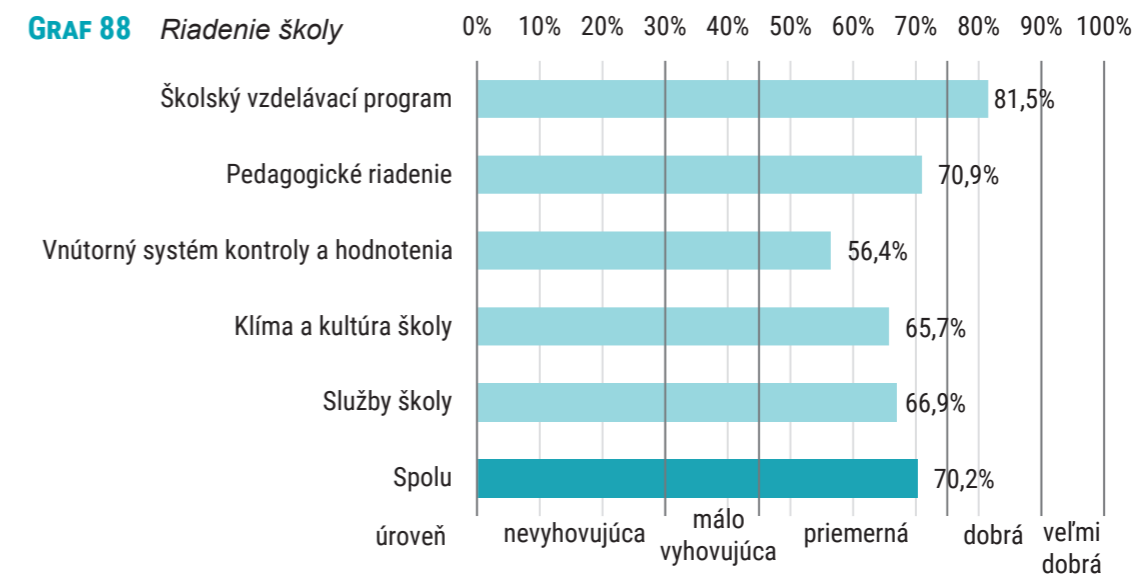
Riadenie školy – počet kontrovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
3	8	14	0	1

GRAF 87 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

RIADENIE ŠKOLY BOLO NA DOBREJ ÚROVNI.

V oblasti riadenia škôl dobrú a zároveň najvyššiu úroveň dosiahlo vypracovanie ŠkVP. Na úroveň pedagogického riadenia negatívne vplývalo nezabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom v niektorých školách a absencia plánu vlastného manažérskeho a pedagogického rozvoja vedúcich zamestnancov takmer v polovici sledovaných škôl. Klíma škôl bola otvorená, jej úroveň znižovali menej podporujúce vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi. Riadenie škôl oslaboval najmä vnútorný systém kontroly a hodnotenia nekomplexnou a neefektívnou realizáciou kontrolnej činnosti vedúcimi PZ.

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

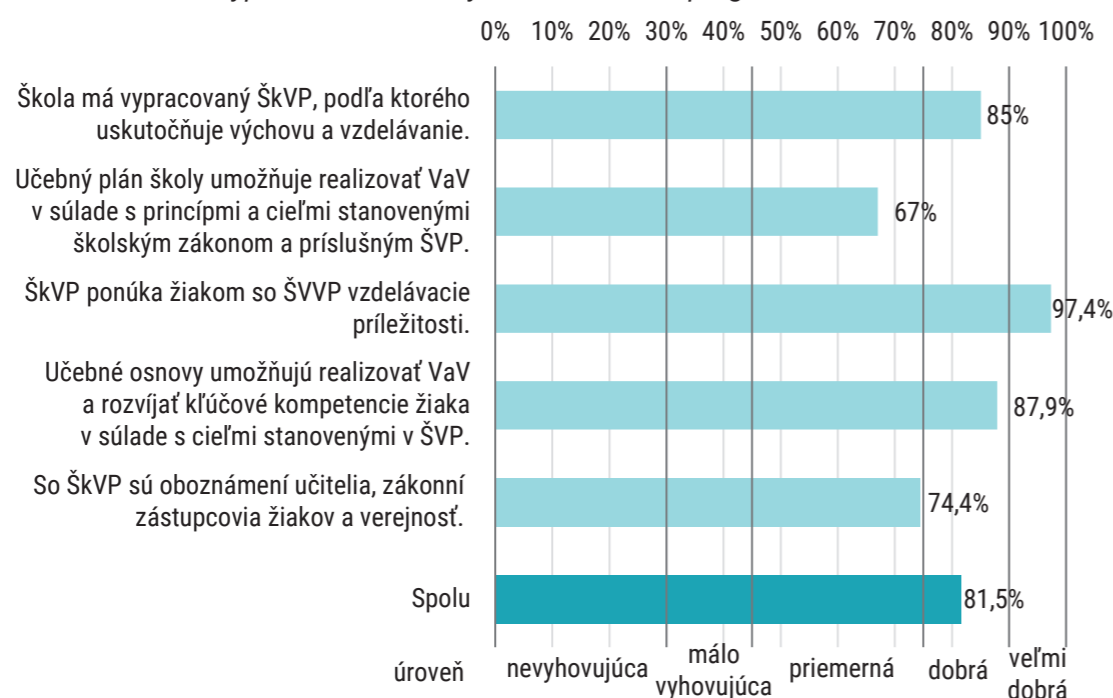
Školskí inšpektori v sledovaných SOŠ posudzovali vyhotovenie a uplatňovanie ŠkVP v 59 ŠO a 24 UO (3-ročné, 2-ročné).

Školský vzdelávací program – počet kontrolovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
14	3	7	2	0

ŠKOLSKÉ VZDELÁVACIE PROGRAMY BOLI VYPRACOVANÉ NA DOBREJ ÚROVNI.

V porovnaní s minulým školským rokom to bolo zlepšenie o 6 %.

GRAF 89 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

Školské vzdelávacie programy mali školy vypracované v súlade s ustanoveniami školského zákona a s príslušnými ŠVP. Boli diferencované pre každý vzdelávaný odbor štúdia. Školy, ktoré vzdelávali žiakov v SDV, vypracovali ŠkVP v spolupráci so zamestnávateľmi. Všetky školy stanovili v ŠkVP **ciele VaV**, ktoré zodpovedali ich reálnym podmienkam a koncepčným zámerom v oblasti rozvoja odborného vzdelávania a prípravy. Zdôrazňovali v nich komplexné rozvíjanie žiakov vo vedomostnej, emocionálnej i hodnotovej oblasti. Orientované boli predovšetkým na prípravu žiakov na povolanie. Súčasťou všetkých ŠkVP bol **profil absolventa** so zadanou charakteristikou absolventa pre príslušný odbor štúdia a uvedením jeho kľúčových a odborných kompetencií, ktorými má disponovať po absolvovaní štúdia.

V tretine SOŠ sa VaV neuskutočňovali v súlade s príslušnými ŠVP najmä kvôli nedostatkom v učebných plánoch.

Učebné plány mali školy vypracované na priemernej úrovni. Takmer dve tretiny škôl vypracovali UP všetkých odborov v súlade s rámcovým učebným plánom ŠVP pre úplné stredné odborné vzdelanie. V UP boli dodržané minimálne počty týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých vzdelávacích oblastiach všeobecného aj odborného vzdelávania. Učebné plány obsahovali vlastné poznámky doplnené i o špecifiká organizácie praktickej prípravy v SDV. Viac ako

tretina škôl nerealizovala výchovu a vzdelávanie podľa UP v súlade s RUP ŠVP (*nesúlad časovej dotácie vyučovacích predmetov s ich reálnym vyučovaním; nesprávne uvedenie počtu týždenných vyučovacích hodín a nedodržanie maximálneho týždenného počtu vyučovacích hodín povinných vyučovacích predmetov; neuvedenie časovej dotácie účelových kurzov, kurzu na ochranu života a zdravia a kurzu pohybových aktivít v prírode do jednotlivých ročníkov v UP*).

Učebné osnovy mali školy vypracované na dobrej úrovni. Vo väčšine SOŠ boli rozpracované v rozsahu vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa UP školy a najmenej v rozsahu obsahového štandardu, čím umožňovali rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. **Nedostatky** v 4 školách sa týkali nevypracovania učebných osnov predmetu odborná prax v 3. a 4. ročníku; nerozpracovania obsahových štandardov podľa UP ŠkVP v učebných osnovách niektorých vyučovacích predmetov; neplnenia učebných osnov predmetu OVY z dôvodu chýbajúceho materiálne-technického vybavenia. Väčšina SOŠ mala uvedený spôsob a realizáciu **kurzov a účelových cvičení**. Všetky SOŠ svoje UP kreovali prostredníctvom **disponibilných hodín** na posilnenie časovej dotácie vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov i predmetov odborného vzdelávania, čím realizovali svoje zábery v zhode s cieľmi orientovanými na profesijnú prípravu žiakov pre prax a celoživotné vzdelávanie. Vyučovanie predmetov vzdelávacej oblasti *Zdravie a pohyb* bolo posilnené v 1 SOŠ.

Všetky kontrolované subjekty vo svojich ŠkVP deklarovali pre **žiakov so ŠVVP** úpravu vzdelávacích podmienok i zabezpečenie poradenských služieb. Žiakom so ZZ školy umožnili vzdelávať sa podľa IVP zodpovedajúcim záverom a odporúčaniam príslušného poradenského zariadenia. Ojedinele sa vyskytli nedostatky súvisiace s nekompletnosťou IVP, nevypracovaním IVP pre žiakov zo SZP, neabsolvovaním vyšetrenia z dôvodu prechodu zo základnej na strednú školu. V 1 SOŠ bez evidovania žiakov so ŠVVP vzdelávali spolu 90 žiakov so ZZ.

Viac ako tretina SOŠ neprerokovala ŠkVP v pedagogickej rade, v rade školy, so zriaďovateľom alebo s príslušnou stavovskou a profesijnou organizáciou. Väčšina škôl mala ŠkVP zverejnený na svojich webových sídlach alebo bol k dispozícii v elektronickej podobe učiteľom, zákonným zástupcom, žiakom i verejnosti.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA ŠKVP

- stanovenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania v súlade s reálnymi podmienkami a koncepčným zámerom vo všetkých školách
- využitie disponibilných hodín na modifikáciu UP v súlade s príslušným ŠVP vo všetkých školách
- vypracovanie ŠkVP v súlade s ustanoveniami školského zákona

Positívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

realizovanie výchovy a vzdelávania v súlade so ŠVP

rešpektovanie RUP pri vypracovaní učebných plánov

PEDAGOGICKÉ RIADENIE

Riaditelia kontrolovaných subjektov v rozhovoroch uviedli, že podporovali **odborný rast PZ** a mali vypracovaný *plán profesijného rozvoja*, ktorý v 92,3 % škôl nadväzoval na ciele ŠKVP a vychádzal z koncepcie rozvoja škôl a potrieb jednotlivcov. V ostatných 2 rokoch najviac PZ (276) absolvovalo vzdelávania, ktoré boli zamerané na *inováciu foriem a metód vo vzdelávaní*, 144 PZ sa vzdelávalo v oblasti *rozvíjania funkčných gramotností* a 133 PZ si rozširovalo vedomosti zamerané na *inklúziu vo vzdelávacom procese*. Z výsledkov hospitácií vyplynulo, že absolvované vzdelávania PZ v polovici škôl neovplyvnili pozitívne kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Úroveň riadenia znižovalo aj **nevypracovanie plánu vlastného manažérskeho a pedagogického rozvoja vedúcich PZ** v 42,3 % škôl. Vedúci PZ si rozvíjali svoje profesijné kompetencie vzdelávacími aktivitami zameranými na projektový manažment či manažérsku etiku, na efektívne vedenie kolektívu, uplatňovanie nových trendov v riadení a riešenie konfliktných situácií.

Vo všetkých kontrolovaných SOŠ **predmetové komisie** realizovali svoje aktivity podľa vypracovaných plánov. Aktívne participovali na organizácii školských i mimoškolských aktivít, exkurzií a súťaží, aktualizácii učiva v jednotlivých predmetoch so zreteľom na prepojenie teórie s praxou. Koordinovali tvorbu učebných osnov a učebných textov, prípravu maturitných a záverečných skúšok. Vo väčšine škôl analyzovali výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, identifikovali problémy a navrhovali opatrenia na zlepšenie. Avšak systematické interné vzdelávanie, vzájomné odovzdávanie informácií zo vzdelávacích aktivít, organizovanie otvorených hodín realizovali iba v tretine (30,8 %) SOŠ.

Výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a **rozhodovanie** v súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizovali v súlade s platnými právnymi predpismi v 80,8 % sledovaných škôl. Riaditelia 19,2 % SOŠ nevydávali rozhodnutia vo veciach ustanovených právnym predpisom. Nedostatky sa týkali procesov rozhodovania súvisiacich s *nevydaním rozhodnutia o oslobodení žiaka od štúdia vyučovacieho predmetu; prijatím žiačky z inej strednej školy bez vykonania rozdielovej skúšky; nezaznamenaním rozhodnutí v katalógových listoch žiakov; povolením vzdelávania podľa individuálneho UP bez žiadosti plnoletého žiaka*. Chyby v rozhodovacom procese súviseli aj s realizáciou **komisionálnych skúšok**.

Prijímacie konanie vo viac ako tretine škôl nebolo zabezpečené v súlade s právnym predpisom.

Vo viacerých SOŠ neurčili jednotné kritériá na úspešné vykonanie PS, nestanovili minimálny počet bodov potrebný na prijatie, neurčili ostatné podmienky prijatia na štúdium. V iných školách neprerokovali počet žiakov, ktorých možno prijať do 1. ročníka v pedagogickej rade, uchádzačom prijatým bez prijímacej skúšky nezaslali rozhodnutia o prijatí v určenom termíne, nedodržali stanovený termín zverejnenia zoznamu uchádzačov. V ďalšej SOŠ boli v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzného predpisu vylúčení z prijímacieho konania pre UO uchádzači, ktorí mali zo správania v posledných 2 rokoch štúdia na ZŠ hodnotenie horšie ako uspokojivé.

Pedagogická i ďalšia dokumentácia kontrolovaných subjektov tvorila ucelený súbor aktuálnych dokumentov, ktoré s výnimkou 2 škôl zabezpečovali deklarované zámery školy v oblasti VaV, bola vedená v elektronickej i listinnej forme podľa vzorov schválených MŠVVaM SR. Viaceré nedostatky vo vedení pedagogickej dokumentácie sa v 2 SOŠ vyskytli v triednych knihách, katalógových listoch, v údajoch o komisionálnych skúškach. V ďalších 2 školách niektoré zmluvy o duálnom vzdelávaní, učebné zmluvy žiakov v SDV a zmluvy o poskytovaní praktického vyučovania neboli vypracované v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom. V iných školách absentovali údaje v katalógových listoch žiakov, evidencia sťažností nebola vedená v súlade s príslušným právnym predpisom a v 2 školách nebola v zmysle právnej

normy vypracovaná dokumentácia žiakov vzdelávaných podľa individuálneho učebného plánu. Súčasťou dokumentácie v 1 škole boli aj originály vysvedčení žiakov, ktoré škola v rozpore so zákonom žiakom nevydala.

PEDAGOGICKÉ RIADENIE BOLO NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Riaditelia škôl mali vytvorený systém pedagogického riadenia. Jeho účinnosť znižoval ich nedostatočný záujem o vlastný manažérsky rozvoj. Riaditelia škôl podporovali profesijný rozvoj svojich zamestnancov, avšak PZ vedomosti získané na vzdelávaniach v minimálnej miere implementovali do pedagogickej praxe. Úroveň pedagogického riadenia oslabovali aj nedostatky vo vedení pedagogickej a ďalšej dokumentácie, v prijímacom konaní, vo výkone štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a v rozhodovaní v súkromnej a cirkevnej škole.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA PEDAGOGICKÉHO RIADENIA

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

zvýšenie záujmu PZ o vzdelávanie a vedúcich zamestnancov o manažérsky rozvoj

monitorovanie a vyhodnocovanie dosahu získaných profesijných kompetencií učiteľov na kvalitu vzdelávania

implementácia nadobudnutých poznatkov zo vzdelávaní do edukačného procesu

výkon štátnej správy v prvom stupni a rozhodovanie

zabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom

vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA

V troch štvrtinách sledovaných SOŠ vedenie realizovalo kontrolnú činnosť vo všetkých oblastiach VaV v adekvátnom rozsahu podľa komplexne spracovaných plánov. V školách dodržiavali **vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov** vypracovaný v súlade s platným metodickým pokynom na hodnotenie a klasifikáciu žiakov strednej školy. Pravidlá ich hodnotenia boli zároveň súčasťou všeobecnej charakteristiky jednotlivých ŠkVP a boli bližšie špecifikované v učebných osnovách príslušných predmetov. Podmienky hodnotenia a klasifikácie žiakov vzdelávaných v SDV boli súčasťou učebných zmlúv. **Nedostatky** v hodnotení žiakov sa týkali neakceptovania odporúčaní poradenského zariadenia pri **hodnotení žiakov so ŠVVP**.

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia PZ bol vo všetkých školách zadaný komplexne a transparentne vrátane kritérií hodnotenia, vedúci PZ ho realizovali pravidelne v súlade s platnými právnymi predpismi s výnimkou 1 školy, kde bol formálnou súčasťou ŠkVP a neobsahoval žiadne kritériá na objektívne hodnotenie PZ. Vedúci PZ vykonávali plánovanú a priebežnú **hospitačnú činnosť**, avšak komplexnú analýzu a vyhodnocovanie kontrolných zistení, ich zovšeobecňovanie, prijatie konkrétnych opatrení a následne kontrolu ich akceptácie realizovali iba v 3 SOŠ. V ostatných sledovaných subjektoch vedúci PZ výsledky hospitačnej činnosti komplexne neanalyzovali, závery z nich nezovšeobecňovali a neprijímali opatrenia na skvalitnenie procesu VaV.

Autoevalúciu riaditelia všetkých škôl považovali za užitočný nástroj zvyšovania kvality práce školy, avšak komplexné sebahodnotenie VaV s vymedzením oblastí hodnotenia, ukazovateľov kvality, nástrojov merania a následného nastavenia opatrení na zlepšenie sa realizovalo iba v 5 školách. Z nich sa 1 škola pravidelne zúčastňovala medzinárodného projektu *Certificate*, výsledkom certifikácie bolo stanovenie ratingu, ktorý deklaroval kvalitatívnu úroveň inštitúcie. Tri školy boli zapojené do akčného plánu *Peer Review*. V ďalšej škole systematické plánované sebahodnotenie realizovali prostredníctvom dotazníkov, ktoré boli zadané žiakom, PZ a členom inkluzívneho tímu. Na základe analýzy zistení z dotazníkov sa v škole uskutočňovali postupné zmeny.

VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA BOL NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Pravidelný a transparentný systém hodnotenia PZ a žiakov bol nastavený vo väčšine škôl. Najnižšiu úroveň pedagogického riadenia dosahoval vnútorný systém hodnotenia a kontroly. I keď vedúci PZ vykonávali hospitačnú činnosť, väčšina z nich zistenia z hospitácií neanalyzovala, neprijímala adekvátne opatrenia ani ich následne nekontrolovala, a preto bol vnútorný systém kontroly neefektívny. Komplexnú autoevalúciu realizovala len pätina SOŠ.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA VNÚTORNÉHO SYSTÉMU KONTROLY A HODNOTENIA

komplexný a transparentný systém hodnotenia PZ vrátane kritérií hodnotenia

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

komplexné analyzovanie výsledkov kontrolnej činnosti s prijímaním opatrení na zlepšenie VaV a ich následné overovanie

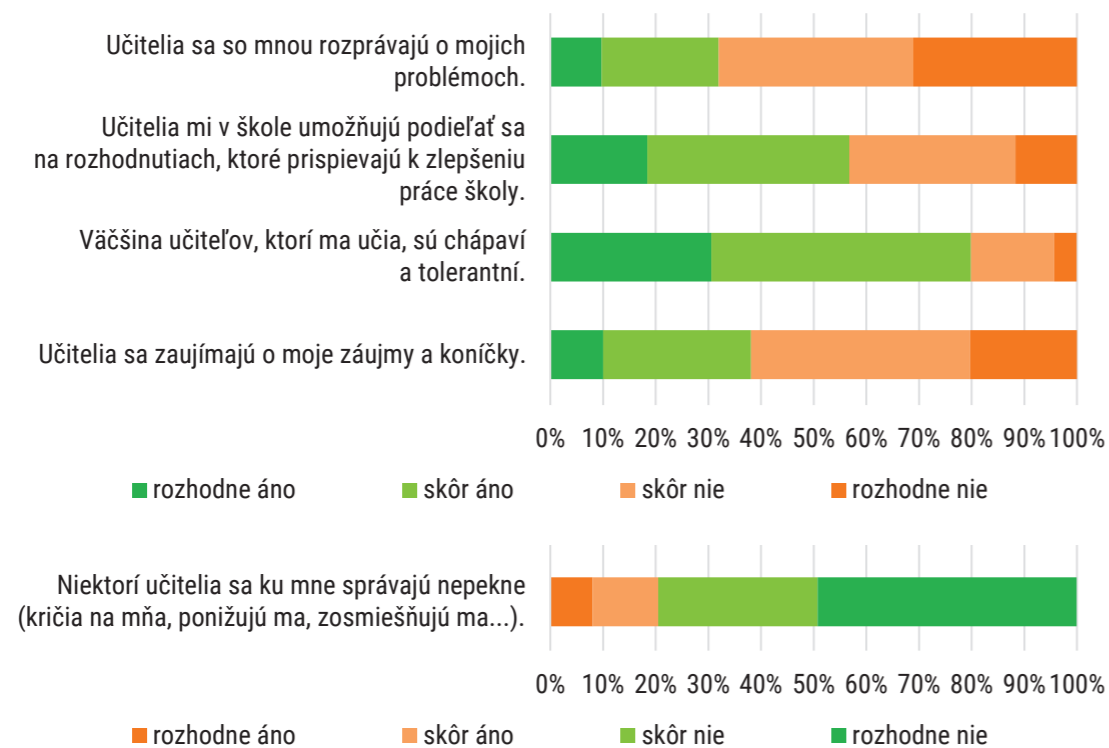
KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY

Kvalita pedagogického riadenia sa odráža vo vzájomných vzťahoch medzi učiteľmi a v celkovej **klíme a kultúre školy**. Z výsledkov dotazníka, ktorý bol administrovaný 599 PZ vyplynulo, že vo väčšine škôl (23 SOŠ) bola **klíma otvorená**. Index otvorenosti sa v 7 školách pohyboval nad pásmom bežných hodnôt oproti národnému priemeru, pričom 1 SOŠ vykazovala v porovnaní s národným priemerom lepšie hodnoty vo všetkých dimenziách klímy. Pozitívnym zistením bolo, že žiadny z respondentov sa necítil byť frustrovaný z nadbytku administratívnych povinností, byrokratizmu a manažérizmu riadenia školy. V **3 SOŠ však bola klíma uzavretá** a charakterizovala ju nedôvera medzi učiteľmi, ich slabá angažovanosť, formalizmus v riadení a vzťahoch s vedením školy. Učiteľom nebolo zrejme ani smerovanie školy, pričom v 1 škole boli v 4 sledovaných dimenziách hodnoty nižšie ako je národný priemer.

Z výsledkov anonymného dotazníka zadaného 1 990 žiakom vyplynulo, že vzájomné vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi neboli dostatočne podporujúce. Žiacke odpovede upozorňujú na nedostatok sociálnej blízkosti. Hoci sa 80 % respondentov vyjadrilo, že učiteľia sú tolerantní a chápací, len tretina z nich pociťovala osobný záujem učiteľov o ich problémy a záujmy, čo nevytvára dobré predpoklady na poskytovanie podporných opatrení žiakom, ktorí to potrebujú. Pätina žiakov uviedla, že zo strany učiteľov zažívajú ponížovanie, krik a nekorektné správanie. Podieľať sa žiakom na rozhodnutiach, ktoré prispievajú k zlepšeniu práce školy, umožňujú učiteľia podľa necelých dvoch tretín respondentov.

Väčšina žiakov v dotazníku potvrdila, že spolužiaci ich prijali takých, akí sú, majú v triede kamarátov a kolektív je priateľský a pomáhajúci, čo naznačuje, že **v triede prevládali prevažne pozitívne sociálne vzťahy**. Uvedený fakt potvrdilo i 90,1 % členov ŠkP, ktorí v dotazníku odpovedali, že v škole je každý žiak rešpektovaný rovnako.

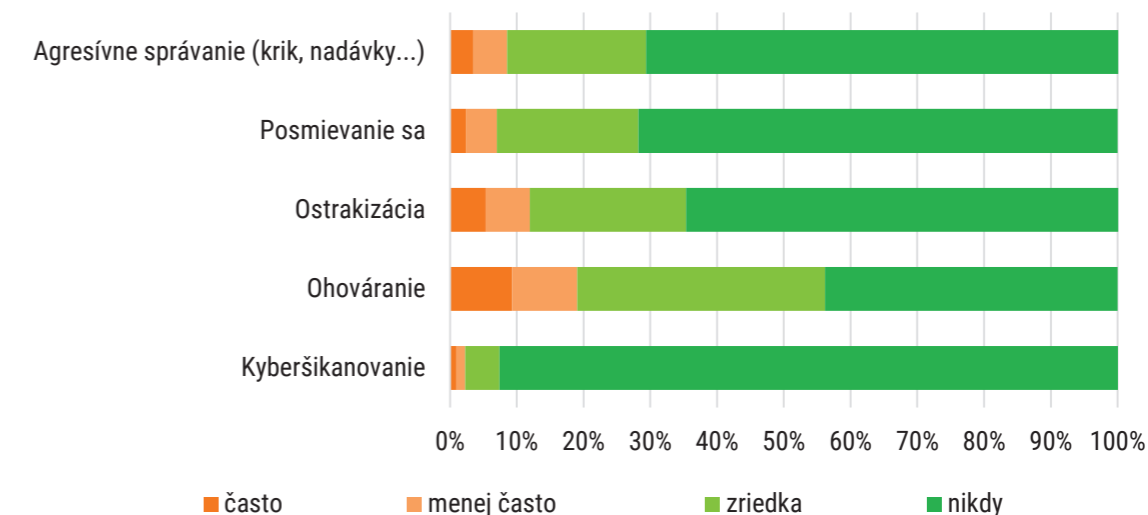
Wellbeing pedagógov bol overovaný dotazníkom zadaným 604 PZ. Väčšina PZ (95 %) prejavila profesijnú spokojnosť a spokojnosť s vlastnou školou, do práce sa teší, cíti spoluzodpovednosť a oceňuje výhody učiteľského povolania. Takmer všetci PZ pociťujú sebadôveru vo vlastné pedagogické schopnosti spočívajúce v tom, že vedia zaujať a motivovať žiakov, individualizovať výučbu a dosiahnuť dodržanie pravidiel správania, čo však výsledky žiackeho dotazníka ani pozorovania vyučovacích hodín v takejto miere nepotvrdili.

GRAF 90 Vzťahy medzi žiakmi a učiteľmi z pohľadu žiakov

Viac ako polovica PZ (54,9 %) pociťuje stres spôsobený nadmernou pracovnou záťažou, zodpovednosťou za riešenie výchovných problémov a vzdelávacích výsledkov žiakov. Štvrtina respondentov sa vyjadrila, že práca negatívne ovplyvňuje ich zdravie.

V žiackom dotazníku sa takmer tri štvrtiny žiakov (72,8 %) vyjadrili, že učitelia podporujú rozvoj **efektívnych stratégií učenia**, čo nekorešpondovalo so zisteniami z priameho pozorovania vyučovacieho procesu všeobecného i odborného vzdelávania. Tri štvrtiny žiakov potvrdili, že učitelia ich hodnotili so zameraním na pozitívnu zmenu (78,7 %) a vytvárali im príležitosť na sebahodnotenie (73,6 %). V procese edukácie však bolo formatívne hodnotenie pozorované iba na polovici sledovaných hodín a sebahodnotenie žiaci preukázali len na tretine pozorovaných hodín. Negatívnym zistením je, že **takmer polovica opýtaných ohodnotila vyučovanie učiteľmi ako nezaujímavé**, čo poukazuje na prevládajúci transmisívny spôsob vyučovania. Hospitácie súčasne potvrdili, že učitelia nevyužívali efektívne metódy a formy práce smerujúce k rozvíjaniu vyšších myšlienkových procesov na úrovni hodnotenia a tvorivosti. Značné rezervy sa preukázali pri rozvoji kompetencie plánovania vlastného procesu učenia sa, keď viac ako tretina respondentov (37,3 %) uviedla, že učitelia ich neučia plánovať a organizovať si učenie tak, aby dosiahli úspech.

Bezpečnosť školského prostredia ŠŠI zisťovala prostredníctvom dotazníka administrovaného 2 002 žiakom 2. a 3.ročníka ŠO a UO. Výsledky dotazníka preukázali, že 15,3 % žiakov sa v škole necíti bezpečne a dobre, viac ako pätina žiakov nerada chodí do vlastnej školy a izoluje sa od svojich spolužiakov. Negatívnym javom v kontrolovaných subjektoch bolo nevhodné správanie spolužiakov, vyrušovanie a nerešpektovanie učiteľa v procese vyučovania, čo v dotazníku potvrdilo 41,5 % žiakov. Bezpečnosť školského prostredia negatívne ovplyvňuje výskyt **šikanovania**, čo potvrdilo na základe osobného zážitku **16,2 % žiakov**. Najčastejším prejavom šikanovania bolo ohováranie, inými formami šikanovania boli ostrakizácia, agresívne správanie a vysmievanie. Kyberšikanovanie formou ohovárania, zastrasovania, zverejňovania hanlivých videí a fotografií zažilo 7,3 % žiakov.

GRAF 91 Najčastejšie prejavy šikanovania v kontrolovaných subjektoch

Žiaci boli najčastejšie šikanovaní v triedach počas prestávok (7,6 %), ale i počas vyučovania (3,9 %), čo potvrdzuje zistenie, že učitelia nevenujú negatívnym prejavom správania na vyučovacích hodinách dostatočnú pozornosť a neriešia ich dôsledne. Šikanovanie bolo zaznamenané aj na chodbách počas prestávok (2,9 %), pred vyučovaním a po vyučovaní v priestoroch školy (3,6 %), čo naznačuje neefektívne zabezpečenie dozorov. Väčšina žiakov, ktorí zažili šikanovanie, sa so svojím problémom nezverila nikomu (12,6 %). Ak sa zdôverili, bolo to najmä rodičom (10,3 %) a kamarátom (8 %), dievčatá sa zverovali častejšie ako chlapci. Triednemu učiteľovi sa zdôverilo 4,9 % žiakov, avšak výchovnému poradcovi alebo školskému psychológovi len necelých 2 % žiakov. Problémami šikanovania sa podľa 58,7 % členov zaoberal i **ŠKP. V rozhovoroch 56 % výchovných poradcov potvrdilo, že riešili problém šikanovania** a ako najčastejšie spôsoby šikanovania uviedli posmievanie a zosmiešňovanie (34,6 %), kyberšikanovanie (19,2 %) a agresívne správanie žiakov (15,4 %).

Sledované subjekty spolupracovali so zákonnými zástupcami žiakov, priebežne komunikovali s rodičmi prostredníctvom triednych učiteľov a elektronickej žiackej knižky, ale **iba v 50 % škôl sa potvrdilo systematické budovanie partnerských vzťahov** so zákonnými zástupcami žiakov proaktívnym kontaktovaním rodičov s cieľom informovať o výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov a o ich pokrokoch v štúdiu, iniciovaním individuálnych stretnutí aj mimo rodičovských združení. V polovici škôl sa systematická práca s rodičmi s cieľom posilňovania dôvery a vzájomnej spolupráce nepreukázala.

Všetky školy **aktívne spolupracovali** s rôznymi podnikateľskými subjektmi, inými školami, univerzitami, charitatívnymi organizáciami a verejnosťou. Žiaci sa zúčastňovali školských i mimoškolských aktivít, participovali na národných i medzinárodných projektoch (*Erasmus+*; *UNICEF – škola priateľská k deťom*; *Zelená škola*; *ECVET Compatible 3D Printing Training Modules for Automotive Technologies*), zapájali sa do charitatívnych a dobrovoľníckych akcií. Svoje vedomosti a odborné zručnosti úspešne prezentovali vo vedomostných a športových súťažiach a predmetových olympiádach na regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni, v ktorých získali viaceré ocenenia. Školy ponúkali žiakom množstvo záujmových krúžkov, v ktorých si mohli rozširovať vedomosti, rozvíjať odborné zručnosti i športové a umelecké nadanie. O **aktuálnom dianí** školy informovali žiakov, zákonných zástupcov a verejnosť na svojich webových sídlach, prostredníctvom sociálnych sietí, printových i audiovizuálnych médií.

V sledovaných SOŠ sa na konci 2. polroka školského roka 2022/2023 **vzdelávalo 6 606** žiakov ŠO a UO.

Vo všetkých školách evidovali neprospievajúcich žiakov, stupňom prospechu **nedostatočný** bolo hodnotených 192 žiakov ŠO a UO (2,9 %), z nich 24 žiakov so ZZ. Z 1 alebo 2 predmetov nepospelo 123 žiakov ŠO a UO (64 %) a 71 žiakov opakovalo ročník.

Údaje o počte žiakov v ŠO a UO v sledovaných školách v školskom roku 2022/2023	Študijné odbory					Učebné odbory				
						2-ročné		3-ročné		
	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	1. r.	2. r.	1. r.	2. r.	3. r.
Celkový počet žiakov	1 485	1 325	1 315	1 344	161	109	77	282	268	240
Počet žiakov opakujúcich ročník	8	9	10	7	0	8	1	12	11	5
Počet žiakov hodnotených stupňom prospechu nedostatočný	27	36	23	45	1	9	12	19	10	10
z nich počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	18	28	21	31	1	4	2	9	6	3
z nich počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	9	8	2	14	0	5	10	10	4	7

Komisionálne skúšky riaditelia škôl povolili vykonať 122 žiakom, z nich 104 v ŠO a 18 v 3-ročných UO. Väčšina ich vykonala úspešne, 5 žiakov ŠO a 3 žiaci UO sa KS nezúčastnili, 6 žiakov ŠO ju nevykonalo úspešne a ukončili štúdium.

Štúdium ukončilo 25 žiakov ŠO a UO, ktorým riaditelia škôl nepovolili vykonať KS a ďalších 19 žiakov dobrovoľne v priebehu roka z dôvodu ich školskej neúspešnosti. V školskom roku 2022/2023 maturitnú skúšku nevykonali úspešne 27 žiaci ŠO a záverečnú skúšku 4 žiaci 3-ročných UO.

Príčiny školského neúspechu a formy podpory vyhodnocovala ŠŠI na základe rozhovorov a dotazníkov s riaditeľmi škôl, MÚŽ, PZ a výchovnými poradcami.

Riadené rozhovory absolvovalo 94 MÚŽ ŠO i UO, **príčiny školského neúspechu** 41 % zdôvodňovalo stratou motivácie učiť sa, ak učivu nerozumeli a nedokázali udržať krok s ostatnými. Absenciu na vyučovaní až 65 % z nich nepovažovalo za príčinu školskej neúspešnosti.

Zadané dotazníky vyplnilo 92 učiteľov predmetov, v ktorých školy vykazovali neprospievajúcich žiakov, 90 % respondentov v nich uviedlo ako hlavný dôvod školskej neúspešnosti nepravidelnú dochádzku do školy a neospravedlnenú absenciu. Z riadených rozhovorov s 26 výchovnými poradcami vyplynulo, že hlavnými príčinami školskej neúspešnosti žiakov boli strata motivácie učiť sa a ľahostajný prístup k vzdelávacím výsledkom (69 %), problémové rodinné zázemie (61 %), neospravedlnená absencia (38 %), ale aj sociálne zázemie žiakov (38 %).

Riaditelia škôl v rozhovoroch označili za **príčiny školského neúspechu**:

- nesprávne postoje žiaka k učeniu sa (84,6 %),
- nepravidelnú dochádzku do školy a neospravedlnenú absenciu (68,2 %),
- nezáujem rodičov o vzdelávacie výsledky, nedostatočnú spoluprácu so školou (53,8 %),
- narušenú štruktúru rodiny (61,5 %),
- vyššie požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov (42,3 %),
- zloženie triedy s veľkými rozdielmi vo vzdelávacej úrovni žiakov (30,7 %).

Riaditelia škôl sa vyjadrili, že najviac problémov majú žiaci vo všeobecne vzdelávacích a odborných teoretických predmetoch, čo potvrdili aj výchovní poradcovia. Príčiny vzdelávacieho neúspechu riaditelia analyzovali najčastejšie v spolupráci s výchovným poradcami, zákonnými zástupcami žiakov, členmi pedagogickej rady a PK. Viac ako polovica riaditeľov škôl v rozhovoroch potvrdila i individuálne konzultácie so žiakmi.

Takmer všetci oslovení riaditelia považovali **systém podporných opatrení** poskytovaný MÚŽ za dostatočný, čo v odpovediach potvrdila i väčšina pedagógov (95 %), ktorí sa vyjadrili, že vedenie školy podporovalo spoluprácu s OZ a umožňovalo zdieľať dobrú prax na pomoc MÚŽ na pedagogických poradách a zasadnutiach PK. Väčšina riaditeľov uviedla, že školy poskytovali pre žiakov **doučovanie**, čo konštatovalo aj 70,7 % učiteľov. Pravidelnú návštevu doučovania na vysvetlenie neporozumeného učiva však potvrdilo iba 23,4 % žiakov. **Individuálny prístup** formou cielej podpory MÚŽ opätovným vysvetlením učiva v triede potvrdilo 96,7 % vyučujúcich a 92,3 % riaditeľov škôl. Učitelia diferencovali úlohy a aktivity tak, aby aj MÚŽ uspeli (90,2 %), pripravovali žiakom na vyučovanie pracovné listy podľa ich individuálnych učebných potrieb (70 %) a prispôbovali obsah učiva ich individuálnym potrebám (74 %), čo nebolo v súlade s odpoveďami žiakov, keďže uvedenú skutočnosť potvrdilo len 34,4 % opýtaných. Vyjadrenia pedagógov neboli v plnej miere potvrdené ani zisteniami z hospitácií, z ktorých vyplynulo, že poskytovanie individuálnej intervencie žiakom bolo pozorované na 59,4 % hospitovaných hodín všeobecného, 57,1 % odborného teoretického vzdelávania a 73,6 % praktickej prípravy.

Polovica riaditeľov škôl a väčšina PZ (94,6 %) sa snažila o cieľavedomú **podporu motivujúcich sociálnych vzťahov** v triede, čo potvrdilo i 89,3 % žiakov, ktorí sa cítili byť súčasťou kolektívu. Takmer tri štvrtiny MÚŽ sa vyjadrilo, že ich učitelia predmetov, v ktorých dosahujú nepostačujúce výsledky, povzbudzujú a chvália, keď splnia úlohu a nehodnotia ich zlou známku, ale vysvetlia im, kde robia chyby a čo je potrebné zlepšiť. Väčšina riaditeľov škôl (80,7 %) považovala za dôležitú súčasť podporných opatrení **komunikáciu so zákonnými zástupcami žiakov** a aj 66,3% PZ sa vyjadrilo, že iniciovali stretnutia s rodičmi žiakov aj mimo rodičovských združení, čo však **nepotvrdilo 68,1% žiakov**, ktorí uviedli, že učitelia sa stretávali so zákonnými zástupcami len na rodičovských združeníach alebo vtedy, keď im hrozilo prepádnutie. Výchovní poradcovia potvrdili pri podpore MÚŽ najmä individuálny prístup k žiakovi (80,7%), doučovanie a aktívnu spoluprácu triedneho učiteľa a odborných zamestnancov so žiakmi a ich zákonnými zástupcami.

Z rozhovorov s riaditeľmi škôl vyplynulo, že **pri podpore MÚŽ boli najúčinnejšie**:

- individuálne rozhovory so žiakmi a komunikácia s ich zákonnými zástupcami,
- doučovanie,
- monitorovanie žiakov (dochádzka, prospech, správanie),
- individuálny prístup učiteľov k žiakom, ktorých výsledky nie sú dostačujúce,
- spolupráca triedneho učiteľa, odborných zamestnancov a inkluzívneho tímu (v školách, kde bol zriadený) so žiakmi a ich zákonnými zástupcami,
- motivácia žiakov k práci v záujmových útvaroch a ich zapájanie do mimoškolských aktivít.

Podporné prostredie pre vzdelávanie žiakov so ŠVVP vytvorili vo všetkých školách, s výnimkou 1 školy, kde IVP neboli vypracované pre všetkých žiakov, neobsahovali informovaný súhlas zákonného zástupcu a neboli prekonzultované so žiakom, čo nebolo v súlade s príslušným právnym predpisom. Uplatňovanie deklarovaných úprav vzdelávania žiakov so ZZ bolo počas realizovaných hospitácií pozorované iba na polovici hodín, čo **znižovalo** vytváranie podmienok pre inkluzívne vzdelávanie každého žiaka.

KLÍMA A KULTÚRA ŠKOLY BOLI NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Pedagogickí zamestnanci škôl považovali klímu školy za otvorenú, priaznivú. Hoci väčšina škôl vytvárala podnetné a motivujúce prostredie, časť žiakov nepociťovala vo vzťahu so svojimi pedagógmi vzájomný rešpekt, dôveru a psychickú istotu. Bezpečnosť žiakov narúšal výskyt šikanovania, ktorý potvrdila takmer pätina žiakov. Školy mali vypracovaný systém podporných opatrení pre menej úspešných žiakov, nedokázali však žiakov dostatočne motivovať, aby ho využívali, čo sa negatívne prejavilo na ich školskej úspešnosti.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA KLÍMY A KULTÚRY ŠKOLY

ponuka mobilit, vzdelávacích programov, záujmových útvarov, mimoškolských aktivít, účasť žiakov na súťažiach a predmetových olympiádach

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

podporujúce prostredie škôl vo vzťahu k žiakom

záujem PZ o problémy žiakov

poskytovanie dostatočnej podpory menej úspešným žiakom

monitoring šikanovania

SLUŽBY ŠKOLY

Poradenské služby žiakom, zákonným zástupcom i pedagógom poskytovali školy prostredníctvom výchovných poradcov, kariérových poradcov a školských koordinátorov vo VaV.

Vo väčšine škôl **výchovní poradcovia** plnili aj funkciu kariérových poradcov a koordinátorov vo výchove a vzdelávaní. Rozhovory s výchovnými poradcami a analýza ich dokumentácie potvrdila rozdielnu kvalitu v poskytovaní poradenských služieb v kontrolovaných školách. V 3 SOŠ nemali vytvorený funkčný systém výchovného poradenstva a prevencie. Výchovní poradcovia poskytovali žiakom, zákonným zástupcom a PZ prioritne poradenstvo pri riešení výchovno-vzdelávacích problémov, ale zaoberali sa aj osobnostnými a sociálnymi potrebami žiakov. Až 96 % výchovných poradcov uviedlo, že od pandemického obdobia zaznamenali zvýšenú potrebu podpory a výchovných intervencií žiakom, ktoré sa týkali vzťahových a rodinných problémov. Z dotazníka zadaného 1 999 žiakom 2. a 3. ročníka ŠO a UO vyplynulo, že 84 % žiakov vedelo, kto zastáva funkciu výchovného poradcu a 83 % respondentov uviedlo, že sa môžu na neho obrátiť, ak majú problém, avšak jeho služby pri riešení osobných alebo školských problémov využilo iba 15,5 % žiakov. V dotazníku pre členov ŠkP 72,7 % opýtaných potvrdilo spoluprácu s výchovným poradcom pri formovaní ústretových vzájomných vzťahov v triednych kolektívoch. Výchovní poradcovia v rozhovoroch potvrdili riešenie problému **záškoláctva**, ktoré súvisí najmä s problémovým rodinným zázemím, s nepriaznivými sociálnymi podmienkami v rodine (žiaci popri štúdiu pracujú, aby finančne pomohli rodine) alebo s vplyvom vonkajšieho prostredia (nezáujem o štúdium, slabá motivácia). Na podporu wellbeingu v školách výchovní

poradcovia organizovali pre žiakov preventívne aktivity zamerané na rozvoj komunikačných, emocionálnych, sociálnych a kooperatívnych zručností, prevenciu stresu, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie i aktivity zamerané na zlepšenie sebapoznania.

V oblasti **kariérového poradenstva** školy informovali žiakov a ich zákonných zástupcov o možnostiach ďalšieho štúdia, usmerňovali žiakov pri výbere vysokých škôl a organizovali stretnutia s ich zástupcami. V spolupráci s odbornými zamestnancami CPP zabezpečovali realizáciu testov profesionálnej orientácie. Organizovali účasť žiakov na poradenských workshopoch o možnostiach ich uplatnenia na trhu práce s pracovníkmi ÚPSVaR i s potencionálnymi zamestnávateľmi.

Z rozhovorov so **školskými koordinátormi vo výchove a vzdelávaní** vyplynulo, že organizovali aktivity na podporu primárnej prevencie sociálno-patologických javov (návykové a rizikové správanie, bezpečnosť v on-line priestore, šikanovanie, kyberšikanovanie, agresivita, extrémizmus, obchodovanie s ľuďmi) a drogových závislostí, vrátane prevencie kriminality u mladistvých. V rámci wellbeingu žiakov sa zameriavali na rozvoj komunikačných a interpersonálnych zručností, prosociálneho správania, zdravých vzťahov a pozitívnej hodnotovej orientácie.

Podporné inkluzívne tímy boli zriadené v 9 školách, venovali pozornosť nielen žiakom so ŠVVP, ale svojou činnosťou sa snažili skvalitniť vzdelávanie všetkým žiakom školy. Školského psychológa zamestnávalo 9 škôl, špeciálneho pedagóga 4 školy, v 1 škole pracoval sociálny pedagóg. V prípade potreby školy využívali externé služby OZ poradenských zariadení.

SLUŽBY ŠKOLY BOLI NA PRIEMERNEJ ÚROVNI.

Väčšina škôl mala nastavený systém služieb v poskytovaní poradenstva a prevencie pre žiakov, PZ a zákonných zástupcov, avšak vyznačoval sa rozdielnou kvalitou. V troch školách absentoval systém výchovného poradenstva a v dvoch tretinách SOŠ neboli zriadené podporné inkluzívne tímy, ktoré by koordinovali postup pri realizácii intervencií aktérom vzdelávania na prekonávanie bariér vo výchove a vzdelávaní.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA SLUŽIEB ŠKOLY

podporovanie wellbeingu žiakov formou aktivít zameraných na rozvoj mäkkých zručností, prevenciu stresu, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie i aktivít zameraných na zlepšenie sebapoznania

Pozitívne zistenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

zriadenie podporných inkluzívnych tímov

zaistenie komplexného a účinného systému poradenstva a prevencie všetkým aktérom vzdelávania

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

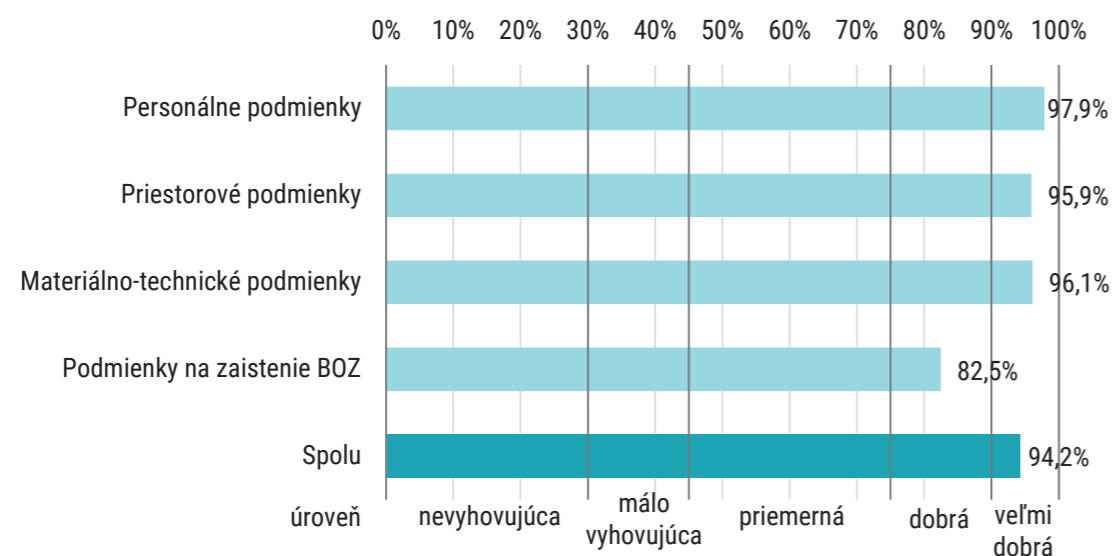
Podmienky výchovy a vzdelávania – počet kontrovaných subjektov v jednotlivých úrovniach				
veľmi dobrá úroveň	dobrá úroveň	priemerná úroveň	málo vyhovujúca úroveň	nevyhovujúca úroveň
21	4	1	0	0

GRAF 92 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Personálne podmienky škôl dosiahli veľmi dobrú úroveň. Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie umožňovalo kontrovaným subjektom naplňovať edukačné ciele stanovené ŠkVP a profil absolventa a boli zabezpečené na veľmi dobrej úrovni. Najslabšie hodnotenou oblasťou bolo zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia, ktorú znižovalo nedodržanie organizácie vyučovania a neustanovenie ŠP.

GRAF 93 Podmienky výchovy a vzdelávania

PERSONÁLNE PODMIENKY

V oblasti **personálnych podmienok** sa ŠŠI zamerala na kontrolu splnenia kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie. Vo všetkých školách riaditelia aj zástupcovia škôl splnili podmienky na výkon činnosti vedúceho PZ.

Odbornosť vyučovania bola najoptimálnejšie zabezpečená v predmetoch všeobecného vzdelávania a celkovo dosiahla 90, 2 % s výnimkou predmetov *biológia, občianska náuka, informatika, fyzika a etická výchova*, kde bola odbornosť vyučovania nižšia ako 70 %. Celková odbornosť vyučovania **odborných teoretických predmetov** bola zabezpečená na 85,9 %. Odbornosť vyučovania predmetov **praktického vzdelávania** dosiahla 91,5 %. Najnižšia – 0 % odbornosť bola v UO 6444 H čašník – servírka, 6445 H kuchár. V 2 SOŠ boli zriaďovatelia upozornení na nezabezpečenie celkovej odbornosti vyučovania (menej ako 70 %).

Odbornosť vyučovania predmetov odborného teoretického a praktického vzdelávania				
Odbory	Kód odboru	Názov odboru	Teoretické vzdelávanie	Praktické vzdelávanie
Učebné odbory	2487 H 01	autoopravár – mechanik	69,2 %	74,9 %
	2487 H 02	autoopravár – elektrikár	66,7 %	74,7 %
	2964 H	cukrár	63,9 %	100 %
	3178 F	výroba konfekcie	36,8 %	62,5 %
	3663 H 00	tesár	61,5 %	68,4 %
	3686 F 00	stavebná výroba	11,1 %	84,6 %
	4561 H 03	poľnohospodár - služby	30,8 %	66,3 %
	6444 H	čašník, servírka	61,2 %	0 %
	6445 H	kuchár	67,4 %	0 %
	6456 H	kaderník	14,0 %	100 %
	6460 H	predavač	58,4 %	100 %
6489 H 00	hostinský/hostinská	62,3 %	100 %	
Študijné odbory	4512 L	poľnohospodárstvo	41,7 %	100 %
	6362 M	kozmetička a vizážistka	22,7 %	100 %
	6421 L	spoločné stravovanie	81 %	38 %
	6446 K	kozmetik	33,3 %	100 %
	6476 L	technicko-ekonomický pracovník	58,3 %	100 %
	7646 M	vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť	83,3 %	67,7 %
	8610 Q	odevný dizajn	40 %	95 %
8623 Q	produktová tvorba	59,3 %	95,4 %	

PERSONÁLNE PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY

Priestorové podmienky vytvorené na vyučovanie **všeobecno-vzdelávacích predmetov** umožňovali vo všetkých školách realizovať ŠkVP v jednotlivých odboroch, taktiež boli zaistené v súlade s požiadavkami príslušných normatívov i pre **odborné teoretické vzdelávanie** a **praktickú prípravu** s výnimkou 1 školy, kde v ŠO 3765 M *technika a prevádzka dopravy* chýbala učebňa elektrotechniky a autoelektroniky, učebňa cestných/dráhových vozidiel a v praktickom vyučovaní učebňa elektrotechnických meraní, čo neumožňovalo plniť požiadavky na profil absolventa v uvedenom ŠO. V ďalšej škole v ŠO 4512 L *poľnohospodárstvo* neboli v praktickom vyučovaní zabezpečené pomocné prevádzkové priestory a pracovisko pre živočíšnu výrobu a v UO 4561 H 03 *poľnohospodár – služby* chýbalo zabezpečenie zmluvných pracovísk pre chov hovädzieho dobytku a oviec. Zistené nedostatky **neumožňovali vzdelávanie každého žiaka a napĺňanie cieľov stanovených v ŠkVP**.

Vnútorne a vonkajšie priestory sa v školách využívali v čase edukácie efektívne podľa vypracovaných rozvrhov a prevádzkových poriadkov. **Bezbariérové prostredie** malo vytvorené s ohľadom na žiakov so ZZ 11 škôl.

PRIESTOROVÉ PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY

Všetky školy disponovali materiálno-technickým vybavením pre **všeobecné** i **odborné teoretické vzdelávanie** v súlade s príslušnými normatívmi, čo umožňovalo realizovať ŠkVP a plniť požiadavky na profil absolventa vo všetkých kontrolovaných odboroch.

V materiálno-technickom zabezpečení **praktickej prípravy** nedodržiavanie normatívu v základnom vybavení učebných priestorov pre praktické vyučovanie v 1 SOŠ **neumožňovalo plniť požiadavky na profil absolventa** v ŠO 4512 L *poľnohospodárstvo*. V ďalšej škole v dôsledku chýbajúceho materiálno-technického vybavenia žiaci UO 2487 H 01 *autoopravár – mechanik* a 2487 H 02 *autoopravár – elektrikár* **nemohli získať všetky odborné kompetencie vymedzené v ŠVP a v ŠkVP**.

Vybavenosť škôl **edukačnými publikáciami** a učebnými textami schválenými MŠVVaM SR pre všeobecno-vzdelávacie predmety i niektoré odborné predmety bola vyhovujúca, avšak učitelia si najmä na technické i netechnické odborné predmety pripravovali vlastné aktuálne učebné texty, ktoré boli pre žiakov dostupné aj v elektronickej podobe. Zabezpečenie škôl funkčnou digitálnou technikou a výkonné pripojenie na internet pozitívne ovplyvnili obsah vzdelávania. Školy vzdelávajúce žiakov so ŠVVP v súlade s odporúčaniami poradenských zariadení disponovali potrebnými kompenzačnými pomôckami.

MATERIÁLNO-TECHNICKÉ PODMIENKY BOLI NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI.

Nedostatky v dodržiavaní príslušných normatívov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia neumožňovali plnenie požiadaviek na profil absolventa v ŠO 4512 L *poľnohospodárstvo* a 3765 M *technika a prevádzka dopravy*. Nezabezpečenie zmluvných pracovísk v UO 4561 H 03 *poľnohospodár – služby* neumožňovalo vzdelávanie každého žiaka a napĺňanie cieľov stanovených v ŠkVP. V UO 2487 H 01 *autoopravár – mechanik* a 2487 H 02 *autoopravár – elektrikár* nedostatočné materiálno-technické vybavenie neumožnilo žiakom získať všetky odborné kompetencie vymedzené ŠVP a ŠkVP.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA

V priebehu školského roka 2022/2023 žiaci ŠO a UO sledovaných škôl vymeškali celkovo **966 546** hodín, alarmujúci počet hodín vymeškali žiaci 2-ročných UO, keď priemer celkovo vymeškaných hodín na žiaka dosiahol až **329,2** hodín. Možnou príčinou vysokej absencie na vyučovaní je aj spôsob ospravedlňovania žiakov v zmysle súčasne platnej legislatívy. Výrazný rozdiel sa prejavil medzi žiakmi ŠO a UO v počte vymeškaných **neospravedlnených** hodín, v ŠO bol priemer na žiaka 2,9 hodiny, v 3-ročných UO 19,5 hodín a v 2-ročných UO až **95,6** hodín. Údaje o neospravedlnenej absencii sa líšili aj v počte žiakov, ktorí vymeškali v mesiaci viac ako 15 hodín. V ŠO to bolo **1,2 %** žiakov z celkového počtu žiakov v ŠO a v UO až **20,2 %** z celkového počtu žiakov v UO.

Na **elimináciu záškoláctva** školy prijali podľa vyjadrení výchovných poradcov viaceré opatrenia:

- pravidelné informovanie zákonného zástupcu o dochádzke žiaka (76,9 %),
- nastavenie pravidiel v školskom poriadku týkajúce sa neskorých príchodov a počtu neospravedlnených hodín (65,4 %),
- sledovanie rannej dochádzky žiakov (38,5 %),
- oznámenie príslušnému orgánu štátnej správy a obci o žiakoch, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci (34,6 %),
- zavedenie a sledovanie elektronického systému dochádzky (30,8 %).

Prehľad o dochádzke žiakov v školskom roku 2022/2023	ŠO	2-ročné UO	3-ročné UO	Spolu
Celkový počet vymeškaných hodín	775 110	61 228	130 208	966 546
z toho počet ospravedlnených vymeškaných hodín	759 027	43 441	114 807	917 275
z toho priemerný počet ospravedlnených hodín na žiaka	134,8	233,6	145,3	138,9
z toho počet neospravedlnených vymeškaných hodín	16 083	17 787	15 401	49 271
z toho priemerný počet neospravedlnených hodín na žiaka	2,9	95,6	19,5	7,5
z toho priemerný počet celkovo vymeškaných hodín na žiaka	137,7	329,2	164,8	146,3
Počet žiakov, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín za mesiac	68	100	97	265

Prehľad o hodnotení správania za školský rok 2022/2023	ŠO	2-ročné UO	3-ročné UO	Spolu
Počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania	119	54	80	253
Počet žiakov, ktorým bola udelená pochvala	829	1	77	907
Počet žiakov, ktorým bolo udelené pokarhanie	166	33	73	272
Počet žiakov vylúčených zo štúdia	16	25	23	64
Počet žiakov podmienene vylúčených zo štúdia	10	21	27	58

Zníženú známku zo správania v školskom roku 2022/2023 malo 253 žiakov, z nich 58,9 % o 2 a viac stupňov. Riaditelia škôl celkovo udelili 907 pochvál a 272 pokarhaní. Vylúčených zo štúdia bolo 64 žiakov. Z prehľadu uplatnených výchovných opatrení vyplýva, že 58 žiakov sa voči pravidlám školského poriadku dopúšťalo takých previnení, že bolo potrebné uplatniť podmienené vylúčenie zo štúdia.

Školské poriadky upravovali základné pravidlá vnútorného režimu škôl, boli prerokované s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogických radách (s výnimkou 2 škôl). Dokumenty definovali práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov, boli v nich zakotvené vzťahy medzi žiakmi a PZ, pravidlá udeľovania výchovných opatrení, spôsoby klasifikácie a hodnotenia žiakov. Upravovali podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou, násilím a šikanovaním, s výnimkou 1 školy, kde ich rozpracovanie absentovalo. Školské poriadky boli dostupné na verejne prístupných miestach a 83 % žiakov v dotazníku potvrdilo, že s ich obsahom boli oboznámení.

Školský parlament nebol ustanovený v 4 subjektoch. V školách, kde ŠkP pracoval, bol 172 členom zadaný dotazník, v ktorom 94,8 % respondentov uviedlo, že prispievali námetmi do plánu práce školy i podnetmi na zlepšenie práce školy, 89 % sa vyjadrilo, že vedenie školy ich námety prijíma a zároveň 71,5 % členov ŠkP potvrdilo, že ich pripomienky a návrhy boli zapracované do obsahu ŠP.

Pri organizovaní všeobecného a odborného teoretického vyučovania i praktickej prípravy kontrolované školy (76,9 %) rešpektovali fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov, dodržiavali počty vyučovacích hodín v jednom dni, dĺžku a organizáciu prestávok, začiatok a koniec vyučovania. Nedostatky sa vyskytli v 6 školách, týkali sa spájania skupín žiakov rôznych ročníkov pri vyučovaní niektorých predmetov, spájania skupín žiakov rôznych odborov štúdia, nedodržania maximálneho počtu vyučovacích hodín školského vyučovania v priebehu 24 hodín v prípade neplnoletých žiakov a nezabezpečenia dozoru počas obedňajšej prestávky.

Bezpečnosť a ochrana zdravia žiakov pri organizovaní aktivít mimo priestorov školy bola v 69,3 % škôl zabezpečená. V 7 školách exkurzie a mimoškolské aktivity školy organizovali bez informovaného súhlasu a dohody so zákonným zástupcom neplnoletého žiaka. V 1 škole predložená dokumentácia obsahovala návrh na organizačné zabezpečenie hromadnej školskej akcie s uvedením formy poučenia žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia bez záznamu z poučenia s podpismi zúčastnených žiakov.

PODMIENKY NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA BOLI NA DOBREJ ÚROVNI.

HLAVNÉ ZISTENIA Z POSUDZOVANIA OBLASTI PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

ustanovenie školského parlamentu

dodržanie organizácie všeobecného a odborného teoretického vyučovania a praktickej prípravy rešpektovaním maximálneho počtu vyučovacích hodín školského vyučovania

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Podľa závažnosti zistených nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov uplatnila ŠŠI voči vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov odporúčania, uložila opatrenia a uložila povinnosť prijať konkrétne opatrenia na ich odstránenie. Na závažné skutočnosti zistené pri výkone inšpekčnej činnosti ŠŠI upozornila **zriaďovateľov 3** škôl.

Ministerstvu školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR boli zaslané **2** oznámenia z dôvodu nezabezpečenia adekvátnej odbornosti vyučovania.

4.2 REALIZÁCIA INTERNEJ ČASTI MATURITNEJ SKÚŠKY

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav realizácie internej časti maturitnej skúšky – praktickej a teoretickej časti odbornej zložky v strednej odbornej škole.

Z celkového počtu **286** žiakov posledného ročníka v **15** SOŠ konalo **PČOZ MS 284** žiakov a **TČOZ MS 275** žiakov v 12 ŠO v 6 skupinách ŠO. Podmienky na absolvovanie TČOZ MS nesplnilo 9 žiakov.

V **SDV** sa **71** žiakov vzdelávalo v OVV na pracovisku praktického vyučovania u zamestnávateľov, ktorí im poskytovali odborné vzdelávanie a prípravu, z nich PČOZ MS vykonalo 70 žiakov a TČOZ MS 69 žiakov.

Prehľad žiakov konajúcich PČOZ MS a TČOZ MS v školskom roku 2023/2024					
Skupina odborov	Študijný odbor	Počet žiakov PČOZ		Počet žiakov TČOZ	
		v SDV	mimo SDV	v SDV	mimo SDV
24 strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II	mechanik nastavovač	30	16	29	13
	mechanik číslicovo riadených strojov	13	3	13	2
	mechanik strojov a zariadení	1	7	1	7
26 elektrotechnika	mechanik – mechatronik	7	0	7	0
	mechanik počítačových sietí	10	51	10	50
	mechanik – elektrotechnik	2	29	2	29
28 technická a aplikovaná chémia	technik spracovania plastov	3	4	3	4
33 spracúvanie dreva	technik drevostavieb	0	8	0	7
37 doprava, pošty a telekomunikácie	mechanik lietadiel – mechanika	0	8	0	8
63,64 ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II	hotelová akadémia	0	72	0	71
	obchodný pracovník	3	11	3	11
	čaušník, servírka	1	5	1	4
Spolu		70	214	69	206

Mimo SDV sa celkovo vzdelávalo 215 žiakov, z nich 5 žiakov vykonávalo OVV u zamestnávateľov, ktorí zabezpečovali vzdelávanie aj žiakom v SDV, 86 žiakov absolvovalo OVV v dielni školy a 124 žiakov na pracoviskách zamestnávateľov, s ktorými mali školy uzatvorené zmluvy o poskytnutí praktického vyučovania, z nich PČOZ MS vykonalo 214 žiakov a TČOZ MS 206 žiakov.

PRIPRAVENOSŤ ŠKOLY NA INTERNÚ ČASŤ MS Z PREDMETOV PČOZ A TČOZ

Väčšina kontrolovaných SOŠ pripravila PČOZ i TČOZ v súlade s právnymi normami bez vážnejších nedostatkov.

Do PMK kontrolovaných ŠO boli v stanovenom termíne **vymenovaní** skúšajúci učitelia odborných predmetov z radov interných PZ, MOV i skúšajúci zástupcovia zamestnávateľov, u ktorých sa absolventi pripravovali v SDV. V 2 SOŠ sa vyskytli nedostatky s nevymenovaním niektorých členov PMK. Delegovaných zástupcov vecne príslušných SO/PO riaditelia SOŠ v danej lehote ustanovili za členov komisií. S výnimkou 1 subjektu skúšajúci v PMK spĺňali všetky **požadované predpoklady**. V 4 školách sa zúčastnili MS i prizvaní odborníci z praxe. V SOŠ, ktoré vzdelávali žiakov v SDV i mimo SDV, boli PMK spoločné pre žiakov oboch skupín, okrem 2 škôl, kde PMK boli zriadené osobitne pre žiakov v SDV a mimo SDV.

Riaditelia škôl na základe návrhu PK schválili **témy** pre OZ MS a súhlasné stanovisko vyjadrili i predsedovia PMK. Stanovený počet tém dodržali všetky školy a riaditelia na návrh predsedov PK určili formu PČOZ MS. V 1 SOŠ témy pre PČOZ MS i TČOZ MS nezahŕňali celý rozsah požadovaných odborných činností uvedených vo výkonových štandardoch ŠVP, napriek tomu ich schválil predseda PMK a boli bez pripomienok akceptované *Asociáciou zamestnávateľských zväzov a združení SR* a spolupracujúcou *Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou*. V tejto súvislosti boli zaslané 2 písomné oznámenia RÚŠS a vecne príslušnej SO/PO. S výnimkou 1 školy riaditelia SOŠ predložili v termíne témy na vyjadrenie príslušným SO/PO, ktoré vydali k obsahu tém na obidve časti OZ MS súhlasné stanovisko. *Republiková únia zamestnávateľov* odporučila 2 školám doplniť maturitné témy z oblasti vývoja nových technológií a problematiky „inteligentného priemyslu“, v ďalšej škole *Asociácia priemyselných zväzov a dopravy* odporučila začleniť do maturitných tém základné otázky súvisiace s požiadavkami v Industry 4.0.

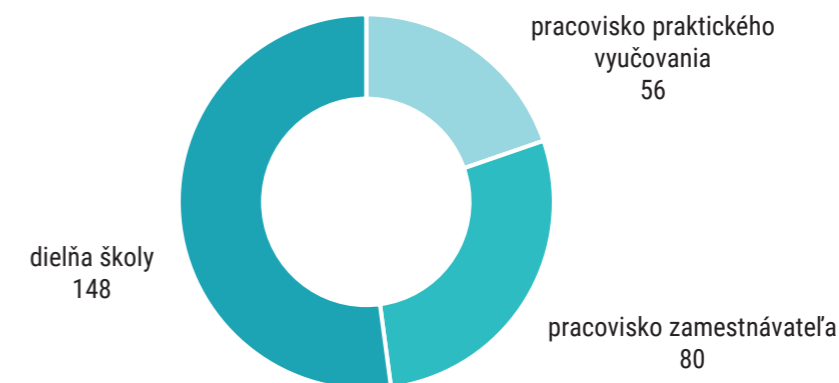
V 5 z 8 kontrolovaných škôl, kde sa žiaci vzdelávali v SDV i mimo SDV, boli maturitné témy PČOZ MS i TČOZ MS pre obidve skupiny žiakov identické. V 3 školách boli v PČOZ MS témy vypracované osobitne pre žiakov v SDV a mimo SDV s porovnateľnou náročnosťou, maturitné témy TČOZ MS boli spoločné pre obidve skupiny žiakov.

ORGANIZÁCIA A PRIEBEH INTERNEJ ČASTI MS Z PREDMETU PČOZ

Praktickú časť odbornej zložky MS konalo 193 žiakov praktickou realizáciou a predvedením komplexnej úlohy, z toho 112 žiakov (39,4 %) individuálnou a 81 žiakov (28,5 %) skupinovú formou. 91 žiakov (32 %) si zvolilo obhajobu vlastného projektu.

Na pracovisku praktického vyučovania **konalo PČOZ MS** 56 žiakov (z toho 11 mimo SDV), na pracoviskách iného zamestnávateľa realizovalo skúšku 80 žiakov mimo SDV a v priestoroch školy (dielňa, odborné učebne) konalo PČOZ MS 148 žiakov, z toho 25 žiakov v SDV.

GRAF 94 Miesto konania PČOZ MS

Reálne overenie získaných vedomostí, zručností a schopností žiakov umožnili **adekvátne materiálno-technické a priestorové podmienky** v dielňach, odborných učebniach, na pracoviskách zamestnávateľov poskytujúcich vzdelávanie v SDV i na pracoviskách zamestnávateľov poskytujúcich OVV na základe zmluvy so školou. Výnimkou bol zamestnávateľ v 1 škole, kde neboli vytvorené kompletné materiálno-technické podmienky spĺňajúce požiadavky ŠVP na realizáciu pre vybranú formu PČOZ MS.

V čase konania PČOZ MS boli vo všetkých kontrolovaných školách **dodržané a zaistené bezpečné podmienky** a ochrana zdravia žiakov. Žiaci pri práci používali predpísané osobné ochranné pomôcky, správne manipulovali so strojmi, prístrojmi a zariadeniami, boli disciplinovaní a na pracoviskách udržiavali poriadok. **Úpravu podmienok** v súlade s odporúčaniami zariadení poradenstva a prevencie využilo 11 žiakov so ZZ, 12 žiakov úpravu nevyžadovalo.

Členovia skúšobných komisií počas konania MS na jednotlivých pracoviskách pozorovali pracovné zručnosti žiakov, aktívne kontrolovali činnosť žiakov a v prípade potreby ich vhodne usmernili. Skúšajúci empatickým prístupom vytvorili pokojnú atmosféru, počas riadeného rozhovoru žiakov povzbudzovali a formulovali doplňujúce otázky tak, aby žiaci pri prezentovaní poznatkov argumentovali a správne používali učebné pomôcky, prístroje a zariadenia. Všetkým žiakom poskytovali dostatočný čas na sformulovanie odpovedí.

Pri **hodnotení PČOZ MS** v sledovaných subjektoch skúšajúci členovia postupovali podľa vopred stanovených kritérií v zmysle platných právnych predpisov, v 1 SOŠ neboli hodnotiace kritériá formou realizácie a predvedenia komplexnej úlohy vypracované v súlade s platnou legislatívou. Pri výslednom hodnotení nebolo potrebné u väčšiny žiakov prihliadať na prospech počas štúdia z predmetov zo vzdelávacej oblasti *praktická príprava*, pretože hodnotenie PČOZ MS sa výrazne neodlišovalo od dosiahnutých výsledkov žiakov počas štúdia.

Zamestnávatelia, ktorí poskytovali odborné vzdelávanie a prípravu absolventom v SDV, sa v dotazníkoch vyjadrili, že žiaci prejavovali záujem o zvolené odbory, podávali požadovaný pracovný výkon, pri práci preukazovali primerané manuálne zručnosti, aplikovali získané teoretické a odborné vedomosti v praxi a sú pripravení zapojiť sa do pracovného procesu.

Delegovaní zástupcovia SO/PO, zástupcovia zamestnávateľov, členovia PMK v dotazníkoch potvrdili, že pri realizácii PČOZ MS žiaci prezentovali pracovné zručnosti s adekvátnou aplikáciou teoretických vedomostí, pracovali samostatne a preukázali spôsobilosti, ktoré im uľahčia prechod zo školy na trh práce. Členovia PMK v dotazníkoch konštatovali, že v školách, kde sa pripravovali žiaci v SDV i mimo SDV, väčšina žiakov obidvoch skupín dosahovala porovnateľnú úroveň, pozitívom u žiakov pripravujúcich sa v SDV bolo získanie lepších pracovných návykov a väčšia samostatnosť žiakov.

Viaceri zamestnávateľa v rozhovoroch uviedli problém s **vysohou absenciou** niektorých žiakov na OVY, ktorí si v zmysle platnej legislatívy svoju neprítomnosť sami ospravedlňovali, čo negatívne vplývalo na získavanie a rozvíjanie ich praktických zručností a vedomostí. Uvedené skutočnosti potvrdili i PZ, MOV a vedúci zamestnanci škôl.

ORGANIZÁCIA A PRIEBEH INTERNEJ ČASTI MS Z PREDMETU TČOZ

Realizácia **teoretickej časti odbornej zložky** MS vo všetkých kontrolovaných školách prebiehala podľa vypracovaného harmonogramu za sústavnej prítomnosti všetkých členov PMK. Na overenie profesijných kompetencií mali žiaci vytvorené vhodné materiálno-technické a priestorové podmienky.

Skúšajúci členovia PMK citlivo viedli so žiakmi riadený rozhovor a vytvárali pokojnú atmosféru, kládli im stimulačné otázky a podnecovali ich k súvislým odpovediam. Viedli žiakov k tomu, aby svoje názory odôvodňovali relevantnými argumentmi, využívali učebné pomôcky a aplikovali vedomosti nadobudnuté v praxi. Dbali na to, aby žiaci na ich podnety reagovali plynulo a mali dostatok času na sformulovanie svojich odpovedí.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli dodržané a **zaistené bezpečné podmienky** na konanie TČOZ MS. **Úpravu podmienok** v súlade s odporúčaniami poradenských zariadení (predĺženie času na prípravu a odpoveď) využilo 23 evidovaných žiakov so ZZ.

Členovia PMK hodnotili odpovede žiakov objektívne v súlade s vopred stanovenými hodnotiacimi kritériami v zmysle platnej legislatívy. Pri výslednej známke u väčšiny žiakov nebolo potrebné prihliadať na dosiahnutý prospech počas štúdia, pretože výsledky žiakov v TČOZ MS boli porovnateľné s dosiahnutým hodnotením v teoretických odborných predmetoch. V ojedinelých prípadoch skúšobné komisie prihliadali na priebežný prospech žiakov, v dôsledku čoho celkové hodnotenie TČOZ MS objektívne reprezentovalo preukázanú úroveň teoretických vedomostí maturantov.

Z vyhodnotenia dotazníkov zadaných delegovaným zástupcom SO/PO, zástupcom zamestnávateľov a učiteľom odborných predmetov vyplynulo, že žiaci preukázali požadované odborné teoretické vedomosti, integrovali teóriu s praxou, uplatňovali skúsenosti a zručnosti získané počas praktickej prípravy. V ústnych odpovediach reagovali na doplňujúce otázky členov PMK, zdôvodňovali svoje odborné stanoviská, využívali pripravené a schválené učebné pomôcky a snažili sa používať odbornú terminológiu. Počas skúšky sa správali kultivovane a primerane. V niektorých prípadoch žiaci nedisponovali adekvátnym verbálnym prejavom, nevedeli plynulo odpovedať na otázky členov PMK a nie vždy používali náležitú odbornú terminológiu.

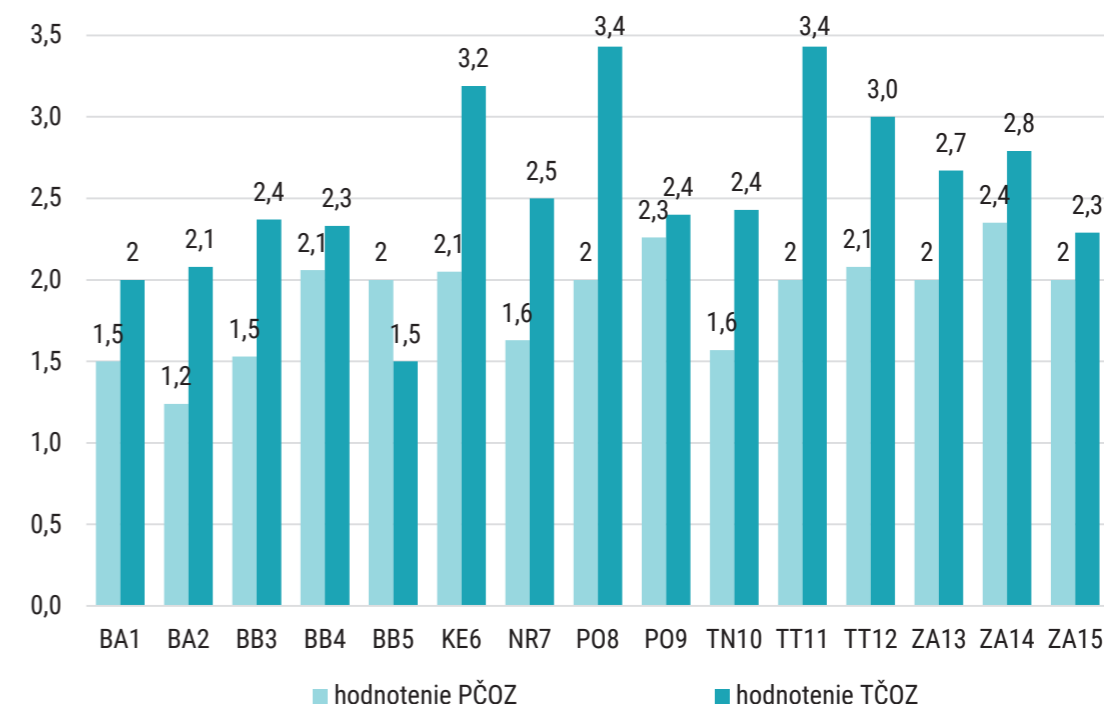
V dotazníkoch, ktoré boli zadávané v školách vzdelávajúcich žiakov v SDV i mimo SDV, respondenti konštatovali, že žiaci v SDV lepšie prepájali získané teoretické vedomosti s reálnou praxou a sebavedomejšie vystupovali pri obhajovaní svojho stanoviska v odborných problémoch.

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ ŽIAKOV V MS

Žiaci dosiahli v **hodnotení PČOZ MS o 0,68 lepšiu celkovú priemernú úroveň** ako v **hodnotení TČOZ MS**. Uvedené zistenie platí aj pre porovnanie výsledkov jednotlivých častí MS vo väčšine kontrolovaných škôl.

V 4 školách je rozdiel medzi PČOZ MS a TČOZ MS výrazný (KE6 – 1,14; PO8 – 1,43; TT11 – 1,43; TT12 – 0,92).

GRAF 95 Porovnanie výsledkov PČOZ MS a TČOZ MS kontrolovaných SOŠ

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ VO VZŤAHU K CIEĽOVÝM POŽIADAVKÁM

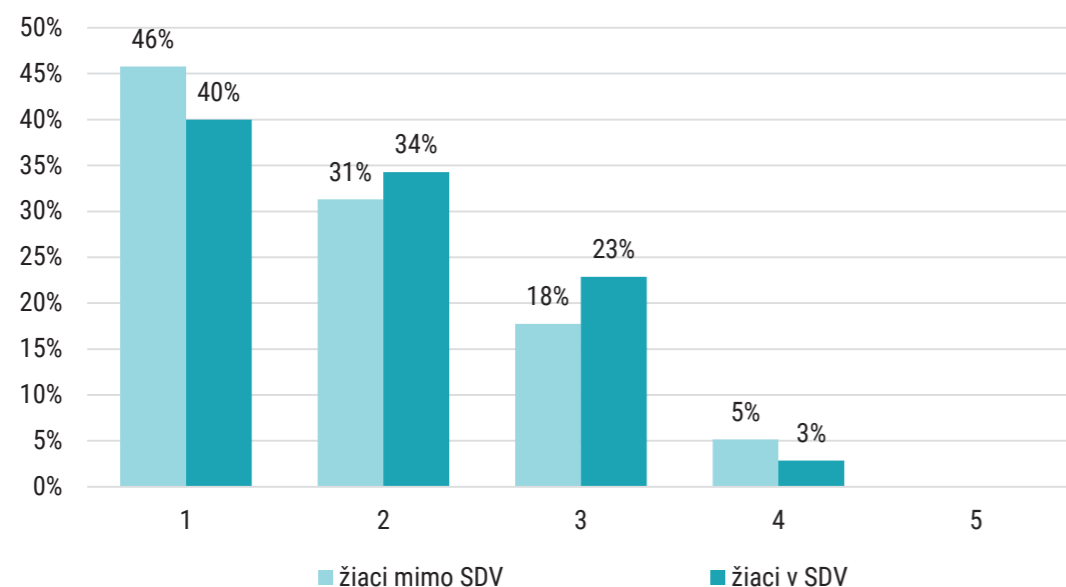
V sledovaných školách väčšina žiakov, ktorí konali **PČOZ MS** formou praktickej realizácie a predvedenia komplexnej úlohy i formou obhajoby vlastného projektu, preukázala vedomosti a zručnosti v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti žiakov pre príslušné ŠO.

Úroveň preukázaných poznatkov a zručností vo vzťahu k cieľovým požiadavkám bola v oboch skupinách porovnateľná. Na výbornej alebo chválitebnej úrovni prezentovali svoje poznatky a zručnosti 77 % žiakov mimo SDV a 74 % žiakov v SDV.

Rozdiely v úrovni dosiahnutých vedomostí a zručností sa u jednotlivých žiakov prejavili najmä v kvalite verbálneho prejavu pri prezentovaní vedomostí, v miere ich samostatnosti, tvorivosti, v uplatňovaní odbornej terminológie. Individuálne rozdiely sa ukázali aj v schopnosti argumentovať a prepájať teoretické poznatky s praxou pri realizácii a predvedení komplexnej úlohy.

Úroveň preukázaných zručností a poznatkov žiakov pri obhajobe vlastného projektu bola vyhovujúca, žiaci prezentovali výsledky svojej činnosti s náležitým využitím odbornej terminológie, väčšina vedela zaujať vlastné stanovisko, argumentovať a reálne zhodnotiť praktický prínos spracovaného projektu.

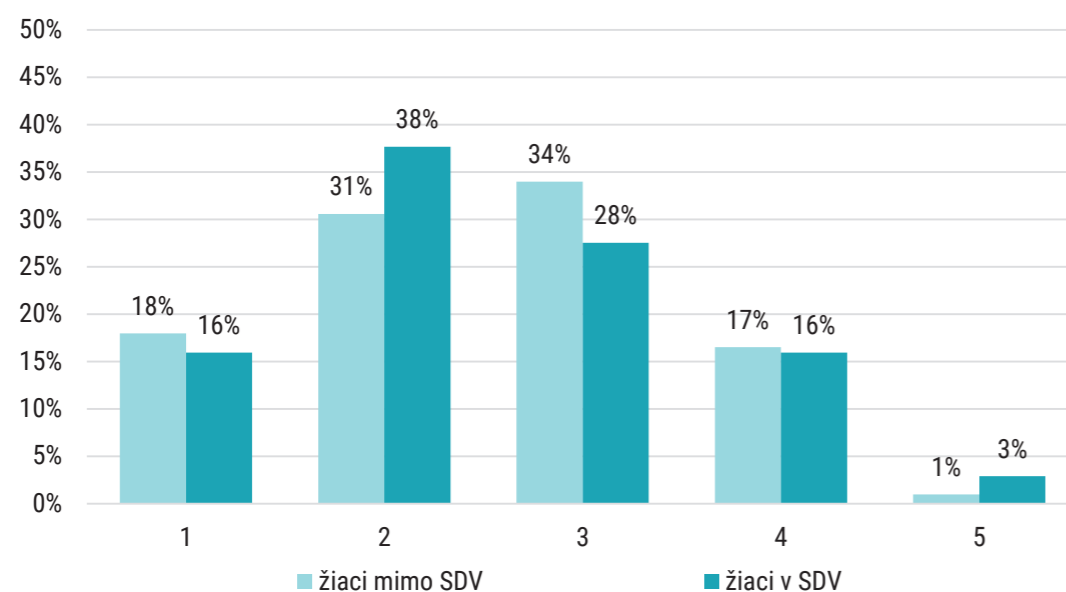
GRAF 96 Porovnanie dosiahnutej klasifikácie žiakov v SDV a mimo SDV z PČOZ MS

V TČOZ MS boli prezentované zručnosti a poznatky absolventov u väčšiny žiakov v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti v príslušných ŠO, avšak na rôznej úrovni.

Väčšina žiakov disponovala požadovanými odbornými teoretickými vedomosťami, integrovala teóriu s praxou, zdôvodňovala stanoviská k odborným problémom, pohotovo reagovala na otázky členov PMK. Žiaci v SDV i mimo SDV dosiahli rovnakú úroveň vedomostí a zručností v TČOZ MS a 54 % všetkých žiakov v SDV a 49 % žiakov mimo SDV preukazovala úroveň v TČOZ MS výbornú alebo chválitebnú. Požadovanú úroveň nespĺnili 2 žiaci v SDV a 2 mimo SDV.

GRAF 97 Porovnanie dosiahnutej klasifikácie žiakov v SDV a mimo SDV z TČOZ MS

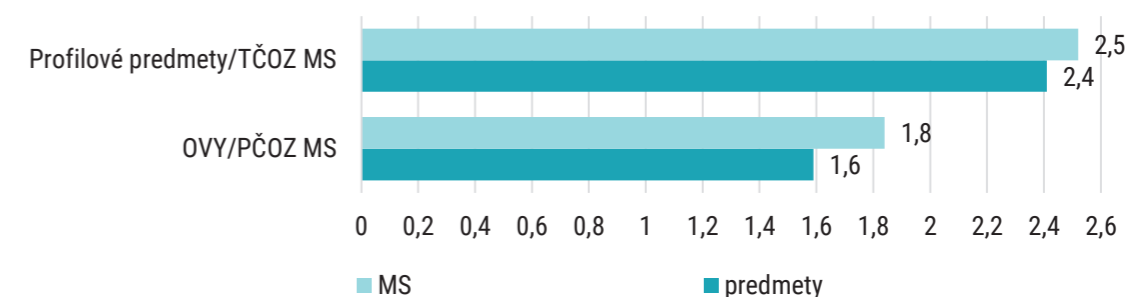

Najväčšie rozdiely medzi jednotlivými žiakmi boli pozorované vo verbálnom prejave v schopnosti adekvátne komunikovať a správne aplikovať odbornú terminológiu. Ústne odpovede niektorých jedincov boli obmedzené na jednoslovné vety, nedokázali sa vyjadrovať v logických súvislostiach a argumentovať. Nízka úroveň preukázaných vedomostí a zručností bola zaznamenaná v 3 školách, kde v 2 školách viac ako tretina žiakov a v 1 škole viac ako polovica žiakov bolo hodnotených v TČOZ MS známku dostatočnú.

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ V POROVNANÍ SO ZNÁMKOU Z OVV/PRAXE A PROFILOVÝCH PREDMETOV NA KONCI 4./5. ROČNÍKA

Žiaci dosiahli v PČOZ MS (1,84) o 0,68 lepšiu celkovú dosiahnutú úroveň ako v TČOZ MS (2,52). Výsledky oboch častí MS nedosiahli úroveň sledovaných predmetov na konci 4./5. ročníka, v PČOZ MS bol výsledok o 0,25 horší od dosiahnutého priemeru hodnotenia predmetu OVV/PRAXA a v TČOZ MS si žiaci pohoršili o 0,11 oproti priemeru hodnotenia odborných profilových predmetov.

GRAF 98 Celková úroveň výsledkov žiakov v PČOZ MS a TČOZ MS a ich porovnanie s hodnotením predmetu OVV/PRAXA a profilových predmetov

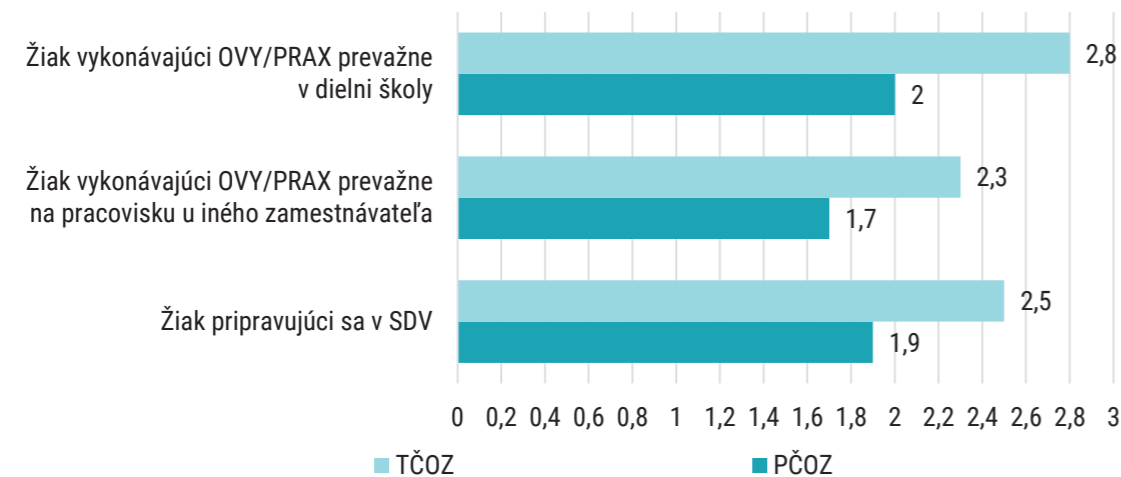
Porovnávaním výsledkov hodnotenia **PČOZ MS s výsledným hodnotením predmetu OVV/PRAXA** dosiahli žiaci v PČOZ MS v 2 školách lepšiu (o 0,57 a 0,25), v 2 školách totožnú a v 4 školách porovnateľnú úroveň hodnotenia. Takmer v polovici škôl bola preukázaná úroveň nižšia ako hodnotenie v predmete OVV/PRAXA a v 1 škole bol rozdiel výrazný (1,00). Komparáciou výsledkov **TČOZ MS a výsledného hodnotenia z profilových predmetov** zaznamenali žiaci v 5 školách v TČOZ MS lepšie a v 3 školách porovnateľné výsledky s hodnotením profilových predmetov. V ostatných školách žiaci v TČOZ MS nedosiahli úroveň hodnotenia z profilových predmetov odborného vzdelávania, v 3 školách boli rozdiely výraznejšie (0,70; 0,93; 0,75).

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ V NADVÄZNOSTI NA ZARADENIE ŽIAKOV DO SKUPÍN PODĽA MIESTA VÝKONU OVV/PRAXE NA KONCI 4./5. ROČNÍKA

V dosiahnutej úrovni vo výsledkoch PČOZ MS i TČOZ MS v nadväznosti na zaradenie žiakov do skupín podľa miesta výkonu OVV/PRAXA sa medzi jednotlivými skupinami žiakov neprejavili významné rozdiely, v PČOZ MS je zaznamenaný rozdiel 0,3 a v TČOZ MS 0,5.

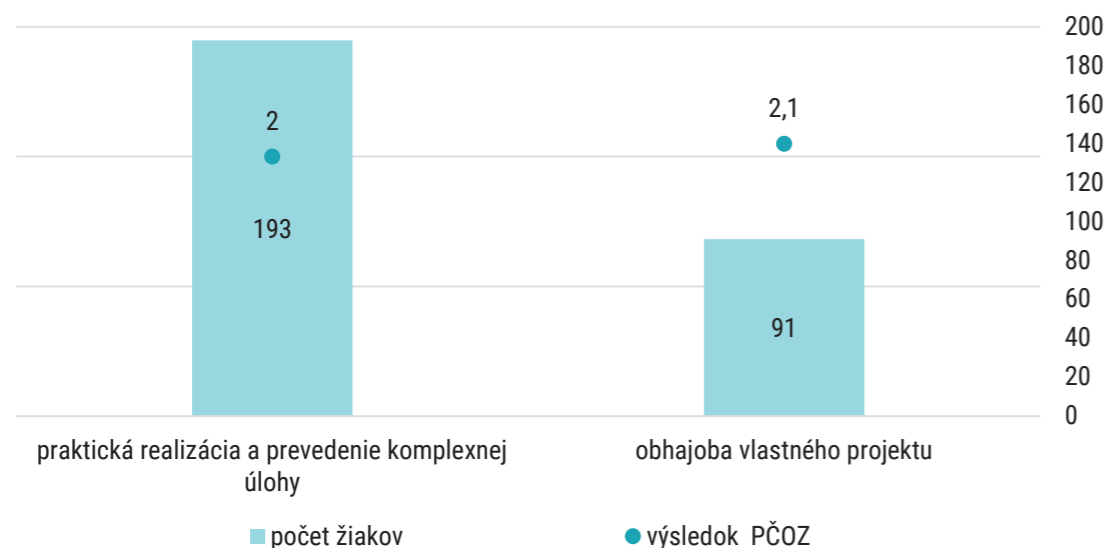
Vo všetkých skupinách žiakov bola zaznamenaná lepšia úroveň v PČOZ MS. Najlepšie výsledky v oboch častiach MS dosiahli žiaci vykonávajúci OVY/PRAX na základe zmluvy u iného zamestnávateľa.

GRAF 99 Porovnanie dosiahnutých výsledkov v jednotlivých častiach MS v nadväznosti na zaradenie žiakov do skupín podľa miesta výkonu OVY/PRAXE

Pri porovnaní výsledkov žiakov v PČOZ MS v nadväznosti na formu jej realizácie vykazovali žiaci oboch skupín takmer totožné výsledky (rozdiel 0,1).

GRAF 100 Porovnanie počtu žiakov a ich výsledkov z PČOZ MS podľa formy PČOZ MS

4.3 REALIZÁCIA ZÁVEREČNÝCH SKÚŠOK

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav realizácie záverečných skúšok v strednej odbornej škole.

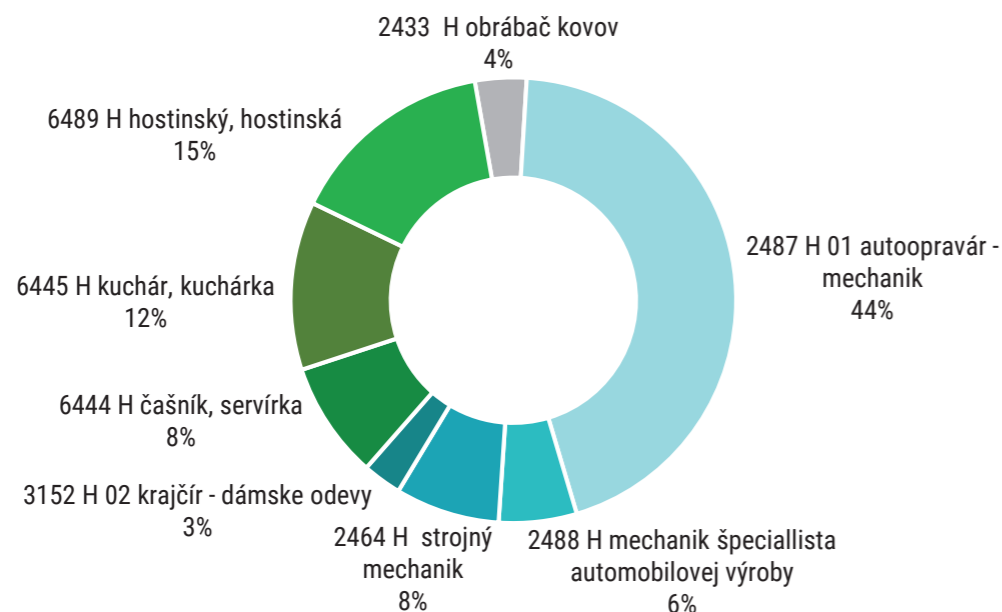
V 9 štátnych a 4 súkromných školách bolo kontrolovaných 9 učebných odborov. Z celkového počtu 107 žiakov denného štúdia, ktorí sa zúčastnili ZS, sa 43 žiakov pripravovalo v SDV na pracoviskách praktického vyučovania u 26 zamestnávateľov. Mimo SDV sa celkovo vzdelávalo 64 žiakov, z nich 47 žiakov absolvovalo OVY v dielni školy. Obidve časti ZS úspešne absolvovalo 105 žiakov denného štúdia.

V 1 škole v sledovanom UO 6475 H technicko-administratívny pracovník z 3 žiakov dennej formy vzdelávania 2 žiaci na konci školského roka neprospeli z viacerých predmetov a 1 žiačka sa ZS nezúčastnila bez uvedenia dôvodu, obe časti ZS absolvoval iba 1 žiak externého štúdia.

Takmer polovica žiakov absolvovala záverečnú skúšku v UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik.

Prehľad o realizácii OVY v 3. ročníku žiakov denného štúdia konajúcich ZS v školskom roku 2023/2024			Realizácia OVY v 3. ročníku			
Skupina odborov ŠVP	Odbor	Počet žiakov spolu	v SDV	mimo SDV		v dielni školy
				u zamestnávateľa, ktorý		
				zabezpečoval aj SDV	nezabezpečoval aj SDV	
24 strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II	mechanik špecialista automobilovej výroby	6	2	2	2	-
	obrábač kovov	4	4	-	-	-
	autoopravár – mechanik	47	17	1	2	27
	strojný mechanik	8	-	-	8	-
31 textil a odevníctvo	krajčír – dámske odevy	3	3	-	-	-
64 ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II	čaušník, servírka	9	6	-	1	2
	hostinský, hostinská	16	7	-	-	9
	kuchár, kuchárka	14	4	-	1	9
Spolu		107	43	3	14	47

GRAF 101 Percentuálne zastúpenie žiakov v jednotlivých UO na ZS

PRIPRAVENOSŤ ŠKOLY NA ZÁVEREČNÚ SKÚŠKU

Organizáciu a priebeh všetkých ZS zabezpečili **skúšobné komisie**. V každom kontrolovanom UO bola zriadená 1 SK, v školách vzdelávajúcich žiakov v SDV i mimo SDV bola spoločná pre obidve skupiny žiakov okrem 1 školy, v ktorej pre každú skupinu žiakov bola ustanovená samostatná SK. Predsedov SK pre ZS vymenoval príslušný orgán miestnej štátnej správy v školstve v termíne do 15. apríla. Ďalších členov SK pre ZS, ktorí boli PZ príslušných SŠ, vymenovali riaditelia škôl v stanovenom termíne do 30. apríla 2024.

Zástupcovia zamestnávateľa, ktorí poskytovali v školách praktické vyučovanie v SDV, boli s výnimkou 1 školy členmi SK. **Svojich zástupcov delegovala** pre príslušné odbory *Slovenská obchodná a priemyselná komora* do 6 SK, *Republiková únia zamestnávateľov* do 3 SK a *Slovenská živnostenská komora* do 1 SK, čím bola zabezpečená koordinácia odborného vzdelávania a prípravy s potrebami trhu práce.

Záverečné skúšky boli **členené na PČ a TČ. Jednotné zadania pre obidve časti ZS** boli v zmysle platnej legislatívy vypracované a príslušnými SO/PO schválené v 6 UO. V UO *2488 H mechanik špecialista automobilovej výroby* a *3152 H 02 krajčír – dámske odevy* neboli vypracované jednotné zadania, témy na obidve časti ZS v stanovenom počte a s uvedením učebných pomôcok vypracovali učitelia odborných predmetov v spolupráci s MOV a v 1 škole i so zamestnávateľom v SDV. Na návrh predsedu PK boli riaditeľmi škôl schválené do 31. marca a predložené na vyjadrenie vecne príslušným SO/PO k uvedeným UO, ktoré k nim vydali súhlasné stanovisko.

Štátna školská inšpekcia skonštatovala, že na všetkých SOŠ témy korešpondovali s výkonovými štandardmi pre kontrolované UO a umožňovali v plnej miere overiť úroveň vedomostí a zručností žiakov v súlade s profilom absolventa.

ORGANIZÁCIA A PRIEBEH ZÁVEREČNEJ SKÚŠKY

Všetky školy dodržali termín konania obidvoch častí ZS v riadnom skúšobnom období, jednotlivé časti ZS realizovali v stanovenom poradí. Po dohode so zamestnávateľmi, u ktorých sa žiaci pripravovali, SOŠ **organizovali PČ ZS** pre žiakov v SDV aj mimo SDV v dielni školy (80 žiakov), na pracovisku praktického vyučovania (23 žiakov) a na pracovisku zamestnávateľa (4 žiaci). **Teoretická časť ZS** prebiehala vo vhodne upravených učebniach škôl. Záverečnú skúšku absolvovalo 23 žiakov so ZZ, 19 žiakov malo na základe odporúčania predĺžený čas na prípravu a odpoveď, 4 žiaci o úpravu podmienok nepožiadali.

Praktickú časť ZS konalo 102 žiakov **individuálnou** a 5 žiakov **skupinovou formou**. Školy, zamestnávateľa v SDV i zmluvní zamestnávateľa vytvorili na všetkých pracoviskách adekvátne **materiálno-technické a priestorové podmienky**, ktoré umožnili reálne a objektívne overenie získaných vedomostí, zručností a schopností žiakov príslušných UO.

Bezpečnosť a ochrana zdravia žiakov bola v priebehu konania PČ ZS zaistená na všetkých pracoviskách, žiaci dodržiavali pri práci zásady bezpečnosti, ochrany životného prostredia a príslušné hygienické normy.

V priebehu konania PČ ZS členovia SK vytvorili žiakom pokojnú a tvorivú atmosféru. Na jednotlivých pracoviskách kontrolovali pracovné postupy žiakov a usmerňovali ich činnosť. Žiaci na podnecujúce a doplňujúce otázky odpovedali väčšinou pohotovo a pri popise prác i vykonávaných činnostiach uplatňovali na rôznej úrovni odbornú terminológiu. Skúšajúci poskytovali žiakom pri prezentovaní vedomostí dostatočný priestor na zdôvodňovanie názorov a argumentáciu, vzájomná komunikácia prebiehala citlivo a kultivovane. Vo väčšine škôl (85 %) sa ZS konali podľa jednotných zadaní, členovia SK postupovali pri hodnotení v súlade s jednotne stanoveným hodnotiacim listom PČ ZS. Výsledné hodnotenie vo všetkých subjektoch schvaľovala SK po vzájomnej dohode všetkých členov. Klasifikácia žiakov sa realizovala v súlade s vopred stanovenými kritériami hodnotenia PČ ZS a bola vo všetkých kontrolovaných SOŠ objektívna.

Počas realizácie **teoretickej časti ZS** všetci členovia SK svojou sústavnou prítomnosťou zabezpečili plynulý a nerušený priebeh skúšania, profesionálnym prístupom a ústretovou komunikáciou prispievali k priaznivému pracovnému prostrediu. Žiakom umožňovali využívať písomnú prípravu a schválené pomôcky, cielene ich podnecovali k vyjadreniu vlastného stanoviska a k aplikovaniu reálnych príkladov z praxe. Kládli im jasne formulované stimulačné otázky a poskytovali dostatok času na samostatné vyjadrenie odpovedí. Riadený rozhovor so skúšanými žiakmi viedli učitelia odborných predmetov, sporadicky sa do skúšania zapájali aj delegovaní zástupcovia zamestnávateľov a SO/PO. Hodnotenie TČ ZS členovia SK udeľovali po vzájomnom súhlase so zreteľom na správnosť, obsah i celistvosť jednotlivých žiackych odpovedí. Vo všetkých SOŠ bolo hodnotenie objektívne a zodpovedajúce vedomostiam žiakov.

Celkové hodnotenie ZS predsedovia SK oznámili žiakom v deň konania teoretickej časti ZS a bolo určené na základe klasifikácie oboch častí ZS. V celkovom hodnotení **neuspeli 2 žiaci**, ktorí sa vzdelávali v SDV.

Štátna školská inšpekcia konštatovala, že žiaci na ZS preukázali poznatky a zručnosti v súlade s rozsahom učiva určeného vzdelávacími štandardmi štátneho vzdelávacieho programu. Absolventi zároveň dokázali, že nadobudnuté odborné vedomosti a praktické zručnosti sú pripravení uplatniť v povolaniach a pri výkone odborných činností, na ktoré sa pripravovali.

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ ŽIAKOV NA ZS

V hodnotení PČ ZS preukázali žiaci o 0,4 lepšiu celkovú priemernú úroveň ako v hodnotení TČ ZS. Uvedené zistenie platí takmer vo všetkých kontrolovaných školách.

Prehľad o výsledkoch ZS žiakov denného štúdia v školskom roku 2023/2024							
Počet škôl	Počet žiakov	% podiel žiakov v SDV	OVY spolu	PČ ZS		TČ ZS	
				v SDV	mimo SDV	v SDV	mimo SDV
13	105	40 %	1,7	1,9	1,8	2,3	2,1

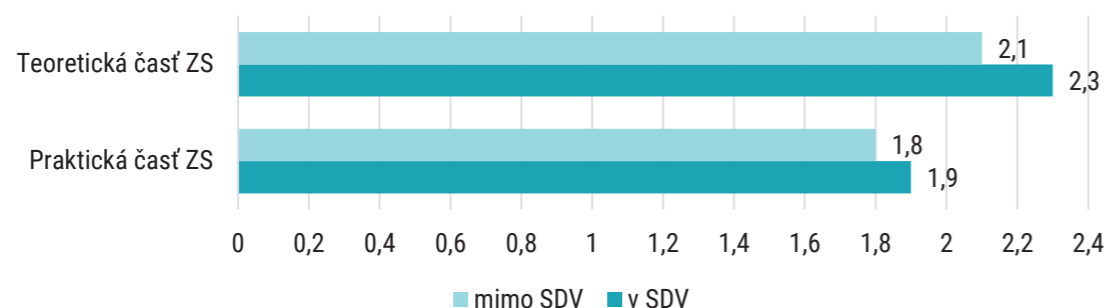
ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ VO VZŤAHU K PROFILU ABSOLVENTA

V kontrolovaných UO úroveň preukázaných praktických zručností a odborných poznatkov väčšina žiakov zodpovedala rozsahu učiva určeného vzdelávacími štandardmi príslušného ŠVP a požiadavkám na profil absolventa v jednotlivých UO. Žiaci preukázali osvojené pracovné zručnosti, aplikovali požadované teoretické vedomosti do konkrétnych praktických činností, samostatne pracovali s potrebným náradím a prístrojmi i primerane uplatňovali odbornú terminológiu.

Celková úroveň hodnotenia žiakov v PČ ZS bola 1,8, čo je o 0,7 lepší výsledok, ako v minulom školskom roku. Obidve skupiny žiakov dosiahli porovnateľné výsledky, žiaci vzdelávajúci sa v SDV priemer 1,9, žiaci nezačlenení do SDV priemer 1,8.

Žiaci v TČ ZS disponovali požadovanými vedomosťami v rozsahu učiva určeného vzdelávacími štandardmi jednotlivých učebných odborov, avšak niektorí jednotlivci nedokázali v dostatočnej miere prepájať teóriu s praxou a uplatniť skúsenosti a zručnosti získané počas praktickej prípravy. Nedostatky sa u niektorých žiakov prejavili aj v správnom používaní odbornej terminológie, v zdôvodňovaní svojho stanoviska a argumentácii, čo súviselo s ich menej rozvinutými verbálnymi spôsobilosťami.

GRAF 102 Porovnanie výsledkov žiakov v SDV a mimo SDV z PČ ZS a TČ ZS

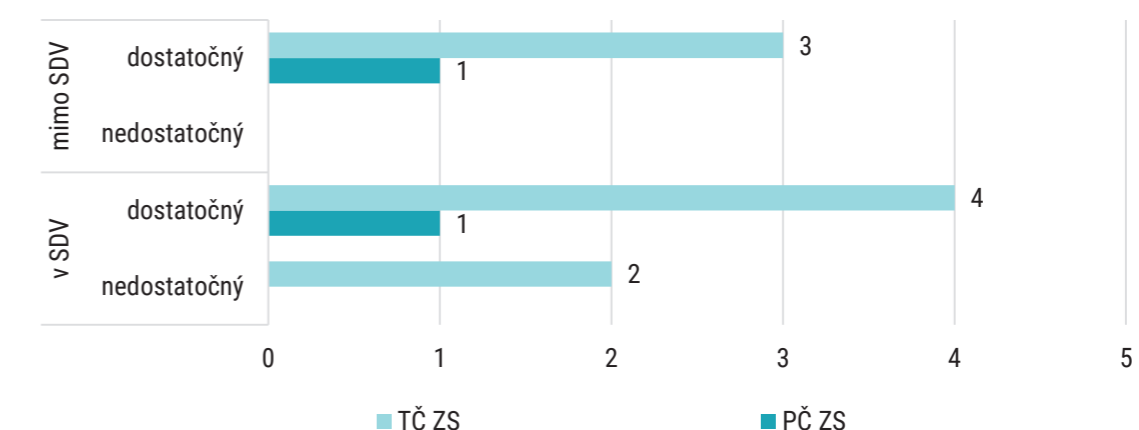

Celkový priemerný prospech dosiahnutý v TČ ZS bol 2,2, čo v porovnaní s minulým rokom bolo zlepšenie o 0,7. Úroveň preukázaných vedomostí zodpovedala vzdelávacím výsledkom žiakov počas štúdia a profilu absolventa príslušných UO, u žiakov vzdelávaných v SDV (priemer 2,3) i nezačlenených do SDV (priemer 2,1) bola porovnateľná.

V 8 školách sa vzdelávali žiaci v SDV i žiaci mimo SDV a z porovnania výsledkov PČ i TČ ZS medzi obidvomi skupinami žiakov vyplynulo, že v PČ ZS dosiahli žiaci oboch skupín porovnateľnú úroveň v 3 školách, v 3 školách boli horšie výsledky u žiakov v SDV, z nich v 1 škole výrazne horšie (o 1,0). Lepšie výsledky získali žiaci v SDV v 2 školách, z toho v 1 škole boli výrazne lepšie (o 1,2). V TČ ZS preukázali žiaci oboch skupín porovnateľnú úroveň v 2 školách, žiaci v SDV mali lepšie výsledky v 3 školách, z toho v 1 škole výrazne lepšie (o 1,8). Výrazne horšiu úroveň (o 1,34; 1,4; 1,10) dosiahli žiaci v SDV v 3 školách. Najhorší priemer v TČ ZS (3,09) dosiahli žiaci v SDV v 1 škole v UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik, kde 2 žiaci v SDV nepreukázali úroveň poznatkov a zručností zodpovedajúcu požiadavkám profilu absolventa v uvedenom UO a boli **hodnotení stupňom nedostatočný**.

V PČ ZS ani jeden žiak nebol hodnotený stupňom nedostatočný, stupeň dostatočný dosiahli 2 žiaci (1 v SDV a 1 mimo SDV). Zo 108 žiakov, ktorí konali TČ ZS, boli stupňom nedostatočný hodnotení 2 žiaci v SDV a stupňom dostatočný 7 žiakov, z toho 4 v SDV, čo je výrazne lepší výsledok ako v minulom roku, keď stupňom dostatočný bola v TČ ZS hodnotená takmer štvrtina všetkých žiakov.

GRAF 103 Porovnanie prospechu žiakov v SDV a mimo SDV v PČ ZS a TČ ZS

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ V OBOCH ČASTIACH ZS S VÝSLEDNÝM HODNOTENÍM PREDMETU OVY NA KONCI 3. ROČNÍKA

Komparáciou prospechu na PČ ZS so známku z OVY na konci 3. ročníka ŠŠI zistila, že priemerný prospech OVY (1,7) bol porovnateľný s výsledkami, ktoré žiaci dosiahli v PČ ZS (1,8).

O 1 klasifikačný stupeň si zhoršilo známku 29 žiakov, z toho 15 žiakov v SDV, zhoršenie o 2 klasifikačné stupne sa preukázalo u 3 žiakov mimo SDV. Znamku o 1 klasifikačný stupeň lepšiu získalo 16 žiakov mimo SDV a 4 žiaci v SDV.

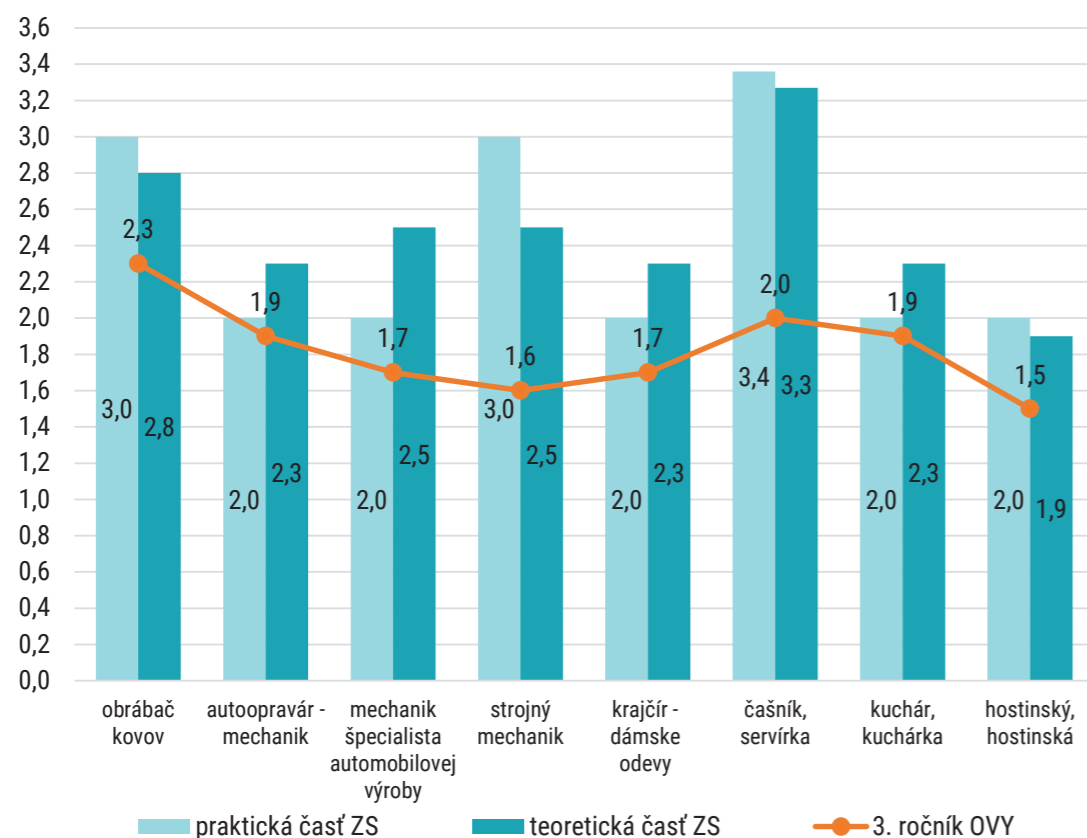
Výsledný priemer v TČ ZS (2,2) bol o 0,5 horší ako priemerný prospech z OVY.

O 1 klasifikačný stupeň si zhoršilo prospech 27 žiakov (z nich 11 v SDV), 14 žiakov (z nich 7 v SDV) o 2 klasifikačné stupne a 4 žiaci (z nich 3 v SDV) dokonca o 3 klasifikačné stupne. Zlepšenie o 1 klasifikačný stupeň preukázalo 11 žiakov (z nich 3 v SDV) a 1 žiak v SDV si zlepšil známku o 2 klasifikačné stupne.

Z analýzy výsledkov jednotlivých škôl vyplynulo, že v 4 školách dosiahli žiaci v PČ ZS lepší výsledok ako v hodnotení OVY v 3. ročníku, v 2 školách bol výsledok rovnaký, v 6 školách mali horšie výsledky, z toho v 1 škole výrazne horšie (o 1,1). Porovnanie celkových výsledkov TČ OZ a hodnotenia OVY na konci 3. ročníka preukázalo, že v TČ ZS ani jedna škola nezaznamenala lepšie výsledky. V 2 školách dosiahli žiaci identické výsledky, v 4 školách bolo hodnotenie porovnateľné, v 6 školách mali žiaci horšie výsledky, z toho v 3 školách výrazne horšie (o 1,1; 1,0; 1,3) ako hodnotenie OVY v 3. ročníku.

Komparácia výsledkov PČ a TČ ZS s hodnotením predmetu odborný výcvik na konci 3. ročníka v jednotlivých UO preukázala, že porovnateľnú úroveň v oboch častiach ZS a OVY dosiahli žiaci v UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik a 6445 H kuchár, kuchárka. V ostatných učebných odboroch boli v oboch častiach ZS výsledky horšie, v UO 6444 H čašník, servírka a 2464 H strojný mechanik výrazne horšie ako hodnotenie OVY. Ani v jednom UO nebol dosiahnutý výsledok v PČ i TČ ZS lepší ako prospech v predmete OVY.

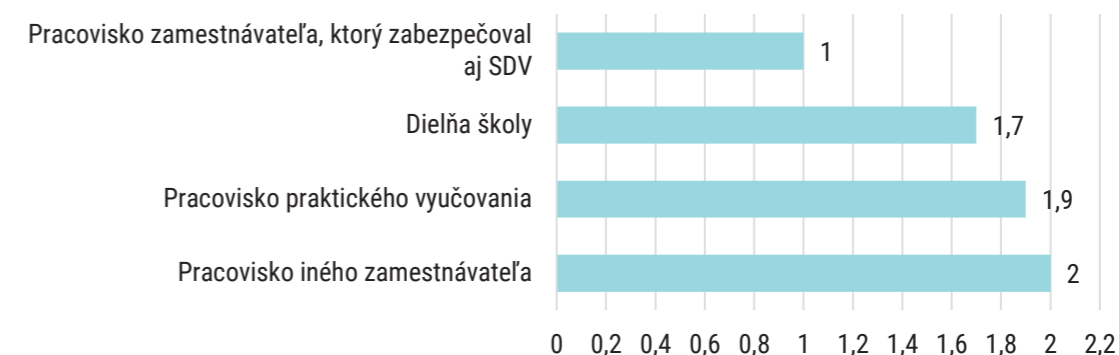
GRAF 104 Porovnanie dosiahnutých výsledkov PČ ZS, TČ ZS a prospechu v predmete OVY v kontrolovaných učebných odboroch

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ ŽIAKOV V PČ ZS V NADVÄZNOSTI NA MIESTO VYKONÁVANIA OVY V 3. ROČNÍKU

Najmenej žiakov (3 žiaci) z celkového počtu realizovalo OVY na pracovisku zamestnávateľa, ktorý zabezpečoval aj SDV a preukázalo v PČ ZS najlepšie výsledky 1,0. Žiaci vykonávajúci OVY v dielni školy (47 žiakov), na pracovisku praktického vyučovania (43 žiakov) aj u iného zamestnávateľa (14 žiakov) dosiahli v PČ ZS porovnateľné výsledky.

GRAF 105 Výsledky v PČ OZ záverečných skúšok v nadväznosti na miesto konania OVY

ÚROVEŇ PREUKÁZANÝCH POZNATKOV A ZRUČNOSTÍ ŽIAKOV PODĽA ZAMESTNÁVATEĽOV

Zamestnávateľa poskytujúci vzdelávanie žiakom v SDV sa v dotazníkoch vyjadrili, že žiaci na pracovisku zodpovedne plnili pracovné povinnosti a podávali požadovaný pracovný výkon. Preukazovali primerané pracovné zručnosti, disponovali dostatočnými odbornými teoretickými vedomosťami, ktoré vedeli aplikovať v reálnej praxi. Konštatovali, že žiaci na pracoviskách prejavovali záujem o vykonávané činnosti, rešpektovali pokyny inštruktorov a MOV, dodržiavali pravidlá bezpečnej práce stanovené vnútorným poriadkom pracoviska, preukazovali požadované sociálne zručnosti vrátane lojality a spolupatričnosti k podniku. Všetci oslovení zamestnávateľa deklarovali, že absolventi sledovaných UO sú dostatočne pripravení a uplatniteľní na trhu práce. Z výsledkov dotazníkov i z rozhovorov vyplynulo, že poskytovanie finančnej odmeny a ďalších benefitov (príspevok na stravu, cestovanie, pracovný odev, ochranné pracovné prostriedky, školenia v profesionálnej oblasti, športové aktivity) žiakov motivovalo dosahovať lepšie výsledky v škole.

4.4 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

Štátna školská inšpekcia vykonala NI v 69 školách, z ktorých sa 21 realizovalo po komplexných inšpekciách, 44 po tematických a 4 po následných inšpekciách.

Z celkového počtu uplatnených opatrení boli 2 z dôvodu zmeny v právnych predpisoch neaktuálne a 6 sa z dôvodu zmien v školách nedalo hodnotiť.

PREHLAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	172		213		13		398
akceptované/splnené	104	61,2 %	179	86,9 %	11	91,7 %	294
neakceptované/nesplnené	66	38,8 %	27	13,1 %	1	8,3 %	94
neaktuálne	1		2		0		3
nedá sa hodnotiť	1		5		1		7

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- nevypracovanie ŠkVP samostatne pre príslušné odbory v súlade so ŠVP
- nesúlad učebného plánu s RUP príslušného ŠVP
- nevypracovanie vlastných poznámok k učebnému plánu a neakceptovanie poznámok k RUP
- nerozpracovanie obsahových a výkonových štandardov niektorých predmetov v rozsahu vzdelávacích štandardov pre príslušné odbory
- neprerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade, rade školy, so zamestnávateľmi a s vecne príslušnou SO/PO

V RIADENÍ ŠKOLY

- nedostatky pri prijímaní žiakov na vzdelávanie v SŠ (neprerokovanie formy prijímacej skúšky, jej obsahu a rozsahu pre príslušné odbory v pedagogickej rade; neprerokovanie návrhu počtu žiakov do 1. ročníka v pedagogickej rade, v rade školy a nepredloženie návrhu počtu žiakov zriaďovateľovi školy; nedodržanie podmienok prijatia žiakov na nižšie stredné odborné vzdelávanie; prijímanie uchádzačov, ktorí nesplnili podmienky prijímacieho konania; neurčenie formy, obsahu a rozsahu prijímacej skúšky; neurčenie jednotných kritérií a ostatných podmienok prijatia na štúdium; nesúlad obsahu prijímacej skúšky zo SJL a MAT so vzdelávacím štandardom pre nižšie stredné vzdelávanie; nezriadenie prijímacej komisie ako poradného orgánu riaditeľa školy; nevydanie rozhodnutí o prijatí na štúdium; neodoslanie rozhodnutí o prijatí/neprijatí uchádzačom o štúdium v stanovenom termíne)
- nedostatky pri konaní komisionálnych skúšok (konanie KS z viac ako 2 predmetov v 1 deň)
- nevykonávanie hodnotenia pedagogických zamestnancov
- nedôsledné vedenie pedagogickej dokumentácie (nevidovanie absencie žiakov v triednej knihe; nevidovanie odborného výcviku v triednej knihe; nesúlad zápisu v triednej knihe s preberaným učivom; vedenie pedagogickej dokumentácie v inom ako štátnom jazyku; absencia údajov v katalógových listoch)

- nevypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu pre žiakov so ŠVVP
- nedodržanie Pokynov NIVaM pri príprave a realizácii EČ MS a PFIČ MS
- nedostatky v príprave a realizácii TČOZ MS a PČOZ MS (nevypracovanie maturitných tém v súlade s výkonovými štandardmi pre praktické odborné vzdelávanie; nedodržanie podmienok na vymenovanie členov PMK; nedodržanie kritérií hodnotenia a celkového hodnotenia; nedodržanie pravidiel riadenia rozhovoru počas skúšania)
- nedostatky v realizácii ZS (neakceptovanie hodnotiacich kritérií teoretickej časti ZS uvedených v jednotných zadaniach; nezabezpečenie pomôcok uvedených v jednotnom zadaní TČ ZS; nevypracovanie tém na ZS tak, aby objektívne overili schopnosť žiakov používať nadobudnuté kompetencie pri výkone povolání a odborných činností, na ktoré sa pripravovali)

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nezískanie profesijných kompetencií na výkon činnosti vedúceho PZ; neabsolvovanie rozširujúceho programu funkčného vzdelávania vedúcimi PZ
- nezabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti PZ spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a odbornosti vyučovania
- nestanovenie základného úväzku vyučovacej povinnosti vedúceho PZ
- nerozpracovanie podrobností prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy
- organizovanie mimoškolských aktivít bez informovaného súhlasu a dohody so zákonným zástupcom nepĺnoletého žiaka
- nedodržanie noriem materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre ŠO a UO
- nedodržanie maximálneho počtu žiakov v skupine na vyučovaní predmetu odborný ANJ

Štátna školská inšpekcia vzhľadom na závažnosť zistení upozornila 1 zriaďovateľa¹ na nedostatky zistené pri školskej inšpekcii, ktorých riešenie patrí do ich kompetencie.

Akceptovaním 61,2 % odporúčaní riaditeľmi škôl sa vytvorili predpoklady na zlepšenie edukácie, riadenia a podmienok škôl. Realizovanie monitoringu a preventívnych aktivít sociálno-patologických javov a zefektívnenie systému výchovného poradenstva umocnilo pocit bezpečia žiakov v školskom prostredí.

Neakceptovaním 38,8 % odporúčaní naďalej negatívne ovplyvňovalo najmä kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní.

Splnením 86,9 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov a 91,7 % uložených opatrení ŠŠI pozitívne vplývalo na zvýšenie úrovne riadenia škôl a na zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania. Zapracovanie pripomienok príslušných SO/PO do ŠkVP vytvorilo predpoklady na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade s potrebami trhu práce. Podrobné rozpracovanie prevencie a riešenia šikanovania vo vnútornom predpise školy prispelo k zvýšeniu bezpečnosti a ochrane zdravia žiakov.

V dôsledku **nesplnenia** 13,1 % prijatých opatrení a 8,3 % uložených opatrení pretrvávali nedostatky v prijímaní žiakov, v nesplnení kvalifikačných predpokladov riaditeľov škôl na výkon pracovnej činnosti v príslušnej kategórii a podkategórii PZ, v nedodržaní noriem v oblasti materiálno-technického zabezpečenia v príslušnom odbore.

¹ Mladé gastro, n. o., Okružná 25, Svit

4.5 ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- Upraviť kontrolu edukačného procesu na rozvíjanie poznávacích kompetencií žiakov na úrovni vyšších myšlienkových procesov so zameraním na hodnotenie a tvorivosť, na rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov a zaraďovanie inovatívnych metód a foriem vyučovania do vzdelávacieho procesu.
- Zamerať sa v procese edukácie na zdokonaľovanie komunikačných kompetencií žiakov, integráciu teoretických poznatkov a praktickej činnosti a podporu prezentačných spôsobilostí žiakov s adekvátnym využívaním odbornej terminológie a argumentácie.
- Pravidelne monitorovať a vyhodnocovať výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, odhaľovať žiakov menej úspešných vo vzdelávaní a poskytovať im dostatočnú a efektívnu podporu, aby každý žiak mohol zažiť úspech.
- Rozvíjať v predmetoch praktickej prípravy technické tvorivé myslenie žiakov vytváraním príležitostí samostatne navrhovať pracovné postupy a riešenia úloh.
- Uplatňovať princípy inkluzívneho vzdelávania, aktivizujúcich, participatívnych metód a foriem práce.
- Monitorovať dochádzku žiakov a nastaviť účinné opatrenia na zabránenie záškoláctva.
- Systematicky monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov, segregáciu, diskrimináciu alebo násilie, vyhodnocovať zistenia a prijímať opatrenia zamerané na prevenciu.
- Podporovať účasť PZ a OZ na externom vzdelávaní v oblastiach prevencie školského neúspechu žiakov a pravidelne monitorovať a vyhodnocovať dosah získaných profesijných kompetencií PZ na kvalitu edukácie.
- Analyzovať zistenia z kontrolnej činnosti, prijímať adekvátne opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, kontrolovať ich plnenie a vyhodnocovať ich účinnosť.
- Zabezpečiť vlastný manažérsky a pedagogický rozvoj vedúcich PZ s dôrazom na implementáciu do praxe.
- Zefektívniť systém poradenstva a prevencie tak, aby všetky jeho zložky kooperovali a boli vzájomne obsahovo prepojené bez kumulácie jednotlivých funkcií.
- Nastaviť a realizovať systematickú a komplexnú autoevalváciu školy s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu a zlepšenia jeho výsledkov.
- Zabezpečiť priestorové a materiálno-technické vybavenie škôl na vyučovanie odborných predmetov teoretického vyučovania a praktickej prípravy v takom rozsahu, aby umožňovali plnenie podmienok profilu absolventa v príslušnom odbore vzdelávania.
- Zabezpečiť odbornosť vyučovania v odbornom teoretickom vzdelávaní i v praktickej príprave.
- Zabezpečiť vypracovanie maturitných tém a čiastkových úloh jednotlivých zadaní s rovnocennou náročnosťou po obsahovej i kvantitatívnej stránke.
- Prizývať odborníka z praxe na odbornú zložku maturitnej skúšky aj pre žiakov vzdelávaných mimo SDV.

- Zabezpečiť dodržiavanie pokynov NIVaM pre školských koordinátorov, administrátorov, predsedov ŠMK a PMK, pomocný dozor a hodnotiteľov pri organizácii EČ a PFIČ MS.
- Zostaviť pre 1. termín a 2. termín PS rôzne varianty testov na overovanie vedomostí z profilových predmetov s porovnateľnou obťažnosťou a s rovnomerným zastúpením úloh z oblastí podľa vzdelávacích štandardov ŠVP ZŠ z profilových predmetov a zabezpečiť objektivitu hodnotenia testov.
- Zaradiť do testov PS úlohy overujúce schopnosť analytického myslenia, schopnosť uchádzačov čítať s porozumením rôzne druhy textov a zabezpečiť porovnateľnú obťažnosť testov z profilových predmetov zvýšením obťažnosti testov na PS z MAT.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

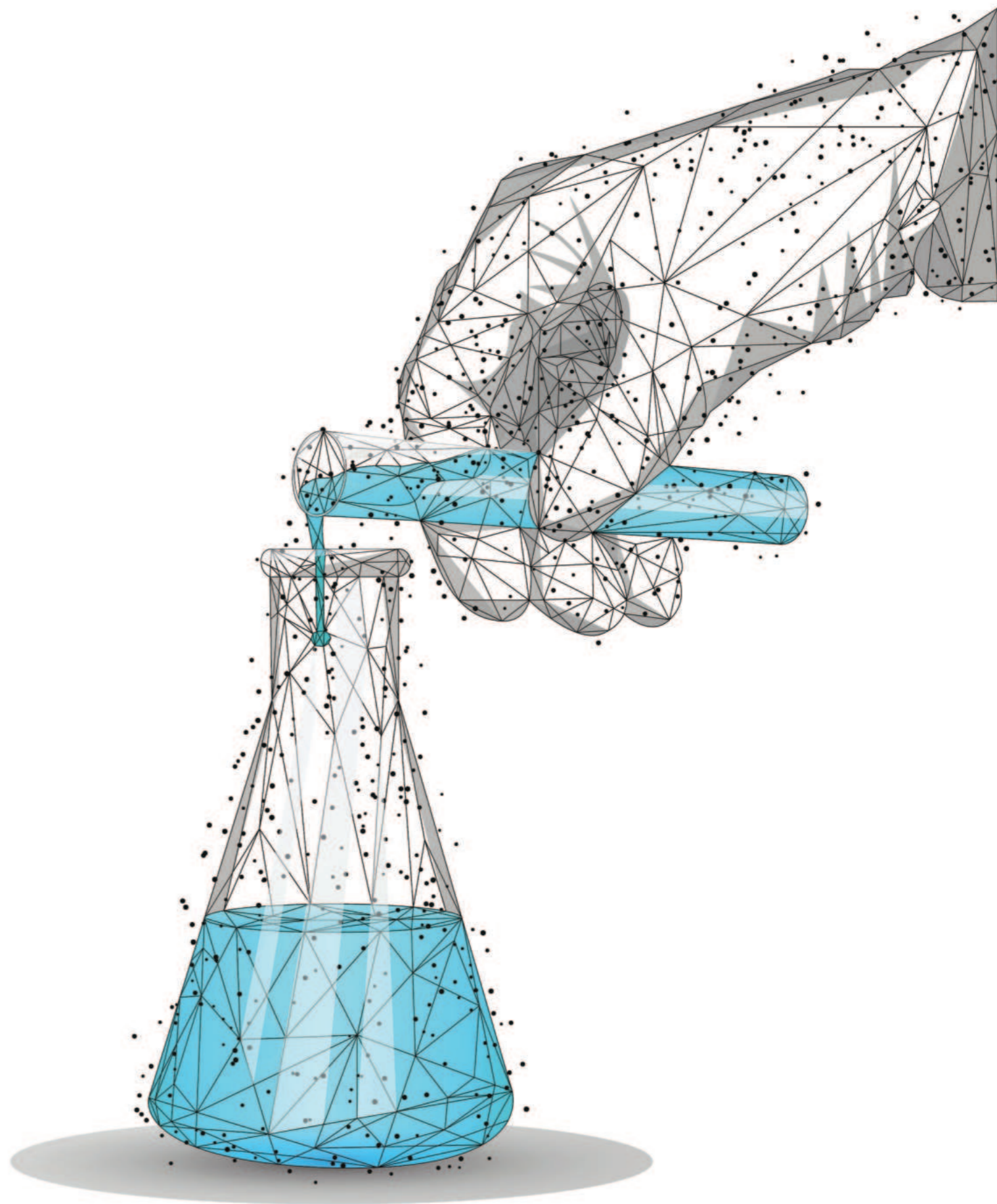
- Poskytovať školám pomoc pri zriaďovaní školských podporných tímov.
- Podieľať sa aktívne na budovaní bezbariérového prístupu do škôl a ich vnútorných priestorov.
- Motivovať vedúcich zamestnancov škôl k systematickej realizácii a vyhodnocovaniu autoevalvačných procesov, poskytovať im metodickú podporu v tejto oblasti.
- Spolupracovať so školami pri zabezpečovaní vhodného priestorového a materiálno-technického vybavenia v súlade s normatívmi realizovaných vzdelávacích programov.
- Zabezpečiť v spolupráci s riaditeľmi škôl modernizáciu materiálno-technického vybavenia odborných učební a dielní praktického vyučovania.

ODPORÚČANIA ZAMESTNÁVATEĽOM, STAVOVSKÝM A PROFESIJNÝM ORGANIZÁCIÁM

- Delegovať zástupcov do SK na ZS a do PMK s cieľom zabezpečiť koordináciu výstupov odborného vzdelávania a prípravy v súlade s požiadavkami SO/PO; aktívne participovať prostredníctvom delegovaného zástupcu na činnosti SK a PMK.
- Dôsledne posudzovať obsah maturitných tém pre jednotlivé časti MS.
- Pokračovať vo vypracovávaní jednotných zadaní ZS aj pre ďalšie UO.
- Zvýšiť participáciu SO/PO na tvorbe a modifikácii ŠkVP s ohľadom na aktuálne potreby zamestnávateľov.

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Zabezpečiť na vyučovanie odborných predmetov edukačné publikácie, ktorých obsah zodpovedá aktuálnym trendom vo vzdelávaní.
- Vypracovať v spolupráci so SO/PO jednotné maturitné témy obidvoch častí OZ MS postupne pre všetky študijné odbory.
- Podporiť záujem kvalifikovaných učiteľov o zamestnanie na školách zvýšením atraktívnosti pracovných podmienok.
- Zabezpečiť vzdelávanie učiteľov zacielené na inovatívne metódy vyučovania a stratégie rozvíjajúce kritické myslenie žiakov.
- Zvážiť zavedenie jednotných štandardizovaných testov prijímacích skúšok pre uchádzačov o úplné stredné odborné vzdelávanie (testy s rozlišovacím charakterom) a stanoviť váhu výsledkov jednotných prijímacích skúšok vo vzťahu k ostatným podmienkam prijímacieho konania, ktoré budú výsledkom autonómneho rozhodnutia každej školy.
- Neurčovať explicitne hornú aj spodnú hranicu pri rozdeľovaní intaktných žiakov do skupín pri EČ a PFIČ MS z dôvodu rôznych špecifik škôl – stanovenie oboch hraníc nie je v niektorých subjektoch z rôznych objektívnych príčin možné dodržať.
- Zabezpečiť čitateľnosť kópií odpovedových hárkov.
- Spresniť pokyn pre školských koordinátorov a predsedov ŠMK a PMK týkajúci sa uloženia odpovedových hárkov EČ MS žiakov so ZZ.

5 KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI ŠKOLY PRE ŽIAKOV SO ŠVVP,

ZARIADENIA
PORADENSTVA
A PREVENČIE,
ŠPECIÁLNE
VÝCHOVNÉ
ZARIADENIA

- 217 STAV PRIJÍMANIA ŽIAKOV DO ŠPECIÁLNEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY A ŠPECIÁLNEJ TRIEDY ZŠ A ICH ROVNÝ PRÍSTUP K VZDELÁVANIU
- 222 STAV POSKYTOVANIA ODBORNEJ ČINNOSTI V ZARIADENIACH PORADENSTVA A PREVENČIE
- 223 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 227 ODPORÚČANIA

Štátna školská inšpekcia vykonala tematické inšpekcie v 24 špeciálnych ZŠ a špeciálnych triedach ZŠ a v 1 zariadení poradenstva a prevencie. Väčšinu z nich (92 %) tvorili štátne subjekty.

TEMATICKÉ INŠPEKCIE

PRIJÍMANIE ŽIAKOV DO ŠPECIÁLNEJ ZŠ A ŠPECIÁLNEJ TRIEDY ZŠ

POSKYTOVANIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ZARIADENIACH PORADENSTVA A PREVENČIE

5.1 STAV PRIJÍMANIA ŽIAKOV DO ŠPECIÁLNEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY A ŠPECIÁLNEJ TRIEDY ZŠ A ICH ROVNÝ PRÍSTUP K VZDELÁVANIU

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav prijímania žiakov do špeciálnej základnej školy a špeciálnej triedy základnej školy a uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu.

Vykonaných bolo 24 tematických inšpekcií v 6 krajoch SR (okrem Bratislavského a Košického kraja), ktoré boli uskutočnené v 22 plnoorganizovaných a 2 neploorganizovaných školách. Elokované pracoviská mali zriadené v 3 kontrolovaných subjektoch.

Inšpekčná činnosť bola zrealizovaná v 9 ŠZŠ a v 15 ZŠ, ktoré mali zriadené špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím. Z nich v 11 ZŠ mali zriadené špeciálne triedy aj na 2. stupni zložené zo žiakov rôznych ročníkov.

Údaje o kontrolovaných subjektoch	Počet škôl	Celkový počet žiakov	% podiel žiakov z MRK
Špeciálne základné školy	9	491	34 %
Základné školy	15	3 241	6,8 %

Kontrolná činnosť v špeciálnych triedach ZŠ bola zameraná na 118 žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných na 1. stupni ZŠ, z nich bola tretina žiakov z marginalizovaných rómskych komunít. Podľa variantu A sa vzdelávali takmer tri štvrtiny žiakov (71,2 %) a 41,5 % žiakov malo diagnostikované viacnásobné postihnutie. V ŠZŠ bola inšpekčná činnosť zameraná na 171 žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku, so zvýšenou pozornosťou na žiakov z MRK, ktorí tvorili 23,4 %. Žiaci s viacnásobným postihnutím tvorili viac ako polovicu (52,6 %).

Údaje o počtoch žiakov podľa vzdelávacích programov a špecifik	Počet žiakov	
	v špeciálnych základných školách	v špeciálnych triedach ZŠ
Vzdelávaní podľa variantu A	78	84
Vzdelávaní podľa variantu B	29	0
Vzdelávaní podľa variantu C	29	0
Nezaradení do vzdelávacích variantov	35	34
Počet žiakov spolu	171	118
z nich viacnásobne postihnutí	90	49
z nich vzdelávaní podľa IVP	74	52
z nich pochádzajúci z MRK	40	39

Počet žiakov oslobodených od povinnosti dochádzať do školy bol 21 (v ŠZŠ 17 žiakov, z nich 2 z MRK; v špeciálnej triede ZŠ 4 žiaci, z nich 1 z MRK). Povinnú školskú dochádzku mimo územia SR plnil 1 žiak zo ŠZŠ.

Výchovu a vzdelávanie zabezpečovali v kontrolovaných školách PZ.

Počet pedagogických zamestnancov	v špeciálnych základných školách	v špeciálnych triedach ZŠ
Učители	83	182
Pedagogickí asistenti	28	48
Vychovávateľia	16	28
Spolu	127	258

Odborné činnosti v ŠZŠ poskytovali odborní zamestnanci špecializovaného centra poradenstva a prevencie. **Školské podporné tímy** boli zriadené v 11 ZŠ (73,3 %), odborné činnosti poskytovali školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia a v jednom prípade aj sociálny pedagóg. Riaditelia kontrolovaných subjektov pociťujú nedostatok pedagogických a odborných zamestnancov, v informačnom dotazníku uviedli, že na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu by požadovali navýšenie pedagogických asistentov, školských špeciálnych pedagógov, logopédov, školských psychológov a iných OZ (liečebných, sociálnych pedagógov) z dôvodu nárastu závažnejších diagnóz v ich školách. V 1 škole zamestnávali 2 PZ ovládajúcich rómsky jazyk.

PRIJÍMANIE ŽIAKOV DO ŠKOLY

Prijímanie žiakov v dvoch tretinách ŠZŠ a špeciálnych tried ZŠ sa uskutočňovalo v súlade s právnymi predpismi. Výnimku tvorilo 7 škôl, v ktorých ŠŠI evidovala **nedostatky pri prijímaní žiakov**. V 1 špeciálnej triede ZŠ prijali žiačku bez stanoveného mentálneho postihnutia, v 2 školách žiakom špeciálnopedagogické vyšetrenie realizovali až po ich zaradení do špeciálnej triedy ZŠ, 1 žiačka vyšetrenie neabsolvovala. V ďalších školách niektorým žiakom chýbali vydané rozhodnutia o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, ujasnenie spôsobu vzdelávania. V inej škole riaditeľka školy v rozhodnutí neurčila náhradný spôsob vzdelávania 3 žiakom v čase vyučovania daného predmetu. **Výrazným nedostatkom** bolo neoprávnené vzdelávanie jednej žiačky 9. ročníka v špeciálnej triede ZŠ v rozpore so závermi a odporúčaniami CPP vzhľadom na nediagnostikované MP. **Nedostatky** sa vyskytli aj vo vedení **dokumentácie**. V **individuálnom vzdelávacom programe** absentovali informované súhlasy zákonných zástupcov v 1 škole, v inej škole bol IVP vypracovaný v rozpore s odporúčaniami ZPP a v ďalšej škole žiak s viacnásobným postihnutím ho nemal spracovaný. V niektorých prípadoch v IVP neboli zapracované podporné opatrenia. V dokumentácii žiakom chýbali žiadosti zákonného zástupcu o prijatie alebo preradenie do špeciálnej triedy ZŠ, žiadosť o vyjadrenie na účel poskytnutia podporných opatrení, vyjadrenie riaditeľa školy k poskytnutiu podporných opatrení, žiadosť o poskytnutie podporných opatrení a ojedinele aj správy z diagnostického vyšetrenia. Správy z diagnostického vyšetrenia neboli úplné, absentovali v nich metódy použité pri diagnostike, nebol použitý diagnostický nástroj SON-R 2½ – 7 pri realizácii psychologického vyšetrenia detí pochádzajúcich zo SZP. Ojedinele sa v správach vyskytol identický obsah interpretácie výsledkov vyšetrenia. Pri diagnostických vyšetreniach 1 škola spolupracovala so súkromným ZPP, ktoré bolo vyradené zo *Siete škôl a školských zariadení SR*. **Rediagnostické vyšetrenia** žiakov po plnení 1. roku povinnej školskej dochádzky nerealizovali v 4 ZŠ a v 1 ŠZŠ. V osobných spisoch žiakov sa nachádzali len prvotné diagnostické správy z vyšetrení pred nástupom do školy.

Odborníci z praxe analyzovali správy z diagnostického vyšetrenia (psychologického vyšetrenia) všetkých **289** žiakov **1. stupňa ŠZŠ a špeciálnych tried ZŠ**, overovali výber a správnosť aplikácie psychodiagnostických metód súvisiacich so stanovením mentálnej úrovne žiakov, správnosť stanovenia diagnóz, posudzovali celú štruktúru správy. Na základe zistení odborníci z praxe odporučili vykonať **rediagnostické vyšetrenie** v ZPP **31 žiakom** (10,7 %) s cieľom zhodnotiť ich správne zaradenie v 3 ŠZŠ a v 5 špeciálnych triedach ZŠ.

OBSAH VZDELÁVANIA

Školské vzdelávacie programy vo všetkých kontrolovaných ŠZŠ vychádzali **zo vzdelávacieho programu** pre žiakov s ľahkým, stredným, ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia, pre žiakov s telesným postihnutím v kombinácii s MP, pre žiakov s viacnásobným postihnutím a pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami pre primárne vzdelávanie. Vypracovali ich v súlade s požiadavkami školského zákona a rozpracovali na podmienky škôl. S výnimkou 1 ŠZŠ, kde v ŠkVP absentovali vlastné poznámky k učebným plánom, a v inej ŠZŠ nebol ŠkVP aktualizovaný v súlade s platným právnym predpisom. V 1 ŠZŠ chýbal učebný plán pre žiakov s autizmom a ďalšími pervazívnymi poruchami s MP.

Základné školy, ktoré vzdelávali žiakov s MP v špeciálnych triedach, **realizovali výchovu a vzdelávanie podľa ŠkVP**, s výnimkou 1 školy, ktorá ŠkVP nemala vypracovaný v súlade s právnou normou. V niektorých ŠkVP sa vyskytli nedostatky, ktoré sa týkali vypracovania poznámok k UP na konkrétne podmienky 3 škôl a 1 škola ho nemala prerokovaný v pedagogickej rade a rade školy. V inej škole v ŠkVP vzdelávacie stratégie, organizačné formy a metódy nereflektovali zdravotné znevýhodnenie žiakov v špeciálnych triedach, zároveň absentovalo vymedzenie osobitostí a špecifik vzdelávania žiakov z MRK, súčasťou neboli informácie o možnostiach poskytovania podporných opatrení. Žiaci, ktorí sa nevzdelávali podľa vzdelávacích programov, postupovali podľa IVP so zapracovanými individuálnymi podmienkami vzdelávania v súlade s odporúčaniami z diagnostických správ ZPP. V 1 škole vydali IVP bez informovaného súhlasu zákonného zástupcu žiaka a v 2 školách bez poskytnutia jeho kópie.

Podľa **IVP** sa vzdelávalo spolu **126** žiakov (v ŠZŠ 74 žiakov, z nich 6 z MRK; v špeciálnych triedach ZŠ 52 žiakov, z nich 7 z MRK).

KVALIFIKAČNÉ PREDPOKLADY A POŽIADAVKY NA PZ A OZ

Riaditelia kontrolovaných subjektov a ich zástupcovia spĺňali zákonom stanovené kvalifikačné požiadavky na výkon riadiacej funkcie. Väčšina PZ spĺňala zákonom stanovené **kvalifikačné predpoklady**, s výnimkou piatich PZ v 2 subjektoch, ktorí nemali špeciálno-pedagogickú spôsobilosť, ale boli v lehote stanovenej zákonom na jej získanie, a 1 PZ nemal požadované vzdelanie 2. stupňa vysokoškolského štúdia so štátnou záverečnou skúškou z logopédie, pričom vykonával individuálne logopedické intervencie. Vzdelávanie PZ sa vo všetkých kontrolovaných školách realizovalo v zhode s predloženým plánom profesijného rozvoja pre daný školský rok. Riaditeľ 1 školy neprerokoval plán profesijného rozvoja v pedagogickej rade. Z predložených plánov ostatných škôl vyplynulo, že svoju odbornosť si väčšina PZ zvyšovala prihlasovaním sa na aktualizčné vzdelávanie, inovačné vzdelávanie a inými druhmi vzdelávania podľa plánu profesijného rozvoja školy. Odborné kompetencie si zamestnanci dopĺňali aj samoštúdiom a internými vzdelávacími aktivitami. V osobných dokumentáciách PZ sa nachádzali certifikáty o ukončení početných inovačných, aktualizčných a špecializovaných vzdelávaní a kurzov. Riaditelia všetkých škôl podporovali zvyšovanie odbornosti svojich PZ.

PODMIENKY VZDELÁVANIA

Väčšina riaditeľov kontrolovaných subjektov vydala **školský poriadok**, ktorého obsah spĺňal náležitosti príslušného ustanovenia školského zákona. Školské poriadky mali školy zverejnené v triedach, v zborovni školy, na chodbe, vo vstupe do budovy aj na webových sídlach. **Nedostatky** sa vyskytli v 5 subjektoch a súviseli s neprerokovaním ŠP v rade školy a jeho aktualizáciou vzhľadom na novelu právnych predpisov. V ŠP boli nedostatočne stanovené práva žiakov so ŠVVP (absentovali informácie súvisiace s využitím špecifických foriem a metód, špeciálnych edukačných a kompenzačných pomôcok) a **neúplne** spracované práva žiakov, rozpracovanie kritérií udeľovania výchovných opatrení nebolo taxatívne vymedzené (absentovalo určenie menej závažných, závažných priestupkov, čo malo negatívny dosah na objektivnosť ich aplikácie v praxi).

Väčšina kontrolovaných subjektov mala vytvorené **priestorové podmienky** vhodné na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu. V prenajatých priestoroch v ZŠ, ZUŠ alebo SŠ sídlilo 6 subjektov. Všetky školy disponovali vonkajším športovým areálom, s trávnatými plochami s možnosťou širokého využitia na aktivity spoločenského, kultúrneho a športového charakteru. Vstupné priestory kontrolovaných subjektov mali vyzdobené prácami žiakov a nástenkami s informáciami pre zákonných zástupcov a žiakov. Väčšina subjektov disponovala okrem tried aj špeciálnymi učebňami na vyučovanie jednotlivých zložiek pracovného vyučovania (školská kuchynka, školské dielne), odbornými učebňami, multisenzorickými miestnosťami, školskými knižnicami, počítačovými učebňami s pripojením na internet. S výnimkou 1 školy, kde bol nedostatok učebných priestorov na vzdelávanie žiakov, čo vedenie školy riešilo zavedením dvojzmennej prevádzky. V ostatných kontrolovaných subjektoch boli klasické triedy zariadené účelným a moderným školským nábytkom, niektoré aj výškovo nastaviteľným školským nábytkom, učebnými pomôckami, informačno-komunikačnými technológiami (interaktívne tabule, dataprojektor, iPady) a rôznymi kompenzačnými pomôckami v závislosti od špecifických potrieb žiakov v triede. V školách sa nachádzali aj oddychové zóny (relaxačný priestor s kobercom, relaxačné vaky a fit lopty). V triedach pre **ťažko a viacnásobne postihnutých žiakov** používali špeciálne lavice – tvarovo prispôbené, výškovo nastaviteľné, k dispozícii bol relaxačný kútik vybavený aj množstvom rehabilitačných pomôcok (polohovacie vaky, závesné relaxačné hojdačky, špeciálne polohovacie stoličky a kreslá), prístrojmi na polohovanie, zdvíhanie a presun žiakov s obmedzeným pohybom (vozíky, zdviháky). Pre **žiacov s poruchami autistického spektra** vytvorili štruktúrované prostredie tried s účelne rozmiestneným nábytkom pre spoločnú prácu žiakov, prácu vo dvojiciach, ale aj s pracovnými kútikmi určenými pre individuálnu prácu. Moderne zariadené boli aj relaxačné a terapeutické miestnosti Snoezelen. Avšak komplexnú debarierizáciu školských priestorov nemala vybudovanú takmer polovica kontrolovaných škôl (45,8 %). Väčšinou školy disponovali pri vstupe do budovy *nájazdovými rampami* a vybudované mali aj sociálne zariadenia pre telesne postihnutých žiakov. V 4 subjektoch mali k dispozícii *výťah* (16,7 %). Všetci žiaci mali zabezpečené rovnaké možnosti na využívanie interiérových a exteriérových priestorov školy, k priestorovému odčleňovaniu žiakov z MRK nedochádzalo.

Telocvičňa nemali k dispozícii žiaci 7 škôl (29,2 %). Na vyučovanie telesnej a športovej výchovy využívali v závislosti od podmienok školy vonkajší areál školy, školské ihrisko i prenájom iných telocviční.

Školskú jedáleň nemali zriadenú v 6 kontrolovaných subjektoch (25 %), žiaci mali stravu zabezpečenú v susedných školách alebo vo výdajnej školskej jedálni.

Riaditelia škôl potvrdili **dostatok učebníc, učebných textov, pracovných zošitov, kompenzačných a relaxačných pomôcok**. Vybavenie učebnicami pre vzdelávacie varianty A, B korešpondovalo s požiadavkami učebných osnov, pričom nedostatok učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom riešili svojpomocne, zabezpečili ich z rôznych zdrojov. Dopĺňanie nových učebných pomôcok súviselo s ponukou jednotlivých distribútorov a aj finančnými možnosťami škôl.

Záujmové útvary zriadili vo väčšine kontrolovaných škôl. Do ich činnosti zapojili 56,7 % žiakov zo ZŠ (65 % z celkového počtu žiakov z MRK) a 68,6 % žiakov vzdelávajúcich sa v špeciálnych triedach ZŠ (46,2 % z celkového počtu žiakov z MRK). Väčšina kontrolovaných škôl mala zriadené **školské kluby detí**, navštevovalo ich spolu 74 žiakov (v ZŠ 58 žiakov, z nich 7 z MRK; v špeciálnych triedach ZŠ 16 žiakov). Riaditelia dvoch škôl 9 žiakom znížili príspevok na čiastočnú úhradu nákladov za starostlivosť poskytovanú žiakom v hmotnej núdzi.

Všetci žiaci mali príležitosť zapojiť sa do prezentácie školy na rôznych kultúrnych a športových podujatiach, čím si posilňovali svoje sebavedomie, rozvíjali kreativitu, manuálne zručnosti a schopnosti, o čom svedčili vystavené výtvarné práce a športové ocenenia v interiéri škôl. Riaditelia škôl uviedli, že aktívne zapájali zákonných zástupcov žiakov do školských, mimoškolských kultúrnych a športových aktivít.

Väčšina kontrolovaných škôl vzdelávala aj žiakov z MRK. Niektorým školám pri spolupráci so zákonnými zástupcami žiakov pomáhali aj komunitné centrá a rodičovské združenia. Riaditelia škôl hodnotili komunikáciu s niektorými zákonnými zástupcami žiakov z MRK ako problematickú (v oblasti dochádzky žiakov do školy), s minimálnou účasťou na triednych aktívoch, školských aj mimoškolských aktivitách. Záujem niektorých zákonných zástupcov o výchovno-vzdelávacie výsledky svojich detí bol nízky.

Výchovné poradenstvo pre žiakov a zákonných zástupcov poskytli vo všetkých kontrolovaných školách, s výnimkou jednej školy. Funkciu výchovného poradcu najčastejšie vykonával PZ (učiteľ), ojedinele aj OZ (školský psychológ). Výchovní poradcovia zabezpečovali výchovné poradenstvo v oblasti výchovy a vzdelávania formou informačných, koordinačných, konzultačných, metodických a iných súvisiacich činností. Zákonných zástupcov žiakov predvolávali na individuálne pohovory najmä z dôvodu problémového správania a záškoláctva. Riešili problémy žiakov so správaním, školskou dochádzkou a nedostatočnou prípravou na vyučovanie. Vážne problémy riešili v spolupráci s OZ zariadení poradenstva a prevencie, s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálnou kuratelou a odborom právnej pomoci deťom. **Kariérové poradenstvo** pre žiakov a zákonných zástupcov poskytovali v **15 subjektoch** (62,5 %). Zamerané bolo na poradenstvo pri profesijnej orientácii žiakov, zabezpečovali proces ukončovania vzdelávania v ZŠ a pokračovanie vzdelávania v odbornom učilišti alebo praktickej škole.

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Štátna školská inšpekcia upozornila **1 zriaďovateľa** 2 škôl¹ na nedostatky zistené pri školskej inšpekcii. Nedostatky súviseli s neefektívnym vynakladaním finančných prostriedkov z dôvodu **neoprávneného vzdelávania 1 žiačky 9. ročníka** od 4. 9. 2023 do 23. 1. 2024 v špeciálnej triede ZŠ v rozpore so závermi a odporúčaniami CPP vzhľadom na nediagnostikované MP. Druhé upozornenie súviselo s nedostatkami týkajúcimi sa **nepoužívania metód a diagnostického nástroja SON-R 2½ – 7** v CPP, Bernolákova 1 652, Topoľčany pri realizácii psychologickéj diagnostiky detí pochádzajúcich zo SZP alebo s narušenou komunikačnou schopnosťou či slabými komunikačnými schopnosťami.

Zároveň ŠŠI upozornila *regionálny úrad verejného zdravotníctva* na zistené nedostatky týkajúce sa **hygienických zariadení a bezpečnosti školského prostredia** v sídle 1 školy².

¹ ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince; Spojená škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany – organizačná zložka Špeciálna základná škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany

² Spojená škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany – organizačná zložka Špeciálna základná škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany

5.2 STAV POSKYTOVANIA ODBORNEJ ČINNOSTI V ZARIADENIACH PORADENSTVA A PREVENIE

CIEL' INŠPEKCIE

Zistiť stav uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu.

Štátna školská inšpekcia zrealizovala **jednu** tematickú inšpekciu v súkromnom centre poradenstva a prevencie v Trenčianskom kraji.

Pri **kontrole osobných spisov** v danom subjekte boli zistené drobné administratívne nedostatky, ktoré boli počas inšpekcie odstránené. Na analýzu správ z psychologického vyšetrenia si ŠŠI prizýva odborníkov z praxe (odborných zamestnancov zariadení poradenstva a prevencie – psychologov), ktorí na základe zistení odporúčajú rediagnostické vyšetrenia. Odborníčka z praxe posúdila **9** osobných spisov klientov. Rediagnostické vyšetrenie **nebolo potrebné nariadiť žiadnemu klientovi**, zamestnanci používali na posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiakov metodologicky relevantné psychodiagnostické metódy.

Riaditeľka zariadenia v informačnom dotazníku konštatovala nedostatok odborných zamestnancov, počítala potrebu obnovy a doplnenia diagnostického materiálu.

Od roku 2016 do roku 2024 bolo z celkového počtu 429 analyzovaných správ v kontrolovaných subjektoch odporúčané rediagnostické vyšetrenie v 35,4 %.

Prehľad o vykonaných tematických inšpekciách v ZPP v kontexte počtu analyzovaných správ a navrhnutých rediagnostických psychologických vyšetrení			
Školský rok	Počet vykonaných TI	Počet analyzovaných správ	Rediagnostika žiakov nariadená ŠŠI
2016/2017	21	119	98
2017/2018	11	153	7
2018/2019	9	60	4
2019/2020	4	42	24
2020/2021	pandémia COVID-19		
2021/2022	5	16	5
2022/2023	6	30	14
2023/2024	1	9	0

Tematická inšpekcia v **ZPP** nadväzuje na TI zameranú na uplatňovanie princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do ŠZŠ. Výber ZPP súvisí s nedostatkami v diagnostických procesoch a následnými pochybnosťami o zaradení žiakov do prúdu špeciálneho školstva.

Z uvedených údajov vyplýva, že počet vykonaných TI v ZPP z roka na rok klesá. Predpokladáme, že zavedenie obsahových a výkonových štandardov odborných činností v ZPP od septembra 2023 prispelo ku skvalitneniu práce OZ.

5.3 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

V školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, zariadeniach poradenstva a prevencie a špeciálnych výchovných zariadeniach bolo zrealizovaných **21** následných inšpekcií.

5.3.1 ŠKOLY PRE ŽIAKOV SO ŠVVP

V ŠZŠ sa vykonalo **15** NI, z nich v 8 ŠZŠ a v 7 ZŠ v špeciálnych triedach. Následné inšpekcie sa uskutočnili v 6 krajoch SR (okrem Žilinského a Košického kraja). Z celkového počtu vykonaných NI sa **11** uskutočnilo po TI a **4** po NI. Jedno prijaté opatrenie bolo neaktuálne z dôvodu zmeny všeobecne záväzných právnych predpisov.

PREHĽAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	42		61		7		110
akceptované/splnené	22	57,9 %	49	81,7 %	6	85,7 %	77
neakceptované/nesplnené	16	42,1 %	11	18,3 %	1	14,3 %	28
neaktuálne	1		1		0		2
nedá sa hodnotiť	3		0		0		3

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- neprerokovanie školského vzdelávacieho programu v pedagogickej rade a rade školy
- nerozpracovanie podmienok a osobitostí vzdelávania žiakov s ľahkým, stredným a ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia
- nedoplnenie učebného plánu o vlastné poznámky týkajúce sa organizácie a špecifik vyučovania, neaktualizovanie názvov vyučovacích predmetov a nevyužitie uvedených disponibilných hodín
- nerozpracovanie hodnotenia žiakov a neúplné spracovanie kritérií hodnotenia žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

V RIADENÍ ŠKOLY

- nedodržanie náležitostí pri prijímaní žiakov do špeciálnych základných škôl (bez písomných žiadostí zákonných zástupcov, informovaných súhlasov zákonných zástupcov, vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie, diagnostických vyšetrení, odporúčania všeobecného lekára pre deti a dorast)
- nesplnenie kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti pedagogického zamestnanca

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nedodržanie vyučovacieho jazyka pri zaradovaní žiakov do tried, skupín alebo v oddelení školského klubu detí (zaradenie žiakov s vyučovacím jazykom maďarským do triedy s vyučovacím jazykom slovenským a naopak)
- nedodržanie vyučovania v jednom slede a skrátenie dĺžky vyučovacích hodín na 40 minút
- nerešpektovanie dĺžky obedňajšej prestávky žiakov v špeciálnych triedach

- nedodržanie zákonom stanoveného najvyššieho počtu žiakov v triede, v oddelení školského klubu detí
- nevypracovanie školského poriadku v súlade s príslušnými ustanoveniami školského zákona a bez prerokovania v rade školy (*nezabezpečenie ochrany žiakov pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím, nezpracovanie konkrétnych práv žiakov súvisiacich s využitím špecifických foriem a metód, špeciálnych edukačných publikácií, multimediálnych pomôcok a kompenzačných pomôcok*)
- nezriadenie záujmových útvarov v škole

Akceptovanie 57,9 % uložených odporúčaní čiastočne prispelo k skvalitneniu v oblasti riadenia školy i k zlepšeniu podmienok výchovy a vzdelávania.

Neakceptovanie 42,1 % uložených odporúčaní malo vplyv na pretrvávanie nedostatkov vo vedení pedagogickej dokumentácie a dokumentácie žiakov (formálnosť kontrolnej činnosti, nedostatky v pedagogickej dokumentácii sa prejavili v neúplnosti vyplnenia, chýbajúca analýza a zovšeobecňovanie zistení bez prijímania účinných opatrení).

Akceptovanie 81,7 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov a uložených opatrení ŠŠI viedlo k uplatneniu a dodržiavaniu všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov pri prijímaní žiakov do ŠZŠ i podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu.

Neakceptovanie 18,3 % uložených opatrení bolo dôsledkom málo efektívnej kontrolnej činnosti, absencie prijímania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následnej kontroly.

Štátna školská inšpekcia od školského roku 2016/2017 sleduje správnosť prijímania žiakov s mentálnym postihnutím do ŠZŠ. Za sledované obdobie až do súčasnosti nariadila 242 rediagnostických psychologických vyšetrení žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku ŠZŠ. Odborníci z praxe analyzovali správy z diagnostického psychologického vyšetrenia, pričom sa zamerali najmä na **posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiakov pochádzajúcich z marginalizovanej rómskej komunity. Niektoré správy z psychologického vyšetrenia boli vypracované s nedostatkami, preto bola objektivita vyšetrenia spochybnená.** Za ostatné tri školské roky to bolo nariadených 83 rediagnostických psychologických vyšetrení, ktorých sa zúčastnilo iba 55,4 % žiakov. Všetkým žiakom, ktorí absolvovali rediagnostické vyšetrenie, bolo potvrdené mentálne postihnutie a pokračujú vo vzdelávaní v systéme špeciálneho školstva, s výnimkou jedného žiaka, u ktorého bolo mentálne postihnutie vylúčené a bol preradený do bežnej ZŠ.

5.3.2 ZARIADENIA PORADENSTVA A PREVENIE

Jedna následná inšpekcia mala byť zrealizovaná v Súkromnom špecializovanom centre poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s viacnásobným postihnutím, Sládkovičova 1 172/34, Bánovce nad Bebravou. Správu o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov riaditeľ kontrolovaného subjektu zaslal v stanovenom termíne.

Dve opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu sa nedali hodnotiť z dôvodu ukončenia činnosti v uvedenom súkromnom špecializovanom centre poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s viacnásobným postihnutím a vyradenia zo *Siete škôl a školských zariadení SR* k 31. 12. 2023.

PREHLAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	4		2		0		6
akceptované/splnené	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0
neakceptované/nespĺnené	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0
neaktuálne	0		0		0		0
nedá sa hodnotiť	4		2		0		6

5.3.3 ŠPECIÁLNE VÝCHOVNÉ ZARIADENIA

V špeciálnych výchovných zariadeniach sa vykonalo 5 NI, z nich 1 v liečebno-výchovnom sanatóriu a 4 v reedukačných centrách. Uskutočnili sa v 4 krajoch SR (okrem Trnavského, Žilinského, Prešovského a Košického kraja). Z celkového počtu vykonaných NI sa 2 realizovali po TI a 3 po NI. Dve NI neboli vykonané, z nich jedna v RC, Chalmovská 679/1, Bystričany a jedna v jeho organizačnej zložke Odborné učilište pri RC, Chalmovská 679/1, Bystričany, z dôvodu ukončenia činnosti a vyradenia zo *Siete škôl a školských zariadení SR* ku dňu 31. 8. 2024.

Opatrenia uložené Štátnou školskou inšpekciou (18) riaditeľ RC nespĺnil práve z dôvodu vyradenia kontrolovaného subjektu vrátane jeho organizačnej zložky zo *Siete škôl a školských zariadení SR*, uložené opatrenia tak stratili opodstatnenosť.

PREHLAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	18		21		18		57
akceptované/splnené	11	68,7 %	14	66,7 %	0	0 %	25
neakceptované/nespĺnené	5	31,3 %	7	33,3 %	0	0 %	12
neaktuálne	0		0		0		0
nedá sa hodnotiť	2		0		18		20

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- neakceptovanie štátneho vzdelávacieho programu pri tvorbe ŠkVP pre aktuálne odbory odborného učilišťa pri RC
- nezverejnenie ŠkVP na verejne prístupnom mieste a webovej stránke odborného učilišťa pri RC
- nevypracovanie učebných osnov pre všetky vyučované predmety v súlade s príslušným učebným plánom v ŠkVP
- neprerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade školy

V RIADENÍ

- nevypracovanie školského poriadku v súlade s príslušnými ustanoveniami školského zákona (nezpracovanie pravidiel korešpondencie detí a ich zákonných zástupcov, uplatňovania výchovných a ochranných opatrení)

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nezabezpečenie adekvátnych personálnych podmienok
- nevypracovanie individuálneho reedukačného programu každému dieťaťu na základe psychologickú a špeciálnopedagogickú diagnózy
- nevypracovanie individuálnych reedukačných programov detí po uplynutí prvého mesiaca pobytu v RC
- nevytvorenie súladu údajov v knihe použitia ochrannéj miestnosti so záznamom z priebehu jej použitia

INÉ ZISTENIA

Školskému inšpekčnému centru v Banskej Bystrici bol dňa 12. 10. 2023 postúpený podnet z *Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR* s výhradou voči neprijatiu dieťaťa do RC Čerenčany v nočných hodinách (zo dňa 21. 8. 2023 na 22. 8. 2023). V rámci výkonu NI dňa 19. 10. 2023 analýzou a komparáciou údajov uvedených vo vyjadreniach zamestnancov RC a predložených dokumentov bolo zistené, že v RC došlo k nedodržaniu všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa neprevzatia dieťaťa na výchovu a vzdelávanie v nočných hodinách na základe rozhodnutia súdu a nedodržaniu počtu nočných vychovávateľov v závislosti od počtu výchovných skupín a ich umiestnenia v budove RC. Štátna školská inšpekcia vzhľadom na nepretržitú prevádzku reedukačného centra odporučila riaditeľovi vypracovať interný predpis na prijímanie detí, uložila opatrenie prijímať deti na výchovu a vzdelávanie na základe rozhodnutia súdu a ustanoviť požadovaný počet nočných vychovávateľov na výchovnú skupinu umiestnenú samostatne na jednom poschodí, prípadne v jednom krídle budovy RC. Závery z inšpekcie boli zaslané *Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR*.

Akceptovanie 68,7 % uložených odporúčaní čiastočne prispelo k skvalitneniu v oblasti riadenia ŠVZ i k zlepšeniu podmienok výchovy a vzdelávania.

Neakceptovanie 31,3 % uložených odporúčaní malo vplyv na pretrvávanie nedostatkov v kontrolnej činnosti.

Akceptovanie 66,7 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov viedlo k uplatneniu a dodržiavaniu všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov.

Neakceptovanie 33,3 % uložených opatrení bolo spôsobené absenciou prijímania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následnej kontroly.

5.4 ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL PRE ŽIAKOV SO ŠVVP A ŠPECIÁLNYCH VÝCHOVNÝCH ZARIADENÍ

- Prijímať žiakov do ŠZŠ a špeciálnych tried ZŠ až po písomnom vyjadrení a jednoznačnom stanovení diagnózy mentálne postihnutie zariadením poradenstva a prevencie.
- Zabezpečiť dôslednú kontrolnú činnosť vedúcich pedagogických zamestnancov na vedenie pedagogickej dokumentácie, ďalšej dokumentácie a obsahu spracovania individuálnych vzdelávacích programov.
- Zabezpečiť žiakom po plnení 1. roka povinnej školskej dochádzky rediagnostické psychologické vyšetrenie v zariadení poradenstva a prevencie.
- Dodržiavať odporúčania ZPP pri vzdelávaní žiakov.
- Rozpracovať osobitosti a špecifiká vzdelávania žiakov z MRK, doplniť možnosti poskytovania podporných opatrení do ŠkVP a kontrolovať ich uplatňovanie v edukačnom procese.
- Monitorovať naďalej prejavy nevhodného správania sa medzi deťmi s prijímaním účinných opatrení na ich elimináciu.
- Realizovať následnú kontrolu a zovšeobecňovať zistenia z jej výkonu na rokovaní pedagogickej rady.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Venovať náležitú pozornosť stavu priestorových podmienok škôl, poskytovať školám finančné prostriedky na potrebné a nevyhnutné opravy interiéru z dôvodu bezpečnosti školského prostredia.
- Zabezpečiť priestorové podmienky a materiálno-technické vybavenie škôl pre vytváranie vlastných školských jedální, telocviční, športových ihrísk a učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom.
- Zabezpečiť metodickú a supervíznu činnosť v centre poradenstva a prevencie v oblasti odborných činností a odborných postupov zameraných na posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiaka pri podozrení na mentálne postihnutie v súlade s obsahovými a výkonovými štandardmi.
- Poskytovať odborné metodické a poradenské konzultácie pre riaditeľov špeciálnych výchovných zariadení s dôrazom na novelizáciu právnych predpisov.
- Poskytovať ŠVZ dostatočné finančné prostriedky na personálne zabezpečenie odborných zamestnancov, pomocných a nočných vychovávateľov.

6 KONTROLNÉ ZISTENIA ŠŠI ZÁKLADNÉ UMELECKÉ ŠKOLY

- 230 STAV ZÁKLADNÉHO A ODPORÚČANÉHO MATERIÁLNO-TECHNICKÉHO A PRIESTOROVÉHO ZABEZPEČENIA A PERSONÁLNEHO ZABEZPEČENIA VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU
- 233 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ
- 235 ODPORÚČANIA

6.1 STAV ZÁKLADNÉHO A ODPORÚČANÉHO MATERIÁLNO-TECHNICKÉHO A PRIESTOROVÉHO ZABEZPEČENIA A PERSONÁLNEHO ZABEZPEČENIA VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU

CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav základného a odporúčaného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu v základných umeleckých školách aj pri vzdelávaní dospelých.

Tematická inšpekcia bola vykonaná v 27 ZUŠ, z ktorých štátne školy tvorili 55,6 %, súkromné 40,7 % a cirkevné 3,7 %.

Základné umelecké vzdelávanie poskytovali ZUŠ spolu 13 850 deťom a žiakom zaradených do 1 423 skupín. Najviac detí a žiakov evidovali školy vo výtvarnom (38,9 %) a v hudobnom odbore (37,7 %) a takmer pätinu v odbore tanečnom. V 16 subjektoch bolo zaregistrovaných aj 132 dospelých zaradených do 10 skupín, pre ktorých subjekty organizovali štúdium pre dospelých. Najviac dospelých, takmer 60 %, bolo evidovaných v hudobnom odbore a tretina v odbore výtvarnom.

Prehľad o deťoch/žiakoch a dospelých v jednotlivých odboroch	Počet detí a žiakov	Počet dospelých
Hudobný odbor	5 222	76
Výtvarný odbor	5 384	44
Tanečný odbor	2 606	11
Literárno-dramatický odbor	578	1
Odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby	60	0

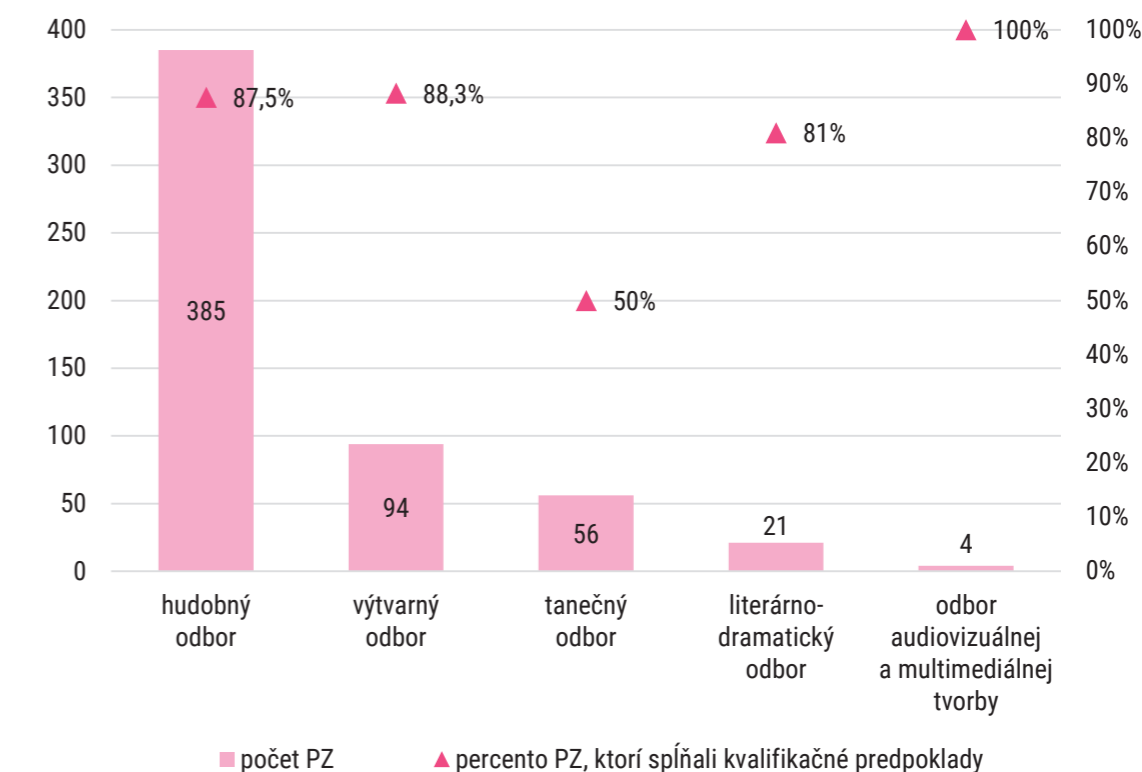
Základné priestorové podmienky, materiálno-technické zabezpečenie a personálne zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pre ZUŠ boli kontrolované na všetkých zriadených pracoviskách vrátane elokovaných pracovísk a vo všetkých zriadených umeleckých odboroch individuálneho aj kolektívneho vyučovania.

V kontrolovaných subjektoch bolo zriadených spolu 138 elokovaných pracovísk (z nich bolo 41 neaktívnych z dôvodu nezájmu zo strany žiakov), 21 aktívnych EP nebolo zaradených do Siete škôl a školských zariadení SR a 1 EP nebolo označené ako súčasť ZUŠ. Väčšina hlavných pracovísk škôl sídlila vo vlastných priestoroch, časť využívala prenajaté objekty. Elokované pracoviská boli zväčša umiestnené v budovách MŠ, ZŠ, ojedinele SŠ, z menšej časti v budovách miest a obcí, ktoré zodpovedali bezpečnostným a hygienickým požiadavkám individuálneho a skupinového vyučovania. Edukačný proces sa realizoval celkovo v 613 učebniach pre teoretické a praktické vyučovanie na hlavných i EP.

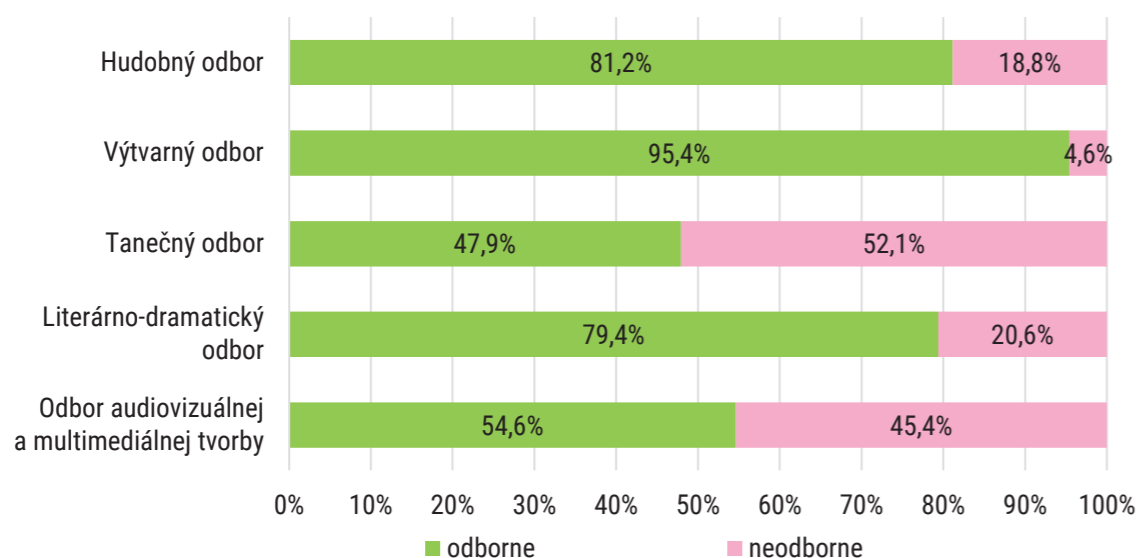
Výchovu a vzdelávanie detí a žiakov, vrátane štúdia pre dospelých v zriadených umeleckých odboroch (hudobný, tanečný, výtvarný, literárno-dramatický odbor a odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby) na hlavných i EP v kontrolovaných ZUŠ, zabezpečovalo spolu 560 pedagogických zamestnancov, z nich bolo 443 interných a 117 externých. Niektorí vyučovali v rámci svojho úväzku na viacerých pracoviskách.

V kontrolovaných školách vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňali zákonom stanovené požiadavky na výkon riadiacej funkcie v zmysle platných právnych predpisov, okrem riaditeľov 2 subjektov a v ďalších 2 ZUŠ riaditelia škôl nevykonávali priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť v rozsahu stanovenom právnym predpisom. Štátna školská inšpekcia na zistené skutočnosti upozornila zriaďovateľov týchto škôl. V jednom kontrolovanom subjekte bola riadením ZUŠ poverená riaditeľka, a to z dôvodu neprihlásenia sa žiadneho uchádzača do výberových konaní.

GRAF 106 Počet pedagogických zamestnancov a percento PZ spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady

Odbornosť vyučovania v subjektoch bola prevažne zabezpečená a dosiahla 80,5 %. Najnižšia odbornosť vyučovania bola zaznamenaná v tanečnom odbore (47,9 %), čo súviselo aj s vyšším počtom PZ, ktorí nespĺňali kvalifikačné predpoklady na vyučovanie v danom odbore.

GRAF 107 Týždenný počet odborne a neodborne odučených hodín v percentách v zriadených odboroch v kontrolovaných ZUŠ

V odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby bola kvalifikovanosť zabezpečená síce na 100 %, avšak odbornosť vyučovania dosiahla iba 54,6 %, a to z dôvodu, že v danom odbore vyučovali aj učitelia, ktorí vyučovali aprobačné predmety, v ktorých nezískali vzdelanie. Pri vzdelávaní žiakov sa nedostatky v zabezpečení odbornosti vyučovania vyskytli v 8 kontrolovaných subjektoch a pri vzdelávaní dospelých v 3 školách. Traja zriaďovatelia boli upozornení ŠŠI na celkovú nízku odbornosť vyučovania v ZUŠ (*odbornosť vyučovania zaistená na menej ako 70 %*).

V zriadených umeleckých odboroch vyučovalo 83,8 % PZ spĺňajúcich požadované kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v ZUŠ. Nedostatky v **zabezpečení odbornosti** vyučovania sa vyskytli pri vzdelávaní detí/žiakov v 29,6 % ZUŠ a v 18,8 % škôl pri vzdelávaní dospelých.

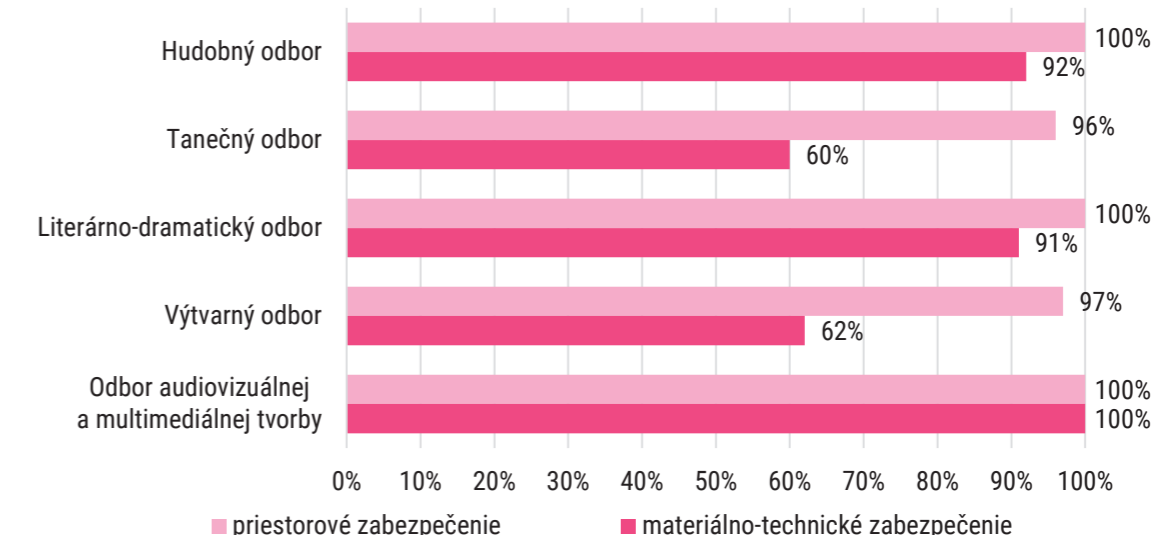
Požiadavky základného **priestorového** zabezpečenia pre **teoretické vyučovanie** v jednotlivých umeleckých odboroch stanovené normatívom v literárno-dramatickom odbore a v odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby spĺňali všetky pracoviská, v hudobnom odbore 99 % pracovísk ZUŠ vrátane EP.

Požiadavky základného **priestorového** zabezpečenia stanovené normatívom pre **praktické vyučovanie** splnili kontrolované ZUŠ a ich EP vo všetkých zriadených umeleckých odboroch, okrem výtvarného (97 %) a tanečného (96 %) odboru.

Materiálno-technické zabezpečenie pre **teoretické vyučovanie** v jednotlivých umeleckých odboroch stanovené normatívom v odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby spĺňali všetky pracoviská, v hudobnom odbore 85 % a v literárno-dramatickom odbore 82 % ZUŠ a ich EP.

Materiálno-technické zabezpečenie pre **praktické vyučovanie** v jednotlivých umeleckých odboroch stanovené normatívom v odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby spĺňali všetky pracoviská ZUŠ, v hudobnom odbore 92 %, v literárno-dramatickom 91 %, vo výtvarnom 62 % a v tanečnom 60 % vrátane zriadených EP.

V ZUŠ poskytujúcich základné umelecké vzdelávanie spĺňalo 99 % kontrolovaných pracovísk požiadavky základného **priestorového** (najlepšia situácia bola zistená v hudobnom odbore, literárno-dramatickom odbore a v odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby) a 84 % pracovísk **materiálno-technického zabezpečenia** (najviac nedostatkov bolo zistených v materiálno-technickom zabezpečení pre praktické vyučovanie vo výtvarnom a v tanečnom odbore).

GRAF 108 Priestorové a materiálno-technické zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pre praktické vyučovanie

Štátna školská inšpekcia upozornila **12** zriaďovateľov (44,4 %) na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie patrilo do ich kompetencie. Boli požiadaní o zosúladenie súčasného stavu so všeobecne záväznými právnymi a rezortnými predpismi. Zároveň **hlavná školská inšpektorka informovala MŠVVaM SR** o vyučovaní na elokovaných pracoviskách nezaraďovaných v *Sieti škôl a školských zariadení SR*. Upozornenia týkajúce sa zistených nedostatkov sú v štádiu riešenia a ich odstránenie bude predmetom následných inšpekcií v nasledujúcom školskom roku.

6.2 KONTROLA PLNENIA OPATRENÍ

V ZUŠ bolo vykonaných **17** následných inšpekcií. Všetky ZUŠ boli s vyučovacím jazykom slovenským. Po tematických inšpekciách bolo realizovaných **15** NI a **2** boli po NI. Termíny zaslania správ o prijatých opatreniach a splnení uložených opatrení na odstránenie zistených nedostatkov riaditelia škôl zväčša dodržali.

Z celkového počtu **2** odporúčaní sa 1 nedalo hodnotiť z dôvodu organizačných zmien vo vyučovacom procese a 1 bolo akceptované. Z celkového počtu opatrení 78,8 % tvorili splnené opatrenia prijaté zo strany kontrolovaných subjektov, z dôvodu personálnych zmien sa nedalo hodnotiť **1** z prijatých opatrení.

PREHLAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	2		34		0		36
akceptované/splnené	1	100 %	26	78,8 %	0	0 %	27
neakceptované/nespĺnené	0	0 %	7	21,2 %	0	0 %	7
neaktuálne	0		0		0		0
nedá sa hodnotiť	1		1		0		2

NEDOSTATKY SA VYSKYTOVALI PREVAŽNE:

V ŠKOLSKOM VZDELÁVACOM PROGRAME

- organizovanie vzdelávania podľa učebného plánu, ktorý bol v rozpore s rámcovým UP pre ZUŠ (*nedodržanie stanovenej týždennej časovej dotácie počtu vyučovacích hodín v hudobnom odbore*)

V RIADENÍ ŠKOLY

- neprerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade
- nezaradenie niektorých predmetov hudobného odboru do rozvrhu hodín

V ZABEZPEČENÍ PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

- nesplňanie kvalifikačných predpokladov na výkon pracovnej činnosti v príslušnej kategórii a podkategórii pedagogického zamestnanca riaditeľkou školy
- neurčenie základného úväzku vedúceho pedagogického zamestnanca
- nezabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v ZUŠ
- nedodržanie povinného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia v hudobnom, výtvarnom, tanečnom a literárno-dramatickom odbore na hlavných i elokovaných pracoviskách

INÉ ZISTENIA

- v 3 súkromných ZUŠ bola zriaďovateľmi ustanovená tá istá riaditeľka školy
- riaditeľka spojenej školy ustanovila iba zástupcu riaditeľa pre organizačnú zložku súkromná ZŠ, zástupca riaditeľa školy pre organizačnú zložku súkromná ZUŠ nebol ustanovený

V dvoch prípadoch bol hlavnou školskou inšpektorkou podaný zriaďovateľom¹ návrh na odvolanie riaditeľky v 2 súkromných ZUŠ. Zriaďovatelia prijali opatrenia a riaditeľku škôl odvolali, vedením škôl boli dočasne poverení iní PZ, a to až do úspešného výberového konania na miesto riaditeľa súkromnej ZUŠ.

Akceptovaním 100 % uplatnených odporúčaní sa vytvorili optimálne podmienky na vzdelávanie žiakov v kultúrnom, estetickom a podnetnom prostredí.

Splnenie 78,8 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov malo pozitívny dosah na kvalitu riadenia škôl, na úroveň obsahu ŠkVP i na zabezpečenie podmienok vedúcich k zlepšeniu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Nesplnením 21,2 % opatrení prijatých zo strany kontrolovaných subjektov naďalej pretrvávajú nedostatky v zabezpečení edukácie pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady, v spĺňaní kvalifikačných predpokladov na výkon pracovnej činnosti v príslušnej kategórii a podkategórii PZ riaditeľom školy, vo vykonávaní priamej výchovno-vzdelávacej činnosti určením základného úväzku vedúcich pedagogických zamestnancov, v ustanovení zástupcu riaditeľa školy pre ZUŠ ako organizačnej zložky spojenej školy a v neplnení normatívu materiálno-technického a priestorového zabezpečenia v niektorých subjektoch, vrátane EP, čím neboli vytvorené predpoklady na zvyšovanie úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu a riadenia v ZUŠ.

¹ Heuréka Slovakia, o. z., Nám. slobody 1903/13, Zvolen; CVP – Centrum vzdelávania a poradenstva, o. z., Námestie slobody 1903/13, Zvolen

6.3 ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKOLY

- Aktualizovať školský vzdelávací program v súlade so štátnym vzdelávacím programom.
- Zabezpečiť odbornosť vyučovania v zriadených odboroch prijatím pedagogických zamestnancov, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti; zvýšiť odbornosť vyučovania vhodným určením úväzku učiteľov, s ohľadom na ich kvalifikáciu v požadovanom študijnom odbore.
- Motivovať a podporovať pedagogických zamestnancov v ďalšom vzdelávaní s cieľom zabezpečiť odbornosť vyučovania.
- Spolupracovať so zriaďovateľmi pri zabezpečovaní základného priestorového a materiálno-technického vybavenia vo všetkých zriadených odboroch v ZUŠ a ich elokovaných pracoviskách v súlade so schváleným *Normatívom materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre ZUŠ*.
- Realizovať výchovno-vzdelávací proces iba v takých elokovaných pracoviskách, v ktorých sú na to vytvorené vhodné priestorové, materiálno-technické a personálne podmienky.
- Realizovať výchovu a vzdelávanie len na elokovaných pracoviskách zaradených v *Sieti škôl a školských zariadení SR*.

ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Vytvárať podmienky pre riaditeľov škôl zaistením základného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia vrátane elokovaných pracovísk v súlade s *Normatívom materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre ZUŠ*, a tým zlepšovať kvalitu poskytovaného vzdelávania v ZUŠ.
- Dôsledne dodržiavať pri menovaní do funkcie riaditeľa školy splnenie kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie riaditeľom školy.

ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Naďalej poskytovať pedagogickým zamestnancom základných umeleckých škôl programy vzdelávania, odborné semináre a prednášky, a tým skvalitňovať a zvyšovať ich odborné a pedagogické zručnosti.
- Pri procese zaraďovania ZUŠ a elokovaných pracovísk do *Siete škôl a školských zariadení SR* dôsledne preskúmať obsah vypracovania ŠkVP, priestorové a materiálno-technické zabezpečenie podľa požiadaviek platného *Normatívu materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre ZUŠ*.
- Realizovať včasnú aktualizáciu údajov v *Sieti škôl a školských zariadení SR* po vydaní rozhodnutí o zaradení elokovaných pracovísk do siete alebo zmenách v údajoch ZUŠ.
- Prehodnotiť aktuálnosť niektorých položiek normatívu materiálno-technického a priestorového zabezpečenia vzhľadom na možnosť využitia modernejších digitálnych technológií.

7 SPOLOČNÉ ÚLOHY

A INÉ ZISTENIA ŠŠI Z MONITOROVANIA ŠKÔL

- 238 CELOSLOVENSKÉ TESTOVANIE ŽIAKOV V ZÁKLADNEJ ŠKOLE
A NA GYMNÁZIU
- 241 REALIZÁCIA EXTERNEJ ČASTI A PÍ SOMNEJ FORMY INTERNEJ
ČASTI MATURITNEJ SKÚŠKY
- 244 ZABEZPEČENIE, PRIEBEH A VÝSLEDKY PRIJÍMACIEHO
KONANIA V STREDNÝCH ŠKOLÁCH

7.1 CELOSLOVENSKÉ TESTOVANIE ŽIAKOV V ZÁKLADNEJ ŠKOLE A NA GYMNÁZIU

CIEL' INŠPEKCIE

Zistiť stav zabezpečenia a realizácie celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka v ZŠ, 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom a 1. ročníka gymnázia s päťročným vzdelávacím programom.

ZÁKLADNÉ ŠKOLY

Štátna školská inšpekcia kontrolovala stav zabezpečenia a realizácie celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka v **91** ZŠ.

Školy celkovo evidovali **2 861** žiakov 9. ročníkov (z nich bolo 346 so zdravotným znevýhodnením, 62 zo sociálne znevýhodneného prostredia a 17 žiakov s nadaním). Riaditelia škôl na testovanie **neprihlásili 107 žiakov**. Ako dôvody uvádzali jazykovú bariéru (14 žiakov cudzincov vrátane odídenecov z Ukrajiny), zdravotné znevýhodnenie – mentálne postihnutie (42 žiakov) a plnenie školskej dochádzky mimo územia SR (51 žiakov a 9 z nich neprihlásili riaditelia 7 škôl v rozpore so všeobecne záväznými právnymi a internými predpismi).

V kontrolovaných subjektoch sa z 2 754 na testovanie prihlásených žiakov zúčastnilo **2 623** (95,2 %) zaradených v **308** testovaných skupinách (z nich bolo 204 skupín intaktných žiakov). Upravené podmienky počas testovania mali 323 žiaci (z nich bolo 303 so ZZ) a boli zaradení do 71 skupín – 1. skupina obmedzenia a do 33 skupín – 2. skupina obmedzenia.

Nepriítomnosť 131 žiakov (4,8 %) na testovaní bola odôvodnená plnením školskej dochádzky mimo územia SR (98), zdravotnými dôvodmi (17), účasťou na športovom sústreďení (2), prestupom na inú školu (2), rodinnými dôvodmi (1) a pobytom v reedukačnom zariadení (1). Z dôvodu jazykovej bariéry (2) a odhlásenia zo školy (žiaci cudzinci) sa testovania nezúčastnil 1 žiak. Nepriítomnosť 5 žiakov v deň testovania zákonní zástupcovia neoznámili a ďalší 2 žiaci, podľa vyjadrenia pedagógov, boli záškoláci.

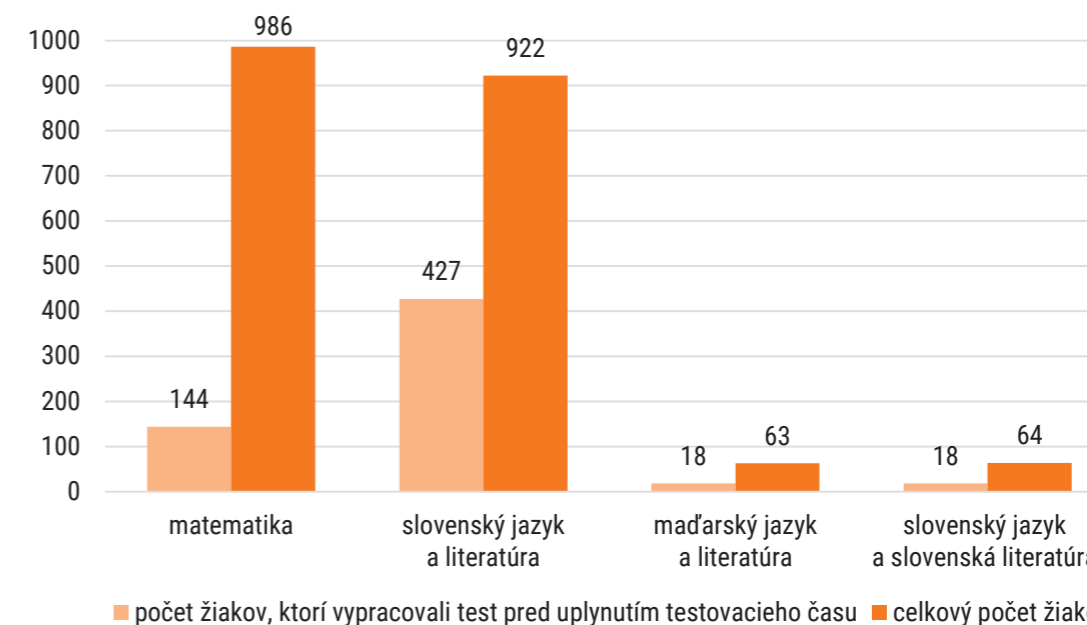
Riaditelia kontrolovaných škôl poverili zabezpečením organizácie a realizácie testovania **96 školských koordinátorov** (z nich boli 5 poverení funkciou koordinátora v skupinách pre žiakov s upravenými podmienkami) prevažne zástupcov riaditeľov škôl alebo členov pedagogického zboru. V 3 subjektoch úlohu koordinátora zastávali samotní riaditelia, spoločne s **356 administrátormi** (z nich 80 pre žiakov s upravenými podmienkami v 1. skupine obmedzenia a 35 v 2. skupine obmedzenia) a **34 asistentmi**, ktorí zaisťovali žiakom s upravenými podmienkami v 2. skupine obmedzenia primeranú podporu. Otváranie testových zásielok, vrátane zásielok pre žiakov s upravenými podmienkami, sa uskutočnilo v súlade s časovým harmonogramom. Zásielky testov boli vo všetkých školách úplné a neporušené.

Pre žiakov 9. ročníka kontrolované ZŠ zabezpečili adekvátne pracovné podmienky. Realizácia testovania sa uskutočňovala v 308 vhodne upravených triedach, z nich v 104 učebniach boli testovaní žiaci s upravenými podmienkami. S cieľom zvýšenia objektivity realizácie testovania určili riaditelia škôl na základe poverenia RÚŠS **233** PZ z iných ZŠ, ktorí vykonávali **externý dozor** (29 z nich vykonávalo dozor v skupinách žiakov s upravenými podmienkami), pričom celkový počet testovaných skupín žiakov bol **308**. V žiadnej z vytvorených skupín nebol zaznamenaný prekročený stanovený počet žiakov, problémy s ich správaním sa nevyskytli. Žiaci s upravenými podmienkami používali povolené kompenzačné pomôcky. Zo zistení vyplynulo, že v 2 školách sa počas testovania vyskytli technické problémy a v ďalšom subjekte z dôvodu avizovanej ústrednej odstávky elektrickej energie v určený deň testovania riaditeľ ZŠ zabezpečil bezproblémové podmienky (náhradný agregát) na realizáciu Testovania 9.

V aktuálnom školskom roku sa testovania v kontrolovaných subjektoch zúčastnili aj 2 zamestnanci príslušného RÚŠS, účasť zamestnancov NIVaM nebola zaznamenaná.

V kontrolovaných skupinách takmer polovica žiakov (46,3 %) vypracovala o 15 a viac minút skôr test zo SJL, z MJL 28,6 % žiakov, zo SJSJL 28,1 %, avšak iba 14,6 % žiakov z MAT.

GRAF 109 Počet žiakov v kontrolovaných skupinách ZŠ, ktorí vypracovali test z jednotlivých predmetov pred uplynutím testovacieho času (o 15 a viac minút skôr)

Národný inštitút vzdelávania a mládeže vypracoval jednotné pokyny pre PZ realizujúcich testovanie, ktoré boli záväzne stanovené v samostatných dokumentoch. Školskí koordinátori v spolupráci s administrátormi pokyny NIVaM týkajúce sa prípravnej fázy testovania prevažne akceptovali a dodržali. Organizáciu, harmonogram otvárania zásielok testov a objektívny priebeh testovania v súlade so záväznými pokynmi zabezpečili v **76** školách, čo predstavuje **83,5 %** z celkového počtu kontrolovaných ZŠ. Prevažná väčšina školských koordinátorov, administrátorov a rovnako PZ vykonávajúcich externý dozor si pracovné povinnosti súvisiace s testovaním zodpovedne plnili.

Závažné i menej závažné nedostatky zistili školskí inšpektori v **15** subjektoch (16,5 %), súviseli najmä s nedôsledným prihlasovaním žiakov plniacich školskú dochádzku mimo územia SR do celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka ZŠ a s nedôsledným plnením pokynov NIVaM pre školského koordinátora a administrátorov. Štátna školská inšpekcia riaditeľom týchto škôl uložila opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

GYMNÁZIÁ S OSEMROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM A GYMNÁZIÁ S PÄŤROČNÝM VZDELÁVACÍM PROGRAMOM

Úloha sa plnila v **19** gymnáziách.

Z celkového počtu **597** evidovaných žiakov (z nich 5 so ZZ) bolo 259 žiakov 1. ročníka GYM 5-ročného VP (prijatých na vzdelávanie z 8. ročníka ZŠ) a 338 žiakov 4. ročníka GYM 8-ročného VP. Všetci boli na testovanie prihlásení.

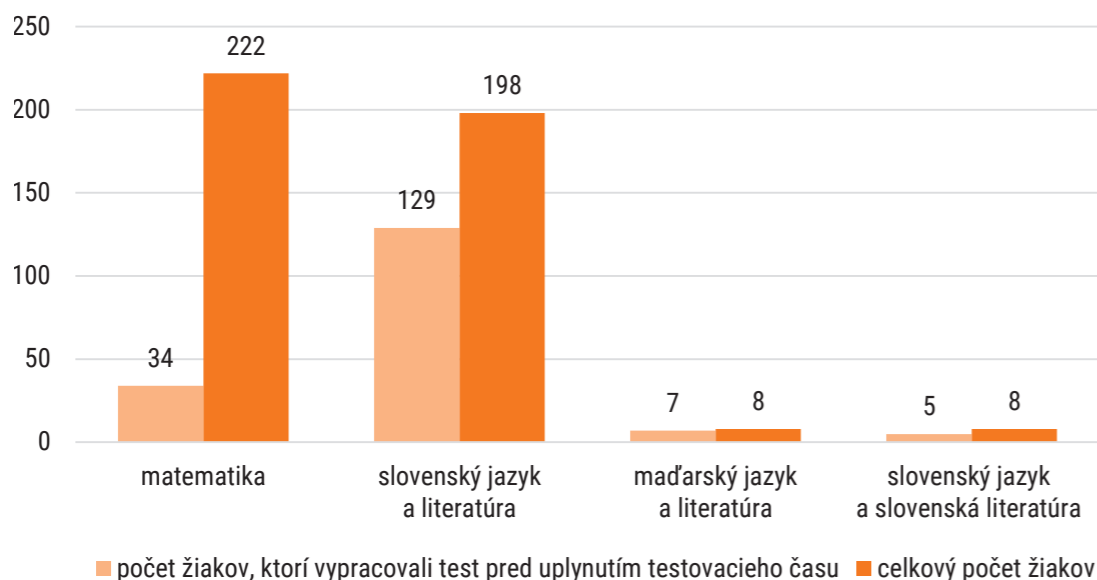
Testovania sa zúčastnilo **587** (98,3 %) žiakov zaradených v **56** skupinách (z nich bolo 51 skupín intaktných žiakov). Upravené podmienky počas testovania mali 6 žiaci (5 žiakov

so ZZ zaradených v 4 skupinách – 1. skupina obmedzenia a 1 žiak cudzinec, ktorý sa ku dňu testovania na území SR vzdelával viac ako 2 roky a bol zaradený do 2. skupiny obmedzenia bez používania kompenzačných pomôcok). **Neprítomnosť 10 žiakov** (1,7 %) na testovaní bola odôvodnená zdravotnými dôvodmi (8), rodinnými dôvodmi (1) a prestupom na inú školu (1).

Testovanie v školách organizovalo **19 školských koordinátorov** (spravidla zástupcovia riaditeľa školy a v 2 subjektoch iný člen pedagogického zboru) spoločne s **61 administrátormi** (z nich 4 pre žiakov s upravenými podmienkami v 1. skupine obmedzenia a jeden v 2. skupine obmedzenia). Pomoc učiteľa, pedagogického asistenta, tlmočníka do posunkovej reči alebo zdravotníckeho personálu pre žiakov s upravenými podmienkami – 2. skupiny obmedzenia počas testovania nebola poskytnutá v žiadnom subjekte. Otvárania testových zásielok sa zúčastnili len poverené osoby. Testovanie sa uskutočnilo v 56 vhodne upravených učebniach (z nich v 4 pre žiakov s upravenými podmienkami v 1. skupine obmedzenia a v jednej učebni pre žiakov v 2. skupine obmedzenia). Žiaci pracovali samostatne a nerušili priebeh nevhodným správaním. Počas prestávok bezpečnosť žiakov na chodbách a v zberných miestnostiach zaisťoval stále prítomný pedagogický dozor.

V kontrolovaných skupinách test z predmetu MAT pred uplynutím testovacieho času vypracovalo 15,3 % žiakov a z ostatných testovaných predmetov viac ako dve tretiny žiakov.

GRAF 110 Počet žiakov v kontrolovaných skupinách GYM, ktorí vypracovali test z jednotlivých predmetov pred uplynutím testovacieho času (o 15 a viac minút skôr)

S cieľom zvýšiť objektivitu testovania sa jeho monitoringu zúčastnilo **51 PZ** z iných škôl vykonávajúcich **externý dozor**, pričom počet testovaných skupín žiakov bol 56. V aktuálnom školskom roku v kontrolovaných subjektoch účasť zamestnancov NIVaM či zamestnancov príslušného RÚŠS na testovaní nebola zaznamenaná.

V **16** subjektoch sa uskutočnilo Testovanie 9 v súlade s pokynmi NIVaM. Organizáciu, harmonogram otvárania zásielok testov a samotný priebeh testovania školy zabezpečili, čo predstavuje **84,2 %** z celkového počtu kontrolovaných gymnázií. Prevažná väčšina školských koordinátorov, administrátorov a rovnako PZ vykonávajúcich externý dozor si zodpovedne plnila pracovné povinnosti.

V **3** gymnáziách zistili školskí inšpektori závažné i menej závažné nedostatky, ktoré súviseli s nedodržaním pokynov pre školského koordinátora a administrátorov k realizácii papierovej formy testovania. Riaditeľom škôl uložila ŠŠI opatrenia na odstránenie nedostatkov.

7.2 REALIZÁCIA EXTERNEJ ČASTI A PÍDOMNEJ FORMY INTERNEJ ČASTI MATURITNEJ SKÚŠKY

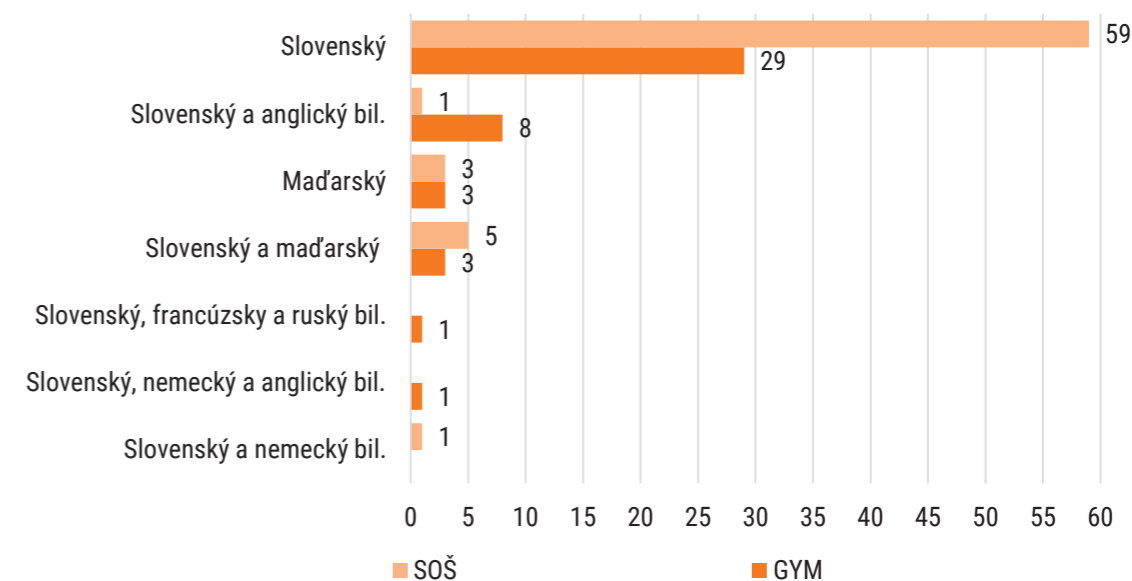
CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky v stredných školách.

Počas konania externej časti a písomnej formy internej časti MS v riadnom termíne ŠŠI vykonala kontrolu jej realizácie na **45 GYM** a **69 SOŠ**.

Väčšinu škôl tvorili školy s vyučovacím jazykom slovenským (77,2 %).

GRAF 111 Počet škôl podľa vyučovacieho jazyka

PRIPRAVENOSŤ ŠKÔL NA EXTERNÚ ČASŤ A NA PÍDOMNÚ FORMU INTERNEJ ČASTI MS

Školy v **prípravnej fáze** väčšinou dodržiavali pokyny *MATURITA 2024* pre školských koordinátorov, administrátorov a predsedov školských maturitných komisií a predmetových maturitných komisií. O organizácii MS informovali včas žiakov a ich zákonných zástupcov, pri kontrole zásielky č. 1 konštatovali komplexnosť doručených písomností, boli pripravené potrebné materiály. V súlade s pokynmi boli v 4 školách vytvorené spoločné skupiny žiakov z viacerých škôl, prípadne z viacerých organizačných zložiek. Stanovenie najnižšieho počtu žiakov v skupinách (15) nebolo možné dodržať v 4 školách vzhľadom na nedostatočnú kapacitu tried alebo nemožnosť rozdeliť žiakov do skupín pri zachovaní stanoveného najvyššieho počtu žiakov 18. V 1 subjekte však uvedenú požiadavku neakceptovali, hoci mali na jej splnenie podmienky. Pre žiakov so ZZ a žiakov cudzincov bola v 15 subjektoch zaistená požadovaná úprava podmienok testovania v súlade s pokynmi.

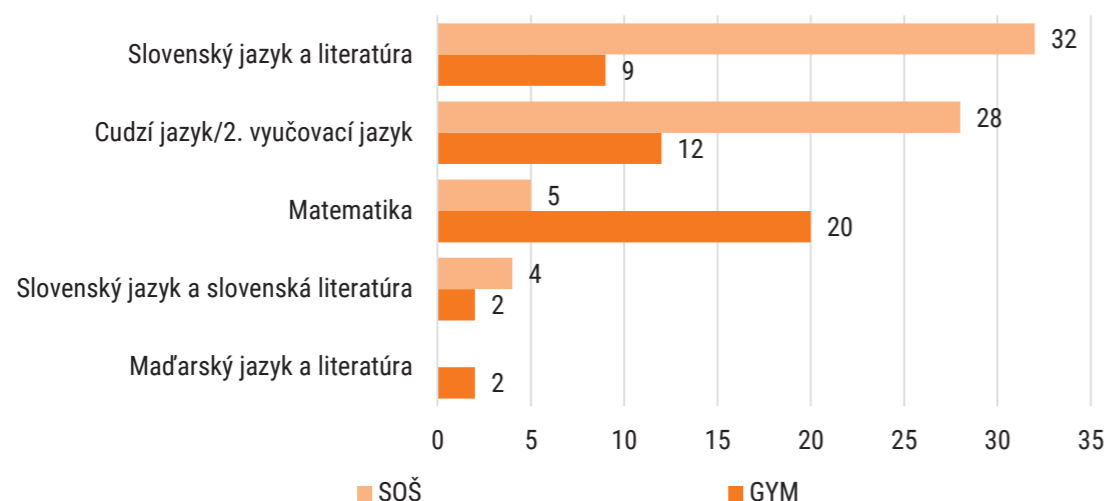
V jednotlivých dňoch boli **prípravené učebne** so zverejneným aktuálnym zoznamom žiakov. Korektný bol výber zapisovateľov tém i zaškolenie administrátorov, pomocného dozoru a pomocných hodnotiteľov. Predsedovia ŠMK a PMK pri príprave EČ a PFIČ MS plnili úlohy v súlade s pokynmi NIVaM.

PRIEBEH A ORGANIZÁCIA ADMINISTRÁCIE EČ A PFIČ MS

V jednotlivých dňoch konania MS realizovala ŠŠI súhrnne **114 kontrol** EČ a PFIČ MS z VUJ a CUJ (S JL 41; S JSL 6; MJL 2; CUJ/2. VUJ 40 škôl) a EČ MS v predmete MAT (25 škôl).

Z CUJ/2. VUJ bola sledovaná EČ a PFIČ v ANJ a NEJ. Spolu konalo MS 5 283 žiakov.

GRAF 112 Počet kontrolovaných predmetov EČ a PFIČ MS v školách

Prehľad o MS v kontrolovaných subjektoch	Počet žiakov, ktorí konali EČ a PFIČ MS z predmetov						z nich ZZ	z nich cudzinci
	S JL	S JSL	ANJ	NEJ	MAT	MJL		
Gymnázia	712	19	475	0	396	73	60	8
Stredné odborné školy	1 674	62	1 771	7	94	0	182	12
Spolu	2 386	81	2 246	7	490	73	242	20

V **dňoch administrácie testov** školskí koordinátori prevzali zásielku č. 2 od riaditeľa školy a v súčinnosti s predsedami ŠMK a PMK konštatovali jej neporušenosť a kompletnosť potrebných materiálov. V 2 školách však predsedovia PMK akceptovali vopred pridelených administrátorov. Odepečatenie obálok s testami a obalov CD a USB sa uskutočnilo podľa pokynov. Bola vykonaná kontrola kvality a úplnosti výtlačkov testov okrem 1 školy. Administrátori boli poučení o zadávaní úvodných pokynov žiakom a korektnej celkovej administrácii testov. Vo väčšine kontrolovaných subjektov prebehla administrácia testov podľa pokynov NIVaM, v niektorých subjektoch však prišlo k viacerým pochybeniam najmä zo strany administrátorov. Týkali sa neuloženia tašiek na určené miesto, nevypnutia mobilného telefónu a neposkytnutia času na oboznámenie sa s testom, neposkytnutia informácií o samotnej administrácii testu (neposkytnutie informácií o odovzdaní testov pred opustením učebne alebo uložení testov, odpovedových hárkov a pomocných papierov po skončení práce pred oficiálnym ukončením administrácie), neposkytnutia informácií o spôsobe zápisu číselných údajov v OH alebo o dodržaní pravopisu pri odpovedi. Administrátori v 3 školách nedodržali stanovený čas začiatku administrácie testu a v 3 školách nedodržali pokyny na ukončovanie práce s testami. V 1 škole školský koordinátor nevyzberal v stanovenom čase nepoužité testy a OH a v ďalšej predseďa PMK počas neprítomnosti administrátora vykonával dozor v učebni, čo nebolo v súlade s pokynmi. Predsedovia PMK riešili aj problémy spojené s technikou.

Po ukončení administrácie testov prebiehala činnosť školských koordinátorov a administrátorov pod dohľadom predsedov ŠMK a PMK. V 1 škole prišlo k pochybeniu pri oddeľovaní kópií od originálov OH, ktoré bolo prerušené z dôvodu zabezpečenia preberania tém PFIČ z internetu. Administrácia EČ MS sa vo väčšine kontrolovaných škôl uskutočnila v súlade s príslušnými pokynmi, v niektorých subjektoch prišlo k viacnásobnému nedodržaniu pokynov.

V úvode **administrácie PFIČ MS** rozdelili školskí koordinátori potrebný počet tlačív a ostatných materiálov administrátorom, ktorí okrem 3 škôl zabezpečili v učebniach dozor nad žiakmi počas zverejňovania tém/zadaní. V 2 z nich neboli všetci žiaci v učebni pod dohľadom administrátora, administrátor umožnil žiakovi opustiť učebňu počas zverejňovania zadaní. Zabezpečený bol zápis tém z rozhlasu a zadaní z internetu, v 1 škole nebol dodržaný čas distribúcie zadaní do učebni ani čas na ich rozdanie žiakom. Úvodné pokyny zadávané administrátormi v skupinách boli korektné okrem 1 školy, kde administrátor neposkytol informácie týkajúce sa administrácie PFIČ MS. Opätovne prišlo aj k pochybeniu pri inštrukciách týkajúcich sa vypnutia mobilného telefónu. Nepoužité tlačivá a zadaná vyzbierali školskí koordinátori podľa harmonogramu okrem 1 školy. Administrácia PFIČ MS sa vo väčšine kontrolovaných škôl uskutočnila v súlade s príslušnými pokynmi, v niektorých subjektoch prišlo k viacnásobnému nedodržaniu pokynov.

HODNOTENIE ÚLOH S KRÁTKOU ODPOVEĎOU

Na **hodnotenie ÚKO EČ MS** z MJL, druhých VUJ a CUJ pripravili školskí koordinátori zoznamy pomocných hodnotiteľov a spolu so zabezpečenými obálkami s originálmi OH druh „pero“ ich odovzdali predsedom PMK, ktorí konštatovali ich neporušenosť. Preberanie *Kľúča správnych odpovedí k ÚKO EČ MS* z daných predmetov z internetu sa uskutočnilo bez problémov. Predsedovia PMK poučili pomocných hodnotiteľov o spôsobe hodnotenia a dohliadali na jeho priebeh podľa *Pokynov na hodnotenie ÚKO EČ MS a kľúča správnych odpovedí*. V niektorých prípadoch predsedovia PMK, ako aj hodnotitelia poukázali na slabú čitateľnosť OH. Po skončení skontrolovali počet ohodnotených a podpísaných originálov OH a odovzdali ich riaditeľom škôl. Predsedovia ŠMK a PMK v príslušných dňoch podpísali *Protokol o administrácii testov externej časti a písomnej forme internej časti maturitnej skúšky*. Riaditelia škôl spolu so školským koordinátorom pod dohľadom predsedov ŠMK a PMK všetky materiály spolu s ohodnotenými a prepočítanými OH uloženými v bezpečnostnej obálke a ostatnými materiálmi pripravili na centrálnu vyhodnotenie a odoslanie.

VYMENOVANIE PREDSEDOV ŠMK A PMK

Predsedovia ŠMK a predsedovia PMK boli **vymenovaní** príslušnými orgánmi miestnej štátnej správy v školstve v stanovenom termíne a zväčša plnili svoje úlohy v súlade s pokynmi NIVaM.

7.3 ZABEZPEČENIE, PRIEBEH A VÝSLEDKY PRIJÍMACIEHO KONANIA V STREDNÝCH ŠKOLÁCH

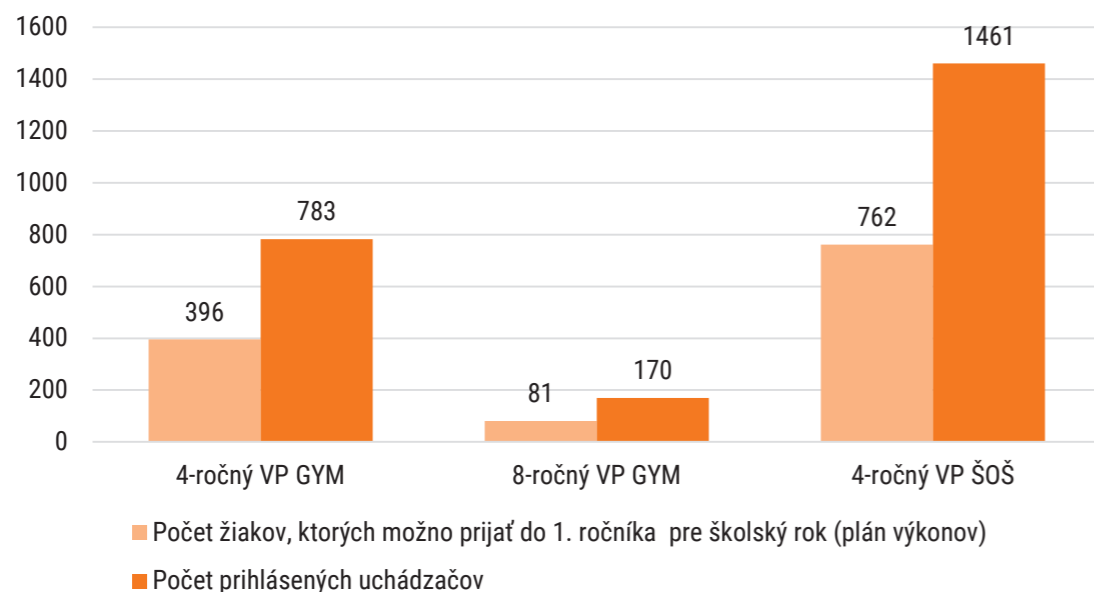
CIEĽ INŠPEKCIE

Zistiť stav zabezpečenia, priebehu a výsledkov prijímacieho konania v stredných školách.

Tematická inšpekcia sa realizovala v 22 SŠ, z nich v **10 GYM**, ktoré poskytovali vzdelávanie v 4-ročnom vzdelávacom programe a 4 z nich aj v 8-ročnom VP, a **12 SOŠ**, ktoré poskytovali vzdelávanie v 4-ročnom VP v 25 študijných odboroch a 2 z nich i v systéme duálneho vzdelávania.

Celkový počet prihlásených uchádzačov prekročil plánovaný počet prijímaných uchádzačov o štúdium na GYM v 4-ročnom VP o 97,7 %, v 8-ročnom VP o 109,9 % a v SOŠ o 91,7 %.

GRAF 113 Počet prihlásených uchádzačov o štúdium k plánu výkonov v sledovaných GYM a SOŠ pre školský rok 2024/2025

Pri overovaní vedomostí uchádzačov (obsah, rozsah a úroveň prijímacích skúšok) v súlade s platnou legislatívou sa ŠŠI zamerala na:

- DODRŽANIE VZDELÁVACÍCH ŠTANDARDOV Z PROFILOVÝCH PREDMETOV SJL A MAT**

Viaceré školy pri zostavovaní testov nedodržiavali príslušný vzdelávací štandard. Najviac úloh nezodpovedalo vzdelávacím štandardom z vyučovacieho predmetu SJL v SOŠ. Pomer úloh v nesúlade so vzdelávacím štandardom z MAT bol výrazne nižší.

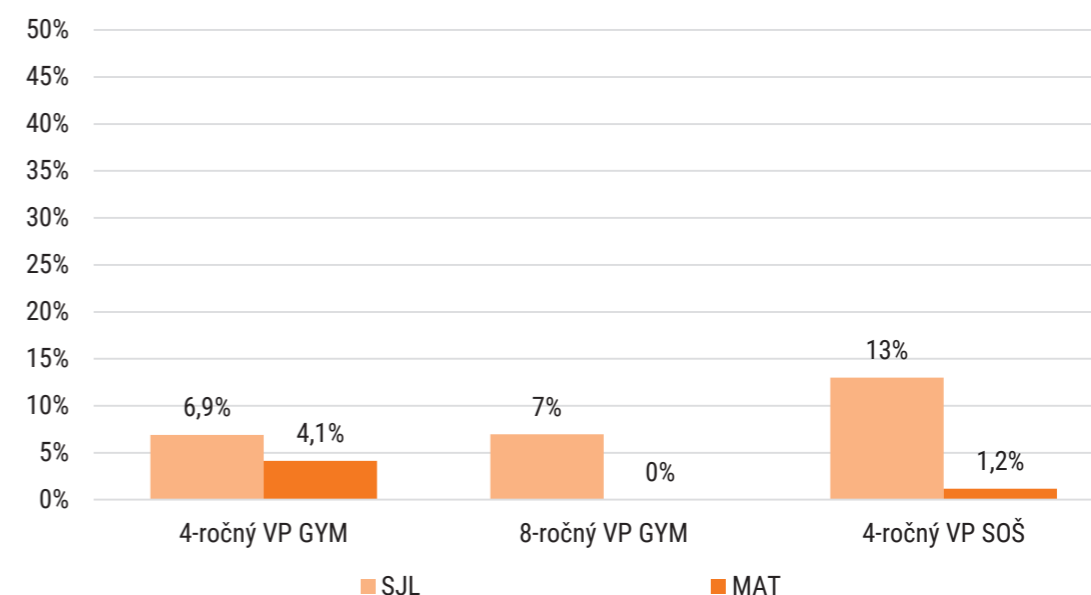
- NÁROČNOSŤ TESTOVÝCH POLOŽIEK Z PROFILOVÝCH PREDMETOV V OBDVOCH TERMÍNOCH KONANIA PS**

Školy sa zväčša zameriavali na aplikačné úlohy alebo úlohy zamerané na zapamätanie a porozumenie (náročnosť 1), v pomerne menšej miere overovali schopnosť uchádzačov využívať vyššie myšlienkové procesy na úrovni hodnotenia a tvorivosti, vyvodzovania záverov (náročnosť 3).

- POROVNATEĽNÚ OBŤAŽNOSŤ TESTOV Z PROFILOVÝCH PREDMETOV V OBOCH TERMÍNOCH PS NA ZÁKLADE ZARADENIA TESTOVÝCH POLOŽIEK PODĽA NÁROČNOSTI DO 3-STUPŇOVEJ ŠKÁLY**

Obťažnosť testov v oboch termínoch bola v GYM i SOŠ vyššia v predmete SJL, výrazný rozdiel sa prejavil v predmete MAT v SOŠ, kde obťažnosť testov v dvoch tretinách kontrolovaných subjektov bola nízka.

GRAF 114 Porovnanie pomeru úloh v nesúlade so vzdelávacím štandardom zo SJL a MAT

STAV PRIJÍMACIEHO KONANIA NA GYMÁZIÁCH

Plánovaný počet uchádzačov, ktorých bolo možné prijať na štúdium pre školský rok 2024/2025, bol **477**, prijatých bolo **474** z **953** prihlásených.

Prehľad o uchádzačoch do 1. ročníkov 4- a 8-ročných VP GYM	4-ročný VP	8-ročný VP	Spolu
Počet žiakov, ktorých možno prijať do 1. ročníka pre školský rok (plán výkonov)	396	81	477
Počet prihlásených uchádzačov	783	170	953
Podiel počtu prihlásených uchádzačov k plánu výkonu	197,7 %	209,9 %	199,8 %
Rozdiel počtu prihlásených uchádzačov k plánu výkonu	97,7%	109,9%	99,8 %

Vo všetkých sledovaných GYM sa PS konali v dvoch termínoch určených MŠVVaM SR. Spolu sa PS zúčastnilo **844 uchádzačov**. V **4-ročnom VP** sa zúčastnilo **682**, z nich 12 so ZZ a 9 s nadaním. Kritériá na úspešné vykonanie PS splnilo 94,3 %. V **8-ročnom VP** sa PS zúčastnilo **162** uchádzačov, 88,3 % požadované kritériá splnilo.

Prehľad o prijímacích skúškach na GYM	Počet uchádzačov konajúcich PS		Počet uchádzačov spĺňajúcich kritériá na úspešné vykonanie PS	
	4-ročný VP	8-ročný VP	4-ročný VP	8-ročný VP
1. termín	427	140	403	124
z nich so ZZ	8	0	7	0
nadaní	5	0	4	0
2.termín	255	22	240	19
z nich so ZZ	4	0	2	0
nadaní	4	0	4	0
Spolu	682	162	643	143

V **4-ročnom VP** bolo prijatých **393 uchádzačov**, z nich 82 bez PS. V **8-ročnom VP** bolo na štúdium prijatých **81 uchádzačov**.

Prehľad o prijatých uchádzačoch			4-ročný VP	8-ročný VP
Počet prijatých uchádzačov na základe úspešne vykonanej PS a počtu dosiahnutých bodov	1. termín	spolu	200	72
		z nich so ZZ	5	0
		z nich nadaní	0	0
	2. termín	spolu	111	9
		z nich so ZZ	2	0
		z nich nadaní	0	0
Počet prijatých uchádzačov bez prijímacej skúšky	spolu	82	-	
	z nich so ZZ	1	-	
	z nich nadaní	3	-	
Počet prijatých uchádzačov celkovo	spolu	393	81	
	z nich so ZZ	8	0	
	z nich nadaní	3	0	

Okrem 1 subjektu bola v GYM výrazná prevaha prihlásených uchádzačov k plánu výkonov.

ZABEZPEČENIE A ORGANIZÁCIA PRIJÍMANIA NA VZDELÁVANIE

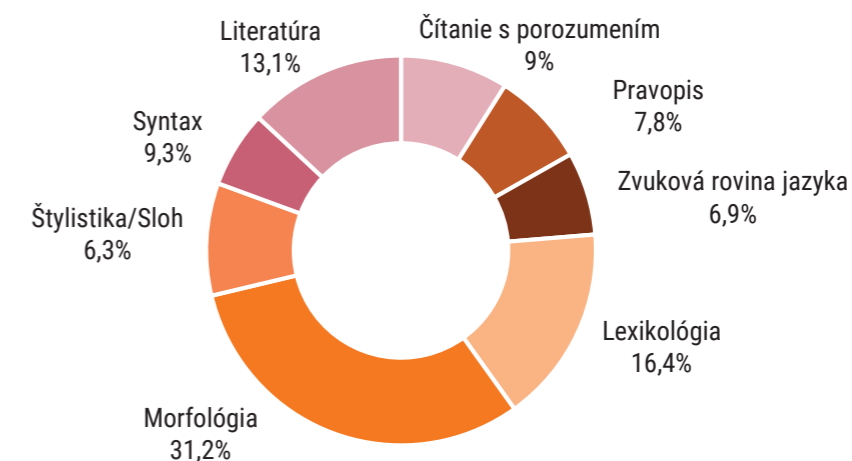
Základnú podmienku na prijatie na vzdelávanie splnili okrem 1 všetci prihlásení uchádzači a v termíne boli školám doručené prihlášky. Stanovený počet žiakov a tried bol dodržaný. Pedagogické rady väčšiny GYM prerokovali aj formu, obsah a rozsah PS podľa vzdelávacích štandardov ŠVP odboru vzdelávania v ZŠ, určili jednotné kritériá na úspešné vykonanie PS a ostatné podmienky prijatia. Prijímacie komisie školy zriadili. Pri zabezpečení a organizácii prijímania na vzdelávanie sa vyskytli nedostatky v 8 subjektoch, z nich v 6 obsah PS z profilových predmetov nebol v súlade so vzdelávacím štandardom predmetu ZŠ. **Nedostatky** súviseli s nezverejnením kritérií prijímacieho konania v stanovenom termíne, na čo bol upozornený zriaďovateľ, s neurčením obsahu a rozsahu PS, s neprerokovaním formy, obsahu a rozsahu PS v pedagogickej rade a zároveň s nedodržaním termínu zverejnenia podmienok prijatia na štúdium. Rovnosť šancí v 1 škole znížila podmienka stanovená v kritériách, uchádzači, ktorí mali v ZŠ zníženú známku zo správania, nebudú na štúdium prijatí.

ANALÝZA POSUDZOVANÝCH TESTOV ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY V OBIDVOCH TERMÍNOCH

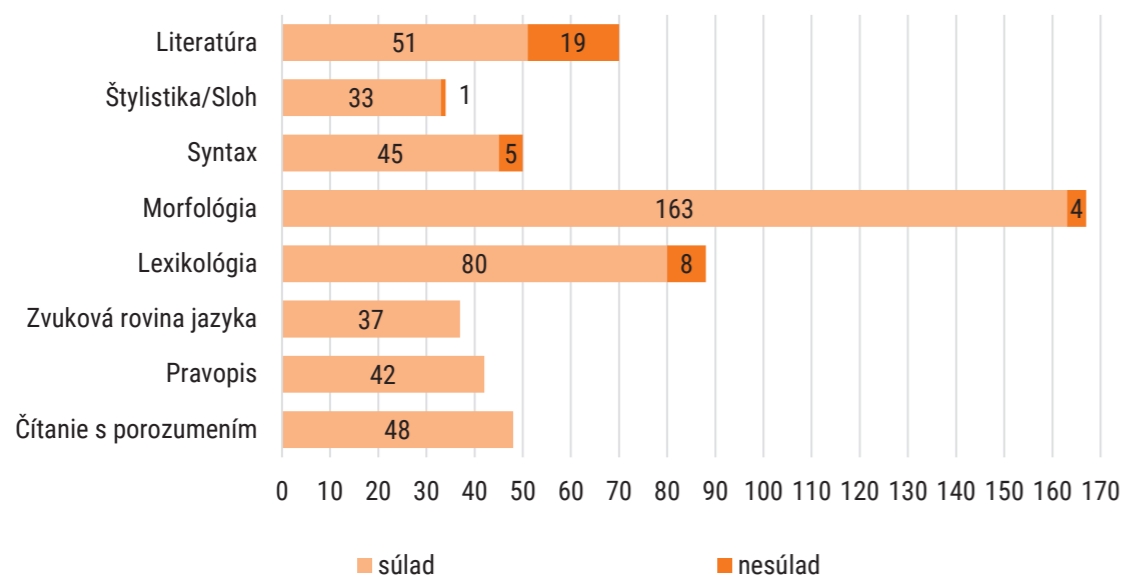
4-ROČNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Posúdenie 536 testových položiek preukázalo, že z celkového počtu úloh takmer v tretine boli overované vedomosti z morfolologickej roviny jazyka (31,2 %) a najmenej boli zastúpené otázky zo štylistiky a slohu (6,3 %) a zvukovej roviny jazyka (6,9 %). Negatívom bolo, že **čitateľské zručnosti** (čítanie s porozumením) boli overované **len v necelej desatine úloh**, pričom sú dôležitým predpokladom zvládnutia aj ostatných vyučovacích predmetov, a teda celého štúdia. Niektoré školy čítanie s porozumením neoverovali vôbec alebo len v 1 – 2 úlohách. Pravopisné zručnosti boli overované len v 7,8 % úloh.

GRAF 115 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí SJL

Celkovo **37 úloh** (6,9 %) **nezodpovedalo vzdelávacím štandardom** z vyučovacieho predmetu **SJL** pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie. Z nich **21 úloh** bolo identifikovaných v kmeni položky/zadaní/kľúči. Ostatné úlohy (16) sa týkali distraktorov, čo nemalo zásadný vplyv na riešenie úloh a na ich bodové hodnotenie. Viac ako polovica z celkového počtu úloh **v nesúlade so vzdelávacími štandardmi** sa vyskytla v úlohách **z literatúry** (51,3 %). Nedodržanie vzdelávacieho štandardu predmetu SJL pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie bolo identifikované v 4 školách.

GRAF 116 Počet testových položiek v súlade a v nesúlade so vzdelávacím štandardom ŠVP

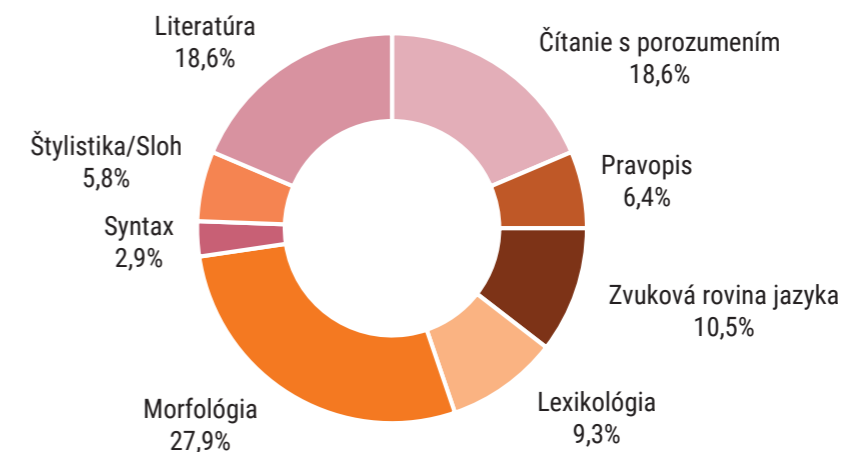
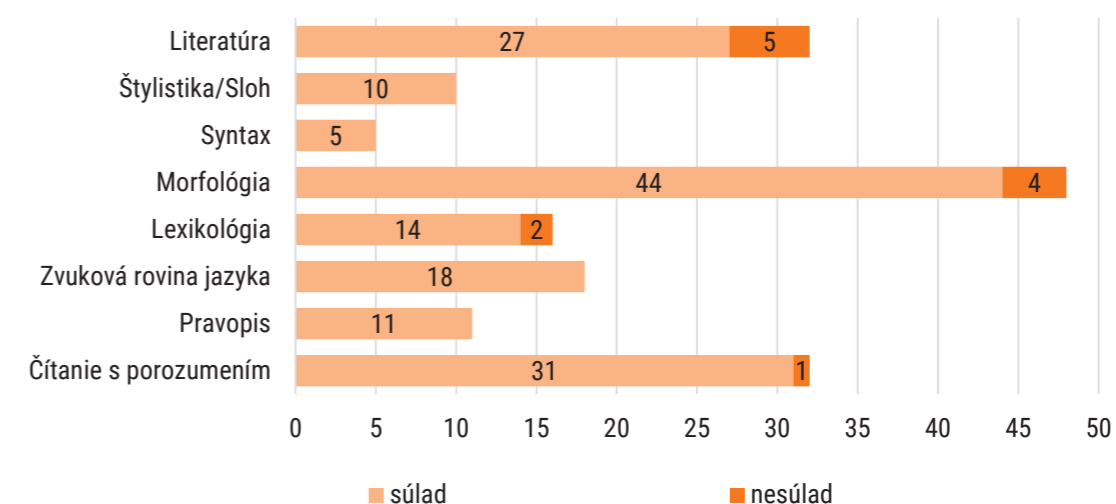
Obťažnosť posudzovaných testov dosiahla **priemernú úroveň**, v 1. škole v 1. termíne vysokú. Na PS školy len v minimálnej miere overovali schopnosť uchádzačov vyvodzovať závery, zaujať stanovisko, hodnotiť a tvoriť, čo potvrdzuje fakt, že z celkového počtu bolo najmenej (44) úloh s najvyššou náročnosťou (náročnosť 3). Väčšina úloh (423) bola zaradená do 2. stupňa náročnosti (78,9 %).

GRAF 117 Zastúpenie úloh podľa stupňa náročnosti

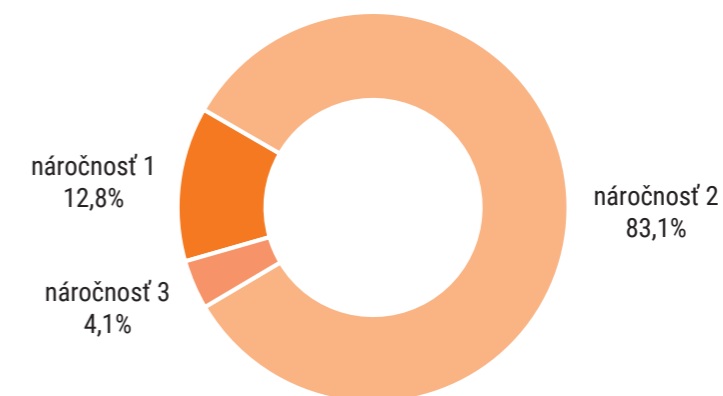
8-ROČNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Posúdenie 172 testových položiek preukázalo, že najčastejšie boli u uchádzačov overované vedomosti z morfolologickej roviny jazyka (27,9 %). Úlohy overujúce schopnosť čítať s porozumením (18,6 %) a vedomosti z literatúry (18,6 %) boli zastúpené v rovnakej miere. Pravopisné zručnosti boli overované len v 6,4 % úloh.

Celkovo **12 úloh** (6,9 %) **nezodpovedalo vzdelávacím štandardom** z vyučovacieho predmetu SJL pre primárne vzdelávanie a 5. ročník. Z nich **8 úloh** bolo identifikovaných **v kmeni položky/zadaní/kľúčí**. Ostatné úlohy posúdené ako nesúlada s príslušným vzdelávacím štandardom sa týkali distraktorov, čo nemalo vplyv na riešenie úlohy a následné pridelenie bodov uchádzačovi. Z celkového počtu úloh v nesúlade so vzdelávacími štandardmi bolo identifikovaných **najviac** v úlohách **z literatúry** (41,7 %) a z morfológie (33,3 %). Nedodržanie vzdelávacieho štandardu predmetu SJL pre primárne vzdelávanie a 5. ročník ZŠ bolo identifikované v 3 školách.

GRAF 118 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí SJL**GRAF 119** Počet testových položiek v súlade a v nesúlade so vzdelávacím štandardom ŠVP

Obťažnosť posudzovaných testov dosiahla **priemernú úroveň**. Školy len v minimálnej miere overovali schopnosť uchádzačov vyvodzovať závery, zaujať stanovisko, hodnotiť a tvoriť. Z hľadiska posudzovania náročnosti testových položiek najvyššiu náročnosť 3 malo len 7 úloh, čo je len 4,1 % zo všetkých úloh, väčšina (143) bola zaradená do 2. stupňa náročnosti (83,1 %).

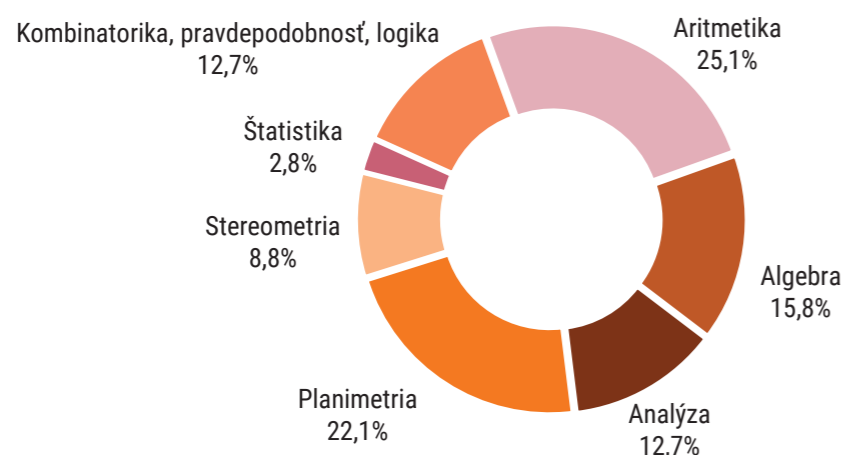
GRAF 120 Zastúpenie úloh podľa stupňa náročnosti

ANALÝZA POSUDZOVANÝCH TESTOV Z MATEMATIKY V OBIDVOCH TERMÍNOCH

4-ROČNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

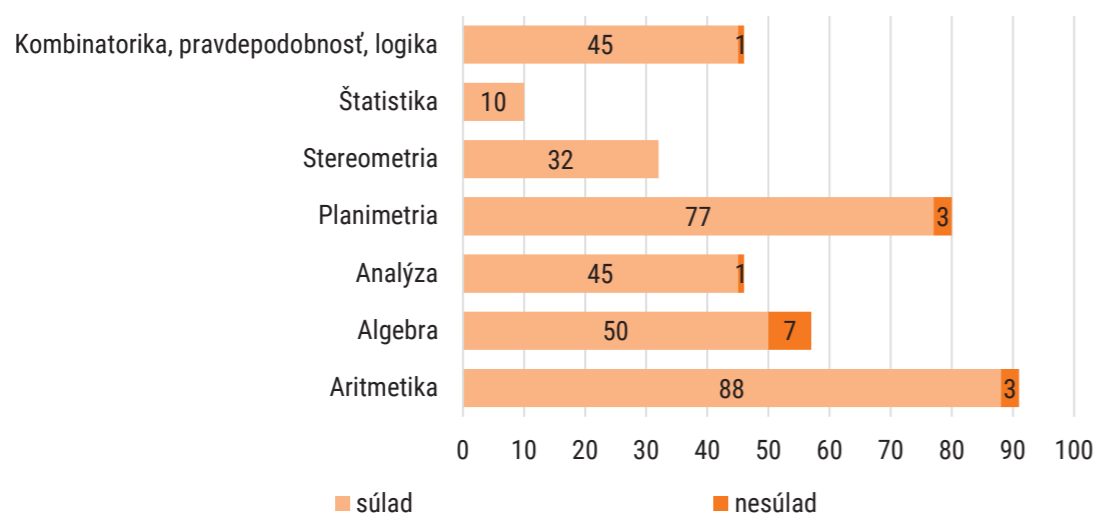
Posúdenie **362 testových položiek** z obidvoch termínov konania PS preukázalo, že takmer polovica úloh bola zameraná na overovanie vedomostí z aritmetiky (25,1 %) a z planimetrie (22,1 %) a najmenší počet úloh overoval schopnosť využívať štatistiku (2,8 %). **Negatívom** bolo, že školy sa viac zamerali na príklady, v ktorých žiaci iba aplikovali osvojené vedomosti o matematických operáciách, ako na príklady, v ktorých sa overovali ich schopnosti kombinovať alebo vyhodnocovať údaje napríklad z tabuliek alebo z grafov.

GRAF 121 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí MAT

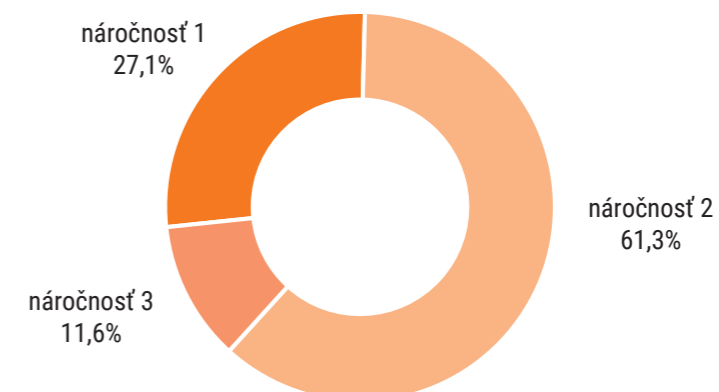
Z celkového počtu **15 úloh** (4,1 %) **nezodpovedalo vzdelávacím štandardom** z vyučovacieho predmetu MAT pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie a všetky boli identifikované **v kmeni položky/zadaní**. Z nich **necelá polovica** sa týkala zadaní **z algebry** (46,7 %) a necelá štvrtina (20 %) aritmetiky. Nedodržanie vzdelávacieho štandardu predmetu MAT pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie bolo identifikované v 5 školách.

GRAF 122 Počet testových položiek v súlade a v nesúlade so vzdelávacím štandardom ŠVP

Obťažnosť testov dosiahla **priemernú úroveň** okrem 2 subjektov, kde bola obťažnosť nízka, v 1 GYM len v 1. termíne. Myšlienkové operácie s najvyššou náročnosťou (11,6 %) boli vyžadované v najmenšej miere. Školy sa v necelnej tretine úloh zamerali na overovanie vedomostí uchádzačov na úrovni zapamätania a porozumenia (27,1 %), schopnosť aplikovať, resp. analyzovať (v závislosti od oblasti) dané javy bola overovaná v najväčšej miere (61,3 %).

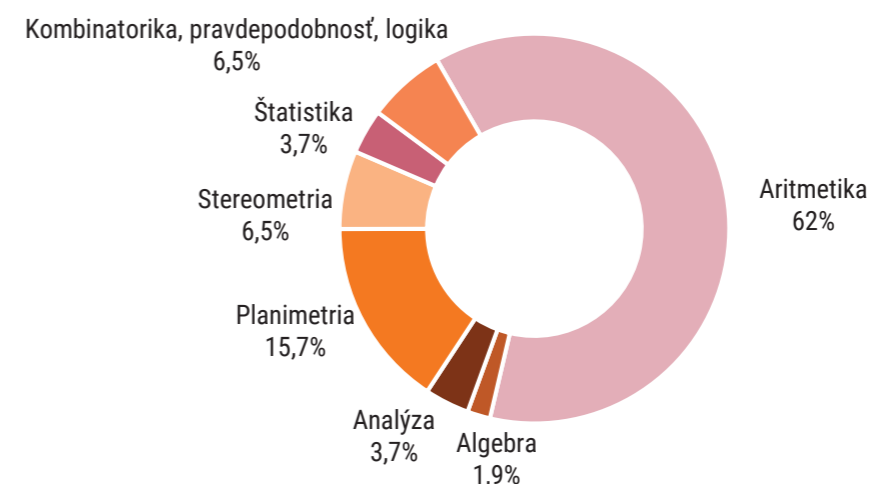
GRAF 123 Zastúpenie testových položiek podľa stupňa náročnosti

8-ROČNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

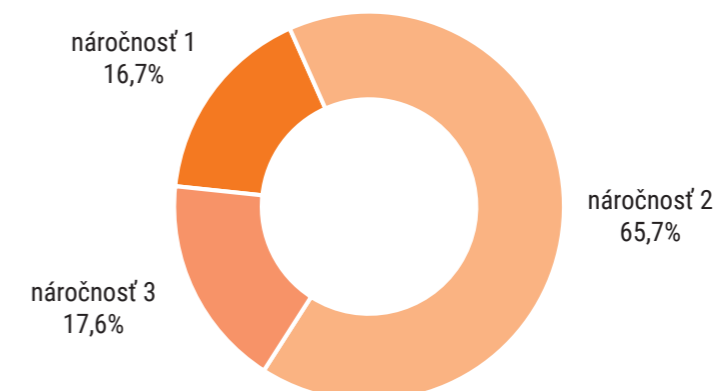
Posúdenie **108 testových položiek** ukázalo, že v najväčšej miere boli overované vedomosti z aritmetiky (62 %), najmenej úloh (1,9 %) bolo z algebry.

GRAF 124 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí MAT

Školy overovali vedomosti uchádzačov **v súlade so vzdelávacím štandardom**.

GRAF 125 Zastúpenie testových položiek podľa stupňa náročnosti

Obťažnosť posudzovaných testov v kontrolovaných subjektoch dosiahla **priemernú úroveň** okrem 1 školy, kde sa konala prijímacia skúška len v 1. termíne a obťažnosť bola vyhodnotená ako nízka. Školy sa zväčša zamerali na overovanie vedomostí uchádzačov na úrovni aplikácie (65,7 %). Približne v rovnakej miere overovali vedomosti na úrovni nižších (16,7 %) a vyšších (17,6 %) kognitívnych procesov.

POROVNANIE OBŤAŽNOSTI TESTOV

Na základe komparácie vyhodnotenej obťažnosti testov z obidvoch profilových predmetov v 4-ročnom a 8-ročnom VP možno konštatovať, že vo **väčšine sledovaných subjektov nemá zásadný vplyv** na overovanie vedomostí, schopností a zručností **počet prihlásených uchádzačov k počtu uchádzačov**, ktorých možno prijať do 4-ročného alebo 8-ročného štúdia.

Hoci vo väčšine kontrolovaných škôl bola prevaha uchádzačov k plánu výkonov, kontrolované GYM nezvyšovali nároky na uchádzačov overovaním takých schopností, ktoré sú predpokladom úspešného zvládnutia štúdia na GYM a následne na vysokej škole. Štátna školská inšpekcia len v 1 GYM pri posudzovaní náročnosti testových položiek zistila, že vyššie nároky na uchádzačov boli kladené **v predmete SJL** ako v predmete MAT, i to len v 1. termíne v 4-ročnom VP. V tomto predmete bol **ale súčasne evidovaný i vyšší počet testových položiek posúdených ako nesúlad so vzdelávacím štandardom** a úlohy obsahovali i viac úloh s negáciou. V MAT bola obťažnosť testov nízka v 2 GYM, z toho v 1 GYM len v 1. termíne, a to v 4-ročnom VP. V 8-ročnom VP to bolo v 1 GYM v 1. termíne. Obťažnosť testov v obidvoch termínoch bola odlišná v 4 GYM, z nich v 1 v predmete SJL v 4-ročnom VP a v 3 GYM v predmete MAT, z toho v 1 GYM v 8-ročnom VP.

KONTROLA VÝSLEDKOV PRIJÍMACIEHO KONANIA

Školy zostavili zoznam úspešných a neúspešných uchádzačov podľa stanovených kritérií. Zverejnenie zoznamu uchádzačov podľa výsledkov prijímacieho konania bolo dodržané. Riaditeľia škôl okrem 1 odoslali rozhodnutia o prijatí v stanovenom termíne. Žiaci so ZZ mali vytvorené adekvátne a požadované podmienky na úspešné vykonanie PS. Pri kontrole hodnotenia testov z PS náhodným výberom sa zistili **nedostatky** v nekorektnej oprave testov. V 1 škole nekorektná oprava testov z MAT v 8-ročnom VP poradie uchádzačov ovplyvnila. Vo väčšine GYM bola oprava a hodnotenie zodpovedné a objektívne.

STAV PRIJÍMACIEHO KONANIA NA SOŠ

Školy poskytovali štúdium v 4-ročnom VP v 25 študijných odboroch, ktoré boli zaradené v 8 skupinách odborov. Najviac zastúpenými skupinami ŠO boli *elektrotechnika* (5 SOŠ), *strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba* (4 SOŠ) a *ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II* (4 SOŠ).

Plánovaný počet prijatých uchádzačov o štúdium pre školský rok 2024/2025 v kontrolovaných SOŠ bol **762**. **Prihlášku do 1. ročníka** si podalo **1 461 uchádzačov**. Počet prihlásených uchádzačov tak **prekročil plán výkonov o 91,7 %**. V SDV poskytovali 2 SOŠ 70 miest, avšak prihlášku do 1. ročníka si nepodal ani jeden žiak. Všetky skupiny odborov mali väčší počet uchádzačov, ako mohli prijať. Najväčší záujem o štúdium prejavili žiaci v skupine ŠO *strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II*. Plán výkonov v uvedenom ŠO bol prekročený o 122,7 %. Najmenej prihlášok si uchádzači podali na skupinu ŠO *textil a odevníctvo*, avšak vzhľadom na počet žiakov, ktorých škola mohla prijať, bol plán výkonov prekročený o 233,3 % žiakov.

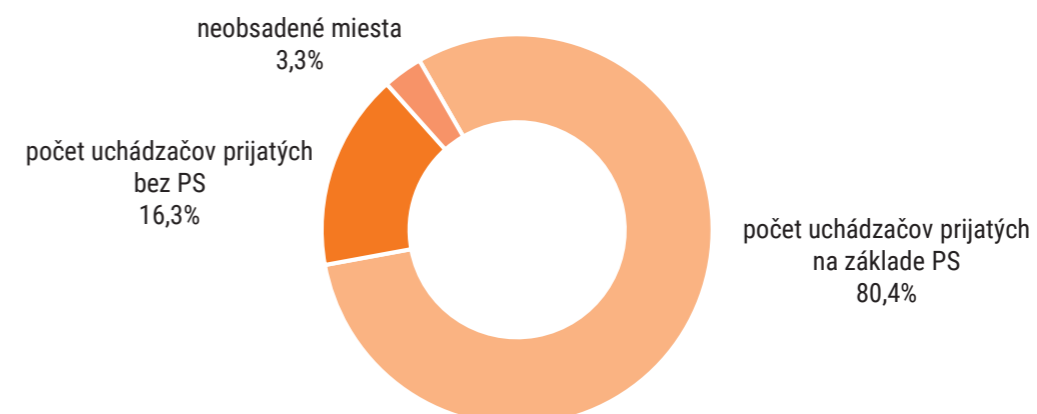
Prehľad o uchádzačoch o štúdium do 1. ročníka 4-ročného VP úplného stredného odborného vzdelávania pre školský rok 2024/2025 v SOŠ	Počet uchádzačov v skupinách ŠO								Spolu
	strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II	elektrotechnika	technika a aplikovaná chémia	textil a odevníctvo	spracúvanie dreva	doprava, pošty a telekomunikácie	špeciálne technické odbory	ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II	
Počet žiakov, ktorých možno prijať do 1. ročníka (plán výkonov)	185	135	120	6	25	129	20	142	762
Počet prihlásených uchádzačov	412	287	165	20	37	220	42	278	1 461
Podiel počtu prihlásených uchádzačov k plánu výkonu	222,7 %	212,6 %	137,5 %	333,3 %	148 %	170,5 %	210 %	209,5 %	205,5 %
Rozdiel oproti plánu výkonu	122,7 %	112,6 %	37,5 %	233,3 %	48 %	70,5 %	110 %	109,5 %	105,5 %

Prijímacej skúšky sa **zúčastnilo 1 299 žiakov**. **Kritériá na úspešné vykonanie PS splnilo 1 263 žiakov**, čo predstavovalo **97,2 %** zo všetkých uchádzačov o štúdium.

Prehľad o prijímacích skúškach na SOŠ (4-ročný VP)	Počet uchádzačov konajúcich PS	Počet uchádzačov spĺňajúcich kritériá na úspešné vykonanie PS	Počet uchádzačov prijatých na základe PS
1. termín	683	662	323
z nich so ZZ	87	72	38
2. termín	616	601	290
z nich so ZZ	69	63	33
Spolu	1 299	1 263	613

Na štúdium bolo **prijatých 737 žiakov**, z nich 124 bez PS. **Plán výkonov** bol naplnený na **96,7 %**. Kontrolované SOŠ 3,3 % poskytovaných miest neobsadili. Plán výkonov naplnilo 6 SOŠ.

GRAF 126 Naplnenie plánu výkonov pre 4-ročný VP v SOŠ pre školský rok 2024/2025

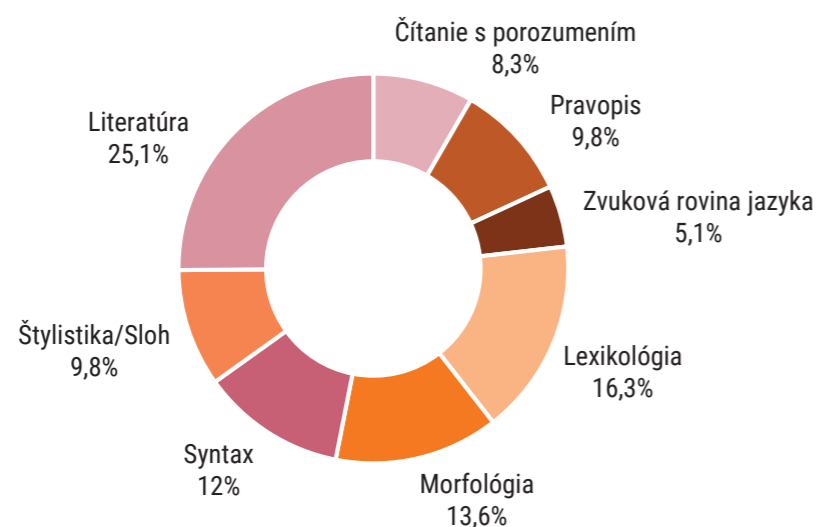
ZABEZPEČENIE A ORGANIZÁCIA PRIJÍMANIA NA VZDELÁVANIE

Všetci prihlásení splnili predpoklad na prijatie do 1. ročníka úplného stredného odborného vzdelávania. Prihlášky boli podané v riadnom termíne, podpísané zákonnými zástupcami. U žiaka so ZZ absentovala požadovaná príloha od lekára. Samosprávny kraj stanovil najvyšší počet žiakov 1. ročníka pre školský rok 2024/2025, SOŠ určili počet žiakov 1. ročníka a zverejnili termíny konania PS. Riaditelia po prerokovaní v pedagogickej rade stanovili formu PS, jej obsah a rozsah podľa vzdelávacích štandardov profilových predmetov ŠVP odboru vzdelávania v ZŠ okrem 1 SOŠ. Takmer všetky kontrolované subjekty určili a zverejnili jednotné kritériá na úspešné vykonanie PS a ostatné podmienky prijatia na štúdium. **Nedostatky** sa vyskytli v 5 SOŠ (*neboli prerokované a zverejnené do stanoveného termínu kritériá prijatia pre uchádzačov, ostatné podmienky prijatia na vzdelávanie zvýhodňovali žiakov prihlásených v 1. termíne a neumožňovali prijatie žiakov so zníženou známkou zo správania, nebola stanovená minimálna bodová hranica úspešnosti na vykonanie PS z oboch profilových predmetov a neboli stanovené jednotné kritériá na úspešné vykonanie PS*). Väčšina škôl (okrem 2) zabezpečila vhodné podmienky na vykonanie PS v súlade s odporúčaniami zariadení poradenstva a prevencie pre žiakov so ZZ. Prijímacie komisie školy zriadili.

ANALÝZA POSUDZOVANÝCH TESTOV ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY V OBDVOCH TERMÍNOCH

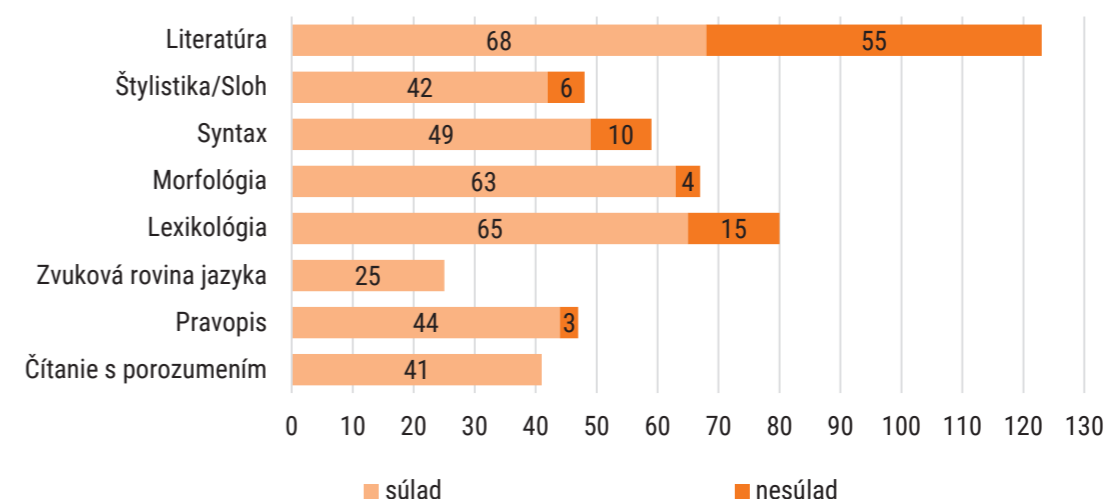
Testy zo SJL obsahovali 492 testových položiek a boli zaradené do 8 oblastí. Najviac úloh v oboch termínoch overovalo vedomosti uchádzačov z literatúry, viac ako 16 % položiek tvorili otázky z lexikológie a najmenej boli zastúpené otázky zo zvukovej roviny jazyka (5,1 %). Čítanie s porozumením bolo overované len v 8,3 % úloh.

GRAF 127 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí SJL

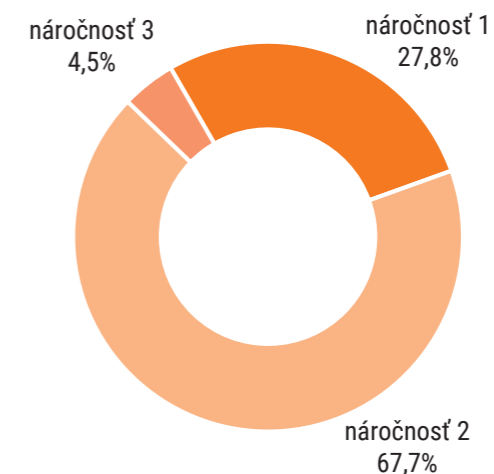
Vo všetkých sledovaných subjektoch ŠŠI zistila **nesúlad položiek so vzdelávacím štandardom SJL** pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie. V nesúlade bolo celkovo **95 položiek** (18,9 %) zo všetkých úloh. Dve tretiny z nich (66,7 %) boli v kmeni alebo v kľúči, čo mohlo ovplyvniť riešenie úloh žiakmi a bodové hodnotenie položiek. Úlohy s nesúladom v kmeni/zadaní/kľúči boli identifikované v 9 SOŠ. Zvyšných 33,3 % úloh v nesúlade bolo v distraktore.

GRAF 128 Počet testových položiek v súlade a v nesúlade so vzdelávacím štandardom ŠVP

Z hľadiska posudzovania **náročnosti testových položiek** boli viac ako dve tretiny testových úloh (333 úloh) zaradené do 2. stupňa náročnosti. Vyvodzovať závery, hodnotiť, zaujať stanovisko a tvoriť mali žiaci možnosť preukázať len v 22 úlohách (4,5 % zo všetkých úloh).

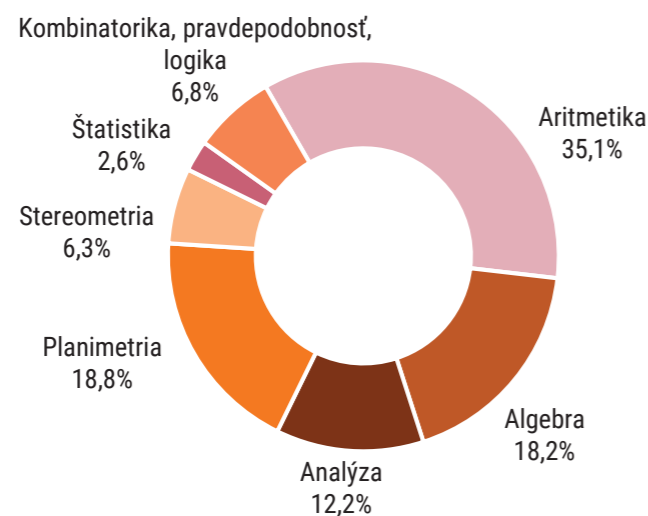
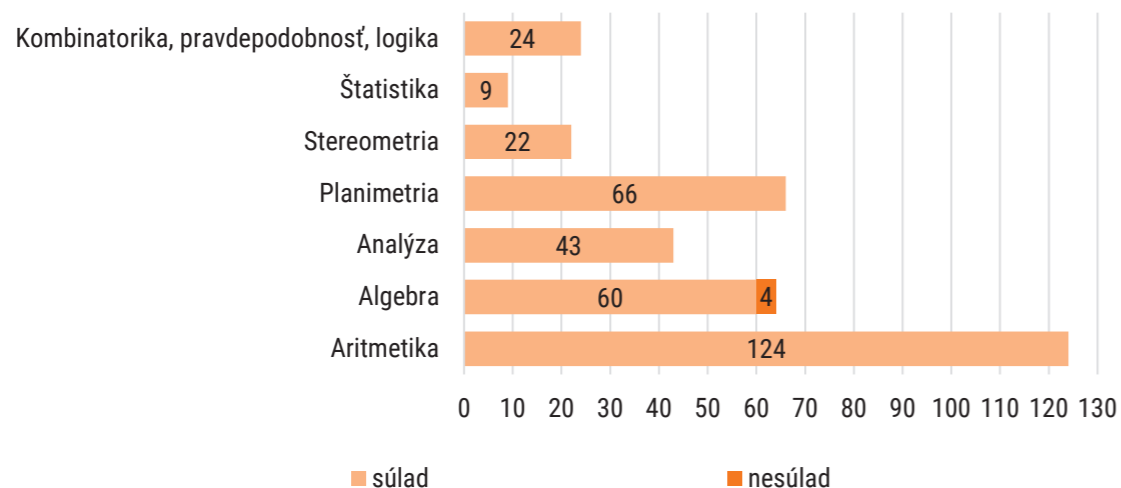
GRAF 129 Zastúpenie testových položiek podľa stupňa náročnosti

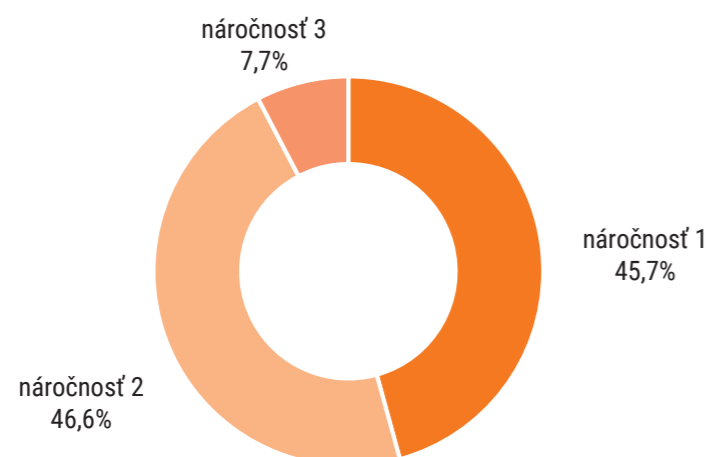
ANALÝZA POSUDZOVANÝCH TESTOV Z MATEMATIKY V OBDVOCH TERMÍNOCH

Testy z MAT obsahovali 352 položiek a boli zaraďované a následne posudzované v 7 oblastiach. Najviac úloh (viac ako tretina z celkového počtu otázok) v oboch termínoch overovalo vedomosti uchádzačov z oblasti *aritmetiky*. Najmenej otázok testovalo vedomosti žiakov z oblasti *štatistiky*, čím SOŠ nevenovali náležitú pozornosť overovaniu schopnosti uchádzačov zhromažďovať, triediť dáta a spracúvať ich formou grafov a tabuliek.

Nesúlad testových položiek so vzdelávacím štandardom MAT pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie bol identifikovaný v 2 SOŠ v oboch termínoch **v 4 položkách, všetky v kmeni alebo kľúči**, čo mohlo mať vplyv na úspešné vyriešenie úloh a ich bodové hodnotenie. Nesúlad sa vyskytoval v oblasti *algebry*.

GRAF 130 Zastúpenie testových položiek podľa oblastí MAT**GRAF 131** Počet testových položiek v súlade a v nesúlade so vzdelávacím štandardom ŠVP

Z hľadiska posudzovania **náročnosti testových položiek** bol pomer úloh zaradených do 1. a 2. stupňa náročnosti vyrovnaný. Úlohy zamerané na overenie hodnotenia, tvorivosti, kritického myslenia žiakov (3. stupeň náročnosti) školy zaradili do PS z MAT v minimálnej miere a tvorili len 7,7 % zo všetkých úloh.

GRAF 132 Zastúpenie testových položiek podľa stupňa náročnosti

POROVNANIE OBŤAŽNOSTI TESTOV

Na základe porovnania úrovne obťažnosti testov v obidvoch profilových predmetoch možno konštatovať, že podstatne vyššie nároky na uchádzačov o štúdium na SOŠ boli kladené vo všetkých sledovaných subjektoch v predmete SJL. **Úroveň obťažnosti testov** zadávaných na PS zo SJL bola vyhodnotená v obidvoch termínoch vo väčšine sledovaných SOŠ ako priemerná s výnimkou 2 SOŠ, ktoré v 1. termíne dosahovali úroveň obťažnosti nízku, ale v 2. termíne priemernú, čím neboli zabezpečené porovnateľné nároky na uchádzačov o štúdium. Priemerná **úroveň obťažnosti testov z MAT** bola v 1. aj v 2. termíne posúdená ako nízka takmer v dvoch tretinách kontrolovaných subjektov (7 SOŠ). V ostatných SOŠ bola priemerná, avšak ani v jednom subjekte nedosiahla vysokú úroveň. Súčasne nemožno potvrdiť, že školy, ktoré evidujú väčší počet uchádzačov, ako môžu prijať, by mali vyššiu obťažnosť testov zo SJL alebo z MAT.

KONTROLA VÝSLEDKOV PRIJÍMACIEHO KONANIA

Školy zostavili zoznam prijatých a neprijatých uchádzačov objektívne, zverejnili zoznam uchádzačov podľa výsledkov prijímacieho konania v stanovenej lehote a odoslali rozhodnutia o prijatí a neprijatí uchádzačov (okrem 1 SOŠ). Väčšina SOŠ hodnotila testy objektívne.

Nedostatky sa týkali neobjektívneho a nejednotného hodnotenia v teste zo SJL a chybného kľúča správnych odpovedí zo SJL. Výsledky PS z predmetu MAT v 1 SOŠ boli negatívne ovplyvnené nesúlalom medzi zadaniami úloh a kľúčom správnych odpovedí, ako i nekorektnými opravami riešení niektorých úloh.

Štátna školská inšpekcia **upozornila 2 zriaďovateľov** škôl (1 cirkevné GYM a 1 štátna SOŠ) na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie patrilo do ich kompetencie, boli požiadaní o zosúladienie súčasného stavu so všeobecne záväznými právnymi a rezortnými predpismi. Upozornenia týkajúce sa zistených nedostatkov sú v štádiu riešenia a ich odstránenie bude predmetom následných inšpekcií v nasledujúcom školskom roku.

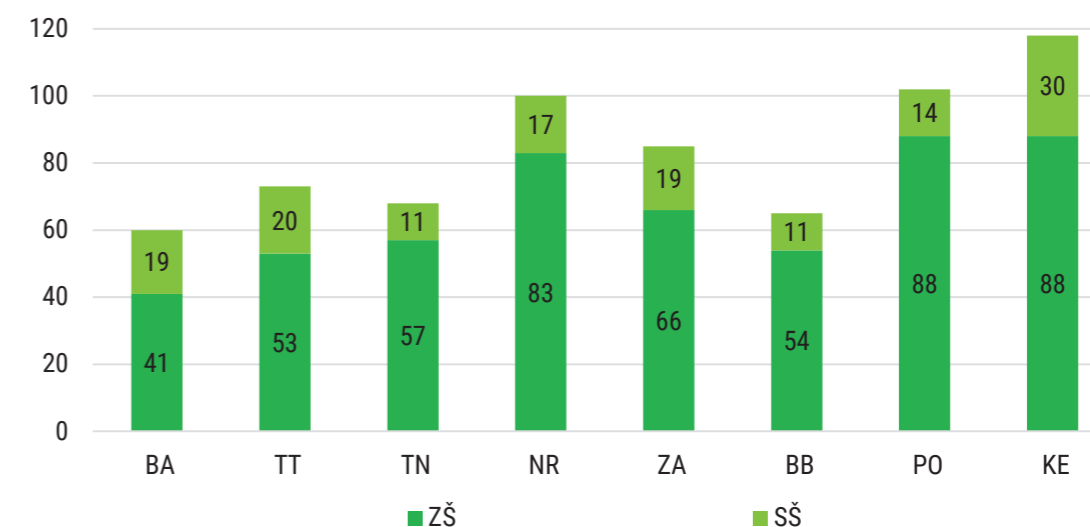
VÝBEROVÉ KONANIA NA OBSADENIE MIESTA RIADITEĽA ŠKOLY

POSTREHY A SKÚSENOSTI ŠKOLSKÝCH INŠPEKTOROV Z VÝBEROVÝCH KONANÍ NA OBSADENIE FUNKCIE RIADITEĽA ŠKOLY

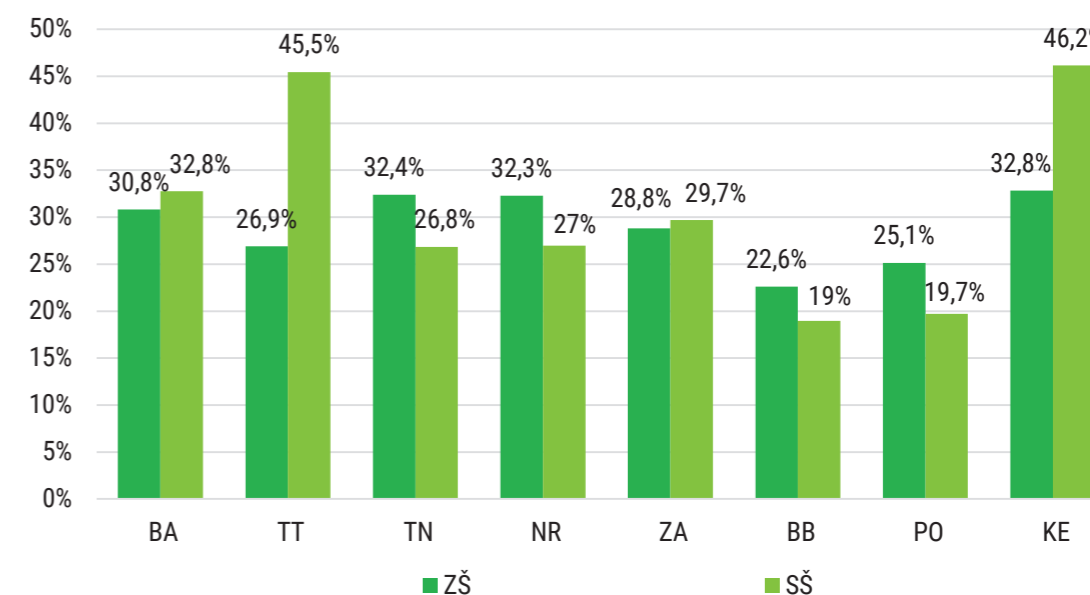
Štátna školská inšpekcia sa aj v tomto školskom roku zúčastnila **výberových konaní** riaditeľov na základných a stredných školách zriadených obcou alebo samosprávnym krajom. Zástupcovia ŠŠI sú prizývaní do výberových komisií s riadnym hlasom¹. Na základe dotazníka pre zúčastnených inšpektorov ŠŠI uvádza niektoré zistenia z priebehu výberových konaní. Jeden z významných dôvodov monitorovania priebehu výberových konaní na riaditeľov je sledovať, či školy reflektujú požiadavky *Slovenskej komory učiteľov* o zvýšenie transparentnosti².

V školskom roku 2023/2024 bolo vyhlásených **671** výberových konaní. Na základných školách bolo vyhlásených **530** konaní (29 % zo všetkých s povinnosťou prizvať zástupcu ŠŠI) a na stredných školách **141** (30 % zo všetkých s povinnosťou prizvať zástupcu ŠŠI). Najväčší celkový počet výberových konaní bol vyhlásený v Košickom kraji.

GRAF 133 Počet výberových konaní riaditeľov v ZŠ a SŠ v jednotlivých krajoch

GRAF 134 Podiel výberových konaní riaditeľov na celkovom počte ZŠ a SŠ

¹ na základe § 4 ods. 3 zákona č. 596/2003 Z. z.

² Verejné výberové konanie na riaditeľa – mýty a otázky, SKU (<https://sku.sk/verejne-vyberove-konanie-na-riaditeľa-myty-a-otázky/>) a publikácia Transparentný výber riaditeľov škôl, SKU a Transparency International (<https://sku.sk/wp-content/uploads/2021/06/Transparentny-vyber-riaditelov-skol.pdf>)

Po zohľadnení počtu škôl s povinnosťou prizývať ŠŠI najväčší podiel predstavovali výberové konania na stredných školách v Košickom kraji a Trnavskom kraji. Z celkového počtu vyhlásených konaní bolo 7 zrušených, napríklad z dôvodu, že rada školy (komisia) nebola uznášaniaschopná.

Základné výberové konania predstavovali 95 % všetkých konaní. Najčastejším dôvodom bolo **uplynutie funkčného obdobia v prípade 89 % základných konaní**. Medzi ďalšie dôvody patrilo vzdanie sa funkcie na vlastnú žiadosť (4 %), dočasné poverenie súčasného riaditeľa (2 %), odchod do dôchodku (3 %) a odvolanie súčasného riaditeľa (1 %). Najčastejším dôvodom pre opakované výberové konania bolo nezhodnutie sa komisie na spoločnom kandidátovi v základnom konaní.

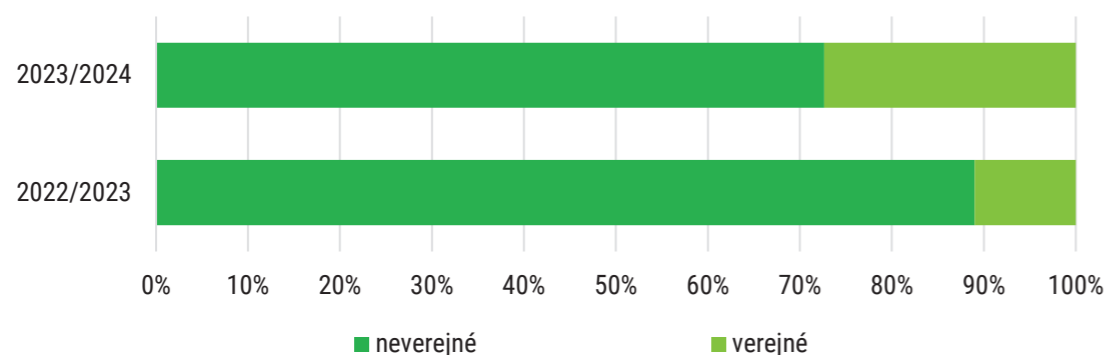
Stále platí, že najväčší podiel predstavujú **výberové konania len s jedným kandidátom**. V porovnaní s minulým školským rokom prišlo dokonca k zvýšeniu podielu konaní s jedným kandidátom zo 64 % na súčasných 70 %. Zároveň až 71 % výberových konaní sa zúčastnil/-a súčasný riaditeľ alebo riaditeľka školy, čo je opäť nárast oproti minulému obdobiu s podielom 64 %. Aj keď počet kandidátov nie je nevyhnutne predpokladom úspešného napredovania školy, pri viacerých kandidátoch je prinajmenšom možné porovnávať rôzne vízie pre budúci rozvoj školy a vytvárajú sa podmienky pre zdravú súťaž.

Pozitívnu správou sa javí **zvýšenie podielu verejných výberových konaní**, t. j. konaní, ktoré sú prístupné širšej verejnosti vrátane rodičov žiakov. Podiel verejných výberových konaní narástol oproti minulému roku z 11 % na 27 %. Avšak z prieskumu nevieme, či zástupcovia verejnosti využili túto možnosť a boli prítomní počas prezentácie návrhov koncepcie školy a otázok členov komisie. Výber kandidátov prebiehal **tajným hlasovaním v 92 % konaní**.

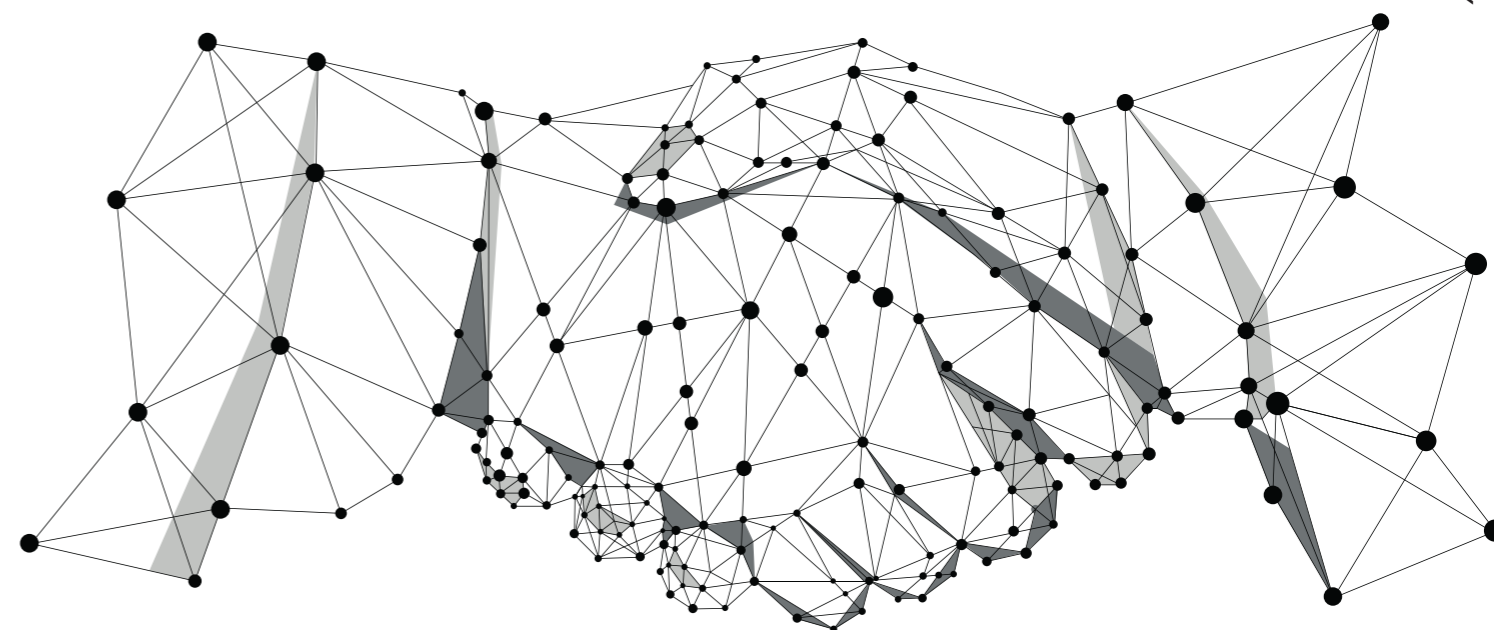
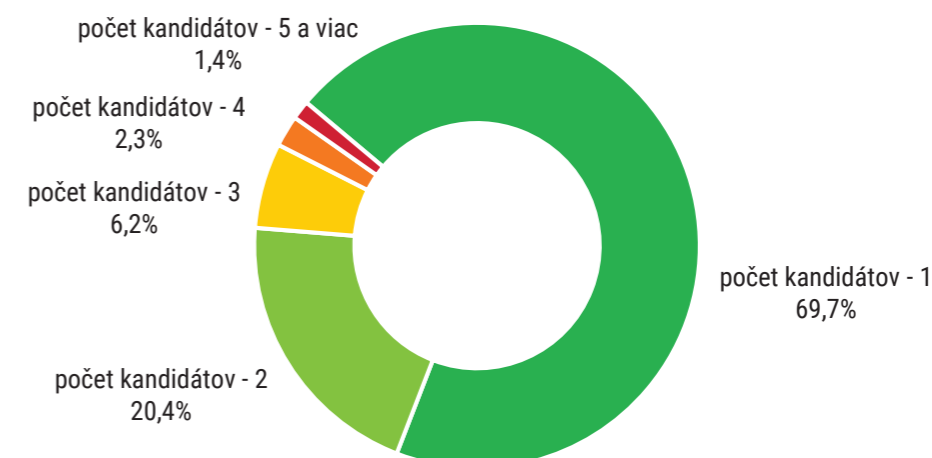
Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že **výberové konania prebiehajú podľa pravidiel**: takmer všetci kandidáti spĺňajú formálne podmienky, návrhy koncepcie rozvoja školy sú predkladané písomne, takmer všetkým inšpektorom bol poskytnutý dostatok času na oboznámenie sa s písomnou dokumentáciou jednotlivých kandidátov, po prezentáciách existuje dostatok času pre otázky členov výberovej komisie, sú vopred stanovované postupy pre hodnotenie na základe zrozumiteľných a objektívnych kritérií a z výberových konaní existujú zápisnice.

*Treba však opäť pripomenúť, že monitorovanie priebehu výberových konaní je zúžené podľa legislatívy len na ZŠ a SŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov. Veľký podiel škôl a školských zariadení je vyňatých z povinnosti prizývať ŠŠI a z tohto dôvodu **nie je možné sa vyjadrovať k regulárnosti a transparentnosti výberových konaní vo všeobecnosti**, napríklad aj s ohľadom na súkromné a cirkevné školy, materské školy, základné umelecké školy alebo jazykové školy. Kvalita riadenia v ZŠ vrátane samosprávnych procesov je jednou zo základných podmienok pre ďalšie napredovanie celého vzdelávacieho systému a z tohto dôvodu táto oblasť zostáva naďalej medzi kľúčovými oblasťami nielen monitorovania, ale aj podpory.*

GRAF 135 Podiel verejných výberových konaní

GRAF 136 Podiel výberových konaní podľa počtu kandidátov

INŠPEKCIE V EURÓPSKÝCH ŠKOLÁCH

PÔSOBNIE ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE V SYSTÉME EURÓPSKÝCH ŠKÔL

Štátna školská inšpekcia sa podieľa na zabezpečovaní kvality poskytovaného vzdelávania na predprimárnom, primárnom a sekundárnom stupni Európskych škôl a v spolupráci s MŠVVaM SR na realizácii cieľov vyplývajúcich z prístúpenia Slovenskej republiky k Dohovoru, ktorým sa definuje štatút Európskych škôl zo dňa 1. septembra 2004.

Štátnu školskú inšpekciu zastupujú na zasadnutiach *Rady inšpektorov pre predškolský a primárny cyklus Európskych škôl*, *Rady inšpektorov pre sekundárny cyklus Európskych škôl* a *Spoločného pedagogického výboru Európskych škôl* dve inšpektorky vymenované *Najvyššou radou Európskych škôl* (EŠ). Školské inšpektorky sú garanciou plnenia učebných osnov zo slovenského jazyka a literatúry a kvality edukácie v slovenskom jazyku na primárnom i sekundárnom stupni vzdelávania.

V školskom roku 2023/2024 pôsobilo v systéme Európskych škôl v Belgicku, Luxembursku, Nemecku, Taliansku a Španielsku 15 učiteľov vyslaných MŠVVaM SR, ktorí vyučovali slovenský jazyk a literatúru, anglický jazyk, francúzsky jazyk, ekonómiu, telesnú výchovu, hudobnú výchovu a výtvarnú výchovu. V EŠ Mníchov, Alikante a Frankfurt zabezpečovali výučbu slovenského jazyka a literatúry učiteľia prijatí z miestnych zdrojov. Európske školy navštevovalo 29 000 žiakov, z nich bolo 230 slovenských žiakov, ktorí sa v súlade s princípmi edukácie Európskej školy vzdelávali v úradných jazykoch Európskej únie so zachovaním prvenstva materinského jazyka.

PARTICIPÁCIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE NA ROZVOJI EURÓPSKÝCH ŠKÔL

PLNENIE STRATEGICKÝCH CIEĽOV EŠ

- **Podpora materinského jazyka** a kultúrnej identity žiakov v spojení s multikultúrnou výchovou a vzdelávaním;
- **Reforma Európskych škôl** (implementácia 8 kľúčových kompetencií Európskeho referenčného rámca do učebných osnov, edukácie a plánovania škôl);
- **Hodnotenie kvality vyučovania EŠ** (hodnotenie učiteľov vyslaných MŠVVaM SR a prijímaných z miestnych zdrojov);
- **Inkluzívne vzdelávanie a podpora žiakov so ŠVVP.**

PLNENIE ČINNOSTÍ NA PREDPRIMÁRNOM A PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA EŠ

- **Revízia učebných osnov** zo slovenského jazyka na primárnom stupni (deskriptory, hodnotenie žiakov);
- **Posudzovanie kvalifikačných predpokladov** lokálne prijatých učiteľov pre primárny stupeň vzdelávania;
- **Princípy výchovy a vzdelávania EŠ** (spracovanie návrhov pre primárny stupeň).

PLNENIE ČINNOSTÍ NA SEKUNDÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA EŠ

- **Inklúzia a podpora vzdelávania žiakov so ŠVVP** (pod gesciou Školského inšpekčného centra Banská Bystrica zrealizovanie webinára pre učiteľov Európskej školy, lektorov slovenského jazyka a kultúry v zahraničí a učiteľov slovenského jazyka a literatúry a akademických predmetov v zahraničí s cieľom prezentácie prístupov vo vzdelávaní žiakov so ŠVVP);
- **Hodnotenie učiteľov prijatých** Európskymi školami z miestnych zdrojov (výkon školskej inšpekcie so zameraním na hodnotenie kvality edukácie učiteľov na sekundárnom stupni v EŠ Luxemburg II Mammer a EŠ Brusel I);
- **Príprava maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry 2024** (tvorba otázok a kritérií hodnotenia písomnej maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry);
- **Kontrola hodnotenia písomnej maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry** (kontrola hodnotenia písomných prác externým a interným hodnotiteľom v digitálnej platforme Viatique);
- **Kontrola kvality Európskej maturity** (kontrola a hodnotenie kvality ústnych maturitných skúšok v EŠ Brusel I);
- **Podpora materinského jazyka a kultúrnej identity žiakov** (v školskom roku 2023/2024 participácia na tvorbe zborníka prác a certifikátov pre žiakov zapojených do literárnej súťaže v písaní poézie a prózy **Festivalu písania 2024**). Umelecké prvotiny žiakov i informácie o prezentovaní slovenského jazyka a kultúry v EŠ prostredníctvom žiackych divadelných predstavení (Dúhový kryštál, Hlaholika – parodika) i participácie v projekte Erasmus+ boli publikované na webovom sídle ŠŠI.

PODANIA VYBAVOVANÉ ŠTÁTNOU ŠKOLSKOU INŠPEKCIOU

V období od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2024 bolo do centrálnej evidencie podaní kancelárie hlavnej školskej inšpektorky doručených spolu **642 podaní**, z toho **606** podaní smerovalo voči školám a školským zariadeniam zaradeným v sieti škôl a školských zariadení SR. Ostatné podania smerovali voči iným inštitúciám, napríklad voči zriaďovateľom, vysokým školám, voči ktorým nemá ŠŠI kontrolnú kompetenciu. Z celkového počtu podaní bolo **373 vyhodnotených ako sťažnosť** podľa zákona o sťažnostiach – ostatné podania neboli sťažnosťami a išlo napríklad o podnety, oznámenia, vyjadrenia, resp. podania, ktorých vybavenie je upravené inými právnymi predpismi alebo podania, ktoré smerovali voči rozhodnutiam riaditeľov škôl vydaných v správnom konaní. Z celkového počtu sťažností bolo **190 prešetrených** a **183** sťažností bolo **odložených** z nižšie uvedených dôvodov. Činnosť súvisiaca s prešetrovaním a vybavovaním všetkých podaní si vyžiadala spolu cca **6 500 hodín**.

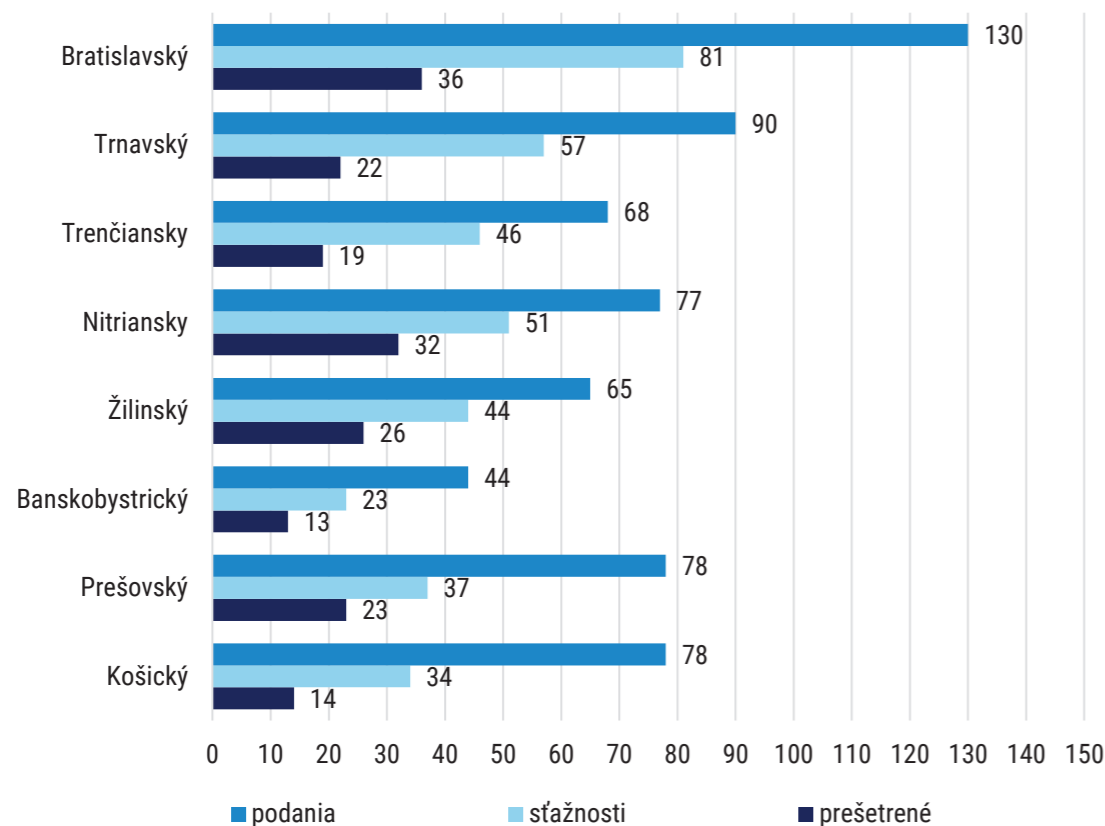
Podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sťažnostiach) boli odložené nielen tzv. anonymné sťažnosti (t. j. sťažnosti, v ktorých pisatelia neuvádzali meno, priezvisko a adresu pobytu, resp. neboli sťažovateľmi podpísané), ale v súlade so zákonom aj sťažnosti podané bežnou elektronickou poštou, ktoré neboli opatrené kvalifikovaným elektronickým podpisom ani odoslané prostredníctvom prístupového miesta, ktoré vyžaduje úspešnú autentifikáciu sťažovateľa, pričom ich sťažovateľ do piatich pracovných dní písomne nepotvrdil podpisom. Takisto boli odložené sťažnosti, ktoré za sťažovateľa podávala iná osoba (napríklad rodič plnoletého žiaka, starý rodič neploletého žiaka), pričom nedoložila úradne osvedčené splnomocnenie, ktoré vyžaduje zákon o sťažnostiach. Odloženie sťažností podľa príslušných ustanovení zákona o sťažnostiach spôsobuje pomerne veľký rozdiel medzi doručenými a prešetrovanými sťažnosťami. To sa týka aj podaní, ktoré síce boli podávateľom označené ako sťažnosť, ale nespĺňali všetky podmienky ustanovenia § 3 uvedeného zákona o sťažnostiach, napríklad síce uvádzali konkrétne nedostatky znamenajúce možné porušenie právneho predpisu, ale z podania nebolo zrejmé, ochrany akého svojho práva sa pisateľ domáha, prípadne bolo zjavné, že nesúvisia s jeho právami. Ak odložené sťažnosti alebo iné podania poukazovali na závažné nedostatky, ŠŠI ich využívala ako podnety na vykonanie školských inšpekcií. To znamená, že kontrola zo strany ŠŠI bola vykonaná, len nie v režime sťažností, takže do tejto štatistiky nie je zahrnutá. Pre informáciu uvádzame, že osobitný zákon upravujúci vybavovanie sťažností je špecifikom SR, takže v ostatných štátoch sa podnety aj sťažnosti vybavujú len v režime kontroly.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že orgán verejnej správy v procese vybavovania sťažnosti musí rešpektovať nielen práva sťažovateľa, ale aj práva osoby, proti ktorej sťažnosť smeruje.

Medzi podaniami, ktoré nie sú sťažnosťami, boli aj také, ktoré nepatria do kontrolnej kompetencie ŠŠI, ale na ich vybavenie sú príslušné iné orgány verejnej správy, napríklad inšpektoráty práce, regionálne úrady verejného zdravotníctva, regionálne úrady školskej správy, polícia či súdy. Vyskytovali sa aj podania, v ktorých pisateľ nedokázal zrozumiteľne vyjadriť, proti komu a čomu podanie smeruje a čoho sa svojim podaním domáha.

POČET PODANÍ A ČAS POTREBNÝ NA ICH VYBAVENIE

GRAF 137 Počet podaní a sťažností vybavených/prešetrovaných v jednotlivých krajoch SR

Ostatné podania vybavovala kancelária hlavnej školskej inšpektoriky.

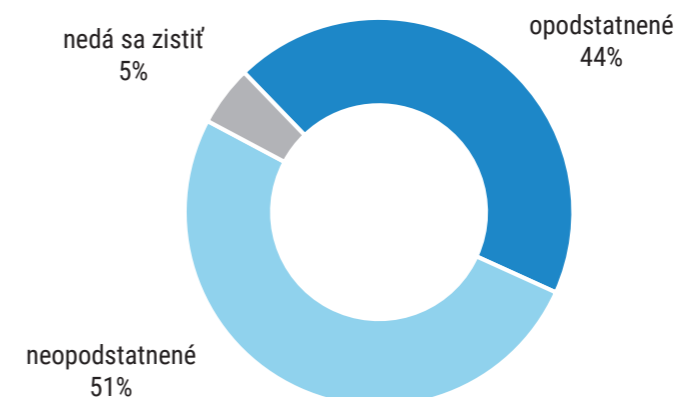
	MŠ			ZŠ			SŠ			Iné			Spolu		
Podania spolu	99			354			140			49			642		
z toho sťažnosti	60			224			60			29			373		
Sťažnosti PVP	31			119			30			10			190		
Opodstatnenosť sťažností	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ
Počet	13	14	4	54	60	5	13	17	0	4	5	1	84	96	10

Skratky: O – opodstatnená sťažnosť; N – neopodstatnená; NZ – opodstatnenosť sa nedala zistiť; PVP – priamo vybavené prešetrovaním; SŠ – stredné školy.

OPODSTATNENOSŤ SŤAŽNOSTÍ

Zo **190** prešetrovaných sťažností bolo **84 opodstatnených (44 %)**, v minulom školskom roku 46 %) a **96 neopodstatnených (51 %)**, v minulom školskom roku 49 %). Pri ostatných sťažnostiach (**5 %**, rovnako ako v minulom školskom roku) sa opodstatnenosť nedala zistiť, príp. sťažovateľ požiadal o zastavenie prešetrovania sťažnosti, takže ich opodstatnenosť nebolo možné vykázať.

GRAF 138 Percentuálny pomer opodstatnenosti sťažností

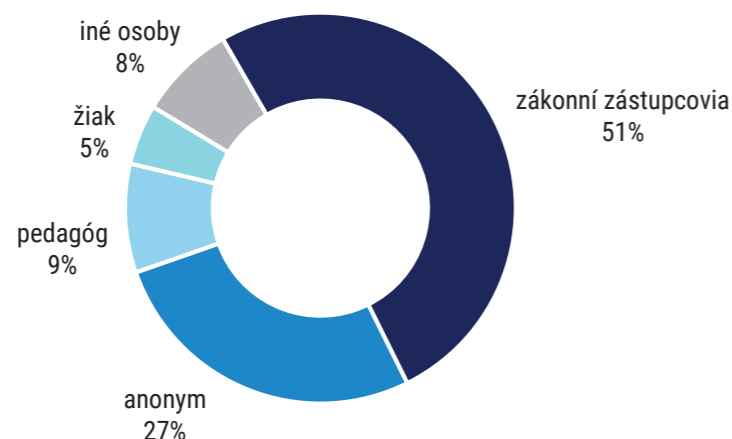

Opodstatnené sťažnosti v jednotlivých druhoch škôl	Školský rok 2023/2024	Školský rok 2022/2023	Školský rok 2021/2022
Materské školy	42 %	50 %	33 %
Základné školy	45 %	47 %	44 %
Stredné školy	43 %	36 %	54 %

PISATELIA PODANÍ

Z podávateľov boli najviac zastúpení zákonní zástupcovia detí a žiakov, na druhom mieste anonymní pisatelia a na treťom pedagogickí zamestnanci. Zvyšné podania zaslali žiaci a iné osoby (inštitúcie, nepedagogickí zamestnanci, starí rodičia a pod.). Údaje o podávateľoch sa týkajú všetkých podaní, ktoré boli doručené do centrálnej evidencie ŠŠI, bez ohľadu na to, ako ich ŠŠI dodatočne klasifikovala a akým spôsobom ich vybavovala. Pomerne vysoký počet anonymných podaní sa udržiaval dlhodobo, v minulom školskom roku však klesol o 10 %.

GRAF 139 Percentuálny pomer podávateľov sťažností

OSOBY, PROTI KTORÝM PODANIA SMERUJÚ

Najviac podaní aj v tomto školskom roku smerovalo proti riaditeľom škôl, čo vyplýva zo skutočnosti, že riaditelia priamo rozhodujú o podstatných veciach, ktoré sú pre zákonných zástupcov dôležité (prijímanie do škôl, ukladanie závažnejších výchovných opatrení, klasifikácia správania a pod.) a v konečnom dôsledku zodpovedajú za dodržiavanie právnych predpisov v škole vôbec, teda aj za konanie zamestnancov školy. Do skupiny sťažností smerujúcich voči riaditeľom sú tak zaradené aj sťažnosti, ktoré pôvodne smerovali voči pedagogickým zamestnancom (prípadne aj odborným zamestnancom) a v ktorých sťažovatelia namietajú voči nesprávnemu vybaveniu svojej sťažnosti riaditeľom školy. Jednou z príčin podávania sťažností na riaditeľov škôl je aj neriešenie, prípadne nedostatočné riešenie problémových situácií, či už ide o vzťah učiteľa k žiakom alebo o problematiku vzťahy medzi žiakmi navzájom, ktoré sa prejavujú agresívnym správaním alebo šikanovaním. Druhou najpočetnejšou skupinou, voči ktorej smerovali sťažnosti, boli pedagogickí zamestnanci, najmä učitelia.

Osoby, proti ktorým podania smerujú	Počet	Percento
Riaditelia	450	70 %
Učitelia	150	23 %
Iné osoby	40	6 %
Školskí inšpektori	18	3 %

Poznámka:

1. Súčet osôb, proti ktorým podania smerujú, je vyšší ako celkový počet podaní, pretože niektoré z nich smerujú proti viacerým osobám (napr. proti riaditeľovi aj proti učiteľovi). Percento sa vypočítavalo zo všetkých podaní občanov, bez ohľadu na to, ako ich ŠŠI dodatočne klasifikovala a akým spôsobom ich vybavovala. Percento teda vyjadruje pomer podaní smerujúcich voči určitej skupine osôb voči celkovému počtu podaní.
2. Pri podaniach na školských inšpektorov išlo zväčša o nové sťažnosti podané v rámci nespokojnosti s výsledkom prešetrenia pôvodnej sťažnosti.
3. Inými osobami boli napríklad štatutárny orgán zriaďovateľa, rada školy ako výberová komisia, príslušník policajného zboru v súvislosti s úkonmi realizovanými voči žiakovi, psychológ, vedúca školskej jedálne.

NAJČASTEJŠIE NÁMIETKY SŤAŽNOSTÍ

MATERSKÉ ŠKOLY

Najčastejšie námietky sťažností vybavovaných v školskom roku 2023/2024	
Hodnotenie a klasifikácia správania žiakov	15 %
Nerešpektovanie odporúčaní poradenských zariadení	14 %
Nevhodné správanie sa pedagogických zamestnancov voči žiakom	12 %
Neriešenie agresívneho správania sa žiakov voči spolužiakom	10 %
Klasifikácia prospechu	9 %
Nedostatky v podávaní informácií zákonným zástupcom žiakov	9 %

NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI RIADITEĽKÁM MATERSKÝCH ŠKÔL:

- nedostatky v pedagogickom riadení
- nedostatočný informačný systém pre zákonných zástupcov
- neposkytnutie informácií o dieťati zákonnému zástupcovi podľa § 144 školského zákona
- nezabezpečenie odbornosti vyučovania
- nedostatky v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu
- nedostatky v materiálo-technickom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu
- nízka úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu
- nedostatky v realizácii adaptačného pobytu
- nevytvorenie podmienok na bezpečnosť a ochranu zdravia detí
- nevytvorenie podmienok na výchovu a vzdelávanie pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- nekorektné ukončenie predprimárneho vzdelávania
- nesprávne vybavovanie sťažností v oblasti výchovy a vzdelávania

NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI UČITEĽKÁM MATERSKÝCH ŠKÔL:

- nízka úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu
- nepedagogický prístup k deťom
- používanie fyzických a iných neprimeraných trestov
- zanedbávanie pedagogického dozoru
- nedostatky v zabezpečovaní ochrany zdravia a bezpečnosti detí

ZÁKLADNÉ ŠKOLY**NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI RIADITEĽOM ŠKÔL:**

- nezabezpečenie odbornosti vyučovania
- nevytvorenie podmienok na kvalitné vyučovanie
- nedostatky v organizácii vyučovania
- nezabezpečenie výučby podľa učebného plánu
- neodôvodnené skracovanie vyučovania
- nedostatky v procese klasifikácie správania
- nedostatky pri ukladaní výchovných opatrení
- nedostatky pri realizácii komisionálnych skúšok
- neinformovanie zákonného zástupcu žiaka o zhoršenom prospechu alebo správaní žiaka
- odmietnutie poskytnúť zákonnému zástupcovi informácie o prospechu, správaní a dochádzke (ide najmä o rozvedených rodičov, ktorým dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti)
- nerešpektovanie odporúčaní poradenských zariadení pri vzdelávaní žiakov so ŠVVP
- nezabezpečenie pedagogického asistenta
- nevypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu
- nedostatočné riešenie problémov, ktoré spôsobujú žiaci s poruchami aktivity a pozornosti a žiaci s poruchami správania
- nezabezpečenie ochrany práv intaktných žiakov porušovaných žiakmi s poruchami správania
- nedostatočné riešenie prípadov šikanovania a iného agresívneho správania žiakov v škole
- nesprávne vybavovanie sťažností zákonných zástupcov žiakov
- neprijatie adekvátnych opatrení na odstránenie nedostatkov
- nevytvorenie podmienok na bezpečnosť školského prostredia

NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI UČITEĽOM:

- nízka úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu
- neobjektívna klasifikácia prospechu
- sčasti alebo úplne neodučené hodiny
- nepedagogický prístup k žiakom – nadávky, urážanie, ponižovanie, používanie fyzických trestov
- neinformovanie rodičov o podstatnom zhoršení prospechu alebo správania žiaka
- nedostatky pri vykonávaní pedagogického dozoru
- neúčinné riešenie problémov súvisiacich so správaním sa žiakov s poruchami aktivity a pozornosti a s poruchami správania
- neriešenie šikanovania a agresívneho správania žiakov
- nesprávny postup pri ospravedlňovaní hodín

STREDNÉ ŠKOLY**NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI RIADITEĽOM ŠKÔL:**

- nedostatky v školskom vzdelávacom programe
- nezabezpečenie odbornosti vyučovania vrátane vyučovania odborných predmetov
- nevytvorenie podmienok pre kvalitnú výučbu
- nevytvorenie podmienok pre vzdelávanie žiakov so ŠVVP
- nezabezpečenie rešpektovania špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov
- organizačné a personálne nedostatky súvisiace s vykonávaním odbornej praxe
- nezabezpečenie pedagogického dozoru
- nedostatky v klasifikácii prospechu na ústnej forme internej časti maturitných skúšok, najmä na neprihládanie prospechu, ktorý žiak dosahoval počas štúdia a na záverečných skúškach
- neobjektívna klasifikácia správania
- nedostatky pri ukladaní výchovných opatrení
- neodučené hodiny
- neodôvodnené skracovanie vyučovania
- neinformovanie rodiča nepĺnoletého žiaka o podstatnom zhoršení prospechu alebo správania
- neposkytnutie, prípadne nedostatočné poskytovanie informácií o prospechu, správaní a dochádzke
- nedostatky pri organizácii komisionálnych skúšok
- neakceptovanie záverov psychologického, prípadne špeciálnopedagogického vyšetrenia
- nevypracovanie IVP
- nedostatky v zabezpečení ochrany zdravia žiakov
- neriešenie šikanovania a iných foriem agresívneho správania žiakov
- nedostatky pri vybavovaní sťažností
- neprijatie adekvátnych opatrení na odstránenie nedostatkov

NÁMIETKY SMERUJÚCE PROTI UČITEĽOM:

- nízka úroveň vyučovania vrátane vyučovania odborných predmetov a vykonávania odbornej praxe
- neobjektívna klasifikácia prospechu, vrátane klasifikácie na maturitných skúškach
- nepĺnenie školského vzdelávacieho programu
- sčasti alebo úplne neodučené hodiny
- nepedagogický prístup k žiakom (ponižovanie, nadávky, psychický nátlak)
- nezohľadňovanie špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov
- nevykonávanie pedagogického dozoru
- nerešpektovanie záverov poradenských zariadení
- nevypracovanie alebo nedodržiavanie IVP
- nedostatky v procese ospravedlňovania hodín

Poznámka: Sťažnosti proti učiteľom v niektorých prípadoch ŠŠI prešetrovala z dôvodu, že smerovali súčasne aj proti riaditeľovi školy, autori podaní spochybňovali objektivitu riaditeľov pri vybavovaní alebo uvádzali ich nekonanie.

PODANIA DORUČENÉ ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCII, NA KTORÝCH VYBAVENIE NEMÁ ZO ZÁKONA KONTROLNÚ KOMPETENCIU, POUKAZOVALI NAPRÍKLAD NA:

- nedostatky v rozhodovaní riaditeľov v správnom konaní – išlo najmä o nariaďovanie komisionálneho preskúšania len na základe ospravedlnených vymeškaných hodín
- nedostatky pri výberových konaniach, za ktoré zodpovedá zriaďovateľ školy
- zvýhodňovanie rodinných príslušníkov v oblasti pracovno-právnych vzťahov
- nedostatky pri verejnom obstarávaní
- nehospodárne nakladanie s majetkom školy a s finančnými prostriedkami
- neefektívne využívanie finančných prostriedkov
- vykazovanie neexistujúcich žiakov
- nedostatky v pracovno-právnej oblasti (výpovede zo zamestnania, zníženie úväzku, neobjektívne odmeňovanie, nevyplácanie mzdy pri zastupovaní, nerovnaký prístup, bossing)
- nezabezpečenie ochrany osobných údajov
- nedostatky v oblasti hygieny
- nesprávny postup pri školskom úraze, odmietnutie náhrady škody
- nedostatky v školskom stravovaní

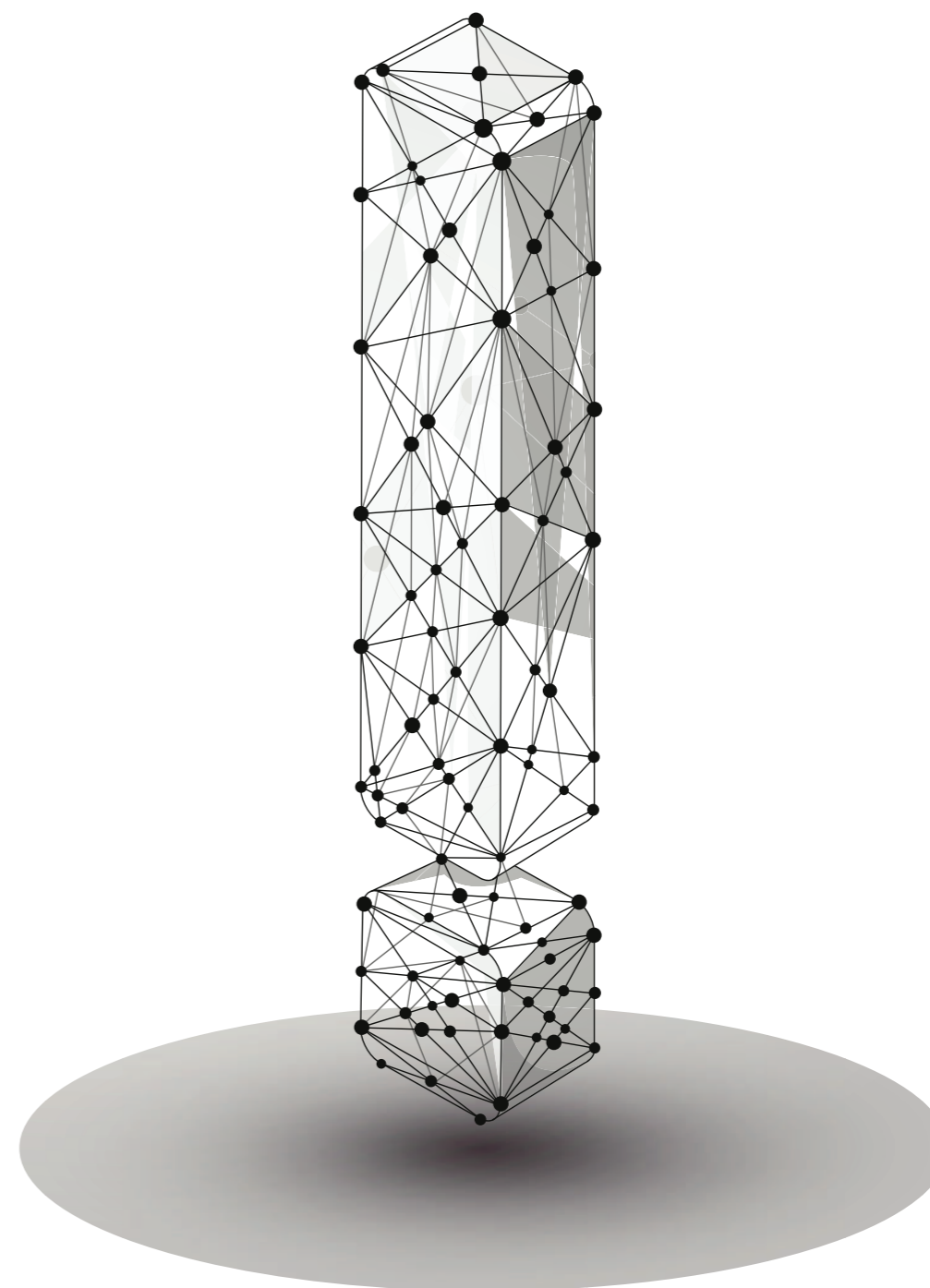
PRIJATÉ OPATRENIA A POZITÍVNE ZMENY

Riaditelia škôl na základe stanovenia opodstatnenosti sťažností prijali cca 100 opatrení, v rámci ktorých nastali najmä nasledujúce pozitívne zmeny:

- odstránenie nedostatkov v školskom vzdelávacom programe
- odstránenie nedostatkov v organizácii vyučovania
- zlepšenie podmienok na ochranu zdravia žiakov
- objektivizácia klasifikácie prospechu na základe realizácie komisionálnej skúšky za prítomnosti školského inšpektora
- zopakovanie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky
- objektivizácia hodnotenia a klasifikácie správania (zmena známky, zrušenie výchovného opatrenia)
- úprava školského poriadku, spresnenie práv a povinností žiakov – zosúladenie so zákonom
- poskytnutie informácií zákonnému zástupcovi žiaka o prospechu, správaní a dochádzke v súlade so zákonom
- vyriešenie problémov žiakov so ŠVVP, napríklad vypracovanie IVP, rešpektovanie záverov poradenského zariadenia
- nadviazanie spolupráce s poradenským zariadením v rámci riešenia problému s agresívnym žiakom
- dodržiavanie právnych predpisov pri vybavovaní podaní občanov
- zintenzívnenie kontroly ako prevencia voči opakovaniu nedostatkov
- prehĺbovanie právneho vedomia riaditeľov škôl i ďalších pedagogických zamestnancov

Aj napriek úprave v školskom zákone pretrvávajú **konflikty medzi riaditeľmi škôl** a rozvedenými (rozvádzačiami sa) **rodičmi**, pri ktorých jeden z rodičov namieta voči prijatiu dieťaťa/žiaka do školy bez jeho súhlasu alebo namieta voči neprijatiu žiaka bez súhlasu druhého rodiča.

Nevyriešeným a veľmi vážnym problémom v školách zostáva napriek snahe riaditeľov škôl a spolupráci s poradenskými zariadeniami **správanie sa agresívnych žiakov, žiakov s poruchami aktivity a pozornosti a poruchami správania** a v ostatnom období aj správanie žiakov s **Aspergerovým syndrómom** a z toho vyplývajúce obmedzovanie práv ostatných účastníkov vzdelávania. Príčinou je aj **nepripravenosť pedagogických zamestnancov** na prácu s uvedenými žiakmi a neobjektívny postoj rodičov týchto žiakov.

PRÍLOHY

POČET VYKONANÝCH INŠPEKCIÍ Z HĽADISKA ZRIAĐOVATEĽA A DRUHU INŠPEKCIE

		ŠIC BA			ŠIC TT			ŠIC TN			ŠIC NR			ŠIC ZA			ŠIC BB			ŠIC PO			ŠIC KE			Spolu za SR			
		Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Spolu
MŠ	KI	6	1	2	12			9			18	1		26			27			6	1		19			123	3	2	128
	TI			8	2		6			2			2			5			4						6	2		33	
	II																												0
	NI			6	6		2	2	1	8	5		7	4		19	12	8	8		4	1		10	38	1	64		103
Spolu	6	1	16	20	0	8	11	1	10	23	1	9	30	0	24	39	0	12	14	1	4	20	0	16	163	4	99	266	
ZŠ	KI	3			7	1		10			5			21	2		15			8						80	3		83
	TI	12	1		12	1	11	2			6			19	2		17	1		14				11	1	102	7	1	110
	II	3	1	2	4		1	2			1	4		3	1		6	2	4				4	1	30	2	7	39	
	NI	1	1	1	15			13	1	1	17	1	1	17			10	12	1	4	10	1	3	10	1	3	95	6	23
Spolu	19	3	3	38	1	2	36	3	2	32	1	1	60	5	10	50	2	6	36	1	3	36	2	4	307	18	31	356	
GYM	KI	2		1	1	1					1								1	1						7	2	2	11
	TI	5	4	4	8		1	4	2	1	4	2		4	1		11	2	2	5	3	2	9	3		50	17	10	77
	II																												0
	NI	1	1	2	4	1	4	1	2			4			2	3	3			1	2	3	2		1	16	8	13	37
Spolu	8	5	7	13	2	5	6	4	1	9	2	0	4	3	4	14	2	2	7	6	5	12	3	1	73	27	25	125	
SOŠ	KI	2		1	1	1		3					5	1	5	1			2	1	2					20	2	4	26
	TI	10		2	11		1	16	2	1	6		3	15	1	2	20	1	4	9						103	5	18	126
	II										1															1		1	
	NI	5	1	2	6		4	3			3	3		6	9		4	6	4	3		3	6	1		41	2	26	69
Spolu	17	1	5	18	1	5	22	2	4	10	0	9	29	1	7	31	2	8	14	0	6	24	2	4	165	9	48	222	
ŠVVP	KI																												0
	TI				3			4			6		6	1	7				2							28		1	29
	II																												0
	NI			1	2			1			4					6			1							14		1	15
Spolu	0	0	1	5	0	0	5	0	0	10	0	0	6	0	1	13	0	0	3	0	0	0	0	0	0	42	0	2	44
ZPP a ŠVZ	KI																												0
	TI	1								1																1		1	2
	II																												0
	NI	1						3		1	1					2										7		1	8
Spolu	2	0	0	0	0	0	3	0	2	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	2	10
ZUŠ	KI																												0
	TI	1		1			4		3			1		3	4		1	4		2	2	1			15	1	11	27	
	II																												0
	NI			1			2		1			2	2	2	3	2			1				1		7		10	17	
Spolu	1	0	2	0	0	0	6	0	4	0	0	3	2	0	5	7	0	3	4	0	3	2	1	1	22	1	21	44	
JŠ	KI																												0
	TI												1									1				1		1	2
	II																												0
	NI																												0
Spolu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu za SR	53	10	34	94	4	20	89	10	23	85	4	22	131	9	52	156	6	31	78	8	21	95	8	26	781	59	229	1 069	

Skratky:

KI – komplexné inšpekcie
 TI – tematické inšpekcie
 II – informatívne inšpekcie
 NI – následné inšpekcie

Š – štátna škola
 S – súkromná škola
 C – cirkevná škola

JŠ – jazyková škola

ŠIC BA – Školské inšpekčné centrum Bratislava
 ŠIC TT – Školské inšpekčné centrum Trnava
 ŠIC TN – Školské inšpekčné centrum Trenčín
 ŠIC NR – Školské inšpekčné centrum Nitra
 ŠIC ZA – Školské inšpekčné centrum Žilina
 ŠIC BB – Školské inšpekčné centrum Banská Bystrica
 ŠIC PO – Školské inšpekčné centrum Prešov
 ŠIC KE – Školské inšpekčné centrum Košice

PREHĽAD AKCEPTÁCIE/SPLNENIA UPLATNENÝCH OPATRENÍ

PREHĽAD UPLATNENÝCH OPATRENÍ	Odporúčania		Opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		Opatrenia uložené ŠŠI		Spolu
Počet	1 416		1 294		137		2 847
akceptované/splnené	930	67 %	1 075	88,6 %	104	93,7 %	2 109
neakceptované/nespĺnené	459	33 %	138	11,4 %	7	6,3 %	604
neaktuálne	5		9		1		15
nedá sa hodnotiť	22		72		25		119

POČET NÁSLEDNÝCH INŠPEKCIÍ

ŠIC	Druh školy/školského zariadenia							Spolu
	MŠ	ZŠ	GYM	SOŠ	ŠVVP	ZPP a ŠVZ	ZUŠ	
BA	6	3	4	8	1	1	1	24
TT	8	15	9	10	2	0	0	44
TN	11	15	3	6	1	4	3	43
NR	12	19	4	9	4	1	2	51
ZA	23	27	5	13	0	0	4	72
BB	20	17	3	10	6	2	5	63
PO	12	14	6	6	1	0	1	40
KE	11	14	3	7	0	0	1	36
Spolu	103	124	37	69	15	8	17	373

Skratky:

MŠ – materská škola
 ZŠ – základná škola
 GYM – gymnázium
 SOŠ – stredná odborná škola
 ŠVVP – školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
 ZPP a ŠVZ – zariadenia poradenstva a prevencie a školské výchovné zariadenia
 ZUŠ – základná umelecká škola

ŠIC BA – Školské inšpekčné centrum Bratislava
 ŠIC TT – Školské inšpekčné centrum Trnava
 ŠIC TN – Školské inšpekčné centrum Trenčín
 ŠIC NR – Školské inšpekčné centrum Nitra
 ŠIC ZA – Školské inšpekčné centrum Žilina
 ŠIC BB – Školské inšpekčné centrum Banská Bystrica
 ŠIC PO – Školské inšpekčné centrum Prešov
 ŠIC KE – Školské inšpekčné centrum Košice